

طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن

۱- مقام معظم رهبری تقوا را به چه چیزی تشبیه کرده اند؟

الف) زره و تجهیزات

ب) وسیله پیروزی

ج) رهبانیت

د) گزینه الف و ب

۲- اطیعوا الله و اطیعوا الرسول به چه معناست؟

الف) اطاعت پیامبر در ردیف اطاعت خداوند است

ب) اول خدا را اطاعت کردن و بعد پیامبر

ج) اطاعت از پیامبر باید برحسب و شرایط سنجیده شود

د) هیچکدام

۳- مورد رحم خدا قرار گرفتن یعنی چه؟

الف) یعنی جایی که خطایی از ما سرزد انتظار رحمت داشته باشیم

ب) یعنی به دستورات عمل کنیم و اطاعت خدا کنیم و در انتظار رحم باشیم

ج) شفاعت پیامبر و ائمه شامل حالمان شود

د) همه موارد

۴- ایشان چه چیز را به میدان مسابقه تشبیه کرده اند و بر اساس آیه «وسارعوا الی مغفرة من ربکم» پیشی گرفتن

در چه چیزی را عنوان کردند؟

الف) دنیا- به سوی بهشت

ب) دنیا برای تقوایان- بهشت

ج) دنیا برای تقوایان- مغفرت پروردگار

د) دنیا- مغفرت پروردگار

۵- مغفرت از نظر ایشان به چه معناست؟

الف) آمرزش گناهان

ب) التیام زخم ها

ج) پر کردن خلا هایی که زخم های روح انسانند

د) همه موارد

۶- انفاق به چه معناست؟

الف) همان خرج کردن است بدون قید و شرط

ب) خرج کردنی که خلایی را پر کند

ج) خرج کردن برای کارهای نیک

د) همه موارد

۷- اول بار قضیه انفال در چه زمانی مطرح شد؟ نمونه ای از انفال چیست؟

الف) جنگ حنین- جنگل ها

ب) جنگ بدر- معادن

ج) جنگ احد- غنائم جنگی

د) جنگ خندق- نفت

۸- آن دو بالی که هر انسانی داشته باشد از تیررس هر دشمن خاکی در امان می ماند چیست؟

الف) ایمان و تقوا

ب) توکل و تقوا

ج) ایمان و صبر

د) صبر و توکل

۹-جامعه نماز خوان یعنی چه؟

الف) یعنی همه افراد جامعه مسلمان باشند و نماز بخوانند

ب) جامعه ایی که دائما در یاد خدا و راه خداست.

ج)جامعه ای که هر روز از سردمداران فساد و پیروان آنها تبری می جوید.

د) گزینه ب و ج

۱۰- «و مما رزقناهم ینفقون» به چه معناست؟

الف) یعنی از مال که به آنها داده ایم انفاق می کنند

ب) از هر چه به آنها داده ایم (مال، فرزند، عمر و...) انفاق می کنند

ج) یعنی به جا خرج می کنند

د) ب و ج

جواب سوالات کتاب طرح کلی اندیشه اسلام در قرآن

جواب سوال اول گزینه د

جواب سوال دوم گزینه الف

جواب سوال سوم گزینه ب

جواب سوال چهارم گزینه ج

جواب سوال پنجم گزینه د

پاسخ سوال ششم گزینه ب

جواب سوال هفتم گزینه ب

جواب سوال هشتم: گزینه د

جواب سوال نهم کتاب گزینه د

جواب سوال دهم گزینه د

۱. نویسنده کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" چه کسی است؟

الف) حجت الاسلام و المسلمین دکتر شهیدی

ب) آیت الله جوادی آملی

ج) سید علی خامنه‌ای

د) محمدتقی جعفریان

پاسخ: ج) سید علی خامنه‌ای

۲. کدام موضوع در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" مورد بررسی قرار نگرفته است؟

الف) فلسفه اسلامی

ب) اخلاق و رفتار در اسلام

ج) تاریخ اسلام

د) تفسیر قرآن

پاسخ: ج) تاریخ اسلام

۳. محتوای کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" بر چه اساسی تدوین شده است؟

الف) بر اساس نظریه‌های فلسفی شخص نویسنده

ب) بر اساس تفسیر و تحلیل آیات قرآن کریم

ج) بر اساس روایات اهل بیت (ع)

د) بر اساس تحقیقات جدید در علوم اجتماعی

پاسخ: ب) بر اساس تفسیر و تحلیل آیات قرآن کریم

۴. در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه موضوعی توجه شده است؟

الف) نقش علم در اسلام

ب) اصول فلسفه اسلامی

ج) دین و سیاست در اسلام

د) ارزش‌های اخلاقی در اسلام

پاسخ: ب) اصول فلسفه اسلامی

۵. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه نحوی برای خواننده مفید است؟

الف) برای شناخت بهتر اسلام

ب) برای بررسی مسائل اجتماعی در اسلام

ج) برای ارتقای فرهنگ و اندیشه در اسلام

د) برای بررسی تفاسیر مختلف قرآن

پاسخ: ج) برای ارتقای فرهنگ و اندیشه در اسلام

۶. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" مورد بررسی قرار نمی‌گیرد؟

الف) دین و سیاست

ب) تربیت در اسلام

ج) فلسفه اخلاق در اسلام

د) روابط زوجین در اسلام

پاسخ: د) روابط زوجین در اسلام

۷. به نظر شما کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" برای چه گروهی از خوانندگان مناسب‌هایی را

دارد که می‌تواند برای آن‌ها مفید باشد، به عنوان مثال:

الف) دانشجویان رشته فلسفه اسلامی

ب) علاقه‌مندان به تفکرات اسلامی و اخلاقی

ج) پژوهشگران حوزه‌های مختلف اسلامی

د) همه‌ی افرادی که به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی نیاز دارند

پاسخ: د) همه‌ی افرادی که به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی نیاز دارند

۸. چه نوع سبک نگارشی در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به کار رفته است؟

الف) سنتی و کلاسیک

ب) مدرن و علمی

ج) فلسفی و عرفانی

د) رمانتیک و شاعرانه

پاسخ: ج) فلسفی و عرفانی

۹. در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه موضوعی بیشتر توجه شده است؟

الف) ارزش‌های اخلاقی در اسلام

ب) فلسفه و اندیشه اسلامی

ج) نظریات سیاسی و اجتماعی در اسلام

د) روابط عاطفی و خانوادگی در اسلام

پاسخ: ب) فلسفه و اندیشه اسلامی

۱۰. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" چگونه به درک بهتر ارزش‌های اسلامی کمک می‌کند؟

الف) با بررسی تفسیرات مختلف آیات قرآن

ب) با ارائه مبانی فلسفی و اصولی برای ارزش‌های اسلامی

ج) با بررسی روایات اهل بیت (ع)

د) با بررسی مفاهیمی مانند دین و سیاست در اسلام

پاسخ: ب) با ارائه مبانی فلسفی و اصولی برای ارزش‌های اسلامی

۱۱. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه موضوعی بیشترین توجه را می‌کشد؟

الف) فرهنگ و سنت اسلامی

ب) تاریخ اسلام

ج) الهیات و فلسفه اسلامی

د) دین و سیاست

پاسخ: ج) الهیات و فلسفه اسلامی

۱۲. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" بیشتر توجه شده است؟

الف) عقاید دینی اسلام

ب) حقوق زنان در اسلام (فرهنگ و تمدن اسلامی)

د) تفاسیر مختلف قرآن

پاسخ: ج) فرهنگ و تمدن اسلامی

۱۳. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه صورت در برابر انحرافات از ارزش‌های اسلامی عمل می‌کند؟

الف) با نقد و تحلیل انحرافات

ب) با تبیین دیدگاه خود در باره ارزش‌های اسلامی

ج) با ارائه راهکارهایی برای بهبود برخی شیوه‌های اجتماعی

د) با بیان مثال‌هایی از اصالت ارزش‌های اسلامی

پاسخ: الف) با نقد و تحلیل انحرافات

۱۴. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه زبانی نوشته شده است؟

الف) عربی

ب) فارسی

ج) انگلیسی

د) فرانسوی

پاسخ: ب) فارسی

۱۵. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" بیشتر توجه شده است؟

الف) فلسفه علم

ب) تاریخ و سیره پیامبران

ج) تربیت و رشد در اسلام

د) اصول حکمت و تفکر اسلامی

پاسخ: د) اصول حکمت و تفکر اسلامی

۱۶. در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه موضوعی بیشترین توجه شده است؟

الف) علم و تکنولوژی در اسلام

ب) تفاسیر مختلف آیات قرآن

ج) ارزش‌های اخلاقی در اسلام

(د) نظریات سیاسی و اجتماعی در اسلام

پاسخ: (د) نظریات سیاسی و اجتماعی در اسلام

۱۷. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه منظوری نوشته شده است؟

(الف) بررسی ارزش‌های اسلامی و تأثیر آن‌ها بر زندگی انسان

(ب) بررسی تفاسیر مختلف قرآن و رهنمودهای آن در زندگی انسان

(ج) ارائه مبانی فلسفی و اصولی برای ارزش‌های اسلامی

(د) بررسی تاریخ اسلام و تمدن اسلامی

پاسخ: (ج) ارائه مبانی فلسفی و اصولی برای ارزش‌های اسلامی

۱۹. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه شیوه‌ای به بررسی ارزش‌های اسلامی می‌پردازد؟

(الف) با تبیین دیدگاه خود درباره ارزش‌های اسلامی

(ب) با نقد و تحلیل تفاسیر مختلف آیات قرآن

(ج) با ارائه روایات اهل بیت (ع) درباره ارزش‌های اسلامی

(د) با تحلیل روش و منابع بررسی ارزش‌های اسلامی

پاسخ: (د) با تحلیل روش و منابع بررسی ارزش‌های اسلامی

۲۰. این کتاب به چه جمعیتی توصیه می‌شود؟

(الف) دانشجویان رشته‌های اسلامی

(ب) پژوهشگران حوزه‌های اسلامی و فلسفی

(ج) علاقه‌مندان به تفکرات اسلامی و اخلاقی

(د) همه‌ی افرادی که به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی نیاز دارند

پاسخ: د) همه‌ی افرادی که به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی نیاز دارند
۲۱. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" چه نوع مفاهیمی را پوشش می‌دهد؟

الف) مفاهیم دینی و عبادی

ب) مفاهیم فلسفی و اخلاقی

ج) مفاهیم سیاسی و اجتماعی

د) همه‌ی مفاهیم بالا

پاسخ: ب) مفاهیم فلسفی و اخلاقی

۲۲. کدام یک از مباحث زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) بررسی فرهنگ عربی

ب) تاریخ اسلام

ج) اخلاق و ارزش‌های انسانی در اسلام

د) روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران

پاسخ: ج) اخلاق و ارزش‌های انسانی در اسلام

۲۳. در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه منظوری به بیان ارزش‌های اسلامی پرداخته شده است؟

الف) برای تحلیل و نقد ارزش‌های اسلامی

ب) برای بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی

ج) برای تبیین تفاسیر مختلف آیات قرآن درباره ارزش‌های اسلامی

د) برای عرضه هادیک‌های مناسب جهت رسیدن به ارزش‌های اسلامی

پاسخ: ب) برای بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی

۲۴. کدام یک از فصل‌های زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) تفاسیر مختلف قرآن

ب) الهیات و فلسفه اسلامی

ج) فرهنگ و سنت اسلامی

د) نظریات سیاسی و اجتماعی در اسلام

پاسخ: ب) الهیات و فلسفه اسلامی

۲۵. تألیف کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه مقصودی صورت گرفته است؟

الف) برای آموزش دانشجویان رشته‌های اسلامی

ب) برای ترویج ارزش‌های اسلامی در جامعه

ج) برای بیان مبانی فلسفی و اصولی برای ارزش‌های اسلامی

د) برای تحلیل تفاسیر مختلف آیات قرآن

پاسخ: ج) برای بیان مبانی فلسفی و اصولی برای ارزش‌های اسلامی

۲۶. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه زبانی نوشته شده است؟

الف) عربی

ب) فارسی

ج) انگلیسی

د) فرانسوی

پاسخ: ب) فارسی

۲۷. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه جمعیت‌هایی توصیه می‌شود؟

الف) پژوهشگران حوزه‌های اسلامی و فلسفی

ب) دانشجویان رشته‌های اسلامی

ج) علاقه‌مندان به تفکرات اسلامی و اخلاقی

د) همه‌ی افرادی که به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی نیاز دارند

پاسخ: د) همه‌ی افرادی که به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی نیاز دارند.

۲۸. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" با چه هدفی نوشته شده است؟

الف) بررسی تفاسیر مختلف آیات قرآن

ب) بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی برای برقراری جامعه‌ی اسلامی

ج) بررسی فرهنگ و سنت اسلامی

د) ترویج ارزش‌های اسلامی در جامعه

پاسخ: ب) بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی برای برقراری جامعه‌ی اسلامی

۲۹. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه صورتی به بررسی ارزش‌های اسلامی می‌پردازد؟

الف) با تبیین دیدگاه خود درباره ارزش‌های اسلامی

ب) با نقد و تحلیل تفاسیر مختلف آیات قرآن

ج) با ارائه روایات اهل بیت (ع) درباره ارزش‌های اسلامی

د) با تحلیل روش و منابع بررسی ارزش‌های اسلامی

پاسخ: د) با تحلیل روش و منابع بررسی ارزش‌های اسلامی

۳۰. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه صورتی مفاهیم اسلامی را پوشش می‌دهد؟

الف) مفاهیم دینی و عبادی

ب) مفاهیم فلسفی و اخلاقی

ج) مفاهیم سیاسی و اجتماعی

د) همه‌ی مفاهیم بالا

پاسخ: ب) مفاهیم فلسفی و اخلاقی

۳۱. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه روشی به بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی پرداخته است؟

الف) با تبیین دیدگاه خود درباره ارزش‌های اسلامی

ب) با نقد و تحلیل تفاسیر مختلف آیات قرآن

ج) با ارائه روایات اهل بیت (ع) درباره ارزش‌های اسلامی

د) با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی

پاسخ: د) با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی

۳۲. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) بررسی فرهنگ عربی

ب) تاریخ اسلام

ج) اخلاق و ارزش‌های انسانی در اسلام

د) روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران

پاسخ: ج) اخلاق و ارزش‌های انسانی در اسلام

۳۳. کدام یک از فصل‌های زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) تفاسیر مختلف قرآن

ب) الهیات و فلسفه اسلامی

ج) فرهنگ و سنت اسلامی

د) نظریات سیاسی و اجتماعی در اسلام

پاسخ: ب) الهیات و فلسفه اسلامی

۳۴. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده نشده است؟

الف) فلسفه اخلاق در اسلام

ب) هنر و ادبیات در اسلام

ج) سیاست خارجی ایران

د) دین و عرفان در اسلام

پاسخ: ج) سیاست خارجی ایران

۳۵. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" با توجه به چگونگی بیان محتوا، به چه شکلی دسته‌بندی می‌شود؟

الف) رمان

ب) مقاله

ج) کتاب درسی

د) کتاب تخصصی

پاسخ: د) کتاب تخصصی

۳۶. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به نویسندگان زیر نسبت داده می‌شود:

الف) علی شریعتی

ب) حامد فرمان‌پور

ج) احمد خمینی

د) مصطفی ملکیان

پاسخ: ب) حامد فرمان‌پور

۳۷. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" اولین بار در کدام سال منتشر شده است؟

الف) ۱۳۷۰

ب) ۱۳۸۰

ج) ۱۳۹۰

د) ۱۴۰۰

پاسخ: ج) ۱۳۹۰

۳۸. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه زبانی به بازار عرضه شده است؟

الف) فارسی

ب) عربی

ج) انگلیسی

د) ترکی

پاسخ: الف) فارسی

۳۹. شرح کوتاهی از موضوع کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" ارائه دهید.

پاسخ: کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی پرداخته است. در این کتاب، حامد فرمان‌پور به تحلیل روش و منابع بررسی ارزش‌های اسلامی پرداخته و مفاهیم فلسفی و اخلاقی در قرآن را بررسی نموده است. کتاب "طرح کلی

اندیشه اسلامی در قرآن" به همهی افراد علاقه‌مند به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی توصیه می‌شود.

۴۰. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" چه مفاهیمی را پوشش می‌دهد؟

الف) اخلاق و ارزش‌های انسانی در اسلام

ب) فقه و حقوق اسلامی

ج) تاریخ و جغرافیای اسلام

د) همهی موضوعات بالا

پاسخ: الف) اخلاق و ارزش‌های انسانی در اسلام

۴۱. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به کدام روش به بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی پرداخته است؟

الف) با تبیین دیدگاه خود درباره ارزش‌های اسلامی

ب) با نقد و تحلیل تفاسیر مختلف آیات قرآن

ج) با ارائه روایات اهل بیت (ع) درباره ارزش‌های اسلامی

د) با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی

پاسخ: د) با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی

۴۲. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) فلسفه علم

ب) دین و عرفان در اسلام

ج) خاورمیانه در سیاست جهانی

د) تاریخ اسلام

پاسخ: ب) دین و عرفان در اسلام

۴۳. کدام یک از فصل‌های زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) تفاسیر مختلف قرآن

ب) الهیات و فلسفه اسلامی

ج) فرهنگ و سنت اسلامی

د) نظریات سیاسی و اجتماعی در اسلام

پاسخ: ب) الهیات و فلسفه اسلامی

۴۴. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده نشده است؟

الف) اخلاق و رفتار در اسلام

ب) هنر و ادبیات در اسلام

ج) سیاست خارجی ایران

د) اصول و مبانی حکمت اسلامی

پاسخ: ج) سیاست خارجی ایران

۴۵. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه زبانی به بازار عرضه شده است؟

الف) فارسی

ب) عربی

ج) انگلیسی

د) ترکی

پاسخ: الف) فارسی

۴۶. شرح کوتاهی از موضوع کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" ارائه دهید.

پاسخ: کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی پرداخته است. در این کتاب، حامد فرمان‌پور به تحلیل روش و منابع بررسی ارزش‌های اسلامی پرداخته و مفاهیم فلسفی و اخلاقی در قرآن را بررسی نموده است. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به همه‌ی افراد علاقه‌مند به شناخت بهتر ارزش‌های اسلامی و انسانی توصیه می‌شود.

۴۷. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به نویسندگان زیر نسبت داده می‌شود:

الف) علی شریعتی

ب) حامد فرمان‌پور

ج) احمد خمینی

د) مصطفی ملکیان

پاسخ: ب) حامد فرمان‌پور

۴۸. کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به کدام روش به بیان مفاهیم و اصول ارزش‌های اسلامی پرداخته است؟

الف) با تبیین دیدگاه خود درباره ارزش‌های اسلامی

ب) با نقد و تحلیل تفاسیر مختلف آیات قرآن

ج) با ارائه روایات اهل بیت (ع) درباره ارزش‌های اسلامی

د) با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی

پاسخ: د) با استفاده از منابع فلسفی و عرفانی

۴۹. کدام یک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) فلسفه علم

ب) دین و عرفان در اسلام

ج) خاورمیانه در سیاست جهانی

د) تاریخ اسلام

پاسخ: ب) دین و عرفان در اسلام

۵۰. کدام یک از فصل‌های زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" پوشش داده شده است؟

الف) تفاسیر مختلف قرآن

ب) الهیات و فلسفه اسلامی

ج) فرهنگ و سنت اسلامی

د) نظریات سیاسی و اجتماعی در اسلام

پاسخ: ب) الهیات و فلسفه اسلامی

۵۱. (چه نوع اطلاعاتی در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" ارائه شده است؟

الف) اطلاعات تاریخی

ب) اطلاعات فقهی

ج) اطلاعات عقلی و فلسفی

د) همه موارد

پاسخ: ج) اطلاعات عقلی و فلسفی

۵۲ (چه کسی برای نوشتن کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" وظیفه دارد؟

الف) زبان‌شناس

ب) متفکر اسلامی

ج) فقیه

د) همه موارد

پاسخ: ب) متفکر اسلامی

۵۳ (قرآن چگونه تاثیراتی بر روی اندیشه اسلامی داشته است؟

الف) تاثیرات مثبت

ب) تاثیرات منفی

ج) تاثیرات متضاد

د) هیچ کدام

پاسخ: الف) تاثیرات مثبت

۵۴ (در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه موضوعی پرداخته شده است؟

الف) تاریخ اسلام

ب) فلسفه اسلامی

ج) اندیشه اسلامی در قرآن

د) همه موارد

پاسخ: ج) اندیشه اسلامی در قرآن

۵۵) کدامیک از موضوعات زیر در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" مورد بحث قرار نگرفته است؟

الف) حکومت اسلامی

ب) تفسیر قرآن

ج) عدالت اجتماعی

د) همه موارد

پاسخ: الف) حکومت اسلامی

با توجه به درخواست شما، ۵۰ نمونه سوال با پاسخنامه در مورد کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" را تولید کرده‌ام.

۵۶) کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه زبانی منتشر شده است؟

الف) عربی

ب) فارسی

ج) انگلیسی

د) هندی

پاسخ: ب) فارسی

۵۷) کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه مباحثی پرداخته است؟

الف) توحید و عبادت

ب) اصول نظام‌های فرعی

ج) عدالت و تربیت

د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

(۵۸) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره توحید پرداخته شده است؟

الف) توحید خداوند

ب) توحید خالقیت

ج) توحید ربوبیت

د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

(۵۹) کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه زمینه‌های علمی و دانشگاهی مرتبط است؟

الف) فلسفه دین، علوم قرآنی و حدیث، علوم اجتماعی

ب) فلسفه دین، علوم روان‌شناسی، علوم پزشکی

ج) شیمی، فیزیک، ریاضیات

د) همه موارد فوق

پاسخ: الف) فلسفه دین، علوم قرآنی و حدیث، علوم اجتماعی

(۶۰) کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" با توجه به مباحثی که در آن بررسی شده است، به چه

جمعیتی توصیه می‌شود؟

الف) دانشجویان رشته‌های مرتبط با علوم انسانی

ب) پژوهشگران و اساتید دینی

ج) علاقه‌مندان به اندیشه‌های اسلامی و تفسیر قرآن

د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

(۶۱) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه تعریفی از اسلام پرداخته شده است؟

الف) مجموعه‌ای از آیین و رسوم

ب) مذهبی بر پایه توحید، عدالت و معرفت

ج) دینی که به تمامی ادیان پیشین احترام می‌گذارد

د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) مذهبی بر پایه توحید، عدالت و معرفت

(۶۲) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی در مورد تفسیر قرآن اشاره شده است؟

الف) ابعاد مختلف تفسیر، تأثیر مصالح زمانی و مکانی بر تفسیر، برداشت‌های مختلف از تفاسیر قرآن

ب) تفسیر علمی قرآن، تفسیر تاریخی قرآن، اصول تفسیر قرآن، اصطلاحات قرآنی

ج) تفسیر سنتی قرآن، تفسیر روش‌شناسی قرآن، تفسیر کلامی قرآن

د) همه موارد فوق

پاسخ: الف) ابعاد مختلف تفسیر، تأثیر مصالح زمانی و مکانی بر تفسیر، برداشت‌های مختلف از تفاسیر قرآن

(۶۳) در "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره نظام پولی پرداخته شده است؟

الف) پول و ارز، بانکداری

ب) تورم و تورمزایی، پولداری و فقر

ج) نظریه مالیات، اقتصاد بین‌الملل، مبانی اقتصادی اسلام

د) هیچ کدام از موارد فوق

پاسخ: د) هیچ کدام از موارد فوق

(۶۴) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره رفتار و تربیت انسانی پرداخته شده است؟

- الف) اخلاق و رفتار در قرآن، تأثیرات محیط بر رفتار، تربیت انسانی در قرآن
- ب) روان‌شناسی انسان، روان‌شناسی تربیتی، شخصیت‌شناسی
- ج) زندگی و فلسفه زندگی، خودشناسی و ارتقای شخصیت، تغییرات رفتاری
- د) همه موارد فوق

پاسخ: الف) اخلاق و رفتار در قرآن، تأثیرات محیط بر رفتار، تربیت انسانی در قرآن

(۶۵) کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن" به چه مباحثی درباره عدالت پرداخته است؟

- الف) مفهوم عدالت، انواع عدالت، شکایت و حقوق
- ب) تعریف عدالت در قرآن، عدالت در سیاست، عدالت اقتصادی
- ج) نظریه عدالت، انواع نظریات عدالت، مفاهیم مرتبط با عدالت
- د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) تعریف عدالت در قرآن، عدالت در سیاست، عدالت اقتصادی

۶۶) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره مکتب‌های فکری پرداخته شده است؟

- الف) مکتب‌های فکری ایران، مکتب‌های فکری عرب، مکتب‌های فکری غرب
- ب) مکتب‌های فکری اسلامی، مکتب‌های فکری انسان‌گرا، مکتب‌های فکری مادیستی
- ج) مکتب‌های فلسفی، مکتب‌های اقتصادی، مکتب‌های ادبی
- د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) مکتب‌های فکری اسلامی، مکتب‌های فکری انسان‌گرا، مکتب‌های فکری مادیستی

۶۷) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی در مورد جنبش‌های اسلامی پرداخته شده است؟

الف) تعریف جنبش‌های اسلامی، تأثیر جنبش‌های اسلامی بر جهان اسلام، جنبش‌های اسلامی در ایران

ب) تاریخ جنبش‌های اسلامی، مکتب‌های فکری جنبش‌های اسلامی، رویدادهای مرتبط با جنبش‌های اسلامی

ج) اصول جنبش‌های اسلامی، عقاید و اندیشه‌های جنبش‌های اسلامی، دغدغه‌های جنبش‌های اسلامی

د) همه موارد فوق

پاسخ: ج) اصول جنبش‌های اسلامی، عقاید و اندیشه‌های جنبش‌های اسلامی، دغدغه‌های جنبش‌های اسلامی

۶۸) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره تفکر اسلامی پرداخته شده است؟

الف) تأثیر تفکرات غربی بر تفکر اسلامی، نظریات تفکر اسلامی، تفکر اسلامی در عصر حاضر

ب) فلسفه اسلامی، ادبیات اسلامی، تاریخ تفکر اسلامی

ج) مفاهیم اسلامی، اصول تفکر اسلامی، نظریات مرتبط با تفکر اسلامی

د) همه موارد فوق

پاسخ: ج) مفاهیم اسلامی، اصول تفکر اسلامی، نظریات مرتبط با تفکر اسلامی

۶۹) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره دانش و فناوری پرداخته شده است؟

الف) علوم پایه، فناوری‌های مختلف، تأثیر فناوری بر جامعه

ب) دانش در قرآن، استفاده از دانش در زندگی، رابطه بین دین و دانش

ج) تکنولوژی اسلامی، نقش دانش و فناوری در پیشرفت اسلامی، مزایا و معایب دانش و فناوری

(د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) دانش در قرآن، استفاده از دانش در زندگی، رابطه بین دین و دانش

۷۰ (در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره مسئولیت‌پذیری پرداخته شده است؟

الف) تعریف مسئولیت‌پذیری، انواع مسئولیت، مسئولیت‌پذیری در قرآن

ب) تأثیر مسئولیت‌پذیری بر جامعه، روش‌های ارزیابی مسئولیت‌پذیری، رابطه بین مسئولیت‌پذیری و اخلاق

ج) مسئولیت‌پذیری در سیاست، مسئولیت‌پذیری در محیط کار، مسئولیت‌پذیری در خانواده

(د) همه موارد فوق

پاسخ: الف) تعریف مسئولیت‌پذیری، انواع مسئولیت، مسئولیت‌پذیری در قرآن

۷۱ (در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره زنان پرداخته شده است؟

الف) حقوق زنان، موضوع رابطه جنسی، نقش زنان در خانواده

ب) موضوع تحصیل و شغل زنان، نقش زنان در جامعه، موضوع حجاب

ج) نقش زنان در فرهنگ و هنر، رابطه زنان با دین، مسائل اجتماعی مربوط به زنان

(د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) موضوع تحصیل و شغل زنان، نقش زنان در جامعه، موضوع حجاب

۷۲ (در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره سیاست پرداخته شده است؟

الف) تعریف سیاست، نظریات سیاسی، نظریات سیاسی در قرآن

ب) نقش سیاست در زندگی، جایگاه سیاست در اسلام، تأثیر سیاست بر جامعه

ج) نظریات مرتبط با حکومت اسلامی، رابطه دین و سیاست، نظریات مرتبط با دموکراسی اسلامی

(د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) نقش سیاست در زندگی، جایگاه سیاست در اسلام، تأثیر سیاست بر جامعه

(۷۳) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره جامعه پرداخته شده است؟

الف) تأثیر جوامع مختلف بر یکدیگر، شکل‌گیری جوامع اسلامی، نظریات مرتبط با جامعه‌شناسی اسلامی

ب) رفتار جمعی در قرآن، نظریات مرتبط با مسائل اجتماعی، نظریات مرتبط با خانواده

ج) جایگاه جامعه در اسلام، رابطه جامعه با دین، اصول جامعه‌پذیری اسلامی

(د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

(۷۴) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره خانواده پرداخته شده است؟

الف) تعریف خانواده، رابطه اعضای خانواده با یکدیگر، نقش خانواده در جامعه

ب) حقوق و وظایف اعضای خانواده، نقش زن و مرد در خانواده، جایگاه خانواده در اسلام

ج) خانواده در قرآن، اصول تربیت کودک در اسلام، رو

ش مسائل اجتماعی مربوط به خانواده

(د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) حقوق و وظایف اعضای خانواده، نقش زن و مرد در خانواده، جایگاه خانواده در اسلام

(۷۵) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره فرهنگ پرداخته شده است؟

الف) تعریف فرهنگ، مفاهیم مربوط به فرهنگ، نقش فرهنگ در جامعه

ب) فرهنگ اسلامی، رابطه فرهنگ با دین، تأثیر فرهنگ بر تفکرات و عقاید

ج) مفاهیم مرتبط با هنر، فرهنگ و هنر در اسلام، تأثیر فرهنگ بر هنر

(د) همه موارد فوق

پاسخ: (د) همه موارد فوق

(۷۶) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره اخلاق پرداخته شده است؟

الف) تعریف اخلاق، اصول اخلاقی، نظریات مرتبط با اخلاق اسلامی

ب) رفتار اخلاقی در قرآن، نقش اخلاق در جامعه، مسائل اخلاقی مربوط به خانواده

ج) اخلاق و تربیت در اسلام، اخلاق و دین، تأثیر اخلاق بر روابط اجتماعی

(د) همه موارد فوق

پاسخ: (د) همه موارد فوق

(۷۷) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه موضوعاتی درباره اقتصاد پرداخته شده است؟

الف) تعریف اقتصاد، سیاست‌های اقتصادی، نظریات اقتصادی در قرآن

ب) نظریات مرتبط با اقتصاد اسلامی، روش‌های توزیع درآمد در اسلام، نظریات مرتبط با بانکداری اسلامی

ج) تأثیر اقتصاد بر جامعه، مسائل اجتماعی مربوط به اقتصاد، نقش اقتصاد در پیشرفت اسلامی

(د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) نظریات مرتبط با اقتصاد اسلامی، روش‌های توزیع درآمد در اسلام، نظریات مرتبط با بانکداری اسلامی

(۷۸) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره زیست‌محیطی پرداخته شده است؟

الف) تعریف زیست‌محیطی، تأثیر فعالیت‌های انسانی بر زیست‌محیط، حفاظت از محیط زیست در قرآن

ب) نظریات مرتبط با حفاظت از محیط زیست، روش‌های کاهش آلودگی، مسئولیت اجتماعی در حفاظت از محیط زیست

ج) نقش دین در حفاظت از محیط زیست، روابط بین انسان و طبیعت در اسلام، مسئولیت انسان در حفاظت از محیط زیست

د) همه موارد فوق

پاسخ: ج) نقش دین در حفاظت از محیط زیست، روابط بین انسان و طبیعت در اسلام، مسئولیت انسان در حفاظت از محیط زیست

(۷۹) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه نکاتی درباره علوم و فناوری پرداخته شده است؟

الف) تعریف علوم و فناوری، نقش علم و فناوری در جامعه، نظریات مرتبط با علم و فناوری در قرآن

ب) رابطه علم و دین، نقش دین در توسعه علم و فناوری، تأثیر علم و فناوری بر جامعه

ج) اخلاق در علم و فناوری، مسائل اجتماعی مربوط به علم و فناوری، راهکارهایی برای مدیریت علم و فناوری

د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

(۸۰) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره تربیت و آموزش پرداخته شده است؟

الف) تعریف تربیت و آموزش، اصول تربیت کودک در اسلام، نظریات مرتبط با آموزش و پرورش در قرآن

ب) نقش تربیت و آموزش در جامعه، رابطه تربیت و آموزش با دین، راهکارهایی برای بهبود آموزش و پرورش در اسلام

ج) اصول تربیت و آموزش برای جوانان و بزرگسالان، مسائل اخلاقی مرتبط با تربیت و آموزش، نقش خانواده و دانشگاه در تربیت و آموزش

د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

(۸۱) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره فضای مجازی و رسانه‌های جمعی پرداخته شده است؟

الف) تعریف فضای مجازی و رسانه‌های جمعی، نقش فضای مجازی و رسانه‌های جمعی در جامعه، نظریات مرتبط با فضای مجازی و رسانه‌های جمعی در قرآن

ب) رابطه فضای مجازی و رسانه‌های جمعی با دین، تأثیر فضای مجازی و رسانه‌های جمعی بر جوامع اسلامی، مسائل اجتماعی مربوط به فضای مجازی و رسانه‌های جمعی

ج) اصول اخلاقی در فضای مجازی و رسانه‌های جمعی، نقش فضای مجازی و رسانه‌های جمعی در آگاهی‌بخشی، راهکارهایی برای مدیریت فضای مجازی و رسانه‌های جمعی در اسلام

د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) رابطه فضای مجازی و رسانه‌های جمعی با دین، تأثیر فضای مجازی و رسانه‌های جمعی بر جوامع اسلامی، مسائل اجتماعی مربوط به فضای مجازی و رسانه‌های جمعی

(۸۲) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره سیاست پرداخته شده است؟

الف) تعریف سیاست، اصول سیاسی اسلامی، نظریات مرتبط با سیاست در قرآن

ب) روابط بین دین و سیاست، نقش سیاست در جامعه، مسائل اجتماعی مرتبط با سیاست

ج) نیروهای سیاسی و اجتماعی در اسلام، نحوه تشکیل حکومت اسلامی، راهکارهایی برای بهبود وضعیت سیاسی در اسلام

د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

(۸۳) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره جهان‌بینی و علم نفس پرداخته شده است؟

الف) تعریف جهان‌بینی، رابطه جهان‌بینی با دین، نظریات مرتبط با جهان‌بینی در قرآن

- ب) نظریات مرتبط با علم نفس در اسلام، اخلاق و رفتار در اسلام، تأثیر دین بر روحیه و رفتار انسان
- ج) اصول علمی در نفس شناسی، رابطه علم نفس با دین، نقش علم نفس در بهبود رفتار انسان
- د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) نظریات مرتبط با علم نفس در اسلام، اخلاق و رفتار در اسلام، تأثیر دین بر روحیه و رفتار انسان

۸۴) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره روابط بین الملل پرداخته شده است؟

- الف) تعریف روابط بین الملل، رویکردهای مختلف در روابط بین الملل، نظریات مرتبط با روابط بین الملل در قرآن
- ب) رابطه دین و روابط بین الملل، تأثیر روابط بین الملل بر جوامع اسلامی، مسائل اجتماعی مربوط به روابط بین الملل
- ج) اصول روابط بین الملل در اسلام، روابط اسلام با سایر دین‌ها، راهکارهایی برای بهبود روابط بین المللی در اسلام
- د) همه موارد فوق

پاسخ: د) همه موارد فوق

- ۸۵) در کتاب "طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"، به چه مباحثی درباره حقوق بشر پرداخته شده است؟
- الف) تعریف حقوق بشر، رابطه حقوق بشر با دین، نظریات مرتبط با حقوق بشر در قرآن
- ب) اصول حقوق بشر در اسلام، نقش حقوق بشر در جامعه، مسائل اجتماعی مربوط به حقوق بشر
- ج) حقوق زنان و کودکان در اسلام، روابط بین حقوق بشر و اخلاق، راهکارهایی برای بهبود حقوق بشر در اسلام
- د) همه موارد فوق

پاسخ: ب) اصول حقوق بشر در اسلام، نقش حقوق بشر در جامعه، مسائل اجتماعی مربوط به حقوق بشر

سوالات دوره ی « آموزه ها و مفاهیم اسلامی در طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن

سوالات

از دیدگاه مقام معظم رهبری یکی از جنایت های معاویه به جامعه اسلامی چه بوده است؟
اعلام جانشینی یزید

۱ عقب نگه داشتن جامعه اسلامی از لحاظ فکر و بینش و اخلاق
هیچکدام
جنگ صفین

امام سجاد علیه السلام در دعای مکارم الاخلاق به کدام یک از آفات عبادت اشاره دارد؟
تکبر و بزرگی طلبی

۲ منت گذاردن
بخل و حسادت
عجب و غرور

۳ اولین کاری که پیغمبر در آغاز دعوت خود، مطرح می کند چه بود؟

روزه

زکات

نماز

تشکیل یک جبهه در مقابل جبهه کفر

این آیه شریفه يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ به چه امری اشاره دارد؟

عدل

۴ معاد

ولایت

نبوت

آن کسانی که آنجا که پای منافعشان در میان است، دین را نمی خواهند، اینها نیستند.

شیعه

۵ مسلمان

کافر

مومن

آیه ۱۵۵ سوره بقره بر چه امری تاکید دارد؟

۶

صبر بر بلا یا

آزمایش همگان

مجازات گنهکاران

آمزش مومنان

آیه ۲۹ سوره غافر به کدام ویژگی فرعون اشاره دارد؟

استعمار و بهره کشی

۷ استبداد رای

متکبر

قتل بی گناهان

آیه ۵۴ سوره قصص، کدام شیوه رفتاری را تمجید می کند؟

رفع بدی دیگران با مقابله به مثل

۸ گذشت از بدی دیگران

چشم پوشی و فراموش کردن بدی دیگران

رفع بدی دیگران با خوبی

آیه ۶۴ سوره اسراء به کدام مشارکت اشاره دارد؟

۹ مشارکت شیطان در اولاد انسان

مشارکت بیعت کنندگان

مشارکت ستمگران در قتل مظلومان

مشارکت شیطان در اموال

با توجه به سیاق اول سوره انشقاق سر تفاوت دو نوع ملاقات در روز قیامت در چیست؟

باور یا عدم باور به حرکت

۱۰ هیچکدام

ایمان یا عدم ایمان به رهنمودهای رسول (ص)

شادی و سرمستی در دنیا

پیامبران را خدا فرستاد تا گنجینه های.....را درون مردمان و انسان ها برشورند و برانگیزند.

عقل و خرد

۱۱ عبادت

سخن و سخنوری

علم و دانش

پیغمبر خدا برای چه می آید؟

زکات

۱۲

وحدت

نماز

تکامل اخلاق

تنافر یعنی چه؟

مناقشه

۱۳ از یکدیگر بیزاری و دوری جستن

همه ی موارد

تضاد

تنها نسخه نجات بخش این امت از منظر امام خمینی (ره) چیست؟

اتحاد

۱۴ ولایت فقیه

اعتقادات

جهاد

خداوند تبارک و تعالی هرگز به اذن شفاعت نمی دهد

جباران

۱۵ همه ی موارد

منافقان

کافران

خشنودی درونی چیست ؟

حس عمیقی از آرامش ، تندرستی و نشاط حتی زمانی که شکاف واقعیت وجود دارد

- ۱۶ حس عمیقی از درد و رنج و ناکامی در زمانی که شکاف واقعیت وجود دارد
- حس سطحی از آرامش ، تندرستی و نشاط حتی زمانی که شکاف واقعیت وجود دارد
- حس سطحی از آرامش ، تندرستی و نشاط بدون در نظر گرفتن آن که شکاف واقعیت وجود دارد

در مورد تدبیر و تدبیر در قران کدام گزینه صحیح نیست؟

هیئت ندبر نفعل به معنای اثر پذیری است

- ۱۷ تدبیر در قران یعنی پشت سرهم چیدن حکیمانه الفاظ و آیات و سوره ها

تدبر شان هر حکیم به هنگام سخن گفتن است

تدبر در قران یعنی دریافت پی در پی قران کریم

سیاق آیات به چه معناست؟

الف و ب

- ۱۸ دسته بندی سوره هاست

دسته بندی کلمات مرتبط با هم

دسته بندی آیات با معانی نزدیک به هم

-
- ۱۹ کدام یک از گزینه های زیر نادرست است؟
-

نفس انسان از ابتدا تحمل ذره ای ناپاکی و گناه را ندارد و فطرت پاک انسان (وجدان) در مقابل جرم و گناه اخطار می دهد.

اگر انسان مدتی از گناه دوری کند باز خاصیت اعتدال الهی بازگشته و در برابر فجور عکس العمل نشان می دهد. نفس مانند یک ظرف غیر خنثی است که به آنچه در درونش ریخته می شود عکس العمل نشان می دهد. نفس مانند یک ظرف خنثی است که به آنچه در درونش ریخته می شود عکس العملی نشان نمی دهد.

لازمه ی زنده ماندن امت اسلامی و موفقیت آن چیست؟

علم آموزی

۲۰ استکبار ستیزی

ارتباط محکم با رهبر و امام جامعه

وحدت مردم

مبانی تدبیر در قرآن کریم چیست؟

قرآن چینی حکیمانه دارد

۲۱ دعوت به تدبیر در قرآن

امکان فهم قرآن و انسجام سخن در قرآن

تحدی در قرآن

جدال دو اسلام

1- مترادف اسلام ناب محمدی چیست ؟

اسلام انقلابی که دعوتش به توحید و معاد برای جبه کفر و سرمایه داری خانه برانداز و فتنه انگیز است .

2- دولت های استکباری شرق و غرب جهان را به چند بخش تقسیم کردند؟

دو بخش آزاد و قرنطینه سیاسی تقسیم کرده اند .

3- کشورهای قرنطینه سیاسی شامل کدام کشورها هستند؟

اکثرا ملل ضعیف و خصوصا مسلمانان در آن محصور و زندانی شده اند، هیچ حق حیات و اظهار نظری وجود ندارد .

4- اولین و اصلی ترین نقطه در مبانی امام و نظرات امام، کدام مسئله می باشد ؟

اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله می باشد .

5- کدام اسلام مقابل اسلام ناب محمدی است؟

اسلام امریکایی

6- مهمترین ویژگی اسلام امریکایی کدامند؟

اسلام تشریفاتی، اسلام بی تفاوت در مقابل ظلم، در مقابل زیاده خواهی، اسلام بی تفاوت در مقابل دست اندازی به حقوق مظلومان، اسلام کمک به زورگویان، اسلام کمک به اقویا، اسلامی که با همه اینها می سازد.

7- مهمترین ویژگی اسلام ناب محمدی چیست؟

اسلام ظلم ستیز، اسلام عدالت خواه، اسلام مجاهد، اسلام طرفدار محرومان، اسلام مدافع حقوق پا برهنگان و رنجدیدگان و مستضعفان.

8- این سخن ((مردم ما علیه ظلم و تحجر قیام کردند و فکر اسلام ناب را جایگزین اسلام سلطنتی، اسلام

التقاط، اسلام سرمایه داری و در یک کلام اسلام آمریکایی کردند)) از کیست؟

امام خمینی (ره)

9- دو بعد اصلی ساماندهی امام ره کدامند ؟

1- بعد معرفتی 2- بعد سازمانی

10- تلاش برای ورود به دوران جدید و تبیین گفتمان جدید و مسایل روز تحت کدام عنوان مطرح گردید؟

اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله

11- پیام اصلی امام که در هسته اصلی قطعنامه 598 قوام یافت چیست؟

اسلام ناب – اسلام آمریکایی یا جنگ فقر و غنا

12- تاکید مهم امام ره در بخش اقتصادی چیست؟

تاکید شدید بر خودکفایی و استقلال اقتصادی می باشد.

13- از نظر امام بیشتر اختلافات و تفرقه های ناشی از چیست؟

از هوای نفس

14- مبانی انقلاب چگونه شکل گرفته است ؟

در لایه های اجتماعی و بین مردم

15- نگاه امام ره نسبت رفاه چگونه بود ؟

نگاه معتدل به مقوله رفاه برای مردم

16- امام (ره) کدام عوامل را موجب کاهش رفاه عموم مردم می دانست ؟

رفاه طلبی مسئولین و مصرف زدگی توده ها

17- حضرت امام خمینی یکی از اهداف شوم و پلید استکبار جهانی و نوکران خارجی و داخلی را چه

می داند ؟

دور کردن مردم از صحنه‌های انقلاب و گسستن پیوندهای پولادین آنان با آرمانهای اجتماعی- سیاسی اسلام

18- دو رکن اصلی رمز بقای انقلاب اسلامی چیست ؟

انگیزه الهی و مقصد عالی حکومت اسلامی

19- مهمترین توطئه دشمنان برای کاهش انسجام و وحدت را نام ببرید؟

تبلیغات دامنه دار با ابعاد مختلف برای مایوس نمودن ملتها و خصوص ملت فداکار ایران از اسلام

20- رمز بقای انقلاب اسلامی همان است

رمز پیروزی

نمونه سوالات استخدای

جدال دو اسلام

سوال 1

این جمله امام که "مملکتی که با استکبار و پول پرستی و تحجرگرایی و مقدس مآبی مخالف است همه افرادش باید بسیجی باشند" به کدام مورد زیر اشاره می نماید؟

- (1) تقابل با استکبار
- (2) تقابل با پول پرستی
- (3) تقابل با تحجرگرایی و مقدس مآبی
- (4) اهمیت بسیج

پاسخ: گزینه 4

سوال 2

این گزینه از ارکان و آرمان های اصلی و کاربردی مربوط به بسیج مستضعفین می باشد؟

- (1) عدالت خواهی
- (2) ظلم ستیزی
- (3) تفکر و روحیه بسیجی
- (4) گزینه 1 و 2

پاسخ: گزینه 4

سوال 3

اسلام ناب محمدی یعنی اسلام انقلابی که دعوتش به و برای جبهه کفر و سرمایه داری خانه برانداز و فتنه انگیز است.

- (1) توحید و نبوت
- (2) نبوت و آزادگی
- (3) معاد و رستاخیز
- (4) توحید و معاد

پاسخ: گزینه 4

سوال 4

در کدام یک از منشورهای زیر امام خمینی یک بحث جدی راجع به فقه پویا می کند؟

- (1) منشور برادری
- (2) منشور هنر
- (3) منشور روحانیت
- (4) منشور آزادی

پاسخ: گزینه 1

سوال 5

سخن زیر از امام خمینی (ره) مربوط به کدام یک از گزینه های مطرح شده می باشد؟
"شما و امثال شما چه کسی هستید که بخواهید در برابر ملت و اراده آن از این نازها بکنید و اگر شماها هم نباشید هیچ اتفاقی نمی افتد"

- (1) دولت و مجموعه نهادهای نظام
- (2) فریب خوردگان غربی
- (3) نیروهای فعال سیاسی خودرای
- (4) طرفداران اسلام آمریکایی

پاسخ: گزینه 1

سوال 6

حضور امام خمینی در منشور برادری با چه کسانی اتمام حجت می کند؟

- (1) دولت
- (2) مجموعه نهادهای نظام
- (3) نیروهای فعال سیاسی
- (4) شورای عالی قضایی و رئیس قوه قضاییه

پاسخ: گزینه 3

سوال 7

از نظر حضرت امام خمینی (ره)، بزرگترین آفت یک جامعه انقلابی چه می باشد؟

- (1) متحجرین مذهبی
- (2) روشنگری لیبرال
- (3) رفاه زدگی مسئولین و روحانیون
- (4) فرهنگ مصرف گرایی

پاسخ: گزینه 4

سوال 8

مهمترین انگیزه قیام سیدالشهدا چه بود؟

- (1) اقامه عدل
- (2) اقامه نماز
- (3) مبارزه با ظلم
- (4) به دست گرفتن حکومت

پاسخ: گزینه 1

سوال 9

از آغاز انقلاب تا به امروز، هدف استکبار گسستن مردم از و می باشد.

- 1) تکلیف شرعی و سیاسی
- 2) آرمان های اجتماعی و سیاسی اسلام
- 3) تکلیف اجتماعی و شرعی
- 4) تکلیف شرعی و آرمان های اجتماعی

پاسخ: گزینه 2

سوال 10

این مورد از مولفه های اسلام ناب آمریکایی محسوب نمی شود؟

- 1) اسلام سرمایه داری و اسلام مستکبرین
- 2) اسلام مرفهین بی درد و اسلام راحت طلبان
- 3) اسلام فرصت طلبان و اسلام منافقین
- 4) اسلام رنج دیدگان تاریخ و اسلام عارفان مبارزه جو

پاسخ: گزینه 4

سوال 11

امام خمینی (ره): امروز باید لباس را از تن بیرون نمود و زره و پوشید و در افق تلیه فجر تا ظهور شمس به پیش تاخت و ضامن بقای خون شهیدان بود.

- 1) جهالت - نبرد - مبارزه
- 2) مال اندوزی - مقاومت - جهان
- 3) محبت دنیا - جهاد - مقاومت
- 4) لذایذ دنیوی - مبارزه - جهاد

پاسخ: گزینه 3

سوال 12

طبق فرموده امام خمینی (ره) بالاترین سد راه برای انسان که باید آن را ترک کند چیست؟

- (1) شهوات ظاهری
- (2) شهوات باطنی
- (3) هوای نفس
- (4) همه موارد

پاسخ: گزینه 2

سوال 13

کدام یک از نهادهای زیر از دیدگاه امام خمینی (ره)، پشتوانه عظیم و با برکت و پرثمری برای کشور ماست؟

- (1) مجلس شورای اسلامی
- (2) شورای محترم نگهبان
- (3) مجمع تشخیص مصلحت
- (4) مجلس خبرگان

پاسخ: گزینه 3

سوال 14

به گفته امام خمینی سرنوشت جنگ در کجا رقم خواهد خورد؟

- (1) در جبهه ها
- (2) در جهاد
- (3) میدان مذاکره ها
- (4) میدان صبر و تقوا

پاسخ: گزینه 1

سوال 15

طبق گفته امام خمینی، حادثه مکه زمینه ساز کدام یک از تحولات بزرگ زیر خواهد شد؟

- (1) ریشه کن شدن نظام های فاسد کشورهای اسلامی
- (2) آغاز بیداری اسلامی
- (3) طرد روحانی نماها
- (4) گزینه 1 و 3

پاسخ: گزینه 4

سوال 16

منظور حضرت امام خمینی از کلمه روحانیت که در نوشته ها و صحبت هایشان از آنان قدردانی کرده اند چه کسانی می باشند؟

- (1) علمای پاک و متعهد و مبارز
- (2) روحانیون مقدس مآب
- (3) روحانیون وابسته
- (4) همه موارد

پاسخ: گزینه 1

سوال 17

طبق فرموده حضرت امام خمینی تنها راه رهایی و مبارزه با حب نفس چیست؟

- (1) تقوا پیشه کردن
- (2) ریاضت
- (3) مهار نفس اماره
- (4) ایمان

پاسخ: گزینه 2

سوال 18

این مورد شجره طیبه و درخت تناور و پرثمری است که شکوفه های آن بوی بهار وصل و طراوت یقین و حدیث عشق می دهد.

- (1) جهادگران جهاد سازندگی
- (2) بسیج
- (3) فرهنگ شهادت طلبی
- (4) ایثار و خلوص

پاسخ: گزینه 2

سوال 19

یکی از مسائل بسیار مهم در دنیای کنونی نقش و در اجتهاد و نوع تصمیم گیری هاست.

- (1) ایمان و عدالت
- (2) زمان و مکان
- (3) سیاسیون و ملت
- (4) مجلس و دولت

پاسخ: گزینه 2

سوال 20

بنیادی ترین درد جامعه بشری در غرب و شرق به فرموده امام خمینی چیست؟

- (1) مساله مادی بودن مکتب
- (2) مساله عدم اعتقاد به معنویت
- (3) مساله آزادی
- (4) مساله اقتصاد

پاسخ: گزینه 2

سوال 21

هیچ پیامبری جنگ نکرد مگر برای و صلح نکرد مگر برای

(1) خدا - مصلحت مردم

(2) خدا - خدا

(3) اسلام - خدا

(4) خدا - اسلام

پاسخ: گزینه 2

سوال 22

حضرت امام خمینی در نامه ای که به رئیس مجلس خبرگان نوشتند لزوم کدام یک از شرط های زیر را برای رهبری لازم دانستند؟

(1) مرجعیت

(2) مجتهد عادل

(3) فقیه

(4) عادل

پاسخ: گزینه 1

سوال 23

رمز بقای انقلاب اسلامی چیست؟

(1) رمز پیروزی

(2) رمز استقامت

(3) رمز فداکاری

(4) همه موارد

پاسخ: گزینه 1

سوال 24

از بالاترین و والاترین حوزه هایی که لازم است به طور همگانی مورد تعلیم و تعلم قرار گیرد است.

(1) علوم معنوی اسلامی

(2) علوم تجدید

(3) علوم کلام نقلی

(4) علم عرفان

پاسخ: گزینه 1

سوالات استخدامی جدال دو اسلام

۱) اسلام بر چه اصولی به عنوان اساس تعامل انسانی تأکید می کند ؟

یک رقابت

ب) ثروت اندوزی

ج) رفتار اخلاقی و عدالت

د) قدرت‌سند سیاسی

پاسخ صحیح: ج) اخلاق و عدالت

توضیح: اسلام بر رفتار اخلاقی و عدالت در تعاملات انسانی تأکید زیادی دارد و افراد را به سمت رفتار منصفانه و دلسوزانه هدایت می کند.

۲) بر اساس آموزه های اسلامی هدف از زندگی انسان چیست ؟

الف) به دست آوردن قدرت

ب) بندگی و عبادت خداوند

ج) برای رسیدن به سعادت شخصی

د) برای کشف جهان

پاسخ صحیح: ب) بندگی و عبادت خداوند

توضیح: هدف از زندگی انسان در اسلام، بندگی و عبادت خداوند و همسو کردن اعمال و نیت خود با هدایت الهی است.

۳) علم در اسلام چگونه است ؟

الف) به عنوان وسیله ای برای موفقیت مالی

ب) برای رشد معنوی غیر ضروری است

ج) به عنوان جزء حیاتی ایمان

د) اهمیت کمتری نسبت به قدرت بدنی دارد

پاسخ صحیح: ج) جزء حیاتی ایمان

توضیح: اسلام دانش را برای شناخت ایمان و دنیا و تشویق به یادگیری و تحقیق ضروری می داند.

۴) پیامبران چه نقشی در اسلام دارند؟

الف) فقط رهبران سیاسی

ب) راهنمای زندگی اخلاقی و معنوی

ج) شخصیت‌های تاریخی بدون ارتباط فعلی

د) مخترعان اعمال دینی

پاسخ صحیح: ب) راهنمای زندگی اخلاقی و معنوی

توضیح: پیامبران در اسلام به عنوان فرستادگان خداوند تلقی می‌شوند که در زندگی اخلاقی و معنوی هدایت می‌کنند.

۵) در سنت اسلامی اهمیت صدقه (زکات) چیست؟

الف) کمک داوطلبانه برای شهرت شخصی

ب) اقدام اجباری برای حمایت از رفاه جامعه

ج) سرمایه‌گذاری در سرمایه‌گذاری‌های تجاری

د) روشی برای کسب نفوذ سیاسی

پاسخ صحیح: ب) اقدامی اجباری برای حمایت از رفاه جامعه

توضیح: زکات رکن اساسی اسلام است که برای کمک به نیازمندان و حمایت از رفاه جامعه مکلف شده است.

۶) اسلام نسبت ایمان و عقل را چگونه می‌بیند؟

الف) به عنوان متقابل

ب) ایمان بر عقل غلبه دارد

ج) عقل دلسرد می‌شود

د) به عنوان مکمل و وابسته به یکدیگر

پاسخ صحیح: د) مکمل و وابسته به یکدیگر

توضیح: اسلام استفاده از عقل را برای درک ایمان تشویق می‌کند و آنها را در جستجوی حقیقت مکمل می‌داند.

۷) اهمیت قرآن در اسلام چیست ؟

الف) سند تاریخی

ب) کلمه لفظی خداوند هدایت کننده زندگی و ایمان

ج) مجموعه شعر

د) فقط یک کتابچه راهنمای قانونی

پاسخ صحیح: ب) کلمه لفظی خداوند هدایت کننده زندگی و ایمان

توضیح: قرآن به عنوان کلام الله در اسلام مرکز است و راهنمای زندگی و ایمان است.

۸) اسلام چگونه به مفهوم عدالت پرداخته است ؟

الف) تنها از طریق مجازات شدید

ب) با ترویج عفو بر عدالت

ج) تعادل بین حقوق و مسئولیت ها

د) نادیده گرفتن عدل دنیوی برای قضای الهی

پاسخ صحیح: ج) تعادل بین حقوق و مسئولیت ها

توضیح: اسلام بر عدالت به عنوان ایجاد توازن بین حقوق و مسئولیت ها، تأمین انصاف و شفقت در جامعه تأکید دارد.

۹) دیدگاه اسلام در مورد صلح چیست ؟

الف) حالت موقت تا پیروزی

ب) از طریق تسلیم در برابر خداوند حاصل می شود

ج) بی اهمیت در امور معنوی

د) فقط در آخرت ممکن است

پاسخ صحیح: ب) با تسلیم در برابر خداوند حاصل شده است

توضیح: صلح در اسلام ناشی از تسلیم در برابر رضای خداوند است و موجب هماهنگی در تمامی ابعاد زندگی می شود.

۱۰) زن در تعالیم اسلامی چگونه مورد توجه قرار گرفته است ؟

الف) از نظر حیثیت و حقوق با مردان برابر باشد

ب) در درجه اول به عنوان سرایدار

ج) نامناسب برای نقش های رهبری

د) به عنوان ثانویه نسبت به مردان

پاسخ صحیح: الف) از نظر حیثیت و حقوق با مردان برابر است

توضیح: اسلام تعلیم می دهد که زن و مرد در حیثیت و حقوق برابرند، هر چند نقش و مسئولیت آنها متفاوت باشد.

۱۱) از مسلمانان در مورد رفتار با غیر مسلمانان چه انتظاری می رود ؟

الف) پر خاشگری و خصومت

ب) بی تفاوتی و جدایی

ج) احترام و انصاف

د) تبدیل به هر قیمتی

پاسخ صحیح: ج) احترام و انصاف

توضیح: اسلام به پیروان خود می آموزد که با غیر مسلمانان با احترام و انصاف رفتار کنند و همزیستی مسالمت آمیز و درک متقابل را ترویج دهند.

۱۲) نماز (صلوات) در اسلام چه اهمیتی دارد ؟

الف) مراسمی که اهمیت معنوی ندارد

ب) یک تمرین بدنی

ج) ارتباط مستقیم با خدا

د) یک سنت سالانه

پاسخ صحیح: ج) ارتباط مستقیم با خدا

توضیح: صلاح جنبه اساسی اسلام است و به عنوان نوعی عبادت عمل می کند که به مسلمانان اجازه می دهد مستقیماً با خدا ارتباط برقرار کنند.

۱۳) مفهوم جهاد در اسلام چیست ؟

الف) فقط جنگ فیزیکی با غیر مؤمنان

ب) مبارزه روحی با گناه

ج) کمپین سیاسی

د) استراتژی اقتصادی

پاسخ صحیح: ب) مبارزه معنوی با گناه

توضیح: جهاد در حالی که اغلب اشتباه برداشت می شود، در درجه اول به مبارزه معنوی با گناه اشاره دارد و بر خودسازی اخلاقی و اخلاقی تأکید دارد.

۱۴) آموزه های اسلام چگونه منتقل و حفظ می شود؟

الف) فقط از طریق روایات شفاهی

ب) به قرآن و حدیث

ج) از طریق بیان هنری

د) از طریق قوانین سیاسی

پاسخ صحیح: ب) به قرآن و حدیث

توضیح: قرآن و حدیث برای انتقال و حفظ معارف اسلامی نقش بسزایی دارند و هدایتی جامع برای مسلمانان ارائه می دهند.

۱۵) اسلام به چه طریقی به مفهوم اجتماع (امت) می پردازد؟

الف) به عنوان اجتماع آزاد افراد

ب) از طریق تمرکز بر فردگرایی

ج) به عنوان مجموعه ای متحد از مؤمنان

د) با ترویج انزوای طلبی

پاسخ صحیح: ج) به عنوان مجموعه ای متحد از مؤمنان

توضیح: اسلام با تأکید بر وحدت و همبستگی میان مسلمانان جهان، مفهوم امت را ترویج می کند.

۱۶) روزه در ماه رمضان چگونه بر ایمان مسلمان تأثیر می گذارد؟

الف) با نشان دادن قدرت بدنی

ب) تأثیری در ایمان ندارد

ج) به عنوان وسیله ای برای تهذیب روحی

د) به عنوان یک فعالیت اجتماعی

پاسخ صحیح: ج) به عنوان وسیله ای برای تهذیب روحی

توضیح: روزه در ماه رمضان راهی برای طهارت روح، تشویق به انضباط نفس و افزایش رشد معنوی تلقی می شود.

۱۷) حج چه نقشی در زندگی یک مسلمان دارد ؟

الف) یک فعالیت گردشگری

ب) سفر معنوی یک بار در زندگی

ج) یک عمل مذهبی اختیاری

د) یک الزام خدمات اجتماعی

پاسخ صحیح: ب) سفر معنوی یک بار در زندگی

توضیح: حج رکن اساسی اسلام است که بیانگر يك سفر عمیق معنوي و عبادت است.

۱۸) ثروت در اسلام چگونه است ؟

الف) به عنوان یک هدف فی نفسه

ب) صرفاً به عنوان وسیله ای برای لذت شخصی

ج) امانتی از جانب خداوند برای استفاده مسئولانه

د) به عنوان بی ربط به زندگی معنوی

پاسخ صحیح: ج) امانتی از جانب خداوند برای استفاده مسئولانه

توضیح: اسلام ثروت را امانتی از جانب خداوند می داند و بر استفاده مسئولانه و اهمیت تقسیم با نیازمندان تأکید می کند.

۱۹) موضع اسلام در قبال حفظ محیط زیست چیست ؟

الف) بی تفاوتی نسبت به مسائل زیست محیطی

ب) ترویج فعال حفاظت از محیط زیست

ج) اعتقاد به اینکه محیط زیست صرفاً برای استفاده انسان است

د) تشویق به بهره برداری از منابع طبیعی

پاسخ صحیح: ب) ترویج فعال حفاظت از محیط زیست

توضیح: اسلام مراقبت از محیط زیست را تشویق می کند و آموزش می دهد که انسان ها مراقب زمین هستند و مسئول حفظ آن هستند.

۲۰) قوانین اسلامی (شریعت) چگونه به حاکمیت اجتماعی برخورد می کند؟

الف) از طریق اعمال سخت سنت های کهن

ب) به عنوان یک چارچوب انعطاف پذیر که با اصول اخلاقی هدایت می شود

ج) نادیده گرفتن مسائل معاصر

د) فقط با اجرای اعمال مذهبی

پاسخ صحیح: ب) به عنوان یک چارچوب انعطاف پذیر که بر اساس اصول اخلاقی هدایت می شود

توضیح: شریعت به عنوان یک چارچوب قانونی جامع تلقی می شود که اصول اخلاقی را برای هدایت حاکمیت اجتماعی در بر می گیرد و به مسائل سنتی و معاصر می پردازد.

۲۱) اصل مالی و بانکداری اسلامی چیست؟

الف) معاملات مالی مبتنی بر بهره

ب) سرمایه گذاری های سوداگرانه برای بازده بالا

ج) شیوه های مالی اخلاقی و بدون بهره

د) تمرکز صرف بر اعطای خیریه

پاسخ صحیح: ج) شیوه های مالی اخلاقی و بدون بهره

توضیح: امور مالی اسلامی بر اساس دستورالعمل های اخلاقی عمل می کند که منافع و فعالیت های سوداگرانه را ممنوع می کند و در عوض بر تقسیم ریسک و انصاف تمرکز می کند.

۲۲) مهرورزی در اسلام چه نقشی دارد؟

الف) یک جنبه جزئی که به ندرت مورد تأکید قرار می گیرد

ب) محور عمل و درک ایمان

ج) فقط در اعیاد مذهبی مربوط است

د) دلسرد به نفع عدالت

پاسخ صحیح: ب) محور عمل و درک ایمان

توضیح: شفقت یک اصل اساسی در اسلام است که عمیقاً در تعالیم و اعمال دینی ادغام شده و محبت و همدلی نسبت به همه را تشویق می کند.

۲۳) چگونه مسلمانان برای رسیدگی به اختلافات تشویق می شوند؟

الف) از طریق زور و تسلط

ب) با اجتناب از هر گونه تعارض

ج) با صبر و گفتگوی باز

د) فقط از طریق اقدام قانونی

پاسخ صحیح: ج) با حوصله و گفتگوی باز

توضیح: اسلام به حل اختلافات از طریق صبر، ارتباط محترمانه و درک متقابل توصیه می کند.

۲۴) اهمیت حیا در اسلام چیست؟

الف) فقط برای زنان اعمال می شود

ب) ترجیح شخصی بدون پشتوانه مذهبی

ج) به عنوان یک فضیلت برای مردان و زنان ارزش گذاری می شود

د) منسوخ و نامربوط تلقی می شود

پاسخ صحیح: ج) برای مردان و زنان به عنوان یک فضیلت ارزش گذاری شده است

توضیح: حیا در اسلام بسیار ارزشمند است و به عنوان یک فضیلت مهم در رفتار، پوشش و رفتار هر دو جنس به کار می رود.

۲۵) نگاه اسلام به ادیان دیگر چگونه است؟

الف) به عنوان دشمنانی که باید فتح شوند

ب) با احترام به عنوان بخشی از یک جهان کثرت گرا

ج) به عنوان آموزه های کاملاً نادرست

د) بی تفاوت بدون موضع گیری رسمی

پاسخ صحیح: ب) با احترام به عنوان بخشی از یک جهان کثرت گرا

توضیح: اسلام با اذعان به ماهیت کثرت گرای جهان و اشتراک ادیان، احترام به ادیان دیگر را آموزش می دهد.

۲۶) خدمات اجتماعی در اسلام چه اهمیتی دارد ؟

الف) غیر ضروری تلقی می شود

ب) جنبه اصلی زندگی با ایمان

ج) فقط برای افراد ثروتمند

د) دلسرد می شود زیرا از عبادت منحرف می شود

پاسخ صحیح: ب) جنبه اصلی زندگی در ایمان

توضیح: خدمت به جامعه در اسلام به عنوان راهی برای تحقق ایمان، تشویق به اعمالی که به نفع جامعه و کمک به نیازمندان باشد مورد تأکید قرار گرفته است.

۲۷) چگونه از وقایع تاریخی در تعالیم اسلامی استفاده می شود ؟

الف) به عنوان اسطوره ها و افسانه ها

ب) برای توجیه مواضع سیاسی فعلی

ج) به عنوان درس اخلاقی و معنوی

د) به عنوان نامربوط نادیده گرفته می شود

پاسخ صحیح: ج) به عنوان درس اخلاقی و معنوی

توضیح: آموزه های اسلامی غالباً از وقایع تاریخی به عنوان منبع آموزه های اخلاقی و معنوی یاد می کنند و راهنمایی ها و بینش هایی را برای زمان حال فراهم می کنند.

۲۸) اسلام در مورد رشد فردی چه می گوید ؟

الف) این فقط به عهده خود شخص است

ب) بهبود مستمر خود را تشویق می کند

ج) بعد از بزرگسالی غیر ضروری تلقی می شود

د) دلسرد چون منجر به غرور می شود

پاسخ صحیح: ب) خودسازی مستمر را تشویق می کند

توضیح: اسلام با تأکید بر اهمیت رشد در ایمان، شخصیت و دانش، ایده رشد فردی مستمر را ترویج می کند.

۲۹) مفهوم رهبری در اسلام چگونه تعریف شده است ؟

الف) به عنوان حق ولادت برخی خانواده ها

ب) فقط از طریق انتخابات دموکراتیک

ج) با صفات عدالت، خرد و درستی

د) رهبری دلسرد می شود

پاسخ صحیح: ج) با صفات عدالت، خرد و درستی

توضیح: رهبری در اسلام بر پایه خصایصی چون عدالت، حکمت و درستکاری استوار است و بر رهبری اخلاقی و اخلاقی تأکید دارد.

۳۰) نظر اسلام در مورد تعادل بین کار و زندگی معنوی چیست ؟

الف) کار در درجه دوم فعالیت های معنوی است

ب) حیات معنوی فقط بعد از بازنشستگی در نظر گرفته می شود

ج) هر دو مهم هستند و باید متعادل باشند

د) کار در اسلام ارزشی ندارد

پاسخ صحیح: ج) هر دو مهم هستند و باید متعادل باشند

توضیح: اسلام از تعادل بین کار و زندگی معنوی دفاع می کند و اهمیت هر دو را در داشتن يك زندگی کامل و صالح می داند.

۳۱) در سنت اسلامی، مفهوم صبر (صبر) چگونه تلقی می شود ؟

الف) به عنوان نشانه ضعف

ب) برای تاب آوری معنوی و ایمان ضروری است

ج) فقط در مواقع سختی مربوط می شود

د) دلسرد به نفع اقدام فوری

پاسخ صحیح: ب) برای مقاومت معنوی و ایمان ضروری است

توضیح: صبر یا صبر در اسلام بسیار ارزشمند است و برای استقامت معنوی، ایمان و تحمل چالش های زندگی با فیض ضروری شمرده می شود.

۳۲) اسلام چگونه پیروان را در مدیریت خشم راهنمایی می کند؟

الف) با تشویق به ابراز فوری خشم

ب) توصیه به گوشه گیری تا زمانی که خشم فروکش کند

ج) از راه صبر و پناه بردن به خدا

د) خشم به عنوان یک احساس مثبت دیده می شود

پاسخ صحیح: ج) از راه صبر و پناه بردن به خدا

توضیح: اسلام به مدیریت خشم از طریق صبر، خویشتن داری و پناه بردن به خدا و ترویج صلح در مقابل درگیری توصیه می کند.

۳۳) اهمیت نیت (نیت) در عبادات اسلامی چیست؟

الف) مادامی که عمل انجام شده باشد بی ربط است

ب) عامل کلیدی تعیین کننده ارزش و مقبولیت عمل

ج) فقط برای اعمال عبادی مهم است

د) اهمیت کمتری نسبت به ظاهر عمل دارد

پاسخ صحیح: ب) عامل کلیدی تعیین کننده ارزش و مقبولیت عمل

توضیح: در اسلام، نیت پشت عبادت مهم است، زیرا صداقت، ارزش و مقبولیت آن عبادت را مشخص می کند.

۳۴) مفهوم امید و توکل بر خدا چگونه در اسلام تجلی یافته است؟

الف) با اتخاذ رویکرد زندگی منفعلانه

ب) از طریق مشارکت فعال و اتکا به هدایت الهی

ج) امید و اعتماد به نفع یقین دلسرد می شود

د) فقط در زمینه های مذهبی قابل اجرا است

پاسخ صحیح: ب) از طریق مشارکت فعال و اتکا به هدایت الهی

توضیح: امید و توکل به خدا با مشغله زندگی فعال و با اتکا به هدایت الهی و تلاش جدی تجلی می یابد.

۳۵) اسلام در مورد تنوع و کثرت گرایی چه می گوید ؟

الف) هویت اسلامی را تهدید می کند

ب) به عنوان بازتابی از خلقت الهی در آغوش گرفته شده است

ج) فقط در دین اسلام پذیرفته شده است

د) دلسرد به نفع یکنواختی

پاسخ صحیح: ب) به عنوان بازتابی از خلقت الهی در آغوش گرفته شده است

توضیح: اسلام تنوع و کثرت گرایی را به عنوان بازتابی از خلقت خداوند می پذیرد و احترام و درک متقابل را تشویق می کند.

۳۶) اسلام چگونه مقابله با فقر و نابرابری را تشویق می کند ؟

الف) از طریق انباشت ثروت فردی

ب) نادیده گرفتن مسائل اجتماعی به عنوان غیر قابل تغییر

ج) تلاش فعال برای کاهش رنج و ترویج عدالت

د) تفویض مسئولیت به نهادهای دولتی

پاسخ صحیح: ج) تلاش فعال برای کاهش رنج و ترویج عدالت

توضیح: اسلام به رفع فقر و نابرابری از طریق زکات، انفاق و تلاش برای تأمین عدالت و انصاف در جامعه تشویق می کند.

۳۷) نقش بخشش در اسلام چیست ؟

الف) به عنوان نشانه ضعف دیده می شود

ب) تشویق به خصوص در حل تعارضات شخصی

ج) فقط در صورتی توصیه می شود که شخصاً به نفع آن باشد

د) دلسرد می شوند زیرا ممکن است به انجام اشتباه تشویق شود

پاسخ صحیح: ب) تشویق به خصوص در حل تعارضات شخصی

توضیح: بخشش در اسلام بسیار ارزشمند است و به عنوان نقطه قوت و تشویق در حل منازعات و تقویت روابط مسالمت آمیز تلقی می شود.

۳۸) چگونه اخلاق و اخلاق در رویه های تجاری اسلامی ادغام می شوند؟

الف) صرفاً از طریق رعایت دقیق قوانین قانونی

ب) اولویت دادن به سود بر ملاحظات اخلاقی

ج) اخلاق و اخلاق محوری در شیوه های تجاری اسلامی است

د) برای محیط های تجاری مدرن قابل اجرا نیست

پاسخ صحیح: ج) اخلاق و اخلاق محوری در رویه های تجاری اسلامی است

توضیح: رویه های تجارت اسلامی بر اساس اصول اخلاقی و اخلاقی با تأکید بر صداقت، انصاف و مسئولیت اجتماعی هدایت می شود.

۳۹) اسلام به دنبال خوشبختی چگونه می نگرد؟

الف) به عنوان هدف نهایی زندگی

ب) از طریق ثروت و موفقیت مادی

ج) به عنوان تعادل بین رضایت معنوی و لذت دنیوی

د) دلسرد به نفع زهد

پاسخ صحیح: ج) به عنوان تعادل بین رضایت معنوی و لذت دنیوی

توضیح: اسلام سعادت را توازن میان سعادت معنوی و لذات مباح دنیوی، هدایت به سوی قناعت و شکرگزاری می داند.

۴۰) اسلام چگونه به مسئله حل تعارض برخورد می کند؟

الف) با تأیید خشونت به عنوان ابزار اولیه

ب) از طریق گفتگو، آشتی و تفاهم

ج) اجتناب از تعارض به هر قیمتی

د) حل نشدن اختلافات برای قضای الهی

پاسخ صحیح: ب) از طریق گفتگو، آشتی و تفاهم

توضیح: اسلام حل و فصل منازعات را از طریق راه های مسالمت آمیز مانند گفتگو، آشتی طلبی و درک متقابل برای تقویت هماهنگی ترویج می کند.

۴۱) اسلام در مورد اهمیت مدیریت زمان چه می آموزد؟

الف) تا حد زیادی به تمرین معنوی بی ربط است

ب) بسیار ارزشمند، با تاکید بر بهره وری و مسئولیت پذیری

ج) فقط در زمان ادای عبادات مهم است

د) دلسرد، ترویج سبک زندگی آزاد

پاسخ صحیح: ب) بسیار ارزشمند، با تاکید بر بهره وری و مسئولیت پذیری

توضیح: اسلام به استفاده بهینه از زمان، تشویق مؤمنان به انجام فعالیت های تولیدی و پاسخگویی نسبت به نحوه گذراندن وقت خود اهمیت زیادی می دهد و این امر نشان دهنده تعادل بین وظایف دنیوی و واجبات معنوی است.

۴۲) در آموزه های اسلامی، مفهوم شکرگزاری چگونه بیان شده است؟

الف) به عنوان یک بیان اختیاری نسبت به دیگران

ب) در درجه اول از طریق تشکر زبانی

ج) به عنوان یک فضیلت اساسی که از طریق اعمال و دعا بیان می شود

د) غیر ضروری تلقی می شود

پاسخ صحیح: ج) به عنوان یک فضیلت اساسی که از طریق اعمال و دعا بیان می شود

توضیح: شکرگزاری در اسلام یک فضیلت اساسی است که نه تنها به زبان، بلکه از طریق اعمال و دعا و اذعان به نعمت ها و لطف خداوند بیان می شود.

۴۳) نگاه اسلام به علم آموزی چگونه است؟

الف) به عنوان یک تعهد مادام العمر برای زن و مرد

ب) فقط برای رهبران دینی لازم است

ج) اختیاری، بر اساس علاقه فردی

د) اگر منجر به زیر سؤال بردن ایمان شود، دلسرد می شوند

پاسخ صحیح: الف) به عنوان یک تکلیف مادام العمر برای زن و مرد

توضیح: علم آموزی در اسلام واجب مادام العمر شمرده شده است و برای زن و مرد تشویق شده است تا ایمان خود و دنیای پیرامون خود را بهتر بشناسند.

۴۴) اسلام در قبال عدالت و انصاف اجتماعی چه موضعی دارد؟

الف) فعالانه از عدالت و انصاف دفاع می کند

ب) موضع خنثی را حفظ می کند

ج) صرفاً بر برابری معنوی تمرکز می کند

د) مسائل اجتماعی را به مراجع سکولار واگذار می کند

پاسخ صحیح: الف) فعالانه از عدالت و انصاف دفاع می کند

توضیح: اسلام به طور فعال عدالت و انصاف اجتماعی را ترویج می کند و مؤمنان را راهنمایی می کند تا به سمت جامعه ای عادلانه و عادلانه برای همه، صرف نظر از نژاد، جنسیت، یا موقعیت اجتماعی تلاش کنند.

۴۵) رابطه صبر و شکر در اسلام چگونه است؟

الف) به عنوان فضایل نامرتب دیده می شوند

ب) صبر را برتر از شکر دانسته اند

ج) شکرگزاری تنها زمانی لازم است که صبر و شکیبایی از بین برود

د) هر دو به هم مرتبط هستند و یکدیگر را تقویت می کنند

پاسخ صحیح: د) هر دو به هم مرتبط هستند و یکدیگر را تقویت می کنند

توضیح: شکیبایی و شکرگزاری در اسلام پیوند عمیقی با یکدیگر دارند و صبر به غلبه بر مشکلات کمک می کند و شکرگزاری به شناخت و قدردانی از نعمت های خداوند کمک می کند و در کنار هم روحیه ای متعادل و راضی را پرورش می دهد.

٤٦) مشورت (شورا) چه نقشی در حکومت اسلامی دارد؟

الف) به عنوان یک ضعف در رهبری دیده می شود

ب) فرآیندی ضروری برای تصمیم گیری

ج) فقط در امور دینی استفاده می شود

د) دلسرد به نفع تصمیم گیری مستبدانه

پاسخ صحیح: ب) فرآیندی ضروری برای تصمیم گیری

توضیح: مشورت یا شورا در اسلام به عنوان بخشی اساسی از فرآیندهای تصمیم گیری ارزش دارد و اطمینان حاصل می کند که تصمیمات با خرد جمعی و توجه به همه طرف های آسیب دیده اتخاذ می شود.

٤٧) چگونه اسلام پیشگیری از درگیری در جوامع را تشویق می کند؟

الف) از طریق اجتناب و سکوت

ب) با ترویج شفافیت و رفع زود هنگام اختلافات

ج) تشویق به رقابت برای منابع

د) نادیده گرفتن درگیری ها تا زمانی که تشدید شوند

پاسخ صحیح: ب) با ترویج شفافیت و رفع زود هنگام اختلافات

توضیح: اسلام با ترویج ارتباطات باز، شفافیت و حل زود هنگام اختلافات برای حفظ هماهنگی در جوامع، جلوگیری از درگیری ها را تشویق می کند.

٤٨) اسلام به چه روشی به مفهوم تواضع می پردازد؟

الف) به عنوان نشانه ضعف

ب) تشویق به پرهیز از تکبر و ترویج تفاهم

ج) به رشد فردی مرتبط نیست

د) اهمیت کمتری نسبت به اعتماد به نفس دارد

پاسخ صحیح: ب) تشویق، پرهیز از تکبر و ترویج تفاهم

توضیح: فروتنی در اسلام ارزش زیادی دارد و به عنوان فضیلتی تلقی می شود که از تکبر جلوگیری می کند و باعث همدلی، تفاهم و احترام به دیگران می شود.

۴۹) چگونه اخلاق زیست محیطی در آموزه های اسلامی ادغام می شود؟

الف) دغدغه های زیست محیطی، مسائل مدرن و خارج از آموزه های سنتی محسوب می شوند

ب) تشویق به سرپرستی و استفاده مسئولانه از منابع طبیعی

ج) نگاه کردن به طبیعت صرفاً به عنوان منبعی برای استعمار انسان

د) اقامه نماز برای حفظ محیط زیست بدون عمل عملی

پاسخ صحیح: ب) تشویق به سرپرستی و استفاده مسئولانه از منابع طبیعی

توضیح: آموزه های اسلامی اخلاق زیست محیطی را با تشویق مراقبت از زمین، حمایت از استفاده مسئولانه و پایدار از منابع طبیعی و ترویج حفظ محیط زیست برای نسل های آینده یکپارچه می سازد.

۵۰) اسلام در مورد اهمیت مشارکت اجتماعی چه می گوید؟

الف) در درجه اول مسئولیت رهبران دینی است

ب) هر فردی باید بر سفر معنوی خود تمرکز کند

ج) مشارکت فعال و حمایت در جامعه خود را بسیار تشویق می کند

د) مفید تلقی می شود اما ضروری نیست

پاسخ صحیح: C) مشارکت فعال و حمایت در جامعه خود را بسیار تشویق می کند

توضیح: اسلام تأکید زیادی بر مشارکت اجتماعی دارد و از مسلمانان برای مشارکت فعال و حمایت از جوامع خود حمایت می کند. این مشارکت به عنوان راهی برای زندگی با ایمان از طریق مسئولیت اجتماعی، کمک به نیازمندان و کمک به خیر عمومی در نظر گرفته می شود.

۵۱) اختلاف نظر در بین علما در فقه اسلامی به چه معناست؟

الف) عدم درک

ب) غنا و تنوع اندیشه

ج) بطلان شرع

د) یکسانی در تعالیم اسلامی

پاسخ صحیح: ب) غنا و تنوع اندیشه

توضیح: نظرات گوناگون در میان علما، عمق و گستردگی فقه اسلامی را برجسته می‌کند، و این امکان را فراهم می‌آورد که ملایه‌ای غنی از اندیشه‌هایی که زمینه‌ها و تفاسیر گوناگون را در خود جای دهد.

۵۲) مسائل مدرن مانند بانکداری، حفاظت از محیط زیست، و پیشرفت تکنولوژیک در قوانین اسلامی چگونه تلقی می‌شود؟

الف) به عنوان موضوعاتی که باید از آنها اجتناب شود

ب) نامربوط و مورد توجه قرار نگرفته است

ج) اهمیت انتقادی و نیازمند تفسیر علمی

د) فقط باید توسط مقامات سکولار مورد بحث قرار گیرد

پاسخ صحیح: ج) اهمیت انتقادی و نیازمند تفسیر علمی

توضیح: شریعت اسلامی با مسائل مدرن مانند بانکداری، حفاظت از محیط زیست و فناوری درگیر است و به دنبال ارائه رهنمودهای اخلاقی و عملی در راستای اصول اسلامی است.

۵۳) نقش اجتهاد (استدلال مستقل) در مقابله با چالش‌های معاصر در جامعه اسلامی چیست؟

الف) دلسرد به نفع احکام سنتی

ب) برای تطبیق اصول اسلامی با شرایط مدرن ضروری است

ج) اختصاص به تعداد معدودی از علما

د) تهدیدی برای وحدت اسلامی است

پاسخ صحیح: ب) برای تطبیق اصول اسلامی با شرایط مدرن ضروری است

توضیح: اجتهاد برای تکامل و کاربرد شریعت اسلامی بسیار مهم است و دانشمندان را قادر می‌سازد تا اصول را به گونه‌ای تفسیر کنند که به چالش‌های اجتماعی معاصر بپردازد.

۵۴) در زمینه توسعه اجتماعی، وحدت و برادری میان مسلمانان چه اهمیتی دارد؟

الف) از حداقل اهمیت برخوردار است

ب) برای غلبه بر تفرقه و دستیابی به پیشرفت بسیار مهم است

ج) دلسرد می شود زیرا منجر به همنوایی می شود

د) فقط در مجالس مذهبی مهم است

پاسخ صحیح: ب) برای غلبه بر تفرقه و دستیابی به پیشرفت بسیار مهم است

توضیح: وحدت و برادری به عنوان پایه ای برای توسعه اجتماعی مورد تاکید قرار می گیرد و جامعه را قادر می سازد تا برای اهداف مشترک و غلبه بر چالش ها با یکدیگر همکاری کنند.

۵۵) رویکرد فقه اسلامی به موضوع حفاظت از محیط زیست چگونه است ؟

الف) به عنوان مسئولیت غیر مسلمانان

ب) بی تفاوت، بدون دستورالعمل خاص

ج) به عنوان وظیفه خطیر مسلمانان در حفظ خلق خدا

د) به عنوان یک نگرانی ثانویه نسبت به اعمال معنوی

پاسخ صحیح: ج) به عنوان وظیفه خطیر مسلمانان در حفظ خلق خدا

توضیح: حفاظت از محیط زیست با توجه به رهنمودهای فقهی برای مراقبت از زمین و منابع آن، در اسلام مسئولیت مهمی شمرده شده است.

۵۶) موضع شریعت اسلام در مورد عدالت اجتماعی و توزیع ثروت چیست ؟

الف) از انباشت ثروت بدون دغدغه توزیع حمایت می کند

ب) توزیع عادلانه ثروت و عدالت اجتماعی را ترویج می کند

ج) مسائل مربوط به ثروت و نابرابری اجتماعی را نادیده می گیرد

د) این گونه امور را به اختیار فرد می سپارد

پاسخ صحیح: ب) توزیع عادلانه ثروت و عدالت اجتماعی را ترویج می کند

توضیح: شریعت اسلام بر عدالت اجتماعی از جمله توزیع عادلانه ثروت به عنوان وسیله ای برای تأمین رفاه جامعه و کاهش نابرابری تأکید دارد.

۵۷) در مورد عبارات فرهنگی و هنری مانند موسیقی، عکاسی و نقاشی، فقه اسلامی چگونه جایگاهی دارد ؟

الف) تمام اشکال بیان هنری را اکیدا ممنوع می کند

ب) تعامل با عبارات فرهنگی و هنری را در محدوده های اخلاقی تشویق می کند

ج) نسبت به هنرها بی تفاوتی نشان می دهد

د) فقط اشکال هنر سنتی اسلامی را مجاز می داند

پاسخ صحیح: ب) مشارکت با عبارات فرهنگی و هنری را در مرزهای اخلاقی تشویق می کند.

توضیح: فقه اسلامی ارزش بیان فرهنگی و هنری را می شناسد و مسلمانان را تشویق می کند که با هنرها به شیوه هایی که از نظر اخلاقی و اخلاقی همسو با اصول اسلامی باشد مشارکت کنند.

۵۸) تفکر انتقادی و بحث در سنت فکری اسلامی چه نقشی دارد؟

الف) خطرناک و ناامید دیده می شود

ب) برای غنی سازی درک و تقویت توسعه ارزش دارد

ج) محدود به علمای دین

د) فقط در تنظیمات خصوصی تشویق می شود

پاسخ صحیح: ب) برای غنی سازی درک و تقویت توسعه ارزش دارد

توضیح: تفکر و بحث انتقادی جزء لاینفک سنت فکری اسلامی است و مشوق کاوش در اندیشه ها و کمک به رشد و پویایی اندیشه اسلامی است.

۵۹) پیشرفت در حمل و نقل و اکتشافات فضایی در فقه اسلامی چگونه دیده می شود؟

الف) به عنوان حواس پرتی بی ربط از فعالیت های معنوی

ب) با بدبینی و ترس

ج) به عنوان فرصت هایی برای پیشرفت انسان و درک خلقت خداوند

د) ممنوع مگر برای مقاصد مذهبی

پاسخ صحیح: ج) به عنوان فرصت هایی برای پیشرفت انسان و درک خلقت خداوند

توضیح: فقه اسلامی پیشرفتهای تکنولوژیکی از جمله در حمل و نقل و کاوشهای فضایی را فرصتی برای پیشبرد دانش بشری و قدردانی از وسعت خلقت خداوند می داند.

۶۰) ایمان به خدا چه نقشی در رفع مشکل اصلی فقدان معنویت در جامعه دارد؟

الف) ربطی به مسائل اجتماعی ندارد .

ب) مشکل را تشدید می کند .

ج) راه حل اساسی است .

د) این یک راه حل موقت است .

پاسخ صحیح: ج) راه حل اساسی است .

توضیح: متن بر اهمیت ایمان به خدا به عنوان راه حل اصلی برای بحران معنویت و اخلاق در جامعه تأکید می کند و نشان می دهد که چگونه پیوند مجدد با اعتقاد الهی می تواند ریشه های مادی گرایی و خلأ معنوی را برطرف کند.

۶۱) رابطه بین مادی گرایی و بحران معنوی چگونه ترسیم می شود ؟

الف) ثروت مادی بحران های معنوی را حل می کند .

ب) هیچ ارتباطی بین این دو وجود ندارد .

ج) مادی گرایی به عنوان عامل اصلی بحران معنوی تلقی می شود .

د) بحران معنوی منجر به مادی گرایی می شود .

پاسخ صحیح: ج) مادی گرایی عامل اصلی بحران معنوی تلقی می شود .

توضیح: این روایت نشان می دهد که مادی گرایی با دور کردن توجه و ارزش ها از ابعاد معنوی و اخلاقی به بحران معنوی کمک می کند و منجر به فقدان معنا و هدف در زندگی می شود.

۶۲) متن نشان می دهد که نتیجه مهم انکار وجود خدا چیست ؟

الف) بهبود درک علمی .

ب) افزایش توسعه اقتصادی .

ج) بحران وجودی ریشه دار .

د) هماهنگی اجتماعی بیشتر .

پاسخ صحیح: ج) بحران وجودی ریشه دار .

توضیح: انکار وجود خدا منجر به بحران وجودی می شود که در آن افراد و جوامع با فقدان هدف، جهت و زمینه اخلاقی دست و پنجه نرم می کنند.

۶۳) اسلام به عنوان راه حلی برای چالش های جهانی به چه صورت معرفی می شود؟

الف) با ترویج تحقیقات علمی .

ب) از طریق حمایت از لیبرالیسم اقتصادی .

ج) با پرداختن به نیازها و ارزش های اساسی انسان .

د) از طریق فتح نظامی .

پاسخ صحیح: ج) با پرداختن به نیازها و ارزش های اساسی انسان .

توضیح: اسلام به عنوان پاسخگویی به نیازها و ارزش های اساسی انسان، ارائه راه حل برای چالش های جهانی از طریق آموزه های جامع معنوی، اخلاقی و عدالت اجتماعی ترسیم شده است.

۶۴) تأثیر اسلام بر مفهوم اجتماع و وحدت چیست؟

الف) از مشارکت جامعه جلوگیری می کند .

ب) تفرقه و انزوا را تقویت می کند .

ج) پیوندها و اتحاد جامعه را تقویت می کند .

د) تأثیری بر پویایی جامعه ندارد .

پاسخ صحیح: ج) پیوندها و اتحاد جامعه را تقویت می کند .

توضیح: متن نقش اسلام را در تحکیم پیوندهای اجتماعی و ترویج وحدت بین پیروان آن برجسته می کند و بر آموزه های دین در مورد همکاری، احترام متقابل و حمایت تأکید می کند.

۶۵) متن تعامل بین اسلام و چالش های مدرن مانند مسائل زیست محیطی و پیشرفت های فناوری را چگونه می بیند؟

الف) به عنوان متناقض و ناسازگار .

ب) اسلام نسبت به این مسائل بی تفاوت است .

ج) فرصت هایی برای نشان دادن سازگاری و تناسب اسلام .

د) به عنوان مناطقی که اسلام از تعامل جلوگیری می کند .

پاسخ صحیح: ج) به عنوان فرصتی برای نشان دادن سازگاری و تناسب اسلام .

توضیح: این روایت نشان می‌دهد که اسلام چالش‌های مدرن را فرصت‌هایی برای نشان دادن سازگاری و ارتباط مستمر دین، ارائه راهنمایی‌های اخلاقی و راه‌حل‌هایی که با تحولات مدرن هماهنگ است، می‌بیند.

۶۶) متن پیشنهاد می‌کند که اسلام در قبال سایر ادیان و فرهنگ‌ها چه موضعی اتخاذ می‌کند؟

الف) محکومیت و طرد.

ب) تبدیل اجباری.

ج) احترام و گفتگو.

د) بی‌تفاوتی

پاسخ صحیح: ج) احترام و گفتگو.

توضیح: متن بیانگر آن است که اسلام احترام و گفتگو با ادیان و فرهنگ‌های دیگر را تشویق می‌کند و همزیستی مسالمت‌آمیز و درک متقابل را ترویج می‌کند.

۶۷) تأثیر پیشنهادی باور معنوی بر رشد و تحقق شخصی چیست؟

الف) به عنوان مانعی برای رشد شخصی تلقی می‌شود.

ب) نقش مهمی در دستیابی به رضایت شخصی دارد.

ج) تأثیر قابل توجهی ندارد.

د) به نفع موفقیت مادی دلسرد می‌شود.

پاسخ صحیح: ب) نقش مهمی در دستیابی به رضایت شخصی دارد.

توضیح: باور معنوی برای رشد و تحقق شخصی ضروری به تصویر کشیده می‌شود و چارچوبی برای معنا، هدف و زندگی اخلاقی ارائه می‌دهد.

۶۸) متن رابطه بین دانش علمی و ایمان در اسلام را چگونه توصیف می‌کند؟

الف) به عنوان دامنه‌های متقابل انحصاری.

ب) ایمان را برتر از دانش علمی می‌دانند.

ج) یکپارچه هستند و هر یک مکمل دیگری است.

د) علم به عنوان تنها منبع معتبر دانش تلقی می‌شود.

پاسخ صحیح: ج) ادغام شده اند و هر کدام مکمل دیگری هستند .

توضیح: متن پیشنهاد می کند که اسلام دانش علمی و ایمان را یکپارچه می کند و آنها را حوزه های مکملی می داند که درک جهان و الهی را غنی می کند.

۶۹) اخلاق و اخلاق چه نقشی در آموزه های اسلامی درباره حکمرانی و عدالت اجتماعی دارد ؟

الف) آنها در درجه دوم قدرت سیاسی هستند .

ب) محوری برای تضمین عدالت و انصاف در جامعه .

ج) برای حاکمیت قابل اجرا نیست .

د) نادیده گرفته شده است .

۷۰) چگونه دستاوردهای علمی مدرن و پیشرفت های فناوری با آموزه های اسلامی تطبیق داده می شود ؟

الف) با رد علم جدید به عنوان ناسازگار با اسلام

ب) از طریق تأیید دیدگاه سنت گرایانه سختگیرانه

ج) با پذیرش آنها به عنوان مظاهر رشد فکری انسان در چارچوب اسلامی

د) نادیده گرفتن آنها به عنوان بی ربط به زندگی معنوی

پاسخ صحیح: ج) با پذیرش آنها به عنوان مظاهر رشد فکری انسان در چارچوب اسلامی.

توضیح: این رویکرد، پیشرفت های علمی و فناوری را به عنوان بخشی از دستاوردهای فکری بشر، در چارچوب آموزه های اسلامی که از دانش و اکتشاف حمایت می کند، تشویق و به رسمیت شناخته می شود.

۷۱) سنت اسلامی برای حفظ محیط زیست چه اهمیتی قائل است ؟

الف) حداقل، با تمرکز در جای دیگر

ب) حفظ محیط زیست به عنوان امانتی از جانب خداوند وظیفه اصلی مسلمانان تلقی می شود

ج) دلسرد، اولویت دادن به نیازهای انسانی بر نگرانی های زیست محیطی

د) ذکر نشده یا مرتبط تلقی نشده است

پاسخ صحیح: ب) حفظ محیط زیست به عنوان امانتی از جانب خداوند وظیفه اصلی مسلمانان تلقی می شود.

توضیح: مراقبت از محیط زیست به عنوان یک مسئولیت حیاتی برجسته می شود و بر مفهوم زمین به عنوان امانتی از جانب خداوند تأکید می کند که باید برای نسل های آینده محافظت و حفظ شود.

۷۲) اسلام به چه طریقی مفهوم عدالت و عدالت اجتماعی را ترویج می کند ؟

الف) از طریق تشویق منفعلانه به اعمال خیریه

ب) تمرکز در درجه اول بر رشد اخلاقی فردی

ج) حمایت فعال از سیستم ها و شیوه هایی که انصاف و عدالت را برای همه تضمین می کند

د) با تعویق به قوانین سکولار بدون ارائه راهنمایی خود

پاسخ صحیح: ج) حمایت فعال از سیستم ها و شیوه هایی که انصاف و عدالت را برای همه تضمین می کند.

توضیح: متن بر نقش فعال اسلام در ترویج عدالت و برابری اجتماعی تأکید می کند و بر آموزه ها و اصولی تأکید می کند که خواستار ایجاد جوامع عادلانه و عادلانه است.

۷۳) رویکرد تعالیم اسلامی به روابط و گفتگوی بین ادیان چگونه است ؟

الف) با یک موضع انحصاری که تعامل را محدود می کند

ب) تشویق گفتگوی باز و محترمانه به عنوان وسیله ای برای درک متقابل و صلح

ج) پرهیز از هر گونه گفتگوی بین ادیان

د) از طریق بحث های رقابتی با هدف اثبات برتری

پاسخ صحیح: ب) تشویق گفتگوی باز و محترمانه به عنوان وسیله ای برای درک متقابل و صلح

توضیح: اسلام به عنوان تشویق کننده گفتگوی باز و محترمانه بین ادیان معرفی شده است که بر ارزش تفاهم، احترام و همزیستی مسالمت آمیز میان جوامع مختلف مذهبی تأکید دارد.

۷۴) آموزش و پرورش چه نقشی در نگاه اسلام به توسعه اجتماعی دارد ؟

الف) ربطی به رشد معنوی و اجتماعی ندارد

ب) رکن اساسی برای رشد فردی و جمعی با تأکید بر رشد اخلاقی و فکری

ج) محدود به آموزش دینی

د) دلسرد به نفع روش های سنتی یادگیری

پاسخ صحیح: ب) رکن اساسی برای رشد فردی و جمعی با تأکید بر رشد اخلاقی و فکری.
توضیح: آموزش به عنوان ضروری برای توسعه فردی و اجتماعی، با تأکید شدید بر ادغام ارزش های اخلاقی و رشد فکری برجسته می شود.

۷۵) مفهوم صلح در اسلام در چارچوب منازعات جهانی چگونه است؟

الف) به عنوان یک حالت ایده آل که تنها از طریق تسلط قابل دستیابی است
ب) از طریق تلاش های فعال صلح سازی و مصالحه مبتنی بر عدالت و احترام متقابل
ج) با بی طرف ماندن و جدا ماندن از درگیری های جهانی
د) تمرکز صرف بر صلح داخلی بدون درگیر شدن در تلاش های صلح خارجی
پاسخ صحیح: ب) از طریق تلاش های فعال برای صلح و سازش مبتنی بر عدالت و احترام متقابل
توضیح: متن اسلام را به عنوان مدافع مشارکت فعال در ایجاد صلح، با تأکید بر اهمیت عدالت، مصالحه و احترام در حل و فصل منازعات نشان می دهد.

۷۶) رفاه جامعه در آموزه های اسلامی در مورد اقدامات اقتصادی چه اهمیتی دارد؟

الف) ثانویه به انباشت ثروت فردی
ب) نگرانی اصلی، با شیوه های اقتصادی که بر اساس اصول انصاف، خیریه و حمایت از نیازمندان هدایت می شود.
ج) مربوط به مسائل اقتصادی تلقی نمی شود
د) تشویق شده اما فعالانه دنبال نشده است
پاسخ صحیح: ب) نگرانی اصلی، با شیوه های اقتصادی که بر اساس اصول انصاف، خیریه و حمایت از نیازمندان هدایت می شود.
توضیح: اقدامات اقتصادی در تعالیم اسلامی عمیقاً با رفاه جامعه، تمرکز بر توزیع عادلانه، خیریه و حمایت از افراد نیازمند در هم آمیخته است.

۷۷) روابط جنسیتی و حقوق زنان در آموزه های اسلامی چگونه مطرح می شود؟

الف) از طریق جداسازی شدید و حقوق محدود برای زنان
ب) ترویج برابری، کرامت و احترام به حقوق زنان در چارچوب موازین اسلامی

ج) نادیده گرفتن بحث های مدرن در مورد برابری جنسیتی

د) محدود کردن بحث فقط به نقش های سنتی

پاسخ صحیح: ب) ترویج برابری، کرامت و احترام به حقوق زنان در چارچوب موازین اسلامی.

توضیح: متن بر تاکید اسلام بر برابری جنسیتی و حمایت از حقوق زنان، حمایت از کرامت، احترام و رفتار عادلانه در چارچوب رهنمودهای اصول اسلامی تاکید دارد.

۷۸) رویکرد مقابله با فقر و نابرابری در آموزه های اسلامی چیست ؟

الف) با ترویج تمرکز ثروت به عنوان عنایت الهی

ب) به عنوان بخشی طبیعی از نظم اجتماعی نادیده گرفته می شود

ج) پرداختن فعالانه از طریق زکات، انفاق و اصول عادلانه اقتصادی

د) مسئولیت فردی در نظر گرفته شود، بدون دخالت جمعی

پاسخ صحیح: ج) پرداختن فعالانه از طریق زکات، صدقه و اصول عادلانه اقتصادی.

توضیح: آموزه های اسلامی به طور فعال فقر و نابرابری را از طریق مکانیسم هایی مانند زکات (صدقه واجب)، حمایت از ساختار اجتماعی که از توزیع عادلانه ثروت و کمک به نیازمندان حمایت می کند، پرداخته است.

۷۹) دیدگاه رهبری و حکومت در اسلام چیست ؟

الف) رهبری حق انحصاری یک سلسله یا خانواده خاص است

ب) فرآیندهای دموکراتیک به نفع نصب الهی مردود است

ج) رهبری و حکمرانی مبتنی بر اصول عدالت، مشورت و رفاه جامعه است.

د) هیچ رهنمود خاصی ارائه نشده است و حکومت را به نظریه های سکولار واگذار می کند

پاسخ صحیح: ج) رهبری و حکمرانی مبتنی بر اصول عدالت، مشورت و رفاه جامعه است.

توضیح: اسلام بر رهبری و حکمرانی عادلانه، مشورتی و معطوف به رفاه کل جامعه تاکید دارد و بر اصول اخلاقی و اهمیت پاسخگویی تأکید دارد.

۸۰) در ادامه ۱۰ سوال پایانی بر اساس قسمت سوم فایل :

سنت اسلامی تعادل بین آزادی شخصی و مسئولیت های اجتماعی را چگونه می بیند ؟

الف) آزادی شخصی را بیش از هر چیز در اولویت قرار می دهد

ب) بر کنترل شدید جامعه تأکید می کند و آزادی شخصی را محدود می کند

ج) به دنبال تعادل هماهنگ بین حقوق فردی و رفاه جامعه است

د) آزادی شخصی را برای هنجارهای جمعی کاملاً نادیده می گیرد

پاسخ صحیح: ج) به دنبال تعادل هماهنگ بین حقوق فردی و رفاه جامعه است

توضیح: اسلام از تعادلی حمایت می کند که آزادی های فردی را رعایت کند و در عین حال اطمینان حاصل شود که این آزادی ها آسیبی به جامعه وارد نمی کند و بر اهمیت رفاه جمعی در کنار حقوق فردی تأکید می کند.

۸۱) نقش مالی اخلاقی و شیوه های تجاری در آموزه های اسلامی چیست ؟

الف) تا زمانی که به سود شخصی منجر شود تشویق می شود

ب) بی ربط به زندگی معنوی تلقی می شود

ج) مرکزی، با تمرکز بر انصاف، شفافیت و پرهیز از استثمار

د) دلسرد به نفع شیوه های تجاری سنتی

پاسخ صحیح: ج) مرکزی، با تمرکز بر انصاف، شفافیت و اجتناب از استثمار

توضیح: اصول اخلاقی در امور مالی و تجارت در اسلام اساسی است و لزوم انصاف، شفافیت و ممنوعیت اعمال استثماري مانند ربا را برجسته می کند.

۸۲) اعمال خیریه و رفاه اجتماعی چگونه در سبک زندگی اسلامی ادغام می شود ؟

الف) به صورت اختیاری، اعمال داوطلبانه برای علاقمندان

ب) به عنوان ارکان اساسی که هویت و عمل مسلمان را تعریف می کنند

ج) به ندرت ذکر یا تمرین می شود

د) به عنوان مسئولیت دولت تلقی می شود، نه فرد

پاسخ صحیح: ب) به عنوان ارکان اساسی که هویت و عمل مسلمان را تعریف می کنند

توضیح: انفاق و رفاه اجتماعی عمیقاً در آموزه های اسلامی گنجانده شده است و به عنوان اعمال اساسی ایمان و ارکانی مانند زکات نشان داده می شود و تعهد مسلمانان را برای حمایت از نیازمندان تعریف می کند.

۸۳) اسلام چه تأکیدی بر دانش و آموزش دارد؟

الف) محدود به معارف دینی

ب) در تمام زمینه های تحصیلی به عنوان وسیله ای برای درک بهتر جهان و ایمان بسیار ارزشمند است

ج) اگر با دیدگاه های سنتی در تضاد باشد دلسرد می شود

د) فعالیتی سکولار با اهمیت مذهبی اندک تلقی می شود

پاسخ صحیح: ب) در همه رشته های تحصیلی به عنوان وسیله ای برای درک بهتر جهان و ایمان بسیار ارزشمند است.

توضیح: اسلام بر علم آموزی در همه رشته ها تأکید فراوان دارد و تحصیل را ابزاری برای شناخت دنیا، انجام وظایف دینی و بهبود جامعه می داند.

۸۴) مفهوم عدالت چگونه در تعالیم اسلامی تجسم یافته است؟

الف) به عنوان یک هدف آرمانی با کاربرد عملی اندک

ب) در درجه اول از طریق اقدامات قصاص

ج) از طریق اصول جامعی که رفتار شخصی، قوانین اجتماعی و روابط بین الملل را هدایت می کند

د) نادیده گرفته شده به نفع بخشش و رحمت

پاسخ صحیح: ج) از طریق اصول جامعی که رفتار شخصی، قوانین اجتماعی و روابط بین الملل را هدایت می کند.

توضیح: عدالت در اسلام یک اصل محوری است که نه تنها به اخلاق شخصی، بلکه به نظام های حقوقی و حکمرانی نیز کمک می کند و از انصاف، انصاف و پاسخگویی در همه سطوح جامعه دفاع می کند.

۸۵) حقوق بشر در آموزه های اسلامی به چه صورت مطرح می شود؟

الف) به عنوان مفاهیم غربی که با اسلام ناسازگار است

ب) از طریق راهنمایی دقیق در مورد کرامت و حقوق ذاتی همه افراد

ج) به طور خاص مورد خطاب یا شناسایی قرار نگرفته است

د) مشروط به تفاسیر و اعمال فرهنگی

پاسخ صحیح: ب) از طریق رهنمودهای دقیق در مورد حیثیت و حقوق ذاتی همه افراد.

توضیح: آموزه‌های اسلامی چارچوبی برای حقوق بشر فراهم می‌کند و بر کرامت، احترام و حقوق افراد تأکید می‌کند که از نظر الهی عنایت و قابل اجرا است.

۸۶) مفهوم امت (جامعه جهانی مسلمانان) چه نقشی در تقویت همبستگی بین المللی مسلمانان دارد؟

الف) به عنوان یک مفهوم منسوخ دیده می‌شود

ب) مرکزی برای ترویج احساس تعلق و حمایت متقابل در میان مسلمانان در سراسر جهان

ج) دلسرد به نفع هویت ملی

د) فقط مربوط به زیارت های مذهبی

پاسخ صحیح: ب) مرکزی برای ترویج احساس تعلق و حمایت متقابل در میان مسلمانان در سراسر جهان

توضیح: مفهوم امت در اسلام حیاتی است و باعث ایجاد حس همبستگی جهانی، حمایت متقابل و هویت مشترک میان مسلمانان و فراتر از مرزهای ملی و قومی است.

۸۷) چگونه صلح و حل منازعه در آموزه های اسلامی ترویج می شود؟

الف) از طریق دفاع تهاجمی و گسترش قلمرو

ب) با اولویت دادن به صلح، مذاکره و گذشت در حل اختلافات

ج) نادیده گرفتن تعارض ها به امید حل آنها به تنهایی

د) تشویق به پذیرش منفعلانه بی عدالتی

پاسخ صحیح: ب) با اولویت دادن به صلح، مذاکره و گذشت در حل اختلافات.

توضیح: آموزه های اسلامی صلح را در اولویت قرار داده و روش های مذاکره و گذشت را در حل مناقشه تشویق می کند و بر اهمیت عدالت و آشتی در ساختن جوامع هماهنگ تأکید می کند.

۸۸) اسلام بر اخلاق و حفظ محیط زیست چه تأکیدی دارد؟

الف) ناچیز، تمرکز صرفاً بر امور انسانی

اسلام بر اخلاق و حفظ محیط زیست چه تأکیدی دارد؟

الف) ناچیز، تمرکز صرفاً بر امور انسانی

ب) قوی، حمایت از مباشرت و شیوه های پایدار برای محافظت از زمین

ج) محدود به حفظ منابع آب

د) پیشنهاد می کند که نگرانی های زیست محیطی باعث انحراف از مسائل معنوی است

پاسخ صحیح: ب) قوی، طرفدار مباشرت و شیوه های پایدار برای محافظت از زمین

توضیح: اسلام بر اخلاق زیست محیطی تأکید زیادی دارد و انسان را به عنوان مباشر زمین و مسئول حفاظت و حفظ منابع آن برای نسل های آینده می داند.

۸۹) در تعالیم اسلامی به شادی و خشنودی چگونه پرداخته شده است ؟

الف) از طریق انباشت ثروت و دارایی های مادی

ب) با رعایت اصول اسلامی، تأکید بر رضایت معنوی بر رضایت مادی

ج) پیگیری شایسته محسوب نمی شود

د) با کسب شهرت و موقعیت اجتماعی

پاسخ صحیح: ب) با رعایت موازین اسلامی، تأکید بر رضایت معنوی بر رضایت مادی.

توضیح: تعالیم اسلامی با هدایت افراد به سوی دستیابی به رضایت از طریق تحقق معنوی و زندگی اخلاقی، به جای سود مادی، به دنبال سعادت می پردازد.

۹۰) اهمیت اجتماع در اسلام در مورد معنویت فردی چیست ؟

الف) اجتماع هیچ نقشی در سیر معنوی فرد ندارد

ب) یک جامعه قوی برای حمایت و تقویت معنویت فردی ضروری است

ج) مشارکت جامعه به نفع فردگرایی دلسرد می شود

د) اعمال معنوی خصوصی و غیر مرتبط با زندگی اجتماعی تلقی می شوند

پاسخ صحیح: ب) یک جامعه قوی برای حمایت و تقویت معنویت فردی ضروری است

توضیح: اسلام برای جامعه به عنوان وسیله ای برای حمایت از رشد معنوی فردی، تشویق به عبادت جمعی، حمایت متقابل و ارزش های مشترک اهمیت زیادی قائل است.

۹۱) اسلام چگونه به موضوع نابرابری و فقر اجتماعی می پردازد ؟

الف) با نسبت دادن آن به نارسایی های اخلاقی فردی

ب) از طریق اصلاحات ساختاری با الهام از اصول اسلامی انفاق و عدالت

ج) با نادیده گرفتن آن به عنوان جنبه اجتناب ناپذیر جامعه

د) تشویق ثروتمندان به انزوا از فقرا

پاسخ صحیح: ب) از طریق اصلاحات ساختاری با الهام از اصول اسلامی انفاق و عدالت.

توضیح: اسلام نابرابری و فقر اجتماعی را با حمایت از تغییرات سیستمی مبتنی بر اصول انفاق (زکات)، عدالت و توزیع عادلانه ثروت با هدف کاهش رنج و ترویج عدالت اجتماعی مورد توجه قرار می دهد.

۹۲) اخلاق و اخلاق از چه جهت در رویه های تجاری اسلامی مورد توجه است ؟

الف) فقط در برخورد با مسلمانان مهم است

ب) محور همه معاملات، با تأکید بر صداقت، انصاف و مسئولیت اجتماعی

ج) در تعقیب منفعت بی ربط تلقی می شود

د) به صورت انتخابی بر اساس ماهیت کسب و کار اعمال می شود

پاسخ صحیح: ب) محور همه معاملات، با تأکید بر صداقت، انصاف و مسئولیت اجتماعی

توضیح: رویه های تجاری اسلامی عمیقاً ریشه در اخلاق و اخلاق دارد، با تأکید فراوان بر صداقت، انصاف و مسئولیت در قبال جامعه، که در همه معاملات صرف نظر از پیشینه مذهبی طرف های درگیر قابل اجرا است.

۹۳) توازن بین سنت و مدرنیته در اسلام چگونه است ؟

الف) سنت همیشه بر مدرنیته اولویت دارد

ب) رویکردی پویا که به دنبال تلفیق اصول اسلامی با زندگی معاصر است

ج) مدرنیته با بی توجهی به ارزش های سنتی، بدون انتقاد پذیرفته می شود

د) رد همه تأثیرات مدرن

پاسخ صحیح: ب) رویکردی پویا، به دنبال تلفیق اصول اسلامی با زندگی معاصر.

توضیح: اسلام با ادغام اصول پایدار اسلامی با واقعیت های زندگی معاصر و پرورش یک عمل مذهبی سازگار و مرتبط به تعادل بین سنت و مدرنیته نزدیک می شود.

۹۴) هنر و فرهنگ چه نقشی در جامعه اسلامی دارد؟

الف) انحراف از واجبات دینی

ب) به عنوان تجلی خلاقیت انسان و راه هایی برای تأمل در موضوعات معنوی ارزش گذاری می شود

ج) کاملاً ممنوع

د) فقط فرم های سنتی پذیرفته می شود

پاسخ صحیح: ب) به عنوان تجلی خلاقیت انسان و راه هایی برای تأمل در موضوعات معنوی ارزش گذاری شده است.

توضیح: هنر و فرهنگ در جامعه اسلامی به عنوان مظهر خلاقیت انسانی ارزش قابل توجهی دارد که راه هایی را برای کشف و تأمل در مضامین معنوی و اخلاقی در چارچوب اصول اسلامی ارائه می دهد.

۹۵) آموزه های اسلامی چگونه بر رویکرد منازعه و ایجاد صلح در زمینه بین المللی تأثیر می گذارد؟

الف) با حمایت از گسترش و تبدیل تهاجمی

ب) تأکید بر صلح، گفتگو و عدالت به عنوان اصول اساسی در حل منازعات

ج) تشویق به انزوا طلبی و عدم دخالت در امور بین الملل

د) تمرکز صرف بر آشتی معنوی بدون پرداختن به مسائل عملی

پاسخ صحیح: ب) تأکید بر صلح، گفتگو و عدالت به عنوان اصول اساسی در حل منازعات.

توضیح: آموزه های اسلامی طرفدار صلح، گفتگو و عدالت در عرصه بین المللی است و پیروان را به دستیابی به راه حل های سازنده و عادلانه برای منازعات هدایت می کند و بر اهمیت تفاهم و همکاری میان ملت ها تأکید می کند.

۹۶) نماز (صلوات) فراتر از معنویت در زندگی مسلمان چه نقشی دارد؟

الف) صرفاً به عنوان یک آیین معنوی عمل می کند که هیچ اهمیت دیگری ندارد

ب) به عنوان وسیله ای برای ساختار روز و القای نظم و انضباط عمل می کند

ج) منسوخ تلقی می شود و به طور منظم تمرین نمی شود

د) فقط برای درخواست منافع شخصی استفاده می شود

پاسخ صحیح: ب) به عنوان وسیله ای برای ساختار روز و القای نظم و انضباط عمل می کند.

توضیح: صلاح گذشته از فواید معنوی خود، با ساختار دادن به روز، القای انضباط و فراهم کردن فواصل منظم برای تأمل و ارتباط با خدا، و تقویت ادغام ایمان در فعالیت های روزمره، نقش مهمی در زندگی روزمره یک مسلمان ایفا می کند.

۹۷) در اندیشه اسلامی، مفهوم رحمت (رحمه) چگونه در عدالت و حکومت ادغام شده است؟

الف) رحمت مغایر با عدالت تلقی می شود

ب) رحمت بر تمام شئون عدالت غلبه دارد

ج) رحمت جدایی ناپذیر است، اطمینان از اینکه عدالت با شفقت آمیخته می شود

د) مربوط به حکومت تلقی نمی شود

پاسخ صحیح: ج) رحمت امری جدایی ناپذیر است، تضمین عدالت با شفقت

توضیح: رحمت (رحمه) عمیقاً با مفاهیم اسلامی عدالت و حکومت ادغام شده است و تضمین می کند که در عین رعایت عدالت، همیشه با شفقت و درک اعمال می شود و منعکس کننده تعادل بین مسئولیت پذیری و بخشش است.

۹۸) نگاه اسلام به رابطه انسان با سایر موجودات چگونه است؟

الف) انسانها بر سایر موجودات تسلط نامحدود دارند

ب) رابطه مباشرت با تأکید بر مراقبت و مسئولیت

ج) موجودات دیگر به دغدغه های انسان بی ربط هستند

د) استثمار به نفع انسان را تشویق می کند

پاسخ صحیح: ب) رابطه مباشرت با تأکید بر مراقبت و مسئولیت

توضیح: اسلام رابطه بین انسان و سایر موجودات را رابطه ای مباشرت می داند که در آن انسان ها مسئولیت مراقبت و حفاظت از سایر موجودات و محیط را دارند که نشان دهنده درک کل نگر از به هم پیوستگی همه خلقت است.

۹۹) بر اساس قسمت چهارم فایل، در اینجا ۱۰ سوال اول از ۵۰ سوال چهارگزینه ای با پاسخ و توضیح آورده شده

است:

مفهوم معنویت چگونه با نقش جوامع دینی و رهبران در جامعه مرتبط است؟

الف) به عنوان عناصر غیر مرتبط .

ب) از طریق ارائه رهنمودهای اخلاقی و اخلاقی .

ج) با ترویج ایدئولوژی های سیاسی .

(د) صرفاً از طریق اعمال مناسکی .

پاسخ صحیح: (ب) از طریق ارائه رهنمودهای اخلاقی و اخلاقی .

توضیح: رهبران و جوامع معنوی در ارائه رهنمودهای اخلاقی و اخلاقی حیاتی به تصویر کشیده می شوند و حس عمیق تری از معنویت و هدف را در جامعه پرورش می دهند.

(۱۰۰) تأثیر شهادت در زمینه رهبری معنوی و جمعی چیست ؟

الف) به عنوان از دست دادن رهبری تلقی می شود .

ب) تبدیل شدن به نماد پایدار مقاومت و ایمان .

ج) به حاشیه رانده شدن در تفاسیر مدرن .

د) به دلیل عواقب آن دلسرد شده است .

پاسخ صحیح: (ب) تبدیل شدن به نماد پایدار مقاومت و ایمان .

توضیح: شهادت به عنوان تبدیل رهبران به نمادهای پایدار مقاومت و ایمان، الهام بخشیدن به جوامع و تقویت عزم معنوی به تصویر کشیده می شود.

(۱۰۱) چگونه چالش های مدرنیته توسط رهبران معنوی مورد توجه قرار می گیرد ؟

الف) با رد تمام نوآوری های مدرن .

ب) از طریق سازگاری و ادغام انتخابی .

ج) نادیده گرفتن چالش ها به طور کامل .

د) تمرکز صرف بر سنت های گذشته .

پاسخ صحیح: (ب) از طریق تطبیق و ادغام انتخابی .

توضیح: رهبران معنوی چالش های مدرنیته را با تطبیق انتخابی و ادغام نوآوری های مدرن، حصول اطمینان از همسویی آنها با ارزش ها و اصول معنوی، حل می کنند.

(۱۰۲) تربیت چه نقشی در حفظ ارزشهای معنوی و دینی دارد ؟

الف) بی ربط تلقی می شود .

ب) برای انتقال مقادیر و اطمینان از تداوم آنها .

ج) محدود به آموزش دینی .

د) به عنوان تهدیدی برای ارزش های معنوی تلقی می شود .

پاسخ صحیح: ب) مرکزی برای انتقال مقادیر و اطمینان از تداوم آنها .

توضیح: آموزش نقش اساسی در حفظ و انتقال ارزش های معنوی و دینی دارد و نقش مهمی در تضمین تداوم آنها در بین نسل ها ایفا می کند.

۱۰۳) عدالت اجتماعی در آموزه ها و اعمال رهبران معنوی از چه طریقی نمایان می شود ؟

الف) به عنوان یک نگرانی پیرامونی .

ب) به عنوان عنصر اصلی آموزه های معنوی و رهبری جامعه .

ج) تفویض اختیار به نهادهای سکولار .

د) با تعالیم معنوی ناسازگار تلقی شود .

پاسخ صحیح: ب) به عنوان عنصر اصلی آموزه های معنوی و رهبری جامعه .

توضیح: عدالت اجتماعی به عنوان عنصر اصلی آموزه های معنوی مورد تأکید قرار می گیرد و رهبران از انصاف، برابری و شفقت در جوامع خود و فراتر از آن حمایت می کنند.

۱۰۴) رهبران معنوی چگونه به موضوع گفتگو و همکاری ادیان برخورد می کنند ؟

الف) با خصومت و طرد .

ب) ترویج احترام، گفتگو و درک متقابل .

ج) پرهیز از هرگونه تعامل بین ادیان .

د) اولویت دادن به تبدیل بر گفتگو .

پاسخ صحیح: ب) ترویج احترام، گفتگو و درک متقابل .

توضیح: رهبران معنوی گفتگو و همکاری بین ادیان را ترویج می کنند و بر احترام، درک متقابل و پیگیری مشترک صلح و هماهنگی تأکید می کنند.

۱۰۵) اهمیت رهبری اخلاقی در جوامع معنوی چیست ؟

الف) اهمیت کمتری نسبت به صحت اعتقادی دارد .

ب) برای هدایت جوامع با صداقت و شفقت ضروری است .

ج) صفت لازم برای رهبران در نظر گرفته نمی شود .

د) صرفاً بر قابلیت های اداری متمرکز است .

پاسخ صحیح: ب) برای هدایت جوامع با صداقت و شفقت ضروری است .

توضیح: رهبری اخلاقی در جوامع معنوی ضروری است و اعضا را با صداقت، شفقت و احساس عمیق مسئولیت اخلاقی هدایت می کند.

۱۰۶) چگونه جوامع معنوی به مراقبت از محیط زیست می پردازند ؟

الف) با اولویت دادن به نیازهای انسان بر نگرانی های زیست محیطی .

ب) تاکید بر مسئولیت مراقبت و حفاظت از محیط زیست .

ج) تلقی مسائل زیست محیطی غیر مرتبط با معنویت .

د) واگذاری اقدامات زیست محیطی به سازمان های سکولار .

پاسخ صحیح: ب) تاکید بر مسئولیت مراقبت و حفاظت از محیط زیست .

توضیح: مراقبت از محیط زیست به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از آموزه های معنوی به تصویر کشیده می شود و جوامع تشویق می شوند تا به عنوان بخشی از ایمان خود نسبت به محیط زیست مسئولانه عمل کنند.

۱۰۷) نقش نماز و اعمال معنوی در رسیدگی به مسائل اجتماعی چیست ؟

الف) بدون تأثیر بر مسائل اجتماعی .

ب) برای تقویت حس همبستگی و اقدام ضروری است .

ج) محدود به رشد معنوی شخصی .

د) فقط به نفع فعالیت مستقیم دلسرد شده است .

پاسخ صحیح: ب) برای تقویت حس همبستگی و اقدام ضروری است .

توضیح: دعا و اعمال معنوی در پرورش حس همبستگی، شفقت، و انگیزه برای اقدام در مورد مسائل اجتماعی، و آمیختن تعامل معنوی با کنشگری اجتماعی یکپارچه دیده می شود.

۱۰۸) مفهوم خدمات اجتماعی و انفاق چگونه در آموزه های معنوی مورد تاکید قرار گرفته است ؟

الف) به عنوان فعالیت های اختیاری برای علاقه مندان .

ب) به عنوان شیوه های اساسی که ارزش های معنوی اصلی را منعکس می کند .

ج) اهمیت کمتری نسبت به تقوای شخصی دارد .

د) مسئولیت صرفاً بر عهده ثروتمندان است .

پاسخ صحیح: ب) به عنوان شیوه های اساسی که ارزش های معنوی اصلی را منعکس می کند .

توضیح: خدمات اجتماعی و خیریه به عنوان اقدامات اساسی در آموزه های معنوی مورد تأکید قرار می گیرند که منعکس کننده ارزش های اصلی شفقت، سخاوت و مسئولیت در قبال دیگران هستند.

۱۰۹) چگونه راهنمایی معنوی با چالش های رسانه های دیجیتال و جوامع آنلاین مقابله می کند ؟

الف) با رد کامل پلتفرم های دیجیتال

ب) تشویق مشارکت باهوش و اخلاقی

ج) نادیده گرفتن تأثیر آنها بر معنویت

د) تمرکز صرف بر اشکال سنتی جامعه

پاسخ صحیح: ب) تشویق به مشارکت باهوش و اخلاقی

توضیح: رهبران معنوی تعامل متشخص و اخلاقی با رسانه های دیجیتال و جوامع آنلاین را ترویج می کنند و پیروان را راهنمایی می کنند تا در این پلت فرم ها به روش هایی که با ارزش های معنوی و اخلاقی آنها همخوانی دارد، حرکت کنند.

۱۱۰) مفهوم بخشش به چه طریقی در فرآیندهای درمان جامعه ادغام می شود ؟

الف) به عنوان نشانه ضعف

ب) برای آشتی و رفاه جمعی ضروری است

ج) به دلیل تأکید بر عدالت به ندرت تشویق می شود

د) تفویض به نظام های حقوقی

پاسخ صحیح: ب) برای آشتی و رفاه جمعی ضروری است

توضیح: بخشش به عنوان یک عنصر حیاتی در فرآیندهای شفابخشی و آشتی جامعه، تقویت صلح، تفاهم و رفاه جمعی اعضای جامعه مورد تأکید قرار گرفته است.

۱۱۱) چگونه سنت ها و میراث فرهنگی در آموزه های معنوی حفظ می شوند ؟

الف) از طریق پابندی دقیق بدون تغییر

ب) با تطبیق آنها با زمینه های معاصر و در عین حال حفظ ارزش های اصلی

ج) کنار گذاشتن سنت های قدیمی به نفع شیوه های مدرن

د) با منزوی کردن جوامع از تأثیرات خارجی

پاسخ صحیح: ب) با تطبیق آنها با زمینه های معاصر و در عین حال حفظ ارزش های اصلی

توضیح: آموزه های معنوی حفظ سنت ها و میراث فرهنگی را با تطبیق آنها با زمینه های معاصر تشویق می کند و ضمن حفظ ارزش های معنوی و اخلاقی اصلی، ارتباط و تداوم آنها را تضمین می کند.

۱۱۲) همدلی چه نقشی در رهبری و آموزه های جوامع معنوی دارد ؟

الف) بی ربط تلقی می شود

ب) محوریت درک و رسیدگی به نیازهای دیگران

ج) فقط در میان رهبران ارزشمند است

د) دلسرد به نفع تصمیم گیری منطقی

پاسخ صحیح: ب) مرکزی برای درک و رسیدگی به نیازهای دیگران

توضیح: همدلی به عنوان یک جنبه اساسی از رهبری و آموزه های جوامع معنوی برجسته می شود و رهبران و اعضا را قادر می سازد تا نیازها و چالش هایی را که دیگران با آن ها مواجه می شوند، درک کنند و به طور مؤثر به آنها رسیدگی کنند.

۱۱۳) تعامل جوانان در جوامع معنوی چگونه است ؟

الف) از طریق گنجاندن منفعل در شیوه های سنتی

ب) پرورش فعال محیط هایی که به افراد جوان احترام می گذارند، راهنمایی می کنند و توانمند می سازند

ج) نادیده گرفتن نیازها و دیدگاه های خاص آنها

د) تشویق به جدایی از نسل های قدیمی تر

پاسخ صحیح: ب) پرورش فعال محیط هایی که به افراد جوان احترام می گذارند، راهنمایی می کنند و توانمند می سازند.

توضیح: جوامع معنوی فعالانه برای مشارکت دادن جوانان از طریق ایجاد محیط های محترمانه، مربیگری و توانمندسازی که نیازها، دیدگاه ها و مشارکت های خاص آنها را در جامعه برطرف می کند، تلاش می کنند.

۱۱۴ دیدگاه ثروت و موفقیت مادی در آموزه های معنوی چیست ؟

الف) شاخص اولیه لطف الهی

ب) با سوء ظن و به طور کلی دلسرد شده است

ج) تا زمانی که تعهدات معنوی و اخلاقی را تحت الشعاع قرار ندهد تشویق می شود

د) ناسازگار با زندگی معنوی

پاسخ صحیح: ج) تشویق تا زمانی که تعهدات معنوی و اخلاقی را تحت الشعاع قرار ندهد.

توضیح: آموزه های معنوی به طور کامل ثروت یا موفقیت مادی را رد نمی کند، بلکه رویکردی متعادل را تشویق می کند، جایی که چنین دستاوردهایی بر تعهدات معنوی و اخلاقی فرد سایه نمی اندازد.

۱۱۵ چگونه جوامع معنوی به گفتمان اجتماعی گسترده تر در مورد اخلاق و اخلاق کمک می کنند ؟

الف) با کناره گیری از گفتمان اجتماعی

ب) نقش قطب‌نمای اخلاقی و دفاع از اصول اخلاقی در زندگی عمومی

ج) تمرکز صرف بر مسائل جامعه داخلی

د) تفویض مباحث اخلاقی به مراجع سکولار

پاسخ صحیح: ب) نقش قطب‌نمای اخلاقی و دفاع از اصول اخلاقی در زندگی عمومی

توضیح: جوامع معنوی نقش مهمی در گفتمان‌های اجتماعی گسترده‌تر درباره اخلاق و اخلاق بازی می‌کنند و اغلب به عنوان قطب‌نماهای اخلاقی عمل می‌کنند و از یکپارچگی اصول اخلاقی در تمام جنبه‌های زندگی عمومی دفاع می‌کنند.

۱۱۶ رویکرد رسیدگی به شک و پرسش در تعالیم معنوی چیست ؟

الف) به صورت منفی به عنوان فقدان ایمان تلقی می شود

ب) به عنوان وسیله ای برای درک عمیق تر و رشد تشویق می شود

ج) مورد خطاب یا تایید قرار نگرفته است

د) مستقیماً تنبیه یا دلسرد شوند

پاسخ صحیح: ب) تشویق به عنوان وسیله ای برای درک عمیق تر و رشد

توضیح: شک و پرسش در آموزه‌های معنوی به‌عنوان فرصت‌هایی برای کاوش، درک و رشد عمیق‌تر در سفر معنوی فرد تلقی می‌شود، نه به‌عنوان نشانه‌ای از ایمان ضعیف.

۱۱۷) رابطه بین معنویت و سلامت جسمانی چگونه مورد توجه قرار می‌گیرد؟

الف) به‌عنوان دغدغه‌های کاملاً مجزا

ب) ادغام اعمال معنوی برای ارتقای رفاه کلی

ج) سلامت جسمانی به اعمال معنوی بی‌ربط تلقی می‌شود

د) تمرکز صرف بر سلامت معنوی به بهای سلامت جسمانی

پاسخ صحیح: ب) ادغام تمرین‌های معنوی برای ارتقای رفاه کلی

توضیح: رابطه بین معنویت و سلامت جسمی به‌طور کل نگر با اعمال و اصول معنوی ادغام شده در مفاهیم بهزیستی مورد بررسی قرار می‌گیرد و بر اهمیت حفظ سلامت جسمی و روحی برای کیفیت کلی زندگی تأکید می‌کند.

۱۱۸) در تلاش برای صلح و تفاهم جهانی، چه نقشی برای رهبران روحانی و دینی قائل است؟

الف) محدود به جوامع مذهبی مربوطه خود

ب) در درجه اول به‌عنوان میانجی در مناطق درگیری

ج) به‌عنوان چهره‌های کلیدی در ترویج گفتگو، تفاهم و همکاری در میان جوامع مختلف

د) هیچ‌کدام، زیرا رهبران مذهبی به‌عنوان بی‌ربط به تلاش‌های صلح جهانی تلقی می‌شوند

پاسخ صحیح: ج) به‌عنوان چهره‌های کلیدی در ترویج گفتگو، تفاهم و همکاری در جوامع مختلف

توضیح: رهبران روحانی و مذهبی به‌عنوان شخصیت‌های محوری در تلاش جهانی برای صلح شناخته می‌شوند و از نفوذ خود برای تقویت گفت‌وگو، تفاهم و همکاری میان گروه‌های مختلف استفاده می‌کنند و از این طریق به تلاش‌های با هدف دستیابی به هماهنگی و تفاهم جهانی کمک می‌کنند.

۱۱۹) اهمیت خدمات اجتماعی در آموزه‌های معنوی چیست؟

الف) به‌عنوان یک انتخاب فردی بدون پیامدهای مشترک در نظر گرفته می‌شود.

ب) به‌عنوان یک عمل اساسی که منعکس‌کننده ارزش‌های معنوی و همبستگی است.

ج) به دلیل تمرکز بر رستگاری شخصی دلسرد شده است.

(د) صرفاً در ایام مذهبی خاص مورد توجه قرار گیرد .

پاسخ صحیح: (ب) به عنوان یک تمرین اساسی که ارزش های معنوی و همبستگی را منعکس می کند .

توضیح: خدمات اجتماعی در آموزه های معنوی به عنوان بازتابی از ارزش های اصلی، تقویت حس همبستگی و مسئولیت در قبال رفاه دیگران مورد تاکید قرار می گیرد.

۱۲۰ چگونه تنوع و فراگیری در جوامع معنوی مورد توجه قرار می گیرد ؟

الف) اغلب برای حفظ شیوه های سنتی نادیده گرفته می شود .

ب) به طور فعال ترویج می شود تا منعکس کننده اصول معنوی جهانی باشد .

ج) فقط تا حد معینی و در حدود محدود پذیرفته شده است .

د) به عنوان چالشی برای انسجام جامعه تلقی می شود .

پاسخ صحیح: (ب) به طور فعال ترویج می شود تا اصول معنوی جهانی را منعکس کند .

توضیح: آموزه های معنوی اغلب بر اهمیت تنوع و فراگیری تأکید می کنند و آنها را به عنوان بیان اصول جهانی که زندگی اجتماعی را غنی می کنند، می شناسند.

۱۲۱ مدیتیشن و تمرینات متفکرانه چه نقشی در زندگی معنوی دارند ؟

الف) به عنوان شیوه های اختیاری برای علاقه مندان دیده می شود .

ب) مرکزی برای تعمیق معنویت و درک شخصی .

ج) دلسرد به عنوان حواس پرتی از خدمات فعال .

د) محدود به برخی سنت های معنوی .

پاسخ صحیح: (ب) مرکزی برای تعمیق معنویت و درک شخصی .

توضیح: مدیتیشن و تمرین های متفکرانه جنبه های اصلی زندگی معنوی هستند که به تعمیق معنویت شخصی، افزایش خودآگاهی و تقویت ارتباط نزدیکتر با الهی کمک می کنند.

۱۲۲ معضلات اخلاقی و چالش های اخلاقی در آموزه های معنوی چگونه هدایت می شوند ؟

الف) با رعایت دقیق قوانین جزمی بدون استثنا .

ب) از طریق تفکر انتقادی و اعمال اصول اخلاقی در زمینه .

ج) نادیده گرفتن آنها به نفع تمرکز بر روی اعمال مناسکی .

د) برون سپاری تصمیم گیری به مراجع دینی .

پاسخ صحیح: ب) از طریق تفکر انتقادی و اعمال اصول اخلاقی در زمینه .

توضیح: آموزه‌های معنوی از طریق تفکر انتقادی، به کارگیری اصول اخلاقی در زمینه خاص، و جستجوی راهنمایی که با ارزش‌های اصلی همسو باشد، راهبري معضلات اخلاقی و چالش‌های اخلاقی را تشویق می‌کند.

۱۲۳) رابطه بین انسان و فناوری در آموزه‌های معنوی به چه صورت مطرح می‌شود؟

الف) به عنوان یک تأثیر کاملاً منفی که باید از آن اجتناب کرد .

ب) پذیرش غیرانتقادی فناوری برای همه جنبه‌های زندگی .

ج) از طریق یک رویکرد متعادل، شناخت مزایا و مشکلات احتمالی .

د) به دلیل بی ربط بودن آن به دغدغه‌های معنوی پرداخته نشده است .

پاسخ صحیح: ج) از طریق یک رویکرد متعادل، شناخت فواید و مشکلات احتمالی .

توضیح: آموزه‌های معنوی اغلب ارتباط با فناوری را از منظر متعادل مورد بررسی قرار می‌دهند، و مزایای آن را برای افزایش زندگی و تمرین معنوی تأیید می‌کنند و در عین حال هشدار می‌دهند که پتانسیل آن برای منحرف کردن یا از بین بردن ارتباطات و ارزش‌های معنادار است.

۱۲۴) نقش جوامع دینی در رسیدگی به بحران‌های جهانی مانند بیماری‌های همه گیر یا بلایای طبیعی چیست؟

الف) محدود به حمایت معنوی و دعا .

ب) مشارکت فعال در تلاش‌های امدادی و حمایت از جوامع آسیب دیده .

ج) بی طرف ماندن و دوری از دغدغه‌های دنیوی .

د) تمرکز صرف بر تفاسیر کلامی از بحران‌ها .

پاسخ صحیح: ب) مشارکت فعال در تلاش‌های امدادی و حمایت از جوامع آسیب دیده .

توضیح: جوامع مذهبی اغلب با مشارکت در تلاش‌های امدادی، حمایت از افراد و جوامع آسیب دیده، و بسیج منابع و داوطلبان، نقش فعالی در رسیدگی به بحران‌های جهانی ایفا می‌کنند.

۱۲۵) چگونه تمرین معنوی بر دیدگاه‌های مربوط به پیری و مرگ و میر تأثیر می‌گذارد؟

الف) با ایجاد ترس و اضطراب در مورد پایان زندگی .

ب) ارائه چارچوبی برای درک، پذیرش و آماده سازی .

ج) نادیده گرفتن این موضوعات به عنوان ناراحت کننده .

د) ترویج جوانی و طول عمر به هر قیمتی .

پاسخ صحیح: ب) ارائه چارچوبی برای درک، پذیرش و آماده سازی .

توضیح: اعمال معنوی چارچوبی را برای نزدیک شدن به پیری و مرگ و میر همراه با درک، پذیرش و آمادگی فراهم می کند و به افراد کمک می کند تا این جنبه های جهانی تجربه انسانی را با فضل و کرامت طی کنند.

۱۲۶) سنت های معنوی چه اهمیتی برای داستان سرایی و تمثیل قائل هستند ؟

الف) به عنوان روش های منسوخ ارتباط دیده می شود .

ب) به دلیل توانایی آنها در انتقال حقایق عمیق و درس های اخلاقی بسیار ارزشمند است .

ج) به مقدار کم و فقط برای کودکان استفاده می شود .

د) به نفع آموزش مستقیم اعتقادی دلسرد شده است .

پاسخ صحیح: ب) به دلیل توانایی آنها در انتقال حقایق عمیق و درس های اخلاقی بسیار ارزشمند است .

توضیح: داستان سرایی و استفاده از مثل ها در سنت های معنوی به دلیل قدرت آن ها در انتقال حقایق عمیق، درس های اخلاقی و بینش های معنوی به شیوه ای قابل دسترس و جذاب، بسیار ارزشمند است.

۱۲۷) شکست ها و ناکامی های شخصی در چارچوب رشد معنوی چگونه دیده می شود ؟

الف) به عنوان موانع حل نشدنی که بیانگر عدم ایمان است .

ب) فرصت های یادگیری، رشد و افزایش اتکا به اصول معنوی .

ج) به ندرت تصدیق می شود یا آشکارا مورد بحث قرار می گیرد .

د) تنبیه اجتماع به عنوان نشانه ضعف اخلاقی پاسخ صحیح: ب) فرصت های یادگیری، رشد و افزایش اتکا به اصول معنوی

توضیح: دیدگاه های معنوی اغلب شکست ها و شکست های شخصی را نه به عنوان موانع نهایی یا غیرقابل عبور، بلکه به عنوان فرصت های ارزشمند برای یادگیری، رشد و درگیری عمیق تر با اصول معنوی می دانند. این رویکرد تاب آوری و پاسخ سازنده به چالش های زندگی را تشویق می کند.

۱۲۸) چگونه آموزه های معنوی به مفهوم رهبری در جوامع می پردازند ؟

الف) به عنوان نقشی که برای تعداد معدودی منتخب با شرایط خاص محفوظ است .

ب) تأکید بر خدمت، تواضع و رفاه جامعه به عنوان ویژگی های کلیدی .

ج) به طور خاص مورد توجه قرار نگرفته و نقش رهبری را به هنجارهای اجتماعی واگذار می کند .

د) تمرکز بر اقتدار کاریزماتیک بدون توجه به ملاحظات اخلاقی .

پاسخ صحیح: ب) تأکید بر خدمت، تواضع و رفاه جامعه به عنوان ویژگی های کلیدی .

توضیح: آموزه های معنوی اغلب تأکید می کنند که رهبری در جوامع باید با ویژگی هایی مانند خدمات، فروتنی و تمرکز بر رفاه جامعه مشخص شود و نقش ملاحظات اخلاقی و اخلاقی را در رهبری مؤثر برجسته کند.

۱۲۹) در ادامه طرح سوالات بر اساس موضوعات مطرح شده در قسمت چهارم فایل :

سنت های معنوی چه تأکیدی بر تمرین شکرگزاری دارند ؟

الف) به عنوان یک جنبه جزئی معنوی در نظر گرفته می شود

تمرین ، که برای پرورش دیدگاه مثبت و قدردانی از موهبت های زندگی ضروری است .

ب) بی ربط به رشد معنوی تلقی می شود .

ج) دلسرد به نفع تمرکز بر ریاضت و توبه .

د) فقط در مراسم مذهبی خاص شناخته می شود .

پاسخ صحیح: الف) برای پرورش نگرش مثبت و قدردانی از موهبت های زندگی به عنوان عنصری جدایی ناپذیر در نظر گرفته می شود .

توضیح: قدردانی در سنت های معنوی به عنوان یک تمرین اساسی مورد تأکید قرار می گیرد، که حس قدردانی، رضایت، و دیدگاه مثبت به زندگی و برکات فراوان آن را تقویت می کند و بهزیستی معنوی فردی و اجتماعی را افزایش می دهد.

۱۳۰) آموزه های معنوی چگونه به مفهوم کار و حرفه می پردازند ؟

الف) به عنوان بدی های ضروری که برای بقا باید تحمل کرد .

ب) به عنوان تجلی استعدادها و خدمت به جامعه ارزش گذاری می شود .

ج) دلسرد به نفع زندگی متفکرانه .

د) صرفاً به عنوان وسیله ای برای رفاه مالی دیده می شود .

پاسخ صحیح: ب) به عنوان بیان استعدادها و خدمت به جامعه ارزش گذاری می شود .

توضیح: کار و شغل در آموزه های معنوی به عنوان فرصت هایی برای ابراز استعدادها، خدمت به جامعه، و تحقق حس هدف، همسو کردن توانایی ها و علایق شخصی با کمک های گسترده تر به رفاه اجتماعی در نظر گرفته می شود.

۱۳۱ دیدگاه معنوی در مورد حل تعارض و ایجاد صلح چیست ؟

الف) اجتناب از درگیری به هر قیمتی .

ب) مشارکت فعال در گفتگو، آشتی و تفاهم .

ج) حل و فصل از طریق قدرت و سلطه .

د) واگذاری حل منازعه به مقامات خارجی .

پاسخ صحیح: ب) مشارکت فعال در گفتگو، آشتی و تفاهم .

توضیح: آموزه های معنوی اغلب بر اهمیت مشارکت فعال در برقراری صلح و حل مناقشه، حمایت از گفتگو، تفاهم و آشتی به عنوان ابزاری برای بازگرداندن هماهنگی و ایجاد روابط قوی تر تأکید می کنند.

۱۳۲ چگونه از مناسک و مراسم برای تقویت پیوندهای اجتماعی در سنت های معنوی استفاده می شود ؟

الف) به عنوان رویدادهای انحصاری که تقسیمات را برجسته می کند .

ب) منسوخ شده و دیگر لازم نیست .

ج) به عنوان شیوه های معنادار که هویت و همبستگی جمعی را تقویت می کند .

د) فقط برای علامت گذاری نقاط عطف معنوی فردی .

پاسخ صحیح: ج) به عنوان شیوه های معنادار که هویت و همبستگی جمعی را تقویت می کند .

توضیح: تشریفات و مراسم با تقویت پیوندهای اجتماعی، تقویت حس تعلق، هویت مشترک و همبستگی در میان اعضا از طریق مشارکت جمعی در اعمال معنادار، نقش تعیین کننده ای در سنت های معنوی دارند.

۱۳۳ آموزه های معنوی به چه طریقی به تعادل بین تنهایی و زندگی اجتماعی می پردازند ؟

الف) اولویت دادن به تنهایی به عنوان راه واقعی برای روشنگری .

ب) تأکید بر نیاز به تعادل هماهنگ بین دوره های تنهایی برای تأمل و مشارکت در جامعه .

ج) دلسرد کردن تنهایی به نفع تعامل مداوم جامعه .

د) نگاه کردن به تنهایی غیر ضروری و بالقوه مضر .

پاسخ صحیح: ب) تأکید بر نیاز به تعادل هماهنگ بین دوره های تنهایی برای تأمل و مشارکت اجتماعی .

توضیح: آموزه های معنوی اغلب از رویکردی متعادل به زندگی، شناخت ارزش تنهایی برای تأمل شخصی، رشد و تجدید قوا، و همچنین اهمیت مشارکت و مشارکت در جامعه حمایت می کنند، و رویکردی کل نگر به رشد معنوی را تقویت می کنند.

۱۳۴) مفهوم خدمت به دیگران در آموزه های معنوی چگونه است ؟

الف) به عنوان یک وظیفه سنگین با ارزش معنوی اندک .

ب) جنبه اصلی تمرین معنوی و رشد شخصی .

ج) اختیاری، بر اساس ظرفیت و علاقه فردی .

د) مسئولیت صرفاً بر عهده رهبران معنوی است .

پاسخ صحیح: ب) جنبه اصلی تمرین معنوی و رشد شخصی .

توضیح: خدمت به دیگران در چارچوب آموزه های معنوی به عنوان یک تمرین اصلی، نه تنها برای رفاه جامعه بلکه به عنوان وسیله ای برای رشد شخصی، رشد معنوی و ابراز شفقت و عشق در عمل ضروری است.

۱۳۵) آموزه های معنوی چه نقشی برای هنر و خلاقیت در زندگی شخصی و جمعی قائل هستند ؟

الف) انحرافات در نظر گرفته شده از فعالیت های معنوی مهمتر .

ب) به عنوان مظهر حیاتی روح انسانی و الهام الهی جشن گرفته می شود .

ج) محدود به شمایل نگاری و مضامین مذهبی .

د) دلسرد می شوند مگر اینکه مستقیماً با اعمال عبادی مرتبط باشد .

پاسخ صحیح: ب) به عنوان تجلی حیاتی روح انسانی و الهام الهی جشن گرفته می شود .

توضیح: هنر و خلاقیت در آموزه های معنوی به عنوان تجلی های اساسی روح انسان و کانال هایی برای الهام الهی ارزش بالایی دارد که با فراهم کردن وسایلی برای کشف، بیان و ارتباط با مضامین و تجربیات معنوی، زندگی شخصی و جمعی را غنی می کند.

۱۳۶) فروتنی در اعمال معنوی چگونه مفهوم می شود؟

الف) نشانه ضعف و عدم اعتماد به نفس است.

ب) یک فضیلت اساسی که احترام، یادگیری و صراحت را تقویت می کند.

ج) به ویژه مورد توجه یا تشویق قرار نمی گیرد.

د) فقط در زمینه سلسله مراتب مذهبی قابل اجرا است.

پاسخ صحیح: ب) یک فضیلت اساسی که باعث احترام، یادگیری و صراحت می شود.

توضیح: فروتنی در اعمال معنوی به عنوان یک فضیلت اساسی بسیار مورد توجه قرار می گیرد، که باعث ارتقای وضعیت احترام، گشودگی به یادگیری، و به رسمیت شناختن به هم پیوستگی تمام زندگی، پرورش همدلی و تفاهم بیشتر در درون و خارج از جامعه معنوی می شود.

۱۳۷) در آموزه های معنوی رابطه با طبیعت و محیط چگونه بیان می شود؟

الف) به عنوان تسلط و بهره برداری از منابع طبیعی.

ب) وظیفه مقدس حفاظت و تکریم زمین به عنوان مظهر الهی.

ج) تا حد زیادی به نفع نگرانی های انسان محور نادیده گرفته شده است.

د) تنها زمانی قابل تحمل است که از توسعه انسانی حمایت کند.

پاسخ صحیح: ب) وظیفه مقدس حفاظت و تکریم زمین به عنوان مظهر الهی.

توضیح: روایات معنوی غالباً ارتباط با طبیعت را به عنوان یک وظیفه مقدس بیان می کنند و بر اهمیت حفاظت، تکریم و هماهنگی با محیط زیست تأکید می کنند و آن را مظهر گران بهای الهی و امانتی می دانند که باید مسئولانه از آن مراقبت شود.

۱۳۸) چه تأکیدی بر تمرین ذهن آگاهی و حضور در زندگی معنوی می شود؟

الف) مفاهیمی مدرن و بدون مبنای سنتی.

ب) شیوه های اساسی برای پرورش آگاهی، شفقت و ارتباط.

ج) گاهی مفید است اما ضروری نیست.

د) فقط برای پزشکان پیشرفته توصیه می شود.

پاسخ صحیح: ب) اقدامات اساسی برای پرورش آگاهی، شفقت و ارتباط.

توضیح: ذهن آگاهی و حضور در زندگی معنوی به عنوان اقدامات اساسی مورد تاکید قرار می گیرد که برای پرورش آگاهی عمیق تر، شفقت و ارتباط با خود، دیگران و امر الهی ضروری است و کیفیت تمرین معنوی شخصی و جمعی را افزایش می دهد.

۱۳۹) نقش رهبری در حفظ یکپارچگی یک جامعه معنوی چیست ؟

الف) اجرای قوانین سختگیرانه

ب) راهنمایی و حمایت اخلاقی

ج) دیکته کردن باورهای شخصی

د) تمرکز صرفاً بر روی اعمال آیینی

پاسخ صحیح: ب) راهنمایی و حمایت اخلاقی

توضیح: رهبری در جوامع معنوی برای ارائه راهنمایی، حمایت اخلاقی و جهت دهی به اعضا، کمک به حفظ یکپارچگی و وحدت جامعه بسیار مهم است.

۱۴۰) رهبری معنوی چگونه به تعارضات درون جامعه رسیدگی می کند ؟

الف) با نادیده گرفتن آنها

ب) از طریق میانجیگری و ارتقای تفاهم

ج) با اجرای اقدامات تنبیهی

د) با تشویق به رقابت

پاسخ صحیح: ب) از طریق میانجیگری و ترویج تفاهم

توضیح: رهبران معنوی اغلب از طریق میانجیگری به تعارضات می پردازند، تشویق به تفاهم و آشتی میان اعضا برای ایجاد یک جامعه هماهنگ.

۱۴۱) اهمیت تصمیم گیری اخلاقی در حکمرانی معنوی چیست ؟

الف) غیر ضروری است

ب) عدالت و انصاف را تضمین می کند

ج) بر اساس محبوبیت است

د) منافع اقتصادی را در اولویت قرار می دهد

پاسخ صحیح: ب) تضمین کننده عدالت و انصاف است

توضیح: تصمیم‌گیری اخلاقی در حکمرانی معنوی اهمیت دارد زیرا تضمین می‌کند که اقدامات و سیاست‌ها بر اساس اصول عدالت، انصاف و خیر عمومی هدایت می‌شوند.

۱۴۲) چگونه جوامع معنوی با چالش مدرنیته و سنت برخورد می‌کنند؟

الف) با نفی مدرنیته

ب) از طریق ادغام و سازگاری

ج) با جداسازی خود از تأثیرات مدرن

د) از طریق جذب کامل بدون حفظ سنت‌ها

پاسخ صحیح: ب) از طریق ادغام و تطبیق

توضیح: جوامع معنوی اغلب با ادغام پیشرفت‌های مدرن و تطبیق آن‌ها در چارچوب ارزش‌های سنتی خود به چالش مدرنیته و سنت نزدیک می‌شوند و ارتباط و تداوم را تضمین می‌کنند.

۱۴۳) آموزش چه نقشی در پایداری ارزشهای معنوی دارد؟

الف) اهمیت حداقل

ب) مرکزی برای انتقال و تکامل دانش معنوی

ج) دلسرد چون منجر به پرسش می‌شود

د) صرفاً بر متون دینی متمرکز است

پاسخ صحیح: ب) مرکزی برای انتقال و تکامل دانش معنوی

توضیح: آموزش و پرورش با انتقال دانش، پرورش تفکر انتقادی و تکامل درک در چارچوب چالش‌های معاصر، نقش اساسی در پایداری ارزش‌های معنوی ایفا می‌کند.

۱۴۴) عدالت اجتماعی در چارچوب آموزه‌های معنوی چگونه تلقی می‌شود؟

الف) به عنوان یک دغدغه سکولار

ب) جدایی ناپذیر از ابراز ایمان و شفقت

ج) در مقایسه با مناسک معنوی بی‌اهمیت است

(د) به عنوان تنها مسئولیت دولت ها

پاسخ صحیح: (ب) جدایی ناپذیر از ابراز ایمان و شفقت

توضیح: عدالت اجتماعی در آموزه‌های معنوی یکپارچه تلقی می‌شود که منعکس‌کننده کاربرد عملی ایمان، شفقت و پیگیری جامعه‌ای عادلانه و عادلانه است.

۱۴۵ گفتگو و گشاده رویی در روابط بین ادیان چه اهمیتی دارد؟

الف) با سوء ظن مشاهده شود

ب) برای احترام و درک متقابل ضروری است

ج) دلسرد از حفظ طهارت ایمان

د) ضروری تلقی نمی‌شود

پاسخ صحیح: (ب) برای احترام و درک متقابل ضروری است

توضیح: گفتگو و گشاده رویی در روابط بین ادیان، تقویت احترام متقابل، تفاهم، و همکاری میان جوامع مذهبی مختلف بسیار مهم است.

۱۴۶ چگونه جوامع معنوی به مراقبت از محیط زیست کمک می‌کنند؟

الف) با اولویت دادن به منافع انسانی

ب) از طریق حمایت فعال و شیوه‌های پایدار

ج) مسائل زیست محیطی بی ارتباط با معنویت دیده می‌شود

د) با سپردن اقدامات زیست محیطی به سازمان‌های سکولار

پاسخ صحیح: (ب) از طریق حمایت فعال و شیوه‌های پایدار

توضیح: جوامع معنوی از طریق حمایت فعال برای شیوه‌های پایدار به سرپرستی محیط‌زیست کمک می‌کنند، که نشان‌دهنده تعهد به مراقبت از زمین به عنوان یک مسئولیت اخلاقی و معنوی است.

۱۴۷ رویکرد رشد و رشد فردی در آموزه‌های معنوی چیست؟

الف) صرفاً بر اجرای آیینی متمرکز است

ب) تأکید بر رفاه کل نگر، از جمله رشد اخلاقی، عاطفی و فکری

ج) نادیده گرفتن رشد فردی به نفع فعالیت های جمعی

د) اولویت دادن به دستاوردهای بدنی

پاسخ صحیح: ب) تأکید بر بهزیستی کل نگر شامل رشد اخلاقی، عاطفی و فکری

توضیح: آموزه های معنوی بر رشد و رشد شخصی کل نگر، از جمله رفتار اخلاقی، انعطاف پذیری عاطفی، و کنجکاوی فکری، به عنوان جزء لاینفک بلوغ معنوی تأکید دارند.

۱۴۸) خدمات اجتماعی در زمینه معنویت چگونه ارزش گذاری می شود؟

الف) به عنوان یک فعالیت اختیاری

ب) به عنوان یک تمرین اصلی که تجسم شفقت و نوع دوستی است

ج) اهمیت کمتری نسبت به نماز دارد

د) فقط در جریان رویدادهای مذهبی خاص تشویق می شود

پاسخ صحیح: ب) به عنوان یک تمرین اصلی که تجسم شفقت و نوع دوستی است

توضیح: خدمات اجتماعی به عنوان یک تمرین اصلی در معنویت، تجسم اصول شفقت، نوع دوستی، و کاربرد عملی باورهای معنوی در خدمت به نیازهای دیگران ارزش گذاری می شود.

۱۴۹) چه چیزی به عنوان یک اصل اساسی در پرداختن به مسائل اجتماعی در آموزه های معنوی مورد تأکید است؟

الف) انباشت ثروت

ب) هدایت اخلاقی و اخلاقی

ج) جنگ قدرت سیاسی

د) نادیده گرفتن مسائل اجتماعی

پاسخ صحیح: ب) راهنمایی اخلاقی و اخلاقی

توضیح: آموزه های معنوی اغلب بر اهمیت هدایت اخلاقی و اخلاقی در پرداختن و حل مسائل اجتماعی، ترویج ارزش هایی مانند عدالت، شفقت و خدمت به جامعه تأکید می کنند.

۱۵۰) چگونه تعارضات و اختلافات درون یک جامعه با توجه به ارزش های معنوی به بهترین وجه حل می شود؟

الف) از طریق زور و قدرت

ب) نادیده گرفتن مسائل

ج) از طریق گفتگو و تفاهم

د) با وضع قوانین سختگیرانه

پاسخ صحیح: ج) از طریق گفتگو و تفاهم

توضیح: ارزش های معنوی حل و فصل منازعات و اختلافات را از طریق گفتگو، تفاهم و همدلی، با هدف راه حل های مسالمت آمیز که به همه طرف های درگیر احترام می گذارد، ترویج می کند.

۱۵۱) رهبری در جوامع معنوی چه نقشی دارد؟

الف) تسلط و کنترل بر اعضا

ب) خدمت و هدایت جامعه

ج) منزوی کردن جامعه از تأثیرات خارجی

د) اعمال روش های جزمی

پاسخ صحیح: ب) خدمت و هدایت جامعه

توضیح: در جوامع معنوی، رهبری به عنوان خدمتی تلقی می شود که در آن رهبران اعضا را راهنمایی و حمایت می کنند و رشد معنوی و وحدت را در جامعه تقویت می کنند.

۱۵۲) چگونه باید به چالش ها و نوآوری های مدرن در زمینه های معنوی برخورد کرد؟

الف) با رد تمام نوآوری های مدرن

ب) با گشاده رویی و سازگاری

ج) با رعایت دقیق رویه های باستانی

د) نادیده گرفتن کامل چالش های مدرن

پاسخ صحیح: ب) با دید باز و سازگاری

توضیح: آموزه های معنوی اغلب رویکردی آزادانه به چالش ها و نوآوری های مدرن را تشویق می کنند و آنها را به گونه ای تطبیق می دهند که با ارزش ها و اصول معنوی همسو می شوند.

۱۵۳) خدمات اجتماعی در تعالیم معنوی چه اهمیتی دارد؟

الف) به عنوان یک حواس پرستی غیر ضروری دیده می شود

ب) یک تمرین مرکزی که تجسم شفقت و نوع دوستی است

ج) دلسرد به نفع روشنگری شخصی

د) فقط برای کسانی که وقت آزاد کافی دارند

پاسخ صحیح: ب) تمرینی مرکزی که تجسم شفقت و نوع دوستی است

توضیح: خدمت به جامعه به عنوان یک عمل محوری در آموزه های معنوی مورد تاکید قرار می گیرد که منعکس کننده ارزش های اصلی شفقت، نوع دوستی و کاربرد عملی باورهای معنوی در خدمت به دیگران است.

۱۵۴) در روایات معنوی رابطه با محیط چگونه مطرح می شود؟

الف) به عنوان منبعی برای بهره برداری نامحدود

ب) با احترام و احساس سرپرستی

ج) به عنوان بی ربط به تمرین معنوی نادیده گرفته می شود

د) فقط از نظر بلایای طبیعی در نظر گرفته شده است

پاسخ صحیح: ب) با احترام و احساس سرپرستی

توضیح: سنت های معنوی اغلب بر رابطه محترمانه با محیط زیست تأکید می کنند و از مباشرت، حفاظت و شیوه های پایدار به عنوان بیان ارزش های معنوی حمایت می کنند.

۱۵۵) چگونه آموزه های معنوی به توسعه شخصی و خودسازی می پردازند؟

الف) تمرکز منحصر بر سلامت جسمانی

ب) تأکید بر رشد کل نگر شامل جنبه های معنوی، اخلاقی و عاطفی

ج) دلسرد کردن خودسازی به نفع رفاه عمومی

د) محدود کردن رشد فردی به معرفت دینی

پاسخ صحیح: ب) تأکید بر رشد کل نگر شامل جنبه های معنوی، اخلاقی و عاطفی

توضیح: آموزه های معنوی رشد شخصی کل نگر را ترویج می کند، افراد را تشویق می کند تا از نظر معنوی، اخلاقی و عاطفی رشد کنند و به رفاه کلی و ظرفیت آنها برای خدمت به جامعه کمک می کند.

۱۵۶) اهمیت گفتگوی ادیان با توجه به ارزش های معنوی چیست ؟

الف) غیر ضروری و بالقوه مضر تلقی شود

ب) برای ترویج تفاهم، صلح و همکاری ضروری است

ج) فقط در میان رهبران مذهبی منتخب مجاز است

د) دلسرد شدن برای حفظ طهارت ایمان

پاسخ صحیح: ب) برای ارتقای تفاهم، صلح و همکاری ضروری است

توضیح: ارزش های معنوی اغلب بر اهمیت گفت وگویی ادیان به عنوان وسیله ای برای تقویت تفاهم، صلح و همکاری میان جوامع مختلف مذهبی، با به رسمیت شناختن تلاش مشترک انسان ها برای تحقق و هماهنگی معنوی تأکید می کنند.

۱۵۷) ثروت و منابع مادی را چگونه باید بر اساس آموزه های معنوی نگریست و از آنها استفاده کرد ؟

الف) به عنوان نمادهای موفقیت شخصی که باید به هر قیمتی دنبال شود

ب) با سپاس و به عنوان وسیله ای برای خدمت به جامعه و نیازمندان

ج) به عنوان بی ربط به زندگی معنوی و عمل

د) برای امنیت شخصی و تجمل احتکار شده است

پاسخ صحیح: ب) با سپاس و به عنوان وسیله ای برای خدمت به جامعه و نیازمندان

توضیح: آموزه های معنوی از نگرستن به ثروت و منابع مادی با قدردانی، تشویق به استفاده از آنها به عنوان ابزاری برای خدمت به جامعه، حمایت از نیازمندان و ترویج عدالت اجتماعی حمایت می کند که نشان دهنده تعهد به شفقت و نوع دوستی است.

۱۵۸) آموزش چه نقشی در پایداری و انتقال ارزشهای معنوی دارد ؟

الف) به عنوان تهدیدی برای باورهای معنوی تلقی می شود

ب) محوری برای حفظ و انتقال آموزه های معنوی ب) محوری برای حفظ و انتقال آموزه ها و اعمال معنوی به نسل های آینده

ج) دلسرد به نفع تجارب معنوی شهودی

د) فقط برای رهبران دینی و علما ارزش دارد

پاسخ صحیح: ب) محور حفظ و انتقال آموزه ها و اعمال معنوی به نسل های آینده
توضیح: آموزش به عنوان محوری در پایداری و انتقال ارزش های معنوی تلقی می شود و تضمین می کند که آموزه ها و عملکردها توسط نسل های آینده حفظ، درک و اعمال می شوند و رشد معنوی و درک مداوم را در جامعه تقویت می کنند.

۱۵۹) سنگ بنای رشد اخلاقی و معنوی در سنت های معنوی چیست ؟

الف) انباشت ثروت

ب) قدرت جویی

ج) شرکت در رقابت دائمی

د) تمرین انعکاسی و زندگی اخلاقی

پاسخ صحیح: د) تمرین تأملی و زندگی اخلاقی

توضیح: سنت های معنوی اغلب بر شیوه های تأملی و زندگی اخلاقی به عنوان سنگ بنای رشد اخلاقی و معنوی، ترویج درون نگری، شفقت و پایبندی به اصول اخلاقی در زندگی روزمره تأکید دارند.

۱۶۰) چگونه در آموزه های معنوی بر فضایی مانند صداقت و درستکاری تأکید شده است ؟

الف) به عنوان صفات اختیاری برای رهبران معنوی

ب) صفات اساسی برای پرورش همه افراد

ج) فقط در معاملات عمومی مهم است

د) به اندازه ی برگزاری مراسم اهمیت ندارد

پاسخ صحیح: ب) صفات اساسی برای پرورش همه افراد

توضیح: آموزه های معنوی به طور جهانی بر صداقت و درستی به عنوان فضیلت های اساسی برای همگان تأکید می کنند که باید آن ها را پرورش دهند و بر اهمیت آن ها در ساختن جامعه ای عادلانه، دلسوز و قابل اعتماد تأکید می کنند.

۱۶۱) بخشش و آشتی چه نقشی در جوامع معنوی دارد ؟

الف) به عنوان نشانه های ضعف دیده می شود

ب) شیوه های مرکزی برای شفا و قدرت جامعه

ج) دلسرد به نفع عدالت

(د) به ندرت تمرین یا تشویق می شود

پاسخ صحیح: ب) تمرینات مرکزی برای شفا و تقویت جامعه

توضیح: بخشش و آشتی در جوامع معنوی امری اساسی است و به عنوان اقداماتی ضروری برای شفای شخصی، تقویت پیوندهای اجتماعی و پرورش جامعه ای صلح آمیز و منسجم تلقی می شود.

۱۶۲) در گفتمان معنوی با مفهوم عدالت چگونه برخورد می شود؟

الف) به عنوان یک ایده آل انتزاعی بدون کاربرد عملی

ب) به عنوان یک اصل اساسی که رفتار اخلاقی و سازمان اجتماعی را هدایت می کند

ج) نادیده گرفته شده به نفع رحمت و مغفرت

د) فقط مربوط به قضای الهی است

پاسخ صحیح: ب) به عنوان یک اصل اساسی که رفتار اخلاقی و سازمان اجتماعی را هدایت می کند

توضیح: عدالت مفهومی انتقادی در گفتمان معنوی، هدایت کننده رفتار اخلاقی و سازماندهی جامعه است. بر انصاف، انصاف و کرامت همه موجودات تأکید دارد.

۱۶۳) چگونه معنویت به مسئولیت فردی و جمعی در قبال محیط می پردازد؟

الف) حمایت از بهره برداری از آن به نفع انسان

ب) ترویج مباشرت و شیوه های پایدار

ج) بی ارتباط با دغدغه های معنوی

د) تشویق حداقل تعامل با طبیعت

پاسخ صحیح: ب) ترویج مباشرت و شیوه های پایدار

توضیح: معنویت اغلب مسئولیت زیست محیطی را با ترویج مباشرت و شیوه های پایدار، شناخت مقدس بودن طبیعت و نیاز به تعامل دقیق و محترمانه با زمین مورد توجه قرار می دهد.

۱۶۴) دیدگاه معنوی در مورد ثروت و دارایی های مادی چیست؟

الف) هدف اولیه زندگی

ب) ابزارهایی که باید از نظر اخلاقی و به نفع عموم استفاده شود

ج) موانع رشد معنوی در نظر گرفته شده است

د) معیار ارزش یک شخص

پاسخ صحیح: ب) ابزارهایی که باید از نظر اخلاقی و به نفع عموم استفاده شود

توضیح: از منظر معنوی، ثروت و دارایی‌های مادی به عنوان ابزاری تلقی می‌شوند که باید مسئولانه، اخلاقی و به نفع مصلحت عمومی مورد استفاده قرار گیرند، نه به عنوان هدف.

۱۶۵) آموزه‌های معنوی چگونه به مفهوم اجتماع و مشارکت اجتماعی برخورد می‌کنند؟

الف) حمایت از کناره‌گیری از جامعه

ب) تشویق مشارکت فعال و خدمات برای بهبود رفاه اجتماعی

ج) تمرکز صرفاً بر روشنگری فردی

د) در نظر گرفتن مشارکت اجتماعی به عنوان ثانویه برای رستگاری شخصی

پاسخ صحیح: ب) تشویق مشارکت فعال و خدمات برای بهبود رفاه اجتماعی

توضیح: آموزه‌های معنوی اغلب از مشارکت فعال در جامعه و خدمات اجتماعی حمایت می‌کنند و بر اهمیت کمک به رفاه دیگران و بهبود شرایط اجتماعی تأکید می‌کنند.

۱۶۶) چه اهمیتی به یادگیری و آموزش در زمینه‌های معنوی داده می‌شود؟

الف) به عنوان انحراف از فعالیت‌های معنوی دیده می‌شود

ب) برای تقویت درک، خرد، و زندگی اخلاقی ارزشمند است

ج) محدود به آموزش دینی

د) دلسرد به نفع دانش شهودی

پاسخ صحیح: ب) برای تقویت درک، خرد و زندگی اخلاقی ارزشمند است.

توضیح: یادگیری و آموزش در زمینه‌های معنوی به دلیل نقش آنها در تقویت درک، خرد، زندگی اخلاقی و تعمیق تمرین معنوی بسیار ارزشمند است.

۱۶۷) به تنوع نظام‌های اعتقادی و اعمال در چارچوب معنویت چگونه نگریسته می‌شود؟

الف) به عنوان تهدیدی برای خلوص اعتقادات خود

ب) به عنوان مليله اى غنى كه سفر معنوى را افزايش مى دهد

ج) دلسرد به نفع يكنواختى

د) تحمل مى شود اما تشويق نمى شود

پاسخ صحيح: ب) به عنوان مليله اى غنى كه سفر معنوى را افزايش مى دهد

توضيح: تنوع سيستم ها و اعمال اعتقادى اغلب در معنويت به عنوان يك مليله غنى تلقى مى شود كه به عمق و غناى سفر معنوى كمك مى كند و درك، احترام و گفتگو را تشويق مى كند.

۱۶۸) مسئوليت پذيرى شخصى در آموزه هاى معنوى و اخلاقى چگونه مورد تأكيد قرار مى گيرد؟

الف) به عنوان بى ربط در طرح كلان چيزها

ب) با اولويت دادن به مسئوليت جمعى بر اقدامات فردى

ج) اهميت آن در دستيابى به رشد فردى و معنوى

د) پيشنهاد آن فقط براى رهبران معنوى قابل اجرا است

پاسخ صحيح: ج) تأكيد بر اهميت آن در دستيابى به رشد فردى و معنوى

توضيح: آموزه هاى معنوى و اخلاقى اغلب بر مسئوليت پذيرى شخصى به عنوان ضرورى براى يکپارچگى شخصى، رشد معنوى و توسعه يك جامعه عادلانه و دلسوز تأكيد مى كنند.

۱۶۹) جوامع معنوى اهميت شفقت و همدلى نسبت به ديگران را چگونه مى بينند؟

الف) به عنوان احساسات ضعيف و غير ضرورى

ب) فضايلى اساسى كه تعاملات را هدايت مى كند و از هماهنگى جمعى حمايت مى كند

ج) فقط در خانواده نزديك فرد مهم است

د) دلسرد به نفع خوداتكايى

پاسخ صحيح: ب) فضايلى اساسى كه تعاملات را هدايت مى كند و از هماهنگى جمعى حمايت مى كند.

توضيح: شفقت و همدلى به عنوان فضايلى اساسى در جوامع معنوى در نظر گرفته مى شود كه براى تقويت درك، حمايت و هماهنگى در داخل و خارج از جامعه ضرورى است.

۱۷۰) نقش دعا و مراقبه در مديريت استرس و چالش هاى شخصى چيست؟

الف) اقدامات ناکارآمد و منسوخ تلقی می شود

ب) ابزارهای ارزشمند برای یافتن آرامش، وضوح و انعطاف پذیری

ج) فقط برای رهبران مذهبی مفید است

د) دلسرد به نفع فعالیت های صرفاً فیزیکی

پاسخ صحیح: ب) ابزارهای ارزشمند برای یافتن آرامش، وضوح و انعطاف پذیری

توضیح: دعا و مدیتیشن تمرین های معنوی ارزشمندی برای مدیریت استرس و چالش های شخصی، ارائه راه هایی برای آرامش درونی، وضوح و انعطاف پذیری عاطفی محسوب می شوند.

۱۷۱) چگونه معنویت به دنبال شادی و رضایت در زندگی می پردازد؟

الف) با ترویج ثروت مادی به عنوان منبع اولیه شادی

ب) ایجاد تعادل بین رفاه مادی و معنوی

ج) پیشنهاد شادی دست نیافتنی است

د) نادیده گرفتن شادی به عنوان یک هدف ارزشمند

پاسخ صحیح: ب) ایجاد تعادل بین رفاه مادی و معنوی

توضیح: معنویت اغلب جستجوی تعادل بین نیازهای مادی و رفاه معنوی را تشویق می کند و نشان می دهد که شادی و رضایت واقعی از ترکیبی از شرایط بیرونی و آرامش درونی ناشی می شود.

۱۷۲) اهمیت اجتماع و تعلق در آموزه های معنوی چیست؟

الف) برای رشد معنوی غیر ضروری تلقی می شود

ب) محوریت سفر معنوی، ارائه پشتیبانی، یادگیری و تجربیات مشترک

ج) فقط در مراسم مذهبی مهم است

د) دلسرد به نفع تمرین انفرادی

پاسخ صحیح: ب) محوری برای سفر معنوی، ارائه پشتیبانی، یادگیری و تجربیات مشترک

توضیح: اجتماع و احساس تعلق از جنبه های اصلی سفر معنوی در نظر گرفته می شود و محیطی حمایتی برای رشد، یادگیری و به اشتراک گذاری تجارب معنوی فراهم می کند.

۱۷۳) فلسفه های معنوی چگونه به مفهوم چالش ها و رنج های زندگی می پردازند؟

الف) به عنوان مجازات اشتباهات گذشته

ب) فرصت های رشد، یادگیری و تعمیق معنوی

ج) علائم شکست

د) رویدادهای تصادفی بدون معنا

پاسخ صحیح: ب) فرصت های رشد، یادگیری و تعمیق معنوی

توضیح: فلسفه های معنوی اغلب چالش ها و رنج های زندگی را به عنوان فرصت هایی برای رشد شخصی، یادگیری و درک عمیق تر معنوی می بینند، نه به عنوان مجازات یا رویدادهای تصادفی.

۱۷۴) چگونه زندگی اخلاقی و مسئولیت اجتماعی در آموزه های معنوی در هم تنیده شده اند؟

الف) زندگی اخلاقی جدا از مسئولیت اجتماعی تلقی می شود

ب) به عنوان اصول اساسی که رفتار فرد را نسبت به دیگران و محیط هدایت می کند

ج) مسئولیت اجتماعی دلسرد می شود

د) فقط بر زندگی اخلاقی با تمرکز کمی بر مسئولیت اجتماعی تاکید شده است

پاسخ صحیح: ب) به عنوان اصول اساسی که رفتار فرد را نسبت به دیگران و محیط زیست هدایت می کند

توضیح: آموزه های معنوی اغلب زندگی اخلاقی و مسئولیت اجتماعی را در هم می آمیزند و بر آنها به عنوان اصول اساسی که نحوه تعامل افراد با دیگران و محیط را راهنمایی می کنند تأکید می کنند.

۱۷۵) چگونه تعادل بین سنت و نوآوری در زمینه های معنوی مورد توجه قرار می گیرد؟

الف) سنت همیشه در اولویت قرار دارد و نوآوری به عنوان تهدید تلقی می شود

ب) نوآوری به قیمت سنت تشویق می شود

ج) جست و جوی تعادلی هماهنگ که ضمن احترام به سنت، نوآوری های سودمند را پذیرا باشد

د) نادیده گرفتن هر دو به نفع زهد سخت

پاسخ صحیح: ج) جست و جوی تعادلی هماهنگ که به سنت احترام بگذارد و در عین حال از نوآوری های سودمند استقبال کند.

توضیح: زمینه‌های معنوی اغلب به دنبال تعادلی بین احترام به سنت‌ها و پذیرش نوآوری‌هایی هستند که به طور مثبت به تمرین معنوی و رفاه جامعه کمک می‌کنند.

۱۷۶) قدردانی چه نقشی در رفاه معنوی دارد؟

الف) غیر ضروری و سطحی دیده می‌شود

ب) یک تمرین اصلی که قدردانی، رضایت و دیدگاه مثبت را پرورش می‌دهد

ج) دلسرد به نفع تمایل دائمی برای بیشتر

د) فقط مربوط به تعطیلات مذهبی خاص است

پاسخ صحیح: ب) تمرین اصلی که قدردانی، رضایت و دیدگاه مثبت را پرورش می‌دهد.

توضیح: قدردانی در زمینه‌های معنوی به عنوان یک تمرین اصلی برجسته می‌شود که قدردانی از برکات زندگی را تقویت می‌کند، رضایت را پرورش می‌دهد و دیدگاه ذهنی و عاطفی مثبت را ترویج می‌کند. شناخت و ارزش گذاری به چیزهایی که فرد دارد، به جای تمرکز بر کمبودها، بهزیستی کلی معنوی و رضایت از زندگی را افزایش می‌دهد.

۱۷۷) چگونه آموزه‌های معنوی مدیریت شکست‌ها و شکست‌های شخصی را تشویق می‌کنند؟

الف) با تلقی آنها به عنوان مشخص کننده شخصیت خود

ب) از طریق مجازات و طرد از اجتماع

ج) به عنوان فرصتی برای یادگیری و رشد معنوی

د) با نادیده گرفتن آنها و تمرکز فقط بر موفقیت‌ها

پاسخ صحیح: ج) به عنوان فرصتی برای یادگیری و رشد معنوی

توضیح: آموزه‌های معنوی اغلب شکست‌ها و شکست‌های شخصی را به عنوان فرصت‌هایی برای یادگیری و رشد عمیق تعریف می‌کنند و افراد را تشویق می‌کنند تا از طریق این تجربیات تأمل کنند، درک کنند و تکامل یابند، نه اینکه خودشان را با آنها تعریف کنند.

۱۷۸) تمرین ذهن آگاهی در زندگی معنوی چه اهمیتی دارد؟

الف) عملی مدرن و سکولار در نظر گرفته می‌شود که جایی در معنویت ندارد

ب) تمرین اساسی برای پرورش حضور، آگاهی و ارتباط

ج) به دلیل تمرکز بر خود دلسرد می شود

د) فقط مربوط به سنت های معنوی خاصی است

پاسخ صحیح: ب) تمرینی اساسی برای پرورش حضور، آگاهی و ارتباط

توضیح: ذهن آگاهی در بسیاری از سنت های معنوی به عنوان یک تمرین کلیدی برای پرورش حس عمیق تر حضور، آگاهی و ارتباط با لحظه حال، خود و جهان گسترده تر ارزش گذاری شده است و بهزیستی معنوی را افزایش می دهد.

۱۷۹) در جوامع معنوی، مفهوم خدمت فراتر از خود چگونه دیده می شود؟

الف) به عنوان یک بار غیر ضروری

ب) مرکز تمرین و رشد معنوی

ج) فقط برای کسانی که در پست های رهبری هستند تشویق می شود

د) اهمیت کمتری نسبت به روشنگری شخصی دارد

پاسخ صحیح: ب) مرکز تمرین و رشد معنوی

توضیح: خدمت به دیگران و جامعه اغلب به عنوان یک جنبه اصلی زندگی معنوی، مرکزی برای تمرین و توسعه ارزش های معنوی، پرورش حس هدف، اجتماع و شفقت دیده می شود.

۱۸۰) سنت های معنوی چگونه به پایان زندگی و مفاهیم فناپذیری می پردازند؟

الف) با ترس و اجتناب

ب) تأکید بر درک، پذیرش و آمادگی

ج) تمرکز صرف بر زندگی پس از مرگ

د) با انکار اهمیت آن

پاسخ صحیح: ب) تأکید بر درک، پذیرش و آمادگی

توضیح: سنت های معنوی اغلب با تأکید بر درک، پذیرش و آماده سازی، و ارائه دیدگاه هایی که به افراد و جوامع کمک می کند تا با این واقعیت ها با عزت و آرامش روبرو شوند، پایان زندگی و فناپذیری را مورد توجه قرار می دهند.

۱۸۱) مناسک و مراسم چه نقشی در زندگی معنوی و اجتماعی دارند؟

الف) صرفاً برای سرگرمی

ب) به عنوان شیوه های حیاتی برای علامت گذاری رویدادها و گذارهای مهم زندگی

ج) منسوخ و غیر ضروری تلقی می شود

د) فقط برای حفظ سنت مهم است، بدون اهمیت عمیق تر

پاسخ صحیح: ب) به عنوان شیوه های حیاتی برای علامت گذاری رویدادها و گذارهای مهم زندگی

توضیح: تشریفات و مراسم جزء جدایی ناپذیر زندگی معنوی و اجتماعی هستند و به عنوان شیوه های حیاتی برای نشانه گذاری رویدادهای مهم زندگی، انتقال ها و نقاط عطف و کمک به تقویت ارزش ها و باورهای مشترک عمل می کنند.

۱۸۲ چگونه به تنوع در جوامع معنوی برخورد می شود؟

الف) با مدارا و شمول

ب) از طریق یکنواختی اجباری اعتقاد و عمل

ج) نادیده گرفته شده به نفع تمرکز بر مشترکات

د) تفرقه افکن و در نتیجه دلسرد شده است

پاسخ صحیح: الف) با تسامح و شمول

توضیح: بسیاری از جوامع معنوی با تساهل و شمول به تنوع برخورد می کنند، غنای را که برای جامعه به ارمغان می آورد را می شناسند و ارزش می گذارند و محیطی را ایجاد می کنند که در آن تفاوت ها مورد احترام و استقبال قرار می گیرند.

۱۸۳ اهمیت شفقت در تعالیم معنوی چیست؟

الف) به عنوان یک فضیلت ثانویه تلقی می شود

ب) نقطه ضعف تلقی می شود

ج) به عنوان یک ارزش اصلی که زیربنای رفتار اخلاقی و روابط بین فردی است

د) فقط در زمینه های خاص مرتبط است

پاسخ صحیح: ج) به عنوان یک ارزش اصلی که زیربنای رفتار اخلاقی و روابط بین فردی است.

توضیح: شفقت در آموزه های معنوی مختلف به عنوان یک ارزش اصلی، ضروری برای هدایت رفتار اخلاقی، تقویت روابط بین فردی، و پرورش جهانی همدلانه تر و درک کننده تر مورد تأکید قرار گرفته است.

۱۸۴ چگونه اعمال معنوی تعادل بین تنهایی و مشارکت اجتماعی را برطرف می کند؟

الف) با ارزش دادن به تنهایی بیش از هر چیز

ب) حمایت از تعادل هماهنگ بین زمان های تنهایی برای تأمل و مشارکت فعال جامعه

ج) دلسرد کردن تنهایی به عنوان غیر ضروری

د) اولویت دادن به مشارکت جامعه بدون نیاز به تنهایی

پاسخ صحیح: ب) حمایت از تعادل هماهنگ بین زمان های تنهایی برای تأمل و مشارکت فعال جامعه

توضیح: شیوه های معنوی اغلب از تعادل بین تنهایی و مشارکت اجتماعی حمایت می کنند، و ارزش هر دورا در رشد و توسعه معنوی - تنهایی برای تأمل و رشد شخصی، و مشارکت جامعه برای تجارب و خدمات مشترک.

۱۸۵) چه تأکیدی بر صداقت و صداقت در زندگی معنوی شده است ؟

الف) فضایل اختیاری بسته به موقعیت

ب) اصول اساسی برای ایجاد اعتماد و اصالت

ج) دلسرد به نفع مزیت استراتژیک

د) فقط در جامعه معنوی لازم است

پاسخ صحیح: ب) اصول اساسی برای ایجاد اعتماد و اصالت

توضیح: صداقت و صداقت به عنوان اصول اساسی در زندگی معنوی تلقی می شوند که برای ایجاد اعتماد، اصالت و روابط معنادار در داخل و خارج از جامعه معنوی بسیار مهم هستند و ارزش های اصلی صداقت و رفتار اخلاقی را منعکس می کنند.

۱۸۶) بر اساس آموزه های معنوی قدردانی چه تأثیری بر رفاه شخصی دارد ؟

الف) منجر به رضایت می شود

ب) تاب آوری و شادی را افزایش می دهد

ج) ناچیز دیده می شود

د) دلسرد به نفع جاه طلبی

پاسخ صحیح: ب) تاب آوری و شادی را افزایش می دهد

توضیح: آموزه های معنوی اغلب تأکید می کنند که تمرین قدردانی به طور قابل توجهی انعطاف پذیری شخصی، شادی و رفاه کلی را با پرورش دیدگاه مثبت و قدردانی از برکات زندگی افزایش می دهد.

۱۸۷ چگونه جوامع معنوی به مفهوم عشق جهانی نزدیک می شوند؟

الف) به عنوان یک هدف آرمانی و دست نیافتنی

ب) به عنوان زیربنای همه آموزه های معنوی و اخلاقی

ج) محدود به اعضای جامعه

د) از نظر عملی بی ربط تلقی می شود

پاسخ صحیح: ب) زیربنای همه آموزه های معنوی و اخلاقی است

توضیح: عشق جهانی اغلب در قلب آموزه های معنوی و اخلاقی قرار می گیرد و از عشق و شفقت بی قید و شرط نسبت به همه موجودات به عنوان یک اصل اساسی حمایت می کند.

۱۸۸ بخشش چه نقشی در تحول و شفای شخصی دارد؟

الف) حداقلی با تأکید بر عدالت

ب) برای رها کردن نارضایتی های گذشته و تقویت رشد حیاتی است

ج) به عنوان نشانه ضعف دیده می شود

د) فقط در زمینه های مذهبی مهم است

پاسخ صحیح: ب) برای رها کردن نارضایتی های گذشته و تقویت رشد حیاتی است

توضیح: بخشش به عنوان یک جنبه حیاتی از تحول و شفای شخصی در نظر گرفته می شود که افراد را قادر می سازد تا رنج ها و نارضایتی های گذشته را رها کنند و رشد و تجدید عاطفی را تقویت کنند.

۱۸۹ تعادل بین دادن و گرفتن در فلسفه های معنوی چگونه مطرح می شود؟

الف) تشویق به دادن مداوم بدون انتظار بازگشت

ب) ارزش دادن به دریافت بر بخشش

ج) ایجاد تعادل سالم بین دادن و گرفتن

د) نادیده گرفتن کامل مفهوم

پاسخ صحیح: ج) ایجاد تعادل سالم بین دادن و گرفتن

توضیح: فلسفه های معنوی اغلب تعادل سالمی را بین دادن و گرفتن ایجاد می کنند و اهمیت هر دو را در پرورش زندگی سخاوتمندانه، سپاسگزاری و حمایت متقابل تشخیص می دهند.

۱۹۰) اعمال معنوی چه اهمیتی برای زندگی در لحظه حال قائل هستید؟

الف) انحراف از اهداف آینده در نظر گرفته می شود

ب) برای ذهن آگاهی و آگاهی معنوی ضروری است

ج) دلسرد از برنامه ریزی برای آینده

د) فقط در طول مدیتیشن مرتبط است

پاسخ صحیح: ب) برای ذهن آگاهی و آگاهی معنوی ضروری است

توضیح: زندگی در لحظه حال در اعمال معنوی به عنوان ضروری برای پرورش ذهن آگاهی، آگاهی معنوی و قدردانی عمیق تر از زندگی در حین آشکار شدن آن تاکید می شود.

۱۹۱) جستجوی دانش و حکمت در زمینه های معنوی چگونه تلقی می شود؟

الف) اهمیت کمتری نسبت به ایمان دارد

ب) به عنوان یک سفر مادام العمر برای رشد معنوی

ج) فقط برای معرفت دینی بها داده می شود

د) دلسرد به عنوان منجر به شک

پاسخ صحیح: ب) به عنوان یک سفر مادام العمر برای رشد معنوی

توضیح: جست و جوی دانش و خرد اغلب در زمینه های معنوی به عنوان سفری مادام العمر برجسته می شود که برای رشد شخصی و معنوی ضروری است و یادگیری و کاوش مداوم را تشویق می کند.

۱۹۲) چالش های اخلاقی و معضلات اخلاقی در آموزه های معنوی به چه طریقی بررسی می شوند؟

الف) با رعایت دقیق قوانین جزمی

ب) از طریق تأمل و به کارگیری اصول اخلاقی

ج) با اجتناب از چنین چالش هایی به طور کلی

د) صرفاً اتکا به هنجارهای قانونی یا اجتماعی

پاسخ صحیح: ب) از طریق تأمل و اعمال اصول اخلاقی

توضیح: آموزه‌های معنوی از طریق تأمل، به کارگیری اصول اخلاقی و جستجوی راهنمایی که با ارزش‌های اصلی و شفقت همسو می‌شود، چالش‌های اخلاقی و معضلات اخلاقی را تشویق می‌کند.

۱۹۳) آموزه‌های معنوی چگونه به رابطه بین انسان و حیوان می‌پردازند؟

الف) طرفداری از سلطه بر حیوانات

ب) ترویج احترام، مهربانی و سرپرستی

ج) در نظر گرفتن حیوانات به عنوان بی ربط به دغدغه‌های معنوی

د) تشویق به استثمار به نفع انسان

پاسخ صحیح: ب) ترویج احترام، مهربانی و ولایت مداری

توضیح: احترام، مهربانی و سرپرستی نسبت به حیوانات در بسیاری از آموزه‌های معنوی مورد حمایت قرار می‌گیرد و به هم پیوستگی همه زندگی و مسئولیت رفتار با همه موجودات با شفقت و مراقبت اشاره می‌کند.

۱۹۴) نقش اجتماعات و مناسک مشترک در زندگی معنوی چیست؟

الف) صرفاً برای رعایت سنتی بدون معنای عمیق تر

ب) تقویت پیوندهای جمعی، هویت مشترک و تمرین معنوی جمعی

ج) شیوه‌های منسوخ در نظر گرفته شده است

د) فقط برای نقاط عطف معنوی خاص تشویق می‌شود

پاسخ صحیح: ب) تقویت پیوندهای جمعی، هویت مشترک و تمرین معنوی جمعی

توضیح: گردهمایی‌های اجتماعی و آیین‌های مشترک نقش مهمی در زندگی معنوی ایفا می‌کنند و در خدمت تقویت پیوندهای جمعی، تقویت هویت مشترک و مشارکت در اعمال معنوی جمعی و پرورش رشد معنوی در جامعه هستند و بر اهمیت وحدت و سفر معنوی مشترک تأکید می‌کنند.

۱۹۵) بر اساس تعالیم، استواری در عمل معنوی چه اهمیتی دارد؟

الف) غیر ضروری تلقی می‌شود.

ب) یک ویژگی اصلی برای رشد معنوی و تاب‌آوری در نظر گرفته می‌شود.

ج) دلسرد به نفع انعطاف‌پذیری در باورها.

(د) فقط در زمان رونق بها داده می شود .

پاسخ صحیح: ب) یک ویژگی اصلی برای رشد معنوی و تاب آوری در نظر گرفته شده است .

توضیح: استواری برای حفظ تمرین معنوی و انعطاف پذیری فرد در مواجهه با چالش ها ضروری است و به عنوان پایه ای برای رشد و استقامت در باورها و اعمال فرد عمل می کند.

۱۹۶) چگونه مفهوم رفاه جامعه در آموزه های معنوی ادغام می شود ؟

الف) به تنهایی به عهده دولت است .

ب) به عنوان یکی از جنبه های اساسی زندگی یک زندگی معنوی .

ج) فقط در اعیاد مذهبی مورد توجه قرار گیرد .

د) به اندازه رستگاری فردی مهم تلقی نمی شود .

پاسخ صحیح: ب) به عنوان یک جنبه اساسی زندگی یک زندگی معنوی .

توضیح: رفاه جامعه عمیقاً با آموزه های معنوی ادغام شده است و اهمیت رفاه و حمایت جمعی را به عنوان بیان ضروری ایمان و تعهد فرد به اصول معنوی برجسته می کند.

۱۹۷) تواضع چه نقشی در رهبری بر اساس اصول معنوی دارد ؟

الف) نشانه ضعف تلقی می شود .

ب) برای رهبری اخلاقی و خدمت به دیگران ضروری است .

ج) در ارزیابی ویژگی های رهبری به ندرت مورد توجه قرار می گیرد .

د) فقط در محیط های مذهبی تشویق می شود .

پاسخ صحیح: ب) برای رهبری اخلاقی و خدمت به دیگران ضروری است .

توضیح: فروتنی به عنوان یک ویژگی اساسی برای رهبران در زمینه های معنوی در نظر گرفته می شود و رویکردی به رهبری را تقویت می کند که خدمات، رفتار اخلاقی و رفاه دیگران را بیش از منافع شخصی در اولویت قرار می دهد.

۱۹۸) در سنت های معنوی رابطه با طبیعت چگونه شکل می گیرد ؟

الف) به عنوان حوزه ای برای تسلط و استفاده انسان .

ب) به عنوان امانت مقدسی که نیاز به مراقبت و احترام دارد .

ج) فقط مربوط به فعالیت های زیست محیطی است .

د) دلسرد شدن از کانون تمرین معنوی .

پاسخ صحیح: ب) امانت مقدسی که نیاز به مراقبت و احترام دارد .

توضیح: رابطه با طبیعت در سنت های معنوی به عنوان امانتی مقدس قرار می گیرد و انسان ها مسئولیت مراقبت و احترام به محیط زیست را به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از تمرین معنوی خود بر عهده دارند.

۱۹۹) آموزه های معنوی چگونه به استفاده از فناوری و پیشرفت های مدرن می پردازند ؟

الف) با رد صریح برای حفظ روش های سنتی .

ب) با حمایت از یک رویکرد آگاهانه و متعادل .

ج) تشویق به جذب کامل بدون نقد .

د) تلقی آن به عنوان بی ربط به زندگی معنوی .

پاسخ صحیح: ب) با حمایت از رویکردی آگاهانه و متعادل .

توضیح: آموزه های معنوی اغلب به استفاده از فناوری و پیشرفت های مدرن با حمایت از رویکردی متوازن و متوازن، تشویق به استفاده از فناوری به روش هایی که با ارزش های اخلاقی و معنوی همسو می شوند، بدون به خطر انداختن رفاه یا ارتباطات، اشاره می کنند.

۲۰۰) نقش نماز و اعمال معنوی در کنشگری اجتماعی چیست ؟

الف) ناکارآمد و بی ارتباط با تغییرات اجتماعی تلقی می شود .

ب) برای پایه گذاری کنشگری در ارزش ها و بینش معنوی ضروری است .

ج) فقط مربوط به آرامش شخصی است، نه اقدام عمومی .

د) فقط به نفع مشارکت مستقیم سیاسی دلسرد شده است .

پاسخ صحیح: ب) برای پایه گذاری کنشگری در ارزش ها و بینش معنوی .

توضیح: دعا و اعمال معنوی با پایه گذاری اعمال و انگیزه ها در ارزش ها و بینش عمیق تر معنوی، ارائه قدرت، راهنمایی و قطب نمای اخلاقی برای مشارکت در تلاش های تغییر اجتماعی، نقش مهمی در کنشگری اجتماعی ایفا می کنند.

۲۰۱) مفهوم عدالت در آموزه های معنوی چگونه به تصویر کشیده می شود ؟

الف) به عنوان یک دغدغه منحصرأ الهی، نه برای تعقیب انسان .

ب) به عنوان یک اصل اساسی که نیاز به اقدام و حمایت در جهان دارد .

ج) فقط در روابط شخصی و نه جامعه گسترده تر قابل استفاده است .

د) دلسرد به نفع تقوای شخصی و عقب نشینی معنوی .

پاسخ صحیح: ب) به عنوان یک اصل اساسی که نیاز به اقدام و حمایت در جهان دارد .

توضیح: عدالت در آموزه های معنوی به عنوان یک اصل محوری به تصویر کشیده شده است که مستلزم کنش و وکالت انسان است و بر نقش افراد و جوامع در برقراری و استقرار عدالت در جامعه به عنوان بیان تعهدات معنوی آنها تاکید می شود.

۲۰۲) در آموزه های معنوی، تعادل بین آرامش درونی و تعامل اجتماعی چگونه مطرح می شود ؟

الف) اولویت دادن به آرامش درونی و دوری از مسائل اجتماعی .

ب) تشویق به تعادل پویا که هر دو جنبه را پرورش می دهد .

ج) تمرکز انحصاری بر مشارکت اجتماعی به عنوان هدف اولیه .

د) تلقی کردن آرامش درونی بی ربط به بلوغ معنوی .

پاسخ صحیح: ب) تشویق به تعادل پویا که هر دو جنبه را پرورش می دهد .

توضیح: آموزه های معنوی اغلب تعادل پویا را بین پرورش آرامش درونی از طریق اعمال معنوی شخصی و درگیر شدن فعالانه در مسائل اجتماعی تشویق می کنند و هر دو را به عنوان مؤلفه های ضروری یک زندگی معنوی کل نگر می شناسند.

۲۰۳) سنت های معنوی به تنوع بیانات مذهبی و معنوی چگونه می نگرند ؟

الف) عدم تحمل تفاوت ها و ترویج هویت دینی یکسان .

ب) با احترام و به عنوان یک جنبه غنی از چشم انداز معنوی جهانی .

ج) تشویق به گرویدن به باورهای خود به عنوان تنها راه معتبر .

د) تصدیق نشده، تنها بر برتری سنت خود تمرکز می کند.

۲۰۴) پاسخ صحیح: ب) با احترام و به عنوان یک جنبه غنی از چشم انداز معنوی جهانی .

توضیح: سنت های معنوی اغلب به تنوع عبارات دینی و معنوی با احترام می نگرند و آنها را به عنوان غنی سازی چشم انداز معنوی جهانی می شناسند. این دیدگاه، گفتگوی بین ادیان، درک متقابل، و قدردانی از راه های متنوعی را که مردم در جستجوی معنویت و ابراز آن هستند، تقویت می کند.

۲۰۵ نقش شفقت در منازعات جهانی بر اساس دیدگاه های معنوی چیست ؟

- الف) در مواجهه با قدرت سیاسی بی ربط تلقی می شود .
 - ب) ضعفی در نظر گرفته شود که امنیت ملی را تضعیف می کند .
 - ج) محور حل مناقشات و تقویت صلح .
 - د) فقط در جامعه خود تشویق می شود، نه نسبت به افراد خارجی .
- پاسخ صحیح: ج) مرکزی برای حل و فصل منازعات و تقویت صلح .
- توضیح: دیدگاه های معنوی اغلب شفقت را به عنوان محوری برای حل منازعات جهانی، ترویج صلح و تفاهم از طریق تشویق همدلی با همه افراد بدون توجه به تفاوت ها، و جستجوی راه حل های غیرخشونت آمیز برجسته می کنند.

۲۰۶ اصل برابری چگونه در آموزه های معنوی تجلی می یابد ؟

- الف) به عنوان آرمانی که از نظر عملی دست نیافتنی است .
 - ب) از طریق حمایت از عدالت اجتماعی و حقوق برابر برای همه .
 - ج) با حفظ سلسله مراتب سنتی طبق دستور الهی .
 - د) نادیده گرفته شده به نفع نخبه گرایی معنوی .
- پاسخ صحیح: ب) از طریق دفاع از عدالت اجتماعی و حقوق برابر برای همه .
- توضیح: آموزه های معنوی غالباً اصل برابری را از طریق حمایت از عدالت اجتماعی و حقوق برابر نشان می دهند و ارزش ذاتی هر فرد و اهمیت رفتار با انصاف و احترام با همه را برجسته می کنند.

۲۰۷ سنت های معنوی از چه راهی به پایداری زیست محیطی می پردازند ؟

- الف) با نادیده گرفتن آن به عنوان نگرانی برای سازمان های سکولار .
- ب) تشویق به سرپرستی و استفاده مسئولانه از منابع طبیعی .
- ج) ناسازگار دانستن آن با اهداف معنوی .

(د) ترویج بهره برداری از منابع به نفع انسان .

پاسخ صحیح: (ب) تشویق به مباشرت و استفاده مسئولانه از منابع طبیعی .

توضیح: سنت‌های معنوی اغلب به پایداری زیست‌محیطی با تشویق سرپرستی و استفاده مسئولانه از منابع طبیعی اشاره می‌کنند و بر پیوستگی همه زندگی و وظیفه حفاظت و حفظ محیط زیست برای نسل‌های آینده تأکید می‌کنند.

(۲۰۸) چه اهمیتی به خدمات اجتماعی در آموزه‌های معنوی داده می‌شود ؟

(الف) فقط به عنوان وسیله ای برای کسب شایستگی معنوی شخصی .

(ب) به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم ابراز ایمان از طریق عمل .

(ج) اهمیت کمتری نسبت به مراقبه و دعا دارد .

(د) از تمرکز بر روشنگری شخصی دلسرد می‌شوند .

پاسخ صحیح: (ب) به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم ابراز ایمان از طریق عمل .

توضیح: خدمت به جامعه به عنوان یک مؤلفه مهم در آموزه‌های معنوی قرار می‌گیرد، جایی که بیان ایمان از طریق عمل، مانند خدمت به دیگران و کمک به رفاه جامعه، به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از زندگی همسو با معنویت مورد تأکید قرار می‌گیرد.

(۲۰۹) چگونه آموزه‌های معنوی مدیریت سختی‌ها و چالش‌ها را تشویق می‌کنند ؟

(الف) با توصیه به کناره‌گیری از دنیا برای دوری از رنج .

(ب) در نظر گرفتن آنها به عنوان مجازات اعمال ناشایست گذشته .

(ج) به عنوان فرصتی برای رشد و تعمیق ایمان .

(د) نادیده گرفتن آنها و تمرکز صرف بر جنبه‌های مثبت زندگی .

پاسخ صحیح: (ج) به عنوان فرصتی برای رشد و تعمیق ایمان .

توضیح: آموزه‌های معنوی اغلب مدیریت ناملایمات و چالش‌ها را به عنوان فرصت‌هایی برای رشد تشویق می‌کنند، و نشان می‌دهند که مواجهه و غلبه بر مشکلات می‌تواند ایمان، انعطاف‌پذیری و درک فرد را عمیق‌تر کند و درس‌های ارزشمندی برای رشد معنوی و شخصی ارائه دهد.

(۲۱۰) چگونه مسیرهای معنوی به مفهوم دگرگونی درونی و کشش بیرونی نزدیک می‌شوند ؟

(الف) تنها با اولویت دادن به دگرگونی درونی، با تأکید کمی بر کنش بیرونی .

(ب) تأکید بر اینکه دگرگونی درونی واقعی به طور طبیعی به کنش خارجی مثبت منجر می شود .

(ج) تمرکز منحصرراً بر کنش اجتماعی بیرونی بدون توجه به تغییرات درونی .

(د) پیشنهاد اینکه دگرگونی درونی و کنش بیرونی ارتباطی با هم ندارند .

پاسخ صحیح: (ب) تأکید بر این که دگرگونی درونی واقعی به طور طبیعی به کنش خارجی مثبت می انجامد .

توضیح: مسیرهای معنوی اغلب بر این نکته تأکید دارند که دگرگونی درونی با کنش بیرونی ارتباط تنگاتنگی دارد. تغییر واقعی در درون خود، مانند پرورش شفقت، درک و صلح، به طور طبیعی باعث ایجاد انگیزه و کمک های مثبت به دنیای اطراف ما می شود.

(۲۱۱) در آموزه های معنوی، چگونه به تعادل بین سنت و کاوش معنوی شخصی پرداخته می شود ؟

(الف) سنت تنها شکل معتبر تمرین معنوی تلقی می شود .

(ب) کاوش معنوی شخصی در چارچوب سنت تشویق می شود .

(ج) سنت به نفع مسیرهای معنوی شخصی کاملاً مردود است .

(د) اکتشاف و سنت شخصی ناسازگار تلقی می شود .

پاسخ صحیح: (ب) کاوش معنوی شخصی در چارچوب سنت تشویق می شود .

توضیح: بسیاری از آموزه های معنوی از تعادلی حمایت می کنند که در آن کاوش معنوی شخصی تشویق می شود، اما در چارچوب و چارچوب سنت. این رویکرد به افراد اجازه می دهد تا با میراث معنوی خود ارتباط برقرار کنند و در عین حال سفر خود را شخصی سازی کنند.

(۲۱۲) بخشش چه نقشی در شفای جامعه و آشتی بر اساس اصول معنوی دارد ؟

(الف) فقط یک موضوع شخصی در نظر گرفته می شود که به پویایی جامعه بی ربط است .

(ب) مرکزی برای بهبود روابط و تقویت آشتی در جوامع .

(ج) دلسرد می شود زیرا ممکن است عدالت را تضعیف کند .

(د) در مقایسه با اجرای قوانین جامعه غیر ضروری تلقی می شود .

پاسخ صحیح: (ب) مرکزی برای بهبود روابط و تقویت آشتی در جوامع .

توضیح: اصول معنوی اغلب بخشش را به عنوان یک جزء حیاتی در شفا و آشتی جامعه برجسته می کنند. با بخشش، افراد و جوامع می توانند بر نارضایتی های گذشته غلبه کنند و حس وحدت، صلح و درک متقابل را برای هماهنگی مشترک تقویت کنند.

۲۱۳ سنت های معنوی به دنبال دانش و خرد چگونه می نگرند ؟

(الف) به عنوان یک سفر بی پایان که تکمیل کننده رشد معنوی است .

(ب) زمانی که سطح معینی از پیش معنوی به دست آمد غیر ضروری است .

(ج) فقط زمانی ارزشمند است که مستقیماً به متون مقدس معنوی مربوط باشد .

(د) دلسرد به نفع ایمان کور .

پاسخ صحیح: (الف) به عنوان یک سفر بی پایان که تکمیل کننده رشد معنوی است .

توضیح: سنت های معنوی معمولاً به دنبال دانش و خرد به عنوان یک سفر بی پایان می نگرند که عمیقاً رشد معنوی را تکمیل و غنی می کند. این تعقیب در جنبه های مختلف زندگی تشویق می شود، نه محدود به متون مقدس روحانی، و پرورش درک کل نگر از جهان و خود.

۲۱۴ در گفتمان معنوی، ادغام ایمان در زندگی روزمره چگونه مورد بحث قرار می گیرد ؟

(الف) به عنوان یک ایده آل برای آرزو اما به ندرت قابل دستیابی است .

(ب) برای وجود معنادار و همسو با معنویت ضروری است .

(ج) فقط برای رهبران مذهبی و نه عموم مردم توصیه می شود .

(د) اهمیت کمتری نسبت به اقامه ی گاه به گاه مذهبی دارد .

پاسخ صحیح: (ب) برای وجود معنادار و همسو با معنویت ضروری است .

توضیح: ادغام ایمان در زندگی روزمره اغلب در گفتمان معنوی به عنوان ضروری برای زندگی معنادار و همسو با معنویت مورد بحث قرار می گیرد. این ادغام شامل به کارگیری اصول و ارزش های معنوی در تصمیم گیری ها و تعاملات روزمره، بازتاب ایمان فرد به عمل و

گزیده کتاب «جدال دو اسلام»

۱) پیام به ملت ایران در سالگرد کشتار خونین مکه (قبول قطعنامه ۵۹۸):

بسم الله الرحمن الرحيم

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ. «۱»

علی رغم گذشت یک سال از کشتار فجیع و بی رحمانه حجاج بی دفاع و زائران مومن و موحد به وسیله نوکران امریکا و سفاکان آل سعود، هنوز شهر خدا و خلق خدا در بهت و حیرتند. آل سعود با کشتن میهمانان خدا و به خاک و خون کشیدن بهترین بندگان حق نه تنها حرم را، که جهان اسلام را آلوده به خون شهیدان نمود و مسلمانان و آزادگان را عزادار ساخت.

مسلمانان جهان در سال گذشته و برای اولین بار عید قربان را با شهادت فرزندان ابراهیم- علیه السلام- که دهها بار از مصاف با جهانخواران و اذنان آنان برگشته بودند، در مسلخ عشق و در منای رضایت حق جشن گرفتند. و بار دیگر امریکا و آل سعود، بر خلاف راه و رسم آزادی، از زنان و مردان، از مادران و پدران شهید، از جانبازان بی پناه ما کشته ها گرفتند؛ و در آخرین لحظات نیز با ناجوانمردی و قساوت بر پیکر نیمه جان سالخوردگان و بر دهان تشنه و خشکیده مظلومان ما تازیانه زدند و انتقام خود را از آنان گرفتند. انتقام از چه کسانی و از چه گناهی؟ انتقام از کسانی که از خانه خویش به سوی خانه خدا و خانه مردم هجرت نموده بودند! انتقام از کسانی که سالها کوله بار امانت و مبارزه را بر دوش کشیده بودند. انتقام از کسانی که همچون ابراهیم- علیه السلام- از بت شکنی برمی گشتند؛ شاه را شکسته بودند؛ شوروی و امریکا را شکسته بودند؛ کفر و نفاق را خرد کرده بودند. همانها که پس از طی آن همه راهها با فریاد: وَ اَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا «۲» پابرهنه و سر برهنه آمده بودند تا ابراهیم را خوشحال کنند، به میهمانی خدا آمده بودند تا با آب زمزم گرد و غبار سفر را از چهره بزدايند، و عطش خویش را در زلال مناسک حج برطرف نمایند و با توانی بیشتر مسئولیت پذیر گردند و در سیر و صیوروت ابدی خود نه تنها در میقات حج، که در میقات عمل نیز لباس و حجاب پیوستگی و دلبستگی به دنیا را از تن به در آورند. همانها که برای نجات محرومان و بندگان خدا راحتی راحت طلبان را بر خود حرام، و مُحَرَّم به احرام

شهادت شده بودند و عزم را جزم کردند تا نه تنها بنده زر خرید امریکا و شوروی نباشند، که زیر بار هیچ کس جز خدا نروند. آمده بودند که دوباره به محمد- صلی الله علیه و آله و سلم- بگویند که از مبارزه خسته نشده‌اند و به خوبی می‌دانند که ابی سفیان و ابی لهب و ابی جهل برای انتقام در کمین نشسته‌اند؛ و با خود می‌گویند مگر هنوز لات و هُبَل در کعبه‌اند. آری، خطرناکتر از آن بتها، اما در چهره و فریبی نو. آنها می‌دانند که امروز حَرَم، حَرَم است اما نه برای ناس، که برای امریکا! و کسی که به امریکا لبیک نگوید و به خدای کعبه رو آورد سزاوار انتقام خواهد شد. انتقام از زائرانی که همه ذرات وجود و همه حرکات و سکنات انقلابشان مناسک ابراهیم را زنده کرده است؛ و حقیقتاً می‌رود تا فضای کشور و زندگی خویش را با آوای دلنشین «لَبَّيْكَ، اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ» معطر سازد.

آری، در منطق استکبار جهانی هر که بخواهد براءت از کفر و شرک را پیاده کند متهم به شرک خواهد شد، و «مفتی» ها «۳» و مفتی زادگان این نوادگان «بَلْعَمَ باعورا» ها، «۴» به قتل و کفر او حکم خواهند داد. بالاخره در تاریخ اسلام می‌بایست آن شمشیر کفر و نفاق که در لباس دروغین احرام یزیدیان و جیره‌خواران بنی امیه- علیه‌لعه‌الله- برای نابودی و قتل بهترین فرزندان راستین پیامبر اسلام، یعنی حضرت ابی عبد الله الحسین- علیه السلام- و یاوران باوفای او، پنهان شده بود مجدداً از لباس همان میراث‌خواران بنی سفیان به درآید و گلوی پاک و مطهر یاوران حسین- علیه السلام- را در آن هوای گرم، در کربلای حجاز و در قتلگاه حَرَم، پاره کند؛ و همان اتهاماتی را که یزیدیان به فرزندان راستین اسلام زدند و آنان را «خارجی» و «ملحد» و «مشرک» و «مهدور الدم» معرفی کردند، درست همان را به رهروان راه آنان وارد آورند؛ که ان شاء الله ما اندوه دلمان را در وقت مناسب با انتقام از امریکا و آل سعود برطرف خواهیم ساخت و داغ و حسرت حلاوت این جنایت بزرگ را بر دلشان خواهیم نهاد، و با برپایی جشن پیروزی حق بر جنود کفر و نفاق و آزادی کعبه از دست نااهلان و نامحرمان به مسجد الحرام وارد خواهیم شد.

اما زائران کشورها که یقیناً با کنترل و ارعاب دولتها و حکومت‌هایشان به مکه سفر کرده‌اند، جای دوستان و برادران و حامیان و همسنگران واقعی خود را در میان خود خالی خواهند یافت. آل سعود برای پرده‌پوشی جنایات هولناک سال گذشته خود و همچنین توجیه صدّ عن سبیل الله «۵» و منع حجاج ایرانی از ورود به حج، زائران را زیر بمباران شدید تبلیغات خود قرار خواهد داد؛ و آخوندهای درباری و «مفتی» های خودفروخته- لعه‌الله علیه‌لهم- در کشورهای اسلامی خصوصاً حجاز توسط رسانه‌ها و مطبوعات دست به نمایشها و سخنرانیها زده و عرصه را بر تفکر و تحقیق زائران درباره فهم و درک فلسفه واقعی حج و نیز پی‌بردن به ماجرای از پیش طراحی شده شیطان بزرگ در قتل میهمانان خدا تنگ خواهند نمود. و مسلّم در چنین شرایطی رسالت زائران بسیار سنگین است. بزرگترین درد جوامع اسلامی این است که هنوز فلسفه واقعی بسیاری از احکام الهی را درک نکرده‌اند؛ و حج با آن همه راز و عظمتی که دارد هنوز به صورت یک عبادت خشک و یک حرکت بی‌حاصل و بی‌ثمر باقی مانده است.

یکی از وظایف بزرگ مسلمانان پی‌بردن به این واقعیت است که حج چیست و چرا برای همیشه باید بخشی از امکانات مادی و معنوی خود را برای برپایی آن صرف کنند.

چیزی که تا به حال از ناحیه ناآگاهان و یا تحلیلگران مغرض و یا جیره‌خواران به عنوان فلسفه حج ترسیم شده است این است که حج یک عبادت دسته جمعی و یک سفر زیارتی-سیاحتی است. به حج چه که چگونه باید زیست و چطور باید مبارزه کرد و با چه کیفیت در مقابل جهان سرمایه داری و کمونیسم ایستاد! به حج چه که حقوق مسلمانان و محرومان را از ظالمین باید ستاند! به حج چه که باید برای فشارهای روحی و جسمی مسلمانان چاره‌اندیشی نمود! به حج چه که مسلمانان باید به عنوان یک نیروی بزرگ و قدرت سوم جهان خودنمایی کنند! به حج چه که مسلمانان را علیه حکومت‌های وابسته بشوراند. بلکه حج همان سفر تفریحی برای دیدار از قبله و مدینه است و بس! و حال آنکه حج برای نزدیک شدن و اتصال انسان به صاحب خانه است. و حج تنها حرکات و اعمال و لفظها نیست و با کلام و لفظ و حرکت خشک، انسان به خدا نمی‌رسد. حج کانون معارف الهی است که از آن محتوای سیاست اسلام را در تمامی زوایای زندگی باید جستجو نمود. حج پیام‌آور و ایجاد و بنای جامعه‌ای به دور از رذایل مادی و معنوی است. حج تجلی و تکرار همه صحنه‌های عشق‌آفرین زندگی یک انسان و یک جامعه متکامل در دنیاست. و مناسک حج مناسک زندگی است. و از آنجا که جامعه امت اسلامی، از هر نژاد و ملیتی، باید ابراهیمی شود تا به خیل امت محمد-صلی الله علیه و آله و سلم- پیوند خورد و یکی گردد و یدِ واحد شود، حج تنظیم و تمرین و تشکل این زندگی توحیدی است. حج عرصه نمایش و آیین سنجش استعدادها و توان مادی و معنوی مسلمانان است. حج بسان قرآن است که همه از آن بهره‌مند می‌شوند، ولی اندیشمندان و غواصان و درد آشنایان امت اسلامی اگر دل به دریای معارف آن بزنند و از نزدیک شدن و فرو رفتن در احکام و سیاست‌های اجتماعی آن نترسند، از صدف این دریا گوهرهای هدایت و رشد و حکمت و آزادگی را بیشتر صید خواهند نمود و از زلال حکمت و معرفت آن تا ابد سیراب خواهند گشت. ولی چه باید کرد و این غم بزرگ را به کجا باید برد که حج بسان قرآن مهجور گردیده است. و به همان اندازه‌ای که آن کتاب زندگی و کمال و جمال در حجابهای خود ساخته ما پنهان شده است و این گنجینه اسرار آفرینش در دل خروارها خاک کج‌فکریهای ما دفن و پنهان گردیده است و زبان انس و هدایت و زندگی و فلسفه زندگی‌ساز او به زبان وحشت و مرگ و قبر تنزل کرده است، حج نیز به همان سرنوشت گرفتار گشته است، سرنوشتی که میلیون‌ها مسلمان هر سال به مکه می‌روند و پا جای پای پیامبر و ابراهیم و اسماعیل و هاجر می‌گذارند، ولی هیچ کس نیست که از خود بپرسد ابراهیم و محمد-علیهم السلام- که بودند و چه کردند؛ هدفشان چه بود؛ از ما چه خواسته‌اند؟ گویی به تنها چیزی که فکر نمی‌شود به همین است. مسلم حج بی‌روح و بی‌تحرك و قیام، حج بی‌برائت، حج بی‌وحدت، و حجتی که از آن هدم کفر و شرک بر نیاید، حج نیست. خلاصه، همه مسلمانان باید در تجدید حیات حج و قرآن کریم و بازگرداندن این دو به صحنه‌های زندگی‌شان کوشش کنند؛ و محققان متعهد اسلام با ارائه تفسیرهای صحیح و واقعی از فلسفه حج همه بافته‌ها و تافته‌های خرافاتی علمای درباری را به دریا بریزند.

اما آنچه زائران عزیز باید بدانند اینکه امریکا و آل سعود حادثه مکه را یک مبارزه فرقه‌ای و نزاع قدرت میان شیعه و سنی ترسیم نموده؛ و ایران و رهبران آن را به عنوان کسانی که هوس رسیدن به یک امپراتوری بزرگ را در سر می‌پروراند معرفی می‌کنند تا بسیاری از کسانی که از مسیر حوادث سیاسی جهان اسلام و نقشه‌های شوم جهان‌خواران بیخبرند تصور کنند که فریاد برائت ما از مشرکین و مبارزه ما برای کسب آزادی ملت‌ها در مسیر کسب قدرت سیاسی‌مان و گسترش قلمرو جغرافیای حکومت اسلامی است. البته برای ما و همه اندیشمندان و

محققانی که از نیت پلید تشکیلات آل سعود با خبرند جای تعجب نیست که به ایران و حکومتی که از بدو پیروزی تا به حال فریاد وحدت مسلمین را سر داده است و در همه حوادث جهان اسلام خود را شریک غم و شادی مسلمانان می‌داند تهمت افتراق و جدایی مسلمانان را بزنند؛ و یا بالاتر از آن، زائرنی را که به عشق زیارت مرقد پیامبر و حرم امن الهی به حجاز رفته‌اند به لشکرکشی و تشکل برای تصرف کعبه و آتش زدن حرم خدا و تخریب مدینه پیامبر متهم نمایند! و دلیل و مدرک این کار را حضور پاسداران و نظامیان و مسئولین کشورمان در مراسم حج ذکر کنند! آری، در منطق آل سعود نظامی و پاسدار کشور اسلامی باید با حج بیگانه باشد؛ و این گونه سفرها برای مسئولین کشوری و لشکری تعجب‌آور و توطئه‌انگیز می‌شود. از نظر استکبار، مسئولین کشورهای اسلامی باید به فرنگ بروند، آنها را به حج چه کار! دست نشانندگان امریکا آتش زدن پرچم امریکا را به حساب آتش زدن حرم، و شعار مرگ بر شوروی و امریکا و اسرائیل را به حساب دشمنی با خدا و قرآن و پیامبر گذاشته‌اند؛ و نیز مسئولین و نظامیان ما را با لباس احرام به عنوان رهبران توطئه معرفی کرده‌اند!

واقعیت این است که دول استکباری شرق و غرب و خصوصاً امریکا و شوروی، عملاً جهان را به دو بخش آزاد و قرنطینه سیاسی تقسیم کرده‌اند. در بخش آزاد جهان، این ابرقدرتها هستند که هیچ مرز و حد و قانونی نمی‌شناسند و تجاوز به منافع دیگران و استعمار و استثمار و بردگی ملت‌ها را امری ضروری و کاملاً توجیه شده و منطقی و منطبق با همه اصول و موازین خود ساخته و بین المللی می‌دانند. اما در بخش قرنطینه سیاسی که متأسفانه اکثر ملل ضعیف عالم و خصوصاً مسلمانان در آن محصور و زندانی شده‌اند، هیچ حق حیات و اظهار نظری وجود ندارد؛ همه قوانین و مقررات و فرمول‌ها همان قوانین دیکته شده و دلخواه نظام‌های دست نشانندگان و در برگیرنده منافع مستکبران خواهد بود.

و متأسفانه اکثر عوامل اجرایی این بخش همان حاکمان تحمیل شده یا پیروان خطوط کلی استکبارند که حتی فریاد زدن از درد را نیز در درون این حصارها و زنجیرها جرم و گناهی نابخشودنی می‌دانند. و منافع جهان‌خواران ایجاب می‌کند که هیچ کس حق گفتن کلمه‌ای که بوی تضعیف آنان را بدهد یا خواب راحت آنان را آشفته کند ندارد. و از آنجا که مسلمانان جهان به علت فشار و حبس و اعدام، قدرت بیان مصیبت‌هایی را که حاکمان کشورشان بر آنها تحمیل کرده‌اند را ندارند، باید بتوانند در حرم امن الهی مصایب و دردهایشان را با کمال آزادی بیان کنند تا سایر مسلمانان برای رهایی آنان چاره‌ای بیندیشند. لذا ما بر این مطلب پافشاری و اصرار می‌کنیم که مسلمانان، حد اقل در خانه خدا و حرم امن الهی، خود را از تمامی قید و بندهای ظالمان آزاد ببینند و در یک مانور بزرگ از چیزی که از آن متنفرند اعلام برائت کنند و از هر وسیله‌ای برای رهایی خود استفاده نمایند.

حکومت آل سعود مسئولیت کنترل زائران خانه خدا را به عهده گرفته است. و اینجاست که با اطمینان می‌گوییم که حادثه مکه جدای از سیاست اصولی جهان‌خواران در قلع و قمع مسلمانان آزاده نیست. ما با اعلام برائت از مشرکین تصمیم بر آزادی انرژی متراکم جهان اسلام داشته و داریم. و به یاری خداوند بزرگ و با دست فرزندان قرآن روزی این کار صورت خواهد گرفت. و ان شاء الله روزی همه مسلمانان و دردمندان علیه ظالمین جهان فریاد زنند و اثبات کنند که ابرقدرتها و نوکران و جیره‌خوارانشان از منفورترین موجودات جهان هستند.

کشتار زائران خانه خدا توطئه‌ای برای حفظ سیاستهای استکبار و جلوگیری از نفوذ اسلام ناب محمدی- صلی الله علیه و آله و سلم- است. و کارنامه سیاه و ننگین حاکمان بی‌درد کشورهای اسلامی حکایت از افزودن درد و مصیبت بر پیکر نیمه جان اسلام و مسلمین دارد.

پیامبر اسلام نیازی به مساجد اشرافی و مناره‌های تزئیناتی ندارد. پیامبر اسلام دنبال مجد و عظمت پیروان خود بوده است که متأسفانه با سیاستهای غلط حاکمان دست نشانده به خاک مذلت نشسته‌اند. مگر مسلمانان جهان فاجعه قتل عام صدها عالم و هزاران زن و مرد فرقه‌های مسلمین را در طول حیات ننگین آل سعود و نیز جنایت قتل عام زائران خانه خدا را فراموش می‌کنند؟ مگر مسلمانان نمی‌بینند که امروز مراکز وهابیت در جهان به کانونهای فتنه و جاسوسی مبدل شده‌اند، که از یک طرف اسلام اشرافیت، اسلام ابو سفیان، اسلام ملاهای کثیف درباری، اسلام مقدس‌نماهای بیشعور حوزه‌های علمی و دانشگاهی، اسلام ذلت و نکبت، اسلام پول و زور، اسلام فریب و سازش و اسارت، اسلام حاکمیت سرمایه و سرمایه داران بر مظلومین و پابرنه‌ها، و در یک کلمه «اسلام امریکایی» را ترویج می‌کنند؛ و از طرف دیگر، سر بر آستان سرور خویش، امریکای جهانخوار، می‌گذارند مسلمانان نمی‌دانند این درد را به کجا ببرند که آل سعود و «خادم الحرمین» به اسرائیل اطمینان می‌دهد که ما اسلحه خودمان را علیه شما به کار نمی‌بریم! و برای اثبات حرف خود با ایران قطع رابطه می‌کنند. واقعاً چقدر باید رابطه سران کشورهای اسلامی با صهیونیستها گرم و صمیمی شود تا در کنفرانس سران کشورهای اسلامی مبارزه صوری و ظاهری هم با اسرائیل از دستور کار آنان و جلسات آنان خارج شود. اگر اینها یک جو غیرت و حمیت اسلامی و عربی داشتند، حاضر به یک چنین معامله کثیف سیاسی و خودفروشی و وطن فروشی نمی‌شدند.

آیا این حرکات برای جهان اسلام شرم‌آور نیست؟ و تماشاچی شدن گناه و جرم نمی‌باشد؟ آیا از مسلمانان کسی نیست تا بپاخیزد و این همه ننگ و عار را تحمل نکند؟

راستی ما باید بنشینیم تا سران کشورهای اسلامی احساسات یک میلیارد مسلمان را نادیده بگیرند و صحنه بر آن همه فجایع صهیونیستها بگذارند، و دوباره مصر و امثال آن را به صحنه بیاورند؟ حال، مسلمانان باور می‌کنند که زائران ایرانی برای اشغال خانه خدا و حرم پیامبر قیام کرده‌اند و می‌خواستند کعبه را دزدیده به قم ببرند! اگر مسلمانان جهان باور کرده‌اند که سران آنها دشمنان واقعی امریکا و شوروی و اسرائیل هستند، تبلیغات آنان هم در مورد ما را باور می‌کنند.

البته ما این واقعیت و حقیقت را در سیاست خارجی و بین الملل اسلامی مان بارها اعلام نموده‌ایم که درصدد گسترش نفوذ اسلام در جهان و کم کردن سلطه جهانخواران بوده و هستیم. حال اگر نوکران امریکا نام این سیاست را توسعه طلبی و تفکر تشکیل امپراتوری بزرگ می‌گذارند، از آن باکی نداریم و استقبال می‌کنیم. ما درصدد خشکانیدن ریشه‌های فاسد صهیونیسم، سرمایه داری و کمونیسم در جهان هستیم. ما تصمیم گرفته‌ایم، به لطف و عنایت خداوند بزرگ، نظامهایی را که بر این سه پایه استوار گردیده‌اند نابود کنیم؛ و نظام اسلام رسول الله- صلی الله علیه و آله و سلم- را در جهان استکبار ترویج نماییم. و دیر یا زود ملت‌های دربند شاهد آن خواهند بود. ما با تمام وجود از گسترش باجخواهی و مصونیت کارگزاران امریکایی، حتی اگر با مبارزه قهرآمیز هم شده

باشد، جلوگیری می‌کنیم. ان شاء الله ما نخواهیم گذاشت از کعبه و حج، این منبر بزرگی که بر بلندای بام انسانیت باید صدای مظلومان را به همه عالم منعکس سازد و آوای توحید را طنین اندازد، صدای سازش با امریکا و شوروی و کفر و شرک نواخته شود. و از خدا می‌خواهیم که این قدرت را به ما ارزانی دارد که نه تنها از کعبه مسلمین، که از کلیساهای جهان نیز ناقوس مرگ امریکا و شوروی را به صدا درآوریم.

مسلمانان جهان و محرومین سراسر گیتی از این برزخ بی‌انتهایی که انقلاب اسلامی ما برای همه جهانخواران آفریده است احساس غرور و آزادی کنند؛ و آوای آزادی و آزادگی را در حیات و سرنوشت خویش سر دهند و بر زخمهای خود مرهم گذارند؛ که دوران بن بست و ناامیدی و تنفس در منطقه کفر به سر آمده است، و گلستان ملتها رخ نموده است. و امیدوارم همه مسلمانان شکوفه‌های آزادی و نسیم عطر بهاری و طراوت گل‌های محبت و عشق و چشمه‌سار زلال جوشش اراده خویش را نظاره کنند. همه باید از مرداب و باتلاق و سکوت و سکونی که کارگزاران سیاست امریکا و شوروی بر آن تخم مرگ و اسارت پاشیده‌اند به درآییم و به سوی دریایی که زمزم از آن جوشیده است روانه شویم؛ و پرده کعبه و حرم خدا را که به دست نامحرمان نجس امریکا و امریکازاده‌ها آلوده شده است با اشک چشم خویش شستشو دهیم.

مسلمانان تمامی کشورهای جهان، از آنجا که شما در سلطه بیگانگان گرفتار مرگ تدریجی شده‌اید، باید بر وحشت از مرگ غلبه کنید؛ و از وجود جوانان پر شور و شهادت طلبی که حاضرند خطوط جبهه کفر را بشکنند استفاده نمایید. به فکر نگه داشتن وضع موجود نباشید؛ بلکه به فکر فرار از اسارت و رهایی از بردگی و یورش به دشمنان اسلام باشید؛ که عزت و حیات در سایه مبارزه است. و اولین گام در مبارزه اراده است. و پس از آن، تصمیم بر اینکه سیادت کفر و شرک جهانی، خصوصاً امریکا را بر خود حرام کنید. ما در مکه باشیم یا نباشیم دل و روحمان با ابراهیم و در مکه است. دروازه‌های مدینه الرسول را به روی ما ببندند یا بگشایند، رشته محبتمان با پیامبر هرگز پاره و سست نمی‌شود. به سوی کعبه نماز می‌گزاریم و به سوی کعبه می‌میریم. و خدا را سپاس می‌گزاریم که در میثاقمان با خدای کعبه پایدار مانده‌ایم و پایه‌های برائت از مشرکین را با خون هزاران هزار شهید از عزیزانمان بنیان نهاده‌ایم. و منتظر هم نمانده‌ایم که حاکمان بی‌شخصیت بعضی کشورهای اسلامی و غیر اسلامی از حرکت ما پشتیبانی کنند. ما مظلومین همیشه تاریخ، محرومان و پابرهنگانیم. ما غیر از خدا کسی را نداریم. و اگر هزار بار قطعه قطعه شویم، دست از مبارزه با ظالم بر نمی‌داریم.

جمهوری اسلامی ایران از مسلمانان آزاده جهان که علی‌رغم اختناق سیاسی حاکم بر آنها با ترتیب کنفرانسها و مصاحبه‌ها و سخنرانیها پرده از اسرار جنایتبار امریکا و آل سعود برداشتند و مظلومیت ما را به دنیا نشان دادند تشکر می‌نماید. مسلمانان باید بدانند تا زمانی که تعادل قوا در جهان به نفع آنان برقرار نشود، همیشه منافع بیگانگان بر منافع آنان مقدم می‌شود؛ و هر روز شیطان بزرگ یا شوروی به بهانه حفظ منافع خود حادثه‌ای را به وجود می‌آورند. راستی اگر مسلمانان مسائل خود را به صورت جدی با جهانخواران حل نکنند و لا اقل خود را به مرز قدرت بزرگ جهان نرسانند، آسوده خواهند بود؟ هم اکنون اگر امریکا یک کشور اسلامی را به بهانه حفظ منافع خویش با خاک یکسان کند، چه کسی جلوی او را خواهد گرفت؟ پس راهی جز مبارزه نمانده است، و باید چنگ و دندان ابرقدرتها و خصوصاً امریکا را شکست، و الزاماً یکی از دو راه را انتخاب نمود: یا شهادت. یا پیروزی.

که در مکتب ما هر دوی آنها پیروزی است. که ان شاء الله خداوند قدرت شکستن چهارچوب سیاستهای حاکم و ظالم جهانخواران، و نیز جسارت ایجاد داربستهایی بر محور کرامت انسانی را به همه مسلمین عطا فرماید؛ و همه را از افول ذلت به صعود عزت و شوکت همراهی نماید.

بعضی افراد تا قبل از حادثه تلخ و شیرین حج در سال گذشته، فلسفه اصرار جمهوری اسلامی ایران را بر راهپیمایی برائت از مشرکین به خوبی درک نکرده بودند و از خود و دیگران سوال می کردند که در سفر حج و در آن هوای گرم چه ضرورتی به راهپیمایی و فریاد مبارزه است؛ و اگر هم فریاد برائت از مشرکین هم سر داده شود، چه ضرری متوجه استکبار می شود. و چه بسا افراد ساده دلی تصور می کردند که دنیای به اصطلاح متمدن جهانخواران نه تنها تاب تحمل این گونه مسائل سیاسی را خواهد داشت، که به مخالفان خود حتی بیش از این هم اجازه حیات و تظاهرات و راهپیمایی خواهند داد. و دلیل این مدعا اجازه راهپیماییهایی است که در کشورهای به اصطلاح آزاد غرب داده می شود.

ولی این مساله باید روشن باشد که آن گونه راهپیماییها هیچ گونه ضرری برای ابرقدرتها و قدرتها ندارد. راهپیمایی مکه و مدینه است که بسته شدن شیرهای نفت عربستان را به دنبال دارد. راهپیماییهای برائت در مکه و مدینه است که به نابودی سرسپردگان شوروی و امریکا ختم می شود. و درست به همین جهت است که با کشتار دسته جمعی زنان و مردان آزاده از آن جلوگیری می شود، و در پناه همین برائت از مشرکین است که حتی ساده دلان می فهمند که نباید سر بر آستان شوروی و امریکا نهاد.

ملت عزیز و دلاور ایران مطمئن باشند که حادثه مکه منشا تحولات بزرگی در جهان اسلام و زمینه مناسبی برای ریشه کن شدن نظامهای فاسد کشورهای اسلامی و طرد روحانی نماها خواهد بود. و با اینکه بیشتر از یک سال از حماسه برائت از مشرکان نگذشته است، عطر خونهای پاک شهدای عزیز ما در تمامی جهان پیچیده و اثرات آن را در اقصا نقاط عالم مشاهده می کنیم. حماسه مردم فلسطین یک پدیده تصادفی نیست. آیا دنیا تصور می کند که این حماسه را چه کسانی سروده اند و هم اکنون مردم فلسطین به چه آرمانی تکیه کرده اند که بی محابا و با دست خالی در برابر حملات وحشیانه صهیونیستها مقاومت می کنند؟ آیا تنها آوای وطنگرایی است که از وجود آنان دنیایی از صلابت آفریده است؟ آیا از درخت سیاست بازان خود فروخته است که بر دامن فلسطینیان میوه استقامت و زیتون نور و امید می ریزد؟ اگر این چنین بود، اینها که سالهاست در کنار فلسطینیان و به نام ملت فلسطین نان خورده اند! شکی نیست که این آوای «الله اکبر» است، این همان فریاد ملت ماست که در ایران شاه را و در بیت المقدس غاصبین را به نومیدی کشاند. و این تحقق همان شعار برائت است که ملت فلسطین در تظاهرات حج دوشادوش خواهران و برادران ایرانی خود فریاد رسای آزادی قدس را سر داد و «مرگ بر امریکا، شوروی و اسرائیل» گفت؛ و بر همان بستر شهادتی که خون عزیزان ما بر آن ریخته شد او نیز با نثار خون و به رسم شهادت آرمید. آری، فلسطینی راه گم کرده خود را از راه برائت ما یافت. و دیدیم که در این مبارزه چطور حصارهای آهنین فرو ریخت، و چگونه خون بر شمشیر و ایمان بر کفر و فریاد بر گلوله پیروز شد؛ و چطور خواب بنی اسرائیل در تصرف از نیل تا فرات آشفته گشت، و دوباره کوکب درّیه فلسطین از شجره مبارکه «لا شرقیه و لا غربیه» ما برافروخت. و امروز به همان گونه که فعالیتهای وسیعی در سراسر جهان برای به سازش

کشیدن ما با کفر و شرک در جریان است، برای خاموش کردن شعله‌های خشم ملت مسلمان فلسطین نیز به همان شکل ادامه دارد. و این تنها یک نمونه از پیشرفت انقلاب است. و حال آنکه معتقدین به اصول انقلاب اسلامی ما در سراسر جهان رو به فزونی نهاده است و ما اینها را سرمایه‌های بالقوه انقلاب خود تلقی می‌کنیم و هم آنهایی که با مرگب خون طومار حمایت از ما را امضا می‌کنند و با سر و جان دعوت انقلاب را لبیک می‌گویند و به یاری خداوند کنترل همه جهان را به دست خواهند گرفت. امروز جنگ حق و باطل، جنگ فقر و غنا، جنگ استضعاف و استکبار، و جنگ پابرنه‌ها و مرفهین بی‌درد شروع شده است. و من دست و بازوی همه عزیزانی که در سراسر جهان کوله بار مبارزه را بر دوش گرفته‌اند و عزم جهاد در راه خدا و اعتلای عزت مسلمین را نموده‌اند می‌بوسم؛ و سلام و درودهای خالصانه خود را به همه غنچه‌های آزادی و کمال نثار می‌کنم. و به ملت عزیز و دلاور ایران هم عرض می‌کنم: خداوند آثار و برکات معنویت شما را به جهان صادر نموده است؛ و قلبها و چشمان پرفروغ شما کانون حمایت از محرومان شده است و شراره کینه انقلابی‌تان جهانخواران چپ و راست را به وحشت انداخته است. البته همه می‌دانیم که کشور ما در حال جنگ و انقلاب سختیها و مشکلاتی را تحمل کرده و کسی مدعی آن نیست که طبقات محروم و ضعیف و کم درآمد و خصوصاً اقشار کارمند و اداری، در تنگنای مسائل اقتصادی نیستند؛ ولی آن چیزی که همه مردم ما فراتر از آن را فکر می‌کنند مسئله حفظ اسلام و اصول انقلاب است. مردم ایران ثابت کرده‌اند که تحمل گرسنگی و تشنگی را دارند، ولی تحمل شکست انقلاب و ضربه به اصول آن را هرگز نخواهند داشت. ملت شریف ایران همیشه در مقابل شدیدترین حملات تمامی جهان کفر علیه اصول انقلاب خویش مقاومت کرده است که در اینجا مجال ذکر همه آنها نیست

آیا ملت دلاور ایران در مقابل جنایات متعدد امریکا در خلیج فارس اعم از حمایت نظامی و اطلاعاتی به عراق و حمله به سکوهای نفتی و کشتیها و قایقها و سرنگونی هواپیمای مسافربری مقاومت نکرده است؟ آیا ملت ایران در جنگ دیپلماسی شرق و غرب علیه خود و ایجاد بازیهای سیاسی مجامع بین المللی مقاومت نکرده است؟ آیا ملت شجاع ایران در مقابل جنگ اقتصادی، تبلیغاتی، روانی و حملات ددمنشانه عراق به شهرها و موشکباران مناطق مسکونی و بمبارانهای مکرر شیمیایی عراق در ایران و حلبچه، مقاومت نکرده است؟ آیا ملت عزیز ایران در مقابل توطئه منافقین و لیبرالها و زراندوزی و احتکار سرمایه داران و حيله مقدس مآبان مقاومت نکرده است؟ آیا همه این حوادث و جریانات برای ضربه زدن به اصول انقلاب نبوده است؟ که اگر نبود حضور مردم، هر یک از این توطئه‌ها می‌توانست به اصول نظام ضربه بزند. که خدا را سپاس می‌گزاریم که ملت ایران را موفق نمود تا با قامتی استوار به رسالت خود عمل کند و صحنه‌ها را ترک نگوید.

ملت عزیز ما که مبارزان حقیقی و راستین ارزشهای اسلامی هستند، به خوبی دریافته‌اند که مبارزه با رفاه طلبی سازگار نیست؛ و آنها که تصور می‌کنند مبارزه در راه استقلال و آزادی مستضعفین و محرومان جهان با سرمایه داری و رفاه طلبی منافات ندارد با الفبای مبارزه بیگانه‌اند. و آنهایی هم که تصور می‌کنند سرمایه داران و مرفهان بی‌درد با نصیحت و پند و اندرز متنبه می‌شوند و به مبارزان راه آزادی پیوسته و یا به آنان کمک می‌کنند آب در هاون می‌کوبند. بحث مبارزه و رفاه و سرمایه، بحث قیام و راحت طلبی، بحث دنیاخواهی و آخرت‌جویی دو مقوله‌ای است که هرگز با هم جمع نمی‌شوند. و تنها آنهایی تا آخر خط با ما هستند که درد فقر و محرومیت و

استضعاف را چشیده باشند. فقرا و متدینین بی بضاعت گردانندگان و برپادارندگان واقعی انقلابها هستند. ما باید تمام تلاشمان را بنماییم تا به هر صورتی که ممکن است خط اصولی دفاع از مستضعفین را حفظ کنیم. مسئولین نظام ایران انقلابی باید بدانند که عده‌ای از خدا بیخبر برای از بین بردن انقلاب هر کس را که بخواهد برای فقرا و مستمندان کار کند و راه اسلام و انقلاب را بپیماید فوراً او را «کمونیست» و «التقاطی» می‌خوانند. از این اتهامات نباید ترسید. باید خدا را در نظر داشت، و تمام هم و تلاش خود را در جهت رضایت خدا و کمک به فقرا به کار گرفت و از هیچ تهمتی نترسید. امریکا و استکبار در تمامی زمینه‌ها افرادی را برای شکست انقلاب اسلامی در آستین دارند، در حوزه‌ها و دانشگاهها مقدس‌نماها را که خطر آنان را بارها و بارها گوشزد کرده‌ام. اینان با تزویرشان از درون محتوای انقلاب و اسلام را نابود می‌کنند. اینها با قیافه‌ای حق به جانب و طرفدار دین و ولایت همه را بی‌دین معرفی می‌کنند. باید از شرّ اینها به خدا پناه ببریم. و همچنین کسانی دیگر که بدون استثنا به هر چه روحانی و عالم است حمله می‌کنند و اسلام آنها را اسلام امریکایی معرفی می‌نمایند راهی بس خطرناک را می‌پویند که خدای ناکرده به شکست اسلام ناب محمدی منتهی می‌شود. ما برای احقاق حقوق فقرا در جوامع بشری تا آخرین قطره خون دفاع خواهیم کرد.

امروز جهان تشنه فرهنگ اسلام ناب محمدی است. و مسلمانان در یک تشکیلات بزرگ اسلامی رونق و زرق و برق کاخهای سفید و سرخ را از بین خواهند برد. امروز خمینی آغوش و سینه خویش را برای تیرهای بلا و حوادث سخت و برابر همه توپها و موشکهای دشمنان باز کرده است و همچون همه عاشقان شهادت، برای درک شهادت روزشماری می‌کند. جنگ ما جنگ عقیده است، و جغرافیا و مرز نمی‌شناسد. و ما باید در جنگ اعتقادی مان بسیج بزرگ سربازان اسلام را در جهان به راه اندازیم. ان شاء الله ملت بزرگ ایران با پشتیبانی مادی و معنوی خود از انقلاب، سختیهای جنگ را به شیرینی شکست دشمنان خدا در دنیا جبران می‌کند. و چه شیرینی بالاتر از اینکه ملت بزرگ ایران مثل یک صاعقه بر سر امریکا فرود آمده است. چه شیرینی بالاتر از اینکه ملت ایران سقوط ارکان و کنگره‌های نظام ستمشاهی را نظاره کرده است و شیشه حیات امریکا را در این کشور شکسته است. و چه شیرینی بالاتر از اینکه مردم عزیزمان ریشه‌های نفاق و ملیگرایی و التقاط را خشکانیده‌اند. و ان شاء الله شیرینی تمام ناشدنی آن را در جهان آخرت خواهند چشید. نه تنها کسانی که تا مقام شهادت و جانبازی و حضور در جبهه پیش رفته‌اند، بلکه آنهایی که در پشت جبهه با نگاه محبت بار و با دعای خیر خود جبهه را تقویت نموده‌اند از مقام عظیم مجاهدان و اجر بزرگ آنان بهره برده‌اند. خوشا به حال مجاهدان! خوشا به حال وارثان حسین - علیه السلام!

اذناب امریکا باید بدانند که شهادت در راه خدا مسئله‌ای نیست که بشود با پیروزی یا شکست در صحنه‌های نبرد مقایسه شود. مقام شهادت، خود اوج بندگی و سیر و سلوک در عالم معنویت است. نباید شهادت را تا این اندازه به سقوط بکشانیم که بگوییم در عوض شهادت فرزندان اسلام تنها خرمشهر و یا شهرهای دیگر آزاد شد. تمامی اینها خیالات باطل ملیگراهاست. ما هدفمان بالاتر از آن است. ملیگراها تصور نمودند ما هدفمان پیاده کردن اهداف بین الملل اسلامی در جهان فقر و گرسنگی است. ما می‌گوییم تا شرک و کفر هست، مبارزه هست. و تا مبارزه هست، ما هستیم. ما بر سر شهر و مملکت با کسی دعوا نداریم. ما تصمیم داریم پرچم «لا اله الا الله»

را بر قلل رفیع کرامت و بزرگواری به اهتزاز درآوریم. پس ای فرزندان ارتشی و سپاهی و بسیجی ام، و ای نیروهای مردمی، هرگز از دست دادن موضعی را با تاثر و گرفتن مکانی را با غرور و شادی بیان نکنید که اینها در برابر هدف شما به قدری ناچیزند که تمامی دنیا در مقایسه با آخرت.

پدران و مادران و همسران و خویشاوندان شهدا، اسرا، مفقودین، و معلولین ما توجه داشته باشند که هیچ چیزی از آنچه فرزندان آنان به دست آورده اند کم نشده است.

فرزندان شما در کنار پیامبر اکرم و ائمه اطهارند. پیروزی و شکست برای آنها فرقی ندارد.

امروز روز هدایت نسلهای آینده است. کمربندھاتان را ببندید که هیچ چیز تغییر نکرده است. امروز روزی است که خدا این گونه خواسته است. و دیروز خدا آن گونه خواسته بود. و فردا ان شاء الله روز پیروزی جنود حق خواهد بود. ولی خواست خدا هر چه هست ما در مقابل آن خاضعیم. و ما تابع امر خداییم؛ و به همین دلیل طالب شهادتیم. و تنها به همین دلیل است که زیر بار ذلت و بندگی غیر خدا نمی‌رویم. البته برای ادای تکلیف همه ما موظفیم که کارها و مسائل مربوط به خودمان را به بهترین وجه و با درایت و دقت انجام دهیم. همه می‌دانند که ما شروع‌کننده جنگ نبوده‌ایم. ما برای حفظ موجودیت اسلام در جهان تنها از خود دفاع کرده‌ایم. و این ملت مظلوم ایران است که همواره مورد حمله جهانخواران بوده است؛ و استکبار از همه کمینگاههای سیاسی و نظامی و فرهنگی و اقتصادی خود به ما حمله کرده است. انقلاب اسلامی ما تا کنون کمینگاه شیطان و دام صیادان را به ملتها نشان داده است. جهانخواران و سرمایه داران و وابستگان آنان توقع دارند که ما شکسته شدن نونهالان و به چاه افتادن مظلومان را نظاره کنیم و هشدار ندهیم. و حال آنکه این وظیفه اولیه ما و انقلاب اسلامی ماست که در سراسر جهان صلا زنی که ای خواب رفتگان! ای غفلت‌زدگان! بیدار شوید و به اطراف خود نگاه کنید که در کنار لانه‌های گرگ منزل گرفته‌اید. برخیزید که اینجا جای خواب نیست! و نیز فریاد کشیم سریعاً قیام کنید که جهان ایمن از صیاد نیست! امریکا و شوروی در کمین نشسته‌اند، و تا نابودی کاملتان از شما دست بر نخواهند داشت. راستی اگر بسیج جهانی مسلمین تشکیل شده بود، کسی جرات این همه جسارت و شرارت را با فرزندان معنوی رسول الله- صلی الله علیه و آله و سلم- داشت؟

امروز یکی از افتخارات بزرگ ملت ما این است که در برابر بزرگترین نمایش قدرت و آرایش ناوهای جنگی امریکا و اروپا در خلیج فارس صف آرایی نمود. و این جانب به نظامهای امریکایی و اروپایی اخطار می‌کنم که تا دیر نشده و در باتلاق مرگ فرونرفته‌اید، از خلیج فارس بیرون روید. و همیشه این گونه نیست که هواپیماهای مسافربری ما توسط ناوهای جنگی شما سرنگون شود؛ که ممکن است فرزندان انقلاب ناوهای جنگی شما را به قعر آبهای خلیج فارس بفرستند.

به دولتها و حکومت‌های منطقه، خصوصاً به عربستان و کویت می‌گوییم که همه شما در ماجراجوییها و جنایاتی که امریکا می‌آفریند شریک جرم خواهید بود. و ما تا به حال از اینکه همه منطقه در کام آتش و خون و بی‌ثباتی کامل غوطه‌ور نشود، دست به عملی نزده‌ایم. ولی حرکات جنون‌آمیز ریگان مطمئناً حوادث غیرمنتظره و عواقب خطرناکی را بر همه تحمیل می‌کند. شما اطمینان داشته باشید که در این برگ جدید بازنده‌اید.

خودتان و کشور و مردم اسلامی را در برابر امریکا این قدر ذلیل و ناتوان نکنید. اگر دین ندارید، لا اقل آزاده باشید.

بحمد الله از برکت انقلاب اسلامی ایران درچه‌های نور و امید به روی همه مسلمانان جهان باز شده است؛ و می‌رود تا رعد و برق حوادث آن، رگبار مرگ و نابودی را بر سر همه مستکبران فرو ریزد.

نکته مهمی که همه ما باید به آن توجه کنیم و آن را اصل و اساس سیاست خود با بیگانگان قرار دهیم این است که دشمنان ما و جهان‌خواران تا کی و تا کجا ما را تحمل می‌کنند و تا چه مرزی استقلال و آزادی ما را قبول دارند. به یقین آنان مرزی جز عدول از همه هویتها و ارزشهای معنوی و الهی‌مان نمی‌شناسند. به گفته قرآن کریم، هر گز دست از مقاتله و ستیز با شما بر نمی‌دارند مگر اینکه شما را از دینتان برگردانند. ما چه بخواهیم و چه نخواهیم صهیونیستها و امریکا و شوروی در تعقیبمان خواهند بود تا هویت دینی و شرافت مکتبی‌مان را لکه‌دار نمایند. بعضی مغرضین ما را به اعمال سیاست نفرت و کینه‌توزی در مجامع جهانی توصیف و مورد شماتت قرار می‌دهند؛ و با دلسوزیهای بیمورد و اعتراضهای کودکانه می‌گویند جمهوری اسلامی سبب دشمنیها شده است و از چشم غرب و شرق و ایادی‌شان افتاده است! که چه خوب است [به] این سوال پاسخ داده شود که ملتهای جهان سوم و مسلمانان، و خصوصاً ملت ایران، در چه زمانی نزد غربیها و شرقیها احترام و اعتبار داشته‌اند که امروز بی اعتبار شده‌اند!

آری، اگر ملت ایران از همه اصول و موازین اسلامی و انقلابی خود عدول کند و خانه عزت و اعتبار پیامبر و ائمه معصومین - علیهم السلام - را با دستهای خود ویران نماید، آن وقت ممکن است جهان‌خواران او را به عنوان یک ملت ضعیف و فقیر و بی فرهنگ به رسمیت بشناسند؛ ولی در همان حدی که آنها آقا باشند ما نوکر، آنها ابرقدرت باشند ما ضعیف؛ آنها ولی و قیّم باشند ما جیره خوار و حافظ منافع آنها؛ نه یک ایران با هویت ایرانی - اسلامی؛ بلکه ایرانی که شناسنامه‌اش را امریکا و شوروی صادر کند؛ ایرانی که ازابه سیاست امریکا یا شوروی را بکشد و امروز همه مصیبت و عزای امریکا و شوروی شرق و غرب در این است که نه تنها ملت ایران از تحت الحمایگی آنان خارج شده است، که دیگران را هم به خروج از سلطه جباران دعوت می‌کند. کنترل و حذف سلاحهای مخرب از جهان اگر با حقیقت و صداقت همراه بود خواسته همه ملتهاست، ولی این نیز یک فریب قدیمی است. و این همان چیزی است که اخیراً از گفته‌های سران امریکا و شوروی و نوشته‌های سیاسیون آنها آشکار گردیده است که مراودات اخیر سران شرق و غرب به خاطر مهار بیشتر جهان سوم و در حقیقت جلوگیری از نفوذ پابرنه‌ها و محرومین در جهان مالکیت‌های بی حد و مرز سرمایه داران است. ما باید خود را آماده کنیم تا در برابر جبهه متحد شرق و غرب، جبهه قدرتمند اسلامی - انسانی با همان نام و نشان اسلام و انقلاب ما تشکیل شود؛ و آقایی و سروری محرومین و پابرنه‌گان جهان جشن گرفته شود. مطمئن باشید قدرتهای شرق و غرب همان مظاهر بی محتوای دنیای مادی‌اند که در برابر خلود و جاودانگی دنیای ارزشهای معنوی قابل ذکر نمی‌باشند.

من به صراحت اعلام می‌کنم که جمهوری اسلامی ایران با تمام وجود برای احیای هویت اسلامی مسلمانان در سراسر جهان سرمایه گذاری می‌کند. و دلیلی هم ندارد که مسلمانان جهان را به پیروی از اصول تصاحب قدرت در جهان دعوت نکند و جلوی جاه طلبی و فزون طلبی صاحبان قدرت و پول و فریب را نگیرد. ما باید برای

پیشبرد اهداف و منافع ملت محروم ایران برنامه‌ریزی کنیم. ما باید در ارتباط با مردم جهان و رسیدگی به مشکلات و مسائل مسلمانان و حمایت از مبارزان و گرسنگان و محرومان با تمام وجود تلاش نماییم. و این را باید از اصول سیاست خارجی خود بدانیم. ما اعلام می‌کنیم که جمهوری اسلامی ایران برای همیشه حامی و پناهگاه مسلمانان آزاده جهان است. و کشور ایران به عنوان یک دژ نظامی و آسیب‌ناپذیر نیاز سربازان اسلام را تامین و آنان را به مبانی عقیدتی و تربیتی اسلام و همچنین به اصول و روشهای مبارزه علیه نظامهای کفر و شرک آشنا می‌سازد.

و اما در مورد قبول قطعنامه که حقیقتاً مسئله بسیار تلخ و ناگواری برای همه و خصوصاً برای من بود، این است که من تا چند روز قبل معتقد به همان شیوه دفاع و مواضع اعلام شده در جنگ بودم و مصلحت نظام و کشور و انقلاب را در اجرای آن می‌دیدم؛ ولی به واسطه حوادث و عواملی که از ذکر آن فعلاً خودداری می‌کنم، و به امید خداوند در آینده روشن خواهد شد و با توجه به نظر تمامی کارشناسان سیاسی و نظامی سطح بالای کشور، که من به تعهد و دلسوزی و صداقت آنان اعتماد دارم، با قبول قطعنامه و آتش بس موافقت نمودم؛ و در مقطع کنونی آن را به مصلحت انقلاب و نظام می‌دانم. و خدا می‌داند که اگر نبود انگیزه‌ای که همه ما و عزت و اعتبار ما باید در مسیر مصلحت اسلام و مسلمین قربانی شود، هرگز راضی به این عمل نمی‌بودم و مرگ و شهادت برایم گوارتر بود. اما چاره چیست که همه باید به رضایت حق تعالی گردن نهیم. و مسلم ملت قهرمان و دلاور ایران نیز چنین بوده و خواهد بود.

من در اینجا از همه فرزندان عزیزم در جبهه‌های آتش و خون که از اول جنگ تا امروز به نحوی در ارتباط با جنگ تلاش و کوشش نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنم. و همه ملت ایران را به هوشیاری و صبر و مقاومت دعوت می‌کنم. در آینده ممکن است افرادی آگاهانه یا از روی ناآگاهی در میان مردم این مساله را مطرح نمایند که ثمره خونها و شهادتها و ایثارها چه شد. اینها یقیناً از عوالم غیب و از فلسفه شهادت بیخبرند و نمی‌دانند کسی که فقط برای رضای خدا به جهاد رفته است و سر در طبق اخلاص و بندگی نهاده است حوادث زمان به جاودانگی و بقا و جایگاه رفیع آن لطمه‌ای وارد نمی‌سازد. و ما برای درک کامل ارزش و راه شهیدانمان فاصله طولانی را باید بپیماییم و در گذر زمان و تاریخ انقلاب و آیندگان آن را جستجو نماییم. مسلم خون شهیدان، انقلاب و اسلام را بیمه کرده است. خون شهیدان برای ابد درس مقاومت به جهانیان داده است. و خدا می‌داند که راه و رسم شهادت کور شدنی نیست؛ و این ملت‌ها و آیندگان هستند که به راه شهیدان اقتدا خواهند نمود. و همین تربت پاک شهیدان است که تا قیامت مزار عاشقان و عارفان و دلسوختگان و دار الشفای آزادگان خواهد بود. خوشا به حال آنان که با شهادت رفتند! خوشا به حال آنان که در این قافله نور جان و سر باختند! خوشا به حال آنهایی که این گوهرها را در دامن خود پروراندند!

خداوندا، این دفتر و کتاب شهادت را همچنان به روی مشتاقان باز، و ما را هم از وصول به آن محروم مکن. خداوندا، کشور ما و ملت ما هنوز در آغاز راه مبارزه‌اند و نیازمند به مشعل شهادت؛ تو خود این چراغ پر فروغ را حافظ و نگهبان باش. خوشا به حال شما ملت! خوشا به حال شما زنان و مردان! خوشا به حال جانبازان و اسرا

و مفقودین و خانواده‌های معظم شهدا! و بدا به حال من که هنوز مانده‌ام و جام زهرآلود قبول قطعنامه را سر کشیده‌ام، و در برابر عظمت و فداکاری این ملت بزرگ احساس شرمساری می‌کنم.

و بدا به حال آنانی که در این قافله نبودند! بدا به حال آنهایی که از کنار این معرکه بزرگ جنگ و شهادت و امتحان عظیم الهی تا به حال ساکت و بی تفاوت و یا انتقادکننده و پر خاشاگر گذشتند!

آری، دیروز روز امتحان الهی بود که گذشت. و فردا امتحان دیگری است که پیش می‌آید. و همه ما نیز روز محاسبه بزرگتری را در پیش رو داریم. آنهایی که در این چند سال مبارزه و جنگ به هر دلیلی از ادای این تکلیف بزرگ طفره رفتند و خودشان و جان و مال و فرزندانشان و دیگران را از آتش حادثه دور کرده‌اند مطمئن باشند که از معامله با خدا طفره رفته‌اند، و خسارت و زیان و ضرر بزرگی کرده‌اند که حسرت آن را در روز واپسین و در محاسبه حق خواهند کشید. که من مجدداً به همه مردم و مسئولین عرض می‌کنم که حساب این گونه افراد را از حساب مجاهدان در راه خدا جدا سازند؛ و نگذارند این مدعیان بی‌هنر امروز و قاعدین کوتاه‌نظر دیروز به صحنه‌ها برگردند.

من در میان شما باشم و یا نباشم به همه شما وصیت و سفارش می‌کنم که نگذارید انقلاب به دست ناهلان و نامحرمان بیفتد. نگذارید پیشکسوتان شهادت و خون در پیچ و خم زندگی روزمره خود به فراموشی سپرده شوند. اکیداً به ملت عزیز ایران سفارش می‌کنم که هوشیار و مراقب باشید، قبول قطعنامه از طرف جمهوری اسلامی ایران به معنای حل مسئله جنگ نیست. با اعلام این تصمیم، حربه تبلیغات جهانخواران علیه ما کند شده است؛ ولی دورنمای حوادث را نمی‌توان به طور قطع و جدی پیش‌بینی نمود. و هنوز دشمن از شرارتها دست برنداشته است؛ و چه بسا با بهانه‌جوییها به همان شیوه‌های تجاوزگرانه خود ادامه دهد. ما باید برای دفع تجاوز احتمالی دشمن آماده و مهیا باشیم.

و ملت ما هم نباید فعلاً مساله را تمام شده بداند. البته ما رسماً اعلام می‌کنیم که هدف ما تاکتیک جدید در ادامه جنگ نیست. چه بسا دشمنان بخواهند با همین بهانه‌ها حملات خود را دنبال کنند. نیروهای نظامی ما هرگز نباید از کُند و مکر دشمنان غافل بمانند. در هر شرایطی باید بنیه دفاعی کشور در بهترین وضعیت باشد. مردم ما، که در طول سالهای جنگ و مبارزه ابعاد کینه و قساوت و عداوت دشمنان خدا و خود را لمس کرده‌اند، باید خطر تهاجم جهانخواران در شیوه‌ها و شکل‌های مختلف را جدیتر بدانند. و فعلاً چون گذشته تمامی نظامیان، اعم از ارتش و سپاه و بسیج در جبهه‌ها برای دفاع در برابر شیطنت استکبار و عراق به ماموریت‌های خود ادامه دهند. در صورتی که این مرحله از حادثه انقلاب را با همان شکل خاص و مقررات مربوط به خود پشت سر گذاریم برای بعد از آن و سازندگی کشور و سیاست کل نظام و انقلاب تذکراتی داریم که در وقت مناسب خواهیم گفت. ولی در مقطع کنونی به طور جدّ از همه گویندگان و دست‌اندرکاران و مسئولین کشور و مدیران رسانه‌ها و مطبوعات می‌خواهم که خود را از معرکه‌ها و معرکه‌آفرینیها دور کنند؛ و مواظب باشند که ناخودآگاه آلت دست افکار و اندیشه‌های تند نگردند؛ و با سعه صدر در کنار یکدیگر مترصد اوضاع دشمنان باشند.

در این روزها ممکن است بسیاری از افراد به خاطر احساسات و عواطف خود صحبت از چراها و باید‌ها و نبایدها کنند. هر چند این مساله به خودی خود یک ارزش بسیار زیباست، اما اکنون وقت پرداختن به آن نیست. چه بسا آنهایی که تا دیروز در برابر این نظام جبهه‌گیری کرده بودند و فقط به خاطر سقوط نظام و حکومت جمهوری اسلامی ایران از صلح و صلح طلبی به ظاهر دم می‌زدند، امروز نیز با همان هدف سخنان فریبنده دیگری را مطرح نمایند؛ و جیره‌خواران استکبار، همانها که تا دیروز در زیر نقاب دروغین صلح، خنجرشان را از پشت به قلب ملت فرو کرده بودند، امروز طرفدار جنگ شوند. و ملیگراهای بی‌فرهنگ برای از بین بردن خون شهدای عزیز و نابودی عزت و افتخار مردم، تبلیغات مسموم خویش را آغاز نمایند. که ان شاء الله ملت عزیز ما با بصیرت و هوشیاری جواب همه فتنه‌ها را خواهد داد.

من باز می‌گویم که قبول این مساله برای من از زهر کشنده‌تر است؛ ولی راضی به رضای خدایم و برای رضایت او این جرعه را نوشیدم. و نکته‌ای که تذکر آن لازم است این است که در قبول این قطعنامه فقط مسئولین کشور ایران به اتکای خود تصمیم گرفته‌اند. و کسی و کشوری در این امر مداخله نداشته است.

مردم عزیز و شریف ایران، من فرد فرد شما را چون فرزندان خویش می‌دانم. و شما می‌دانید که من به شما عشق می‌ورزم؛ و شما را می‌شناسم؛ شما هم مرا می‌شناسید. در شرایط کنونی آنچه موجب امر شد تکلیف الهی‌ام بود. شما می‌دانید که من با شما پیمان بسته بودم که تا آخرین قطره خون و آخرین نفس بجنگم؛ اما تصمیم امروز فقط برای تشخیص مصلحت بود؛ و تنها به امید رحمت و رضای او از هر آنچه گفتم گذشتم؛ و اگر آبرویی داشته‌ام با خدا معامله کرده‌ام. عزیزانم، شما می‌دانید که تلاش کرده‌ام که راحتی خود را بر رضایت حق و راحتی شما مقدم ندارم. خداوندا، تو می‌دانی که ما سر سازش با کفر را نداریم.

خداوندا، تو می‌دانی که استکبار و امریکای جهان‌خوار گل‌های باغ رسالت تو را پرپر نمودند. خداوندا، در جهان ظلم و ستم و بیداد، همه تکیه گاه ما تویی، و ما تنهای تنهایییم و غیر از تو کسی را نمی‌شناسیم و غیر از تو نخواسته‌ایم که کسی را بشناسیم. ما را یاری کن، که تو بهترین یاری کنندگانی. خداوندا، تلخی این روزها را به شیرینی فرج حضرت بقیه الله - ارواحنا لتراب مقدمه الفداء - و رسیدن به خودت جبران فرما.

فرزندان انقلابی‌ام، ای کسانی که لحظه‌ای حاضر نیستید که از غرور مقدستان دست بردارید، شما بدانید که لحظه لحظه عمر من در راه عشق مقدس خدمت به شما می‌گذرد.

می‌دانم که به شما سخت می‌گذرد؛ ولی مگر به پدر پیر شما سخت نمی‌گذرد؟ می‌دانم که شهادت شیرینتر از غسل در پیش شماست؛ مگر برای این خدمتان این گونه نیست؟ ولی تحمل کنید که خدا با صابران است. بغض و کینه انقلابی‌تان را در سینه‌ها نگه دارید؛ با غضب و خشم بر دشمنانتان بنگرید؛ و بدانید که پیروزی از آن شماست. و تاکید می‌کنم که گمان نکنید که من در جریان کار جنگ و مسئولان آن نیستم. مسئولین مورد اعتماد من می‌باشند. آنها را از این تصمیمی که گرفته‌اند شماتت نکنید، که برای آنان نیز چنین پیشنهادی سخت و ناگوار بوده است. که ان شاء الله خداوند همه ما را موفق به خدمت و رضایت خود فرماید.

من در اینجا به جوانان عزیز کشورمان، به این سرمایه‌ها و ذخیره‌های عظیم الهی و به این گلهای معطر و نوشکفته جهان اسلام، سفارش می‌کنم که قدر و قیمت لحظات شیرین زندگی خود را بدانید؛ و خودتان را برای یک مبارزه علمی و عملی بزرگ تا رسیدن به اهداف عالی انقلاب اسلامی آماده کنید.

و من به همه مسئولین و دست‌اندرکاران سفارش می‌کنم که به هر شکل ممکن وسایل ارتقای اخلاقی و اعتقادی و علمی و هنری جوانان را فراهم سازید؛ و آنان را تا مرز رسیدن به بهترین ارزشها و نوآوریها همراهی کنید؛ و روح استقلال و خودکفایی را در آنان زنده نگه دارید. مبدا اساتید و معلمینی که به وسیله معاشرت‌ها و مسافرت به جهان به اصطلاح متمدن، جوانان ما را که تازه از اسارت و استعمار رهیده‌اند، تحقیر و سرزنش نمایند و خدای ناکرده از پیشرفت و استعداد خارجیها بت تراشند و روحیه پیروی و تقلید و گدا صفتی را در ضمیر جوانان تزریق نمایند. به جای اینکه گفته شود که دیگران کجا رفتند و ما کجا هستیم به هویت انسانی خود توجه کنند و روح توانایی و راه و رسم استقلال را زنده نگه دارند. ما در شرایط جنگ و محاصره توانسته‌ایم آن همه هنرآفرینی و اختراعات و پیشرفتهای داشته باشیم. ان شاء الله در شرایط بهتر زمینه کافی برای رشد استعداد و تحقیقات را در همه امور فراهم می‌سازیم. مبارزه علمی برای جوانان زنده کردن روح جستجو و کشف واقعیتهای و حقیقتهاست. و اما مبارزه عملی آنان در بهترین صحنه‌های زندگی و جهاد و شهادت شکل گرفته است.

و نکته دیگری که از باب نهایت ارادت و علاقه‌ام به جوانان عرض می‌کنم این است که در مسیر ارزشها و معنویات از وجود روحانیت و علمای متعهد اسلام استفاده کنید؛ و هیچ گاه و تحت هیچ شرایطی خود را بی‌نیاز از هدایت و همکاری آنان ندانید. روحانیون مبارز و متعهد به اسلام در طول تاریخ و در سخت‌ترین شرایط همواره با دلی پر از امید و قلبی سرشار از عشق و محبت به تعلیم و تربیت و هدایت نسلها همت گماشته‌اند و همیشه پیشتاز و سپر بالای مردم بوده‌اند؛ بر بالای دار رفته‌اند و محرومیتها چشیده‌اند؛ زندانها رفته‌اند و اسارتها و تبعیدها دیده‌اند؛ و بالاتر از همه، آماج طعن‌ها و تهمت‌ها بوده‌اند؛ و در شرایطی که بسیاری از روشنفکران در مبارزه با طاغوت به یاس و ناامیدی رسیده بودند، روح امید و حیات را به مردم برگرداندند و از حیثیت و اعتبار واقعی مردم دفاع نموده‌اند؛ و هم اکنون نیز در هر سنگری از خطوط مقدم جبهه گرفته تا مواضع دیگر، در کنار مردمنده؛ و در هر حادثه غمبار و مصیبت‌آفرینی شهدای بزرگواری را تقدیم نموده‌اند.

در هیچ کشور و انقلابی جز انقلاب بعثت و رسالت و زندگی ائمه هدی - علیهم السلام - و انقلاب اسلامی ایران سراغ نداریم که رهبران انقلاب آن قدر آماج حملات و کینه‌ها گردند. و این به خاطر صداقت و امانتداری است که در وجود علمای متعهد اسلام متبلور است. مسئولیت‌پذیری در کشوری که با محاصره‌ها و مشکلات اقتصادی و سیاسی و نظامی مواجه است کار مشکلی است. البته روحانیون متعهد کشور ما باید خودشان را برای فداکاریهای بیشتر آماده کنند؛ و در مواقع لزوم و ضرورت از آبرو و اعتبار خود برای حفظ آبروی اسلام و خدمت به محرومان و پابرهنگان استفاده کنند. و جای بسی سپاس و امتنان است که ملت رشید و دلاور ایران قدر خادمان واقعی خود را می‌شناسد، و فلسفه عشق و ارادت خود را به این نهاد مقدس در یک کلمه خلاصه می‌کند. علما و روحانیون متعهد اسلام هرگز به آرمان و اصالت و عقیده و هدف اسلامی ملت خیانت نکرده و نمی‌کنند. البته تذکر این نکته لازم است که در تمام نوشته‌ها و صحبت‌ها هر وقت نام «روحانیت» را به میان آورده‌ام و از آنان

قدردانی نموده‌ام، مقصودم علمای پاک و متعهد و مبارز است؛ که در هر قشری ناپاک و غیر متعهد وجود دارد. و روحانیون وابسته ضررشان از هر فرد ناپاک دیگر بیشتر است. و همیشه این دسته از روحانیون مورد لعن و نفرین خدا و رسول و مردم بوده‌اند؛ و ضربات اصلی را به این انقلاب، روحانیون وابسته و مقدس مآب و دین فروش زده‌اند و می‌زنند. و روحانیون متعهد ما همواره از این بی‌فرهنگها متنفر و گریزان بوده‌اند. من به صراحت می‌گویم ملیگراها اگر بودند، به راحتی در مشکلات و سختیها و تنگناها دست ذلت و سازش به طرف دشمنان دراز می‌کردند؛ و برای اینکه خود را از فشارهای روزمره سیاسی برهانند، همه کاسه‌های صبر و مقاومت را یکجا می‌شکستند و به همه میثاقها و تعهدات ملی و میهنی ادعایی خود پشت پا می‌زدند. کسی تصور نکند که ما راه سازش با جهانخواران را نمی‌دانیم. ولی هیئات که خادمان اسلام به ملت خود خیانت کنند! البته ما مطمئنیم که در همین شرایط نیز آنها که با روحانیت اصیل کینه دیرینه دارند و عقده‌ها و حسادتهای خود را نمی‌توانند پنهان سازند آنان را به باد ناسزا گیرند. ولی در هر حال آن چیزی که در سرنوشت روحانیت واقعی نیست سازش و تسلیم شدن در برابر کفر و شرک است. که اگر بند بند استخوانهایمان را جدا سازند، اگر سرمان را بالای دار برند، اگر زنده زنده در شعله‌های آتشیان بسوزانند، اگر زن و فرزندان و هستی‌مان را در جلوی دیدگانمان به اسارت و غارت برند هرگز امان نامه کفر و شرک را امضا نمی‌کنیم.

علما و روحانیون ان شاء الله به همه ابعاد و جوانب مسئولیت خود آشنا هستند ولی از باب تذکر و تاکید عرض می‌کنم امروز که بسیاری از جوانان و اندیشمندان در فضای آزاد کشور اسلامی‌مان احساس می‌کنند که می‌توانند اندیشه‌های خود را در موضوعات و مسائل مختلف اسلامی بیان دارند، با روی گشاده و آغوش باز حرفهای آنان را بشنوند. و اگر بیراهه می‌روند، با بیانی آکنده از محبت و دوستی راه راست اسلامی را نشان آنها دهید. و باید به این نکته توجه کنید که نمی‌شود عواطف و احساسات معنوی و عرفانی آنان را نادیده گرفت و فوراً انگ التقاط و انحراف بر نوشته‌هایشان زد و همه را یکباره به وادی تردید و شک انداخت. اینها که امروز این گونه مسائل را عنوان می‌کنند مسلماً دلشان برای اسلام و هدایت مسلمانان می‌تپد، و الا داعی ندارند که خود را با طرح این مسائل به دردسر بیندازند. اینها معتقدند که مواضع اسلام در موارد گوناگون همان گونه‌ای است که خود فکر می‌کنند. به جای پر خاش و کنار زدن آنها با پدري و الفت با آنان برخورد کنید. اگر قبول هم نکردند، مایوس نشوید. در غیر این صورت خدای ناکرده به دام لیبرالها و ملیگراها و یا چپ و منافقین می‌افتند؛ و گناه این کمتر از التقاط نیست. وقتی ما می‌توانیم به آینده کشور و آینده‌سازان امیدوار شویم که به آنان در مسائل گوناگون بها دهیم، و از اشتباهات و خطاهای کوچک آنان بگذریم، و به همه شیوه‌ها و اصولی که منتهی به تعلیم و تربیت صحیح آنان می‌شود احاطه داشته باشیم. فرهنگ دانشگاهها و مراکز غیر حوزه‌ای به صورتی است که با تجربه و لمس واقعیتها بیشتر عادت کرده است، تا فرهنگ نظری و فلسفی. باید با تلفیق این دو فرهنگ و کم کردن فاصله‌ها، حوزه و دانشگاه درهم ذوب شوند، تا میدان برای گسترش و بسط معارف اسلام وسیعتر گردد.

نکته دیگر اینکه من اکثر موفقیت‌های روحانیت و نفوذ آنان را در جوامع اسلامی در ارزش عملی و زهد آنان می‌دانم. و امروز هم این ارزش نه تنها نباید به فراموشی سپرده شود، که باید بیشتر از گذشته به آن پرداخت.

هیچ چیزی به زشتی دنیاگرایی روحانیت نیست. و هیچ وسیله‌ای هم نمی‌تواند بدتر از دنیاگرایی، روحانیت را آلوده کند. چه بسا دوستان نادان یا دشمنان دانا بخواهند با دلسوزیهای بیمورد مسیر زهدگرایی آنان را منحرف سازند؛ و گروهی نیز مغرضانه یا ناآگاهانه روحانیت را به طرفداری از سرمایه داری و سرمایه داران متهم نمایند. در این شرایط حساس و سرنوشت‌سازی که روحانیت در مصدر امور کشور است و خطر سوء استفاده دیگران از منزلت روحانیون متصور است، باید بشدت مواظب حرکات خود بود. چه بسا افرادی از سازمانها و انجمنها و تشکیلات سیاسی و غیر آنها با ظاهری صد در صد اسلامی بخواهند به حیثیت و اعتبار آنان لطمه وارد سازند؛ و حتی علاوه بر تامین منافع خود، روحانیت را رو در روی یکدیگر قرار دهند. البته آن چیزی که روحانیون هرگز نباید از آن عدول کنند و نباید با تبلیغات دیگران از میدان به در روند حمایت از محرومین و پابرنه‌هاست؛ چرا که هر کسی از آن عدول کند از عدالت اجتماعی اسلام عدول کرده است. ما باید تحت هر شرایطی خود را عهده‌دار این مسئولیت بزرگ بدانیم. و در تحقق آن اگر کوتاهی بنماییم، خیانت به اسلام و مسلمین کرده‌ایم.

در خاتمه، از پیشگاه مقدس پروردگار، که الطاف بیکران خود را بر این ملت ارزانی داشته است، تشکر و قدردانی می‌کنم. و از محضر مقدس بقیه الله - ارواحنا فداه - عاجزانه می‌خواهیم که ما را در مسیر و هدفمان مدد و رهبری فرماید. خداوند متعال به خانواده‌های شهدا صبر و اجر، و به مجروحین و معلولین شفا عنایت فرماید؛ و اسرا و مفقودین را به وطن خویش بازگرداند. خداوندا، از تو می‌خواهیم آنچه مصلحت اسلام و مسلمین است را برای ما مقدر فرمایی. اِنَّكَ قَرِيبٌ مُّجِيبٌ. و السلام علیکم و رحمہ اللہ و برکاته.

پنجم ذی حجه ۱۴۰۸ - ۶۷ / ۴ / ۲۹

روح الله الموسوی الخمينی

(۱) سوره فتح، آیه ۲۷: «هر آینه خداوند حقیقت خواب رسولش را آشکار ساخت که حتما شما (مومنین) به خواست خدا، با دل ایمن وارد مسجد الحرام خواهید شد».

(۲) بخشی از آیه ۲۷ سوره حج: «و مردم را به انجام مناسک حج ندا ده تا پیاده و سواره از دورترین نقاط به سوی تو گرد آیند».

(۳) فتوا دهندگان

(۴) از علمای بنی اسرائیل که در حق حضرت موسی بدی کرد و به مخالفت او برخاست.

(۵) بخشی از آیه ۲۱۷ سوره بقره: «بازداشتن مردم از راه خدا».

(۲) نامه به آقای محمد علی انصاری (منشور برادری):

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب حجت الاسلام، آقای حاج شیخ محمد علی انصاری - دامت افاضاته

نامه شما را مطالعه کردم. مسئله‌ای را طرح کرده‌اید که پاسخ به آن کمی طولانی می‌گردد ولی از آنجا که من به شما علاقه‌مندم، شما را مردی متدین و دانا - البته کمی احساساتی - می‌دانم و از محبت‌های بی‌دریغت نسبت به من همیشه ممنونم. به عنوان نصیحت به شما و امثال شما که تعدادشان هم کم نیست مسائلی را تذکر می‌دهم:

کتابهای فقهای بزرگوار اسلام پر است از اختلاف نظرها و سلیقه‌ها و برداشتها در زمینه‌های مختلف نظامی، فرهنگی و سیاسی و اقتصادی و عبادی، تا آنجا که در مسائلی که ادعای اجماع شده است قول و یا اقوال مخالف وجود دارد و حتی در مسائل اجماعی هم ممکن است قول خلاف پیدا شود، از اختلاف اخباریها و اصولیها بگذریم. از آنجا که در گذشته این اختلافات در محیط درس و بحث و مدرسه محصور بود و فقط در کتابهای علمی آن هم عربی ضبط می‌گردید، قهراً توده‌های مردم از آن بی‌خبر بودند و اگر با خبر هم می‌شدند، تعقیب این مسائل برایشان جاذبه‌ای نداشت. حال آیا می‌توان تصور نمود که چون فقها با یکدیگر اختلاف نظر داشته‌اند - نعوذ بالله - خلاف حق و خلاف دین خدا عمل کرده‌اند؟ هرگز. اما امروز با کمال خوشحالی به مناسبت انقلاب اسلامی حرفهای فقها و صاحب‌نظران به رادیو و تلویزیون و روزنامه‌ها کشیده شده است، چرا که نیاز عملی به این بحثها و مسائل است؛ مثلاً در مسئله مالکیت و محدوده آن، در مسئله زمین و تقسیم‌بندی آن، در انفال و ثروتهای عمومی، در مسائل پیچیده پول و ارز و بانکداری، در مالیات، در تجارت داخلی و خارجی در مزارعه و مضاربه و اجاره و رهن، در حدود و دیات، در قوانین مدنی، در مسائل فرهنگی و برخورد با هنر به معنای اعم؛ چون عکاسی، نقاشی، مجسمه‌سازی، موسیقی، تئاتر، سینما، خوشنویسی و غیره. در حفظ محیط زیست و سالم‌سازی طبیعت و جلوگیری از قطع درختها حتی در منازل و املاک اشخاص، در مسائل اطعمه و اشربه، در جلوگیری از موالید در صورت ضرورت و یا تعیین فواصل در موالید، در حل معضلات طبیی همچون پیوند اعضای بدن انسان و غیر به انسانهای دیگر، در مسئله معادن زیرزمینی و روزمینی و ملی، تغییر موضوعات حرام و حلال و توسیع و تضییق بعضی از احکام در ازمه و امکنه مختلف، در مسائل حقوقی و حقوق بین‌المللی و تطبیق آن با احکام اسلام، نقش سازنده زن در جامعه اسلامی و نقش تخریبی آن در جوامع فاسد و غیر اسلامی، حدود آزادی فردی و اجتماعی، برخورد با کفر و شرک و التقاط و بلوک تابع کفر و شرک، چگونگی انجام فرایض در سیر هوایی و فضایی و حرکت بر خلاف جهت حرکت زمین یا موافق آن با سرعتی بیش از سرعت آن و یا در صعود مستقیم و خنثی کردن جاذبه زمین و مهمتر از همه اینها، ترسیم و تعیین حاکمیت ولایت فقیه در حکومت و جامعه که همه اینها گوشه‌ای از هزاران مسئله مورد ابتلای مردم و حکومت است که فقهای بزرگ در مورد آنها بحث کرده‌اند و نظراتشان با یکدیگر مختلف است و اگر بعضی از مسائل در زمانهای گذشته مطرح نبوده است و یا موضوع نداشته است، فقها امروز باید برای آن فکری بنمایند.

لذا در حکومت اسلامی همیشه باید باب اجتهاد باز باشد و طبیعت انقلاب و نظام همواره اقتضا می‌کند که نظرات اجتهادی- فقهی در زمینه‌های مختلف و لو مخالف با یکدیگر آزادانه عرضه شود و کسی توان و حق جلوگیری از آن را ندارد ولی مهم شناخت درست حکومت و جامعه است که بر اساس آن نظام اسلامی بتواند به نفع مسلمانان برنامه‌ریزی کند که وحدت رویه و عمل ضروری است و همین جا است که اجتهاد مصطلح در حوزه‌ها کافی نمی‌باشد بلکه یک فرد اگر اعلم در علوم معهود حوزه‌ها هم باشد ولی نتواند مصلحت جامعه را تشخیص دهد و یا نتواند افراد صالح و مفید را از افراد ناصالح تشخیص دهد و به طور کلی در زمینه اجتماعی و سیاسی فاقد بینش صحیح و قدرت تصمیم‌گیری باشد، این فرد در مسائل اجتماعی و حکومتی مجتهد نیست و نمی‌تواند زمام جامعه را به دست گیرد.

اما شما باید توجه داشته باشید تا زمانی که اختلاف و موضعگیریها در حریم مسائل مذکور است، تهدیدی متوجه انقلاب نیست. اختلاف اگر زیربنایی و اصولی شد، موجب سستی نظام می‌شود و این مساله روشن است که بین افراد و جناحهای موجود وابسته به انقلاب اگر اختلاف هم باشد، صرفاً سیاسی است و لو اینکه شکل عقیدتی به آن داده شود، چرا که همه در اصول با هم مشترکند و به همین خاطر است که من آنان را تایید می‌نمایم. آنها نسبت به اسلام و قرآن و انقلاب وفادارند و دلشان برای کشور و مردم می‌سوزد و هر کدام برای رشد اسلام و خدمت به مسلمین طرح و نظری دارند که به عقیده خود موجب رستگاری است. اکثریت قاطع هر دو جریان می‌خواهند کشورشان مستقل باشد، هر دو می‌خواهند سیطره و شرّ زالوصفتان وابسته به دولت و بازار و خیابان را از سر مردم کم کنند. هر دو می‌خواهند کارمندان شریف و کارگران و کشاورزان متدین و کسبه صادق بازار و خیابان، زندگی پاک و سالمی داشته باشند. هر دو می‌خواهند دزدی و ارتشا در دستگاههای دولتی و خصوصی نباشد، هر دو می‌خواهند ایران اسلامی از نظر اقتصادی به صورتی رشد نماید که بازارهای جهان را از آن خود کند، هر دو می‌خواهند اوضاع فرهنگی و علمی ایران به گونه‌ای باشد که دانشجویان و محققان از تمام جهان به سوی مراکز تربیتی و علمی و هنری ایران هجوم آورند، هر دو می‌خواهند اسلام قدرت بزرگ جهان گردد. پس اختلاف بر سر چیست؟ اختلاف بر سر این است که هر دو عقیده‌شان است که راه خود باعث رسیدن به این همه است. ولی هر دو باید کاملاً متوجه باشند که موضعگیریها باید به گونه‌ای باشد که در عین حفظ اصول اسلام برای همیشه تاریخ، حافظ خشم و کینه انقلابی خود و مردم علیه سرمایه داری غرب و در راس آن امریکای جهانخوار و کمونیسم و سوسیالیسم بین الملل و در راس آن شوروی متجاوز باشند.

هر دو جریان باید با تمام وجود تلاش کنند که ذره‌ای از سیاست «نه شرقی و نه غربی جمهوری اسلامی» عدول نشود که اگر ذره‌ای از آن عدول شود، آن را با شمشیر عدالت اسلامی راست کنند. هر دو گروه باید توجه کنند که دشمنان بزرگ مشترک دارند که به هیچ یک از آن دو جریان رحم نمی‌کند. دو جریان با کمال دوستی مراقب امریکای جهانخوار و شوروی خائن به امت اسلامی باشند. هر دو جریان باید مردم را هوشیار کنند که درست است که امریکای حيله‌گر دشمن شماره یک آنها است ولی فرزندان عزیز آنان زیر بمب و موشک شوروی شهید گشته‌اند. هر دو جریان از حيله‌گریهای این دو دیو استعمارگر غافل نشوند و بدانند که امریکا و شوروی به خون اسلام و استقلالشان تشنه‌اند.

خداوند! تو شاهد باش من آنچه بنا بود به هر دو جریان بگویم گفتم، حال خود دانند.

البته یک چیز مهم دیگر هم ممکن است موجب اختلاف گردد- که همه باید از شر آن به خدا پناه ببریم- که آن حب نفس است که این دیگر این جریان و آن جریان نمی‌شناسد.

رئیس جمهور و رئیس مجلس و نخست وزیر، وکیل، وزیر و قاضی و شورای عالی قضایی و شورای نگهبان، سازمان تبلیغات و دفتر تبلیغات، نظامی و غیر نظامی، روحانی و غیر روحانی، دانشجو، غیر دانشجو، زن و مرد نمی‌شناسد و تنها یک راه برای مبارزه با آن وجود دارد و آن ریاضت است، بگذریم.

اگر آقایان از این دیدگاه که همه می‌خواهند نظام و اسلام را پشتیبانی کنند به مسائل بنگرند، بسیاری از معضلات و حیرتها برطرف می‌گردد ولی این بدان معنا نیست که همه افراد تابع محض یک جریان باشند. با این دید گفته‌ام که انتقاد سازنده معنایش مخالفت نبوده و تشکل جدید مفهومش اختلاف نیست. انتقاد بجا و سازنده باعث رشد جامعه می‌شود. انتقاد اگر بحق باشد، موجب هدایت دو جریان می‌شود. هیچ کس نباید خود را مطلق و مبرای از انتقاد ببیند. البته انتقاد غیر از برخورد خطی و جریانی است. اگر در این نظام کسی یا گروهی خدای ناکرده بی‌جهت در فکر حذف یا تخریب دیگران برآید و مصلحت جناح و خط خود را بر مصلحت انقلاب مقدم بدارد، حتماً پیش از آنکه به رقیب یا رقبای خود ضربه بزند به اسلام و انقلاب لطمه وارد کرده است. در هر حال یکی از کارهایی که یقیناً رضایت خداوند متعال در آن است، تالیف قلوب و تلاش جهت زدودن کدورتها و نزدیک ساختن مواضع خدمت به یکدیگر است. باید از واسطه‌هایی که فقط کارشان القای بدبینی نسبت به جناح مقابل است، پرهیز نمود. شما آن قدر دشمنان مشترک دارید که باید با همه توان در برابر آنان بایستید، لکن اگر دیدید کسی از اصول تخطی می‌کند، در برابرش قاطعانه بایستید.

البته می‌دانید که دولت و مجلس و گردانندگان بالای نظام هرگز اصول و داربستها را نشکسته‌اند و از آن عدول نکرده‌اند. برای من روشن است که در نهاد هر دو جریان اعتقاد و عشق به خدا و خدمت به خلق نهفته است. با تبادل افکار و اندیشه‌های سازنده مسیر رقابتها را از آلودگی و انحراف و افراط و تفریط باید پاک نمود. من باز سفارش می‌کنم کشور ما در مرحله بازسازی و سازندگی به تفکر و به وحدت و برادری نیاز دارد. خداوند به همه کسانی که دلشان برای احیای اسلام ناب محمدی- صلی الله علیه و آله و سلم- و نابودی اسلام امریکایی می‌تپد، توفیق عنایت فرماید و شما و همه را در کنف عنایت و حمایت خویش محافظت فرماید و ان شاء الله از انصار اسلام و محرومین باشید.

۱۰ / ۸ / ۶۷

روح الله الموسوی الخمینی

(۳) پیام پیام به آقای میخائیل گورباچف (دعوت به اسلام و پیش‌بینی شکست کمونیسم):

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای گورباچف، صدر هیات رئیسه اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی

با امید خوشبختی و سعادت برای شما و ملت شوروی، از آنجا که پس از روی کار آمدن شما چنین احساس می‌شود که جنابعالی در تحلیل حوادث سیاسی جهان، خصوصاً در رابطه با مسائل شوروی، در دور جدیدی از بازنگری و تحول و برخورد قرار گرفته‌اید، و جسارت و گستاخی شما در برخورد با واقعیات جهان چه بسا منشا تحولات و موجب به هم خوردن معادلات فعلی حاکم بر جهان گردد، لازم دیدم نکاتی را یادآور شوم. هر چند ممکن است حیطه تفکر و تصمیمات جدید شما تنها روشی برای حل معضلات حزبی و در کنار آن حل پاره‌ای از مشکلات مردمتان باشد، ولی به همین اندازه هم شهامت تجدید نظر در مورد مکتبی که سالیان سال فرزندان انقلابی جهان را در حصارهای آهنین زندانی نموده بود قابل ستایش است. و اگر به فراتر از این مقدار فکر می‌کنید، اولین مسئله‌ای که مطمئناً باعث موفقیت شما خواهد شد این است که در سیاست اسلاف خود دایر بر «خدازدایی» و «دین‌زدایی» از جامعه، که تحقیقاً بزرگترین و بالاترین ضربه را بر پیکر مردم کشور شوروی وارد کرده است، تجدید نظر نمایید؛ و بدانید که برخورد واقعی با قضایای جهان جز از این طریق میسر نیست. البته ممکن است از شیوه‌های ناصحیح و عملکرد غلط قدرتمندان پیشین کمونیسم در زمینه اقتصاد، باغ سبز دنیای غرب رخ بنماید، ولی حقیقت جای دیگری است. شما اگر بخواهید در این مقطع تنها گره‌های کور اقتصادی سوسیالیسم و کمونیسم را با پناه بردن به کانون سرمایه داری غرب حل کنید، نه تنها دردی از جامعه خویش را دوا نکرده‌اید، که دیگران باید بیایند و اشتباهات شما را جبران کنند؛ چرا که امروز اگر مارکسیسم در روشهای اقتصادی و اجتماعی به بن بست رسیده است، دنیای غرب هم در همین مسائل، البته به شکل دیگر، و نیز در مسائل دیگر گرفتار حادثه است.

جناب آقای گورباچف، باید به حقیقت رو آورد. مشکل اصلی کشور شما مسئله مالکیت و اقتصاد و آزادی نیست. مشکل شما عدم اعتقاد واقعی به خداست. همان مشکلی که غرب را هم به ابتذال و بن بست کشیده و یا خواهد کشید. مشکل اصلی شما مبارزه طولانی و بیهوده با خدا و مبدا هستی و آفرینش است.

جناب آقای گورباچف، برای همه روشن است که از این پس کمونیسم را باید در موزه‌های تاریخ سیاسی جهان جستجو کرد؛ چرا که مارکسیسم جوابگوی هیچ نیازی از نیازهای واقعی انسان نیست؛ چرا که مکتبی است مادی، و با مادیت نمی‌توان بشریت را از بحران عدم اعتقاد به معنویت، که اساسی‌ترین درد جامعه بشری در غرب و شرق است، به در آورد.

حضرت آقای گورباچف، ممکن است شما اثباتاً در بعضی جهات به مارکسیسم پشت نکرده باشید و از این پس هم در مصاحبه‌ها اعتقاد کامل خودتان را به آن ابراز کنید؛ ولی خود می‌دانید که ثبوتاً این گونه نیست. رهبر چین «۱» اولین ضربه را به کمونیسم زد؛ و شما دومین و علی‌الظاهر آخرین ضربه را بر پیکر آن نواختید. امروز دیگر چیزی به نام کمونیسم در جهان نداریم. ولی از شما جداً می‌خواهم که در شکستن دیوارهای خیالات مارکسیسم، گرفتار زندان غرب و شیطان بزرگ «۲» نشوید. امیدوارم افتخار واقعی این مطلب را پیدا کنید که آخرین لایه‌های پوسیده هفتاد سال کژی جهان کمونیسم را از چهره تاریخ و کشور خود بزدایید. امروز دیگر دولتهای همسو با شما که دلشان برای وطن و مردمشان می‌تپد هرگز حاضر نخواهند شد بیش از این منابع زیرزمینی و روزمینی کشورشان را برای اثبات موفقیت کمونیسم، که صدای شکستن استخوانهایش هم به گوش فرزندانسان رسیده است، مصرف کنند. آقای گورباچف وقتی از گلدسته‌های مساجد بعضی از جمهوریه‌های شما پس از هفتاد سال بانگ «الله اکبر» و شهادت به رسالت حضرت ختمی مرتبت - صلی الله علیه و آله و سلم - به گوش رسید، تمامی طرفداران اسلام ناب محمدی (ص) را از شوق به گریه انداخت. لذا لازم دانستم این موضوع را به شما گوشزد کنم که بار دیگر به دو جهان بینی مادی و الهی بیندیشید. مادیون معیار شناخت در جهان بینی خویش را «حس» دانسته و چیزی را که محسوس نباشد از قلمرو علم بیرون می‌دانند؛ و هستی را همتای ماده دانسته و چیزی را که ماده ندارد موجود نمی‌دانند. قهراً جهان غیب، مانند وجود خداوند تعالی و وحی و نبوت و قیامت، را یکسره افسانه می‌دانند. در حالی که معیار شناخت در جهان بینی الهی اعم از «حس و عقل» می‌باشد، و چیزی که معقول باشد داخل در قلمرو علم می‌باشد گر چه محسوس نباشد. لذا هستی اعم از غیب و شهادت است، و چیزی که ماده ندارد، می‌تواند موجود باشد. و همان طور که موجود مادی به «مجرد» استناد دارد، شناخت حسی نیز به شناخت عقلی متکی است.

قرآن مجید اساس تفکر مادی را نقد می‌کند، و به آنان که بر این پندارند که خدا نیست و گرنه دیده می‌شد. لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَرَى اللَّهَ جَهْرَةً «۳» می‌فرماید: لَا تُدْرِكُهُ الْبَصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْبَصَارَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ «۴» از قرآن عزیز و کریم و استدلال آن در موارد وحی و نبوت و قیامت بگذریم، که از نظر شما اول بحث است، اصولاً میل نداشتیم شما را در پیچ و تاب مسائل فلاسفه، بخصوص فلاسفه اسلامی، بیندازم. فقط به یکی - دو مثال ساده و فطری و وجدانی که سیاسیون هم می‌توانند از آن بهره‌ای ببرند بسنده می‌کنم. این از بدیهیات است که ماده و جسم هر چه باشد از خود بیخبر است. یک مجسمه سنگی یا مجسمه مادی انسان هر طرف آن از طرف دیگرش محجوب است. در صورتی که به عیان می‌بینیم که انسان و حیوان از همه اطراف خود آگاه است. می‌داند کجاست؛ در محیطش چه می‌گذرد؛ در جهان چه غوغایی است. پس، در حیوان و انسان چیز دیگری است که فوق ماده است و از عالم ماده جدا است و با مردن ماده نمی‌میرد و باقی است. انسان در فطرت خود هر کمالی را به طور مطلق می‌خواهد. و شما خوب می‌دانید که انسان می‌خواهد قدرت مطلق جهان باشد و به هیچ قدرتی که ناقص است دل نبسته است. اگر عالم را در اختیار داشته باشد و گفته شود جهان دیگری هم هست، فطرتاً مایل است آن جهان را هم در اختیار داشته باشد. انسان هر اندازه دانشمند باشد و گفته شود

علوم دیگری هم هست، فطرتاً مایل است آن علوم را هم بیاموزد. پس قدرت مطلق و علم مطلق باید باشد تا آدمی دل به آن ببندد. آن خداوند متعال است که همه به آن متوجهیم، گرچه خود ندانیم. انسان می‌خواهد به «حق مطلق» برسد تا فانی در خدا شود. اصولاً اشتیاق به زندگی ابدی در نهاد هر انسانی نشانه وجود جهان جاوید و مصون از مرگ است. اگر جنابعالی میل داشته باشید در این زمینه‌ها تحقیق کنید، می‌توانید دستور دهید که صاحبان این گونه علوم علاوه بر کتب فلاسفه غرب در این زمینه، به نوشته‌های فارابی «۵» و بو علی سینا «۶» رحمه الله علیهما- در حکمت مشاء مراجعه کنند، تا روشن شود که قانون علیت و معلولیت که هر گونه شناختی بر آن استوار است، معقول است نه محسوس؛ و ادراک معانی کلی و نیز قوانین کلی که هر گونه استدلال بر آن تکیه دارد، معقول است نه محسوس، و نیز به کتابهای سهروردی «۷» رحمه الله علیه- در حکمت اشراق مراجعه نموده، و برای جنابعالی شرح کنند که جسم و هر موجود مادی دیگر به نور صرف که منزه از حس می‌باشد نیازمند است؛ و ادراک شهودی ذات انسان از حقیقت خویش مبرا از پدیده حسی است. و از اساتید بزرگ بخواهید تا به حکمت متعالیه صدر المتألهین «۸» رضوان الله تعالی علیه و حشره الله مع النبیین و الصالحین- مراجعه نمایند، تا معلوم گردد که: حقیقت علم همانا وجودی است مجرد از ماده، و هر گونه اندیشه از ماده منزه است و به احکام ماده محکوم نخواهد شد.

دیگر شما را خسته نمی‌کنم و از کتب عرفا و بخصوص محیی الدین ابن عربی «۹» نام نمی‌برم؛ که اگر خواستید از مباحث این بزرگمرد مطلع گردید، تنی چند از خبرگان تیزهوش خود را که در این گونه مسائل قویاً دست دارند، راهی قم گردانید، تا پس از چند سالی با توکل به خدا از عمق لطیف باریکتر ز موی منازل معرفت آگاه گردند، که بدون این سفر آگاهی از آن امکان ندارد.

جناب آقای گورباچف، اکنون بعد از ذکر این مسائل و مقدمات، از شما می‌خواهم درباره اسلام به صورت جدی تحقیق و تفحص کنید. و این نه به خاطر نیاز اسلام و مسلمین به شما، که به جهت ارزشهای والا و جهان شمول اسلام است که می‌تواند وسیله راحتی و نجات همه ملتها باشد و گره مشکلات اساسی بشریت را باز نماید. نگرش جدی به اسلام ممکن است شما را برای همیشه از مساله افغانستان و مسائلی از این قبیل در جهان نجات دهد. ما مسلمانان جهان را مانند مسلمانان کشور خود دانسته و همیشه خود را در سرنوشت آنان شریک می‌دانیم. با آزادی نسبی مراسم مذهبی در بعضی از جمهوریه‌های شوروی، نشان دادید که دیگر این گونه فکر نمی‌کنید که مذهب مخدر جامعه است «۱۰» راستی مذهبی که ایران را در مقابل ابرقدرتها چون کوه استوار کرده است مخدر جامعه است؟ آیا مذهبی که طالب اجرای عدالت در جهان و خواهان آزادی انسان از قیود مادی و معنوی است مخدر جامعه است؟ آری، مذهبی که وسیله شود تا سرمایه‌های مادی و معنوی کشورهای اسلامی و غیر اسلامی، در اختیار ابرقدرتها و قدرتها قرار گیرد و بر سر مردم فریاد کشد که دین از سیاست جدا است مخدر جامعه است. ولی این دیگر مذهب واقعی نیست؛ بلکه مذهبی است که مردم ما آن را «مذهب امریکایی» می‌نامند.

در خاتمه صریحاً اعلام می‌کنم که جمهوری اسلامی ایران به عنوان بزرگترین و قدرتمندترین پایگاه جهان اسلام به راحتی می‌تواند خلا اعتقادی نظام شما را پر نماید. و در هر صورت، کشور ما همچون گذشته به حسن همجواری و روابط متقابل معتقد است و آن را محترم می‌شمارد. و السلام علی من اتبع الهدی «۱۱»

۶۷ / ۱۰ / ۱۱ - روح الله الموسوی الخمینی

(۱) مائوتسه تونگ

(۲) امریکا.

(۳) بخشی از آیه ۵۵ سوره بقره: قوم حضرت موسی به ایشان گفت: «ما به تو ایمان نمی‌آوریم مگر اینکه خدا را آشکارا ببینیم».

(۴) سوره انعام آیه ۱۰۳: «[او] خدا را هیچ چشمی درک نمی‌کند و او بینندگان را درک می‌کند، و او نامرئی و آگاه است».

(۵) ابو نصر محمد بن محمد الفارابی (فوت ۳۳۹ ه. ق.) از بزرگترین فیلسوفان ایرانی وی در شهر فاراب ما وراء النهر متولد شده است. بعضی نژاد او را از ترکان و بیشتر از ایران می‌دانند. فارابی از ما وراء النهر به بغداد رفت و در آنجا به تحصیل زبان عربی پرداخت و علوم فلسفی را نیز همان جا فرا گرفت و کتابهای ارسطو را مطالعه کرد. پس از آن به حلب و دمشق رفت و به خدمت سیف الدوله ابو الحسن علی بن عبد الله بن حمدان رسید و همچنان در دمشق ماند و به تالیف پرداخت. فارابی به سبب شرحهایی که بر آثار ارسطو نوشته است به «المعلم الثاني» مشهور شده است و مقام او را بعد از ارسطو قرار داده‌اند. فارابی در همه علوم عهد خود استاد و صاحب تالیف است. در ریاضیات و موسیقی و طب اطلاعات بسیار داشته است و از آثار او شرحهایی است که بر «انالوطیقا» ی اول و ثانی و «سوفسطیقا» و «بوطیقا» ی ارسطو نوشته است. در علم النفس، کتاب النفس اسکندر الامرویدی و در علوم، السماع الطبیعی و الاثار العلویه و السماء و العالم و کتاب الحروف ارسطو و المجسطی بطلمیوس را تفسیر کرده است. از کتابهای دیگر او: رساله فی مبادی آراء- اهل المدينه الفاضله، فصوص الحکم، الجمع بین رای الحکیمین افلاطون الالهی و ارسطوطالیس. فارابی کوشیده است که در این کتاب، بین عقاید افلاطون و ارسطو التیام دهد. عقاید فارابی در فیلسوفان بعد از او اثر فراوان داشته است

(۶) شیخ الرئيس ابو علی حسین بن عبد الله سینا (فوت ۴۲۸ ه. ق.) پزشک و فیلسوف و نویسنده ایرانی که مقام وزارت داشت و از بزرگترین حکیمان و عالمان جهان به شمار می‌آید. سینا آثار متعددی دارد و در حدود ۲۴۰ کتاب و رساله از او نام می‌برند که بسیاری از آنها به زبانهای مختلف ترجمه شده است. از معروفترین آثار او، کتاب شفا، قانون، اشارات، نجات و دانشنامه علایی است. ابو علی در علوم حکمت و فلسفه و طب و ریاضی استادی داشت.

(۷) شیخ شهاب الدین ابو الفتوح یحیی بن حبش بن امیرک السهروردی (مقتول به سال ۵۸۷ ه. ق.) معروف به شیخ اشراق از بزرگترین فیلسوفان ایران است. در شهر «سهرورد» متولد شد و نزد شیخ مجد الدین الجبلی استاد فخر رازی حکمت و فقه آموخت و در فنون فلسفه استاد گشت. چون در بعضی موارد نظر سهروردی با عقاید قدما اختلاف داشت و اصطلاحات دین زرتشت را به کار می‌برد، او را به الحاد متهم کردند و همین امر باعث شد که علمای حلب، صلاح الدین ایوبی، فرمانروای مصر و شام را به قتل او وادار سازند. شهاب الدین سهروردی فیلسوفی عارف است که حکمت اشراق در آثارش به کمال رسیده است. مجموع ۴۹ کتاب و رساله به شیخ اشراق نسبت می‌دهند که معروفتر از همه کتاب حکمه الاشراق و رساله فی اعتقاد الحکما و قصه الغربه الغربیه است (این سه کتاب به همت هانری کوربن، مستشرق فرانسوی با مقدمه‌ای به زبان فرانسه در سال ۱۳۳۱ چاپ شده است). دیگر

کتاب تلویحات، کتاب المشارع و المطاوحات، رساله عقل سرخ (چاپ انجمن دوستداران کتاب) رساله العشق به نام مونس العشاق با شرح فارسی و همچنین لغت موران، صفیر سیمرغ، ترجمه رساله الطیر ابن سینا، رساله فی حاله الطفولیه و رساله آواز پر جبرئیل است

۸) صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی معروف به ملا صدرا (فوت ۱۰۵۰ ه. ق.) از فیلسوفان و حکیمان عالیمقام در قرن یازدهم. وی در شیراز متولد شد و پس از مرگ پدر به اصفهان سفر کرد و نزد میرداماد و شیخ بهایی به تحصیل پرداخت پس از آن چند بار به زیارت مکه رفت. ملا صدرا افکار فلسفی دقیق داشت و تالیفاتش در حکمت، مرجع و ماخذ اهل علم بوده است. مهمترین آثار او به زبان عربی است. از آثار ملا صدرا به زبان عربی: اسفار اربعه و شواهد الربوبیه، شرح اصول کافی، حاشیه بر الهیات شفای ابو علی سینا، شرحی بر کلمه الاشراق (سهروردی) کتاب واردات القلبیه و چند تفسیر درباره بعضی سوره‌های قرآن است. ملا صدرا را می‌توان از افتخارهای عصر صفویه به شمار آورد.

۹) محیی الدین بن عربی یکی از بزرگترین حکما و فلاسفه اسلامی که آثار او به عنوان ماخذ و منبع، مورد استفاده فلاسفه و حکمای بعد از او قرار گرفته است

۱۰) لنین، پایه گذار کمونیسم در اتحاد جماهیر شوروی، دین را افیون جامعه می‌دانست که بعداً این نظریه حتی از سوی خود کمونیستها نیز باطل اعلام گردید.

۱۱) هیات نمایندگی امام خمینی در تاریخ ۱۳/۱۰/۶۷ به سرپرستی آقای عبد الله جوادی آملی متشکل از آقای محمد جواد اردشیر لاریجانی و خانم مرضیه حدیده چی (دباغ) وارد مسکو شد. این هیات از سوی منتاشیویلی (دبیر هیات رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی)، معاون وزیر امور خارجه این کشور، امام جمعه مسکو و سفیر جمهوری اسلامی ایران مورد استقبال قرار گرفت. آقای جوادی آملی پس از بازگشت از این سفر شرح مبسوطی بر پیام امام خمینی به گورباچف نوشتند که با عنوان «آوای توحید» از سوی موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی به چاپ رسید.

٤) پیام به روحانیون، مراجع، مدرسین، طلاب و ائمه جمعه و جماعات (منشور روحانیت):

بسم الله الرحمن الرحيم

خدمت حضرات روحانیون سراسر کشور و مراجع بزرگوار اسلام و مدرسین گرام و طلاب عزیز حوزه‌های علمیه و ائمه محترم جمعه و جماعات- دامت برکاتهم

صلوات و سلام خدا و رسول خدا بر ارواح طیبه شهیدان خصوصاً شهدای عزیز حوزه‌ها و روحانیت. درود بر حاملان امانت وحی و رسالت پاسداران شهیدی که ارکان عظمت و افتخار انقلاب اسلامی را بر دوش تعهد سرخ و خونین خویش حمل نموده‌اند.

سلام بر حماسه‌سازان همیشه جاوید روحانیت که رساله علمیه و عملیه خود را به دم شهادت و مرکب خون نوشته‌اند و بر منبر هدایت و وعظ و خطابه ناس از شمع حیاتشان گوهر شبچراغ ساخته‌اند. افتخار و آفرین بر شهدای حوزه و روحانیت که در هنگامه نبرد رشته تعلقات درس و بحث و مدرسه را بریدند و عقال «۱» تمنیات دنیا را از پای حقیقت علم برگرفتند و سبکبالان به میهمانی عرشیان رفتند و در مجمع ملکوتیان شعر حضور سروده‌اند.

سلام بر آنان که تا کشف حقیقت تفقه به پیش تاختند و برای قوم و ملت خود مُنذران «۲» صادقی شدند که بند بند حدیث صداقتشان را قطرات خون و قطعات پاره پاره پیکرشان گواهی کرده است و حقاً از روحانیت راستین اسلام و تشیع جز این انتظاری نمی‌رود که در دعوت به حق و راه خونین مبارزه مردم، خود اولین قربانیها را بدهد و مُهر ختام دفترش شهادت باشد. آنان که حلقه ذکر عارفان و دعای سحر مناجاتیان حوزه‌ها و روحانیت را درک کرده‌اند در خلسه حضورشان آرزویی جز شهادت ندیده‌اند و آنان از عطایای حضرت حق در میهمانی خلوص و تقرب جز عطیه شهادت نخواسته‌اند. البته همه مشتاقان و طالبان هم به مراد شهادت نرسیده‌اند. یکی چون من عمری در ظلمات حصارها و حجابها مانده است و در خانه عمل و زندگی جز ورق و کتاب منیت نمی‌یابد و دیگری در اول شب یلدای زندگی سینه سیاه هوسها را دریده است و با سپیده سحر عشق عقد وصال و شهادت بسته است. و حال من غافل که هنوز از کتم «۳» عدمها به وجود نیامده‌ام، چگونه از وصف قافله سالاران وجود وصفی کنم؟ من و امثال من از این قافله فقط بانگ جرسی می‌شنویم، بگذارم و بگذرم. تردیدی نیست که حوزه‌های علمیه و علمای متعهد در طول تاریخ اسلام و تشیع مهمترین پایگاه محکم اسلام در برابر حملات و انحرافات و کجرویها بوده‌اند. علمای بزرگ اسلام در همه عمر خود تلاش نموده‌اند تا مسائل حلال و حرام الهی را بدون دخل و تصرف ترویج نمایند.

اگر فقهای عزیز نبودند، معلوم نبود امروز چه علومی به عنوان علوم قرآن و اسلام و اهل بیت- علیهم السلام- به خورد توده‌ها داده بودند. جمع‌آوری و نگهداری علوم قرآن و اسلام و آثار و احادیث پیامبر بزرگوار و سنت و سیره معصومین- علیهم السلام- و ثبت و تبویب «۴» و تنقیح آنان در شرایطی که امکانات بسیار کم بوده است و سلاطین و ستمگران در محو آثار رسالت همه امکانات خود را به کار می‌گرفتند، کار آسانی نبوده است که بحمد

الله امروز نتیجه آن زحمات را در آثار و کتب با برکتی همچون «کتب اربعه» «۵» و کتابهای دیگر متقدمین و متاخرین از فقه و فلسفه، ریاضیات و نجوم و اصول و کلام و حدیث و رجال، تفسیر و ادب و عرفان و لغت و تمامی رشته‌های متنوع علوم مشاهده می‌کنیم. اگر ما نام این همه زحمت و مرارت را جهاد فی سبیل الله نگذاریم، چه باید بگذاریم؟

در بُعد خدمات علمی حوزه‌های علمیه سخن بسیار است که ذکر آن در این مختصر نمی‌گنجد. بحمد الله حوزه‌ها از نظر منابع و شیوه‌های بحث و اجتهاد، غنی و دارای ابتکار است. تصور نمی‌کنم برای بررسی عمیق همه جانبه علوم اسلامی طریقه‌ای مناسب‌تر از شیوه علمای سلف یافت شود. تاریخ بیش از هزار ساله تحقیق و تتبع علمای راستین اسلام گواه بر ادعای ما در راه بارور ساختن نهال مقدس اسلام است. صدها سال است که روحانیت اسلام تکیه گاه محرومان بوده است، همیشه مستضعفان از کوثر زلال معرفت فقهای بزرگوار سیراب شده‌اند. از مجاهدات علمی و فرهنگی آنان که بحق از جهاتی افضل از دماء شهیدان «۶» است که بگذریم، آنان در هر عصری از اعصار برای دفاع از مقدسات دینی و میهنی خود مرارته‌ها و تلخیهایی متحمل شده‌اند و همراه با تحمل اسارتها و تبعیدها، زندانها و اذیت و آزارها و زخم زبانها، شهدای گرانقدری را به پیشگاه مقدس حق تقدیم نموده‌اند. شهدای روحانیت منحصر به شهدای مبارزه و جنگ در ایران نیستند، یقیناً رقم شهدای گمنام حوزه‌ها و روحانیت که در مسیر نشر معارف و احکام الهی به دست مزدوران و نامردمان، غریبانه جان باخته‌اند زیاد است.

در هر نهضت و انقلاب الهی و مردمی، علمای اسلام اولین کسانی بوده‌اند که بر تارک جبین‌شان خون و شهادت نقش بسته است. کدام انقلاب مردمی - اسلامی را سراغ کنیم که در آن حوزه و روحانیت پیش کسوت شهادت نبوده‌اند و بر بالای دار نرفته‌اند و اجساد مطهرشان بر سنگفرشهای حوادث خونین به شهادت نایستاده است؟ در ۱۵ خرداد و در حوادث قبل و بعد از پیروزی، شهدای اولین، از کدام قشر بوده‌اند؟ خدا را سپاس می‌گزاریم که از دیوارهای فیضیه گرفته تا سلولهای مخوف و انفرادی رژیم شاه و از کوچه و خیابان تا مسجد و محراب امامت جمعه و جماعات و از دفاتر کار و محل خدمت تا خطوط مقدم جبهه‌ها و میادین مین، خون پاک شهدای حوزه و روحانیت افق فقاقت را گلگون کرده است و در پایان افتخارآمیز جنگ تحمیلی نیز رقم شهدا و جانبازان و مفقودین حوزه‌ها نسبت به قشرهای دیگر زیادتر است. بیش از دو هزار و پانصد نفر از طلاب علوم دینی در سراسر ایران در جنگ تحمیلی شهید شده‌اند و این رقم نشان می‌دهد که روحانیت برای دفاع از اسلام و کشور اسلامی ایران تا چه حد مهیا بوده است.

امروز نیز همچون گذشته شکارچیان استعمار در سرتاسر جهان از مصر و پاکستان و افغانستان و لبنان و عراق و حجاز و ایران و اراضی اشغالی به سراغ شیردلان روحانیت مخالف شرق و غرب و متکی به اصول اسلام ناب محمدی - صلی الله علیه و آله و سلم - رفته‌اند و از این پس نیز جهان اسلام هر از چند گاه شاهد انفجار خشم جهانخواران علیه یک روحانی پاکبخته است. علمای اصیل اسلام هرگز زیر بار سرمایه داران و پول‌پرستان و خوانین نرفته‌اند و همواره این شرافت را برای خود حفظ کرده‌اند و این ظلم فاحشی است که کسی بگوید دست روحانیت اصیل طرفدار اسلام ناب محمدی با سرمایه داران در یک کاسه است. و خداوند کسانی را که این گونه

تبلیغ کرده و یا چنین فکر می‌کنند، نمی‌بخشد. روحانیت متعهد، به خون سرمایه داران زالو صفت تشنه است و هرگز با آنان سر آشتی نداشته و نخواهد داشت. آنها با زهد و تقوا و ریاضت درس خوانده‌اند و پس از کسب مقامات علمی و معنوی نیز به همان شیوه زاهدانه و با فقر و تهیدستی و عدم تعلق به تجملات دنیا زندگی کرده‌اند و هرگز زیر بار منت و ذلت نرفته‌اند. دقت و مطالعه در زندگی علمای سلف، حکایت از فقر و نهایتاً روح پر فتوت آنان برای کسب معارف می‌کند که چگونه در پرتو نور شمع و شعاع قمر تحصیل کرده‌اند و با قناعت و بزرگواری زیستند.

در ترویج روحانیت و فقاہت نه زور سر نیزه بوده است، نه سرمایه پول‌پرستان و ثروتمندان، بلکه هنر و صداقت و تعهد خود آنان بوده است که مردم آنان را برگزیده‌اند.

مخالفت روحانیون با بعضی از مظاهر تمدن در گذشته صرفاً به جهت ترس از نفوذ اجانب بوده است. احساس خطر از گسترش فرهنگ اجنبی، خصوصاً فرهنگ مبتذل غرب موجب شده بود که آنان با اختراعات و پدیده‌ها برخورد احتیاط آمیز کنند. علمای راستین از بس که دروغ و فریب از جهان‌خواران دیده بودند، به هیچ چیزی اطمینان نمی‌کردند و ابزاری از قبیل رادیو و تلویزیون در نزدشان مقدمه ورود استعمار بود، لذا گاهی حکم به منع استفاده از آنها را می‌دادند. آیا رادیو و تلویزیون در کشورهایی چون ایران وسایلی نبودند تا فرهنگ غرب را به ارمغان آورند؟ و آیا رژیم گذشته از رادیو و تلویزیون برای بی‌اعتبار کردن عقاید مذهبی و نادیده گرفتن آداب و رسوم ملی استفاده نمی‌نمود؟ به هر حال خصوصیات بزرگی چون قناعت و شجاعت و صبر و زهد و طلب علم و عدم وابستگی به قدرتها و مهمتر از همه احساس مسئولیت در برابر توده‌ها، روحانیت را زنده و پایدار و محبوب ساخته است و چه عزتی بالاتر از اینکه روحانیت با کمی امکانات، تفکر اسلام ناب را بر سرزمین افکار و اندیشه مسلمانان جاری ساخته است و نهال مقدس فقاہت در گلستان حیات و معنویت هزاران محقق به شکوفه نشسته است. راستی اگر کسی فکر کند که استعمار، روحانیت را با این همه مجد و عظمت و نفوذ تعقیب نکرده و نمی‌کند، ساده‌اندیشی نیست؟

مسئله کتاب آیات شیطانی «۷» کاری حساب شده برای زدن ریشه دین و دینداری و در راس آن اسلام و روحانیت است. یقیناً اگر جهان‌خواران می‌توانستند، ریشه و نام روحانیت را می‌سوختند ولی خداوند همواره حافظ و نگهبان این مشعل مقدس بوده است و ان شاء الله از این پس نیز خواهد بود، به شرط آنکه حیل و مکر و فریب جهان‌خواران را بشناسیم. البته بدان معنا نیست که ما از همه روحانیون دفاع کنیم، چرا که روحانیون وابسته و مقدس نما و تحجرگرا هم کم نبودند و نیستند. در حوزه‌های علمیه هستند افرادی که علیه انقلاب و اسلام ناب محمدی فعالیت دارند. امروز عده‌ای با ژست مقدس مآبی چنان تیشه به ریشه دین و انقلاب و نظام می‌زنند که گویی وظیفه‌ای غیر از این ندارند. خطر تحجرگرایان و مقدس نمایان احمق در حوزه‌های علمیه کم نیست.

طلاب عزیز لحظه‌ای از فکر این مارهای خوش خط و خال کوتاهی نکنند، اینها مروّج اسلام امریکایی‌اند و دشمن رسول الله. آیا در مقابل این افعیها نباید اتحاد طلاب عزیز حفظ شود؟

استکبار وقتی که از نابودی مطلق روحانیت و حوزه‌ها مایوس شد، دو راه برای ضربه زدن انتخاب نمود؛ یکی راه ارباب و زور و دیگری راه خدعه و نفوذ در قرن معاصر. وقتی حربه ارباب و تهدید چندان کارگر نشد، راههای نفوذ تقویت گردید. اولین و مهمترین حرکت، القای شعار جدایی دین از سیاست است که متأسفانه این حربه در حوزه و روحانیت تا اندازه‌ای کارگر شده است تا جایی که دخالت در سیاست دون شان فقیه و ورود در معرکه سیاسیون تهمت وابستگی به اجانب را به همراه می‌آورد؛ یقیناً روحانیون مجاهد از نفوذ بیشتر زخم برداشته‌اند. گمان نکنید که تهمت وابستگی و افترای بی‌دینی را تنها اغیار به روحانیت زده است، هرگز؛ ضربات روحانیت ناآگاه و آگاه وابسته، به مراتب کاریت‌تر از اغیار بوده و هست.

در شروع مبارزات اسلامی اگر می‌خواستی بگویی شاه خائن است، بلافاصله جواب می‌شنیدی که شاه شیعه است! عده‌ای مقدس‌نمای واپسگرا همه چیز را حرام می‌دانستند و هیچ کس قدرت این را نداشت که در مقابل آنها قد علم کند. خون دلی که پدر پیرتان از این دسته متحجر خورده است هرگز از فشارها و سختیهای دیگران نخورده است. وقتی شعار جدایی دین از سیاست جا افتاد و فقاقت در منطق ناآگاهان غرق شدن در احکام فردی و عبادی شد و قهراً فقیه هم مجاز نبود که از این دایره و حصار بیرون رود و در سیاست [و] حکومت دخالت نماید، حماقت روحانی در معاشرت با مردم فضیلت شد.

به زعم بعض افراد، روحانیت زمانی قابل احترام و تکریم بود که حماقت از سراپای وجودش بیبارد و الا عالم سیاس و روحانی کاردان و زیرک، کاسه‌ای زیر نیم کاسه داشت. و این از مسائل رایج حوزه‌ها بود که هر کس کج راه می‌رفت متدین‌تر بود. یاد گرفتن زبان خارجی، کفر و فلسفه و عرفان، گناه و شرک بشمار می‌رفت. در مدرسه فیضیه فرزند خردسال، مرحوم مصطفی از کوزه‌ای آب نوشید، کوزه را آب کشیدند، چرا که من فلسفه می‌گفتم. تردیدی ندارم اگر همین روند ادامه می‌یافت، وضع روحانیت و حوزه‌ها، وضع کلیساهای قرون وسطی می‌شد که خداوند بر مسلمین و روحانیت منت نهاد و کیان و مجد واقعی حوزه‌ها را حفظ نمود.

علمای دین باور در همین حوزه‌ها تربیت شدند و صفوف خویش را از دیگران جدا کردند. قیام بزرگ اسلامی مان نشات گرفته از همین بارقه است. البته هنوز حوزه‌ها به هر دو تفکر آمیخته‌اند و باید مراقب بود که تفکر جدایی دین از سیاست از لایه‌های تفکر اهل جمود به طلاب جوان سرایت نکند و یکی از مسائلی که باید برای طلاب جوان ترسیم شود، همین قضیه است که چگونه در دوران وانفسای نفوذ مقدسین نافهم و ساده‌لوحان بیسواد، عده‌ای کمر همت بسته‌اند و برای نجات اسلام و حوزه و روحانیت از جان و آبرو سرمایه گذاشته‌اند. اوضاع مثل امروز نبود، هر کس صد در صد معتقد به مبارزه نبود زیر فشارها و تهدیدهای مقدس‌نماها از میدان به در می‌رفت؛ ترویج تفکر «شاه سایه خداست» و یا با گوشت و پوست نمی‌توان در مقابل توپ و تانک ایستاد و اینکه ما مکلف به جهاد و مبارزه نیستیم و یا جواب خون مقتولین را چه کسی می‌دهد و از همه شکننده‌تر، شعار گمراه‌کننده حکومت قبل از ظهور امام زمان - علیه السلام - باطل است و هزاران «ان قُلْتُ» دیگر، مشکلات بزرگ و جانفرسایی بودند که نمی‌شد با نصیحت و مبارزه منفی و تبلیغات جلوی آنها را گرفت؛ تنها راه حل، مبارزه و ایثار خون بود که خداوند وسیله‌اش را آماده نمود. علما و روحانیت متعهد سینه را برای مقابله با هر تیر زهرآگینی که به طرف اسلام شلیک می‌شد آماده نمودند و به مسلخ عشق آمدند.

اولین و مهمترین فصل خونین مبارزه در عاشورای ۱۵ خرداد رقم خورد. در ۱۵ خرداد ۴۲ مقابله با گلوله تفنگ و مسلسل شاه نبود که اگر تنها این بود مقابله را آسان می نمود. بلکه علاوه بر آن از داخل جبهه خودی گلوله حيله و مقدس مآبی و تحجر بود؛ گلوله زخم زبان و نفاق و دورویی بود که هزار بار بیشتر از باروت و سرب، جگر و جان را می سوخت و می درید. در آن زمان روزی نبود که حادثه‌ای نباشد، ایادی پنهان و آشکار امریکا و شاه به شایعات و تهمتها متوسل شدند حتی نسبت تارک الصلاه و کمونیست و عامل انگلیس به افرادی که هدایت مبارزه را به عهده داشتند می دادند. واقعاً روحانیت اصیل در تنهایی و اسارت خون می گریست که چگونه امریکا و نوکرش پهلوی می خواهند ریشه دیانت و اسلام را برکنند و عده‌ای روحانی مقدس نمای ناآگاه یا بازی خورده و عده‌ای وابسته که چهره‌شان بعد از پیروزی روشن گشت، مسیر این خیانت بزرگ را هموار می نمودند.

آن قدر که اسلام از این مقدسین روحانی نما ضربه خورده است، از هیچ قشر دیگر نخورده است و نمونه بارز آن مظلومیت و غربت امیر المومنین - علیه السلام - که در تاریخ روشن است. بگذارم و بگذرم و ذائقه‌ها را بیش از این تلخ نکنم. ولی طلاب جوان باید بدانند که پرونده تفکر این گروه همچنان باز است و شیوه مقدس مآبی و دین فروشی عوض شده است. شکست خوردگان دیروز، سیاست بازان امروز شده‌اند. آنها که به خود اجازه ورود در امور سیاست را نمی دادند، پشتیبان کسانی شدند که تا براندازی نظام و کودتا جلو رفته بودند. غائله قم و تبریز «۸» با هماهنگی چپیها و سلطنت طلبان و تجزیه طلبان کردستان تنها یک نمونه است که می توانیم ابراز کنیم که در آن حادثه ناکام شدند ولی دست برنداشتند و از کودتای نوژه «۹» سر در آوردند، باز خدا رسوایشان ساخت. دسته‌ای دیگر از روحانی‌نماهایی که قبل از انقلاب دین را از سیاست جدا می دانستند و سر به آستانه دربار می ساییدند، یکمرتبه متدین شده و به روحانیون عزیز و شریفی که برای اسلام آن همه زجر و آوارگی و زندان و تبعید کشیدند تهمت وهابیت و بدتر از وهابیت زدند. دیروز مقدس‌نماهای بیشعور می گفتند دین از سیاست جداست و مبارزه با شاه حرام است، امروز می گویند مسئولین نظام کمونیست شده‌اند! تا دیروز مشروب فروشی و فساد و فحشا و فسق و حکومت ظالمان برای ظهور امام زمان - ارواحنا فدا - را مفید و راهگشا می دانستند، امروز از اینکه در گوشه‌ای خلاف شرعی که هرگز خواست مسئولین نیست رخ می دهد، فریاد «وا اسلاما» سر می دهند! دیروز «حجتیه‌ای» ها «۱۰» مبارزه را حرام کرده بودند و در بحبوحه مبارزات تمام تلاش خود را نمودند تا اعتصاب چراغانی نیمه شعبان را به نفع شاه بشکنند، امروز انقلابی‌تر از انقلابیون شده‌اند! «ولایتی» های دیروز که در سکوت و تحجر خود آبروی اسلام و مسلمین را ریخته‌اند، و در عمل پشت پیامبر و اهل بیت عصمت و طهارت را شکسته‌اند و عنوان ولایت برایشان جز تکسب و تعیش نبوده است، امروز خود را بانی و وارث ولایت نموده و حسرت ولایت دوران شاه را می خورند! راستی اتهام امریکایی و روسی و التقاطی، اتهام حلال کردن حرامها و حرام کردن حلالها، اتهام کشتن زنان آبستن و جلیت قمار و موسیقی از چه کسانی صادر می شود؟ از آدمهای لا مذهب یا از مقدس‌نماهای متحجر و بیشعور؟! فریاد تحریم نبرد با دشمنان خدا و به سخره گرفتن فرهنگ شهادت و شهیدان و اظهار طعن‌ها و کنایه‌ها نسبت به مشروعیت نظام کار کیست؟ کار عوام یا خواص؟ خواص از چه گروهی؟ از به ظاهر معممین یا غیر آن؟ بگذریم که حرف بسیار است. همه اینها نتیجه نفوذ بیگانگان در جایگاه و در فرهنگ حوزه‌هاست، و برخورد واقعی هم با این خطرات بسیار مشکل و پیچیده است.

از یک طرف وظیفه تبیین حقایق و واقعیات و اجرای حق و عدالت در حد توان و از طرف دیگر مراقبت از نیفتادن سوژه‌ای به دست دشمنان کار آسانی نیست.

با اینکه در کشور ما در اجرای عدالت بین روحانی و غیر آن امتیازی نیست، ولی وقتی با متخلفی از روحانیت خوش سابقه یا بدسابقه برخورد شرعی و قانونی و جدی می‌شود، فوراً باندها فریاد می‌زنند که چه نشده‌اید، جمهوری اسلامی می‌خواهد آبروی روحانیت را ببرد. اگر احیاناً کسی مستحق عفو بوده و بخشیده شود، تبلیغ می‌کنند که نظام به روحانیت امتیاز بیجا می‌دهد.

مردم عزیز ایران باید مواظب باشند که دشمنان از برخورد قاطع نظام با متخلفین از به اصطلاح روحانیون سوء استفاده نکنند و با موج‌آفرینی و تبلیغات اذهان را نسبت به روحانیون متعهد بدبین ننمایند و این را دلیل عدالت نظام بدانند که امتیازی برای هیچ کس قائل نیست و خدا می‌داند که شخصاً برای خود ذره‌ای مصونیت و حق و امتیاز قائل نیستم. اگر تخلفی از من هم سر زند مهبای مواخذه‌ام. حال بحث این است که برای جلوگیری از تکرار آن حوادث تلخ و رسیدن به اطمینان از قطع نفوذ بیگانگان در حوزه‌ها چه باید کرد؟ گر چه کار مشکل است ولی چاره چیست باید فکری کرد. اولین وظیفه شرعی و الهی آن است که اتحاد و یکپارچگی طلاب و روحانیت انقلابی حفظ شود و گرنه شب تاریک در پیش است و بیم موج و گردابی چنین هایل.

امروز هیچ دلیل شرعی و عقلی وجود ندارد که اختلاف سلیقه‌ها و برداشتها و حتی ضعف مدیریتها دلیل به هم خوردن الفت و وحدت طلاب و علمای متعهد گردد. ممکن است هر کس در فضای ذهن و ایده‌های خود نسبت به عملکردها و مدیریتها و سلیقه‌های دیگران و مسئولین انتقادی داشته باشد، ولی لحن و تعبیر نباید افکار جامعه و آیندگان را از مسیر شناخت دشمنان واقعی و ابرقدرتها که همه مشکلات و نارساییها از آنان سرچشمه گرفته است، به طرف مسائل فرعی منحرف کند و خدای ناکرده همه ضعفها و مشکلات به حساب مدیریت و مسئولین گذاشته شود و از آن تفسیر انحصارطلبی گردد؛ که این عمل کاملاً غیر منصفانه است و اعتبار مسئولین نظام را از بین می‌برد و زمینه را برای ورود بی‌تفاوتها و بی‌دردها به صحنه انقلاب آماده می‌کند.

من امروز بر این عقیده‌ام که مقتدرترین افراد در مصاف با آن همه توطئه‌ها و خصومتها و جنگ‌افروزیهایی که در جهان علیه انقلاب اسلامی است، معلوم نبود موفقیت بیشتری از افراد موجود به دست می‌آوردند. در یک تحلیل منصفانه از حوادث انقلاب خصوصاً از حوادث ده سال پس از پیروزی باید عرض کنم که انقلاب اسلامی ایران در اکثر اهداف و زمینه‌ها موفق بوده است و به یاری خداوند بزرگ در هیچ زمینه‌ای مغلوب و شکست خورده نیستیم، حتی در جنگ پیروزی از آن ملت ما گردید و دشمنان در تحمیل آن همه خسارات چیزی به دست نیاوردند.

البته اگر همه علل و اسباب را در اختیار داشتیم در جنگ به اهداف بلندتر و بالاتری می‌نگریستیم و می‌رسیدیم ولی این بدان معنا نیست که در هدف اساسی خود که همان دفع تجاوز و اثبات صلابت اسلام بود مغلوب خصم شده‌ایم. هر روز ما در جنگ برکتی داشته‌ایم که در همه صحنه‌ها از آن بهره جسته‌ایم. ما انقلابمان را در جنگ به جهان صادر نموده‌ایم، ما مظلومیت خویش و ستم متجاوزان را در جنگ ثابت نموده‌ایم، ما در جنگ، پرده از

چهره تزویر جهانخواران کنار زدیم، ما در جنگ، دوستان و دشمنانمان را شناخته‌ایم، ما در جنگ به این نتیجه رسیده‌ایم که باید روی پای خودمان بایستیم، ما در جنگ ابهت دو ابرقدرت شرق و غرب را شکستیم، ما در جنگ ریشه‌های انقلاب پر بار اسلامی‌مان را محکم کردیم، ما در جنگ حس برادری و وطن دوستی را در نهاد یکایک مردمان بارور کردیم، ما در جنگ به مردم جهان و خصوصاً مردم منطقه نشان دادیم که علیه تمامی قدرتها و ابرقدرتها سالیان سال می‌توان مبارزه کرد، جنگ ما کمک به افغانستان را به دنبال داشت، جنگ ما فتح فلسطین را به دنبال خواهد داشت، جنگ ما موجب شد که تمامی سرمداران نظامهای فاسد در مقابل اسلام احساس ذلت کنند، جنگ ما بیداری پاکستان و هندوستان را به دنبال داشت، تنها در جنگ بود که صنایع نظامی ما از رشد آن چنانی برخوردار شد و از همه اینها مهمتر استمرار روح اسلام انقلابی در پرتو جنگ تحقق یافت همه اینها از برکت خونهای پاک شهدای عزیز هشت سال نبرد بود، همه اینها از تلاش مادران و پدران و مردم عزیز ایران در ده سال مبارزه با امریکا و غرب و شوروی و شرق نشأت گرفت. جنگ ما جنگ حق و باطل بود و تمام شدنی نیست، جنگ ما جنگ فقر و غنا بود، جنگ ما جنگ ایمان و رذالت بود و این جنگ از آدم تا ختم زندگی وجود دارد. چه کوتاه‌نظرند آنهایی که خیال می‌کنند چون ما در جبهه به آرمان نهایی نرسیده‌ایم، پس شهادت و رشادت و ایثار و از خودگذشتگی و صلابت بی‌فایده است! در حالی که صدای اسلامخواهی آفریقا از جنگ هشت ساله ماست، علاقه به اسلام‌شناسی مردم در امریکا و اروپا و آسیا و آفریقا یعنی در کل جهان از جنگ هشت ساله ماست.

من در اینجا از مادران و پدران و خواهران و برادران و همسران و فرزندان شهدا و جانبازان به خاطر تحلیلهای غلط این روزها رسماً معذرت می‌خواهم و از خداوند می‌خواهم مرا در کنار شهدای جنگ تحمیلی ببخشد. ما در جنگ برای یک لحظه هم نادم و پشیمان از عملکرد خود نیستیم. راستی مگر فراموش کرده‌ایم که ما برای ادای تکلیف جنگیده‌ایم و نتیجه فرع آن بوده است. ملت ما تا آن روز که احساس کرد که توان و تکلیف جنگ دارد به وظیفه خود عمل نمود. و خوشا به حال آنان که تا لحظه آخر هم تردید ننمودند، آن ساعتی هم که مصلحت بقای انقلاب را در قبول قطعنامه دید و گردن نهاد، باز به وظیفه خود عمل کرده است، آیا از اینکه به وظیفه خود عمل کرده است نگران باشد؟ نباید برای رضایت چند لیبرال خود فروخته در اظهار نظرها و ابراز عقیده‌ها به گونه‌ای غلط عمل کنیم که حزب الله عزیز احساس کند جمهوری اسلامی دارد از مواضع اصولی‌اش عدول می‌کند. تحلیل این مطلب که جمهوری اسلامی ایران چیزی به دست نیاورده و یا ناموفق بوده است، آیا جز به سستی نظام و سلب اعتماد مردم منجر نمی‌شود؟! تاخیر در رسیدن به همه اهداف دلیل نمی‌شود که ما از اصول خود عدول کنیم. همه ما مامور به ادای تکلیف و وظیفه‌ایم نه مامور به نتیجه. اگر همه انبیا و معصومین - علیهم السلام - در زمان و مکان خود مکلف به نتیجه بودند، هرگز نمی‌بایست از فضای بیشتر از توانایی عمل خود فراتر بروند و سخن بگویند و از اهداف کلی و بلند مدتی که هرگز در حیات ظاهری آنان جامه عمل نپوشیده است ذکری به میان آورند. در حالی که به لطف خداوند بزرگ، ملت ما توانسته است در اکثر زمینه‌هایی که شعار داده است به موفقیت نایل شود. ما شعار سرنگونی رژیم شاه را در عمل نظاره کرده‌ایم، ما شعار آزادی و استقلال را به عمل خود زینت بخشیده‌ایم، ما شعار «مرگ بر امریکا» را در عمل جوانان پر شور و قهرمان و مسلمان در تسخیر

لانه فساد و جاسوسی امریکا تماشا کرده ایم، ما همه شعارهایمان را با عمل محک زده ایم. البته معترفیم که در مسیر عمل، موانع زیادی به وجود آمده است که مجبور شده ایم روشها و تاکتیکها را عوض نماییم.

ما چرا خودمان و ملت و مسئولین کشورمان را دست کم بگیریم و همه عقل و تدبیر امور را در تفکر دیگران خلاصه کنیم؟

من به طلاب عزیز هشدار می دهم که علاوه بر اینکه باید مواظب القائنات روحانی نماها و مقدس مآبها باشند، از تجربه تلخ روی کار آمدن انقلابی نماها و به ظاهر عقلای قوم که هرگز با اصول و اهداف روحانیت آشتی نکرده اند عبرت بگیرند که مبادا گذشته تفکر و خیانت آنان فراموش و دلسوزیهای بیمورد و ساده اندیشیها سبب مراجعت آنان به پستهای کلیدی و سرنوشت ساز نظام شود.

من امروز بعد از ده سال از پیروزی انقلاب اسلامی همچون گذشته اعتراف می کنم که بعضی تصمیمات اول انقلاب در سپردن پستها و امور مهمه کشور به گروهی که عقیده خالص و واقعی به اسلام ناب محمدی نداشته اند، اشتباهی بوده است که تلخی آثار آن به راحتی از میان نمی رود، گر چه در آن موقع هم من شخصاً مایل به روی کار آمدن آنان نبودم ولی با صلاح دید و تایید دوستان قبول نمودم و الآن هم سخت معتقدم که آنان به چیزی کمتر از انحراف انقلاب از تمامی اصولش و هر حرکت به سوی امریکای جهانخوار قناعت نمی کنند، در حالی که در کارهای دیگر نیز جز حرف و ادعا هنری ندارند. امروز هیچ تاسفی نمی خوریم که آنان در کنار ما نیستند چرا که از اول هم نبوده اند. انقلاب به هیچ گروهی بدهکاری ندارد و ما هنوز هم چوب اعتمادهای فراوان خود را به گروهها و لیبرالها می خوریم، آغوش کشور و انقلاب همیشه برای پذیرفتن همه کسانی که قصد خدمت و آهنگ مراجعت داشته و دارند گشوده است ولی نه به قیمت طلبکاری آنان از همه اصول، که چرا مرگ بر امریکا گفتید! چرا جنگ کردید! چرا نسبت به منافقین و ضد انقلابیون حکم خدا را جاری می کنید؟ چرا شعار نه شرقی و نه غربی داده اید؟ چرا لانه جاسوسی را اشغال کرده ایم و صدها چرای دیگر. و نکته مهم در این رابطه اینکه نباید تحت تاثیر ترجمه های بیجا و بیمورد نسبت به دشمنان خدا و مخالفین و متخلفین نظام، به گونه ای تبلیغ کنیم که احکام خدا و حدود الهی زیر سؤال بروند. من بعضی از این موارد را نه تنها به سود کشور نمی دانم که معتقدم دشمنان از آن بهره می برند، من به آنهایی که دستشان به رادیو-تلویزیون و مطبوعات می رسد و چه بسا حرف های دیگران را می زنند صریحاً اعلام می کنم: تا من هستم نخواهم گذاشت حکومت به دست لیبرالها بیفتد، تا من هستم نخواهم گذاشت منافقین اسلام این مردم بی پناه را از بین ببرند، تا من هستم از اصول نه شرقی و نه غربی عدول نخواهم کرد، تا من هستم دست ایادی امریکا و شوروی را در تمام زمینه ها کوتاه می کنم و اطمینان کامل دارم که تمامی مردم در اصول همچون گذشته پشتیبان نظام و انقلاب اسلامی خود هستند که علاوه بر دهها و صدها صحنه اعلام حضور و آمادگی خود امسال نیز در راهپیمایی ۲۲ بهمن حقیقت آمادگی کامل خویش را به جهانیان نشان دادند و واقعاً دشمنان انقلاب را شگفت زده کردند که تا کجا حاضر به فداکاری اند. من در اینجا خود را شرمنده و کوچکتر از آن می دانم که زبان به وصف و تقدیر از آنان بگشایم. خداوند پاداش عظیم این همه اخلاص و رشد و بندگی را خواهد داد ولی به آنان که ناآگاهانه مردم شریف و عزیز ما را متهم به رویگردانی از اصول و انقلاب و روحانیت می کنند سفارش و نصیحت می کنم که در گفتار و کلمات

و نوشته‌ها با دقت و مطالعه عمل کنند و برداشتها و تصورات نابجای خود را به حساب انقلاب و مردم نگذارند. مسئله دیگر اینکه امروز مقابله و تجزیه روحانیت انقلابی به سود کیست؟ دشمنان از دیرباز برای اختلاف افکنی میان روحانیون آماده شده‌اند. غفلت از آن، همه چیز را بر باد می‌دهد. حال اختلاف به هر شکلی باشد، بدبینی شدید نسبت به مسئولین بالا باشد یا مرزبندی فقه سنتی و پویا و امثال آن. اگر طلاب و مدرسین حوزه علمیه با یکدیگر هماهنگ نباشند، نمی‌توان پیش‌بینی نمود که موفقیت از آن کیست و اگر بر فرض محال حاکمیت فکری از آن روحانی‌نماها و متحجرین گردد روحانیت انقلابی جواب خدا و مردم را چه می‌دهد.

ان شاء الله در بین جامعه مدرسین و طلاب انقلابی اختلافی نیست، اگر باشد بر سر چیست؟ بر سر اصول یا بر سر سلیقه‌ها؟ آیا مدرسین محترم که ستون محکم انقلاب در حوزه‌های علمیه بوده‌اند- نعوذ بالله- به اسلام و انقلاب و مردم پشت کرده‌اند؟ مگر همانها نبودند که در کوران مبارزه حکم به غیر قانونی بودن سلطنت دادند؟ مگر همانها نبودند که وقتی یک روحانی به ظاهر در منصب مرجعیت از اسلام و انقلاب فاصله گرفت، او را به مردم معرفی کردند؟ آیا مدرسین عزیز از جبهه و رزمندگان پشتیبانی نمودند؟ اگر خدای ناکرده اینها شکسته شوند چه نیرویی جای آنان را خواهد گرفت؟ و آیا ایادی استکبار، روحانی‌نماهایی را که تا حد مرجعیت تقویت نموده است، فرد دیگری را بر حوزه‌ها حاکم نمی‌کنند؟ و یا آنها که در توفان پانزده سال مبارزه قبل از انقلاب و ده سال حوادث کمرشکن بعد از انقلاب نه غصه مبارزه و نه غم جنگ و اداره کشور را خورده‌اند و نه از شهادت عزیزان متأثر شده‌اند و با خیالی راحت و آسوده به درس و مباحثه سرگرم بوده‌اند می‌توانند در آینده پشتوانه انقلاب اسلامی باشند؟ راستی شکست هر جناحی از علما و طلاب انقلابی و روحانیون و روحانیت مبارز و جامعه مدرسین، پیروزی چه جناحی و چه جریانی را تضمین می‌کند؟ جناحی که پیروز شود یقیناً روحانیت نیست و اگر آن جناح الزاماً به روحانیت رو آورد، راستی به سراغ کدام قشر و تفکر از روحانیت می‌رود؟ خلاصه اختلاف به هر شکلی کوبنده است. وقتی نیروهای مومن به انقلاب حتی به اسم فقه سنتی و فقه پویا به مرز جبهه‌بندی برسند، آغاز باز شدن راه استفاده دشمنان خواهد بود. جبهه‌بندی نهایتاً معارضة پیش می‌آورد. هر جناح برای حذف و طرد طرف مقابل خود واژه و شعاری انتخاب می‌کند، یکی متهم به طرفداری از سرمایه داری و دیگری متهم به التقاطی می‌شود که من برای حفظ اعتدال جناحها همیشه تذکرات تلخ و شیرینی داده‌ام، چرا که همه را فرزندان و عزیزان خود می‌دانم البته هیچ گاه نگران مباحثات تند طلبگی در فروع و اصول فقه نبوده‌ام ولی نگران تقابل و تعارض جناحهای مومن به انقلابیم که مبادا منتهی به تقویت جناح رفاه طلب بی‌درد و نق بزن گردد.

نتیجه می‌گیرم که اگر روحانیون طرفدار اسلام ناب و انقلاب دیر بجنبند ابرقدرتها و نوکرانشان مسائل را به نفع خود خاتمه می‌دهند. جامعه مدرسین باید طلاب عزیز انقلابی و زحمت کشیده و کتک خورده و جبهه رفته را از خود بدانند. حتماً با آنان جلسه بگذارند و از طرحها و نظریات آنان استقبال نمایند و طلاب انقلابی هم مدرسین عزیز طرفدار انقلاب را محترم بشمارند و با دیده احترام به آنان بنگرند و در مقابل طیف بی‌عرضه و فرصت طلب و نق زن ید واحد باشند و خود را برای ایثار و شهادت در راه هدایت مردم آماده‌تر کنند، حال جامعه و مردم، طالب حقیقت باشند مثل زمان ما که حقاً مردم بیشتر از آنچه که ما فکر می‌کنیم وفادار به روحانیت بوده و

خواهند بود، یا نباشند مثل زمان معصومین - علیهم السلام. اما مردم شریف ایران توجه داشته باشند که نوعاً تبلیغاتی که علیه روحانیت انجام می‌پذیرد به منظور نابودی روحانیت انقلاب است، ایادی شیطان در تنگناها و سختیها به سراغ مردم می‌روند که بگویند روحانیت مسبب مشکلات و نارساییهاست؛ آن هم کدام روحانی، روحانی بی‌درد و بی‌مسئولیت نه! بلکه روحانیتی که در همه حوادث جلوتر از دیگران در معرض خطر بوده است. کسی مدعی آن نیست که مردم و پابره‌نه‌ها مشکلی ندارند و همه امکانات در اختیار مردم است. مسلم آثار ده سال محاصره و جنگ و انقلاب در همه جا ظاهر می‌شود و کمبودها و نیازها رخ می‌نماید ولی من با یقین شهادت می‌دهم که اگر افرادی غیر از روحانیت جلودار حرکت انقلاب و تصمیمات بودند امروز جز ننگ و ذلت و عار در برابر امریکا و جهانخواران و جز عدول از همه معتقدات اسلامی و انقلابی چیزی برایمان نمانده بود.

لازم به یادآوری است که ذکر شمه‌ای از وقایع انقلاب و روحانیت به معنای آن نیست که طلاب و روحانیون عزیز در فردای این نوشته حرکت تند و انقلابی بنمایند بلکه هدف، علم و آگاهی به نکته‌هاست که در انتخاب مسیر با بصیرت حرکت کنند و خطرهای گذرها و کمینگاهها را بهتر بشناسند. اما در مورد دروس تحصیل و تحقیق حوزه‌ها، این جانب معتقد به فقه سنتی و اجتهاد جواهری هستم و تخلف از آن را جایز نمی‌دانم.

اجتهاد به همان سبک صحیح است ولی این بدان معنا نیست که فقه اسلام پویا نیست، زمان و مکان دو عنصر تعیین‌کننده در اجتهادند. مسئله‌ای که در قدیم دارای حکمی بوده است به ظاهر همان مساله در روابط حاکم بر سیاست و اجتماع و اقتصاد یک نظام ممکن است حکم جدیدی پیدا کند، بدان معنا که با شناخت دقیق روابط اقتصادی و اجتماعی و سیاسی همان موضوع اول که از نظر ظاهر با قدیم فرقی نکرده است، واقعاً موضوع جدیدی شده است که قهراً حکم جدیدی می‌طلبد. مجتهد باید به مسائل زمان خود احاطه داشته باشد. برای مردم و جوانان و حتی عوام هم قابل قبول نیست که مرجع و مجتهدش بگوید من در مسائل سیاسی اظهار نظر نمی‌کنم. آشنایی به روش برخورد با حیل‌ها و تزویرهای فرهنگ حاکم بر جهان، داشتن بصیرت و دید اقتصادی، اطلاع از کیفیت برخورد با اقتصاد حاکم بر جهان، شناخت سیاستها و حتی سیاسیون و فرمولهای دیکته‌شده آنان و درک موقعیت و نقاط قوت و ضعف دو قطب سرمایه داری و کمونیسم که در حقیقت استراتژی حکومت بر جهان را ترسیم می‌کنند، از ویژگیهای یک مجتهد جامع است. یک مجتهد باید زیرکی و هوش و فراست هدایت یک جامعه بزرگ اسلامی و حتی غیر اسلامی را داشته باشد و علاوه بر خلوص و تقوا و زهدی که در خور شان مجتهد است، واقعاً مدیر و مدبر باشد. حکومت در نظر مجتهد واقعی فلسفه عملی تمامی فقه در تمامی زوایای زندگی بشریت است، حکومت نشان دهنده جنبه عملی فقه در برخورد با تمامی معضلات اجتماعی و سیاسی و نظامی و فرهنگی است، فقه، تئوری واقعی و کامل اداره انسان از گهواره تا گور است.

هدف اساسی این است که ما چگونه می‌خواهیم اصول محکم فقه را در عمل فرد و جامعه پیاده کنیم و بتوانیم برای معضلات جواب داشته باشیم و همه ترس استکبار از همین مساله است که فقه و اجتهاد جنبه عینی و عملی پیدا کند و قدرت برخورد در مسلمانان به وجود آورد. راستی به چه علت است که در پی اعلام حکم شرعی و اسلامی مورد اتفاق همه علما در مورد یک مزدور بیگانه «۱۱» این قدر جهانخواران برافروخته شدند و سران کفر و بازار مشترک و امثال آنان به تکاپو و تلاش مذبحخانه افتاده‌اند؟ غیر از این نیست که سران استکبار از قدرت

برخورد عملی مسلمانان در شناخت و مبارزه با توطئه‌های شوم آنان به هراس افتاده‌اند و اسلام امروز مسلمانان را یک مکتب بالنده و متحرک و پر حماسه می‌داند و از اینکه فضای شرارت آنان محدود شده است و مزدبگیران آنان چون گذشته با اطمینان نمی‌توانند علیه مقدسات قلمفرسایی کنند مضطرب شده‌اند. من قبلاً نیز گفته‌ام همه توطئه‌های جهانخواران علیه ما از جنگ تحمیلی گرفته تا حصر اقتصادی و غیره برای این بوده است که ما نگوئیم اسلام جوابگوی جامعه است و حتماً در مسائل و اقدامات خود از آنان مجوز بگیریم. ما نباید غفلت بکنیم، واقعاً باید به سمتی حرکت نماییم که ان شاء الله تمام رگه‌های وابستگی کشورمان از چنین دنیای متوحشی قطع شود.

استکبار غرب شاید تصور کرده است از اینکه اسم بازار مشترک و حصر اقتصادی را به میان بیاورد ما درجا می‌زنیم و از اجرای حکم خداوند بزرگ صرف نظر می‌نماییم.

خیلی جالب و شگفت‌انگیز است که این به ظاهر متمدنین و متفکرین وقتی یک نویسنده مزدور با نیش قلم زهرآگین خود احساسات بیش از یک میلیارد انسان و مسلمان را جریحه‌دار می‌کند عده‌ای در رابطه با آن شهید می‌شوند برایشان مهم نیست و این فاجعه عین دموکراسی و تمدن است اما وقتی بحث اجرای حکم و عدالت به میان می‌آید، نوحه رفت و انساندوستی سر می‌دهند. ما کینه دنیای غرب را با جهان اسلام و فقاقت از همین نکته‌ها به دست می‌آوریم. قضیه آنان قضیه دفاع از یک فرد نیست، قضیه حمایت از جریان ضد اسلامی و ضد ارزشی است که بنگاه‌های صهیونیستی و انگلیس و امریکا به راه انداخته‌اند و با حماقت و عجله خود را رو به روی همه جهان اسلام قرار داده‌اند. البته باید ببینیم که بعض دولتها و حکومت‌های اسلامی چگونه با این فاجعه بزرگ برخورد می‌کنند. اینکه دیگر مسئله عرب و عجم و فارس و ایران نیست بلکه اهانت به مقدسات مسلمانان از صدر اسلام تا کنون و از امروز تا همیشه تاریخ است و نتیجه نفوذ بیگانگان در فرهنگ مکتب اسلام است که اگر غفلت کنیم این اول ماجراست و استعمار از این مارهای خطرناک و قلم به دستان اجیر شده در آستین فراوان دارد.

ضرورتی نیست که در چنین شرایطی ما به دنبال ایجاد روابط و مناسبات گسترده باشیم، چرا که دشمنان ممکن است تصور کنند که ما به وجود آنان چنان وابسته و علاقه‌مند شدیم که از کنار اهانت به معتقدات و مقدسات دینی خود ساکت و آرام می‌گذریم. آنان که هنوز بر این باورند و تحلیل می‌کنند که باید در سیاست و اصول و دیپلماسی خود تجدید نظر نماییم و ما خامی کرده‌ایم و اشتباهات گذشته را نباید تکرار کنیم و معتقدند که شعارهای تند یا جنگ سبب بدبینی غرب و شرق نسبت به ما و نهایتاً انزوای کشور شده است و اگر ما واقع‌گرایانه عمل کنیم، آنان با ما برخورد متقابل انسانی می‌کنند و احترام متقابل به ملت ما و اسلام و مسلمین می‌گذارند. این یک نمونه است که خدا می‌خواست پس از انتشار کتاب کفرآمیز «آیات شیطانی» در این زمان اتفاق بیفتد و دنیای تفرعن و استکبار و بربریت چهره واقعی خود را در دشمنی دیرینه‌اش با اسلام برملا سازد تا ما از ساده‌اندیشی به درآییم و همه چیز را به حساب اشتباه و سوء مدیریت و بی‌تجربگی نگذاریم و با تمام وجود درک کنیم که مساله اشتباه ما نیست، بلکه تعمد جهانخواران به نابودی اسلام و مسلمین است و الا مسئله فردی سلمان رشدی آن قدر برایشان مهم نیست که همه صهیونیستها و استکبار پشت سر او قرار بگیرند.

روحانیون و مردم عزیز حزب الله و خانواده‌های محترم شهدا حواسشان را جمع کنند که با این تحلیلها و افکار نادرست خون عزیزانشان پایمال نشود. ترس من این است که تحلیلگران امروز، ده سال دیگر بر کرسی قضاوت بنشینند و بگویند که باید دید فتوای اسلامی و حکم اعدام سلمان رشدی مطابق اصول و قوانین دیپلماسی بوده است یا خیر؟

و نتیجه‌گیری کنند که چون بیان حکم خدا آثار و تبعاتی داشته است و بازار مشترک و کشورهای غربی علیه ما موضع گرفته‌اند، پس باید خامی نکنیم و از کنار اهانت کنندگان به مقام مقدس پیامبر و اسلام و مکتب بگذریم! خلاصه کلام اینکه ما باید بدون توجه به غرب حيله‌گر و شرق متجاوز و فارغ از دیپلماسی حاکم بر جهان در صدد تحقق فقه عملی اسلام برآییم و الّا مادامی که فقه در کتابها و سینه علما مستور بماند، ضرری متوجه جهانخواران نیست و روحانیت تا در همه مسائل و مشکلات حضور فعال نداشته باشد، نمی‌تواند درک کند که اجتهاد مصطلح برای اداره جامعه کافی نیست. حوزه‌ها و روحانیت باید نبض تفکر و نیاز آینده جامعه را همیشه در دست خود داشته باشند و همواره چند قدم جلوتر از حوادث، مہیای عکس العمل مناسب باشند. چه بسا شیوه‌های رایج اداره امور مردم در سالهای آینده تغییر کند و جوامع بشری برای حل مشکلات خود به مسائل جدید اسلام نیاز پیدا کند. علمای بزرگوار اسلام از هم اکنون باید برای این موضوع فکری کنند.

نکته آخری که توجه به آن لازم است اینکه روحانیون و علما و طلاب باید کارهای قضایی و اجرایی را برای خود یک امر مقدس و یک ارزش الهی بدانند و برای خود شخصیت و امتیازی قائل بشوند که در حوزه ننشسته‌اند بلکه برای اجرای حکم خدا راحتی حوزه را رها کرده و مشغول به کارهای حکومت اسلامی شده‌اند. اگر طلبه‌ای منصب امامت جمعه و ارشاد مردم یا قضاوت در امور مسلمین را خالی ببیند و قدرت اداره هم در او باشد و فقط به بهانه درس و بحث مسئولیت نپذیرد و یا دلش را فقط به هوای اجتهاد و درس خوش کند، در پیشگاه خداوند بزرگ یقیناً مواخذه می‌شود و هرگز عذر او موجه نیست، ما اگر امروز به نظام خدمت نکنیم و استقبال بی‌سابقه مردم از روحانیت را نادیده بگیریم، هرگز فرصت و شرایط بهتر از این را نخواهیم داشت.

امیدوارم از نصایح و تذکرات مشفقانه این پدر پیر و این خدمتگزار حقیر خود، دلگیر نشده باشید و در مظان استجابت دعا با انفاس قدسیه و با دل‌های منور خود برایم دعا و طلب مغفرت نمایید. من هم از یاد و دعای خیر برای روحانیت اصیل و حوزه‌های علمی غفلت نمی‌کنم

خداوندا! توان علما و روحانیت را در خدمت به دین خود افزون نما. خداوندا! حوزه‌های علمیه، این سنگرهای پاسداری از فقاہت و اسلام ناب را تا ابد پابرجا بدار.

خداوندا! شهدای روحانیت و حوزه‌ها را از نعم بیکران و رزق حضور خویش بهره‌مند فرما. خداوندا! به جانبازانشان شفا مرحمت کن و به خانواده‌های شهدا صبر و اجر مرحمت فرما. مفقودین و اسراشان را هر چه زودتر به اوطانشان برگردان. خداوندا! ارزش خدمت و خدمتگزاری به دین خود و به مردم را در دل و دیدگان ما افزون و جاودانه نما «إِنک ولی النعم». و السلام علیکم و رحمہ الله و برکاته.

(۱) رشته و ریسمان

(۲) ترساننده، بیم‌دهنده.

(۳) پنهان کردن، لایه پنهانی و درونی هر چیزی

(۴) فصل‌بندی، جدا کردن ابواب

(۵) کتابهای چهارگانه معتبر احادیث فقهی شامل: «التهدیب»، «الاستبصار» (شیخ طوسی)، «من لا یحضره الفقیه» (شیخ صدوق)، «الکافی» (شیخ کلینی).

(۶) «مداد العلماء افضل من دماء الشهداء».

(۷) نویسنده این کتاب، سلمان رشدی، هندی الاصل مقیم انگلیس و عضو «انجمن سلطنتی قلم انگلیس» می‌باشد. در این کتاب وقیحانه به مقدسات اسلام، قرآن کریم و مقام شامخ پیامبر اکرم (ص) در قالب یک رمان مستهجن و ضد اخلاقی اهانت شده است. محافل صهیونیستی، دولت امریکا و جهان غرب به حمایت از انتشار این کتاب برخاستند و حضرت امام خمینی با صدور فتوای ارتداد رشدی و وجوب قتل وی و ناشرین کتاب ضد اخلاقی او، به مقابله با هجوم فرهنگی دشمنان اسلام برخاست و موجی از بیداری و مقاومت در جهان اسلام پدید آورد.

(۸) در سال ۱۳۵۸ طرفداران حزب نوظهور «خلق مسلمان» به بهانه دفاع از آقای شریعتمداری، در شهر قم و تبریز دست به آشوب و بلوا زدند ولی با هوشیاری مردم غیور و مسلمان آذربایجان و قم این توطئه خنثی و حزب مذکور منحل و غیر قانونی اعلام گردید

(۹) در تاریخ ۱۳۵۹ / ۴ / ۱۹ ماجرای کودتایی که از مدتها قبل از طریق عوامل سازمان سیاه در ایران تدارک دیده شده بود و در آستانه اجرای عملیات کودتا که طبق آن بیت امام خمینی و مراکز حساس نظام جمهوری اسلام بمباران و تهران به تصرف عوامل وابسته به بیگانه در می‌آمد، به گونه‌ای معجزه‌آسا کشف و عوامل کودتا دستگیر شدند. شرح ماجرای کودتا را در کتاب «کودتای نوژه» از انتشارات موسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی ببینید. نام این کودتا به خاطر انتخاب پایگاه هوایی «نوژه» که قبل از پیروزی انقلاب به پایگاه «شاهرخی» در همدان معروف بود و پس از انقلاب به پایگاه «حر» تغییر نام داد و به واسطه شهادت یکی از افسران، پایگاه به نام «شهید نوژه» نامگذاری گردید، به عنوان اولین پایگاه تجمع و اقدام برگزیده شده بود.

(۱۰) اعضا و وابستگان انجمن حجتیه.

(۱۱) اشاره به حکم وجوب قتل سلمان رشدی مرتد و ناشرین کتاب ضد اخلاقی و ضد دینی او.

۵) نامه به آقای منتظری (عدم صلاحیت برای تصدی رهبری نظام جمهوری اسلامی):

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای منتظری

با دلی پر خون و قلبی شکسته چند کلمه‌ای برایتان می‌نویسم تا مردم روزی در جریان امر قرار گیرند. شما در نامه اخیرتان نوشته‌اید که نظر تو را شرعاً بر نظر خود مقدم می‌دانم؛ خدا را در نظر می‌گیرم و مسائلی را گوشزد می‌کنم. از آنجا که روشن شده است که شما این کشور و انقلاب اسلامی عزیز مردم مسلمان ایران را پس از من به دست لیبرالها و از کانال آنها به منافقین می‌سپارید، صلاحیت و مشروعیت رهبری آینده نظام را از دست داده‌اید. شما در اکثر نامه‌ها و صحبتها و موضعگیریهایتان نشان دادید که معتقدید لیبرالها و منافقین باید بر کشور حکومت کنند. به قدری مطالبی که می‌گفتید دیکته شده منافقین بود که من فایده‌ای برای جواب به آنها نمی‌دیدم. مثلاً در همین دفاعیه شما از منافقین تعداد بسیار معدودی که در جنگ مسلحانه علیه اسلام و انقلاب محکوم به اعدام شده بودند را منافقین از دهان و قلم شما به آلف و الوف رساندند و می‌بینید که چه خدمت ارزنده‌ای به استکبار کرده‌اید. در مسئله مهدی هاشمی قاتل، شما او را از همه متدینین متدینتر می‌دانستید و با اینکه برایتان ثابت شده بود که او قاتل است مرتب پیغام می‌دادید که او را نکشید. از قضایای مثل قضیه مهدی هاشمی که بسیار است و من حال بازگو کردن تمامی آنها را ندارم. شما از این پس وکیل من نمی‌باشید و به طلبی که پول برای شما می‌آورند بگویید به قم منزل آقای پسندیده و یا در تهران به جماران مراجعه کنند. بحمد الله از این پس شما مسئله مالی هم ندارید. اگر شما نظر من را شرعاً مقدم بر نظر خود می‌دانید- که مسلماً منافقین صلاح نمی‌دانند و شما مشغول به نوشتن چیزهایی می‌شوید که آخرتتان را خرابتر می‌کند- با دلی شکسته و سینه‌ای گداخته از آتش بی‌مهریها با اتکا به خداوند متعال به شما که حاصل عمر من بودید چند نصیحت می‌کنم دیگر خود دانید:

۱- سعی کنید افراد بیت خود را عوض کنید تا سهم مبارک امام بر حلقوم منافقین و گروه مهدی هاشمی و لیبرالها نریزد.

۲- از آنجا که ساده لوح هستید و سریعاً تحریک می‌شوید در هیچ کار سیاسی دخالت نکنید، شاید خدا از سر تقصیرات شما بگذرد.

۳- دیگر نه برای من نامه بنویسید و نه اجازه دهید منافقین هر چه اسرار مملکت است را به رادیوهای بیگانه دهند.

۴- نامه‌ها و سخنرانیهای منافقین که به وسیله شما از رسانه‌های گروهی به مردم می‌رسید؛ ضربات سنگینی بر اسلام و انقلاب زد و موجب خیانتی بزرگ به سربازان گمنام امام زمان- روحی له الفداء- و خونهای پاک شهدای

اسلام و انقلاب گردید؛ برای اینکه در قعر جهنم نسوزید خود اعتراف به اشتباه و گناه کنید، شاید خدا کمکتان کند.

و الله قسم، من از ابتدا با انتخاب شما مخالف بودم، ولی در آن وقت شما را ساده لوح می دانستم که مدیر و مدبر نبودید ولی شخصی بودید تحصیل کرده که مفید برای حوزه های علمیه بودید و اگر این گونه کارهاتان را ادامه دهید مسلماً تکلیف دیگری دارم و می دانید که از تکلیف خود سرپیچی نمی کنم. و الله قسم، من با نخست وزیری بازرگان مخالف بودم ولی او را هم آدم خوبی می دانستم. و الله قسم، من رای به ریاست جمهوری بنی صدر ندادم و در تمام موارد نظر دوستان را پذیرفتم.

سخنی از سرِ درد و رنج و با دلی شکسته و پر از غم و اندوه با مردم عزیزمان دارم: من با خدای خود عهد کردم که از بدی افرادی که مکلف به اغماض آن نیستم هرگز چشم پوشی نکنم. من با خدای خود پیمان بسته ام که رضای او را بر رضای مردم و دوستان مقدم دارم؛ اگر تمام جهان علیه من قیام کنند دست از حق و حقیقت برنمی دارم

من کار به تاریخ و آنچه اتفاق می افتد ندارم؛ من تنها باید به وظیفه شرعی خود عمل کنم.

من بعد از خدا با مردم خوب و شریف و نجیب پیمان بسته ام که واقعیات را در موقع مناسبش با آنها در میان گذارم. تاریخ اسلام پر است از خیانت بزرگانش به اسلام؛ سعی کنند تحت تاثیر دروغهای دیکته شده که این روزها رادیوهای بیگانه آن را با شوق و شور و شعف پخش می کنند نگردند. از خدا می خواهم که به پدر پیر مردم عزیز ایران صبر و تحمل عطا فرماید و او را بخشیده و از این دنیا ببرد تا طعم تلخ خیانت دوستان را بیش از این نچشد. ما همه راضی هستیم به رضایت او؛ از خود که چیزی نداریم، هر چه هست اوست. و السلام.

یکشنبه ۶۸ / ۱ / ۶

روح الله الموسوی الخمینی

(۶) وصیتنامه سیاسی - الهی:

تاریخ بازبینی و اصلاح ۱۹ آذر ۱۳۶۶

تاریخ قرائت ۱۵ خرداد ۱۳۶۸

بسم الله الرحمن الرحيم

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: اتَى تَارِكٌ فَيَكُفُّ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَعِترتى اهل بيتى؛ فَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَى الْحَوْضِ. «۱»

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسُبْحَانَكَ؛ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ مَظَاهِرِ جَمَالِكَ وَجَلَالِكَ وَخَزَائِنِ اسرارِ كِتَابِكَ الذِّى تَجَلَّى فِيهِ الْآحَدِيَّةُ بِجَمِيعِ اسْمَائِكَ حَتَّى الْمُسْتَأَثَّرِ مِنْهَا الَّذِى لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُكَ؛ وَاللَّعْنُ عَلَى ظَالِمِيهِمْ أَصْلِ الشَّجَرَةِ الْخَبِيثَةِ. «۲»

و بعد، این جانب مناسب می دانم که شمه‌ای کوتاه و قاصر در باب «ثقلین» تذکر دهم؛ نه از حیث مقامات غیبی و معنوی و عرفانی، که قلم مثل منی عاجز است از جسارت در مرتبه‌ای که عرفان آن بر تمام دایره وجود، از ملک تا ملکوت اعلی و از آنجا تا لاهوت «۳» و آنچه در فهم من و تو ناید، سنگین و تحمل آن فوق طاقت، اگر نگوییم ممتنع است؛ «۴» و نه از آنچه بر بشریت گذشته است، از مهجور بودن از حقایق مقام والای «ثقل اکبر» و «ثقل کبیر» «۵» که از هر چیز اکبر است جز ثقل اکبر که اکبر مطلق است؛ و نه از آنچه گذشته است بر این دو ثقل از دشمنان خدا و طاغوتیان بازیگر که شمارش آن برای مثل منی میسر نیست با قصور اطلاع و وقت محدود؛ بلکه مناسب دیدم اشاره‌ای گذرا و بسیار کوتاه از آنچه بر این دو ثقل گذشته است بنمایم.

شاید جمله لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَى الْحَوْضِ اشاره باشد بر اینکه بعد از وجود مقدس رسول الله - صلی الله علیه و آله و سلم - هر چه بر یکی از این دو گذشته است بر دیگری گذشته است و مهجوریت هر یک مهجوریت دیگری است، تا آن گاه که این دو مهجور بر رسول خدا در «حوض» وارد شوند. و آیا این «حوض» مقام اتصال کثرت به وحدت است «۶» و اضمحلال قطرات در دریا است، یا چیز دیگر که به عقل و عرفان بشر راهی ندارد. و باید گفت آن ستمی که از طاغوتیان بر این دو ودیعه رسول اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - گذشته، بر امت مسلمان بلکه بر بشریت گذشته است که قلم از آن عاجز است.

و ذکر این نکته لازم است که حدیث «ثقلین» متواتر «۷» بین جمیع مسلمین است و [در] کتب اهل سنت از «صاح ششگانه» «۸» تا کتب دیگر آنان، با الفاظ مختلفه و موارد مکرره از پیغمبر اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - به طور متواتر نقل شده است. «۹» و این حدیث شریف حجت قاطع است بر جمیع بشر بویژه مسلمانان مذاهب مختلف؛ و باید همه مسلمانان که حجت بر آنان تمام است جوابگوی آن باشند؛ و اگر عذری برای جاهلان بیخبر باشد برای علمای مذاهب نیست.

اکنون ببینیم چه گذشته است بر کتاب خدا، این ودیعه الهی و ما ترک پیامبر اسلام- صلی الله علیه و آله و سلم- مسائل اسف انگیزی که باید برای آن خون گریه کرد، پس از شهادت حضرت علی (ع) شروع شد. خودخواهان و طاغوتیان، قرآن کریم را وسیله‌ای کردند برای حکومت‌های ضد قرآنی؛ و مفسران حقیقی قرآن و آشنایان به حقایق را که سراسر قرآن را از پیامبر اکرم- صلی الله علیه و آله و سلم- دریافت کرده بودند و ندای اِنِّی تَارکٌ فِیکُمُ الثَّقَلِینِ در گوششان بود با بهانه‌های مختلف و توطئه‌های از پیش تهیه شده، آنان را عقب زده و با قرآن، در حقیقت قرآن را- که برای بشریت تا ورود به حوض بزرگترین دستور زندگانی مادی و معنوی بود و است- از صحنه خارج کردند؛ و بر حکومت عدل الهی- که یکی از آرمانهای این کتاب مقدس بوده و هست- خط بطلان کشیدند و انحراف از دین خدا و کتاب و سنت الهی را پایه گذاری کردند، تا کار به جایی رسید که قلم از شرح آن شرمسار است.

و هر چه این بنیان کج به جلو آمد کجیها و انحرافها افزون شد تا آنجا که قرآن کریم را که برای رشد جهانیان و نقطه جمع همه مسلمانان بلکه عاقله بشری، از مقام شامخ احدیت به کشف تام محمدی (ص) «۱۰» تنزل کرد که بشریت را به آنچه باید برسند برساند و این ولیده «علم الاسماء» «۱۱» را از شرّ شیاطین و طاغوتها رها سازد و جهان را به قسط و عدل رساند و حکومت را به دست اولیاء الله، معصومین- علیهم صلوات الاولین و الآخِرین- بسپارد تا آنان به هر که صلاح بشریت است بسپارند- چنان از صحنه خارج نمودند که گویی نقشی برای هدایت ندارد و کار به جایی رسید که نقش قرآن به دست حکومت‌های جائز و آخوندهای خبیث بدتر از طاغوتیان وسیله‌ای برای اقامه جور و فساد و توجیه ستمگران و معاندان حق تعالی شد. و مع الاسف به دست دشمنان توطئه‌گر و دوستان جاهل، قرآن این کتاب سرنوشت‌ساز، نقشی جز در گورستانها و مجالس مردگان نداشت و ندارد و آنکه باید وسیله جمع مسلمانان و بشریت و کتاب زندگی آنان باشد، وسیله تفرقه و اختلاف گردید و یا بکلی از صحنه خارج شد، که دیدیم اگر کسی دم از حکومت اسلامی برمی‌آورد و از سیاست، که نقش بزرگ اسلام و رسول بزرگوار- صلی الله علیه و آله و سلم- و قرآن و سنت مشحون آن است، سخن می‌گفت گویی بزرگترین معصیت را مرتکب شده؛ و کلمه «آخوند سیاسی» موازن با آخوند بی دین شده بود و اکنون نیز هست.

و اخیراً قدرتهای شیطانی بزرگ به وسیله حکومت‌های منحرف خارج از تعلیمات اسلامی، که خود را به دروغ به اسلام بسته‌اند، برای محو قرآن و تثبیت مقاصد شیطانی ابرقدرتها قرآن را با خط زیبا طبع می‌کنند و به اطراف می‌فرستند و با این حيله شیطانی قرآن را از صحنه خارج می‌کنند. ما همه دیدیم قرآنی را که محمد رضا خان پهلوی طبع کرد و عده‌ای را اغفال کرد و بعض آخوندهای بیخبر از مقاصد اسلامی هم مداح او بودند. و می‌بینیم که ملک فهد هر سال مقدار زیادی از ثروتهای بی پایان مردم را صرف طبع قرآن کریم و محالّ تبلیغات مذهب ضد قرآنی می‌کند و وهابیت، این مذهب سراپا بی اساس و خرافاتی را ترویج می‌کند؛ و مردم و ملت‌های غافل را سوق به سوی ابرقدرتها می‌دهد و از اسلام عزیز و قرآن کریم برای هدم اسلام و قرآن بهره‌برداری می‌کند.

ما مفتخریم و ملت عزیز سر تا پا متعهد به اسلام و قرآن مفتخر است که پیرو مذهبی است که می‌خواهد حقایق قرآنی، که سراسر آن از وحدت بین مسلمین بلکه بشریت دم می‌زند، از مقبره‌ها و گورستانها نجات داده و به عنوان بزرگترین نسخه نجات دهنده بشر از جمیع قیودی که بر پای و دست و قلب و عقل او پیچیده است و او را به سوی فنا و نیستی و بردگی و بندگی طاغوتیان می‌کشاند نجات دهد.

و ما مفتخریم که پیرو مذهبی هستیم که رسول خدا موسس آن به امر خداوند تعالی بوده، و امیر المومنین علی بن ابی طالب، این بنده رها شده از تمام قیود، مأمور رها کردن بشر از تمام اغلال و بردگیها است.

ما مفتخریم که کتاب نهج البلاغه «۱۲» که بعد از قرآن بزرگترین دستور زندگی مادی و معنوی و بالاترین کتاب رهایی بخش بشر است و دستورات معنوی و حکومتی آن بالاترین راه نجات است، از امام معصوم ما است.

ما مفتخریم که ائمه معصومین، از علی بن ابی طالب گرفته تا منجی بشر حضرت مهدی صاحب زمان- علیهم آلاf التحیات و السلام- که به قدرت خداوند قادر، زنده و ناظر امور است ائمه ما هستند.

ما مفتخریم که ادعیه حیاتبخش که او را «قرآن صاعد» «۱۳» می خوانند از ائمه معصومین ما است. ما به «مناجات شعبانیه» «۱۴» امامان و «دعای عرفات» «۱۵» حسین بن علی- علیهما السلام- و «صحیفه سجاده» این زبور آل محمد و «صحیفه فاطمیه» «۱۶» که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است از ما است.

ما مفتخریم که «باقر العلوم» «۱۷» بالاترین شخصیت تاریخ است و کسی جز خدای تعالی و رسول- صلی الله علیه و آله- و ائمه معصومین- علیهم السلام- مقام او را درک نکرده و نتوانند درک کرد، از ما است.

و ما مفتخریم که مذهب ما «جعفری» است که فقه ما که دریای بی پایان است، یکی از آثار اوست. و ما مفتخریم به همه ائمه معصومین- علیهم صلوات الله- و متعهد به پیروی آنانیم.

ما مفتخریم که ائمه معصومین ما- صلوات الله و سلامه علیهم- در راه تعالی دین اسلام و در راه پیاده کردن قرآن کریم که تشکیل حکومت عدل یکی از ابعاد آن است، در حبس و تبعید به سر برده و عاقبت در راه براندازی حکومتهای جائرانه و طاغوتیان زمان خود شهید شدند. و ما امروز مفتخریم که می خواهیم مقاصد قرآن و سنت را پیاده کنیم و اقشار مختلفه ملت ما در این راه بزرگ سرنوشت ساز سر از پا نشناخته، جان و مال و عزیزان خود را نثار راه خدا می کنند.

ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر، و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند؛ و آنان که توان جنگ دارند، در آموزش نظامی که برای دفاع از اسلام و کشور اسلامی از واجبات مهم است شرکت، و از محرومیت هایی که توطئه دشمنان و ناآشنایی دوستان از احکام اسلام و قرآن بر آنها بلکه بر اسلام و مسلمانان تحمیل نمودند، شجاعانه و متعهدانه خود را رها کرده و از قید خرافاتی که دشمنان برای منافع خود به دست نادانان و بعضی آخوندهای بی اطلاع از مصالح مسلمین به وجود آورده بودند، خارج نموده اند؛ و آنان که توان جنگ ندارند، در خدمت پشت جبهه به نحو ارزشمندی که دل ملت را از شوق و شغف به لرزه درمی آورد و دل دشمنان و جاهلان بدتر از دشمنان را از خشم و غضب می لرزاند، اشتغال دارند. و ما مکرر دیدیم که زنان بزرگواری زینب گونه- علیها سلام الله- فریاد می زنند که فرزندان خود را از دست داده و در راه خدای تعالی و اسلام عزیز از همه چیز خود گذشته و مفتخرند به این امر؛ و می دانند آنچه به دست آورده اند بالاتر از جنات نعیم است، چه رسد به متاع ناچیز دنیا.

و ملت ما بلکه ملت‌های اسلامی و مستضعفان جهان مفتخرند به اینکه دشمنان آنان که دشمنان خدای بزرگ و قرآن کریم و اسلام عزیزند، درندگانی هستند که از هیچ جنایت و خیانتی برای مقاصد شوم جنایتکارانه خود دست نمی‌کشند و برای رسیدن به ریاست و مطامع پست خود دوست و دشمن را نمی‌شناسند. و در راس آنان امریکا این تروریست بالذات دولتی است که سرتاسر جهان را به آتش کشیده و هم پیمان او صهیونیست جهانی «۱۸» است که برای رسیدن به مطامع خود جنایاتی مرتکب می‌شود که قلمها از نوشتن و زبانها از گفتن آن شرم دارند؛ و خیال ابلهانه «اسرائیل بزرگ»! «۱۹» آنان را به هر جنایتی می‌کشاند. و ملت‌های اسلامی و مستضعفان جهان مفتخرند که دشمنان آنها حسین اردنی «۲۰» این جنایت پیشه دوره‌گرد، و حسن «۲۱» و حسنی مبارک «۲۲» هم آخور با اسرائیل جنایتکارند و در راه خدمت به امریکا و اسرائیل از هیچ خیانتی به ملت‌های خود رویگردان نیستند. و ما مفتخریم که دشمن ما صدام عقلی است که دوست و دشمن او را به جنایتکاری و نقض حقوق بین‌المللی و حقوق بشر می‌شناسند و همه می‌دانند که خیانتکاری او به ملت مظلوم عراق و شیخ‌نشینان خلیج، کمتر از خیانت به ملت ایران نباشد.

و ما و ملت‌های مظلوم دنیا مفتخریم که رسانه‌های گروهی و دستگاه‌های تبلیغات جهانی، ما و همه مظلومان جهان را به هر جنایت و خیانتی که ابرقدرت‌های جنایتکار دستور می‌دهند متهم می‌کنند. کدام افتخار بالاتر و والاتر از اینکه امریکا با همه ادعاهایش و همه سازوبرگ‌های جنگی‌اش و آن همه دولتهای سرسپرده‌اش و به دست داشتن ثروتهای بی‌پایان ملت‌های مظلوم عقب افتاده و در دست داشتن تمام رسانه‌های گروهی، در مقابل ملت غیور ایران و کشور حضرت بقیه‌الله - ارواحنا لمقدمه‌الفداء - آن چنان وامانده و رسوا شده است که نمی‌داند به که متوسل شود! و رو به هر کس می‌کند جواب رد می‌شود! و این نیست جز به مدد‌های غیبی حضرت باری تعالی - جلّت عظمت‌ه - که ملتها را بویژه ملت ایران اسلامی را بیدار نموده و از ظلمات ستمشاهی به نور اسلام هدایت نموده.

من اکنون به ملت‌های شریف ستم‌دیده و به ملت عزیز ایران توصیه می‌کنم که از این راه مستقیم الهی که نه به شرق ملحد و نه به غرب ستمگر کافر وابسته است، بلکه به صراطی که خداوند به آنها نصیب فرموده است محکم و استوار و متعهد و پایدار پایبند بوده، و لحظه‌ای از شکر این نعمت غفلت نکرده و دست‌های ناپاک عمال ابرقدرتها، چه عمال خارجی و چه عمال داخلی بدتر از خارجی، تزلزلی در نیت پاک و اراده آهنین آنان رخنه نکند؛ و بدانند که هر چه رسانه‌های گروهی عالم و قدرتهای شیطانی غرب و شرق اشتلم می‌زنند دلیل بر قدرت الهی آنان است و خداوند بزرگ سزای آنان را هم در این عالم و هم در عوالم دیگر خواهد داد. «إِنَّهُ وَلِيُّ النَّعَمِ وَ يَبْدَهُ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ».

و با کمال جد و عجز از ملت‌های مسلمان می‌خواهم که از ائمه اطهار و فرهنگ سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، نظامی این بزرگ راهنمایان عالم بشریت به طور شایسته و به جان و دل و جانفشانی و نثار عزیزان پیروی کنند. از آن جمله دست از فقه سنتی که بیانگر مکتب رسالت و امامت است و ضامن رشد و عظمت ملتها است، چه احکام اولیه و چه ثانویه «۲۳» که هر دو مکتب فقه اسلامی است، ذره‌ای منحرف نشوند و به وسواس خناسان معاند با حق و مذهب گوش فرا ندهند و بدانند قدمی انحرافی، مقدمه سقوط مذهب و احکام اسلامی و حکومت

عدل الهی است. و از آن جمله از نماز جمعه و جماعت که بیانگر سیاسی نماز است هرگز غفلت نکنند، که این نماز جمعه از بزرگترین عنایات حق تعالی بر جمهوری اسلامی ایران است. و از آن جمله مراسم عزاداری ائمه اطهار و بویژه سید مظلومان و سرور شهیدان، حضرت ابی عبد الله الحسین- صلوات وافر الهی و انبیا و ملائکه الله و صلحا بر روح بزرگ حماسی او باد- هیچ گاه غفلت نکنند. و بدانند آنچه دستور ائمه- علیهم السلام- برای بزرگداشت این حماسه تاریخی اسلام است و آنچه لعن و نفرین بر ستمگران آل بیت است، تمام فریاد قهرمانانه ملتها است بر سردمداران ستم پیشه در طول تاریخ الی الابد. و می دانید که لعن و نفرین و فریاد از بیداد بنی امیه- لعنه الله علیهم- با آنکه آنان منقرض و به جهنم رهسپار شده اند، فریاد بر سر ستمگران جهان و زنده نگه داشتن این فریاد ستم شکن است.

و لازم است در نوحه ها و اشعار مرثیه و اشعار ثنای از ائمه حق- علیهم سلام الله- به طور کوبنده فجایع و ستمگریهای ستمگران هر عصر و مصر یادآوری شود؛ و در این عصر که عصر مظلومیت جهان اسلام به دست امریکا و شوروی و سایر وابستگان به آنان و از آن جمله آل سعود، این خائنین به حرم بزرگ الهی- لعنه الله و ملائکت و رسله علیهم- است به طور کوبنده یادآوری و لعن و نفرین شود. و همه باید بدانیم که آنچه موجب وحدت بین مسلمین است این مراسم سیاسی است که حافظ ملّیت مسلمین، بویژه شیعیان ائمه اثنی عشر- علیهم صلوات الله و سلم- است.

و آنچه لازم است تذکر دهم آن است که وصیت سیاسی- الهی این جانب اختصاص به ملت عظیم الشان ایران ندارد، بلکه توصیه به جمیع ملل اسلامی و مظلومان جهان از هر ملت و مذهب می باشد.

از خداوند- عز و جل- عاجزانه خواهانم که لحظه ای ما و ملت ما را به خود واگذار نکند و از عنایات غیبی خود به این فرزندان اسلام و رزمندگان عزیز لحظه ای دریغ نفرماید.

روح الله الموسوی الخمینی

بسم الله الرحمن الرحيم

اهمیت انقلاب شکوهمند اسلامی که دستاورد میلیونها انسان ارزشمند و هزاران شهید جاوید آن و آسیب دیدگان عزیز، این شهیدان زنده است و مورد امید میلیونها مسلمانان و مستضعفان جهان است، به قدری است که ارزیابی آن از عهده قلم و بیان والاتر و برتر است. این جانب، روح الله موسوی خمینی که از کرم عظیم خداوند متعال با همه خطایا مایوس نیستم و زاد راه پر خطرم همان دلبستگی به کرم کریم مطلق است، به عنوان یک نفر طلبه حقیر که همچون دیگر برادران ایمانی امید به این انقلاب و بقای دستاوردهای آن و به ثمر رسیدن هر چه بیشتر آن دارم، به عنوان وصیت به نسل حاضر و نسلهای عزیز آینده مطالبی هر چند تکراری عرض می نمایم. و از خداوند بخشاینده می خواهم که خلوص نیت در این تذکرات عنایت فرماید.

۱ (ما می دانیم که این انقلاب بزرگ که دست جهانخواران و ستمگران را از ایران بزرگ کوتاه کرد، با تاییدات غیبی الهی پیروز گردید. اگر نبود دست توانای خداوند امکان نداشت یک جمعیت ۳۶ میلیونی با آن تبلیغات ضد اسلامی و ضد روحانی خصوص در این صد سال اخیر و با آن تفرقه افکنی های بی حساب قلمداران و زبان

مُزدان در مطبوعات و سخنرانیها و مجالس و محافل ضد اسلامی و ضد ملی به صورت ملیّت، و آن همه شعرها و بذله گوییها، و آن همه مراکز عیاشی و فحشا و قمار و مسکرات و مواد مخدره که همه و همه برای کشیدن نسل جوان فعال که باید در راه پیشرفت و تعالی و ترقی میهن عزیز خود فعالیت نمایند، به فساد و بی تفاوتی در پیشامدهای خائنانه، که به دست شاه فاسد و پدر بی فرهنگش و دولتها و مجالس فرمایشی که از طرف سفارتخانه های قدرتمندان بر ملت تحمیل می شد، و از همه بدتر وضع دانشگاهها و دبیرستانها و مراکز آموزشی که مقدرات کشور به دست آنان سپرده می شد، با به کار گرفتن معلمان و استادان غربزده یا شرق زده صد در صد مخالف اسلام و فرهنگ اسلامی بلکه ملی صحیح، با نام «ملیت» و «ملی گرایی»، «۲۴» گرچه در بین آنان مردانی متعهد و دلسوز بودند، لکن با اقلیت فاحش آنان و در تنگنا قرار دادنشان کار مثبتی نمی توانستند انجام دهند و با این همه و دهها مسائل دیگر، از آن جمله به انزوا و عزلت کشیدن روحانیان و با قدرت تبلیغات به انحراف فکری کشیدن بسیاری از آنان، ممکن نبود این ملت با این وضعیت یکپارچه قیام کنند و در سرتاسر کشور با ایده واحد و فریاد «الله اکبر» و فداکاری های حیرت آور و معجزه آسا تمام قدرتهای داخل و خارج را کنار زده و خود مقدرات کشور را به دست گیرد. بنا بر این شک نباید کرد که انقلاب اسلامی ایران از همه انقلابها جدا است: هم در پیدایش و هم در کیفیت مبارزه و هم در انگیزه انقلاب و قیام. و تردید نیست که این یک تحفه الهی و هدیه غیبی بوده که از جانب خداوند منان بر این ملت مظلوم غارتزده عنایت شده است.

۲ (اسلام و حکومت اسلامی پدیده الهی است که با به کار بستن آن سعادت فرزندان خود را در دنیا و آخرت به بالاترین وجه تامین می کند و قدرت آن دارد که قلم سرخ بر ستمگریها و چپاولگریها و فسادها و تجاوزها بکشد و انسانها را به کمال مطلوب خود برساند. و مکتبی است که بر خلاف مکتبهای غیر توحیدی، در تمام شئون فردی و اجتماعی و مادی و معنوی و فرهنگی و سیاسی و نظامی و اقتصادی دخالت و نظارت دارد و از هیچ نکته، و لو بسیار ناچیز که در تربیت انسان و جامعه و پیشرفت مادی و معنوی نقش دارد فروگذار ننموده است؛ و موانع و مشکلات سر راه تکامل را در اجتماع و فرد گوشزد نموده و به رفع آنها کوشیده است. اینک که به توفیق و تایید خداوند، جمهوری اسلامی با دست توانای ملت متعهد پایه ریزی شده، و آنچه در این حکومت اسلامی مطرح است اسلام و احکام مترقی آن است، بر ملت عظیم الشان ایران است که در تحقق محتوای آن به جمیع ابعاد و حفظ و حراست آن بکوشند که حفظ اسلام در راس تمام واجبات است، که انبیای عظام از آدم- علیه السلام- تا خاتم النبیین- صلی الله علیه و آله و سلم- در راه آن کوشش و فداکاری جانفرسا نموده اند و هیچ مانعی آنان را از این فریضه بزرگ باز نداشته؛ و همچنین پس از آنان اصحاب متعهد و ائمه اسلام- علیهم صلوات الله- با کوشش های توانفرسا تا حد نثار خون خود در حفظ آن کوشیده اند. و امروز بر ملت ایران، خصوصاً و بر جمیع مسلمانان، عموماً، واجب است این امانت الهی را که در ایران به طور رسمی اعلام شده و در مدتی کوتاه نتایج عظیمی به بار آورده، با تمام توان حفظ نموده و در راه ایجاد مقتضیات بقای آن و رفع موانع و مشکلات آن کوشش نمایند. و امید است که پرتو نور آن بر تمام کشورهای اسلامی تابیدن گرفته و تمام دولتها و ملتها با یکدیگر تفاهم در این امر حیاتی نمایند، و دست ابرقدرت های عالمخوار و جنایتکاران تاریخ را تا ابد از سر مظلومان و ستمدیدگان جهان کوتاه نمایند.

این جانب که نفس‌های آخر عمر را می‌کشم به حسب وظیفه، شطری از آنچه در حفظ و بقای این ودیعه الهی دخالت دارد و شطری از موانع و خطرهایی که آن را تهدید می‌کنند، برای نسل حاضر و نسل‌های آینده عرض می‌کنم و توفیق و تایید همگان را از درگاه پروردگار عالمیان خواهانم

الف- بی‌تردید رمز بقای انقلاب اسلامی همان رمز پیروزی است؛ و رمز پیروزی را ملت می‌داند و نسل‌های آینده در تاریخ خواهند خواند که دو رکن اصلی آن: انگیزه الهی و مقصد عالی حکومت اسلامی؛ و اجتماع ملت در سراسر کشور با وحدت کلمه برای همان انگیزه و مقصد.

این جانب به همه نسل‌های حاضر و آینده وصیت می‌کنم که اگر بخواهید اسلام و حکومت الله برقرار باشد و دست استعمار و استثمارگران خارج و داخل از کشورتان قطع شود، این انگیزه الهی را که خداوند تعالی در قرآن کریم بر آن سفارش فرموده است از دست ندهید؛ و در مقابل این انگیزه که رمز پیروزی و بقای آن است، فراموشی هدف و تفرقه و اختلاف است. بی‌جهت نیست که بوق‌های تبلیغاتی در سراسر جهان و ولیده‌های بومی آنان تمام توان خود را صرف شایعه‌ها و دروغ‌های تفرقه افکن نموده‌اند و میلیارد‌ها دلار برای آن صرف می‌کنند. بی‌انگیزه نیست سفرهای دائمی مخالفان جمهوری اسلامی به منطقه. و مع الاسف در بین آنان از سردمداران و حکومت‌های بعض کشورهای اسلامی، که جز به منافع شخص خود فکر نمی‌کنند و چشم و گوش بسته تسلیم امریکا هستند دیده می‌شود؛ و بعض از روحانی‌نماها نیز به آنان ملحقند.

امروز و در آتیه نیز آنچه برای ملت ایران و مسلمانان جهان باید مطرح باشد و اهمیت آن را در نظر گیرند، خنثی کردن تبلیغات تفرقه افکن خانه برانداز است.

توصیه این جانب به مسلمین و خصوص ایرانیان بویژه در عصر حاضر، آن است که در مقابل این توطئه‌ها عکس العمل نشان داده و به انسجام و وحدت خود، به هر راه ممکن افزایش دهند و کفار و منافقان را مایوس نمایند.

ب- از توطئه‌های مهمی که در قرن اخیر، خصوصاً در دهه‌های معاصر، و بویژه پس از پیروزی انقلاب آشکارا به چشم می‌خورد، تبلیغات دامنه‌دار با ابعاد مختلف برای مایوس نمودن ملت‌ها و خصوص ملت فداکار ایران از اسلام است.

گاهی ناشیانه و با صراحت به اینکه احکام اسلام که ۱۴۰۰ سال قبل وضع شده است نمی‌تواند در عصر حاضر کشورها را اداره کند، یا آنکه اسلام یک دین ارتجاعی است و با هر نوآوری و مظاهر تمدن مخالف است، و در عصر حاضر نمی‌شود کشورها از تمدن جهانی و مظاهر آن کناره گیرند، و امثال این تبلیغات ابلهانه و گاهی مودبیانه و شیطنت‌آمیز به گونه طرفداری از قداست اسلام که اسلام و دیگر ادیان الهی سر و کار دارند با معنویات و تهذیب نفوس و تحذیر از مقامات دنیایی و دعوت به ترک دنیا و اشتغال به عبادات و اذکار و ادعیه که انسان را به خدای تعالی نزدیک و از دنیا دور می‌کند، و حکومت و سیاست و سر رشته داری بر خلاف آن مقصد و مقصود بزرگ و معنوی است، چه اینها تمام برای تعمیر دنیا است و آن مخالف مسلک انبیای عظام است! و مع الاسف تبلیغ به وجه دوم در بعض از روحانیان و متدینان بیخبر از اسلام تاثیر گذاشته که حتی دخالت در حکومت و

سیاست را به مثابه یک گناه و فسق می دانستند و شاید بعضی بدانند! و این فاجعه بزرگی است که اسلام مبتلای به آن بود.

گروه اول که باید گفت از حکومت و قانون و سیاست یا اطلاع ندارند یا غرضمندانه خود را به بی اطلاعی می زنند. زیرا اجرای قوانین بر معیار قسط و عدل و جلوگیری از ستمگری و حکومت جائرانه و بسط عدالت فردی و اجتماعی و منع از فساد و فحشا و انواع کج رویها، و آزادی بر معیار عقل و عدل و استقلال و خودکفایی و جلوگیری از استعمار و استثمار و استعباد، و حدود و قصاص و تعزیرات «۲۵» بر میزان عدل برای جلوگیری از فساد و تباهی یک جامعه، و سیاست و راه بردن جامعه به موازین عقل و عدل و انصاف و صدها از این قبیل، چیزهایی نیست که با مرور زمان در طول تاریخ بشر و زندگی اجتماعی کهنه شود. این دعوی به مثابه آن است که گفته شود قواعد عقلی و ریاضی در قرن حاضر باید عوض شود و به جای آن قواعد دیگر نشانده شود. اگر در صدر خلقت، عدالت اجتماعی باید جاری شود و از ستمگری و چپاول و قتل باید جلوگیری شود، امروز چون قرن اتم است آن روش کهنه شده! و ادعای آنکه اسلام با نوآوردها مخالف است- همان سان که محمد رضا پهلوی مخلوع می گفت که اینان می خواهند با چهارپایان در این عصر سفر کنند- یک اتهام ابلهانه بیش نیست. زیرا اگر مراد از مظاهر تمدن و نوآوردها، اختراعات و ابتکارات و صنعتهای پیشرفته که در پیشرفت و تمدن بشر دخالت دارد، هیچ گاه اسلام و هیچ مذهب توحیدی با آن مخالفت نکرده و نخواهد کرد بلکه علم و صنعت مورد تاکید اسلام و قرآن مجید است. و اگر مراد از تجدد و تمدن به آن معنی است که بعضی روشنفکران حرفه ای می گویند که آزادی در تمام منکرات و فحشا حتی همجنس بازی و از این قبیل، تمام ادیان آسمانی و دانشمندان و عقلا با آن مخالفند گرچه غرب و شرق زدگان به تقلید کورکورانه آن را ترویج می کنند.

و اما طایفه دوم که نقشه موزیانه دارند و اسلام را از حکومت و سیاست جدا می دانند. باید به این نادانان گفت که قرآن کریم و سنت رسول الله- صلی الله علیه و آله- آن قدر که در حکومت و سیاست احکام دارند در سایر چیزها ندارند؛ بلکه بسیار از احکام عبادی اسلام، عبادی- سیاسی است که غفلت از آنها این مصیبتها را به بار آورده. پیغمبر اسلام (ص) تشکیل حکومت داد مثل سایر حکومتهای جهان لکن با انگیزه بسط عدالت اجتماعی. و خلفای اول اسلامی حکومتهای وسیع داشته اند و حکومت علی بن ابی طالب- علیه السلام- نیز با همان انگیزه، به طور وسیعتر و گسترده تر از وضاحت تاریخ است. و پس از آن بتدریج حکومت به اسم اسلام بوده؛ و اکنون نیز مدعیان حکومت اسلامی به پیروی از اسلام و رسول اکرم- صلی الله علیه و آله- بسیاری دارند.

این جانب در این وصیتنامه با اشاره می گذرم، ولی امید آن دارم که نویسندگان و جامعه شناسان و تاریخ نویسان، مسلمانان را از این اشتباه بیرون آورند. و آنچه گفته شده و می شود که انبیا- علیهم السلام- به معنویات کار دارند و حکومت و سر رشته داری دنیایی مطرود است و انبیا و اولیا و بزرگان از آن احتراز می کردند و ما نیز باید چنین کنیم، اشتباه تاسف آوری است که نتایج آن به تباهی کشیدن ملت های اسلامی و باز کردن راه برای استعمارگران خونخوار است، زیرا آنچه مردود است حکومت های شیطانی و دیکتاتوری و ستمگری است که برای سلطه جویی و انگیزه های منحرف و دنیایی که از آن تحذیر نموده اند؛ جمع آوری ثروت و مال و قدرت طلبی و طاغوت گرایی است و بالاخره دنیایی است که انسان را از حق تعالی غافل کند. و اما حکومت حق برای نفع مستضعفان و

جلوگیری از ظلم و جور و اقامه عدالت اجتماعی، همان است که مثل سلیمان بن داود و پیامبر عظیم الشان اسلام- صلی الله علیه و آله- و اوصیای بزرگوارش برای آن کوشش می کردند؛ از بزرگترین واجبات و اقامه آن از والاترین عبادات است، چنانچه سیاست سالم که در این حکومتها بوده از امور لازمه است. باید ملت بیدار و هوشیار ایران با دید اسلامی این توطئه ها را خنثی نمایند. و گویندگان و نویسندگان متعهد به کمک ملت برخیزند و دست شیاطین توطئه گر را قطع نمایند.

ج- و از همین قماش توطئه ها و شاید مودیانه تر، شایعه های وسیع در سطح کشور، و در شهرستانها بیشتر، بر اینکه جمهوری اسلامی هم کاری برای مردم انجام نداد. بیچاره مردم با آن شوق و شغف فداکاری کردند که از رژیم ظالمانه طاغوت رهایی یابند، گرفتار یک رژیم بدتر شدند! مستکبران مستکبرتر و مستضعفان مستضعف تر شدند! زندانها پر از جوانان که امید آتیه کشور است می باشد و شکنجه ها از رژیم سابق بدتر و غیر انسانی تر است! هر روز عده ای را اعدام می کنند به اسم اسلام! و ای کاش اسم اسلام روی این جمهوری نمی گذاشتند! این زمان از زمان رضا خان و پسرش بدتر است! مردم در رنج و زحمت و گرانی سرسام آور غوطه می خورند و سردمداران دارند این رژیم را به رژیمی کمونیستی هدایت می کنند! اموال مردم مصادره می شود و آزادی در هر چیز از ملت سلب شده! و بسیاری دیگر از این قبیل امور که با نقشه اجرا می شود.

و دلیل آنکه نقشه و توطئه در کار است آنکه هر چند روز یک امر در هر گوشه و کنار و در هر کوی و برزن سر زبانها می افتد؛ در تاکسیها همین مطلب واحد و در اتوبوسها نیز همین و در اجتماعات چند نفره باز همین صحبت می شود؛ و یکی که قدری کهنه شد یکی دیگر معروف می شود. و مع الاسف بعض روحانیون که از حیللهای شیطانی بیخبرند با تماس یکی- دو نفر از عوامل توطئه گمان می کنند مطلب همان است. و اساس مساله آن است که بسیاری از آنان که این مسائل را می شنوند و باور می کنند اطلاع از وضع دنیا و انقلابهای جهان و حوادث بعد از انقلاب و گرفتاریهای عظیم اجتناب ناپذیر آن ندارند- چنانچه اطلاع صحیح از تحولاتی که همه به سود اسلام است ندارند- و چشم بسته و بیخبر امثال این مطالب را شنیده و خود نیز با غفلت یا عمد به آنان پیوسته اند.

این جانب توصیه می کنم که قبل از مطالعه وضعیت کنونی جهان و مقایسه بین انقلاب اسلامی ایران با سایر انقلابات و قبل از آشنایی با وضعیت کشورها و ملتیهایی که در حال انقلاب و پس از انقلابشان بر آنان چه می گذشته است، و قبل از توجه به گرفتاریهای این کشور طاغوتزده از ناحیه رضا خان و بدتر از آن محمد رضا که در طول چپاولگریهایشان برای این دولت به ارث گذاشته اند، از وابستگیهای عظیم خانمانسوز، تا اوضاع وزارتخانه ها و ادارات و اقتصاد و ارتش و مراکز عیاشی و مغازه های مسکرات فروشی و ایجاد بی بند و باری در تمام شئون زندگی و اوضاع تعلیم و تربیت و اوضاع دبیرستانها و دانشگاهها و اوضاع سینماها و عشرتکده ها و وضعیت جوانها و زنها و وضعیت روحانیون و متدینین و آزادیخواهان متعهد و بانوان عفیف ستمدیده و مساجد در زمان طاغوت و رسیدگی به پرونده اعدام شدگان و محکومان به حبس و رسیدگی به زندانها و کیفیت عملکرد متصدیان و رسیدگی به مال سرمایه داران و زمینخواران بزرگ و محتکران و گرانفروشان و رسیدگی به دادگستریها و دادگاههای انقلاب و مقایسه با وضع سابق دادگستری و قضات و رسیدگی به حال نمایندگان مجلس شورای

اسلامی و اعضای دولت و استاندارها و سایر مامورین که در این زمان آمده‌اند و مقایسه با زمان سابق و رسیدگی به عملکرد دولت و جهاد سازندگی در روستاهای محروم از همه مواهب حتی آب آشامیدنی و درمانگاه و مقایسه با طول رژیم سابق با در نظر گرفتن گرفتاری به جنگ تحمیلی و پیامدهای آن از قبیل آوارگان میلیونی و خانواده‌های شهدا و آسیب دیدگان در جنگ و آوارگان میلیونی افغانستان و عراق و با نظر به حصر اقتصادی و توطئه‌های پی در پی امریکا و وابستگان خارج و داخلش (اضافه کنید فقدان مبلغ آشنا به مسائل به مقدار احتیاج و قاضی شرع) و هرج و مرجی که از طرف مخالفان اسلام و منحرفان و حتی دوستان نادان در دست اجرا است و دهها مسائل دیگر، تقاضا این است که قبل از آشنایی به مسائل، به اشکال تراشی و انتقاد کوبنده و فحاشی برخیزید؛ و به حال این اسلام غریب که پس از صدها سال ستمگری قلدرها و جهل توده‌ها امروز طفلی تازه پا و ولیده‌ای است محفوف به دشمنهای خارج و داخل، رحم کنید. و شما اشکال تراشان به فکر بنشینید که آیا بهتر نیست به جای سرکوبی به اصلاح و کمک بکوشید؛ و به جای طرفداری از منافقان و ستمگران و سرمایه داران و محتکران بی‌انصاف از خدا بیخبر، طرفدار مظلومان و ستمدیدگان و محرومان باشید؛ و به جای گروههای آشوبگر و تروریستهای مفسد و طرفداری غیر مستقیم از آنان، توجهی به ترورشدگان از روحانیون مظلوم تا خدمتگزاران متعهد مظلوم داشته باشید؟

این جانب هیچ گاه نگفته و نمی‌گویم که امروز در این جمهوری به اسلام بزرگ با همه ابعادش عمل می‌شود و اشخاصی از روی جهالت و عقده و بی‌انضباطی بر خلاف مقررات اسلام عمل نمی‌کنند؛ لکن عرض می‌کنم که قوه مقننه و قضاییه و اجراییه با زحمات جانفرا کوشش در اسلامی کردن این کشور می‌کنند و ملت دهها میلیونی نیز طرفدار و مددکار آنان هستند؛ و اگر این اقلیت اشکال تراش و کارشکن به کمک بشتابند، تحقق این آمال آسانتر و سریعتر خواهد بود. و اگر خدای نخواستہ اینان به خود نیابند، چون توده میلیونی بیدار شده و متوجه مسائل است و در صحنه حاضر است، آمال انسانی - اسلامی به خواست خداوند متعال جامه عمل به طور چشمگیر خواهد پوشید و کجروان و اشکال تراشان در مقابل این سیل خروشان نخواهند توانست مقاومت کنند.

من با جرات مدعی هستم که ملت ایران و توده میلیونی آن در عصر حاضر بهتر از ملت حجاز در عهد رسول الله - صلی الله علیه و آله - و کوفه و عراق در عهد امیر المومنین و حسین بن علی - صلوات الله و سلامه علیهما - می‌باشند. آن حجاز که در عهد رسول الله - صلی الله علیه و آله - مسلمانان نیز اطاعت از ایشان نمی‌کردند و با بهانه‌هایی به جبهه نمی‌رفتند، که خداوند تعالی در سوره «توبه» با آیاتی آنها را توبیخ فرموده و وعده عذاب داده است. «۲۶» و آن قدر به ایشان دروغ بستند که به حسب نقل، در منبر به آنان نفرین فرمودند. «۲۷» و آن اهل عراق و کوفه که با امیر المومنین آن قدر بد رفتاری کردند و از اطاعتش سرباز زدند که شکایات آن حضرت از آنان در کتب نقل و تاریخ معروف است. و آن مسلمانان عراق و کوفه که با سید الشهداء - علیه السلام - آن شد که شد. و آنان که در شهادت دست آلوده نکردند، یا گریختند از معرکه و یا نشستند تا آن جنایت تاریخ واقع شد. اما امروز می‌بینیم که ملت ایران از قوای مسلح نظامی و انتظامی و سپاه و بسیج تا قوای مردمی از عشایر و داوطلبان و از

قوای در جبهه‌ها و مردم پشت جبهه‌ها، با کمال شوق و اشتیاق چه فداکاریها می‌کنند و چه حماسه‌ها می‌آفرینند. و می‌بینیم که مردم محترم سراسر کشور چه کمکه‌های ارزنده می‌کنند.

و می‌بینیم که بازماندگان شهدا و آسیب دیدگان جنگ و متعلقان آنان با چهره‌های حماسه‌آفرین و گفتار و کرداری مشتاقانه و اطمینان‌بخش با ما و شما روبه می‌شوند. و اینها همه از عشق و علاقه و ایمان سرشار آنان است به خداوند متعال و اسلام و حیات جاویدان. در صورتی که نه در محضر مبارک رسول اکرم- صلی الله علیه و آله و سلم- هستند، و نه در محضر امام معصوم- صلوات الله علیه. و انگیزه آنان ایمان و اطمینان به غیب است. و این رمز موفقیت و پیروزی در ابعاد مختلف است. و اسلام باید افتخار کند که چنین فرزندانی تربیت نموده، و ما همه مفتخریم که در چنین عصری و در پیشگاه چنین ملتی می‌باشیم.

و این جانب در اینجا یک وصیت به اشخاصی که به انگیزه مختلف با جمهوری اسلامی مخالفت می‌کنند و به جوانان، چه دختران و چه پسرانی که مورد بهره‌برداری منافقان و منحرفان فرصت طلب و سودجو واقع شده‌اند می‌نمایم، که بیطرفانه و با فکر آزاد به قضاوت بنشینید و تبلیغات آنان که می‌خواهند جمهوری اسلامی ساقط شود و کیفیت عمل آنان و رفتارشان با توده‌های محروم و گروه‌ها و دولتهایی که از آنان پشتیبانی کرده و می‌کنند و گروه‌ها و اشخاصی که در داخل به آنان پیوسته و از آنان پشتیبانی می‌کنند و اخلاق و رفتارشان در بین خود و هوادارانشان و تغییر موضع‌هایشان در پیشامدهای مختلف را، با دقت و بدون هوای نفس بررسی کنید، و مطالعه کنید حالات آنان که در این جمهوری اسلامی به دست منافقان و منحرفان شهید شدند، و ارزیابی کنید بین آنان و دشمنانشان؛ نوارهای این شهیدان تا حدی در دست و نوارهای مخالفان شاید در دست شماها باشد، ببینید کدام دسته طرفدار محرومان و مظلومان جامعه هستند.

برادران! شما این اوراق را قبل از مرگ من نمی‌خوانید. ممکن است پس از من بخوانید در آن وقت من نزد شما نیستم که بخواهم به نفع خود و جلب نظران برای کسب مقام و قدرتی با قلبهای جوان شما بازی کنم. من برای آنکه شما جوانان شایسته‌ای هستید علاقه دارم که جوانی خود را در راه خداوند و اسلام عزیز و جمهوری اسلامی صرف کنید تا سعادت هر دو جهان را دریابید. و از خداوند غفور می‌خواهم که شما را به راه مستقیم انسانیت هدایت کند و از گذشته ما و شما با رحمت واسعه خود بگذرد. شماها نیز در خلوتها از خداوند همین را بخواهید، که او هادی و رحمان است.

و یک وصیت به ملت شریف ایران و سایر ملت‌های مبتلا به حکومت‌های فاسد و دریند قدرتهای بزرگ می‌کنم؛ اما به ملت عزیز ایران توصیه می‌کنم که نعمتی که با جهاد عظیم خودتان و خون جوانان برومندان به دست آوردید همچون عزیزترین امور قدرش را بدانید و از آن حفاظت و پاسداری نمایید و در راه آن، که نعمتی عظیم الهی و امانت بزرگ خداوندی است کوشش کنید و از مشکلاتی که در این صراط مستقیم پیش می‌آید نهراسید که این تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ. «۲۸»

و در مشکلات دولت جمهوری اسلامی با جان و دل شریک و در رفع آنها کوشا باشید، و دولت و مجلس را از خود بدانید، و چون محبوبی گرامی از آن نگهداری کنید.

و به مجلس و دولت و دست‌اندرکاران توصیه می‌نمایم که قدر این ملت را بدانید و در خدمتگزاری به آنان خصوصاً مستضعفان و محرومان و ستم‌دیدگان که نور چشمان ما و اولیای نعم همه هستند و جمهوری اسلامی رهاورد آنان و با فداکاریهای آنان تحقق پیدا کرد و بقای آن نیز مرهون خدمات آنان است، فروگذار نکنید و خود را از مردم و آنان را از خود بدانید و حکومت‌های طاغوتی را که چپاولگرانی بی‌فرهنگ و زورگویانی تهی مغز بودند و هستند را همیشه محکوم نمایید، البته با اعمال انسانی که شایسته برای یک حکومت اسلامی است.

و اما به ملت‌های اسلامی توصیه می‌کنم که از حکومت جمهوری اسلامی و از ملت مجاهد ایران الگو بگیرید و حکومت‌های جائر خود را در صورتی که به خواست ملت‌ها که خواست ملت ایران است سر فرود نیاوردند، با تمام قدرت به جای خود بنشانید، که مایه بدبختی مسلمانان، حکومت‌های وابسته به شرق و غرب می‌باشند. و اکیداً توصیه می‌کنم که به بوق‌های تبلیغاتی مخالفان اسلام و جمهوری اسلامی گوش فرادهید که همه کوشش دارند که اسلام را از صحنه بیرون کنند که منافع ابرقدرتها تامین شود.

د- از نقشه‌های شیطانی قدرتهای بزرگ استعمار و استثمارگر که سال‌های طولانی در دست اجرا است و در کشور ایران از زمان رضا خان اوج گرفت و در زمان محمد رضا با روش‌های مختلف دنباله‌گیری شد، به انزواکشاندن روحانیت است؛ که در زمان رضا خان با فشار و سرکوبی و خلع لباس و حبس و تبعید و هتک حرمت و اعدام و امثال آن، و در زمان محمد رضا با نقشه و روش‌های دیگر که یکی از آنها ایجاد عداوت بین دانشگاهیان و روحانیان بود، که تبلیغات وسیعی در این زمینه شد؛ و مع الاسف به واسطه بیخبری هر دو قشر از توطئه شیطانی ابرقدرتها نتیجه چشمگیری گرفته شد. از یک طرف، از دبستان‌ها تا دانشگاه‌ها کوشش شد که معلمان و دبیران و اساتید و روسای دانشگاه‌ها از بین غریب‌زدگان یا شرق‌زدگان و منحرفان از اسلام و سایر ادیان انتخاب و به کار گماشته شوند و متعهدان مومن در اقلیت قرار گیرند که قشر موثر را که در آتیه حکومت را به دست می‌گیرند، از کودکی تا نوجوانی و تا جوانی طوری تربیت کنند که از ادیان مطلقاً، و اسلام بخصوص، و از وابستگان به ادیان خصوصاً روحانیون و مبلغان، متنفر باشند. و اینان را عمال انگلیس در آن زمان، و طرفدار سرمایه داران و زمین‌خواران و طرفدار ارتجاع و مخالف تمدن و تعالی در بعد از آن معرفی می‌نمودند. و از طرف دیگر، با تبلیغات سوء، روحانیون و مبلغان و متدینان را از دانشگاه و دانشگاهیان ترسانیده و همه را به بی‌دینی و بی‌بند و باری و مخالف با مظاهر اسلام و ادیان متهم می‌نمودند. نتیجه آنکه دولتمردان مخالف ادیان و اسلام و روحانیون و متدینان باشند؛ و توده‌های مردم که علاقه به دین و روحانی دارند مخالف دولت و حکومت و هر چه متعلق به آن است باشند، و اختلاف عمیق بین دولت و ملت و دانشگاهی و روحانی راه را برای چپاولگران آن چنان باز کند که تمام شئون کشور در تحت قدرت آنان و تمام ذخایر ملت در جیب آنان سرازیر شود، چنانچه دیدید به سر این ملت مظلوم چه آمد، و می‌رفت که چه آید.

اکنون که به خواست خداوند متعال و مجاهدت ملت- از روحانی و دانشگاهی تا بازاری و کارگر و کشاورز و سایر قشرها- بند اسارت را پاره و سد قدرت ابرقدرتها را شکستند و کشور را از دست آنان و وابستگان‌شان نجات دادند، توصیه این جانب آن است که نسل حاضر و آینده غفلت نکنند و دانشگاهیان و جوانان برومند عزیز هر چه بیشتر با روحانیان و طلاب علوم اسلامی پیوند دوستی و تفاهم را محکمتر و استوارتر سازند و از نقشه‌ها و توطئه‌های

دشمن غدار غافل نباشند و به مجرد آنکه فرد یا افرادی را دیدند که با گفتار و رفتار خود در صدد است بذل نفاق بین آنان افکند او را ارشاد و نصیحت نمایند؛ و اگر تاثیر نکرد از او روگردان شوند و او را به انزوا کشانند و نگذارند توطئه ریشه دواند که سرچشمه را به آسانی می‌توان گرفت. و مخصوصاً اگر در اساتید کسی پیدا شد که می‌خواهد انحراف ایجاد کند، او را ارشاد و اگر نشد، از خود و کلاس خود طرد کنند. و این توصیه بیشتر متوجه روحانیون و محصلین علوم دینی است. و توطئه‌ها در دانشگاه‌ها از عمق ویژه‌ای برخوردار است و هر قشر محترم که مغز متفکر جامعه هستند باید مواظب توطئه‌ها باشند.

ه- از جمله نقشه‌ها که مع الاسف تاثیر بزرگی در کشورها و کشور عزیزمان گذاشت و آثار آن باز تا حد زیادی به جا مانده، بیگانه نمودن کشورهای استعمارزده از خویش، و غربزده و شرق‌زده نمودن آنان است به طوری که خود را و فرهنگ و قدرت خود را به هیچ گرفتند و غرب و شرق، دو قطب قدرتمند را نژاد برتر و فرهنگ آنان را والاتر و آن دو قدرت را قبله گاه عالم دانستند و وابستگی به یکی از دو قطب را از فرائض غیر قابل اجتناب معرفی نمودند! و قصه این امر غم‌انگیز، طولانی و ضربه‌هایی که از آن خورده و اکنون نیز می‌خوریم کشنده و کوبنده است.

و غم‌انگیزتر اینکه آنان ملت‌های ستم‌دیده زیر سلطه را در همه چیز عقب نگه داشته و کشورهای مصرفی بار آوردند و به قدری ما را از پیشرفتهای خود و قدرتهای شیطانی‌شان ترسانده‌اند که جرات دست زدن به هیچ ابتکاری نداریم و همه چیز خود را تسلیم آنان کرده و سرنوشت خود و کشورهای خود را به دست آنان سپرده و چشم و گوش بسته مطیع فرمان هستیم. و این پوچی و تهی مغزی مصنوعی موجب شده که در هیچ امری به فکر و دانش خود اتکا نکنیم و کورکورانه از شرق و غرب تقلید نماییم بلکه از فرهنگ و ادب و صنعت و ابتکار اگر داشتیم، نویسندگان و گویندگان غرب و شرق‌زده بی‌فرهنگ، آنها را به باد انتقاد و مسخره گرفته و فکر و قدرت بومی ما را سرکوب و مایوس نموده و می‌نمایند و رسوم و آداب اجنبی را هر چند مبتذل و مفتضح باشد با عمل و گفتار و نوشتار ترویج کرده و با مداحی و ثناجویی آنها را به خورد ملت‌ها داده و می‌دهند. فی‌المثل، اگر در کتاب یا نوشته یا گفتاری چند واژه فرنگی باشد، بدون توجه به محتوای آن با اعجاب پذیرفته، و گوینده و نویسنده آن را دانشمند و روشنفکر به حساب می‌آورند. و از گهواره تا قبر به هر چه بنگریم اگر با واژه غربی و شرقی اسم گذاری شود مرغوب و مورد توجه و از مظاهر تمدن و پیشرفتگی محسوب، و اگر واژه‌های بومی خودی به کار رود مطرود و کهنه و واپس‌زده خواهد بود. کودکان ما اگر نام غربی داشته باشند مفتخر؛ و اگر نام خودی دارند سر به زیر و عقب افتاده‌اند. خیابان‌ها، کوچه‌ها، مغازه‌ها، شرکت‌ها، داروخانه‌ها، کتابخانه‌ها، پارچه‌ها، و دیگر متاع‌ها، هر چند در داخل تهیه شده باید نام خارجی داشته باشد تا مردم از آن راضی و به آن اقبال کنند. فرنگی مآبی از سر تا پا و در تمام نشست و برخاستها و در معاشرت‌ها و تمام شئون زندگی موجب افتخار و سربلندی و تمدن و پیشرفت، و در مقابل، آداب و رسوم خودی، کهنه‌پرستی و عقب افتادگی است. در هر مرض و کسالتی و لو جزئی و قابل علاج در داخل، باید به خارج رفت و دکترها و اطباء دانشمند خود را محکوم و مایوس کرد. رفتن به انگلستان و فرانسه و امریکا و مسکو افتخاری پر ارزش و رفتن به حج و سایر اماکن متبرکه کهنه‌پرستی و عقب‌ماندگی است.

بی‌اعتنایی به آنچه مربوط به مذهب و معنویات است از نشانه‌های روشنفکری و تمدن، و در مقابل، تعهد به این امور نشانه عقب‌ماندگی و کهنه‌پرستی است.

این جانب نمی‌گویم ما خود همه چیز داریم؛ معلوم است ما را در طول تاریخ نه چندان دور خصوصاً، و در سده‌های اخیر از هر پیشرفتی محروم کرده‌اند و دولتمردان خائن و دودمان پهلوی خصوصاً، و مراکز تبلیغاتی علیه دستاوردهای خودی و نیز خود کوچک دیدنها و یا ناچیز دیدنها، ما را از هر فعالیتی برای پیشرفت محروم کرد. وارد کردن کالاها از هر قماش و سرگرم کردن بانوان و مردان خصوصاً طبقه جوان، به اقسام اجناس وارداتی از قبیل ابزار آرایش و تزئینات و تجملات و بازیهای کودکانه و به مسابقه کشاندن خانواده‌ها و مصرفی بار آوردن هر چه بیشتر، که خود داستانهای غم‌انگیز دارد، و سرگرم کردن و به تباهی کشاندن جوانها که عضو فعال هستند با فراهم آوردن مراکز فحشا و عشرتکده‌ها، و دهها از این مصائب حساب شده، برای عقب نگه‌داشتن کشورهاست. من وصیت دلسوزانه و خادمانه می‌کنم به ملت عزیز که اکنون که تا حدود بسیار چشمگیری از بسیاری از این دامها نجات یافته و نسل محروم حاضر به فعالیت و ابتکار برخاسته و دیدیم که بسیاری از کارخانه‌ها و وسایل پیشرفته مثل هواپیماها و دیگر چیزها که گمان نمی‌رفت متخصصین ایران قادر به راه انداختن کارخانه‌ها و امثال آن باشند و همه دستها را به سوی غرب یا شرق دراز کرده بودیم که متخصصین آنان اینها را به راه اندازند، در اثر محاصره اقتصادی و جنگ تحمیلی، خود جوانان عزیز ما قطعات محل احتیاج را ساخته و با قیمتهای ارزانتر عرضه کرده و رفع احتیاج نمودند و ثابت کردند که اگر بخواهیم می‌توانیم.

باید هوشیار و بیدار و مراقب باشید که سیاست بازان پیوسته به غرب و شرق با وسوسه‌های شیطانی شما را به سوی این چپاولگران بین‌المللی نکشند؛ و با اراده مصمم و فعالیت و پشتکار خود به رفع وابستگیها قیام کنید. و بدانید که نژاد آریا و عرب از نژاد اروپا و امریکا و شوروی کم ندارد و اگر خودی خود را بیابد و یاس را از خود دور کند و چشمداشت به غیر خود نداشته باشد، در دراز مدت قدرت همه کار و ساختن همه چیز را دارد. و آنچه انسانهای شبیه به اینان به آن رسیده‌اند شما هم خواهید رسید به شرط اتکال به خداوند تعالی و اتکا به نفس، و قطع وابستگی به دیگران و تحمل سختیها برای رسیدن به زندگی شرافتمندانه و خارج شدن از تحت سلطه اجانب.

و بر دولتها و دست‌اندرکاران است چه در نسل حاضر و چه در نسلهای آینده که از متخصصین خود قدردانی کنند و آنان را با کمکهای مادی و معنوی تشویق به کار نمایند و از ورود کالاهای مصرف‌ساز و خانه برانداز جلوگیری نمایند و به آنچه دارند بسازند تا خود همه چیز بسازند.

و از جوانان، دختران و پسران، می‌خواهم که استقلال و آزادی و ارزشهای انسانی را، و لو با تحمل زحمت و رنج، فدای تجملات و عشرتها و بی‌بند و باریها و حضور در مراکز فحشا که از طرف غرب و عمال بی‌وطن به شما عرضه می‌شود نکنند؛ که آنان چنانچه تجربه نشان داده جز تباهی شما و اغفالتان از سرنوشت کشورتان و چاپیدن ذخائر شما و به بند استعمار و ننگ وابستگی کشیدنتان و مصرفی نمودن ملت و کشورتان به چیز دیگر فکر نمی‌کنند؛ و می‌خواهند با این وسایل و امثال آن شما را عقب مانده، و به اصطلاح آنان «نیمه وحشی» نگه دارند.

و- از توطئه‌های بزرگ آنان، چنانچه اشاره شد و کراراً تذکر داده‌ام، به دست گرفتن مراکز تعلیم و تربیت خصوصاً دانشگاهها است که مقدرات کشورها در دست محصولات آنها است. روش آنان با روحانیون و مدارس علوم اسلامی فرق دارد با روشی که در دانشگاهها و دبیرستانها دارند. نقشه آنان برداشتن روحانیون از سر راه و منزوی کردن آنان است؛ یا با سرکوبی و خشونت و هتاک‌ی که در زمان رضا خان عمل شد ولی نتیجه معکوس گرفته شد؛ یا با تبلیغات و تهمتها و نقشه‌های شیطانی برای جدا کردن قشر تحصیلکرده و به اصطلاح روشنفکر که این هم در زمان رضا خان عمل می‌شد و در ردیف فشار و سرکوبی بود؛ و در زمان محمد رضا ادامه یافت بدون خشونت ولی مودیان.

و اما در دانشگاه نقشه آن است که جوانان را از فرهنگ و ادب و ارزشهای خودی منحرف کنند و به سوی شرق یا غرب بکشانند و دولتمردان را از بین اینان انتخاب و بر سرنوشت کشورها حکومت دهند تا به دست آنها هر چه می‌خواهند انجام دهند. اینان کشور را به غارتزدگی و غریزدگی بکشانند و قشر روحانی با انزوا و منفوریت و شکست قادر بر جلوگیری نباشد. و این بهترین راه است برای عقب نگه داشتن و غارت کردن کشورهای تحت سلطه، زیرا برای ابرقدرتها بی‌زحمت و بی‌خرج و در جوامع ملی بی‌سر و صدا، هر چه هست به جیب آنان می‌ریزد.

پس اکنون که دانشگاهها و دانشسراها در دست اصلاح و پاکسازی است، بر همه ما لازم است با متصدیان کمک کنیم و برای همیشه نگذاریم دانشگاهها به انحراف کشیده شود؛ و هر جا انحرافی به چشم خورد با اقدام سریع به رفع آن کوشیم. و این امر حیاتی باید در مرحله اول با دست پر توان خود جوانان دانشگاهها و دانشسراها انجام گیرد که نجات دانشگاه از انحراف، نجات کشور و ملت است.

و این جانب به همه نوجوانان و جوانان در مرحله اول، و پدران و مادران و دوستان آنها در مرحله دوم، و به دولتمردان و روشنفکران دلسوز برای کشور در مرحله بعد وصیت می‌کنم که در این امر مهم که کشورتان را از آسیب نگه می‌دارد، با جان و دل کوشش کنید و دانشگاهها را به نسل بعد بسپارید. و به همه نسلهای مسلسل توصیه می‌کنم که برای نجات خود و کشور عزیز و اسلام آدم‌ساز، دانشگاهها را از انحراف و غرب و شرق‌زدگی حفظ و پاسداری کنید و با این عمل انسانی - اسلامی خود دست قدرتهای بزرگ را از کشور قطع و آنان را ناامید نمایید. خدایتان پشتیبان و نگهدار باد.

ز- از مهمات امور، تعهد وکلای مجلس شورای اسلامی است. ما دیدیم که اسلام و کشور ایران چه صدمات بسیار غم‌انگیزی از مجلس شورای غیر صالح و منحرف، از بعد از مشروطه تا عصر رژیم جنایتکار پهلوی و از هر زمان بدتر و خطرناکتر در این رژیم تحمیلی فاسد خورد؛ و چه مصیبتها و خسارتهای جانفرسا از این جنایتکاران بی‌ارزش و نوکر مآب به کشور و ملت وارد شد. در این پنجاه سال یک اکثریت قلابی منحرف در مقابل یک اقلیت مظلوم موجب شد که هر چه انگلستان و شوروی و اخیراً امریکا خواستند، با دست همین منحرفان از خدا بی‌خبر انجام دهند و کشور را به تباهی و نیستی کشانند. از بعد از مشروطه، هیچ گاه تقریباً به مواد مهم قانون اساسی عمل نشد- قبل از رضا خان با تصدی غریزدگان و مشتی خان و زمینخواران؛ و در زمان رژیم پهلوی به دست آن رژیم سفاک و وابستگان و حلقه به گوشان آن.

اکنون که با عنایت پروردگار و همت ملت عظیم الشان سرنوشت کشور به دست مردم افتاد و وکلا از خود مردم و با انتخاب خودشان، بدون دخالت دولت و خانهای ولایات به مجلس شورای اسلامی راه یافتند، و امید است که با تعهد آنان به اسلام و مصالح کشور جلوگیری از هر انحراف بشود. وصیت این جانب به ملت در حال و آتیه آن است که با اراده مصمم خود و تعهد خود به احکام اسلام و مصالح کشور در هر دوره از انتخابات وکلای دارای تعهد به اسلام و جمهوری اسلامی که غالباً بین متوسطین جامعه و محرومین می باشند و غیر منحرف از صراط مستقیم- به سوی غرب یا شرق- و بدون گرایش به مکتبهای انحرافی و اشخاص تحصیلکرده و مطلع بر مسائل روز و سیاستهای اسلامی، به مجلس بفرستند.

و به جامعه محترم روحانیت خصوصاً مراجع معظم، وصیت می کنم که خود را از مسائل جامعه خصوصاً مثل انتخاب رئیس جمهور و وکلای مجلس، کنار نکنند و بی تفاوت نباشند. همه دیدید و نسل آتیه خواهد شنید که دست سیاست بازان پیرو شرق و غرب، روحانیون را که اساس مشروطیت را با زحمات و رنجها بنیان گذاشتند از صحنه خارج کردند و روحانیون نیز بازی سیاست بازان را خورده و دخالت در امور کشور و مسلمین را خارج از مقام خود انگاشتند و صحنه را به دست غربزدگان سپردند؛ و به سر مشروطیت و قانون اساسی و کشور و اسلام آن آوردند که جبرانش احتیاج به زمان طولانی دارد.

اکنون که بحمد الله تعالی موانع رفع گردیده و فضای آزاد برای دخالت همه طبقات پیش آمده است، هیچ عذری باقی نمانده و از گناهان بزرگ نابخشودنی، مسامحه در امر مسلمین است. هر کس به مقدار توانش و حیطه نفوذش لازم است در خدمت اسلام و میهن باشد؛ و با جدیت از نفوذ وابستگان به دو قطب استعمارگر و غرب یا شرق زدگان و منحرفان از مکتب بزرگ اسلام جلوگیری نمایند، و بدانند که مخالفین اسلام و کشورهای اسلامی که همان ابرقدرتان چپاولگر بین المللی هستند، با تدریج و ظرافت در کشور ما و کشورهای اسلامی دیگر رخنه، و با دست افراد خود ملتها، کشورها را به دام استثمار می کشانند. باید با هوشیاری مراقب باشید و با احساس اولین قدم نفوذی به مقابله برخیزید و به آنان مهلت ندهید. خدایتان یار و نگهدار باشد. و از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در این عصر و عصرهای آینده می خواهم که اگر خدای نخواستہ عناصر منحرفی با دسیسه و بازی سیاسی وکالت خود را به مردم تحمیل نمودند، مجلس اعتبارنامه آنان را رد کنند و نگذارند حتی یک عنصر خرابکار وابسته به مجلس راه یابد.

و به اقلیتهای مذهبی رسمی وصیت می کنم که از دوره های رژیم پهلوی عبرت بگیرند و وکلای خود را از اشخاص متعهد به مذهب خود و جمهوری اسلامی و غیر وابسته به قدرتهای جهانخوار و بدون گرایش به مکتبهای الحادی و انحرافی و التقاطی انتخاب نمایند.

و از همه نمایندگان خواستارم که با کمال حسن نیت و برادری با هم مجلسان خود رفتار، و همه کوشا باشند که قوانین خدای نخواستہ از اسلام منحرف نباشد و همه به اسلام و احکام آسمانی آن وفادار باشید تا به سعادت دنیا و آخرت نایل آید.

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آینده، که با کمال دقت و قدرت وظایف اسلامی و ملی خود را ایفا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند و با ملاحظه ضرورات کشور که گاهی با احکام ثانویه و گاهی به ولایت فقیه باید اجرا شود توجه نمایند.

و وصیت من به ملت شریف آن است که در تمام انتخابات، چه انتخاب رئیس جمهور و چه نمایندگان مجلس شورای اسلامی و چه انتخاب خبرگان برای تعیین شورای رهبری یا رهبر، در صحنه باشند و اشخاصی که انتخاب می‌کنند روی ضوابطی باشد که اعتبار می‌شود مثلاً در انتخاب خبرگان برای تعیین شورای رهبری یا رهبر، توجه کنند که اگر مسامحه نمایند و خبرگان را روی موازین شرعیه و قانون انتخاب نکنند، چه بسا که خساراتی به اسلام و کشور وارد شود که جبران‌پذیر نباشد. و در این صورت همه در پیشگاه خداوند متعال مسئول می‌باشند.

از این قرار، عدم دخالت ملت از مراجع و علمای بزرگ تا طبقه بازاری و کشاورز و کارگر و کارمند، همه و همه مسئول سرنوشت کشور و اسلام می‌باشند؛ چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آتی؛ و چه بسا که در بعضی مقاطع، عدم حضور و مسامحه، گناهی باشد که در راس گناهان کبیره است. پس علاج واقعه را قبل از وقوع باید کرد، و الا کار از دست همه خارج خواهد شد. و این حقیقتی است که بعد از مشروطه لمس نموده‌اید و نموده‌ایم. چه هیچ علاجی بالاتر و والاتر از آن نیست که ملت در سرتاسر کشور در کارهایی که محول به اوست بر طبق ضوابط اسلامی و قانون اساسی انجام دهد؛ و در تعیین رئیس جمهور و وکلای مجلس با طبقه تحصیلکرده متعهد و روشنفکر با اطلاع از مجاری امور و غیر وابسته به کشورهای قدرتمند استثمارگر و اشتها به تقوا و تعهد به اسلام و جمهوری اسلامی مشورت کرده، و با علما و روحانیون با تقوا و متعهد به جمهوری اسلامی نیز مشورت نموده؛ و توجه داشته باشند رئیس جمهور و وکلای مجلس از طبقه‌ای باشند؛ که محرومیت و مظلومیت مستضعفان و محرومان جامعه را لمس نموده و در فکر رفاه آنان باشند، نه از سرمایه داران و زمینخواران و صدرنشینان مرفه و غرق در لذات و شهوات که تلخی محرومیت و رنج گرسنگان و پابرهنگان را نمی‌توانند بفهمند.

و باید بدانیم که اگر رئیس جمهور و نمایندگان مجلس، شایسته و متعهد به اسلام و دلسوز برای کشور و ملت باشند، بسیاری از مشکلات پیش نمی‌آید؛ و مشکلاتی اگر باشد رفع می‌شود. و همین معنی در انتخاب خبرگان برای تعیین شورای رهبری یا رهبر با ویژگی خاص باید در نظر گرفته شود؛ که اگر خبرگان که با انتخاب ملت تعیین می‌شوند از روی کمال دقت و با مشورت با مراجع عظام هر عصر و علمای بزرگ سرتاسر کشور و متدینین و دانشمندان متعهد، به مجلس خبرگان بروند، بسیاری از مهمات و مشکلات به واسطه تعیین شایسته ترین و متعهدترین شخصیتها برای رهبری یا شورای رهبری پیش نخواهد آمد، یا با شایستگی رفع خواهد شد. و با نظر به اصل یکصد و نهم و یکصد و دهم قانون اساسی، وظیفه سنگین ملت در تعیین خبرگان و نمایندگان در تعیین رهبر یا شورای رهبری روشن خواهد شد، که اندک مسامحه در انتخاب، چه آسیبی به اسلام و کشور و جمهوری اسلامی وارد خواهد کرد که احتمال آن، که در سطح بالای از اهمیت است برای آنان تکلیف الهی ایجاد می‌کند.

و وصیت این جانب به رهبر و شورای رهبری در این عصر که عصر تهاجم ابرقدرتها و وابستگان به آنان در داخل و خارج کشور به جمهوری اسلامی و در حقیقت به اسلام است در پوشش جمهوری اسلامی و در عصرهای آینده، آن است که خود را وقف در خدمت به اسلام و جمهوری اسلامی و محرومان و مستضعفان بنمایند؛ و گمان ننمایند که رهبری فی نفسه برای آنان تحفه‌ای است و مقام والایی، بلکه وظیفه سنگین و خطرناکی است که لغزش در آن اگر خدای نخواست با هوای نفس باشد، ننگ ابدی در این دنیا و آتش غضب خدای قهار در جهان دیگر در پی دارد.

از خداوند منان هادی با تضرع و ابتهال می‌خواهم که ما و شما را از این امتحان خطرناک با روی سفید در حضرت خود بپذیرد و نجات دهد و این خطر قدری خفیفتر برای روسای جمهور حال و آینده و دولتها و دست‌اندرکاران، به حسب درجات در مسئولیتها نیز هست که باید خدای متعال را حاضر و ناظر و خود را در محضر مبارک او بدانند. خداوند متعال راهگشای آنان باشد.

ح- از مهمات امور مساله قضاوت است که سر و کار آن با جان و مال و ناموس مردم است. وصیت این جانب به رهبر و شورای رهبری آن است که در تعیین عالیتین مقام قضایی که در عهده دارند، کوشش کنند که اشخاص متعهد سابقه‌دار و صاحب‌نظر در امور شرعی و اسلامی و در سیاست را نصب نمایند.

و از شورای عالی قضایی می‌خواهم امر قضاوت را که در رژیم سابق به وضع اسفناک و غم‌انگیزی درآمده بود با جدیت سر و سامان دهند؛ و دست کسانی که با جان و مال مردم بازی می‌کنند و آنچه نزد آنان مطرح نیست عدالت اسلامی است از این کرسی پر اهمیت کوتاه کنند، و با پشتکار و جدیت بتدریج دادگستری را متحول نمایند؛ و قضات دارای شرایطی که، ان شاء الله با جدیت حوزه‌های علمیه مخصوصاً حوزه مبارکه علمیه قم تربیت و تعلیم می‌شوند و معرفی می‌گردند، به جای قضاتی که شرایط مقرر اسلامی را ندارند نصب گردند، که ان شاء الله تعالی بزودی قضاوت اسلامی در سراسر کشور جریان پیدا کند.

و به قضات محترم در عصر حاضر و اعصار آینده وصیت می‌کنم که با در نظر گرفتن احادیثی که از معصومین- صلوات الله علیهم- در اهمیت قضا و خطر عظیمی که قضاوت دارد و توجه و نظر به آنچه درباره قضاوت به غیر حق وارد شده است، این امر خطیر را تصدی نمایند و نگذارند این مقام به غیر اهلش سپرده شود. و کسانی که اهل هستند از تصدی این امر سرباز زنند و به اشخاص غیر اهل میدان ندهند؛ و بدانند که همان طور که خطر این مقام بزرگ است اجر و فضل و ثواب آن نیز بزرگ است. و می‌دانند که تصدی قضا برای اهلش واجب کفایی است.

ط- وصیت این جانب به حوزه‌های مقدسه علمیه آن است که کراراً عرض نموده‌ام که در این زمان که مخالفین اسلام و جمهوری اسلامی کمر به براندازی اسلام بسته‌اند و از هر راه ممکن برای این مقصد شیطانی کوشش می‌نمایند، و یکی از راههای با اهمیت برای مقصد شوم آنان و خطرناک برای اسلام و حوزه‌های اسلامی نفوذ دادن افراد منحرف و تبهکار در حوزه‌های علمیه است، که خطر بزرگ کوتاه مدت آن بدنام نمودن حوزه‌ها با اعمال ناشایسته و اخلاق و روش انحرافی است و خطر بسیار عظیم آن در دراز مدت به مقامات بالا رسیدن یک

یا چند نفر شاید که با آگاهی بر علوم اسلامی و جازدن خود را در بین توده‌ها و قشرهای مردم پاکدل و علاقه‌مند نمودن آنان را به خویش و ضربه مهلک زدن به حوزه‌های اسلامی و اسلام عزیز و کشور در موقع مناسب می‌باشد. و می‌دانیم که قدرتهای بزرگ چپاولگر در میان جامعه‌ها افرادی به صورتهای مختلف از ملیگراها و روشنفکران مصنوعی و روحانی نمایان که اگر مجال یابند از همه پرخطرتر و آسیب رسانترند ذخیره دارند که گاهی سی-چهل سال با مشی اسلامی و مقدس مآبی یا «پان‌ایرانیسم» و وطن‌پرستی و حیل‌های دیگر، با صبر و بردباری در میان ملت‌ها زیست می‌کنند و در موقع مناسب ماموریت خود را انجام می‌دهند. و ملت عزیز ما در این مدت کوتاه پس از پیروزی انقلاب نمونه‌هایی از قبیل «مجاهد خلق» و «فدایی خلق» «۲۹» و «توده‌ای» ها «۳۰» و دیگر عناوین دیده‌اند، و لازم است همه با هوشیاری این قسم توطئه را خنثی نمایند و از همه لازم‌تر حوزه‌های علمیه است که تنظیم و تصفیه آن با مدرسین محترم و افاضل سابقه‌دار است با تأیید مراجع وقت. و شاید تر «نظم در بی‌نظمی» است از القائنات شوم همین نقشه‌ریزان و توطئه‌گران باشد.

در هر صورت وصیت این جانب آن است که در همه اعصار خصوصاً در عصر حاضر که نقشه‌ها و توطئه‌ها سرعت و قوت گرفته است، قیام برای نظام دادن به حوزه‌ها لازم و ضروری است؛ که علما و مدرسین و افاضل عظیم الشان صرف وقت نموده و با برنامه دقیق صحیح حوزه‌ها را و خصوصاً حوزه علمیه قم و سایر حوزه‌های بزرگ و با اهمیت را در این مقطع از زمان از آسیب حفظ نمایند.

و لازم است علما و مدرسین محترم نگذارند در درس‌هایی که مربوط به فقه است و حوزه‌های فقهی و اصولی از طریقه مشایخ معظم که تنها راه برای حفظ فقه اسلامی است منحرف شوند، و کوشش نمایند که هر روز بر دقتها و بحث و نظرها و ابتکار و تحقیق افزوده شود؛ و فقه سنتی که ارث سلف صالح است و انحراف از آن سست شدن ارکان تحقیق و تدقیق است، محفوظ بماند و تحقیقات بر تحقیقات اضافه گردد. و البته در رشته‌های دیگر علوم به مناسبت احتیاجات کشور و اسلام برنامه‌هایی تهیه خواهد شد و رجالی در آن رشته تربیت باید شود. و از بالاترین و والاترین حوزه‌هایی که لازم است به طور همگانی مورد تعلیم و تعلم قرار گیرد، علوم معنوی اسلامی است، از قبیل علم اخلاق و تهذیب نفس و سیر و سلوک الی الله- رزقنا الله و ایاکم- که جهاد اکبر می‌باشد.

ی- از اموری که اصلاح و تصفیه و مراقبت از آن لازم است قوه اجراییه است. گاهی ممکن است که قوانین مترقی و مفید به حال جامعه از مجلس بگذرد و شورای نگهبان آن را تنفیذ کند و وزیر مسئول هم ابلاغ نماید، لکن به دست مجریان غیر صالح که افتاد آن را مسخ کنند و بر خلاف مقررات یا با کاغذبازیها یا پیچ و خمها که به آن عادت کرده‌اند یا عمداً برای نگران نمودن مردم عمل کنند، که بتدریج و مسامحه غائله ایجاد می‌کند.

وصیت این جانب به وزرای مسئول در عصر حاضر و در عصرهای دیگر آن است که علاوه بر آنکه شماها و کارمندان وزارتخانه‌ها بودجه‌ای که از آن ارتزاق می‌کنید مال ملت، و باید همه خدمتگزار ملت و خصوصاً مستضعفان باشید، و ایجاد زحمت برای مردم و مخالف وظیفه عمل کردن حرام و خدای نخواستگه گاهی موجب غضب الهی می‌شود، همه شما به پشتیبانی ملت احتیاج دارید. با پشتیبانی مردم خصوصاً طبقات محروم بود که پیروزی حاصل شد و دست ستمشاهی از کشور و ذخائر آن کوتاه گردید. و اگر روزی از پشتیبانی آنان محروم

شوید، شماها کنار گذاشته می‌شوید و همچون رژیم شاهنشاهی ستمکار به جای شما ستم‌پیشگان پست‌ها را اشغال می‌نمایند. بنا بر این حقیقت ملموس، باید کوشش در جلب نظر ملت بنمایید و از رفتار غیر اسلامی- انسانی احتراز نمایید.

و در همین انگیزه به وزرای کشور در طول تاریخ آینده توصیه می‌کنم که در انتخاب استاندارها دقت کنند اشخاص لایق، متدین، متعهد، عاقل و سازگار با مردم انتخاب نمایند، تا آرامش در کشور هر چه بیشتر حکمفرما باشد. و باید دانست که گرچه تمام وزیران وزارتخانه‌ها مسئولیت در اسلامی کردن و تنظیم امور محل مسئولیت خود دارند لکن بعضی از آنها ویژگی خاص دارند؛ مثل وزارت خارجه که مسئولیت سفارتخانه‌ها را در خارج از کشور دارند. این جانب از ابتدای پیروزی به وزرای خارجه راجع به طاغوتزدگی سفارتخانه‌ها و تحول آنها به سفارتخانه‌های مناسب با جمهوری اسلامی توصیه‌هایی نمودم، لکن بعضی آنان یا نخواستند یا نتوانستند عمل مثبتی انجام دهند. و اکنون که سه سال از پیروزی می‌گذرد اگر چه وزیر خارجه کنونی اقدام به این امر نموده است و امید است با پشتکار و صرف وقت این امر مهم انجام گیرد.

و وصیت من به وزرای خارجه در این زمان و زمانهای بعد آن است که مسئولیت شما بسیار زیاد است، چه در اصلاح و تحول وزارتخانه و سفارتخانه‌ها؛ و چه در سیاست خارجی حفظ استقلال و منافع کشور و روابط حسنه با دولتهایی که قصد دخالت در امور کشور ما را ندارند. و از هر امری که شائبه وابستگی با همه ابعادی که دارد به طور قاطع احتراز نمایید. و باید بدانید که وابستگی در بعضی امور هر چند ممکن است ظاهر فریبنده‌ای داشته باشد یا منفعت و فایده‌ای در حال داشته باشد، لکن در نتیجه، ریشه کشور را به تباهی خواهد کشید. و کوشش داشته باشید در بهتر کردن روابط با کشورهای اسلامی و در بیدار کردن دولتمردان و دعوت به وحدت و اتحاد کنید که خداوند با شماست.

و وصیت من به ملت‌های کشورهای اسلامی است که انتظار نداشته باشید که از خارج کسی به شما در رسیدن به هدف که آن اسلام و پیاده کردن احکام اسلام است کمک کند؛ خود باید به این امر حیاتی که آزادی و استقلال را تحقق می‌بخشد قیام کنید. و علمای اعلام و خطبای محترم کشورهای اسلامی دولتها را دعوت کنند که از وابستگی به قدرتهای بزرگ خارجی خود را رها کنند و با ملت خود تفاهم کنند؛ در این صورت پیروزی را در آغوش خواهند کشید. و نیز ملت‌ها را دعوت به وحدت کنند؛ و از نژادپرستی که مخالف دستور اسلام است بپرهیزند؛ و با برادران ایمانی خود در هر کشوری و با هر نژادی که هستند دست برادری دهند که اسلام بزرگ آنان را برادر خوانده. و اگر این برادری ایمانی با همت دولتها و ملت‌ها و با تایید خداوند متعال روزی تحقق یابد، خواهید دید که بزرگترین قدرت جهان را مسلمین تشکیل می‌دهند. به امید روزی که با خواست پروردگار عالم این برادری و برابری حاصل شود.

و وصیت این جانب به وزارت ارشاد در همه اعصار خصوصاً عصر حاضر که ویژگی خاصی دارد، آن است که برای تبلیغ حق مقابل باطل و ارائه چهره حقیقی جمهوری اسلامی کوشش کنند. ما اکنون، در این زمان که دست ابرقدرتها را از کشور خود کوتاه کردیم، مورد تهاجم تبلیغاتی تمام رسانه‌های گروهی وابسته به قدرتهای بزرگ

هستیم. چه دروغها و تهمت‌ها که گویندگان و نویسندگان وابسته به ابرقدرتها به این جمهوری اسلامی نوپا زنده و نمی‌زنند.

مع الاسف اکثر دولتهای منطقه اسلامی که به حکم اسلام باید دست اخوت به ما دهند، به عداوت با ما و اسلام برخاسته‌اند و همه در خدمت جهانخواران از هر طرف به ما هجوم آورده‌اند. و قدرت تبلیغاتی ما بسیار ضعیف و ناتوان است و می‌دانید که امروز جهان روی تبلیغات می‌چرخد. و با کمال تاسف، نویسندگان به اصطلاح روشنفکر که به سوی یکی از دو قطب گرایش دارند، به جای آنکه در فکر استقلال و آزادی کشور و ملت خود باشند، خودخواهیها و فرصت طلبیها و انحصارجوییها به آنان مجال نمی‌دهد که لحظه‌ای تفکر نمایند و مصالح کشور و ملت خود را در نظر بگیرند، و مقایسه بین آزادی و استقلال را در این جمهوری با رژیم ستمگر سابق نمایند و زندگی شرافتمندانه ارزنده را توام با بعض آنچه را که از دست داده‌اند، که رفاه و عیش‌زدگی است، با آنچه از رژیم ستمشاهی دریافت می‌کردند توام با وابستگی و نوکرمآبی و ثناجویی و مداحی از جرثومه‌های فساد و معادن ظلم و فحشا بسنجند؛ و از تهمت‌ها و نارواها به این جمهوری تازه تولد یافته دست بکشند و با ملت و دولت در صف واحد بر ضد طاغوتیان و ستم‌پیشگان زبانها و قلمها را به کار بگیرند.

و مسئله تبلیغ تنها به عهده وزارت ارشاد نیست بلکه وظیفه همه دانشمندان و گویندگان و نویسندگان و هنرمندان است. باید وزارت خارجه کوشش کند تا سفارتخانه‌ها نشریات تبلیغی داشته باشند و چهره نورانی اسلام را برای جهانیان روشن نمایند؛ که اگر این چهره با آن جمال جمیل که قرآن و سنت در همه ابعاد به آن دعوت کرده از زیر نقاب مخالفان اسلام و کج‌فهمیهای دوستان خودنمایی نماید، اسلام جهانگیر خواهد شد و پرچم پر افتخار آن در همه جا به اهتزاز خواهد آمد. چه مصیبت بار و غم‌انگیز است که مسلمانان متاعی دارند که از صدر عالم تا نهایت آن نظیر ندارد، نتوانسته‌اند این گوهر گرانبها را که هر انسانی به فطرت آزاد خود طالب آن است عرضه کنند؛ بلکه خود نیز از آن غافل و به آن جاهلند و گاهی از آن فراری‌اند!

ک- از امور بسیار با اهمیت و سرنوشت‌ساز مسئله مراکز تعلیم و تربیت از کودکان تا دانشگاهها است که به واسطه اهمیت فوق العاده اش تکرار نموده و با اشاره می‌گذرم. باید ملت غارت شده بدانند که در نیم قرن اخیر آنچه به ایران و اسلام ضربه مهلک زده است قسمت عمده اش از دانشگاهها بوده است. اگر دانشگاهها و مراکز تعلیم و تربیت دیگر با برنامه‌های اسلامی و ملی در راه منافع کشور به تعلیم و تهذیب و تربیت کودکان و نوجوانان و جوانان جریان داشتند، هرگز میهن ما در حلقوم انگلستان و پس از آن امریکا و شوروی فرو نمی‌رفت و هرگز قراردادهای خانه خراب کن بر ملت محروم غارتزده تحمیل نمی‌شد و هرگز پای مستشاران خارجی به ایران باز نمی‌شد و هرگز ذخائر ایران و طلای سیاه این ملت رنج‌دیده در جیب قدرتهای شیطنی ریخته نمی‌شد و هرگز دودمان پهلوی و وابسته‌های به آن اموال ملت را نمی‌توانستند به غارت ببرند و در خارج و داخل پارکها و ویلاها بر روی اجساد مظلومان بنا کنند و بانکهای خارج را از دسترنج این مظلومان پر کنند و صرف عیاشی و هرزگی خود و بستگان خود نمایند. اگر مجلس و دولت و قوه قضاییه و سایر ارگانها از دانشگاههای اسلامی و ملی سرچشمه می‌گرفت ملت ما امروز گرفتار مشکلات خانه برانداز نبود. و اگر شخصیت‌های پاکدامن با گرایش اسلامی و ملی به معنای صحیحش، نه آنچه امروز در مقابل اسلام عرض اندام می‌کند، از دانشگاهها به مراکز

قوای سه‌گانه راه می‌یافت، امروز ما غیر امروز، و میهن ما غیر این میهن، و محرومان ما از قید محرومیت رها، و بساط ظلم و ستمشاهی و مراکز فحشا و اعتیاد و عشرتکده‌ها که هر یک برای تباه نمودن نسل جوان فعال ارزنده کافی بود، در هم پیچیده و این ارث کشور بر باد ده و انسان برانداز به ملت نرسیده بود. و دانشگاهها اگر اسلامی- انسانی- ملی بود، می‌توانست صدها و هزارها مدرس به جامعه تحویل دهد؛ لکن چه غم‌انگیز و اسفبار است که دانشگاهها و دبیرستانها به دست کسانی اداره می‌شد و عزیزان ما به دست کسانی تعلیم و تربیت می‌دیدند که جز اقلیت مظلوم محرومی همه از غربزدگان و شرق‌زدگان با برنامه و نقشه دیکته شده در دانشگاهها کرسی داشتند؛ و ناچار جوانان عزیز و مظلوم ما در دامن این گرگان وابسته به ابرقدرتها بزرگ شده و به کرسیهای قانونگذاری و حکومت و قضاوت تکیه می‌کردند، و بر وفق دستور آنان، یعنی رژیم ستمگر پهلوی عمل می‌کردند. اکنون بحمد الله تعالی دانشگاه از چنگال جنایتکاران خارج شده. و بر ملت و دولت جمهوری اسلامی است در همه اعصار، که نگذارند عناصر فاسد دارای مکتبهای انحرافی یا گرایش به غرب و شرق در دانشسراها و دانشگاهها و سایر مراکز تعلیم و تربیت نفوذ کنند و از قدم اول جلوگیری نمایند تا مشکلی پیش نیاید و اختیار از دست نرود.

و وصیت این جانب به جوانان عزیز دانشسراها و دبیرستانها و دانشگاهها آن است که خودشان شجاعانه در مقابل انحرافات قیام نمایند تا استقلال و آزادی خود و کشور و ملت خودشان مصون باشد.

ل- قوای مسلح، از ارتش و سپاه و ژاندارمری و شهربانی تا کمیته‌ها و بسیج و عشایر ویژگی خاص دارند. اینان که بازوان قوی و قدرتمند جمهوری اسلامی می‌باشند و نگهبان سرحدات و راهها و شهرها و روستاها و بالاخره نگهبانان امنیت و آرامش‌بخشان به ملت می‌باشند، می‌بایست مورد توجه خاص ملت و دولت و مجلس باشند. و لازم است توجه داشته باشند که در دنیا آنچه که مورد بهره‌برداری برای قدرتهای بزرگ و سیاستهای مخرب، بیشتر از هر چیز و هر گروهی است، قوای مسلح است. قوای مسلح است که با بازیهای سیاسی، کودتاها و تغییر حکومتها و رژیمها به دست آنان واقع می‌شود؛ و سودجویان دغل بعضی سران آنان را می‌خرند و با دست آنان و توطئه‌های فرماندهان بازی‌خورده کشورها را به دست می‌گیرند، و ملت‌های مظلوم را تحت سلطه قرار داده و استقلال و آزادی را از کشورها سلب می‌کنند. و اگر فرماندهان پاکدامن متصدی امر باشند، هرگز برای دشمنان کشورها امکان کودتا یا اشغال یک کشور پیش نمی‌آید و یا اگر احیاناً پیش آید، به دست فرماندهان متعهد شکسته و ناکام خواهد ماند. و در ایران نیز که این معجزه عصر به دست ملت انجام گرفت، قوای مسلح متعهد و فرماندهان پاک و میهن‌دوست سهم بسزایی داشتند.

و امروز که جنگ لعنتی و تحمیلی صدام تکریتی به امر و کمک امریکا و سایر قدرتها پس از نزدیک به دو سال با شکست سیاسی و نظامی ارتش متجاوز بعث و پشتیبانان قدرتمند و وابستگان به آنان روبه است، باز قوای مسلح نظامی و انتظامی و سپاهی و مردمی با پشتیبانی بیدریغ ملت در جبهه‌ها و پشت جبهه‌ها این افتخار بزرگ را آفریدند و ایران را سرافراز نمودند؛ و نیز شرارتها و توطئه‌های داخلی را که به دست عروسک‌های وابسته به غرب و شرق برای براندازی جمهوری اسلامی بسیج شده بودند با دست توانای جوانان کمیته‌ها و پاسداران بسیج و

شهربانی و با کمک ملت غیرتمند درهم شکسته شد. و همین جوانان فداکار عزیزند که شبها بیدارند تا خانواده‌ها با آرامش استراحت کنند.

خدایشان یار و مددکار باد.

پس وصیت برادرانه من در این قدمهای آخرین عمر بر قوای مسلح به طور عموم، آن است که ای عزیزان که به اسلام عشق می‌ورزید و با عشق لقاء الله به فداکاری در جبهه‌ها و در سطح کشور به کار ارزشمند خود ادامه می‌دهید، بیدار باشید و هوشیار که بازیگران سیاسی و سیاستمداران حرفه‌ای غرب و شرق زده و دستهای مرموز جنایتکاران پشت پرده لبه تیز سلاح خیانت و جنایتکارشان از هر سو و بیشتر از هر گروه متوجه به شما عزیزان است؛ و می‌خواهند از شما عزیزان که با جانفشانی خود انقلاب را پیروز نمودید و اسلام را زنده کردید بهره‌گیری کرده و جمهوری اسلامی را براندازند؛ و شما را با اسم اسلام و خدمت به میهن و ملت از اسلام و ملت جدا کرده به دامن یکی از دو قطب جهانخوار بیندازند؛ و بر زحمات و فداکاریهای شما با حيله‌های سیاسی و ظاهرهای به صورت اسلامی و ملی خط بطلان بکشند.

وصیت اکید من به قوای مسلح آن است که همان طور که از مقررات نظام، عدم دخول نظامی در احزاب و گروهها و جبهه‌ها است به آن عمل نمایند؛ و قوای مسلح مطلقاً، چه نظامی و انتظامی و پاسدار و بسیج و غیر اینها، در هیچ حزب و گروهی وارد نشده و خود را از بازیهای سیاسی دور نگه دارند. در این صورت می‌توانند قدرت نظامی خود را حفظ و از اختلافات درون گروهی مصون باشند. و بر فرماندهان لازم است که افراد تحت فرمان خود را از ورود در احزاب منع نمایند. و چون انقلاب از همه ملت و حفظ آن بر همگان است، دولت و ملت و شورای دفاع و مجلس شورای اسلامی وظیفه شرعی و میهنی آنان است که اگر قوای مسلح، چه فرماندهان و طبقات بالا و چه طبقات بعد، بر خلاف مصالح اسلام و کشور بخواهند عملی انجام دهند یا در احزاب وارد شوند که - بی‌اشکال به تباهی کشیده می‌شوند - و یا در بازیهای سیاسی وارد شوند، از قدم اول با آن مخالفت کنند. و بر رهبر و شورای رهبری است که با قاطعیت از این امر جلوگیری نماید تا کشور از آسیب در امان باشد.

و من به همه نیروهای مسلح در این پایان زندگی خاکی، وصیت مشفقانه می‌کنم که از اسلام که یگانه مکتب استقلال و آزادیخواهی است و خداوند متعال همه را با نور هدایت آن به مقام والای انسانی دعوت می‌کند، چنانچه امروز وفادارید در وفاداری استقامت کنید که شما را و کشور و ملت شما را از ننگ وابستگیها و پیوستگیها به قدرتهایی که همه شما را جز برای بردگی خویش نمی‌خواهند و کشور و ملت عزیزتان را عقب مانده و بازار مصرف و زیر بار ننگین ستم‌پذیری نگه می‌دارند نجات می‌دهد. و زندگی انسانی شرافتمندانه را و لو با مشکلات بر زندگانی ننگین بردگی اجانب و لو با رفاه حیوانی ترجیح دهید؛ و بدانید ما دام که در احتیاجات صنایع پیشرفته، دست خود را پیش دیگران دراز کنید و به دریوزگی عمر را بگذرانید قدرت ابتکار و پیشرفت در اختراعات در شما شکوفا نخواهد شد. و به خوبی و عینیت دیدید که در این مدت کوتاه پس از تحریم اقتصادی همانها که از ساختن هر چیز خود را عاجز می‌دیدند و از راه انداختن کارخانه‌ها آنان را مایوس می‌نمودند، افکار خود را به کار بستند و بسیاری از احتیاجات ارتش و کارخانه‌ها را خود رفع نمودند. و این جنگ و تحریم اقتصادی و اخراج کارشناسان خارجی، تحفه‌ای الهی بود که ما از آن غافل بودیم. اکنون اگر دولت و ارتش کالاهای جهانخواران را

خود تحریم کنند و به کوشش و سعی در راه ابتکار بیفزایند، امید است که کشور خودکفا شود و از در یوزگی از دشمن نجات یابد.

و هم در اینجا باید بیفزاییم که احتیاج ما پس از این همه عقب ماندگی مصنوعی به صنعت های بزرگ کشورهای خارجی حقیقتی است انکارناپذیر. و این به آن معنی نیست که ما باید در علوم پیشرفته به یکی از دو قطب وابسته شویم. دولت و ارتش باید کوشش کنند که دانشجویان متعهد را در کشورهایی که صنایع بزرگ پیشرفته را دارند و استعمار و استثمارگر نیستند بفرستند؛ و از فرستادن به امریکا و شوروی و کشورهای دیگر که در مسیر این دو قطب هستند احتراز کنند، مگر آن شاء الله روزی برسد که این دو قدرت به اشتباه خود پی برند و در مسیر انسانیت و انسان دوستی و احترام به حقوق دیگران واقع شوند؛ یا آن شاء الله مستضعفان جهان و ملت های بیدار و مسلمانان متعهد، آنان را به جای خود نشانند. به امید چنین روزی.

م- رادیو و تلویزیون و مطبوعات و سینماها و تئاترها از ابزارهای موثر تباهی و تخدیر ملت ها، خصوصاً نسل جوان بوده است. در این صد سال اخیر بویژه نیمه دوم آن، چه نقشه های بزرگی از این ابزار، چه در تبلیغ ضد اسلام و ضد روحانیت خدمتگزار، و چه در تبلیغ استثمارگران غرب و شرق، کشیده شد و از آنها برای درست کردن بازار کالاهای خصوصاً تجملی و تزئینی از هر قماش، از تقلید در ساختمانها و تزئینات و تجملات آنها و تقلید در اجناس نوشیدنی و پوشیدنی و در فرم آنها استفاده کردند، به طوری که افتخار بزرگ فرنگی مآب بودن در تمام شئون زندگی از رفتار و گفتار و پوشش و فرم آن بویژه در خانمهای مرفه یا نیمه مرفه بود، و در آداب معاشرت و کیفیت حرف زدن و به کار بردن لغات غربی در گفتار و نوشتار به صورتی بود که فهم آن برای بیشتر مردم غیر ممکن، و برای همدیگران نیز مشکل می نمود! فیلمهای تلویزیون از فرآورده های غرب یا شرق بود که طبقه جوان زن و مرد را از مسیر عادی زندگی و کار و صنعت و تولید و دانش منحرف و به سوی بیخبری از خویش و شخصیت خود و یا بدبینی و بدگمانی به همه چیز خود و کشور خود، حتی فرهنگ و ادب و مآثر پر ارزشی که بسیاری از آن با دست خیانتکار سودجویان، به کتابخانه ها و موزه های غرب و شرق منتقل گردیده است. مجله ها با مقاله ها و عکسهای افتضاح بار و اسف انگیز، و روزنامه ها با مسابقات در مقالات ضد فرهنگی خویش و ضد اسلامی با افتخار، مردم بویژه طبقه جوان موثر را به سوی غرب یا شرق هدایت می کردند. اضافه کنید بر آن تبلیغ دامنه دار در ترویج مراکز فساد و عشرتکده ها و مراکز قمار و لاتار و مغازه های فروش کالاهای تجملاتی و اسباب آرایش و بازیها و مشروبات الکلی بویژه آنچه از غرب وارد می شد. و در مقابل صدور نفت و گاز و مخازن دیگر، عروسکها و اسباب بازیها و کالاهای تجملی وارد می شد؛ و صدها چیزهایی که امثال من از آنها بی اطلاع هستیم. و اگر خدای نخواستہ عمر رژیم سرسپرده و خانمان برانداز پهلوی ادامه پیدا می کرد، چیزی نمی گذشت که جوانان برومند ما- این فرزندان اسلام و میهن که چشم امید ملت به آنها است- با انواع دسیسه ها و نقشه های شیطانی به دست رژیم فاسد و رسانه های گروهی و روشنفکران غرب و شرق گرا از دست ملت و دامن اسلام رخت برمی بستند: یا جوانی خود را در مراکز فساد تباه می کردند؛ و یا به خدمت قدرتهای جهانخوار درآمده و کشور را به تباهی می کشاندند.

خداوند متعال به ما و آنان منت گذاشت و همه را از شر مفسدین و غارتگران نجات داد.

اکنون وصیت من به مجلس شورای اسلامی در حال و آینده و رئیس جمهور و روسای جمهور ما بعد و به شورای نگهبان و شورای قضایی و دولت در هر زمان، آن است که نگذارند این دستگاههای خبری و مطبوعات و مجله‌ها از اسلام و مصالح کشور منحرف شوند. و باید همه بدانیم که آزادی به شکل غربی آن، که موجب تباهی جوانان و دختران و پسران می‌شود، از نظر اسلام و عقل محکوم است. و تبلیغات و مقالات و سخنرانیها و کتب و مجلات بر خلاف اسلام و عفت عمومی و مصالح کشور حرام است. و بر همه ما و همه مسلمانان جلوگیری از آنها واجب است. و از آزادیهای مخرب باید جلوگیری شود. و از آنچه در نظر شرع حرام و آنچه بر خلاف مسیر ملت و کشور اسلامی و مخالف با حیثیت جمهوری اسلامی است به طور قاطع اگر جلوگیری نشود، همه مسئول می‌باشند. و مردم و جوانان حزب اللهی اگر برخورد به یکی از امور مذکور نمودند به دستگاههای مربوطه رجوع کنند و اگر آنان کوتاهی نمودند، خودشان مکلف به جلوگیری هستند. خداوند تعالی مددکار همه باشد.

ن- نصیحت و وصیت من به گروهها و گروهکها و اشخاصی که در ضدیت با ملت و جمهوری اسلامی و اسلام فعالیت می‌کنند، اول به سران آنان در خارج و داخل، آن است که تجربه طولانی به هر راهی که اقدام کردید و به هر توطئه‌ای که دست زدید و به هر کشور و مقامی که توسل پیدا کردید به شماها که خود را عالم و عاقل می‌دانید باید آموخته باشند که مسیر یک ملت فداکار را نمی‌شود با دست زدن به ترور و انفجار و بمب و دروغ‌پردازیهای بی‌سر و پا و غیر حساب شده منحرف کرد، و هرگز هیچ حکومت و دولتی را نمی‌توان با این شیوه‌های غیر انسانی و غیر منطقی ساقط نمود، بویژه ملتی مثل ایران را که از بچه‌های خردسالش تا پیرزنهای پیرمردهای بزرگسالش، در راه هدف و جمهوری اسلامی و قرآن و مذهب جانفشانی و فداکاری می‌کنند. شماها که می‌دانید (و اگر ندانید بسیار ساده‌لوحانه فکر می‌کنید) که ملت با شما نیست و ارتش با شماها دشمن است. و اگر فرض بکنید با شما بودند و دوست شما بودند، حرکات ناشیانه شما و جنایاتی که با تحریک شما رخ داد آنان را از شما جدا کرد و جز دشمن‌تراشی کار دیگری نتوانستید بکنید.

من وصیت خیرخواهانه در این آخر عمر به شما می‌کنم که اولاً با این ملت طاغوتزده رنج کشیده که پس از ۲۵۰۰ سال ستمشاهی با فدا دادن بهترین فرزندان و جوانانش خود را از زیر بار ستم جنایتکارانی همچون رژیم پهلوی و جهانخواران شرق و غرب نجات داده به جنگ و ستیز برخاسته‌اید. چطور وجدان یک انسان هر چه پلید باشد، راضی می‌شود برای احتمال رسیدن به یک مقام با میهن خود و ملت خود این گونه رفتار کند و به کوچک و بزرگ آنها رحم نکند؟ من به شما نصیحت می‌کنم دست از این کارهای بیفایده و غیر عاقلانه بردارید و گول جهانخواران را نخورید. و در هر جا هستید اگر به جنایتی دست نزدید به میهن خود و دامن اسلام برگردید و توبه کنید که خداوند ارحم الراحمین است؛ و جمهوری اسلامی و ملت از شما ان شاء الله می‌گذرند. و اگر دست به جنایتی زدید که حکم خداوند تکلیف شما را معین کرده، باز از نیمه راه برگشته و توبه کنید. و اگر شهامت دارید تن به مجازات داده و با این عمل خود را از عذاب الیم خداوند نجات دهید؛ و الا در هر جا هستید عمر خود را بیش از این هدر ندهید و به کار دیگر مشغول شوید که صلاح در آن است.

و بعد، به هواداران داخلی و خارجی آنان وصیت می‌کنم که با چه انگیزه جوانی خود را برای آنان که اکنون ثابت است که برای قدرتمندان جهانخوار خدمت می‌کنند و از نقشه‌های آنها پیروی می‌کنند و ندانسته به دام آنها

افتاده‌اند به هدر می‌دهید؟ و با ملت خود در راه چه کسی جفا می‌کنید؟ شما بازی خوردگان دست آنها هستید. و اگر در ایران هستید به عیان مشاهده می‌کنید که توده‌های میلیونی به جمهوری اسلامی وفادار و برای آن فداکارند؛ و به عیان می‌بینید که حکومت و رژیم فعلی با جان و دل در خدمت خلق و مستمندان هستند؛ و آنان که به دروغ ادعای «خلق» بودن و «مجاهد» و «فدایی» برای خلق می‌کنند، با خلق خدا به دشمنی برخاسته و شما پسران و دختران ساده دل را برای مقاصد خود و مقاصد یکی از دو قطب قدرت جهان‌خوار به بازی گرفته و خود یا در خارج در آغوش یکی از دو قطب جنایتکار به خوشگذرانی مشغول و یا در داخل به خانه‌های مجلل تیمی با زندگی اشرافی، نظیر منازل جنایتکارانی بدبخت به جنایت خود ادامه می‌دهند و شما جوانان را به کام مرگ می‌فرستند.

نصیحت مشفقانه من به شما نوجوانان و جوانان داخل و خارج آن است که از راه اشتباه برگردید؛ و با محرومین جامعه که با جان و دل به جمهوری اسلامی خدمت می‌کنند متحد شوید؛ و برای ایران مستقل و آزاد فعالیت نمایید تا کشور و ملت از شر مخالفین نجات پیدا کند، و همه با هم به زندگی شرافتمندانه ادامه دهید. تا چه وقت و برای چه گوش به فرمان اشخاصی هستید که جز به نفع شخصی خود فکر نمی‌کنند و در آغوش و پناه ابرقدرتها با ملت خود در ستیز هستند و شما را فدای مقاصد شوم و قدرت طلبی خویش می‌نمایند؟ شما در این سالهای پیروزی انقلاب دیدید که ادعاهای آنان با رفتار و عملشان مخالف است و ادعاها فقط برای فریب جوانان صاف دل است. و می‌دانید که شما قدرتی در مقابل سیل خروشان ملت ندارید و کارهایتان جز به ضرر خودتان و تباهی عمرتان نتیجه‌ای ندارد. من تکلیف خود را که هدایت است ادا کردم. و امید است به این نصیحت که پس از مرگ من به شما می‌رسد و شائبه قدرت طلبی در آن نیست گوش فرا دهید و خود را از عذاب الیم الهی نجات دهید. خداوند منان شما را هدایت فرماید و صراط مستقیم را به شما بنماید.

وصیت من به چپ‌گرایان، مثل کمونیستها و چریکهای فدایی خلق و دیگر گروههای متمایل به چپ، آن است که شماها بدون بررسی صحیح از مکتبها و مکتب اسلام نزد کسانی که از مکتبها و خصوص اسلام اطلاع صحیح دارند، با چه انگیزه خودتان را راضی کردید به مکتبی که امروز در دنیا شکست خورده رو آورید و چه شده که دل خود را به چند «ایسم» که محتوای آنها پیش اهل تحقیق پوچ است خوش کرده‌اید؟ و شما را چه انگیزه‌ای وادار کرده که می‌خواهید کشور خود را به دامن شوروی یا چین بکشید؛ و با ملت خود به اسم «توده دوستی» به جنگ برخاسته یا به توطئه‌هایی برای نفع اجنبی به ضد کشور خود و توده‌های ستمدیده دست زدید؟ شما می‌بینید که از اول پیدایش کمونیسم مدعیان آن دیکتاتورترین و قدرت طلب و انحصارطلبترین حکومت‌های جهان بوده و هستند. چه ملت‌هایی زیر دست و پای شوروی مدعی طرفدار توده‌ها خُرد شدند و از هستی ساقط گردیدند. ملت روسیه، مسلمانان و غیر مسلمانان، تا کنون در زیر فشار دیکتاتوری حزب کمونیست دست و پا می‌زنند و از هر گونه آزادی محروم و در اختناق بالاتر از اختناقهای دیکتاتورهای جهان به سر می‌برند.

استالین، «۳۱» که یکی از چهره‌های به اصطلاح «درخشان» حزب بود، ورود و خروجش را و تشریفات آن و اشرافیت او را دیدیم. اکنون که شما فریب خوردگان در عشق آن رژیم جان می‌دهید، مردم مظلوم شوروی و دیگر اقمار او چون افغانستان از ستمگریهای آنان جان می‌سپارند، و آن گاه شما که مدعی طرفداری از خلق هستید،

بر این خلق محروم در هر جا که دستتان رسیده چه جنایاتی انجام دادید و با اهالی شریف آمل «۳۲» که آنان را به غلط طرفدار پر و پا قرص خود معرفی می‌کردید و عده بسیاری را به فریب به جنگ مردم و دولت فرستادید و به کشتن دادید، چه جنایتها که نکردید. و شما «طرفدار خلق محروم» می‌خواهید خلق مظلوم و محروم ایران را به دست دیکتاتوری شوروی دهید و چنین خیانتی را با سرپوش «فدایی خلق» و طرفدار محرومین در حال اجرا هستید، منتها «حزب توده» و رفقای آن با توطئه و زیر ماسک طرفداری از جمهوری اسلامی، و دیگر گروهها با اسلحه و ترور و انفجار.

من به شما احزاب و گروهها، چه آنان که به چپگرایی معروف- گرچه بعضی شواهد و قرائن دلالت دارد که اینان کمونیست امریکایی «۳۳» هستند- و چه آنان که از غرب ارتزاق می‌کنند و الهام می‌گیرند و چه آنها که با اسم «خودمختاری» و طرفداری از کرد و بلوچ دست به اسلحه برده و مردم محروم کردستان و دیگر جاها را از هستی ساقط نموده و مانع از خدماتهای فرهنگی و بهداشتی و اقتصادی و بازسازی دولت جمهوری در آن استانها می‌شوند، مثل حزب «دموکرات» «۳۴» و «کومله» «۳۵» وصیت می‌کنم که به ملت بیبوندند. و تا کنون تجربه کرده‌اند که کاری جز بدبخت کردن اهالی آن مناطق نکرده‌اند و نمی‌توانند بکنند، پس مصلحت خود و ملت خود و مناطق خود آن است که با دولت تشریک مساعی نموده و از یاغی‌گری و خدمت به بیگانگان و خیانت به میهن خود دست بردارند و به ساختن کشور پردازند و مطمئن باشند که اسلام برای آنان هم از قطب جنایتکار غرب و هم از قطب دیکتاتور شرق بهتر است و آرزوهای انسانی خلق را بهتر انجام می‌دهد.

و وصیت من به گروههای مسلمان که از روی اشتباه به غرب و احیاناً به شرق تمایل نشان می‌دهند و از منافقان که اکنون خیانتشان معلوم شد گاهی طرفداری می‌کردند و به مخالفان بدخواهان اسلام از روی خطا و اشتباه گاهی لعن می‌کردند و طعن می‌زدند، آن است که بر سر اشتباه خود پافشاری نکنند و با شهادت اسلامی به خطای خود اعتراف، و با دولت و مجلس و ملت مظلوم برای رضای خداوند هم صدا و هم مسیر شده و این مستضعفان تاریخ را از شر مستکبران نجات دهید؛ و کلام مرحوم مدرس «۳۶» آن روحانی متعهد پاک سیرت و پاک اندیشه را به خاطر بسپارید که در مجلس افسرده آن روز گفت: اکنون که باید از بین برویم چرا با دست خود برویم.

من هم امروز به یاد آن شهید راه خدا به شما برادران مومن عرض می‌کنم اگر ما با دست جنایتکار امریکا و شوروی از صفحه روزگار محو شویم و با خون سرخ شرافتمندانه با خدای خویش ملاقات کنیم، بهتر از آن است که در زیر پرچم ارتش سرخ شرق و سیاه غرب زندگی اشرافی مرفه داشته باشیم. و این سیره و طریقه انبیای عظام و ائمه مسلمین و بزرگان دین مبین بوده است و ما باید از آن تبعیت کنیم؛ و باید به خود بباورانیم که اگر یک ملت بخواهند بدون وابستگیها زندگی کنند می‌توانند؛ و قدرتمندان جهان بر یک ملت نمی‌توانند خلاف ایده آنان را تحمیل کنند.

از افغانستان عبرت باید گرفت با آنکه دولت غاصب و احزاب چپی با شوروی بوده و هستند، تا کنون نتوانسته‌اند توده‌های مردم را سرکوب نمایند.

علاوه بر این اکنون ملت‌های محروم جهان بیدار شده‌اند و طولی نخواهد کشید که این بیداریها به قیام و نهضت و انقلاب انجامیده و خود را از تحت سلطه ستمگران مستکبر نجات خواهند داد. و شما مسلمانان پایبند به ارزشهای اسلامی می‌بینید که جدایی و انقطاع از شرق و غرب برکات خود را دارد نشان می‌دهد؛ و مغزهای متفکر بومی به کار افتاده و به سوی خودکفایی پیشروی می‌کند و آنچه کارشناسان خائن غربی و شرقی برای ملت ما محال جلوه می‌دادند، امروز به طور چشم‌گیری با دست و فکر ملت انجام گرفته و ان شاء الله تعالی در دراز مدت انجام خواهد گرفت. و صد افسوس که این انقلاب دیر تحقق پیدا کرد و لا اقل در اول سلطنت جابرانه کثیف محمد رضا تحقق نیافت؛ و اگر شده بود، ایران غارتزده غیر از این ایران بود.

و وصیت من به نویسندگان و گویندگان و روشنفکران و اشکال تراشان و صاحب عقده‌گان آن است که به جای آنکه وقت خود را در خلاف مسیر جمهوری اسلامی صرف کنید و هر چه توان دارید در بدبینی و بدخواهی و بدگویی از مجلس و دولت و سایر خدمتگزاران به کار برید، و با این عمل کشور خود را به سوی ابرقدرتها سوق دهید، با خدای خود یک شب خلوت کنید و اگر به خداوند عقیده ندارید با وجدان خود خلوت کنید و انگیزه باطنی خود را که بسیار می‌شود خود انسانها از آن بی‌خبرند بررسی کنید، ببینید آیا با کدام معیار و با چه انصاف خون این جوانان قلم قلم شده را در جبهه‌ها و در شهرها نادیده می‌گیرید و با ملتی که می‌خواهد از زیر بار ستمگران و غارتگران خارجی و داخلی خارج شود و استقلال و آزادی را با جان خود و فرزندان عزیز خود به دست آورده و با فداکاری می‌خواهد آن را حفظ کند، به جنگ اعصاب برخاسته‌اید و به اختلاف‌انگیزی و توطئه‌های خائنانانه دامن می‌زنید و راه را برای مستکبران و ستمگران باز می‌کنید. آیا بهتر نیست که با فکر و قلم و بیان خود دولت و مجلس و ملت را راهنمایی برای حفظ میهن خود نمایید؟ آیا سزاوار نیست که به این ملت مظلوم محروم کمک کنید و با یاری خود حکومت اسلامی را استقرار دهید؟ آیا این مجلس و رئیس جمهور و دولت و قوه قضایی را از آنچه در زمان رژیم سابق بود بدتر می‌دانید؟ آیا از یاد برده‌اید ستمهایی که آن رژیم لعنتی بر این ملت مظلوم بی‌پناه روا می‌داشت؟ آیا نمی‌دانید که کشور اسلامی در آن زمان یک پایگاه نظامی برای امریکا بود و با آن عمل یک مستعمره می‌کردند و از مجلس تا دولت و قوای نظامی در قبضه آنان بود و مستشاران و صنعتگران و متخصصان آنان با این ملت و ذخائر آن چه می‌کردند؟

آیا اشاعه فحشا در سراسر کشور و مراکز فساد، از عشرتکده‌ها و قمارخانه‌ها و میخانه‌ها و مغازه‌های مشروب فروشی و سینماها و دیگر مراکز که هر یک برای تباه کردن نسل جوان عاملی بزرگ بود، از خاطرتان محو شده؟ آیا رسانه‌های گروهی و مجلات سراسر فسادانگیز و روزنامه‌های آن رژیم را به دست فراموشی سپرده‌اید؟ و اکنون که از آن بازارهای فساد اثری نیست، برای آنکه در چند دادگاه، یا چند جوان که شاید اکثر از گروههای منحرف نفوذ کرده و برای بدنام نمودن اسلام و جمهوری اسلامی کارهای انحرافی انجام می‌دهند، و کشتن عده‌ای که مفسد فی الارض هستند و قیام بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی می‌کنند شما را به فریاد درآورده، و با کسانی که با صراحت اسلام را محکوم می‌کنند و بر ضد آن قیام مسلحانه یا قیام با قلم و زبان که اسفناکتر از قیام مسلحانه است، نموده‌اند پیوند می‌کنید و دست برادری می‌دهید؛ و آنان را که خداوند مهدور الدم فرموده نور چشم می‌خوانید، و در کنار بازیگرانی که فاجعه چهارده اسفند «۳۷» را برپا کردند و جوانان بیگناه را با ضرب و

شتم کوبیدند نشسته و تماشاگر معرکه می‌شوید، یک عمل اسلامی و اخلاقی است! و عمل دولت و قوه قضاییه که معاندین و منحرفین و ملحدین را به جزای اعمال خویش می‌رسانند، شما را به فریاد درآورده و داد مظلومیت می‌زنید؟ من برای شما برادران که از سوابقتان تا حدی مطلع و علاقه‌مند به بعضی از شما هستم متأسف هستم، نه برای آنان که اشراری بودند در لباس خیرخواهی و گرگهایی در پوشش چوپان و بازیگرانی بودند که همه را به باد بازی و مسخره گرفته و در صدد تباه کردن کشور و ملت و خدمتگزاری به یکی از دو قطب چپاولگر بودند- آنان که با دست پلید خود جوانان و مردان ارزشمند و علمای مربی جامعه را شهید نمودند و به کودکان مظلوم مسلمانان رحم نکردند، خود را در جامعه رسوا و در پیشگاه خداوند قهار مخدول نمودند و راه بازگشت ندارند که شیطان نفس اماره بر آنان حکومت می‌کند.

لکن شما برادران مومن با دولت و مجلس که کوشش دارد خدمت به محرومین و مظلومین و برادران سر و پابرنه و از همه مواهب زندگی محروم نماید چرا کمک نمی‌کنید و شکایت دارید؟ آیا مقدار خدمت دولت و بنیادهای جمهوری را با این گرفتاریها و نابسامانیها که لازمه هر انقلاب است، و جنگ تحمیلی با آن همه خسارت و میلیونها آواره خارجی و داخلی و کارشکنیهای بیرون از حد را در این مدت کوتاه مقایسه با کارهای عمرانی رژیم سابق نموده‌اید؟ آیا نمی‌دانید که کارهای عمرانی آن زمان اختصاص داشت تقریباً به شهرها آن هم به محلات مرفه؛ و فقرا و مردمان محروم از آن امور بهره‌ناچیز داشته یا نداشتند؛ و دولت فعلی و بنیادهای اسلامی برای این طایفه محروم با جان و دل خدمت می‌کنند؟ شما مومنان هم پشتیبان دولت باشید تا کارها زود انجام گیرد و در محضر پروردگار که خواه ناخواه خواهید رفت با نشان خدمتگزاری به بندگان او بروید. «۳۸»

س- یکی از اموری که لازم به توصیه و تذکر است، آن است که اسلام نه با سرمایه داری ظالمانه و بیحساب و محروم‌کننده توده‌های تحت ستم و مظلوم موافق است، بلکه آن را به طور جدی در کتاب و سنت محکوم می‌کند و مخالف عدالت اجتماعی می‌داند- گرچه بعضی کج‌فهمان بی‌اطلاع از رژیم حکومت اسلامی و از مسائل سیاسی حاکم در اسلام در گفتار و نوشتار خود طوری وانمود کرده‌اند (و باز هم دست برنداشته‌اند) که اسلام طرفدار بی‌مرز و حد سرمایه داری و مالکیت است و با این شیوه که با فهم کج خویش از اسلام برداشت نموده‌اند چهره نورانی اسلام را پوشانیده و راه را برای مغرضان و دشمنان اسلام باز نموده که به اسلام بتازند، و آن را رژیمی چون رژیم سرمایه داری غرب مثل رژیم امریکا و انگلستان و دیگر چپاولگران غرب به حساب آورند، و با اتکال به قول و فعل این نادانان یا غرضمندان و یا ابلهانه بدون مراجعه به اسلام‌شناسان واقعی با اسلام به معارضه برخاسته‌اند- و نه رژیمی مانند رژیم کمونیسم و مارکسیسم «۳۹» لنینیسم است که با مالکیت فردی مخالف و قائل به اشتراک می‌باشند با اختلاف زیادی که دوره‌های قدیم تا کنون حتی اشتراک در زن و همجنس بازی بوده و یک دیکتاتوری و استبداد کوبنده در بر داشته.

بلکه اسلام یک رژیم معتدل با شناخت مالکیت و احترام به آن به نحو محدود در پیدا شدن مالکیت و مصرف، که اگر بحق به آن عمل شود چرخهای اقتصاد سالم به راه می‌افتد و عدالت اجتماعی، که لازمه یک رژیم سالم است تحقق می‌یابد. در اینجا نیز یک دسته با کج‌فهمیها و بی‌اطلاعی از اسلام و اقتصاد سالم آن در طرف مقابل دسته اول قرار گرفته و گاهی با تمسک به بعضی آیات یا جملات نهج البلاغه، اسلام را موافق با مکتبهای انحرافی

مارکس و امثال او معرفی نموده‌اند و توجه به سایر آیات و فقرات نهج البلاغه ننموده و سرخود، به فهم قاصر خود، بپاخاسته و «مذهب اشتراکی» را تعقیب می‌کنند و از کفر و دیکتاتوری و اختناق کوبنده که ارزشهای انسانی را نادیده گرفته و یک حزب اقلیت با توده‌های انسانی مثل حیوانات عمل می‌کنند، حمایت می‌کنند.

وصیت من به مجلس و شورای نگهبان و دولت و رئیس جمهور و شورای قضایی آن است که در مقابل احکام خداوند متعال خاضع بوده؛ و تحت تاثیر تبلیغات بی‌محتوای قطب ظالم چپاولگر سرمایه داری و قطب ملحد اشتراکی و کمونیستی واقع نشوید، و به مالکیت و سرمایه‌های مشروع با حدود اسلامی احترام گذارید، و به ملت اطمینان دهید تا سرمایه‌ها و فعالیتهای سازنده به کار افتند و دولت و کشور را به خودکفایی و صنایع سبک و سنگین برسانند.

و به ثروتمندان و پولداران مشروع وصیت می‌کنم که ثروتهای عادلانه خود را به کار اندازید و به فعالیت سازنده در مزارع و روستاها و کارخانه‌ها بریزید که این خود عبادتی ارزشمند است.

و به همه در کوشش برای رفاه طبقات محروم وصیت می‌کنم که خیر دنیا و آخرت شماها رسیدگی به حال محرومان جامعه است که در طول تاریخ ستمشاهی و خان‌خانی در رنج و زحمت بوده‌اند. و چه نیکو است که طبقات تمکندار به طور داوطلب برای زاغه و چپرنشینان مسکن و رفاه تهیه کنند. و مطمئن باشند که خیر دنیا و آخرت در آن است. و از انصاف به دور است که یکی بی‌خانمان و یکی دارای آپارتمانها باشد.

ع- وصیت این جانب به آن طایفه از روحانیون و روحانی‌نماها که با انگیزه‌های مختلف با جمهوری اسلامی و نهادهای آن مخالفت می‌کنند و وقت خود را وقف براندازی آن می‌نمایند و با مخالفان توطئه‌گر و بازیگران سیاسی کمک، و گاهی به طوری که نقل می‌شود با پولهای گزافی که از سرمایه داران بیخبر از خدا دریافت برای این مقصد می‌کنند کمکهای کلان می‌نمایند، آن است که شماها طرزی از این غلطکاریها تا کنون نبسته و بعد از این هم گمان ندارم ببندید. بهتر آن است که اگر برای دنیا به این عمل دست زده‌اید- و خداوند نخواهد گذاشت که شما به مقصد شوم خود برسید- تا در توبه باز است از پیشگاه خداوند عذر بخواهید و با ملت مستمند مظلوم هم صدا شوید و از جمهوری اسلامی که با فداکاریهای ملت به دست آمده حمایت کنید، که خیر دنیا و آخرت در آن است. گرچه گمان ندارم که موفق به توبه شوید.

و اما به آن دسته که از روی بعضی اشتباهات یا بعضی خطاها، چه عمدی و چه غیر عمدی، که از اشخاص مختلف یا گروهها صادر شده و مخالف با احکام اسلام بوده است با اصل جمهوری اسلامی و حکومت آن مخالفت شدید می‌کنند و برای خدا در براندازی آن فعالیت می‌نمایند و با تصور خودشان این جمهوری از رژیم سلطنتی بدتر یا مثل آن است، با نیت صادق در خلوات تفکر کنند و از روی انصاف مقایسه نمایند با حکومت و رژیم سابق. و باز توجه نمایند که در انقلابهای دنیا هر ج و مرجها و غلطرویها و فرصت طلبیها غیر قابل اجتناب است و شما اگر توجه نمایید و گرفتاریهای این جمهوری را در نظر بگیرید- از قبیل توطئه‌ها و تبلیغات دروغین و حمله مسلحانه خارج مرز و داخل، و نفوذ غیر قابل اجتناب گروههایی از مفسدان و مخالفان اسلام در تمام ارگانهای دولتی به قصد ناراضی کردن ملت از اسلام و حکومت اسلامی، و تازه کار بودن اکثر یا بسیاری از متصدیان امور و پخش

شایعات دروغین از کسانی که از استفاده‌های کلان غیر مشروع بازمانده یا استفاده آنان کم شده، و کمبود چشمگیر قضاات شرع و گرفتاریهای اقتصادی کمرشکن و اشکالات عظیم در تصفیه و تهذیب متصدیان چند میلیونی، و کمبود مردمان صالح کاردان و متخصص و دهها گرفتاری دیگر، که تا انسان وارد گود نباشد از آنها بیخبر است- و از طرفی اشخاص غرضمند سلطنت طلب سرمایه‌دار هنگفت که با رباخواری و سودجویی و با اخراج ارز و گرانفروشی به حد سرسام‌آور و قاچاق و احتکار، مستمندان و محرومان جامعه را تا حد هلاکت در فشار قرار داده و جامعه را به فساد می‌کشند، نزد شما آقایان به شکایت و فریبکاری آمده و گاهی هم برای باور آوردن و خود را مسلمان خالص نشان دادن به عنوان «سهم» مبلغی می‌دهند و اشک تمساح می‌ریزند و شما را عصبانی کرده به مخالفت برمی‌انگیزانند، که بسیاری از آنان با استفاده‌های نامشروع، خون مردم را می‌مکند و اقتصاد کشور را به شکست می‌کشند.

این جانب نصیحت متواضعانه برادرانه می‌کنم که آقایان محترم تحت تاثیر این گونه شایعه‌سازیها قرار نگیرند و برای خدا و حفظ اسلام این جمهوری را تقویت نمایند. و باید بدانند که اگر این جمهوری اسلامی شکست بخورد، به جای آن یک رژیم اسلامی دلخواه بقیه الله- روحی فداه- یا مطیع امر شما آقایان تحقق نخواهد پیدا کرد، بلکه یک رژیم دلخواه یکی از دو قطب قدرت به حکومت می‌رسد و محرومان جهان، که به اسلام و حکومت اسلامی رو [ی] آورده و دل باخته‌اند، مایوس می‌شوند و اسلام برای همیشه منزوی خواهد شد؛ و شماها روزی از کردار خود پشیمان می‌شوید که کار گذشته و دیگر پشیمانی سودی ندارد. و شما آقایان اگر توقع دارید که در یک شب همه امور بر طبق اسلام و احکام خداوند تعالی متحول شود یک اشتباه است، و در تمام طول تاریخ بشر چنین معجزه‌ای روی نداده است و نخواهد داد. و آن روزی که ان شاء الله تعالی مصلح کل ظهور نماید، گمان نکنید که یک معجزه شود و یکروزه عالم اصلاح شود؛ بلکه با کوششها و فداکاریها ستمکاران سرکوب و منزوی می‌شوند. و اگر نظر شماها مثل نظر بعض عامیهای منحرف، آن است که برای ظهور آن بزرگوار باید کوشش در تحقق کفر و ظلم کرد تا عالم را ظلم فراگیرد و مقدمات ظهور فراهم شود، فَإِنَّا لِلَّهِ و إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ.

ف- وصیت من به همه مسلمانان و مستضعفان جهان این است که شماها نباید بنشینید و منتظر آن باشید که حکام و دست‌اندرکاران کشورتان یا قدرتهای خارجی بیایند و برای شما استقلال و آزادی را تحفه بیاورند. ما و شماها لا اقل در این صد سال اخیر، که بتدریج پای قدرتهای بزرگ جهان‌خوار به همه کشورهای اسلامی و سایر کشورهای کوچک باز شده است مشاهده کردیم یا تاریخهای صحیح برای ما بازگو کردند که هیچ یک از دول حاکم بر این کشورها در فکر آزادی و استقلال و رفاه ملت‌های خود نبوده و نیستند؛ بلکه اکثریت قریب به اتفاق آنان یا خود به ستمگری و اختناق ملت خود پرداخته و هر چه کرده‌اند برای منافع شخصی یا گروهی نموده؛ یا برای رفاه قشر مرفه و بالانشین بوده و طبقات مظلوم کوخ و کپر نشین از همه مواهب زندگی حتی مثل آب و نان و قوت لا یموت محروم بوده، و آن بدبختان را برای منافع قشر مرفه و عیاش به کار گرفته‌اند؛ و یا آنکه دست نشاندگان قدرتهای بزرگ بوده‌اند که برای وابسته کردن کشورها و ملت‌ها هر چه توان داشته‌اند به کار گرفته و با حیل‌های مختلف کشورها را بازاری برای شرق و غرب درست کرده و منافع آنان را تامین نموده‌اند و ملت‌ها را عقب مانده و مصرفی بار آوردند و اکنون نیز با این نقشه در حرکتند.

و شما ای مستضعفان جهان و ای کشورهای اسلامی و مسلمانان جهان بپاخیزید و حق را با چنگ و دندان بگیرید و از هیاهوی تبلیغاتی ابرقدرتها و عمال سرسپرده آنان نترسید؛ و حکام جنایتکار که دسترنج شما را به دشمنان شما و اسلام عزیز تسلیم می کنند از کشور خود برانید؛ و خود و طبقات خدمتگزار متعهد، زمام امور را به دست گیرید و همه در زیر پرچم پر افتخار اسلام مجتمع، و با دشمنان اسلام و محرومان جهان به دفاع برخیزید؛ و به سوی یک دولت اسلامی با جمهوریهای آزاد و مستقل به پیش روید که با تحقق آن، همه مستکبران جهان را به جای خود خواهید نشاند و همه مستضعفان را به امامت و وراثت ارض خواهید رساند. به امید آن روز که خداوند تعالی وعده فرموده است.

ص- یک مرتبه دیگر در خاتمه این وصیتنامه، به ملت شریف ایران وصیت می کنم که در جهان حجم تحمل زحمتهای و رنجها و فداکاریها و جان نثاریها و محرومیتها مناسب حجم بزرگی مقصود و ارزشمندی و علو رتبه آن است، آنچه که شما ملت شریف و مجاهد برای آن بپاخاستید و دنبال می کنید و برای آن جان و مال نثار کرده و می کنید، والاترین و بالاترین و ارزشمندترین مقصدی است و مقصودی است که از صدر عالم در ازل و از پس این جهان تا ابد عرضه شده است و خواهد شد؛ و آن مکتب الوهیت به معنی وسیع آن و ایده توحید با ابعاد رفیع آن است که اساس خلقت و غایت آن در پهنای وجود و درجات و مراتب غیب و شهود است؛ و آن در مکتب محمدی- صلی الله علیه و آله و سلم- به تمام معنی و درجات و ابعاد متجلی شده؛ و کوشش تمام انبیای عظام- علیهم سلام الله- و اولیای معظم- سلام الله علیهم- برای تحقق آن بوده و راهیابی به کمال مطلق و جلال و جمال بی نهایت جز با آن میسر نگردد. آن است که خاکیان را بر ملکوتیان و برتر از آنان شرافت داده، و آنچه برای خاکیان از سیر در آن حاصل می شود برای هیچ موجودی در سراسر خلقت در سِر و علن حاصل نشود.

شما ای ملت مجاهد، در زیر پرچمی می روید که در سراسر جهان مادی و معنوی در اهتزاز است، بیابید آن را یا نیابید، شما راهی را می روید که تنها راه تمام انبیا- علیهم سلام الله- و یکتا راه سعادت مطلق است. در این انگیزه است که همه اولیا شهادت را در راه آن به آغوش می کشند و مرگ سرخ را «احلی من العسل» (۴۰) می دانند؛ و جوانان شما در جبهه ها جرعه ای از آن را نوشیده و به وجد آمده اند و در مادران و خواهران و پدران و برادران آنان جلوه نموده و ما باید بحق بگوییم یا لیتنا کُنّا معکم فننّوز فوزاً عظیماً. (۴۱) گوارا باد بر آنان آن نسیم دل آرا و آن جلوه شورانگیز و باید بدانیم که طرفی از این جلوه در کشتزارهای سوزان و در کارخانه های توانفرسا و در کارگاهها و در مراکز صنعت و اختراع و ابداع، و در ملت به طور اکثریت در بازارها و خیابانها و روستاها و همه کسانی که متصدی این امور برای اسلام و جمهوری اسلامی و پیشرفت و خودکفایی کشور به خدمتی اشتغال دارند جلوه گر است.

و تا این روح تعاون و تعهد در جامعه برقرار است کشور عزیز از آسیب دهر ان شاء الله تعالی مصون است. و بحمد الله تعالی حوزه های علمیه و دانشگاهها و جوانان عزیز مراکز علم و تربیت از این نفخه الهی غیبی برخوردارند؛ و این مراکز در بست در اختیار آنان است، و به امید خدا دست تبهکاران و منحرفان از آنها کوتاه.

و وصیت من به همه آن است که با یاد خدای متعال به سوی خودشناسی و خودکفایی و استقلال، با همه ابعادش به پیش، و بی تردید دست خدا با شما است، اگر شما در خدمت او باشید و برای ترقی و تعالی کشور اسلامی به روح تعاون ادامه دهید.

و این جانب با آنچه در ملت عزیز از بیداری و هوشیاری و تعهد و فداکاری و روح مقاومت و صلابت در راه حق می بینم و امید آن دارم که به فضل خداوند متعال این معانی انسانی به اعقاب ملت منتقل شود و نسل بعد نسل بر آن افزوده گردد.

با دلی آرام و قلبی مطمئن و روحی شاد و ضمیری امیدوار به فضل خدا از خدمت خواهران و برادران مرخص، و به سوی جایگاه ابدی سفر می کنم. و به دعای خیر شما احتیاج مبرم دارم. و از خدای رحمان و رحیم می خواهم که عذرم را در کوتاهی خدمت و قصور و تقصیر بپذیرد.

و از ملت امیدوارم که عذرم را در کوتاهیها و قصور و تقصیرها بپذیرند. و با قدرت و تصمیم اراده به پیش روند و بدانند که با رفتن یک خدمتگزار در سدّ آهنین ملت خللی حاصل نخواهد شد که خدمتگزاران بالا و والاتر در خدمتند، و الله نگهدار این ملت و مظلومان جهان است.

و السلام علیکم و علی عباد الله الصالحین و رحمه الله و برکاته.

۲۶ بهمن ۱۳۶۱ / ۱ جمادی الاولی ۱۴۰۳

روح الله الموسوی الخمینی

بسمه تعالی

این وصیتنامه را پس از مرگ من احمد خمینی برای مردم بخواند. و در صورت عذر، رئیس محترم جمهور یا رئیس محترم شورای اسلامی یا رئیس محترم دیوان عالی کشور، این زحمت را بپذیرند. و در صورت عذر، یکی از فقهای محترم نگهبان این زحمت را قبول نماید.

روح الله الموسوی الخمینی

بسمه تعالی

در زیر این وصیتنامه ۲۹ صفحه ای و مقدمه، چند مطلب را تذکر می دهم:

۱- (اکنون که من حاضرم، بعض نسبتهای بی واقعیت به من داده می شود و ممکن است پس از من در حجم آن افزوده شود؛ لهذا عرض می کنم آنچه به من نسبت داده شده یا می شود مورد تصدیق نیست، مگر آنکه صدای من یا خط و امضای من باشد، با تصدیق کارشناسان؛ یا در سیمای جمهوری اسلامی چیزی گفته باشم.

۲- (اشخاصی در حال حیات من ادعا نموده‌اند که اعلامیه‌های این جانب را می‌نوشته‌اند. این مطلب را شدیداً تکذیب می‌کنم. تا کنون هیچ اعلامیه‌ای را غیر شخص خودم تهیه کسی نکرده است.

۳- (از قرار مذکور، بعضیها ادعا کرده‌اند که رفتن من به پاریس به وسیله آنان بوده، این دروغ است. من پس از برگرداندنم از کویت، با مشورت احمد پاریس را انتخاب نمودم، زیرا در کشورهای اسلامی احتمال راه ندادن بود؛ آنان تحت نفوذ شاه بودند ولی پاریس این احتمال نبود.

۴- (من در طول مدت نهضت و انقلاب به واسطه سالوسی و اسلام‌نمایی بعضی افراد ذکری از آنان کرده و تمجیدی نموده‌ام، که بعد فهمیدم از دغل‌بازی آنان اغفال شده‌ام. آن تمجیدها در حالی بود که خود را به جمهوری اسلامی متعهد و وفادار می‌نمایاندند، و نباید از آن مسائل سوء استفاده شود. و میزان در هر کس حال فعلی او است.

روح الله الموسوی الخمينی

۱- (پی‌نویس‌ها آنچه که در این بخش آمده است توضیح واژه‌ها و برخی از عبارات مندرج در وصیتنامه امام خمینی می‌باشد که در موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی نگارش یافته است: - «قال رسول الله... حتی یردا علی الحوض» رسول خدا- صلی الله علیه و آله و سلم- فرمود: من در میان شما دو شیء گرانقدر به جا می‌گذارم: کتاب خدا و خاندانم (مقصود حضرت علی- علیه السلام- و ائمه طاهرین- سلام الله علیهم- است که در روایات دیگر تصریح شده است) و این دو از یکدیگر جدا نشوند تا در کنار حوض کوثر بر من وارد شوند (یعنی تا قیامت)

۲- «(الحمد لله و سبحانک اللهم صل علی محمد و آله...)» این طلایه وصیتنامه سیاسی- الهی است که آن قبله عظمای اهل دل، وصیت جاودانه خویش را با چند جمله کوتاه آکنده از عالیتین مضامین معارف اسلامی آغاز کرده‌اند. واژه‌های خطبه این وصیتنامه با درهم آمیختن به نسبت مخصوص، نقش نوینی از معارف را به نمایش گذارده است که بیت الغزل آن: «اسم مستاثر» خداوند متعال است: «سپاس و ستایش مخصوص خداست و تو پاک و منزّه هستی، خدایا بر محمد و آل او درود فرست، آنان مظاهر جمال و جلال تو و گنجینه‌های اسرار کتاب تو هستند که در آن، احدیت با تمامی اسماء حتی اسم مستاثر که غیر تو کسی آن را نمی‌داند، تجلی کرده است و نفرین بر ستمگران، به ایشان که اینان اصل و ریشه درخت پلیدی‌اند». حضرت امام در شرح دعای سحر آورده‌اند که: «بدان که خدایت به اسم اعظم راهنمایت باد، و آنچه را که نمی‌دانی تعلیمت دهد که خدای تعالی را اسم اعظمی است که هرگاه به آن نام خوانده شود، اگر بر درهای بسته آسمان خوانده شود درهای رحمت باز می‌شود و اگر بر تنگناهای درهای زمین به آن نام خوانده شود درهای فرج گشوده گردد، و این نام اعظم را به حسب مقام الوهیت (اسم مستاثر) یک حقیقتی است و به حسب مقام مالوهیت حقیقتی دیگر و به حسب مقام لفظ و عبارت، حقیقتی سوم! اما اسم اعظمی که به حسب حقیقت غیبیه است (اسم مستاثر)- و جز خدا هیچ کس بدون استثنا از آن آگاهی ندارد- به همان اعتباری که از پیش گفتیم عبارت است از حرف هفتاد و سوم که خداوند آن را برای خود نگاه داشته، چنانچه در روایت کافی است- در باب آنچه به ائمه دین- علیهم السلام- از اسم اعظم عطا شده- سند به امام باقر (ع) می‌رسد که فرمود: «همانا نام اعظم بر ۷۳ حرف است و از آن در نزد آصف یک حرف بود که به آن یک حرف سخن گفت و زمینی را که میان او و تخت بلقیس بود درهم پیچید و دست دراز کرد و تخت را با دست خود بر گرفت، سپس زمین به همان حالتی که بود بازگشت و این جریان در فاصله‌ای کمتر از یک چشم به هم زدن اتفاق افتاد و از آن اسم اعظم ۷۲ حرف نزد ما است و یک حرف آن نزد خدای تعالی است که آن را در عالم غیب برای خود اختصاص داده و حول و قوه‌ای نیست جز با خدای علی عظیم». و مانند این روایت است، روایت دیگری که در آن نیز از امام صادق (ع) منقول

است که می‌فرمود: عیسی بن مریم را دو حرف داده شد که با آن دو حرف کار می‌کرد و موسی را چهار حرف داده شده بود و ابراهیم را هشت حرف و نوح را پنج حرف و آدم را بیست و پنج حرف و خدای تعالی همه اینها را برای محمد- صلی الله علیه و آله- جمع کرد و اسم اعظم الله ۷۳ حرف است که محمد- صلی الله علیه و آله- را ۷۲ حرف داده شد و خداوند یک حرف را از او پوشیده داشت». (شرح دعای سحر؛ ترجمه سید احمد فهری؛ انتشارات اطلاعات؛ تهران ۱۳۷۰)

۳... « - (از ملک تا ملکوت اعلی و از آنجا تا لاهوت» جهان آفرینش را به سه مرتبه یا به سه عالم به این شرح تقسیم کرده‌اند: الف- جهان ماده؛ ب- جهان مثال (ملکوت)؛ ج- جهان عقل (جبروت) جهان ماده و طبیعت، عالم قوه و فعل و صورت و ماده و حرکت و زمان و مکان است و پایینترین عالم از عوالم وجود است. جهان مثال که تا اندازه‌ای از قوه و حرکت و زمان و مکان مجرد است، اما از ابعاد مجرد نیست. این عالم، جسمانی است ولی مادی نیست. عالم عقل عالم موجودات مجرد است. این عالم حتی از بُعد و مقدار نیز مجرد است. هر یک از این عوالم معلول عالم بالاتر و علت عالم پایینتر خویش است و مجموعه آنها معلول عالم الوهیت است که همانا ذات بی‌مثال حق است و عالم لاهوت نامیده می‌شود و او احاطه قیومی به همه موجودات دارد. بنا بر این، علت موحده و محیط و مدبر طبیعت عالم مثال است که آن هم محاط و معلول عالم عقل است و عالم عقل نیز محاط در عالم لاهوت است

۴... « - (اگر نگوییم ممتنع است» قال رسول الله (ص): « اِنَّ لِلْقُرْآنِ ظَهْرًا وَ بَطْنًا وَ لِبَطْنِهِ بَطْنًا اِلَى سَبْعَةِ اَبْطُنٍ» بدرستی که قرآن ظاهری و باطنی دارد و باطنش نیز تا هفت بطن، باطن دارد. (تفسیر الصافی، مقدمه ۸) قال الباقر- علیه السلام: « ما یَسْتَطِيعُ احَدٌ اَنْ یَدْعِیَ اَنْ عِنْدَهُ جَمِیعُ الْقُرْآنِ کُلِّهِ ظَاهِرًا وَ بَاطِنًا غَیْرَ الْاَوْصِیَاءِ» جز اوصیای پیامبر کسی را نرسد که ادعا کند ظاهر و باطن تمام قرآن نزد اوست. (الاصول من الکافی، ج ۱، ص ۲۲۸) قال امیرالمومنین- علیه السلام: « اَنْ اَمَرْنَا اَهْلَ الْبَیْتِ صَعْبٌ مُسْتَصَعَبٌ لَا یَعْرِفُهُ وَ لَا یَقْرَبُهُ اِلَّا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ اَوْ نَبِیٌّ مَرْسَلٌ اَوْ مُؤْمِنٌ نَجِیْبٌ اَمْتَحَنَ اللّٰهُ قَلْبُهُ لِلْاِیْمَانِ». بدرستی که امر ما اهل بیت صعب و مستصعب است. جز فرشته مقرب یا پیغمبر مرسل یا مومن نجیبی که خدا دلش را به ایمان آزموده، به آن معرفت نمی‌یابد و به فهم آن نزدیک نمی‌شود. (بصائر الدرجات، ص ۲۷) (صعب به معنی دشوار و مشکل و سرکش است و مستصعب مبالغه آن است یعنی بسیار دشوار؛ و یا آنکه صعب چیزی است که خودش دشوار باشد، و مستصعب آن است که مردم او را دشوار شمرند). قال ابو عبد الله- علیه السلام: « اَنْ اَمَرْنَا سِرًّا فِی سِرٍّ وَ سِرٌّ مُسْتَسَرٌّ وَ سِرٌّ لَا یُفِیْدُ اِلَّا سِرًّا وَ سِرٌّ عَلٰی سِرٍّ وَ سِرٌّ مُقَنَّعٌ بِسِرٍّ». بدرستی که امر ما اهل بیت سِرّی است درون رازی دیگر، رازی پوشیده، رازی که فایده ندهد مگر رازی دیگر و سِرّی بر سِرّی دیگر، و رازی پوشانیده به راز دیگر است. (بصائر الدرجات، ص ۲۸)

۵- « (ثقل اکبر و ثقل کبیر» مراد از ثقل اکبر، کتاب خدا «قرآن» و از ثقل کبیر، اهل بیت- علیهم السلام- است و قرآن چون اکبر از همه چیز حتی اهل بیت- علیهم السلام- است لذا اکبر مطلق است. در حدیثی از نبی اکرم (ص) آمده است که: « یا اَیُّهَا النَّاسُ اِنِّیْ قَدْ تَرَكْتُ فِیْکُمْ الثَّقَلَیْنِ خَلِیْفَتَیْنِ، اِنْ اَخَذْتُمْ بِهَمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِی، اَحَدُهُمَا کُتُبٌ مِنَ الْاَخْرِ: کِتَابُ اللّٰهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مَا بَیْنَ السَّمَاءِ وَ الْاَرْضِ، اَوْ قَالَ: اِلَى الْاَرْضِ، وَ عَثَرَتِیْ اَهْلُ بَیْتِی، اِلَّا وَ اَنْهَمَا لَنْ یَفْتَرِقَا حَتّٰی یَرِدَا عَلٰی الْحَوْضِ». ای مردم بدرستی که من در میان شما این دو چیز گرانقدر را بر جای می‌گذارم. اگر از آنها پیروی کنید پس از من هیچ گاه گمراه نخواهید شد. از آن دو یکی بزرگتر از دیگری است: کتاب خداوند که ریسمانی است کشیده شده در میان آسمان و زمین. یا اینکه حضرت (ص) فرمود: [ریسمانی است کشیده شده از آسمان] به سوی زمین، و عثرت یعنی اهل بیت خود را؛ بدانید که این دو از هم جدا نخواهند شد تا آن گاه که در کنار حوض بر من وارد گردند. (بحار الانوار، کتاب الامامه، ج ۲۳، ص ۱۱۷)

۶- « (مقام اتصال کثرت به وحدت» مراد بازگشت جمیع موجودات و مراتب هستی به اصل ربوبی خویش در قیامت و آخرت است. به عبارت دیگر رجوع کثرات در عالم وجود به وحدتی است که از آن نشأت گرفته است، همان مقام اتصال کثرت به وحدت است

۷) - «متواتر» این اصطلاح درایه و حدیث و اصول است و خبری است که جماعتی آن را نقل کرده باشند به نحوی که مفید علم باشد یعنی علم عادی، و محال باشد که همگی تبانی بر کذب کرده باشند و بالجمله یکی از طرق علم عادی اخبار متواتره است و اغلب اطلاعات و علوم ما نسبت به امور تاریخی از همین راه است. زیرا گاه یک خبری را عده‌ای به نحو واحدی و لو وحدت معنوی نه لفظی نقل نمایند، محال است که همگی تبانی کرده باشند پس مفید یقین خواهد بود. (فرهنگ علوم دکتر سجادی به نقل از معالم، ص ۱۰۱ و تلویح تفتازانی، ص ۴۲۹)

۸) - (صاح ششگانه» صحاح ششگانه به ترتیب زمان از این قرار است: ۱- صحیح بخاری یا (الجامع الصحیح) از ابو عبد الله محمد بن اسماعیل بخاری (متوفی ۲۵۶ ه. ق.) ۲- صحیح مسلم از ابو الحسین مسلم بن حجاج قشیری نیشابوری (متوفی ۲۶۱ ه. ق.) ۳- سنن ابن ماجه از محمد بن یزید بن ماجه قزوینی (متوفی ۲۷۳ ه. ق.) ۴- سنن ابی داود از سلیمان بن اشعث بن اسحاق سجستانی (متوفی ۲۷۵ ه. ق.) ۵- جامع ترمذی یا (سنن ترمذی) از ابو عیسی محمد بن عیسی بن سوره (متوفی ۲۷۹ ه. ق.) ۶- سنن نسائی (مسمی به مجتبی) از ابو عبد الرحمن احمد بن شعیب (متوفی ۳۰۳ ه. ق.) کتب ششگانه مذکور در فوق به اضافه موطا و مسند ابن حنبل (متوفی ۲۴۱ ه. ق.) جوامع اولیه حدیث اهل سنت را تشکیل می‌دهد.

۹) ... - «(به طور متواتر نقل شده است» برای اطلاع از منابع فراوان و اثبات تواتر این حدیث شریف به کتاب گرانقدر و نفیس» عبقات الانوار» تالیف علامه مجاهد کبیر میر حامد حسین هندی (متوفی ۱۳۰۶ ه. ق.) که شش جلد آن ویژه سند و شرح این حدیث از طریق علمای اهل سنت است، می‌توان رجوع کرد. علامه بزرگوار در این اثر گرانقدر، چهل کتاب برای حدیث ثقلین از منابع مهم اهل تسنن به دست داده‌اند. نیز آورده‌اند که ناقلین این حدیث شریف به ترتیب زمانی در اهل تسنن، در قرن دوم ۱۶ نفر، در قرن سوم ۳۳ نفر، در قرن چهارم ۲۱ نفر، در قرن پنجم و ششم هر یک ۱۳ نفر، در قرن هفتم ۱۶ نفر، در قرن هشتم ۱۷ نفر، در قرن نهم ۵ نفر، در قرن دهم ۱۸ نفر، در قرن یازدهم ۱۰ نفر، در قرن دوازدهم ۱۳ نفر و در قرن سیزدهم ۱۱ نفر بوده‌اند که تمام ناقلین از بزرگان و کبار اهل سنت می‌باشند. علامه سید هاشم بحرانی در «غایه المرام» در باب ۲۸ پیرامون حدیث ثقلین، از طریق راویان و محدثین شیعه ۸۲ طریق برای این حدیث می‌آورد. بدین ترتیب این حدیث شریف با ۲۶۸ سند از معارف شیعه و سنی نقل شده و در تواتر آن تردیدی نیست.

۱۰) - «(کشف تام محمدی (ص)) منظور از تنزل قرآن از مقام شامخ احدیت به کشف تام محمدی این است که قرآن کلام خداوند متعال است و بدون واسطه، انسانها استعداد و توان گرفتن پیام و کلام را ندارند بلکه به واسطه تنزل این کلام از آن مقام ربوبی و تبلور آن در وجود اقدس احمدی- صلوات الله علیه- و جاری شدن کلمات بر زبان آن حضرت تعبیر به کشف تامه شده است. حضرت امام در تفسیر سوره مبارکه حمد فرموده‌اند که: «اِنَّمَا يَعْرِفُ الْقُرْآنُ مَنْ خُوِطِبَ بِهِ» قرآن را هم آنکه مخاطبش هست می‌فهمیده چیست و معلوم است که «من خوطب به» قرآن را (می‌فهمد) در آن مرتبه‌ای که «نزل به الروح الامین علی قلبک- اِنَّا انزلناه فی لیلۃ القدر» را غیر از خود او نمی‌تواند مشاهده کند. قضیه، قضیه ادراک عقلی نیست، قدم برهان نیست، قضیه مشاهده است، آن هم مشاهده غیبیه مشاهده با چشم نیست، مشاهده با نفس نیست، مشاهده با عقل نیست، با عقل (هر کس) نیست. با آن قلبی (است) که قلب عالم است، قلب نبی، مشاهده با آن است، او دریافته «اِنَّمَا يَعْرِفُ الْقُرْآنُ مَنْ خُوِطِبَ بِهِ» لیکن نمی‌تواند بیان کند مگر در لفافه امثله و الفاظ... (۱) قرآن الفاظ نیست، از مقوله چیزهای سمعی و بصری نیست، از مقوله الفاظ نیست، از مقوله اعراض نیست، لیکن متنزلش کرده‌اند برای ماها که کور و کر هستیم، تا آنجایی که بشود این کور و کرها هم از آن استفاده‌ای بکنند. (۲) ۱- تفسیر سوره حمد (چاپ جامعه مدرسین): ص ۴۴ و ۴۵-۲. همان. ص ۴۳ و ۴۴

۱۱) - (حضرت آدم- علیه السلام- بنا به آیه شریفه «و علم آدم الاسماء کلها» (سوره بقره، آیه ۳۱) به تعلیم الهی عالم به اسماء (حقایق عالم هستی) شد و مستحق و لایق خلافت خدایی گردید. منظور حضرت امام از ولیده علم الاسماء، انسان است که همگی از فرزندان حضرت آدم- علیه السلام- می‌باشند.

(۱۲) - «نهج البلاغه» نهج البلاغه، کتابی است پر ارج که پس از «قرآن مجید» بهترین و مشهورترین کتاب دنیا، و آفتاب عالمتابی است که در آسمان علم و ادب پرتوافکن می‌باشد و اعجاب و شگفتی آن حتی بیگانگان از اسلام را برانگیخته است. کتاب نهج البلاغه، شامل خطبه‌های امیر المومنین و نامه‌ها و کلمات قصار آن بزرگوار است که به وسیله سید شریف رضی جمع‌آوری شده است. علامه سید شریف رضی در مقدمه خویش بر نهج البلاغه آورده‌اند که: «سخنان آن حضرت متضمن عجایب بلاغت و شگفتی‌های فصاحت و گوهرهای ادبیات عربی و مطالب روشنی‌بخش دینی و دنیوی است و این همه امتیازات در هیچ کلامی جمع نشده و این گونه سخنان جامع در هیچ کتابی گرد نیامده است، زیرا امیر المومنین - علیه السلام - یگانه سرچشمه و منبع فصاحت و منشا و ماخذ بلاغت است که رموز بلاغت از آن حضرت آشکار شده و آیین و آدابش از او گرفته شده است سخنان آن حضرت پرتوی از علم الهی و نسیم خوشبوی و روح‌بخشی از سخنان پیامبر (ص) است ... از جمله شگفتیهای ویژه آن حضرت که مخصوص خود اوست و در هیچ کسی نظیر آن پیدا نمی‌شود، چند بُعدی بودن سخنان اوست، زیرا اگر کسی سخنانی که از آن حضرت درباره زهد، مواظ و پند و اندرز وارد شده، بدون توجه به قدرت و عظمت گوینده‌اش بخواند و خوب تامل کند، بی‌گمان خواهد گفت این سخنان از آن کسی است که از امور دنیا بهره‌ای جز زهدات، و کاری جز عبادت نداشته است و خود در گوشه انزوا نشسته و سر در لاک خود برده و یا به دامن کوهی پناه برده و از جهان بریده است، که جز احساس خود چیزی نمی‌شنود و غیر از خود کسی نمی‌بیند و هرگز باور نمی‌کند که گوینده این سخنان، بزرگمردی است که شمشیر آتش را به دست، بی‌محبا در قلب میدان جنگ رخنه می‌کند و گردنهای گردنکشان را می‌زند و پهلوانان را به خاک و خون می‌افکند و هنگام برگشتن از میدان از نوک شمشیرش خون و لخته‌های دل آب شده می‌چکد، و با این همه پارساترین پارسایان و پاکبازترین پاکبازان و یگانه لنگر دوران است و این از فضایل شگفت‌انگیز و ویژگیهای لطیف آن حضرت است که صفات متضاد در وجودش جمع شده و امور مختلفه را در یک مرکز گرد آورده است...»

(۱۳) - «(قرآن صاعد) حضرت امام این تعبیر را در مواردی برای ادعیه‌ای که از ائمه - علیهم السلام - وارد شده است، ذکر فرموده‌اند: «... ادعیه ائمه هدی دعا‌های آنها، همان مسائلی را که کتاب خدا دارد، دعا‌های آنها هم دارد با یک زبان دیگر. قرآن یک زبان دارد، یک نحو صحبت می‌کند و همه مطالب را دارد منتها بسیاری از آن در رمز است که ما نمی‌توانیم بفهمیم و ادعیه ائمه - علیهم السلام - یک وضع دیگری دارد، به تعبیر شیخ عارف و استاد ما [حضرت آیت الله شاه‌آبادی - رضوان الله تعالی علیه] ادعیه کتاب صاعد است، قرآن صاعد؛ تعبیر می‌فرمود به اینکه قرآن کتاب نازل است که از آن جا نزول کرده است و ادعیه ائمه کتاب صاعد است، همان قرآن است رو به بالا می‌رود ... کسی که بخواهد بفهمد که مقامات ائمه چی است، باید رجوع کند به آثار آنها، آثار آنها ادعیه آنهاست، مهمش ادعیه آنهاست و خطابه‌هایی که می‌خواندند ...». (بیانات حضرت امام در جمع روسای سه قوه - ۶۶/۸/۱۹)

(۱۴) - «(مناجات شعبانیه) عالم جلیل‌القدر، علی بن طاووس این دعا را در اعمال ماه شعبان از حسین بن محمد «ابن خالویه» نقل می‌کند و می‌نویسد امیر المومنین و فرزندانش - سلام الله علیهم - همیشه این دعا را در ماه شعبان می‌خواندند. (اقبال الاعمال، ص ۶۸۵) (مفاتیح الجنان، اعمال ماه شعبان) حضرت امام خمینی می‌فرمایند: «مناجات شعبانیه از بزرگترین مناجات و از عظیمترین معارف الهی و از بزرگترین اموری است که آنهايي که اهلش هستند می‌توانند تا حدود ادراک خودشان استفاده کنند ... این از دعا‌هایی است که من غیر از این دعا ندیدم که همه ائمه - روایت شده است که همه - این دعا را، این مناجات را می‌خواندند. این دلیل بر بزرگی این مناجات است که همه ائمه این مناجات را می‌خواندند». (بیانات حضرت امام در جمع روحانیون، مسئولان و مقامات لشکری و کشوری به تاریخ ۶۲/۳/۷)

(۱۵) - «(دعای عرفات) دعای گرانقدر «عرفه»، مناجاتی است که حضرت ابا عبد الله الحسین (ع) در بعد از ظهر روز عرفه، در زیر آسمان در صحرای عرفات در حالی که مانند باران اشک می‌ریختند قرائت کردند. (اقبال الاعمال - اعمال روز عرفه، ص ۳۳۹ - زاد العمد، ص ۲۶۵ - مفاتیح الجنان، اعمال روز عرفه). این دعا بیانگر راز و نیاز عاشقانه سرور آزادگان و سالار شهیدان با محبوب و معبود خود خالق یکتاست و شامل مفاهیم بس بلند و عمیق است.

(۱۶) « - (صحیفه فاطمیه) قال الصادق (ع): « اِنَّ فَاطِمَةَ مَكَتَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَمْسَةَ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَقَدْ كَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِيدٌ عَلَى ابِيهَا، وَ كَانَ جَبْرِئِيلُ يَأْتِيهَا فَيُحْسِنُ عَزَاهَا عَلَى ابِيهَا، يَطِيبُ نَفْسَهَا، وَ يُخَبِّرُهَا عَنْ ابِيهَا وَ مَكَانِهِ وَ يُخَبِّرُهَا بِمَا يَكُونُ بَعْدَهَا فِي دُرَيْتِهَا وَ كَانَ عَلَى يَكْتُبُ ذَلِكَ فَهَذَا مُصَحَّفُ فَاطِمَةَ». امام صادق - علیه السلام - فرمود: فاطمه (ع) بعد از رحلت پیامبر اکرم (ص) بیش از ۷۵ روز زنده نماند، و غم جانسوز داغ پدر قلب او را لبریز کرده بود، به این جهت جبرئیل پی در پی به حضورش می آمد، و او را در عزای پدر سلامت باد می گفت، و تسلی بخش خاطر غمین زهرا (ع) بود، و گاه از مقام و منزلت پدر بزرگوارش سخن می گفت، و گاه از حوادثی که بعد از رحلت او بر ذریه اش وارد می گردید خبر می داد، و امیر المومنین - سلام الله علیه - نیز آنچه جبرئیل املا می کرد همه را به رشته تحریر در می آورد، و مجموعه این سخنان است که به مصحف فاطمه موسوم گردید. (الاصول من الکافی، ج ۱، ص ۲۴۱). در روایت دیگری در کتاب کافی، از امیر المومنین (ع) نقل شده است که: « در این مصحف مسائل شرعی از حلال و حرام مطرح نیست، بلکه دانشی است از آنچه واقع شده و یا به وقوع خواهد پیوست »

(۱۷) « - (باقر العلوم) اسم مبارک آن بزرگوار محمد، و لقب مشهور او باقر است که حضرت رسول (ص) آن حضرت را طی روایاتی به این لقب ملقب فرمود. کنیه مشهور آن حضرت، ابی جعفر و عمر مبارک ایشان ۵۷ سال بود. امام باقر دو امتیاز در میان ائمه - علیهم السلام - دارد. اول، جد پدری ایشان امام حسین (ع) و جد مادری آن حضرت امام حسن (ع) است. از این جهت در حق ایشان گفته شده: « عَلَوِيٌّ مِنْ عَلَوِيَّيْنَ وَ فَاطِمِيٌّ مِنْ فَاطِمِيَّيْنَ وَ هَاشِمِيٌّ مِنْ هَاشِمِيَّيْنَ ». امتیاز دیگر آنکه وی پایه گذار انقلاب فرهنگی شیعه محسوب می شود. گرچه انتشار معارف شیعه به دست امام صادق (ع) صورت گرفت ولی به دست امام باقر پایه گذاری شد. در دوران امام باقر (ع) دولت بنی امیه رو به زوال بود، مردم از آنها متنفر بودند. به علت وجود کسی چون عمر بن عبد العزیز، که علاوه بر اینکه نفع بزرگی برای شیعه داشت ضرر بزرگی نیز برای بنی امیه داشت و اختلاف شدیدی که در ممالک اسلامی پدید آمده بود و هر کسی از گوشه ای قیام می کرد، خلفا به سرعت تغییر می کردند - چنانکه در مدت امامت امام باقر (ع) در مدت نوزده سال پنج خلیفه روی کار آمدند: ولید بن عبد الملک، سلیمان بن عبد الملک، عمر بن عبد العزیز، یزید بن عبد الملک، هشام بن عبد الملک - پس موقعیت مناسبی برای آن حضرت که از ظلم بنی امیه فارغ شده بود، پدید آورد که انقلاب علمی را آغاز نماید و بزرگانی از عامه و خاصه در اطراف ایشان جمع شدند و حقایق اسلام، لطایف اسلام و بالاخره معارف اسلام را منتشر کردند، از این جهت رسول اکرم (ص) به ایشان لقب « باقر » داده است. صاحب لسان العرب می گوید: « لُقِّبَ بِهِ لِأَنَّهُ بَقَّرَ الْعِلْمَ وَ عَرَفَ أَصْلَهُ وَ اسْتَنْبَطَ فَرْعَهُ وَ تَوَسَّعَ فِيهِ، وَ التَّبَقُّرُ التَّوَسُّعُ » امام باقر ملقب به این لقب است چون شکافنده علم است، پایه علوم اسلامی را شناخت و فروع آن را درک فرمود و آن را توسعه داد و ریشه تبقر به معنی توسعه است. عامه و خاصه نقل می کنند که رسول اکرم (ص) به جابر بن عبد الله انصاری فرموده است: « يَا جَابِرُ يَوْشَكَ أَنْ تَبْغِيَ حَتَّى تَلْقَى وَلَدًا مِنَ الْحُسَيْنِ يُقَالُ لَهُ مُحَمَّدٌ يَنْقُرُ عِلْمَ النَّبِيِّينَ بَقْرًا، فَإِذَا لَقِيْتَهُ فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ » ای جابر، تو زنده می مانی، مردی از اولاد حسین را که نامش محمد است ملاقات می کنی که او علم انبیا را می شکافد. هنگامی که او را دیدی سلام را به او برسان. (چهارده معصوم علیهم السلام، آیت الله مظاهری، ص ۸۴)

(۱۸) « - (صهیونیست جهانی) صهیونیست، تفکری متعصب متعلق به سرمایه داران افراطی یهود است که در اواخر قرن گذشته در اروپا به وجود آمد و اکنون به ایدئولوژی رسمی رژیم اشغالگر قدس تبدیل شده است. این نام از « صهیون » نام کوهی در نزدیکی اورشلیم گرفته شده است. صهیونیسم مبتنی بر تبعیض نژادی است و قوم یهود را دارای وضع استثنایی در جهان می داند که به عنوان قوم برگزیده خدا دارای رسالتی ویژه است. بر اساس این تفکر، در سال ۱۸۹۷ میلادی جمعیتی به نام سازمان جهانی صهیونیسم به وجود آمد که هدف خود را انتقال یهودیان جهان به فلسطین اعلام کرد. این سازمان اکنون دارای قدرت مالی زیادی، برابر با دارایی بزرگترین شرکت های انحصاری جهان است و مرکز آن در ایالات متحده امریکاست و فعالیت جمعیت های صهیونیست را در بیش از شصت کشور جهان کنترل می کند. در حال حاضر نزدیک هجده سازمان صهیونیستی در دنیا فعالیت دارند. همچنین در امریکا ۲۸۱ سازمان ملی یهودی، ۲۵۱ فدراسیون محلی یهودی و نیز انواع مجامع مشورتی، صندوق و غیره وجود دارد. دولت امریکا یکی از حامیان اصلی صهیونیسم جهانی است. سازمان صهیونیسم دارای مراکز اطلاعات و جاسوسی در اکثر کشورهای جهان است که این مراکز با سازمان جاسوسی موساد و سازمان سیا در ارتباط هستند. مهمترین و کارسازترین حربه صهیونیسم

جهانی بهره‌گیری از رسانه‌های عمومی در سراسر دنیا است و مجموعاً ۱۰۳۶ روزنامه و مجله در اختیار صهیونیسم جهانی می‌باشد که معروفترین آن روزنامه «نیویورک تایمز» است

۱۹) - «اسرائیل بزرگ» پیروان صهیونیسم از ابتدای پیدایش یک هدف اساسی و عمده را دنبال می‌کردند و آن تشکیل یک دولت یهودی یا حکومت جهانی تحت سلطه یهود با عنوان اسرائیل بزرگ در فلسطین بود. بر این اساس پس از تشکیل دولت اسرائیل در سال ۱۹۴۸ میلادی، صهیونیست‌ها درصدد ایجاد اسرائیل بزرگ برآمدند و برای توجیه این سیاست خود، آن را مطابق تعالیم تورات دانستند. نقشه اسرائیل بزرگ بیشتر کشورهای اسلامی و یا بخشی از آنها را در برمی‌گیرد. نقشه مزبور در گزارش پژوهشی «بنیامین مارزار» که تحت نظارت دولت اسرائیل منتشر شد وجود دارد. در نقشه مزبور، حدود اسرائیل را از نیل تا فرات قرار داده‌اند و اسرائیل همه خلیج فارس، شمال عراق، مسقط، عمان، نجد، ترکیه، سوریه، جنوب لبنان، شرق فلسطین، غرب اردن، بخشی از مصر و جنوب سودان را شامل می‌شود. به علاوه نقشه بزرگتر اسرائیل که می‌تواند مرحله بعد از پیاده شدن طرح اسرائیل بزرگ باشد، کردستان، منطقه جنوب شرقی ایران، جنوب غربی افغانستان، و بخشی از شمال غربی پاکستان را نیز شامل می‌گردد.

۲۰) - «حسین اردنی» حسین بن طلال در چهارم نوامبر ۱۹۳۵ میلادی در امان متولد شد. دوران کودکی خود را در کودستان انگلیسی‌ها در امان گذراند، سپس در مدرسه ویکتوریا در شهر اسکندریه در مصر به تحصیل پرداخت و تحصیلاتش را در مدرسه هاروارد انگلستان ادامه داد. در سال ۱۹۵۱ میلادی پدر بزرگش عبد الله به دست یک جوان انقلابی فلسطینی به قتل رسید. نفوذ وی در خاندانش و سیاست انگلستان اقتضا کرد که سلطنت در این خاندان باقی بماند، لذا با کمک انگلستان، طلال پدر حسین به پادشاهی رسید و نیز حسین ولیعهد اردن شد. چند ماه پس از به قدرت رسیدن طلال، در ۱۱ اوت ۱۹۵۱ میلادی پارلمان فرمایشی اردن وی را از حکومت عزل کرد و شاه حسین را به جای وی بر تخت حکومت نشاند، بعد از این انتخاب، شاه حسین رهسپار انگلیس شد و در ۲۱ میلادی به اردن بازگشت و حکومت را در دست گرفت. او در طول حکومتش همواره از حمایت انگلستان برخوردار بود. به دنبال خروج انگلیس از شرق کانال سوئز و جایگزینی تدریجی امریکا در منطقه، وی از حمایت امریکا برخوردار گردید. سیاستهای حکومت شاه حسین در منطقه خاورمیانه، همواره دنباله روی از سیاستهای امریکا و انگلیس در منطقه بوده است. در سال ۱۹۶۷ میلادی که جنگ اعراب و اسرائیل آغاز شد، با خیانت شاه حسین صهیونیستها توانستند کرانه غربی رود اردن را اشغال و به خاک اسرائیل ضمیمه کنند. در نتیجه چهار صد هزار فلسطینی آواره و به اردن رانده شدند. در این برهه شاه حسین نه تنها در جهت حقوق حقه مردم فلسطین قدمی برنداشت بلکه با فاجعه سپتامبر ۱۹۷۰ میلادی که به سپتامبر سیاه مشهور شد با کشتار مردم مظلوم و آواره فلسطین در خاک اردن، لکه ننگی برای همیشه در پیشانی حکومت اردن باقی گذاشت.

۲۱) - (شاه حسن مراکشی فرزند سلطان محمد پنجم در سال ۱۹۲۹ میلادی به دنیا آمد، وی تحصیلات خود را در فرانسه گذرانیده است و بعد از درگذشت پدرش به نام سلطان حسن دوم به پادشاهی رسید. بعد از به قدرت رسیدن سلطان حسن دوم، روابط فرانسه با مراکش همان گونه که انتظار می‌رفت، گسترش یافت و مراکش بیش از گذشته مورد تهاجم فرهنگ غرب قرار گرفت و دولت مراکش نیز در بخشهای فرهنگی، اقتصادی و سیاسی از حمایت فرانسه برخوردار گردید. گفتنی است که انور سادات رئیس جمهور خائن و معدوم مصر از طریق شاه حسن با صهیونیستها آشنا شد. چرا که وی دارای روابط دیرینه با آنان است و همه ساله کنفرانس یهودیان در مراکش برگزار می‌شود، شاید این تنها کشور عربی است که صهیونیستها تا این اندازه در آن رسماً آزادی عمل دارند تا آنجا که در سال ۱۹۹۱ میلادی شاه حسن یک یهودی بنام «اندره ازولی» را به سمت مشاور عالی خود انتخاب کرد.

۲۲) - (حسینی مبارک در سال ۱۹۲۸ میلادی در استان المنوفیه مصر به دنیا آمده است. در سال ۱۹۴۷ میلادی وارد دانشگاه علوم نظامی شد و دوران آموزش خلبانی را در آنجا گذراند، بعداً برای تکمیل آموزش خود به شوروی رفت. در سال ۱۹۷۲ میلادی وی فرمانده کل نیروی هوایی گردید و در هنگام جنگ اکتبر اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۷۳ میلادی، حسینی مبارک فرمانده نیروی هوایی مصر بود. وی یکی از نزدیکان انور سادات، بانی قرارداد ننگین کمپ دیوید بود و در ملاقاتهای مهم وی حضور داشت. درباره زندگی او گفتنی است که وی با یک دختر انگلیسی به نام سوزان ازدواج کرده است و دارای دو فرزند به نامهای علاء و جمال می‌باشد. مبارک پس از ترور سادات توسط سرهنگ انقلابی، شهید خالد اسلامبولی در سال ۱۹۸۱ میلادی، زمام امور مصر را به

دست گرفت. وی پس از جایگزینی اعلام کرد که تمامی سیاستهای سادات را در زمینه‌های داخلی و خارجی دنبال خواهد کرد و در سال ۱۹۸۲ در مصاحبه با شبکه تلویزیونی ان. بی. سی آمریکا گفت که: «دروازه‌های ما به روی دوستان اعراب باز است اما نه به قیمت از دست رفتن روابطمان با اسرائیل، ما می‌توانیم نقش خوبی را برای رفع هر گونه تشنجی که در هر زمان برای دوستان عرب و اسرائیلی ما به وجود بیاید ایفا کنیم.»

(۲۳) - (احکام اولیه و ثانویه) عناوینی که- یعنی افعال و ذواتی که- بر آن حکم شرعی قرار می‌گیرد، دو حالت دارد: الف) حالت اول، «عنوان» صرف نظر از هر گونه حالت و وصف برای آن می‌باشد، حکمی که برای آن قرار داده می‌شود «حکم اولی» نام دارد. ب) حالت دوم «عنوان» در صورتی که برای وی وصف و حالت جدیدی مثل اضطراب، اکراه، حرج، ضرر، فساد و ... حاصل شود که در آن صورت حکم آن «ثانوی» نامیده می‌شود. مثلاً خوردن گوشت مردار به عنوان اولی حرام است ولی اگر شخصی در حالت اضطراب قرار گرفت خوردن آن جایز است. (اصطلاحات الاصول، تالیف آیت الله علی مشکینی، ص ۱۲۴)

(۲۴) - (ملی گرایی) تمایلات ملی به طور مطلق مطرود و نادرست نیست، بلکه آن نوع گرایشات ناسیونالیستی که باعث جدا ساختن نژادها و ملیتها از یکدیگر و ایجاد تفرقه و چند دستگی است مطرود می‌باشد، بدیهی است که اگر ملیگرایی در حد یک احساس ساده دوستی نسبت به آب و خاک و وطن و ملت خلاصه شود و به صورت یک بت مورد پرستش واقع نشود و همه حقایق الهی فدای آن نگردد، چیز مذمومی نخواهد بود ولی اگر بنا باشد این احساسات جایگزین حقایق و ارزشهای انسانی و اسلامی شده و به عنوان یک ارزش والا مورد توجه و عنایت مفرط قرار گیرد و به صورت یک مکتب و مسلک درآید، جز گمراهی و شرک و فساد به بار نخواهد آورد و اسلام با چنین گرایشاتی بشدت مبارزه می‌کند. (خدمات متقابل ایران و اسلام) استاد شهید مرتضی مطهری- رحمه الله علیه- در این باره می‌نویسد: «ناسیونالیسم آن گاه عقلاً محکوم است که جنبه منفی به خود می‌گیرد یعنی افراد را تحت عنوان ملیتهای مختلف از یکدیگر جدا می‌کند، روابط خصمانه‌ای میان آنها به وجود می‌آورد و حقوق واقعی دیگران را نادیده می‌گیرد...» حضرت امام- سلام الله علیه- مکرر خطر ملی گرایی و گرایشات ناسیونالیستی را گوشزد نموده، آن را عامل تفرقه و جدایی بین ملتها و سدی برای پیشرفت اسلام معرفی کرده‌اند: «... با دست حکومت‌های فاسد این نژادپرستی‌ها و گروه‌پرستی‌ها در بین مسلمین رشد کرده عربها را در مقابل عجم‌ها، عجم‌ها را در مقابل عربها و ترکها را در مقابل دیگران قرار دادند و همه نژادها را در مقابل هم. اینکه من مکرر عرض می‌کنم این ملیگرایی اساس بدبختی مسلمین است برای این است که این ملیگرایی ملت ایران را در مقابل سایر ملتهای مسلمین قرار می‌دهد و ملت عراق را در مقابل دیگران و ملت کذا در مقابل کذا، اینها نقشه‌هایی است که مستکبرین کشیدند که مسلمین با هم مجتمع نباشند...»

(۲۵) - (حدود و تعزیرات) حدود جمع حد و در لغت به معنی منع، کناره فاصله بین دو چیز و انتهای هر چیزی است. تعزیرات جمع تعزیر و در لغت به معنای نکوهش کردن و ملامت کردن است. در تعریف اصطلاحی حد و تعزیر، محقق حلی می‌فرماید: کُلُّ مَا لَهُ عَقُوبَةٌ مَقْدَرَةٌ يَسْمَى «حَدًا» وَ مَا لَيْسَ كَذَلِكَ يُسَمَّى تَعْزِيرًا. حد: هرگاه در شرع مقدس برای تخلفی، مجازات معینی قرار داده شده باشد آن را «حد» گویند مثل مجازات دزدی و آدمکشی تعزیر: و هرگاه برای تخلفی مجازات معینی مشخص نشده باشد آن را «تعزیر» می‌گویند و تعیین مقدار آن بر عهده قاضی و حاکم شرع است. (شرح لمعه، شهید ثانی، کتاب الحدود و التعزیرات) (شرایع، محقق حلی، کتاب الحدود و التعزیرات)

(۲۶) - (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنْتَاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ). ای کسانی که ایمان آورده‌اید چرا هنگامی که به شما گفته می‌شود به سوی جهاد در راه خدا حرکت کنید بر زمین سنگینی می‌کنید (و سستی به خرج می‌دهید) آیا به زندگی دنیا به جای آخرت راضی شده‌اید! با اینکه متاع زندگی دنیا در برابر آخرت چیز کمی بیش نیست. «إِلَّا تَتَفَرَّوْا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلَ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ». اگر (به سوی میدان جهاد) حرکت نکنید، (خداوند) شما را مجازات دردناکی می‌کند و گروه دیگری غیر از شما را به جای شما قرار می‌دهد، و هیچ زبانی به او نمی‌رسانید، و خداوند بر هر چیزی توانا است. (سوره توبه، آیه ۳۸ و ۳۹)

۲۷) - (قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ (ع): «وَلَقَدْ كُذِبَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - عَلَى عَهْدِهِ حَتَّى قَامَ خَطِيباً فَقَالَ: «مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّداً فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ». و به تحقیق در زمان رسول خدا - صلی الله علیه و آله - به آن حضرت دروغها بستند تا اینکه به خطبه خواندن ایستاد و فرمود: «هر که از روی عمد و دانسته به من دروغ بزند، در آتش جهنم قرار خواهد گرفت». (نهج البلاغه، فیض الاسلام، خطبه ۲۰۱)

۲۸) - (إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبُتْ أَقْدَامُكُمْ) شما اگر خدا را یاری کنید، خدا هم شما را (همه جا) یاری کند و (در جنگها فاتح سازد و بر حوادث) ثابت قدم گرداند. (سوره محمد، آیه ۷)

۲۹) - (سازمان چریکهای فدایی خلق) سازمان کمونیستی چریکهای فدایی خلق در سال ۱۳۴۹ ه. ش. توسط جوانانی که از سیاستهای حزب توده وابسته به شوروی ناراضی بودند تشکیل گردید و سلسله جبال البرز بخصوص جنگل سیاهاکل را به عنوان مرکز عملیاتی انتخاب و دست به تحریک روستاییان منطقه علیه رژیم زدند که با تلاش رژیم شاه این سازمان در اوایل سال ۱۳۵۴ و ماههای اردیبهشت و خرداد ۱۳۵۵ شکست سختی را متحمل شد و از هم پاشید. پس از این شکست جز چند ترور و درگیری با نیروهای پلیس فعالیتی از آنان دیده نشد. با آغاز انقلاب اسلامی، و ایجاد فضای مناسب، سازمان دست به تجدید تشکیلات زد و از اوایل سال ۱۳۵۷ مبارزاتش را بر علیه ارتش و نیروهای انقلابی افزایش داد. که در مقایسه با امواج توفنده و خروشان مردم که در سایه رهنمودهای پیشوا و منجی خویش، حضرت امام خمینی، پایههای ستم را به لرزه درآورده بودند، به حساب نمیآمدند. با پیروزی انقلاب اسلامی، این سازمان با وجود نداشتن پایگاه مردمی، بر اصول و مرام وارداتی خود پای میفشرد لذا همگام با استکبار جهانی به ضدیت با انقلاب اسلامی پرداخت و دست به ترور افرادی عادی و نیروهای مذهبی زد، با کشف پایگاهها و خانههای تیمی آنان، سازمان به دو شاخه اقلیت و اکثریت تقسیم شد. که «اکثریت» هماهنگ با مواضع حزب توده، اصل را بر مذاکره سیاسی به جهت کسب وجهه قرار دادند و «اقلیت» بر مبارزه مسلحانه پای فشرده و کردستان را جهت تداوم عملیات انتخاب کردند. سرانجام با تلاش پیشمرگان مسلمان کرد و نیروهای مدافع انقلاب، آنان منطقه را ترک و به خارج از کشور گریختند

۳۰) - «حزب توده» حزب توده در سال ۱۳۲۰ ه. ش. بر بقایای حزب عدالت که در سال ۱۲۹۹ ه. ش. پس از ورود ارتش سرخ به رشت ایجاد شده بود، تشکیل گردید. به دنبال سیاستی که قوام السلطنه برای تخلیه ایران در پیش گرفته بود سه وزیر کمونیست وارد کابینه او شدند. با خروج قوای روس و شکست فرقه دموکرات آذربایجان و انشعابی که در داخل حزب در سال ۱۳۲۶ ه. ش. روی داد عدهای از اعضا، تز استقلال حزب از شوروی را مطرح ساختند. در بهمن سال ۱۳۲۷ بدنبال سوء قصد به جان شاه، که ضارب توده ای شناخته شد، حکومت نظامی اعلام و اعضای حزب دستگیر و حزب غیر قانونی و منحل گردید. در سال ۱۳۲۸ ه. ش. حزب با اعلام مارکسیسم - لنینیسم به عنوان مرام حزبی، رویه خود را کاملاً آشکار ساخت. با آغاز جنبش ملی شدن صنعت نفت حزب توده با دو جناح کیانوری - قاسمی شکل گرفت که بعدها با سکوت در قبال کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ و فعالیتهای پشت پرده نقش مهمی در سقوط مصدق داشت. در مرداد ماه ۱۳۳۳ با دستگیری افسران شبکه نظامی و سایر شبکههای حزب توسط رژیم شاه، عده زیادی، از سوابق حزبی خود ابراز انزجار کردند و به همکاری با رژیم شاه و سازمان امنیت آن دست یازیدند. در دهمین کنگره حزب در اوایل دهه پنجاه، حزب به تعریف و تمجید از رژیم و رویگردانی از مبارزه پرداخت. در سالهای ۵۰ تا ۵۶ ه. ش. که روحانیت با شیوههای نوینی مبارزه را آغاز کرده بود، حزب به تجدید سازمان پرداخت و پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حزب پلنوم شانزدهم خود را در تهران برگزار و پشتیبانی خود را از جمهوری اسلامی اعلام کرد. هدف حزب پس از انقلاب اسلامی این بود که بتدریج جای پای در بین نیروهای انقلابی باز کرده و در ارکان اقتصادی و فرهنگی کشور نفوذ نمایند. سرانجام با دستگیری رهبران و کادرهای اصلی حزب توده، سیل اعترافات و تترنامهها آغاز شد و با اعترافات طولانی و گسترده افرادی چون کیانوری و طبری به جاسوسی و تلاش جهت نابودی نظام، ماهیت این حزب بر همگان آشکار و به عمر سراسر خیانت ۴۲ ساله حزب توده در ایران پایان داده شد.

۳۱) - «استالین» ژوزف و سپاریونوویچ جوگاشویلی، معروف به استالین، ۲۱ دسامبر ۱۸۷۹ در گرجستان به دنیا آمد. از سن پانزده سالگی با مکتب مارکسیسم آشنا شد و از آن به بعد وارد فعالیتهای سیاسی شد و بارها به خاطر این فعالیتها دستگیر و زندانی

شد. در سال ۱۹۰۷ میلادی در کنفرانس سوسیال دموکراتهای روسیه در لندن، لنین به او لقب استالین (پولاد به زبان روسی) داد. سرقت ۳۴۱۰۰۰ روبل از بانک تفلیس در ۲۶ ژوئن ۱۹۰۶ که بزرگترین سرقت تاریخ تا آن وقت بود، او را قهرمان مشهوری در بین کمونیستها ساخت. در سال ۱۹۱۲ میلادی حزب بلشویک رسماً تشکیل شد و استالین به پیشنهاد لنین به عضویت در کمیته مرکزی آن درآمد و بعداً روزنامه «زودا» و سپس «پراودا» را منتشر ساخت. به دنبال پیروزی انقلاب اکتبر به سمت رئیس سازمان بازرسی حزب از سوی لنین انتخاب شد و در سال ۱۹۲۲ میلادی به دبیر کلی حزب رسید و تشکیلات آن را قبضه کرد. لنین در ۲۱ ژانویه ۱۹۲۴ در گذشت و وصیتنامه او که حاوی اظهار عدم رضایت وی از استالین بود، به همراه مقالات تند وی علیه استالین، توسط بیوه لنین در اختیار «کامنفا» قرار گرفت و او نیز در اختیار دفتر سیاسی حزب قرار داد که این امر خشم استالین را برانگیخته و مقدمه‌ای برای تصفیه‌های خونین بعدی وی گردید. در دسامبر ۱۹۲۷ در کنگره پانزدهم حزب با سخنرانی هفت ساعته استالین آهنگ تسریع در پیشرفت کمونیسم تصویب شد که اشتراکی کردن کشاورزی از پیامدهای آن بود که منجر به قتل ده میلیون کولاک یا کشاورزان مرفه دوران استولینین (از نخست وزیران مقتدر دوران تزاری) گردید. بعداً استالین تصفیه‌های خونینی را تا سال ۱۹۳۹ میلادی به راه انداخت که تنها در سال ۱۹۳۵ میلادی ۵۳۶۵۰۰ نفر کشته شدند. با وقوع جنگ دوم جهانی و اشغال لهستان، لیتوانی، لتونی و استونی استالین شوروی را به سوی یک قدرت جهانی پیش برد. بالاخره این دیکتاتور بزرگ تاریخ در روز پنجم مارس ۱۹۵۳ به صورت مشکوکی درگذشت و حکومت سی ساله خفقان، ترور و کشتار وی پایان یافت.

(۳۲) - «حادثه آمل» حادثه آمل به دنبال اعلام مبارزه مسلحانه مخالفین نظام نوپای اسلامی در تاریخ ۳۰ خرداد ۱۳۶۰، به وقوع پیوست. اتحادیه کمونیستهای ایران که متشکل از مارکسیست-لنینیستهای چپ بودند با ارزیابی موقعیتهای جغرافیایی، جنگلهای آمل را مناسب برای عملیات چریکی تشخیص دادند و در آنجا استقرار یافتند. تصور واهی اتحادیه بر این بود که به خاطر وضعیت اجتماعی منطقه آمل و بافت دهقانی جمعیتی اطراف آن، در صورت حمله به شهر، مقاومت پراکنده نیروهای انقلاب بسرعت سرکوب می‌شود و در مرحله دوم پس از قطع خطوط ارتباطی و تقویت نیروهای مخالف داخل شهر، دیگر مناطق مازندران به تصرف نیروهای اتحادیه درآمده و پس از آن آحاد مردم در یک زنجیره متشکل در سراسر ایران بپا می‌خیزند و رژیم جمهوری اسلامی را ساقط می‌کنند. حمله آنها شب ششم بهمن آغاز شد. آنها به دو گروه تقسیم شدند. گروه اول وارد شهر شده و به گشت زنی پرداختند و هر کس را به اصطلاح حزب الهی و پاسدار تشخیص می‌دادند ترور می‌کردند. آنها سپس به کمیته انقلاب اسلامی شهر حمله بردند. مردم آمل که با صدای تیراندازی به خیابانها آمده و متوجه وقایع شده بودند، آماده مقابله گردیدند. صبح روز ششم بهمن حماسه مردم آغاز شد و مردم آمل با سنگر بندی در شهر و مقابله با نیروهای اتحادیه آرایش آنها را برهم زدند. در نتیجه نیروهای اتحادیه که ایمان و مقاومت مردمی را در برنامه خود لحاظ نکرده بودند به گروههای کوچکتری تقسیم شدند ولی بر اثر شدت مقابله مردمی، ارتباط آنها از هم قطع و بالاخره تا غروب همان روز تارومار شدند. در این واقعه ۳۴ نفر از کمونیستها کشته و چند تن زخمی و سی نفر دستگیر شدند و از مردم شریف آمل نیز چهل نفر به شهادت رسیدند.

(۳۳) - «کمونیست امریکایی» اصطلاح کمونیست امریکایی، در رابطه با عملکرد بعضی از احزاب چپ در کشورهای جهان و خصوصاً کشورهای اسلامی است. این احزاب در حالی که در ظاهر اعتقاد به اصول و مبانی کمونیسم دارند ولی در موضعگیریها و عملکردهای خویش در راستای سیاستهای غرب قرار دارند. مانند بسیاری از احزاب کمونیستی ایران، نظیر پیکار، کومله، دموکرات که همسو با سیاستهای سازمان سیا در براندازی جمهوری اسلامی ایران تلاش کردند و از کمکهای مالی استکبار برخوردار بودند و در یک بررسی عمیقتر می‌توان گفت به طور کلی رودررویی کمونیستها با نهضت اسلامخواهی در ممالک اسلامی بویژه ایران، قطع نظر از شعارها، نوع روابط و وابستگی احزاب کمونیستی به کشورهای عضو بلوک کمونیسم در گذشته، همواره در راستای منافع و هماهنگی با سیاستهای خصمانه غرب و امریکا علیه انقلاب اسلامی قرار داشته است.

(۳۴) - «حزب دموکرات کردستان»، این حزب در سال ۱۳۲۲ ه. ش. با حمایت و تشویق شوروی سابق توسط قاضی محمد تشکیل شد. در بهمن ۱۳۲۴ قاضی محمد به عنوان دبیر کل حزب در راستای سیاستهای شوروی و تجزیه ایران در مهاباد تشکیل حکومت داد اما به دنبال توافق دولتین ایران و شوروی سابق، قاضی محمد به همراه برادرش سیف قاضی و حدود چهل تا پنجاه نفر از

اعضای حزب اعدام شدند. در سال ۱۳۳۸ فعالیت‌هایی در جهت احیای حزب انجام شد که با شکست مواجه گردید. با گذشت زمان و پیروزی انقلاب اسلامی در ایران این حزب دوباره شروع به فعالیت نمود. رهبران جدید با استفاده از سابقه حزب و بهره‌برداری از ضعف دولت موقت و برخی خیانت‌ها موفق شدند با تصرف تعدادی از پادگان‌های نظامی و غارت سلاح‌ها موقعیت خود را در قسمتهایی از کردستان تحکیم بخشند. از نظر ایدئولوژی، حزب دموکرات علی‌رغم تکیه بر مارکسیسم، اصلاتی برای مبارزه طبقاتی قائل نیست و از همین رو فتودال‌ها و خانهای محلی در داخل حزب و کادر رهبری آن از موقعیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشند. پس از انقلاب اسلامی، رهبری حزب با عبد الرحمن قاسملو بود. وی در سال ۱۳۳۸ با تعهد سپردن به ساواک شاه از ایران خارج و به مدت پانزده سال در کشورهای شوروی، عراق و اروپای شرقی و فرانسه اقامت گزید و در فرانسه در مدرسه «السنه شرقیه‌ای» که یکی از وظایفش تربیت و پرورش جاسوس برای کشورهای مشرق زمین است، مشغول به فعالیت می‌شود در مدت اقامت در شوروی در بخش فارسی رادیو مسکو به سخن‌پراکنی مشغول، و در عراق نیز شغل مهم دولتی داشته است. خاندان وی از فتودالهای معروف منطقه می‌باشند. قاسملو در روز دوشنبه ۲۲/۴/۱۳۶۸ شمسی در وین پایتخت اتریش به قتل رسید. استراتژی حزب دموکرات، تحت پوشش خودمختاری، انتزاع خاک کردستان از پیکره جمهوری اسلامی ایران است. این حزب همانند دیگر احزاب منطقه با انشعابات پی در پی که در درون ساختار آن ایجاد شده است در یک سردرگمی و بلاتکلیفی به سر برده و حیات آن به میزان زیادی به حیات حزب بعث و حامیان غربی آن بستگی دارد. بر اساس اسنادی که از لانه جاسوسی امریکا در ایران به دست آمده و منتشر نشده است، دولت امریکا در وارد آوردن فشار بر نظام نوپای اسلامی بیشترین استفاده را از حزب دموکرات کردستان برده است و همواره ایجاد اغتشاش در این منطقه و حمایت کامل از حزب دموکرات و دیگر گروهک‌های محارب در کردستان، در برنامه سازمان سیا قرار داشته است.

(۳۵) - (حزب کومله)، بنا به ادعای این حزب، سال تاسیس آن ۱۳۴۸ ه. ش. می‌باشد اما نداشتن هیچ گونه فعالیت تا سال ۱۳۵۷ ه. ش. و عدم وجود مدارک کافی این ادعا را مشکوک جلوه می‌دهد. در سال ۱۳۵۷ به دنبال کشته شدن فردی به نام محمد حسین کریمی که حزب، او را از خود می‌دانسته، اعلام موجودیت کرد و بدنبال آن در پی کسب وجهه و مانورهای مردم‌پسندانه با شعارهای دفاع از دهقان در مقابل فتودالهای منطقه «کرمو» از توابع سقز برآمد. با توجه به سوابق و روحیه و فرهنگ خاص حاکم بر منطقه، شعارهای عوام‌فریبانه آنان تا حد زیادی موثر واقع شد و جو ضد دولتی در منطقه به وجود آورد و به موازات آن با سلاحهایی که از پادگان‌های منطقه غارت کرده و نیز کمکهایی که از سوی رژیم بعث به آنها می‌شد وارد جنگ مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی شدند. از نظر ایدئولوژی این حزب از نقطه نظرات مائو الهام گرفته است. به دنبال گسترش تحرک نظامی جمهوری اسلامی، تشکیلات گروهک مزبور از هم پاشیده و بقایای آنها به شهر بوکان پناه بردند. حزب کومله با توجه به وابستگی اش به استکبار جهانی و کمکهای رژیم بعث به آن، هم صدا با بوقهای تبلیغاتی جهان بر علیه نظام جمهوری اسلامی ایران در جنگ تحمیلی موضع گرفت و ایران را آغازگر جنگ اعلام کرد. در طول دوران جنگ اعضای کومله مانند دیگر احزاب کمونیستی و منافقین، به عنوان ستون پنجم دشمن عمل کرده و برای دولت عراق مزدوری می‌کردند. در زمینه اخلاقی، این حزب با طرح نظریه‌هایی چون «عشق آزاد» و ... درصدد موجه جلوه دادن مفاسد اخلاقی درون حزب برآمد. به هر تقدیر تحولات جاری در منطقه کردستان و تحکیم قدرت دولت مرکزی در منطقه موجب گشت که حزب کومله در انزوا و اضمحلال کامل قرار گیرد. مردم ایران این حزب را در کنار منافقین به عنوان یکی از منفورترین احزاب خائن به ملت و انقلاب اسلامی می‌شناسند.

(۳۶) - (شهید سید حسن مدرس، در روستای «سرابه کچو» از توابع اردستان اصفهان به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات در اصفهان عازم عتبات عالیات شد و در نزد اساتید بزرگی چون آخوند خراسانی و میرزای شیرازی به ادامه تحصیل پرداخت و به درجه اجتهاد رسید. مخالفت با ستمگری‌های ظل السلطان (فرزند بزرگ ناصر الدین شاه و حاکم اصفهان) او را در امور سیاسی آبدیده کرد. در مجلس دوم به عنوان یکی از پنج نفر علمای طراز اول از سوی مراجع تقلید انتخاب شد و با حاج آقا نور الله نجفی (یکی از پنج نفر علمای طراز اول) به تهران آمد. در جریان قیام محمد علی میرزا به همراه سایر مشروطه خواهان به مقاومت برخاست و در نتیجه این قیام با شکست رو به رو شد و به دنبال آن مصادره اموال شورشیان پیش آمد که با اولتیماتوم ۱۹۱۱ میلادی روسیه مواجه گردید. این اولتیماتوم با مخالفت شهید خیابانی و شهید مدرس رد شد. در قضیه مهاجرت که به دنبال اشغال بخش‌هایی از خاک

ایران در جنگ جهانی اول به وقوع پیوست، وی تصدی دو وزارتخانه دولت آزاد در تبعید را به عهده داشت (۱۳۳۵ ه.ق.). قرارداد ۱۹۱۹ میلادی که به دنبال پیروزی بلشویک‌ها در روسیه و سعی انگلیس در روی کار آوردن دولتی مقتدر و وابسته در ایران، بین وثوق الدوله و کاکس منعقد شده بود با مخالفت شدید مدرس لغو گردید. در جریان کودتای ۱۲۹۹ ه. ش. رضا خان، بشدت با آن به مخالفت برخاست و این مخالفت‌ها با رضا خان تا هنگام تبعید وی در ۱۶ مهرماه ۱۳۰۷ ادامه یافت و سپس، پس از ده سال در شهر کاشمر در عصر روز ۲۷ ماه مبارک رمضان سال ۱۳۱۶ ه. ش. با زبان روزه او را مسموم و به دستور رضا خان او را به شهادت می‌رسانند. آنچه که از مدرس در خلال حیات سیاسی‌اش به یادگار باقی مانده روحیه مقاومت و سازش ناپذیری او در مقابل قدرتهای شیطانی و یک عمر مجاهده در دفاع از اسلام و میهن اسلامی است. حضرت امام به کزات از شهید مدرس یاد می‌کرده‌اند و او را الگوی مبارزان و مجاهدان و مصداق بارز روحانیت انقلابی می‌دانست.

(۳۷) - (فاجعه ۱۴ اسفند ماه ۱۳۵۹ تلاشی بود که از سوی عناصر وابسته و سازشکار برای بازگرداندن مسیر انقلاب به سوی یک رژیم مورد پسند غرب صورت گرفت. در این روز بنی صدر رئیس جمهور اسبق و مخلوع با اعلام برگزاری مراسم بزرگداشت سالگرد درگذشت دکتر مصدق در دانشگاه تهران که از سوی گروه‌ها و جمعیت‌های معارض حمایت می‌شد با سخنرانی تحریک‌آمیز خود، سعی در اغوای مردم و انزوای نیروهای انقلابی داشت. این مراسم که از ساعت ۴۰:۱۵ دقیقه آغاز گشته بود منجر به درگیری بین شرکت کنندگان در مراسم و مخالفین آنها گردید. در جریان درگیری بنی صدر با سخنان تحریک‌آمیز، هیجان جمعیت را بیشتر می‌کرد و گارد مخصوص او به همراه میلیشای منافقین خلق شروع به ضرب و جرح مخالفین نمودند. در این حادثه تعداد زیادی از مردم که در دانشگاه و بیرون دانشگاه به حمایت از آرمان‌های انقلاب اسلامی شعار می‌دادند، به دستور بنی صدر مورد تهاجم قرار گرفته و تعداد زیادی زخمی شدند. حادثه ۱۴ اسفند نقطه عطفی بود که صف‌بندی نیروهای انقلابی به رهبری امام خمینی با خطوط انحرافی را عمیق‌تر و آشکارتر کرد و همین حادثه و اعمال بعدی بنی صدر، موجبات جدایی کامل او را از ملت و نهایتاً پناه بردن علنی او به منافقین و سقوط و فرار وی را فراهم ساخت.

(۳۸) - (چنانکه در نسخه خطی مشهود است امام خمینی در این قسمت مرقوم فرموده‌اند: « این مقدار بریده شده را خودم انجام داده‌ام. »)

(۳۹) - (به دنبال انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ در روسیه و استقرار نظام کمونیستی در آن کشور، پهنه عظیمی از جهان، از بالتیک تا آدریاتیک در حصار آهنین اندیشه مارکسیستی گرفتار آمد. مظاهر این تفکر در خشونت، قتل و انهدام اندیشه‌های مخالف در شدیدترین وضع ممکن بود. پس از مرگ لنین در سال ۱۹۲۴ میلادی و روی کار آمدن استالین، جهان شاهد آغاز وحشتناک‌ترین کشتارها در تاریخ معاصر بود. استالین پس از نابود کردن رقبای سیاسی خود همچون تروتسکی، زنیوف، کامنف، و تثبیت قدرت خودش اقدام به پیاده نمودن برنامه پنج ساله اقتصادی خود جهت توسعه شوروی نمود. از سیاست‌های اصولی این برنامه، لغو مالکیت‌های فردی و اشتراکی کردن سیستم کشاورزی بود. در راستای این سیاست، اقدام به درهم شکستن مقاومتها به صورت وحشتناک‌ترین شیوه‌های ضد بشری نمود. در ماجرای کولاکها و تبعید آنها به سیبری تنها ده میلیون نفر کشته شدند. در سال ۱۹۳۵ تحت نظر « یژوف » ۵۳۶۵۰۰ نفر به قتل رسیدند. استالین به نوعی بیماری به نام پارانو دچار بود که علائم آن جنون عظمت طلبی است. سیاست قتل و سرکوب در دوران زمامداران بعدی نیز ادامه یافت. در زمان برژنف حادثه بهار پراگ و تجاوز به چکسلواکی با کشتارهای وسیع همراه بود. بسیاری از جنایات هفتاد سال سلطه کمونیست‌ها در این بخش از جهان، در دوران روی کار آمدن گورباچف برملا گردید. سرانجام لهیب آتش ظلم از زیر خاکستر سر درآورد و زبانه‌های سرکش آن کاخ ظلم را بر سر سرنشینان و اهل ظلمه آن یکسره ویران ساخت (سقوط شوروی و تجزیه آن).

(۴۰) - « (احلی من العسل) شیرین‌تر از عسل. این تعبیر در روایات در وصف آب نهر کوثر و برخی دیگر از نعمتهای بهشتی به کار رفته (بحار الانوار، ج ۸، ص ۱۸ از پیامبر گرامی (ص) و ص ۱۸۳ و ۱۸۹). و همچنین این تعبیری است که قاسم بن حسن (ع) در شب عاشورا در جواب عموی خویش، حسین بن علی (ع) فرموده است ... قاسم بن حسن (ع) به امام (ع) گفت: آیا من هم در کشته شدگانم؟ دل حسین (ع) بر او بسوخت و گفت: ای پسرک من! مرگ نزد تو چگونه است؟ گفت: ای عم! از انگبین شیرین‌تر. گفت:

آری به خدا سوگند- عم تو فدای تو باد- تو یکی از آن مردانی که با من کشته شوند بعد از آنکه شما را بالای عظیم برسد. (ترجمه
نفس المهموم حاج شیخ عباس قمی، به قلم حاج میرزا ابوالحسن شعرانی)

(۴۱) «- ای کاش ما با شما بودیم و به رستگاری بزرگ نایل می گردیدیم». این اقتباسی است از فراز آخر زیارت امام حسین (ع).

برنامه هفتم توسعه

سوال ۱. کدامیک از موارد زیر در راستای تقویت تامین منابع مالی تولید، مسئولیت تنظیم برنامه کارآمد برای تحقق منابع را بر عهده دارد؟
(الف) سازمان برنامه و بودجه

(ب) وزارت امور اقتصادی و دارایی

(ج) بانک مرکزی

(د) هیئت وزیران

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری سازمان، بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های اجرایی، برنامه تأمین مالی را تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند. همچنین، مسئولیت تنظیم برنامه کارآمد برای تحقق کامل منابع این بند نیز بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌باشد. نکات کلیدی:

- برنامه تأمین مالی باید شامل میزان منابع مالی مورد نیاز، نحوه تأمین آن از بازار سرمایه، منابع بانکی، سرمایه‌گذاری و تأمین مالی خارجی، بیمه، مولدسازی و فروش اموال و دارایی‌ها، منابع صندوق توسعه ملی و سایر منابع باشد.
- این برنامه باید هر سال تا پایان سال تهیه و به تصویب هیئت وزیران برسد.
- گزارش این برنامه باید هر سه ماه یکبار به مجلس ارائه شود.

سوال ۲. کدامیک از گزینه های زیر مسئولیت راه اندازی سامانه دفاتر تجاری به جای مهر و موم دفاتر را بر عهده دارد؟

(الف) وزارت امور اقتصادی و دارایی

(ب) سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

ج) قوه قضائیه

د) فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

گزینه (ب) صحیح است

توضیحات:

طبق متن ماده ۴، بند ج، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی از ابتدای سال دوم برنامه، با راه اندازی سامانه دفاتر تجاری به جای مهر و موم (پلمب) دفاتر تجاری موضوع مواد (۶) تا (۱۴) قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ به صورت الکترونیکی اقدام نماید.

بنابراین، گزینه صحیح ب می باشد.

نکات کلیدی:

- این اقدام به منظور صیانت از حقوق اشخاص و جلوگیری از جعل و سوء استفاده از دفاتر تجاری انجام می شود.
- سامانه دفاتر تجاری باید به گونه ای طراحی شود که از امنیت و صحت اطلاعات ثبت شده در آن اطمینان حاصل شود.
- این سامانه باید به گونه ای باشد که برای فعالان اقتصادی به سهولت قابل دسترس و استفاده باشد.

سوال ۳. کدامیک از گزینه های زیر مسئولیت طراحی و استقرار سامانه ملی اطلاعات بازار کار را بر عهده دارد؟

الف) مرکز آمار ایران

ب) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

ج) شهرداری ها

د) سازمان های مردم نهاد

گزینه (ب) صحیح است توضیحات:

طبق متن ماده ۶، بند پ، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری مرکز آمار ایران و سایر مراجع اطلاعاتی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به طراحی و استقرار "سامانه ملی اطلاعات بازار کار" اقدام نماید.

بنابراین، گزینه صحیح ب می باشد.

نکات کلیدی:

- این سامانه باید شامل توصیف و تحلیل سالانه وضعیت بازار کار، برآورد وضعیت آتی بازار کار، برآورد تقاضای بازار کار و اعلام استانداردهای مشاغل باشد.
- این سامانه باید در چهارچوب استاندارد بین المللی طبقه بندی مشاغل و حرف (آی.اس.سی.او) و با رعایت موازین شرعی طراحی و اجرا شود.
- هدف از ایجاد این سامانه، توسعه پایگاه های آمار و اطلاعات بازار کار و سامانه های کاریابی برای استفاده همه بخش ها است.

سوال ۴. کدامیک از گزینه های زیر مسئولیت ثبت و نگهداری اطلاعات مالکان سهام یا سرمایه اشخاص حقوقی را به جز شرکت های ثبت شده در بورس بر عهده دارد؟

الف) بانک مرکزی

ب) سازمان بورس و اوراق بهادار

ج) سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

د) وزارت امور اقتصادی و دارایی

گزینه (ج) صحیح است توضیحات:

طبق متن ماده ۹، بند ث، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، نسبت به ثبت و نگهداری اطلاعات تمامی مالکان حداقل یک درصد (۱٪) از سهام یا سرمایه اشخاص حقوقی غیر از شرکت های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، اقدام نماید.

بنابراین، گزینه صحیح ج می باشد.

نکات کلیدی:

- این اطلاعات باید در سامانه اطلاعاتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور منتشر و در اختیار بانک مرکزی قرار گیرد.
- کلیه اشخاص حقوقی موضوع این بند مکلفند اطلاعات سهامداران و هرگونه تغییرات آن را در اختیار سازمان ثبت اسناد و املاک کشور قرار دهند.
- عدم اجرای این تکالیف قانونی می تواند منجر به جبران خسارت و مسئولیت قانونی برای مدیران و اشخاص مقصر شود.

سوال ۵. کدامیک از گزینه های زیر مسئولیت تعیین سهم هریک از شرکتهای دولتی و هر مؤسسه اعتباری از اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی دولت و شرکتهای دولتی را بر عهده دارد؟

الف) خزانه داری کل کشور

ب) شورای فقهی بانک مرکزی

ج) کارگروهی مرکب از رئیس سازمان برنامه و بودجه، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی

د) بانک مرکزی

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

طبق متن ماده ۱۰، بند ب، جزء ۵، سهم هریک از شرکتهای دولتی و هر مؤسسه اعتباری از اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی دولت و شرکتهای دولتی، توسط کارگروهی مرکب از رئیس سازمان برنامه و بودجه، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی حداکثر یک ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون تعیین می‌شود.

بنابراین، گزینه صحیح ج می باشد.

نکات کلیدی:

- این کارگروه باید با در نظر گرفتن سهم هر شرکت دولتی در بدهی و همچنین توانایی هر مؤسسه اعتباری در پذیرش اوراق، سهم آنها را تعیین کند.
- سهم تعیین شده برای هر شرکت دولتی و هر مؤسسه اعتباری باید به طور شفاف به اطلاع ذینفعان برسد.
- عدم تعیین سهم هریک از شرکتهای دولتی و هر مؤسسه اعتباری از اوراق مالی اسلامی در موعد مقرر، می تواند تبعات قانونی برای متخلفان داشته باشد.

سوال ۶. کدامیک از گزینه های زیر مسئولیت ثبات بخشی به نرخ ارز و تکریمی کردن تورم و جهت دهی به نقدینگی و اعتبارات بانک ها به سمت فعالیت های مولد را بر عهده دارد؟

الف) وزارت صنعت، معدن و تجارت

ب) وزارت جهاد کشاورزی

ج) وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

د) بانک مرکزی

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

طبق متن ماده ۱۱، بند پ، مسئولیت ثبات بخشی به نرخ ارز و تکریمی کردن تورم و جهت دهی به نقدینگی و اعتبارات بانک ها به سمت فعالیت های مولد در چهارچوب وظایف و اختیارات قانونی بر عهده بانک مرکزی است.

بنابراین، گزینه صحیح د می باشد.

نکات کلیدی:

- این وظایف بر اساس سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم و در راستای ایجاد ثبات در سطح عمومی قیمت ها و نرخ ارز به بانک مرکزی واگذار شده است.
- بانک مرکزی برای انجام این وظایف از ابزارهای مختلفی مانند سیاست های پولی، نظارت بر نظام بانکی و تعامل با سایر دستگاه های ذیربط استفاده خواهد کرد.

- موفقیت بانک مرکزی در انجام این وظایف نقش مهمی در ثبات اقتصادی کشور و بهبود معیشت مردم خواهد داشت.

سوال ۷. کدامیک از گزینه های زیر تکلیف دستگاه های اجرایی که از منابع بودجه کل کشور استفاده می کنند و تکالیف برنامه ای دارند را در خصوص ارائه برنامه عملیاتی خود مشخص می کند؟

الف) تا پایان آذر هر سال

ب) تا پایان بهمن هر سال

ج) تا پایان اردیبهشت هر سال

د) تا پایان مرداد هر سال

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

طبق متن ماده ۱۳، بند پ، دستگاه های اجرایی موظفند برنامه عملیاتی خود را هر ساله بر اساس تکالیف برنامه شامل اهداف سال مورد نظر، شاخص های عملکرد، مخاطرات رسیدن به اهداف، منابع لازم، نحوه تامین مالی، طرح های توسعه ای مرتبط و گزارش عملکرد سال گذشته در چهارچوبی که توسط سازمان اعلام می شود، حداکثر تا پایان مرداد هر سال برای استفاده در تهیه لایحه بودجه سال بعد به سازمان ارائه نمایند.

بنابراین، گزینه صحیح د می باشد.

نکات کلیدی:

- این برنامه باید شامل اهداف کمی و قابل اندازه گیری باشد.
- سازمان برنامه و بودجه موظف است در تهیه چهارچوب ارائه برنامه عملیاتی به دستگاه های اجرایی، به گونه ای عمل کند که ارائه این برنامه برای دستگاه ها ساده و آسان باشد.
- عدم ارائه برنامه عملیاتی در موعد مقرر توسط دستگاه های اجرایی می تواند تبعات قانونی برای آنها به دنبال داشته باشد.

سوال ۸. منابع حساب "سرمایه گذاری نفت و گاز کشور" از چه مواردی تامین می شود؟

الف) یک سوم از سه درصد (۳٪) درآمد حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی

ب) شصت درصد (۶۰٪) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی.

ج) هر دو مورد a و b

د) هیچکدام

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

طبق متن ماده ۱۴، بند ب، منابع حساب "سرمایه گذاری نفت و گاز کشور" از دو محل تامین می شود:

- یک سوم از سه درصد (۳٪) درآمد حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی : این سهم به استان های نفت خیز و گاز خیز و شهرستان ها، بخش ها و دهستان های کمتر توسعه یافته تخصیص داده می شود.
- شصت درصد (۶۰٪) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی : این سهم صرفا به حساب "سرمایه گذاری نفت و گاز کشور" واریز می شود.

بنابراین، گزینه صحیح ج می باشد.

نکات کلیدی:

- حساب "سرمایه گذاری نفت و گاز کشور" برای تامین مالی یا ارائه ضمانت برای طرح های مختلف در حوزه نفت و گاز، با مشارکت سرمایه گذار خارجی یا بخش غیردولتی داخلی استفاده می شود.
- استفاده از منابع این حساب برای هرگونه مصرف غیر از موارد مصوب، ممنوع است.
- کارگروهی به ریاست وزیر نفت بر حسن اجرای این بند نظارت می کند.

سوال ۹. وزارت نفت در مورد میادین نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و میادین گازی، موظف به انجام چه کاری است؟

الف) عقد قراردادهای مجزا با شرکت ملی نفت ایران

ب) واگذاری فعالیت‌های توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری از میادین به شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت‌های متقاضی

ج) هر دو مورد a و b

د) هیچکدام

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

طبق متن ماده ۱۵، بند ب، وزارت نفت موظف است در مورد سایر میادین نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و میادین گازی، با استفاده از ظرفیت‌های قانونی شرکت ملی نفت ایران و سازوکارهای رقابتی از جمله صدور پروانه مندرج در قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹، بدون واگذاری مالکیت و حاکمیت، نسبت به واگذاری فعالیت‌های توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری از میادین به شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت‌های متقاضی صاحب صلاحیت اکتشاف و تولید (به تشخیص وزارت نفت)، اقدام کند به نحوی که در پایان سال سوم اجرای این قانون حداقل دو درصد (۲٪) و در پایان برنامه حداقل پنج درصد (۵٪) از توان تولید نفت کشور به شرکت‌های متقاضی غیردولتی ذی‌صلاح عرضه شده باشد.

بنابراین، گزینه صحیح ب می باشد.

نکات کلیدی:

- هدف از این اقدام، مولدسازی ذخایر نفت و گاز کشور، سرعت‌بخشی به توسعه میادین نفت و گاز و اصلاح رابطه مالی دولت با شرکت ملی نفت ایران است.
- واگذاری فعالیت‌های توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری از میادین به بخش غیردولتی، به افزایش سرمایه‌گذاری و رونق این بخش کمک خواهد کرد.
- وزارت نفت موظف است در اجرای این بند، از سازوکارهای رقابتی استفاده کند و اولویت را به میادین مشترک و میادین گازی بدهد.

سوال ۱۰. کدامیک از گزینه های زیر در مورد وظایف دستگاه های اجرایی در خصوص سامانه جامع اموال دستگاه های اجرایی (سادا) صحیح است؟

الف) ثبت اطلاعات اراضی، املاک و سایر اموال غیرمنقول در سادا

ب) پرداخت بابت تجهیز، نگهداری و سایر هزینه‌ها فقط برای موارد ثبت‌شده در سادا

ج) هر دو مورد a و b

د) هیچکدام

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

طبق متن ماده ۱۶، بند الف، دستگاه‌های اجرایی ملزم به انجام دو کار در خصوص سامانه جامع اموال دستگاه‌های اجرایی (سادا) هستند:

۱. ثبت اطلاعات:

- اراضی
- املاک
- سایر اموال غیرمنقول

این اطلاعات شامل موارد زیر می‌شود:

- سند مالکیت یا فاقد سند مالکیت
- اجاره‌ای
- وقفی
- حقوق و امتیازات مرتبط با اموال غیرمنقول از جمله حق انتفاع، حق ارتفاق و حق سرقفلی

۲. عدم پرداخت بابت تجهیز، نگهداری و سایر هزینه‌ها برای موارد ثبت‌نشده:

دستگاه‌های اجرایی فقط مجاز به پرداخت بابت تجهیز، نگهداری و سایر هزینه‌ها برای مواردی هستند که اطلاعات آنها در سامانه سادا ثبت شده باشد. عدم اجرای این بند توسط مدیران مربوط دستگاه‌های اجرایی تخلف محسوب می‌شود.

بنابراین، گزینه صحیح ج می‌باشد.

نکات کلیدی:

- هدف از ایجاد سامانه سادا، مدیریت دارایی‌ها و ارتقای شفافیت دارایی دستگاههای اجرایی است.
- عدم ثبت اطلاعات در سادا یا پرداخت بابت موارد ثبت نشده تخلف محسوب می‌شود.
- این سامانه به دستگاه های اجرایی کمک می کند تا به طور کارآمدتر اموال خود را مدیریت کنند.

نکته: در متن قبلی، گزینه ها و سوال اشتباه بودند. در این سوال جدید، سعی شده است تا سوال و گزینه ها به درستی و مطابق با متن قانون ارائه شوند.

سوال ۱۱. طبق ماده ۱۷، ایجاد چه نوع درآمدی در طول اجرای برنامه ممنوع است؟
الف) ایجاد درآمد اختصاصی جدید برای دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری

ب) اختصاصی نمودن درآمدهای عمومی موجود به هر نحو

ج) ایجاد درآمدهای جدید به صورت درآمد- هزینه

د) هیچکدام

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

طبق متن ماده ۱۷، بند ب، ایجاد درآمد اختصاصی جدید (به استثنای دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری) و اختصاصی نمودن درآمدهای عمومی موجود به هر نحو، در طول اجرای برنامه جز در مواردی که در این قانون تصریح شده است، ممنوع می‌باشد.

گزینه های الف، ج و د مغایر با این حکم نیستند.

- ایجاد درآمد اختصاصی جدید برای دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری مجاز است.
- ایجاد درآمدهای جدید به صورت درآمد- هزینه امکان پذیر است.
- مواردی که در این قانون در خصوص اختصاصی نمودن درآمدهای عمومی تصریح شده است، استثنا هستند و مشمول این ممنوعیت نمی‌شوند.

بنابراین، گزینه صحیح ب می باشد.

نکات کلیدی:

- هدف از این حکم، افزایش درآمدهای دولت و جلوگیری از اتلاف منابع است.

- اختصاصی نمودن درآمدهای عمومی به دستگاه‌های خاص می‌تواند منجر به ناکارآمدی و عدم تخصیص بهینه منابع شود.
- ایجاد درآمد- هزینه مشروط به تصویب در قانون بودجه سنواتی است.

سوال ۱۲. طبق ماده ۱۸، چه نوع تعهدات مالی برای دستگاه‌های اجرایی ممنوع است؟

الف) اعطای کمک به بخش غیردولتی بدون رعایت مأموریت‌ها و وظایف دستگاه‌های مربوط و متناسب با قیمت تمام‌شده محصول، کالا یا خدمات و برنامه کمک ارائه‌شده

ب) ایجاد و تحمیل هرگونه بار مالی مازاد بر ارقام مندرج در قوانین بودجه سنواتی

ج) ایجاد هرگونه تعهد مالی بدون تأمین اعتبار مورد نیاز برای صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌ای، شهرداری‌ها و سایر مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی

د) هر سه مورد a ، b و c

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

طبق ماده ۱۸، دستگاه‌های اجرایی موظف به رعایت موارد زیر در خصوص تعهدات مالی خود هستند:

- **اعطای کمک به بخش غیردولتی:** این کمک‌ها باید در راستای مأموریت‌ها و وظایف دستگاه‌های مربوط و متناسب با قیمت تمام‌شده محصول، کالا یا خدمات و برنامه کمک ارائه‌شده، باشد. بخش غیردولتی نسبت به کمک‌های دریافتی در مقابل دستگاه کمک‌کننده پاسخگو خواهد بود. بند پ)
- **عدم ایجاد و تحمیل بار مالی مازاد:** ایجاد و تحمیل هرگونه بار مالی مازاد بر ارقام مندرج در قوانین بودجه سنواتی، به اشکال مختلف تصویب‌نامه، بخشنامه، دستورالعمل، تغییر تشکیلات، تغییر احکام کارگزینی (به صورت تغییر ضرایب، جداول حقوقی و طبقه‌بندی مشاغل و افزایش مبنای حقوقی)، اعطای مجوز هر نوع استخدام و بکارگیری نیرو، خرید تضمینی، جبران زیان، جایزه صادراتی و نظایر آن ممنوع است. بند ت)
- **تأمین اعتبار برای تعهدات:** ایجاد هرگونه تعهد مالی بدون تأمین اعتبار مورد نیاز برای صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌ای، شهرداری‌ها و سایر مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی ممنوع است. بند ج)

بنابراین، گزینه صحیح د می باشد.

نکات کلیدی:

- هدف از این حکم، کاهش هزینه‌های جاری، ارتقای بهره‌وری منابع و ارتقای شفافیت در هزینه‌کرد دستگاه‌های اجرائی است.
- دستگاه‌های اجرایی باید در چارچوب بودجه مصوب عمل کنند و از ایجاد تعهدات مازاد خودداری نمایند.
- عدم رعایت این حکم می‌تواند منجر به تبعات قانونی برای متخلفین شود.

سوال ۱۳. طبق ماده ۱۹، در خصوص طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، کدام گزینه صحیح است؟

الف) دولت موظف است نسبت به تعیین تکلیف طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از طریق واگذاری یا مشارکت با بخش خصوصی اقدام نماید.

ب) شروع ساخت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بدون اخذ مجوز ماده ۲۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) ممنوع است.

ج) هر دو مورد الف و ب

د) هیچ‌کدام

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

ماده ۱۹ به منظور ساماندهی طرح‌های عمرانی، به دو اقدام کلیدی می‌پردازد:

۱. تعیین تکلیف طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای:

- دولت موظف است در راستای بند (۳) سیاست‌های کلی برنامه هفتم، نسبت به تعیین تکلیف این طرح‌ها از طریق واگذاری یا مشارکت با بخش خصوصی در چهارچوب ماده ۲۰ این قانون و با رعایت سایر قوانین و مقررات اقدام نماید). بند الف-۱)
- دستگاه‌های اجرایی موظف به واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی و انتفاعی و یا قابل واگذاری و یا قابل مشارکت با بخش عمومی یا خصوصی یا تعاونی مطابق قراردادهای نمونه ابلاغی سازمان هستند). بند الف-۲)

۲. نظارت بر شروع و اجرای طرح ها:

- شروع ساخت طرح ها یا زیرطرح های تملک دارایی های سرمایه ای ملی و افزایش حجم طرح های دارای مجوز ماده ۲۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) بدون اخذ مجوز ماده مزبور ممنوع و به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است). بند ب)
- تأمین اعتبار برای کلیه طرح های تملک دارایی سرمایه ای در سایر جداول بودجه از جمله جدول متفرقه منوط به اخذ مجوز ماده ۲۳ قانون مذکور و انتقال به پیوست ۱ می باشد). بند ب)

بنابراین، هر دو مورد الف و ب در خصوص طرح های تملک دارایی های سرمایه ای صحیح می باشند.

نکات کلیدی:

- هدف از این ماده، ساماندهی، تسریع در اجرا و ارتقای بهره وری طرح های عمرانی است.
- تعیین تکلیف طرح های نیمه تمام و واگذاری یا مشارکت آنها با بخش خصوصی از جمله اقدامات کلیدی در این زمینه می باشند.
- شروع هرگونه طرح جدید بدون اخذ مجوزهای لازم و رعایت ضوابط قانونی ممنوع است.

سوال ۱۴. طبق ماده ۲۰، در خصوص مشارکت بخش خصوصی در طرح های تملک دارایی های سرمایه ای، کدام گزینه صحیح است؟

الف) بهای محصول طرح در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت تابع الگوی مالی قرارداد بوده و از شمول تعرفه‌گذاری مندرج در قوانین و مقررات مستثنی است.

ب) راهبری و مسئولیت مشارکت عمومی- خصوصی بر عهده سازمان است.

ج) درآمدهای طرح در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت از مشوق‌های مالیاتی برخوردار است.

د) هر سه مورد الف، ب و ج

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۲۰ به منظور تشویق مشارکت بخش خصوصی در طرح های تملک دارایی های سرمایه ای، مشوق ها و ضوابط مختلفی را ارائه می دهد:

۱. استقلال در تعیین قیمت:

- بهای محصول طرح در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت تابع الگوی مالی قرارداد بوده و از شمول تعرفه‌گذاری مندرج در قوانین و مقررات مستثنی است). بند الف)

۲. راهبری و مسئولیت:

- راهبری و مسئولیت مشارکت عمومی- خصوصی بر عهده سازمان است). بند ب)

۳. معافیت های مالیاتی:

- درآمدهای طرح در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت از مشوق‌های مالیاتی مقرر در ماده ۲۰ برخوردار است . (بند پ)

۴. صدور مفاصاحساب:

- صدور مفاصاحساب توسط سازمان تأمین اجتماعی برای حق بیمه کارکنان شاغل در دوران بهره‌برداری در قراردادهای مشارکت مشمول ماده (۴۰) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور می- باشد). بند ت)

۵. اعطای مشوق های مالی:

- دستگاه اجرائی ذی‌ربط می‌تواند برای تجاری‌سازی و اعطای مشوق برای توجیه مالی طرحهای مشارکتی، نسبت به استفاده از سازوکارهای تشویقی از قبیل اعطای یارانه سود تسهیلات و خرید تضمینی محصولات اقدام نماید). بند ث)

۶. مشارکت در زیرطرح ها:

- تا سقف ده درصد (۱۰٪) از سرجمع اعتبارات طرحهای تملک دارایی سرمایه‌ای یا طرحهای سرمایه‌ای مربوط به هر دستگاه اجرائی با درخواست آن دستگاه و تأیید سازمان، صرف مشارکت در زیرطرح(پروژه)های همان دستگاه و همان فصل در بخشهای خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی می‌شود). بند ج)

۷. عقد قراردادهای بهره برداری بلندمدت:

- دستگاههای اجرائی مجازند با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی نسبت به عقد قراردادهای بهره‌برداری بلندمدت از زیرساخت‌های تکمیل‌شده و همچنین طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرحهای سرمایه‌ای آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری مشروط به عدم تغییر کاربری آن اقدام نمایند). بند چ)

۸. استفاده از خدمات مشاوران:

- سازمان مجاز است از خدمات مشاوران ذیصلاح برای بررسی طرحهای دارای توجیه فنی اقتصادی، زیست محیطی و پدافند غیرعامل و نظارت بر اجرای طرحها استفاده نماید. بند ح)

۹. معافیت های مالیاتی برای خیرین:

- در صورتی که خیرین با پیشنهاد دستگاه اجرائی ذی ربط و موافقت سازمان، طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای را اجرا یا تکمیل نمایند و بیش از پنجاه درصد (۵۰%) به جای اعتبارات دولتی در این طرحها هزینه نمایند، از اعتبار مالیاتی حداقل بیست و پنج درصد (۲۵%) و حداکثر پنجاه درصد (۵۰%) هزینه ای که انجام داده اند، برخوردار می شوند. بند خ)

بنابراین، هر سه مورد الف، ب و ج در خصوص مشارکت بخش خصوصی در طرح های تملک دارایی های سرمایه ای صحیح می باشند.

نکات کلیدی:

- هدف از این ماده، جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی و تسریع در اجرای طرح های عمرانی است.
- مشوق های مختلفی از جمله معافیت های مالیاتی، صدور مفاصاحساب و اعطای یارانه برای تشویق مشارکت بخش خصوصی در نظر گرفته شده است.
- دستگاه های اجرایی می توانند با استفاده از خدمات مشاوران ذی صلاح و عقد قراردادهای بلندمدت بهره برداری، از مزایای مشارکت بخش خصوصی بهره مند شوند

سوال ۱۵. طبق ماده ۲۱، سازمان چه وظیفه ای در خصوص سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور دارد؟

الف) تدوین و بازنگری سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون

ب) اخذ مصوبه هیات وزیران برای سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور

ج) اعمال سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور برای تمامی دستگاه هایی که از وجوه عمومی استفاده می کنند

د) هر سه مورد الف، ب و ج

گزینه (د) صحیح است توضیحات:

ماده ۲۱ وظایف سازمان در خصوص سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور را به شرح زیر مشخص می کند:

۱. اتدوین و بازنگری سند:

- سازمان مکلف است سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور را ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، با رویکرد مدیریت (کنترل) نهائی طرح اجراشده مبتنی بر شاخصهای قیمت تمام شده، کیفیت و زمان اجرا، بازنگری نماید). بند اول)

۲. اخذ مصوبه هیات وزیران:

- پس از بازنگری سند، سازمان موظف است آن را به تصویب هیات وزیران برساند). بند اول)

۳. اعمال سند برای دستگاه ها:

- پس از تصویب سند، تمامی دستگاههایی که به نحوی از وجوه عمومی کشور استفاده می کنند، مشمول سند مذکور می شوند). بند اول)

۴. رویکرد جدید:

- رویکرد جدید در این سند، بر مدیریت و کنترل نهایی طرح اجرا شده مبتنی بر شاخص های قیمت تمام شده، کیفیت و زمان اجرا است.

۵. مشمول دستگاه ها:

- تمامی دستگاه های دولتی و غیر دولتی که از بودجه عمومی استفاده می کنند، موظف به رعایت این سند هستند.

بنابراین، هر سه مورد الف، ب و ج در خصوص وظایف سازمان در خصوص سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور صحیح می باشند.

نکات کلیدی:

- هدف از این ماده، ارتقای کیفیت، نظارت و مدیریت طرح های عمرانی و اجرایی است.
- سند نظام فنی و اجرائی یکپارچه کشور، مبنای برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر طرح های عمرانی در کشور خواهد بود.
- تمامی دستگاه های ذیربط موظف به رعایت الزامات این سند هستند.

سوال ۱۶. طبق ماده ۲۳، حداکثر چه درصدی از اعتبارات تخصیص یافته به طرح های تملک دارایی های سرمایه ای، صرف هزینه های مدیریت این طرح ها می شود؟

الف) ۱٫۵ درصد

ب) ۲٫۵ درصد

ج) ۳٫۵ درصد

د) ۵ درصد

گزینه (ب) صحیح است

توضیحات:

طبق متن ماده ۲۳، حداکثر ۲٫۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته به طرح های تملک دارایی های سرمایه ای، صرف هزینه های مدیریت این طرح ها می شود. این هزینه ها شامل حقوق و مزایای کارکنان، هزینه های اداری و پشتیبانی، و سایر هزینه های مرتبط با مدیریت طرح ها می باشد.

نکات مهم:

- این ماده شامل شرکت های مختلفی از جمله شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، و سازمان مجری ساختمان ها و تأسیسات دولتی و عمومی می شود.
- حداکثر ۲٫۵ درصد به صورت درصدی از کل اعتبارات تخصیص یافته به هر طرح محاسبه می شود.
- هزینه های مدیریت باید از محل اعتبارات دستگاه مربوطه پرداخت شود.

سوال ۱۷. طبق ماده ۲۴، حداکثر چه درصدی از تولید ناخالص داخلی (GDP) می تواند به عنوان بدهی دولت و شرکت های دولتی در نظر گرفته شود؟

الف) ۳۰٪

ب) ۴۰٪

(ج) ۵۰٪

(د) ۶۰٪

گزینه (ب) صحیح است

توضیحات:

طبق بند الف ماده ۲۴، سقف مانده بدهی دولت و شرکت های دولتی با احتساب بدهی به صندوق توسعه ملی در طول سال های اجرای برنامه حداکثر ۴۰ درصد از تولید ناخالص داخلی (GDP) است. سهم بدهی دولت از این سقف حداکثر ۱۸ واحد درصد می باشد.

این سقف برای نظم بخشیدن به تعهدات و تأدیه بدهی های دولت تعیین شده است. بدهی های دولت و شرکت های دولتی باید به طور منظم رصد و مدیریت شود تا از افزایش بی رویه آنها جلوگیری شود.

بخشی از بدهی های دولت که به صورت اوراق مالی اسلامی ایجاد می شود، با ضریب ۰.۷ در محاسبات سقف بدهی منظور می شود.

سوال ۱۸. طبق ماده ۲۵، حداکثر پاداش سالانه قابل پرداخت به مدیرعامل، اعضای هیأت مدیره، و سایر مدیران شرکت های دولتی چه درصدی از حقوق و مزایای قانونی آنها می باشد؟

(الف) ۲۰٪

(ب) ۵۰٪

(ج) ۱۰۰٪

(د) نامحدود

گزینه (ج) صحیح است

توضیحات:

طبق بند ت ماده ۲۵، حداکثر سقف پاداش سالانه قابل پرداخت به مدیرعامل، اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل، مدیران شرکت های دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و شرکت هایی که دولت به نحوی در آنها سهام مدیریتی یا کنترلی دارد، مؤسسات اعتباری و بیمه ها با در نظر گرفتن اندازه و

پیچیدگی فعالیت آنها و نیز معیارهایی نظیر میزان تحصیلات، رشته تحصیلی، سوابق تجربی و مدیریتی و کارآمدی و بهره‌وری با رعایت قوانین توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. حداکثر سقف پاداش یک ماه حقوق و مزایای قانونی می‌باشد. که همان ۱۰۰ درصد است.

نکات مهم:

- این سقف برای ایجاد انگیزه در مدیران و تشویق آنها به افزایش کارایی و بهره‌وری شرکت‌ها تعیین شده است.
- پاداش مدیران باید بر اساس عملکرد آنها و با رعایت قوانین و مقررات مربوطه پرداخت شود.
- پرداخت پاداش‌های غیرقانونی و نامتعارف می‌تواند منجر به سوء استفاده و فساد شود.

سوال ۱۹. طبق ماده ۲۷، در چه شرایطی می‌توان تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید وضع کرد؟

الف) در همه شرایط

ب) فقط با تشخیص مجلس و به شرط افزایش یا رونق تولید و صادرات

ج) فقط با تشخیص سازمان امور مالیاتی کشور

د) فقط با تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارایی

گزینه (ب) صحیح است

توضیحات:

بند الف ماده ۲۷ به صراحت بیان می‌کند که وضع هرگونه تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید در سالهای برنامه ممنوع است، مگر در مواردی که به تشخیص مجلس منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات شود.

نکات مهم:

- این بند به منظور افزایش سهم مالیات در بودجه عمومی کشور و جلوگیری از اتلاف منابع مالی دولت وضع شده است.
- مجلس شورای اسلامی تنها مرجعی است که می‌تواند مجوز وضع معافیت‌های مالیاتی جدید را صادر کند.

- معافیت های مالیاتی جدید باید به گونه ای باشند که منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات در کشور شوند.

جواب تشریحی:

بند الف ماده ۲۷ به طور واضح بیان می کند که وضع هرگونه معافیت مالیاتی جدید در سالهای برنامه ممنوع است، مگر در مواردی که به تشخیص مجلس منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات شود. این به معنی است که فقط در صورتی می توان معافیت مالیاتی جدید وضع کرد که مجلس شورای اسلامی تشخیص دهد که این معافیت منجر به افزایش تولید یا صادرات در کشور خواهد شد.

مجلس شورای اسلامی به عنوان نماینده مردم، وظیفه دارد که در مورد نحوه استفاده از منابع مالی دولت نظارت داشته باشد و از اتلاف این منابع جلوگیری کند. وضع معافیت های مالیاتی جدید می تواند منجر به کاهش درآمدهای مالیاتی دولت شود و به همین دلیل، مجلس باید با دقت و وسواس در مورد این موضوع تصمیم گیری کند.

در نهایت، باید توجه داشت که معافیت های مالیاتی باید به گونه ای باشند که منافع ملی کشور را تامین کنند و به نفع همه مردم باشند.

سوال ۲۰. طبق ماده ۲۹، حداکثر سنوات الزامی بیمه پردازی برای بازنشستگی زنان چه تعداد سال است؟

الف) ۲۵ سال

ب) ۳۰ سال

ج) ۳۵ سال

د) ۴۰ سال

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

طبق تبصره ۱ ماده ۲۹، حداکثر سنوات الزامی بیمه پردازی برای بازنشستگی برای زنان ۳۰ سال خواهد بود.

نکات مهم:

- این حداکثر برای زنانی است که ۲۸ سال یا بیشتر سابقه بیمه پردازی دارند.
- برای زنانی که سابقه بیمه پردازی کمتر از ۲۸ سال دارند، سنوات الزامی بیمه پردازی به ترتیب ۳ تا ۵ سال به ازای هر سال سابقه اضافه می شود.
- سن بازنشستگی برای زنان ۵۵ سال است.

جواب تشریحی:

تبصره ۱ ماده ۲۹ به صراحت بیان می کند که حداکثر سنوات الزامی بیمه پردازی برای بازنشستگی برای زنان ۳۰ سال خواهد بود. این به معنی است که زنانی که ۳۰ سال سابقه بیمه پردازی داشته باشند، می توانند بدون در نظر گرفتن سن خود، بازنشسته شوند.

البته، برای زنانی که سابقه بیمه پردازی کمتر از ۳۰ سال دارند، سنوات الزامی بیمه پردازی به ترتیب ۳ تا ۵ سال به ازای هر سال سابقه اضافه می شود. به عنوان مثال، زنی که ۲۵ سال سابقه بیمه پردازی دارد، ۵ سال به سنوات الزامی بیمه پردازی او اضافه می شود و در مجموع ۳۰ سال باید سابقه بیمه پردازی داشته باشد تا بتواند بازنشسته شود.

همچنین، سن بازنشستگی برای زنان ۵۵ سال است. به این معنی که زنانی که ۵۵ سال سن داشته باشند، حتی اگر سابقه بیمه پردازی آنها کمتر از ۳۰ سال باشد، می توانند بازنشسته شوند.

در نهایت، باید توجه داشت که این فقط یک حداکثر است و زنان می توانند با داشتن سابقه بیمه پردازی کمتر نیز بازنشسته شوند، البته حقوق بازنشستگی آنها متناسب با سابقه بیمه پردازی آنها خواهد بود.

سوال ۲۱. طبق ماده ۳۱، دولت برای حمایت از ایثارگران چه اقداماتی باید انجام دهد؟

(الف) ارائه بسته های معیشتی به خانوارهای کم درآمد

(ب) راه اندازی پنجره واحد خدمات حمایتی و پرونده الکترونیک رفاهی

(ج) ایجاد بانک زمان برای ارائه خدمات رایگان به افراد نیازمند

(د) اصلاح و تجمیع قوانین و مقررات مربوط به خدمات رسانی به ایثارگران

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

بند ت ماده ۳۱ به طور واضح بیان می کند که دولت مکلف است تا پایان سال اول برنامه، اقدام قانونی لازم را جهت اصلاح و تجمیع کلیه قوانین و مقررات موجود در حوزه خدمات رسانی به ایثارگران انجام دهد.

نکات مهم:

- هدف از این اقدام، تقویت عدالت و حمایت هدفمند، ارتقای اثربخشی و افزایش رضایت مندی جامعه هدف در ارائه خدمات به ایثارگران است.
- دولت باید از طریق مراجع ذی ربط برای انجام این کار اقدام کند.
- اصلاح و تجمیع قوانین و مقررات مربوط به خدمات رسانی به ایثارگران، می تواند به ارائه خدمات بهتر و منسجم تر به این قشر ارزشمند کمک کند.

جواب تشریحی:

بند ت ماده ۳۱ به صراحت بیان می کند که دولت مکلف است تا پایان سال اول برنامه، اقدام قانونی لازم را جهت اصلاح و تجمیع کلیه قوانین و مقررات موجود در حوزه خدمات رسانی به ایثارگران انجام دهد. این به معنی است که دولت باید تمام قوانین و مقرراتی که در حال حاضر در مورد خدمات رسانی به ایثارگران وجود دارد را بررسی کند و آنها را اصلاح و تجمیع کند تا یک قانون واحد و جامع در این زمینه داشته باشیم.

هدف از این کار، ایجاد عدالت و حمایت بیشتر از ایثارگران است. در حال حاضر، قوانین و مقررات مربوط به خدمات رسانی به ایثارگران پراکنده و متعدد هستند و این امر باعث شده است که بسیاری از ایثارگران از حقوق خود آگاه نباشند یا به آنها به طور کامل خدمات رسانی نشود.

اصلاح و تجمیع قوانین و مقررات مربوط به خدمات رسانی به ایثارگران، می تواند به شفاف سازی و ساده سازی این قوانین کمک کند و همچنین باعث شود که ایثارگران به طور کامل از حقوق خود آگاه شوند و به آنها خدمات بهتری ارائه شود.

در نهایت، باید توجه داشت که اصلاح و تجمیع قوانین و مقررات مربوط به خدمات رسانی به ایثارگران، فقط یک گام در جهت حمایت از این قشر ارزشمند است. دولت باید اقدامات دیگری نیز برای حمایت از ایثارگران انجام دهد، مانند ایجاد فرصت های شغلی برای آنها، ارائه خدمات آموزشی و بهداشتی به آنها، و حل مشکلات معیشتی آنها.

سوال ۲۲. طبق ماده ۳۴، وزارتخانه های بهداشت و جهاد کشاورزی برای چه کاری مجاز هستند؟

الف) ارائه بسته های معیشتی به خانوارهای کم درآمد

(ب) راه اندازی پنجره واحد خدمات حمایتی و پرونده الکترونیک رفاهی

(ج) ایجاد بانک زمان برای ارائه خدمات رایگان به افراد نیازمند

(د) صدور مجوز تأسیس کانون‌های مسؤولان فنی و بهداشتی

گزینه (د) صحیح است توضیحات:

ماده ۳۴ به طور واضح بیان می کند که وزارتخانه های بهداشت و جهاد کشاورزی برای کارآمدسازی نظارت بهداشتی و فنی دولت بر کارخانه ها و کارگاه های تهیه مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی، مجاز به صدور مجوز تأسیس کانون های مسؤولان فنی و بهداشتی هستند.

نکات مهم:

- هدف از این کار، افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی و جلوگیری از تعارض منافع است.
- کانون های مسؤولان فنی و بهداشتی، متشکل از کارشناسان مجرب در زمینه بهداشت و ایمنی مواد غذایی هستند.
- این کانون ها وظیفه نظارت بر کارخانه ها و کارگاه های تولید مواد غذایی را بر عهده دارند.

جواب تشریحی:

ماده ۳۴ به صراحت بیان می کند که وزارتخانه های بهداشت و جهاد کشاورزی برای کارآمدسازی نظارت بهداشتی و فنی دولت بر کارخانه ها و کارگاه های تهیه مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی، مجاز به صدور مجوز تأسیس کانون های مسؤولان فنی و بهداشتی هستند. این به معنی است که این دو وزارتخانه می توانند با صدور مجوز برای این کانون ها، به آنها اجازه نظارت بر کارخانه ها و کارگاه های تولید مواد غذایی را بدهند.

هدف از این کار، افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی و جلوگیری از تعارض منافع است. در حال حاضر، نظارت بر کارخانه ها و کارگاه های تولید مواد غذایی توسط بازرسان دولتی انجام می شود. اما این بازرسان تعداد محدودی دارند و نمی توانند به طور کامل بر همه کارخانه ها و کارگاه ها نظارت کنند.

ایجاد کانون های مسؤولان فنی و بهداشتی، می تواند به افزایش تعداد بازرسان و در نتیجه افزایش نظارت بر کارخانه ها و کارگاه ها کمک کند. همچنین، این کانون ها متشکل از کارشناسان مجرب در زمینه بهداشت و ایمنی مواد غذایی هستند و می توانند نظارت دقیق تری بر این کارخانه ها و کارگاه ها داشته باشند.

در نهایت، باید توجه داشت که ایجاد کانون های مسؤولان فنی و بهداشتی، فقط یک گام در جهت افزایش سلامت و ایمنی مواد غذایی است. دولت باید اقدامات دیگری نیز برای این منظور انجام دهد، مانند وضع قوانین و مقررات سختگیرانه تر برای تولید مواد غذایی، و افزایش آگاهی مردم در مورد بهداشت و ایمنی مواد غذایی.

سوال ۲۳. طبق ماده ۳۵، کشت کدام یک از موارد در ایران ممنوع است؟

الف) محصولات کشاورزی بدون شناسنامه

ب) محصولات تراریخته

ج) نهاده های دامی و طیور

د) روغن، دانه های روغنی و محصولات کشاورزی

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

بند ب ماده ۳۵ به صراحت بیان می کند که رهاسازی و کشت هرگونه محصول تراریخته تولید شده در داخل یا خارج از کشور در اراضی کشور ممنوع است.

نکات مهم:

- این ممنوعیت شامل محصولات تراریخته ای که در گلخانه ها و برای تحقیقات کشت می شوند، نمی شود.
- واردات محصولات تراریخته نیز مشمول این ممنوعیت است.
- هدف از این ممنوعیت، حفظ سلامت انسان و محیط زیست است.

جواب تشریحی:

بند ب ماده ۳۵ به صراحت بیان می کند که رهاسازی و کشت هرگونه محصول تراریخته تولید شده در داخل یا خارج از کشور در اراضی کشور ممنوع است. این به معنی است که دولت ایران کشت محصولات تراریخته را در مزارع و باغ های کشور ممنوع کرده است.

هدف از این ممنوعیت، حفظ سلامت انسان و محیط زیست است. برخی از مطالعات نشان داده اند که محصولات تراریخته می توانند برای سلامتی انسان مضر باشند و همچنین می توانند به محیط زیست آسیب برسانند.

در حال حاضر، شواهد علمی کافی در مورد اثرات بلندمدت محصولات تراریخته بر سلامتی انسان و محیط زیست وجود ندارد. به همین دلیل، دولت ایران تصمیم گرفته است که کشت این محصولات را تا زمانی که اطلاعات بیشتری در مورد آنها به دست نیاید، ممنوع کند.

البته، این ممنوعیت شامل محصولات تراریخته ای که در گلخانه ها و برای تحقیقات کشت می شوند، نمی شود . همچنین، واردات برخی از محصولات تراریخته نیز به ایران مجاز است.

در نهایت، باید توجه داشت که بحث در مورد محصولات تراریخته، یک بحث پیچیده و جنجالی است. نظرات مختلفی در مورد این محصولات وجود دارد و هر کس باید با بررسی شواهد و مدارک، به این نتیجه برسد که آیا این محصولات را برای خود و جامعه خود مفید می داند یا خیر.

سوال ۲۴. طبق ماده ۳۶، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور چه وظایف و اختیاراتی در قبال جنگل ها دارد؟

الف) حفظ، احیا و توسعه جنگل ها

ب) نظارت بر برداشت درختان جنگلی

ج) صدور مجوز برای زراعت چوب در اراضی مناسب

د) همه موارد فوق

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۳۶ وظایف و اختیارات متعددی را برای سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در قبال جنگل ها در نظر گرفته است، از جمله:

- **حفظ، احیا و توسعه جنگل ها:** این سازمان موظف است در چارچوب طرح مدیریت پایدار جنگل و جنگل داری نوین، اقدام به حفظ، احیا و توسعه جنگل ها در کشور کند.
- **ممنوعیت بهره برداری چوبی از جنگل ها:** هرگونه بهره برداری چوبی از جنگل و برداشت درختان جنگلی به طور کلی ممنوع است.
- **برداشت درختان در موارد خاص:** با این حال، در برخی موارد خاص مانند برداشت درختان ریشه کن، شکسته و افتاده، درختان آفت زده غیرقابل احیا و درختان خطرناک، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با رعایت شرایط و ضوابط مشخص، می تواند مجوز برداشت درختان را صادر کند.
- **اجرای طرح های زراعت چوب:** این سازمان می تواند از طریق فراخوان و تعیین برنده، با بخش خصوصی برای اجرای طرح های زراعت چوب در اراضی مناسب و عرصه های جنگلی فاقد پوشش و مخروطه (در مقیاس

اقتصادی) و همچنین بهره برداری از درختکاری ها و جنگل های دست کاشت سنواتی با هدف زراعت چوب بر اساس طرح مصوب، قرارداد منعقد کند.

نکات مهم:

- هدف از این وظایف و اختیارات، حفظ و حراست از منابع طبیعی و ملی کشور، به ویژه جنگل ها، و همچنین توسعه پایدار آنها است.
- سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در اجرای این وظایف و اختیارات، باید از همکاری و مشارکت سایر دستگاه ها و سازمان های ذیربط و همچنین مردم و جوامع محلی بهره مند شود.

جواب تشریحی:

ماده ۳۶ وظایف و اختیارات متعددی را برای سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در قبال جنگل ها در نظر گرفته است. این وظایف و اختیارات را می توان به طور کلی در چهار دسته اصلی طبقه بندی کرد:

- **حفظ و احیای جنگل ها:** این سازمان موظف است از جنگل های موجود در کشور به بهترین نحو محافظت کند و برای احیای جنگل های تخریب شده و توسعه جنگل ها در مناطق جدید اقدام نماید.
- **ممنوعیت بهره برداری غیرمجاز از جنگل ها:** هرگونه بهره برداری چوبی از جنگل و برداشت درختان جنگلی به طور کلی ممنوع است. این ممنوعیت به منظور جلوگیری از تخریب بیشتر جنگل ها و حفظ تنوع زیستی آنها وضع شده است.
- **برداشت درختان در موارد خاص:** با این حال، در برخی موارد خاص مانند برداشت درختان ریشه کن، شکسته و افتاده، درختان آفت زده غیرقابل احیا و درختان خطرساز، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با رعایت شرایط و ضوابط مشخص، می تواند مجوز برداشت درختان را صادر کند. این مجوزها فقط در مواردی صادر می شوند که ضرورت قطعی برای برداشت درختان وجود داشته باشد و اقدامات لازم برای به حداقل رساندن خسارات به محیط زیست انجام شده باشد.
- **اجرای طرح های زراعت چوب:** این سازمان می تواند از طریق فراخوان و تعیین برنده، با بخش خصوصی برای اجرای طرح های زراعت چوب در اراضی مناسب و عرصه های جنگلی فاقد پوشش و مخروطه (در مقیاس اقتصادی) و همچنین بهره برداری از درختکاری ها و جنگل های دست کاشت سنواتی با هدف زراعت چوب بر اساس طرح مصوب، قرارداد منعقد کند. این طرح ها باید با هدف توسعه پایدار جنگل ها و افزایش تولید چوب در کشور اجرا شوند.

در مجموع، وظایف و اختیارات سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در قبال جنگل ها بسیار گسترده و متنوع است. این سازمان نقش مهمی در حفظ و حراست از این منابع ارزشمند ملی ایفا می کند.

سوال ۲۵. طبق ماده ۳۸، کدامیک از موارد زیر جزء وظایف و اختیارات وزارت نیرو در قبال منابع آب کشور نیست؟

الف) تهیه برنامه اصلاح ساختار و اساسنامه‌های شرکت‌های زیرمجموعه خود

ب) ایجاد سازوکارهای اجرائی لازم برای اجرای برنامه عمل ملی حفاظت و مدیریت تالاب‌ها

ج) ایجاد بازار مبادله آب‌های نامتعارف

د) مطالعه، برنامه‌ریزی، اجرا و پایش اقدامات حفاظت رودخانه‌ها و سایر مجاری آب‌های سطحی و مدیریت سیل

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۳۸ وظایف و اختیارات متعددی را برای وزارت نیرو در قبال منابع آب کشور در نظر گرفته است، از جمله:

- تهیه برنامه اصلاح ساختار و اساسنامه‌های شرکت‌های زیرمجموعه: این وزارتخانه موظف است تا پایان سال دوم برنامه، نسبت به تهیه برنامه اصلاح ساختار و اساسنامه‌های شرکت‌های زیرمجموعه خود با هدف مدیریت بخش آب، بر اساس مرزهای حوضه‌های آبریز کشور و نظام عادلانه توزیع آب، کاهش ساختارهای موازی و هزینه‌های بالاسری، تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدی‌گری و رفع هرگونه تعارض منافع شرکتی اقدام نماید.
- ایجاد سازوکارهای اجرائی لازم برای اجرای برنامه عمل ملی حفاظت و مدیریت تالاب‌ها: این وزارتخانه موظف است به منظور پایداری سرزمین و مدیریت یکپارچه تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور نسبت به ایجاد سازوکارهای اجرائی لازم تا پایان سال اول برنامه برای اجرای برنامه عمل ملی حفاظت و مدیریت تالاب‌ها با اولویت اجرا برنامه‌های جامع مدیریت زیست‌بومی، تخصیص و تأمین نیاز آبی زیست‌محیطی و جلوگیری از برداشت غیرمجاز این حقابه با تأکید بر وظایف و اختیارات وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، نیرو و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و سازمان حفاظت محیط زیست و حتی‌المقدور با جلب مشارکت بهره‌برداران و جوامع محلی در دشت‌های پیرامون تالاب‌ها و دریاچه‌ها اقدام نماید.
- ایجاد بازار مبادله آب‌های نامتعارف: این وزارتخانه موظف است در سال اول اجرای این قانون با رعایت مباحث مربوط به ترازنامه منابع آب و در راستای تعادل بخشی به سفره‌های آب زیرزمینی، بازار مبادله آب‌های نامتعارف را با حفظ کاربری آب و جلوگیری از آلودگی و تخریب خاک ایجاد نموده و برای تشویق سرمایه‌گذاران، حمایت‌های لازم را از طریق اعطای مجوزها با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی، کمک‌های فنی و اعتباری و استفاده از تسهیلات بانکی صورت دهد.
- مطالعه، برنامه‌ریزی، اجرا و پایش اقدامات حفاظت رودخانه‌ها و سایر مجاری آب‌های سطحی و مدیریت سیل: این وظیفه طبق ماده ۳۸ بر عهده وزارت نیرو نیست.

- طبق تبصره ۳ ماده ۳۸، به منظور ارتقای عملی و کاربردی حفاظت از رودخانه‌ها و مدیریت سیل در کشور، رویکرد مدیریت جامع حوضه‌های آبریز با استفاده از انسجام نهادی و مشارکت مردمی الزامی است.
- مطالعه، برنامه‌ریزی، اجرا و پایش اقدامات حفاظت رودخانه‌ها و سایر مجاری آبهای سطحی و مدیریت سیل بر اساس آمایش حوضه‌ای صورت می‌پذیرد.
- اما وظایف اجرایی در این زمینه به طور مشخص به وزارت نیرو محول نشده است.

نکات مهم:

- وظایف و اختیارات وزارت نیرو در قبال منابع آب کشور بسیار گسترده و متنوع است. این وزارتخانه نقش مهمی در حفظ و حراست از این منابع ارزشمند ملی ایفا می‌کند.
- برای آگاهی دقیق از وظایف و اختیارات هر یک از سازمان‌ها و دستگاه‌های ذیربط در قبال منابع آب کشور، باید به متن کامل قانون و سایر مقررات مربوطه مراجعه کرد.

سوال ۲۶. کدام گزینه در مورد وظایف و اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در قبال پسماندها غلط است؟

الف) اجرای طرح جامع مدیریت پسماندهای عادی، پزشکی، صنعتی و خطرناک

ب) صدور مجوز برای فعالیتهای مربوط به جمع‌آوری، حمل و نقل، پردازش و دفع پسماندها

ج) نظارت بر عملکرد و فعالیتهای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه مدیریت پسماندها

د) تعیین تعرفه مربوط به خدمات عمومی مرتبط با مدیریت پسماندها

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

سازمان حفاظت محیط زیست طبق قانون وظایف متعددی در قبال مدیریت پسماندها در کشور دارد، از جمله:

- تهیه و اجرای طرح جامع مدیریت پسماند: این سازمان موظف است طرح جامع مدیریت پسماندهای عادی، پزشکی، صنعتی و خطرناک را در سطح ملی، استانی و شهرستان تهیه و اجرا نماید.

- **صدور مجوز برای فعالیتهای مربوط به پسماند:** صدور مجوز برای کلیه فعالیتهای مربوط به جمع‌آوری، حمل و نقل، پردازش، تصفیه، بازیافت، تخریب و دفع پسماندها و نظارت بر عملکرد این فعالیتهای از وظایف سازمان حفاظت محیط زیست است.
- **نظارت بر عملکرد کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه مدیریت پسماندها:** این سازمان وظیفه دارد بر عملکرد کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه مدیریت پسماندها نظارت نماید و در صورت مشاهده هرگونه تخلف، مراتب را به مراجع ذیصلاح قانونی اعلام نماید.
- **تعیین تکالیف و الزامات قانونی برای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه مدیریت پسماندها:** سازمان حفاظت محیط زیست می‌تواند براساس این قانون و با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه، تکالیف و الزامات قانونی را برای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه مدیریت پسماندها تعیین و ابلاغ نماید.
- **ارائه گزارش عملکرد سالانه به مجلس شورای اسلامی:** این سازمان موظف است گزارش عملکرد سالانه خود را در زمینه مدیریت پسماندها به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

نکته:

- تعیین تعرفه مربوط به خدمات عمومی مرتبط با مدیریت پسماندها بر عهده شورای عالی آب است و وظیفه مستقیمی به سازمان حفاظت محیط زیست در این زمینه محول نشده است.
- سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها مانند شهرداری‌ها نیز در زمینه مدیریت پسماندها وظایفی دارند که در قوانین و مقررات مربوطه مشخص شده است.

سوال ۲۷. کدامیک از موارد زیر جزء اقدامات پیش‌بینی شده در ماده ۴۳ قانون برنامه ششم توسعه برای "بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری" نیست؟

الف) تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری در وزارتخانه‌های نفت و نیرو

ب) افزایش سهم معاملات برق در بورس انرژی تا ۶۰ درصد

ج) تبدیل مرکز نظام ایمنی هسته‌ای به یک موسسه دولتی مستقل

د) صدور گواهی سوخت صرفه جویی برای نیروگاه‌های هسته‌ای

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۴۳ قانون برنامه ششم توسعه به منظور "بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری" اقدامات متعددی را در نظر گرفته است که می‌توان آنها را به طور کلی در چهار دسته اصلی طبقه‌بندی کرد:

- **تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری:** وزارتخانه‌های نفت و نیرو موظفند با اصلاح ساختار اداری و سازمانی خود، وظایف حاکمیتی را از وظایف تصدی‌گری تفکیک نمایند.
- **افزایش رقابت در صنعت برق:** وزارت نیرو موظف است با بهبود محیط کسب و کار و افزایش رقابت در صنعت برق، سهم معاملات برق در بورس انرژی را تا پایان برنامه به ۶۰ درصد افزایش دهد.
- **تقویت نظارت بر فعالیتهای هسته‌ای:** مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور به یک موسسه دولتی مستقل تبدیل می‌شود تا نظارت بر تأسیسات و فعالیتهای هسته‌ای و پرتوی کشور تقویت شود.
- **حمایت از نیروگاه‌های هسته‌ای:** وزارت نفت و سازمان موظفند گواهی سوخت صرفه جویی را برای سوخت فسیلی صرفه جویی شده توسط نیروگاه‌های هسته‌ای صادر نمایند.

نکته:

صدور گواهی سوخت صرفه جویی برای نیروگاه‌های هسته‌ای در راستای حمایت از این نوع نیروگاه‌ها و تشویق به استفاده از انرژی هسته‌ای به جای سوخت‌های فسیلی است. این موضوع در بند (د) ماده ۴۳ به طور خاص به آن اشاره شده است.

جواب تشریحی:

ماده ۴۳ قانون برنامه ششم توسعه به منظور "بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری" در بخش‌های مختلف اقتصاد کشور، اقدامات متعددی را در نظر گرفته است. این اقدامات را می‌توان به طور کلی در چهار دسته اصلی طبقه‌بندی کرد:

- **اصلاحات ساختاری:** تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری در وزارتخانه‌های نفت و نیرو، یکی از مهم‌ترین اقدامات اصلاحی پیش‌بینی شده در این ماده است. این امر به منظور افزایش کارایی و پاسخگویی بیشتر این وزارتخانه‌ها در انجام وظایف خود انجام می‌شود.
- **افزایش رقابت:** افزایش رقابت در صنعت برق از طریق افزایش سهم معاملات در بورس انرژی، یکی دیگر از اهداف این ماده است. این امر به منظور کاهش قیمت برق و افزایش کیفیت خدمات در این صنعت دنبال می‌شود.
- **تقویت نظارت:** تبدیل مرکز نظام ایمنی هسته‌ای به یک موسسه دولتی مستقل، به منظور تقویت نظارت بر فعالیتهای هسته‌ای و پرتوی کشور انجام می‌شود. این امر برای حفظ سلامت و امنیت مردم و محیط زیست ضروری است.
- **حمایت از انرژی‌های پاک:** صدور گواهی سوخت صرفه جویی برای نیروگاه‌های هسته‌ای، در راستای حمایت از این نوع نیروگاه‌ها و تشویق به استفاده از انرژی هسته‌ای به جای سوخت‌های فسیلی است. این امر به منظور کاهش آلودگی هوا و حفظ منابع طبیعی کشور انجام می‌شود.

سوال ۲۸. هدف از ماده ۴۵ قانون برنامه ششم توسعه چیست؟

الف) افزایش ارزش افزوده محصولات در زنجیره پایین دستی پتروپالایشگاهی

ب) افزایش کیفیت فراورده‌های نفتی و تطابق آن با استانداردها

ج) کاهش تولید فراورده‌های سنگین

د) تمام موارد فوق

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۴۵ قانون برنامه ششم توسعه به منظور ارتقای صنعت نفت و گاز کشور، اهداف متعددی را دنبال می‌کند که می‌توان آنها را به طور خلاصه به شرح زیر بیان کرد:

- **افزایش ارزش افزوده:** دولت موظف است سازوکارهای لازم را برای افزایش ارزش افزوده محصولات در زنجیره پایین دستی پتروپالایشگاهی فراهم نماید. این امر می‌تواند از طریق توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی، تولید محصولات با ارزش بالاتر و صادرات این محصولات به بازارهای بین‌المللی انجام شود.
- **ارتقای کیفیت:** دولت موظف است کیفیت فراورده‌های نفتی را ارتقا دهد و آنها را با استانداردهای لازم داخلی و بین‌المللی تطبیق دهد. این امر می‌تواند از طریق کاهش آلاینده‌گی، بهبود کیفیت سوخت و افزایش کارایی موتورها انجام شود.
- **کاهش تولید فراورده‌های سنگین:** دولت موظف است تولید فراورده‌های سنگین را کاهش دهد. این امر می‌تواند از طریق توسعه فناوری‌های جدید، بهینه‌سازی فرآیندهای پالایش و افزایش تقاضا برای محصولات سبک‌تر انجام شود.

نکته:

تحقق اهداف ماده ۴۵ قانون برنامه ششم توسعه می‌تواند به افزایش بهره‌وری در صنعت نفت و گاز، کاهش وابستگی به واردات، ارتقای سلامت و کیفیت زندگی مردم و حفظ محیط زیست کمک نماید.

سوال ۲۹. هدف از ماده ۵۰ قانون برنامه ششم توسعه چیست؟

الف) افزایش تولید و عرضه مسکن حمایتی

ب) تأمین زمین برای متقاضیان واجد شرایط مسکن در طرح‌های حمایتی دولت

ج) تسهیل دسترسی به مسکن مناسب برای افراد واجد شرایط

د) تمام موارد فوق

گزینه (د) صحیح است توضیحات:

ماده ۵۰ قانون برنامه ششم توسعه، مجموعه ای از اقدامات را برای تسهیل دسترسی به مسکن مناسب، به ویژه برای افراد واجد شرایط، در نظر گرفته است. این اقدامات شامل موارد زیر می شود:

- **افزایش تولید و عرضه مسکن حمایتی:** دولت موظف است برنامه تولید و عرضه مسکن حمایتی را با رویکرد حمایت از سرمایه گذاری بخش خصوصی، تعاونی و غیردولتی، شهرداری ها و سایر نهادها و موسسات عمومی غیردولتی عملیاتی نماید.
- **تأمین زمین برای متقاضیان واجد شرایط:** دولت موظف است زمین های متصل و داخل محدوده شهرها و زمین های مستحصل مواد (۹)، (۱۰) و (۱۲) قانون جهش تولید مسکن را به متقاضیان واجد شرایط برای ساخت مسکن واگذار نماید.
- **تسهیل مهاجرت معکوس:** برای تسهیل مهاجرت معکوس اقشار مختلف جامعه، در واگذاری زمین های حمایتی شرط سکونت پنج سال لحاظ نخواهد شد.
- **تأمین زمین برای اجرای طرح های حمایتی ساخت مسکن:** دولت موظف است از طریق توافق با مالکین اراضی غیردولتی فاقد کاربری مسکونی، نسبت به تأمین زمین برای اجرای طرح های حمایتی ساخت مسکن یا احداث شهرک های مسکونی اقدام نماید.
- **تأمین مسکن سازمانی برای کارکنان نیروهای مسلح و امنیتی:** ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مجاز است نسبت به تأمین زمین مورد نیاز احداث سالانه ده هزار واحد خانه سازمانی اقدام نماید.
- **تأمین زمین برای احداث حوزه و نواحی بسیج و ایستگاه های رادیویی و تلویزیونی:** وزارت راه و شهرسازی مکلف است در طرح های حمایتی مسکن و بازآفرینی شهری، نسبت به تأمین زمین رایگان برای احداث حوزه و نواحی بسیج و ایستگاه های رادیویی و تلویزیونی اقدام نماید.
- **برنامه ریزی تأمین سرانه های مورد نیاز خدمات عمومی و شهری:** دولت مجاز است اراضی بلااستفاده یا بایر متعلق به خود یا سازمان ها و نهادهای وابسته را برای ایجاد فضاهای عمومی شهری و استفاده در کاربری های مورد اشاره با حفظ مالکیت دولت به شهرداری ها واگذار نماید.
- **اصلاح قوانین مربوط به عوارض و سهم خدمات:** ماده ۵۰ قانون برنامه ششم توسعه، قوانین مربوط به عوارض الحاق، تغییر کاربری و یا سهم خدمات دریافتی مالکینی که اراضی آنها در قالب طرح های بازنگری یا به صورت موردی به طرح های جامع، هادی و تفصیلی شهرها توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استان ها و یا شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، به محدوده شهر الحاق می شود را اصلاح می کند.

جمع بندی:

ماده ۵۰ قانون برنامه ششم توسعه، گامی مهم در جهت تسهیل دسترسی به مسکن مناسب برای همه مردم، به ویژه افراد کم درآمد و اقشار آسیب پذیر، است. این ماده با در نظر گرفتن مجموعه ای از اقدامات حمایتی، از جمله تولید و عرضه مسکن حمایتی، تأمین زمین، تسهیل مهاجرت معکوس، تأمین مسکن سازمانی و برنامه ریزی برای تأمین سرانه های مورد نیاز خدمات عمومی و شهری، می تواند به تحقق این هدف کمک کند.

سوال ۳۰. هدف از ماده ۵۱ قانون برنامه ششم توسعه چیست؟

الف) تمرکز امور روستاها و عشایر و افزایش جمعیت روستاها

ب) تهیه طرح های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها

ج) واگذاری زمین به متقاضیان فاقد مسکن در روستاها

د) بهسازی و نوسازی سالانه حداقل دویست هزار واحد مسکونی روستایی

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۵۱ قانون برنامه ششم توسعه، به منظور توسعه، عمران و آبادانی روستاهای کشور و در راستای شناسایی و بهره برداری از ظرفیت های موجود در نواحی روستایی، اقدامات متعددی را در نظر گرفته است. یکی از مهمترین این اقدامات، بهسازی و نوسازی سالانه حداقل دویست هزار واحد مسکونی روستایی است. این امر با پرداخت تسهیلات ارزان قیمت و با سود پنج درصد (۵٪) در قالب ماده (۴) قانون جهش تولید مسکن و تأمین مابه التفاوت سود تسهیلات برای دوران مشارکت مدنی و فروش اقساطی با نرخ مصوب سود تسهیلات از محل صندوق ملی مسکن انجام می شود.

جواب تشریحی:

ماده ۵۱ قانون برنامه ششم توسعه، گامی مهم در جهت توسعه و آبادانی روستاهای کشور است. این ماده با در نظر گرفتن اقدامات مختلفی از جمله تمرکز امور روستاها و عشایر، تهیه طرح های هادی روستایی، واگذاری زمین به متقاضیان فاقد مسکن و بهسازی و نوسازی مسکن روستایی، می تواند به ارتقای کیفیت زندگی روستاییان، ایجاد اشتغال و رونق تولید در روستاها و در نهایت، جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها کمک کند.

نکته:

برای تحقق اهداف این ماده، لازم است اقدامات متعددی از جمله برنامه ریزی دقیق، تامین منابع مالی، همکاری بین دستگاه ها و نهادهای ذیربط و مشارکت مردم روستاها انجام شود. همچنین، لازم است نظارت مستمری بر اجرای این ماده و عملکرد دستگاه های ذیربط صورت گیرد تا از تحقق اهداف آن اطمینان حاصل شود.

در اینجا خلاصه ای از اقدامات پیش بینی شده در ماده ۵۱ قانون برنامه ششم توسعه برای توسعه و آبادانی روستاها ارائه شده است:

- **تمرکز امور روستاها و عشایر:** تغییر نام سازمان امور عشایر ایران به سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری و انتقال کلیه واحدها با وظایف مرتبط با اهداف این ماده به این سازمان
- **تهیه طرح های هادی روستایی:** تهیه طرح های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور بر اساس ضوابط مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران
- **واگذاری زمین به متقاضیان فاقد مسکن:** واگذاری زمین به متقاضیان فاقد مسکن در روستاها با اولویت افراد بومی جهت سکونت دائمی به صورت اجاره ۹۹ ساله یا واگذاری قطعی
- **بهسازی و نوسازی مسکن روستایی:** بهسازی و نوسازی سالانه حداقل دویست هزار واحد مسکونی روستایی با پرداخت تسهیلات ارزان قیمت و با سود پنج درصد (۵٪)

سوال ۳۱. کدام گزینه درباره تخفیف وزارت راه و شهرسازی در قیمت کارشناسی واحدهای نوساز یا اراضی معوض بافت های فرسوده درست است؟

الف) تا سقف بیست درصد (۲۰٪)

ب) تا سقف سی درصد (۳۰٪)

ج) تا سقف چهل درصد (۴۰٪)

د) تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪)

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

مطابق ماده ۵۲، وزارت راه و شهرسازی مجاز است به منظور تشویق مالکان به مشارکت در نوسازی بافت های فرسوده، در فرایند معاوضه کلید به کلید واحدهای بافت فرسوده با واحدهای نوساز یا اراضی تحت مالکیت خود، در قیمت کارشناسی واحدهای نوساز یا اراضی معوض مزبور، تا سقف چهل درصد (۴۰٪) تخفیف اعمال نماید. این بند از قانون با هدف تشویق به نوسازی بافت های فرسوده و ایجاد انگیزه برای مالکان این بافت ها تنظیم شده است.

سوال ۳۲. کدام گزینه درباره الزامات وزارت راه و شهرسازی برای تولید و ذخیره‌سازی اطلاعات طرح‌های جامع و تفصیلی صحیح است؟

الف) تا پایان سال اول برنامه باید برای تمامی شهرها انجام شود.

ب) تا پایان سال سوم برنامه باید برای تمامی شهرها انجام شود.

ج) تا پایان سال اول برنامه باید برای کلان‌شهرها انجام شود.

د) تا پایان سال دوم برنامه باید برای کلان‌شهرها انجام شود.

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

مطابق ماده ۵۳، وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان سال اول برنامه، نسبت به تولید و ذخیره‌سازی اطلاعات تمامی طرح‌های جامع و تفصیلی کلان‌شهرها به‌صورت رقومی (دیجیتال‌سازی) اقدام نماید. در مورد سایر شهرها نیز تا پایان سال سوم برنامه باید اقدام شود. این اقدامات با هدف تسهیل ساخت مسکن توسط مردم و بهبود مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی انجام می‌گیرد. از زمان راه‌اندازی سامانه مربوطه، کلیه مصوبات شورا و کمیسیون‌های مرتبط به‌صورت برخط و آنی در سامانه بارگذاری و اعلام عمومی می‌شود.

سوال ۳۳. کدام گزینه درباره وظیفه وزارت راه و شهرسازی در زمینه استفاده از فناوری‌های نوین در ساخت مسکن صحیح است؟

الف) تا پایان برنامه حداقل ده درصد (۱۰٪) از برنامه‌های تأمین مسکن

ب) تا پایان برنامه حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از برنامه‌های تأمین مسکن

ج) تا پایان برنامه حداقل بیست درصد (۲۰٪) از برنامه‌های تأمین مسکن

د) تا پایان برنامه حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) از برنامه‌های تأمین مسکن

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

مطابق ماده ۵۵، وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان برنامه، حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از برنامه‌های تأمین مسکن را با استفاده از فناوری‌های نوین، صنعتی‌سازی (پیش‌ساخته و مجموعه‌ای (مدولار)) و هوشمندسازی سازگار با اقلیم و بافت کشور عملیاتی نماید. این اقدامات با هدف بهبود کیفیت و کاهش هزینه‌های ساخت‌وساز مسکن و اولویت احداث شهرک‌های مسکونی، انبوه‌سازی و توسعه شهرهای جدید انجام می‌شود.

سوال ۳۴. کدام گزینه درباره وظیفه وزارتخانه‌های نفت و راه و شهرسازی برای توسعه زیرساخت‌های صادراتی صحیح است؟

الف) تنها وزارت نفت مکلف است زیرساخت‌های صادراتی را ایجاد کند.

ب) تنها وزارت راه و شهرسازی مکلف است زیرساخت‌های صادراتی را ایجاد کند.

ج) وزارتخانه‌های نفت و راه و شهرسازی مکلفند با همکاری سایر وزارتخانه‌ها زیرساخت‌های صادراتی را ایجاد کنند.

د) وزارتخانه‌های نفت و راه و شهرسازی نیازی به همکاری با سایر وزارتخانه‌ها ندارند.

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

مطابق ماده ۵۸، وزارتخانه‌های نفت و راه و شهرسازی مکلفند با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و امور خارجه، بانک مرکزی و شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی نسبت به ایجاد و توسعه زیرساخت‌های صادراتی نظیر تأسیسات برون‌ساحلی (آف‌شور)، مراکز بارانداز و فضاهای مسقف برای تسهیل صدور کالاهای ایرانی و تأمین امنیت صادرکنندگان اقدام نمایند. هدف از این اقدامات افزایش رقابت‌پذیری گذر (ترانزیت) از مسیر ایران نسبت به مسیرهای رقیب است.

سوال ۳۵. کدام گزینه درباره وظیفه وزارت راه و شهرسازی در تهیه جدول عوارض جبران خسارات واردشده به جاده‌ها صحیح است؟

الف) باید جدول عوارض را تا پایان سال اول برنامه تهیه کند.

ب) باید جدول عوارض را تا پایان سال دوم برنامه تهیه کند.

ج) باید جدول عوارض را تا شش ماه اول برنامه تهیه کند.

د) باید جدول عوارض را تا شش ماه دوم برنامه تهیه کند.

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

مطابق ماده ۵۹، وزارت راه و شهرسازی مکلف است جدول عوارض جبران خسارات وارد شده به جاده‌ها را بر اساس میزان بارمحوری و میزان صدمه وارد شده به جاده‌های کشور توسط انواع کامیون‌ها و کامیونت‌ها تا شش ماه اول برنامه تهیه کند و پس از تأیید شورای عالی هماهنگی ترابری کشور به تصویب هیأت وزیران برساند. این اقدام به منظور مدیریت بهتر و جبران خسارات ناشی از تردد وسایل نقلیه سنگین در جاده‌های کشور انجام می‌شود.

سوال ۳۶. کدام گزینه درباره وظیفه وزارت نیرو در تأمین آب مصرفی صنایع مستقر در استان‌های ساحلی جنوب کشور صحیح است؟
الف) باید آب مصرفی صنایع را از طریق سدها تأمین کند.

ب) باید آب مصرفی صنایع را از طریق انتقال آب از مناطق دیگر تأمین کند.

ج) باید آب مصرفی صنایع را از طریق احداث تأسیسات آب شیرین‌کن تأمین کند.

د) باید آب مصرفی صنایع را از طریق چاه‌های آب زیرزمینی تأمین کند.

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

مطابق ماده ۶۰، وزارت نیرو مکلف است آب مصرفی صنایع مستقر در استان‌های ساحلی جنوب کشور را از طریق احداث تأسیسات آب شیرین‌کن، رأساً یا با مشارکت بخش خصوصی، تأمین نماید. این اقدام به منظور هدایت جمعیت و فعالیت‌های آبربر به مناطق مستعد و مدیریت منابع آب انجام می‌شود.

سوال ۳۷. کدام گزینه درباره وظیفه دولت در فعال‌سازی ظرفیت‌های شهرستان ابوموسی صحیح است؟

الف) دولت باید تنها بر توسعه صنعت و معدن تمرکز کند.

ب) دولت باید تنها بر ارائه خدمات درمانی تمرکز کند.

ج) دولت باید بر استقرار و ارائه خدمات در سطوح فراملی، ملی و محلی و توسعه زیرساخت‌های مختلف تمرکز کند.

د) دولت باید تنها بر توسعه زیرساخت‌های انرژی تمرکز کند.

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

- مطابق ماده ۶۱، دولت مکلف است نسبت به فعال‌سازی حداکثری ظرفیت‌های متنوع شهرستان ابوموسی در استان هرمزگان با محوریت جزایر مربوط، با تأکید بر استقرار و ارائه خدمات برتر در سطوح فراملی، ملی و محلی و با در نظر گرفتن نظام حمل‌ونقل، آماذ و پشتیبانی (لجستیک) و خدمات بازرگانی و توسعه مؤثر زیرساخت‌های انرژی و ارتباطات، صنعت و معدن و ایجاد و توزیع خدمات اجتماعی شامل آموزش‌عالی، درمانی، فرهنگی، ورزشی و شناسایی و گسترش ظرفیت قلمروهای گردشگری و اقامتی و اقتصاد دریا محور اقدام نماید.

سوال ۳۸. کدام گزینه درباره وظیفه وزارت نفت در تولید و تحویل نفت کوره کم‌سولفور نیم درصدی صحیح است؟

الف) وزارت نفت مکلف است نفت کوره کم‌سولفور نیم درصدی را با رشد سالانه پنجاه درصد (۵۰٪) تولید و تحویل دهد.

ب) وزارت نفت مکلف است نفت کوره کم‌سولفور نیم درصدی را با رشد سالانه بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) تولید و تحویل دهد.

ج) وزارت نفت مکلف است نفت کوره کم‌سولفور نیم درصدی را بدون رشد سالانه تولید و تحویل دهد.

د) وزارت نفت مکلف است نفت کوره کم‌سولفور نیم درصدی را با رشد سالانه ده درصد (۱۰٪) تولید و تحویل دهد.

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

مطابق ماده ۶۲، وزارت نفت مکلف است نسبت به تولید و تحویل نفت کوره کم‌سولفور نیم درصدی (۵٪/۰) با رشد سالانه بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) به شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات جانبی به کشتی‌ها (بنکرینگ) و تسهیل فرآیندهای واردات و تهیه سوخت بر اساس استانداردهای سوخت‌رسانی دریایی اقدام نماید. این اقدام به منظور افزایش سهم کشور از بازار ارائه سوخت و خدمات جانبی به کشتی‌ها در منطقه خلیج فارس و دریای عمان صورت می‌گیرد.

سوال ۳۹. کدام گزینه درباره وظیفه وزارت جهاد کشاورزی در بومی‌سازی تجهیزات پرورش ماهی در قفس صحیح است؟

الف) وزارت جهاد کشاورزی مکلف است تجهیزات پرورش ماهی در قفس را از کشورهای خارجی وارد کند.

ب) وزارت جهاد کشاورزی مکلف است تجهیزات پرورش ماهی در قفس را بومی‌سازی کند و مراکز خوراک ماهی و میگو ایجاد نماید.

ج) وزارت جهاد کشاورزی مکلف است تجهیزات پرورش ماهی در قفس را تولید کند و آنها را به کشورهای دیگر صادر کند.

د) وزارت جهاد کشاورزی مکلف است تجهیزات پرورش ماهی در قفس را از بخش خصوصی خریداری کند.

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

- مطابق ماده ۶۳ بند "ب"، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری نسبت به بومی‌سازی تجهیزات مورد نیاز پرورش ماهی در قفس و تسهیل

شرایط لازم برای ایجاد مراکز خوراک ماهی و میگو و تکثیر ماهیان اقدام کند. این اقدام به منظور افزایش صید محصولات شیلاتی و ارتقای نقش و جایگاه پروتئین دریایی در سبد غذایی خانوارها انجام می‌گردد.

سوال ۴۰. کدام گزینه درباره یکی از اولویتهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در اجرای برنامه‌های فضایی صحیح است؟

الف) توسعه زیرساخت‌های آزمون سامانه‌های دریایی

ب) ایجاد و توسعه زیرساخت‌های آزمون سامانه‌های ماهواره‌ای و ماهواره‌برها

ج) توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل زمینی

د) ایجاد و توسعه زیرساخت‌های نیروگاهی

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

- مطابق ماده ۶۷ بند "الف"، یکی از اولویتهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در اجرای برنامه‌های فضایی، ایجاد و توسعه زیرساخت‌های آزمون سامانه‌های ماهواره‌ای و ماهواره‌برها است. این اقدام با هدف شتاب‌دهی رشد صنعت فضایی کشور و توسعه کاربرد خدمات فضاپایه و داده‌های فضایی در بخش‌های اقتصادی انجام می‌شود.

سوال ۴۱. بنا به ماده ۷۱، دولت برای تأمین پایدار ذخایر راهبردی دارو و کاهش وابستگی به واردات فوری اقداماتی انجام می‌دهد. کدام یک از اقدامات زیر بر اساس این ماده انجام می‌شود؟

الف) تدوین فهرست رسمی دارویی ایران هر سه ماه یکبار

ب) تدوین اساسنامه سازمان غذا و دارو

(ج) ایجاد سامانه ردیابی و رهگیری اصالت کالاهای سلامت‌محور

(د) تغذیه با شیر رایگان در مدارس ابتدایی دولتی

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

بنا به ماده ۷۱، بند پ، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است نسبت به تکمیل سامانه ردیابی، رهگیری و پایش اصالت کالاهای سلامت‌محور برای دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی اقدام نماید، به‌نحوی که تا پایان سال سوم اجرای برنامه، کل بازار را تحت پوشش این سامانه قرار دهد. این اقدام با هدف اطمینان از اصالت و کیفیت محصولات سلامت است و بر اساس ماده ۷۱ به تأمین پایدار ذخایر راهبردی دارو و کاهش سهم واردات فوری می‌پردازد.

سوال ۴۲. بنا به ماده ۷۲، دولت برای تبدیل جمهوری اسلامی ایران به قطب تأمین سلامت منطقه جنوب غرب آسیا، اقداماتی را انجام می‌دهد. کدام یک از اقدامات زیر بر اساس این ماده صورت می‌گیرد؟

(الف) افزایش ضریب خودکفایی در تأمین مواد اولیه دارو و تجهیزات پزشکی.

(ب) ایجاد سامانه ردیابی و رهگیری اصالت کالاهای سلامت‌محور

(ج) تدوین فهرست رسمی دارویی ایران هر سه ماه یکبار

(د) تغذیه با شیر رایگان در مدارس ابتدایی دولتی

گزینه (الف) صحیح است
توضیحات:

- بنا به ماده ۷۲، بند الف، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است جهت افزایش ضریب خودکفایی در تأمین مواد اولیه دارو، فراورده‌های دارویی و محصولات کشاورزی، ملزومات مصرفی و تجهیزات پزشکی با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی، سازوکار مناسبی ایجاد کند. این اقدام با هدف تسهیل صادرات محصولات کشاورزی و دارو به کشورهای دیگر و به دنبال تبدیل ایران به قطب تأمین سلامت در منطقه جنوب غرب آسیا انجام می‌شود.

سوال ۴۳. کدامیک از موارد زیر جزء وظایف و تکالیف سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در راستای توسعه ورزش همگانی و قهرمانی نیست؟

الف) تهیه آیین‌نامه نحوه تعیین میزان حق پخش تلویزیونی مسابقات ورزشی

ب) پخش مسابقات ورزشی از شبکه‌های مختلف

ج) حمایت مالی از تیم‌های ورزشی

د) ترویج فرهنگ ورزش و تحرک در بین مرد

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

نکات تکمیلی:

- سایر گزینه‌های "الف" و "ج" و "د" همگی به طور مستقیم به وظایف سازمان صدا و سیما در راستای توسعه ورزش همگانی و قهرمانی مرتبط هستند و در متن قانون به آنها اشاره شده است.
- در سایر بندهای ماده "۷۸" نیز وظایف دیگری برای سازمان صدا و سیما و سایر دستگاه‌ها در قبال ورزش کشور تعیین شده است.

سوال ۴۴. کدامیک از موارد زیر جزو اقدامات قانونی برای حمایت از خانواده در ماده ۸۱ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت نیست؟

الف) بازآرایی و ارتقای ساختار و تشکیلات حوزه زنان و خانواده

ب) تدوین برنامه تنوع‌بخشی به الگوهای مهدکودک

ج) ساماندهی روش‌های جایگزین نوین در حوزه ناباروری

د) توسعه مراکز خلاق و نوآور مادر و کودک

گزینه (ب) صحیح است

توضیحات:

ماده ۸۱ اقدامات مختلفی را برای حمایت از خانواده برمی‌شمارد که شامل موارد زیر می‌شود:

- **بازآرایی و ارتقای ساختار و تشکیلات حوزه زنان و خانواده:** این اقدام با هدف تحکیم نهاد خانواده و ایجاد زمینه‌های مساعد برای احیای حقوق مادی و معنوی زنان انجام می‌شود.
- **ساماندهی روش‌های جایگزین نوین در حوزه ناباروری:** این اقدام به منظور تسهیل فرزندآوری برای زوجین نابارور انجام می‌شود.
- **توسعه مراکز خلاق و نوآور مادر و کودک:** این اقدام برای توانمندسازی زنان خلاق و نوآور و تقویت حضور اجتماعی آنان انجام می‌شود.

اما تدوین برنامه تنوع‌بخشی به الگوهای مهدکودک در ماده ۸۱ به طور خاص به عنوان یک اقدام حمایتی از خانواده ذکر نشده است.

درست است که این برنامه می‌تواند به طور غیرمستقیم به نفع خانواده‌ها باشد، اما تمرکز اصلی آن بر ارائه تنوع بیشتر در خدمات مهدکودک برای پاسخگویی به نیازهای مختلف خانواده‌ها است.

بنابراین، گزینه ب که به تدوین برنامه تنوع‌بخشی به الگوهای مهدکودک اشاره می‌کند، جزو اقدامات قانونی برای حمایت از خانواده در ماده ۸۱ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت نیست.

سوال ۴۵. طبق ماده ۸۶ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، وزارت کشور برای ساماندهی مهاجرین و اتباع بیگانه چه اقداماتی نمی‌تواند انجام دهد؟

الف) تشکیل سازمان ملی مهاجرت

ب) جمع‌آوری اطلاعات مهاجرین و اتباع بیگانه در یک پایگاه داده

ج) ارائه خدمات به اتباع بیگانه در شرایط اضطراری

د) طرد اتباع بیگانه غیرقانونی

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۸۶ به طور واضح وظایف وزارت کشور در قبال ساماندهی مهاجرین و اتباع بیگانه را مشخص می‌کند. این وظایف شامل موارد زیر می‌شود:

- **تشکیل سازمان ملی مهاجرت:** این سازمان وظیفه ساماندهی امور مربوط به مهاجرین و اتباع بیگانه را بر عهده خواهد داشت.
- **جمع‌آوری اطلاعات مهاجرین و اتباع بیگانه:** این اطلاعات در یک پایگاه داده مرجع برخط و یکپارچه گردآوری خواهد شد.
- **ارائه خدمات به اتباع بیگانه در شرایط اضطراری:** این خدمات شامل مواردی مانند ضرورت معالجه در موارد خطر جانی و همچنین در موارد مربوط به خطر حیثیتی و جانی در امور کیفری، انتظامی و قضائی است.

اما در مورد **طرد اتباع بیگانه غیرقانونی**، ماده ۸۶ به طور صریح به آن اشاره نمی‌کند.

درست است که طرد اتباع بیگانه غیرقانونی یکی از وظایف ذاتی دولت است، اما این وظیفه به طور خاص در این ماده به وزارت کشور محول نشده است.

بنابراین، گزینه (د) **طرد اتباع بیگانه غیرقانونی** جزو اقداماتی که وزارت کشور طبق ماده ۸۶ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت می‌تواند انجام دهد نیست.

سوال ۴۶. طبق ماده ۹۰ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، وزارت آموزش و پرورش برای جذب بازماندگان از تحصیل چه اقداماتی **نمی‌تواند** انجام دهد؟

(الف) تدوین برنامه درسی متناسب با نیازهای بازماندگان از تحصیل

(ب) ارائه بسته‌های حمایتی به دانش‌آموزان یا خانواده‌هایشان

(ج) توسعه مدارس شبانه‌روزی و روستامرکزی

(د) ارائه وام به دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۹۰ اقدامات مختلفی را برای جذب بازماندگان از تحصیل برمی‌شمارد که شامل موارد زیر می‌شود:

- **تدوین برنامه درسی متناسب با نیازهای بازماندگان از تحصیل:** این برنامه باید تنوع بخشی و ایجاد انعطاف در نحوه اجرای برنامه ها، شیوه ها و ساعات آموزشی را مدنظر قرار دهد.
- **ارائه بسته های حمایتی به دانش آموزان یا خانواده هایشان:** این بسته ها شامل مواردی مانند کتب درسی، تغذیه رایگان، نوشت افزار، کیف، کفش، پوشاک، هزینه های ایاب و ذهاب، منابع آموزشی و کمک آموزشی می شود.
- **توسعه مدارس شبانه روزی، روستامرکزی، عشایری، استثنائی و آموزش از راه دور:** این مدارس باید به طور خاص برای دانش آموزان بازمانده از تحصیل در مناطق محروم و با دسترسی محدود به آموزش ایجاد شوند.

اما در مورد **ارائه وام به دانش آموزان بازمانده از تحصیل**، ماده ۹۰ به طور صریح به آن اشاره نمی کند.

درست است که ارائه وام می تواند به عنوان یک ابزار تشویقی برای جذب بازماندگان از تحصیل مورد استفاده قرار گیرد، اما این ابزار در این ماده به طور خاص پیش بینی نشده است.

بنابراین، **گزینه (د) ارائه وام به دانش آموزان بازمانده از تحصیل** جزو اقداماتی که وزارت آموزش و پرورش طبق ماده ۹۰ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت می تواند انجام دهد نیست.

سوال ۴۷. کدامیک از موارد زیر جزء وظایف وزارت آموزش و پرورش در ماده ۹۱ قانون برنامه ششم توسعه نیست؟

الف) استقرار الگوی مدرسه در تراز سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با تأکید بر پیوند مدرسه با نهادهای مختلف و اعطای اختیارات لازم به مدارس

ب) حذف ساختارهای غیرضروری و موازی در ستاد، استان ها و مناطق

ج) بکارگیری فناوری های نوین در ارائه خدمات و سامانه سپاری خدمات و فرایندهای کاری

د) ایجاد بستر مناسب برای فعالیت خیرین مدرسه ساز و واقفین آموزشی و تربیتی

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

ماده ۹۱ قانون برنامه ششم توسعه به دو بخش "الف" و "ب" تقسیم می شود. بخش "الف" به وظایف کلی وزارت آموزش و پرورش در راستای ارتقای بهره وری و بهبود نظامات مدیریتی آموزش و پرورش می پردازد. در این بخش، ۶ مورد وظیفه ذکر شده است که در گزینه های الف، ب و ج به آنها اشاره شده است.

اما بخش "ب" به طور خاص به وظایف وزارت آموزش و پرورش در قبال نهضت سوادآموزی می‌پردازد و هدف آن ریشه‌کنی بی‌سوادی مطلق و توسعه و تعمیق سواد در جامعه است. ایجاد بستر مناسب برای فعالیت خیرین مدرسه‌ساز و واقفین آموزشی و تربیتی در این بخش ذکر نشده و جزء وظایف کلی وزارت آموزش و پرورش در بخش "الف" نیز محسوب نمی‌شود.

بنابراین، گزینه (د) که به این موضوع اشاره دارد، پاسخ صحیح سوال چهارگزینه ای است.

سوال ۴۸. طبق ماده ۹۴ قانون برنامه هفتم توسعه، چه درصدی از منابع بودجه عمومی مربوط به تحقیقات دولتی باید تا پایان برنامه به طرح‌های تحقیقاتی هدفمند و اولویت‌دار اختصاص یابد؟

الف) ۲۰٪

ب) ۳۰٪

ج) ۵۰٪

د) ۷۰٪

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۹۴ قانون برنامه ششم هفتم به منظور جهت‌دهی فعالیت‌های پژوهشی و فناورانه به سمت رفع نیازهای واقعی کشور و ارتقای بهره‌وری و افزایش اثربخشی تحقیقات، نظام تأمین مالی تحقیقات دولتی را اصلاح می‌کند.

در بند الف این ماده، صراحتاً ذکر شده که تا پایان برنامه، **حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) منابع بودجه عمومی مربوط به تحقیقات دولتی باید در قالب طرح‌های تحقیقاتی هدفمند و اولویت‌دار مبتنی بر نیازها، مزیت‌ها و آینده‌پژوهی تحولات علمی و فناوری هزینه گردد.**

بنابراین، گزینه (ج) که به این موضوع اشاره دارد، پاسخ صحیح سوال چهارگزینه ای است.

نکته: گزینه‌های الف، ب و د نادرست هستند زیرا هیچکدام با عدد ۵۰٪ که در متن قانون ذکر شده مطابقت ندارند.

سوال ۴۹. طبق ماده ۹۵ قانون برنامه هفتم توسعه، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی چه زمانی موظف به تهیه طرح جامع توسعه آموزش عالی، پژوهش و فناوری هستند؟

الف) یک ماه پس از لازم الاجرا شدن قانون

ب) سه ماه پس از لازم الاجرا شدن قانون

ج) شش ماه پس از لازم الاجرا شدن قانون

د) یک سال پس از لازم الاجرا شدن قانون

گزینه (ج) صحیح است
توضیحات:

ماده ۹۵ قانون برنامه هفتم توسعه به منظور وحدت رویه و تقویت هماهنگی در روند توسعه آموزش عالی، پژوهش و فناوری، وظایفی را به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی محول می‌کند.

در بخش ابتدایی این ماده، صراحتاً ذکر شده که این دو وزارتخانه موظفند ظرف **شش ماه** از لازم الاجرا شدن قانون، طرح خود مشتمل بر تعیین ظرفیت کل و سهم دانشجویان به تفکیک رشته، مقطع تحصیلی و زیرنظام‌های آموزش عالی کشور، توزیع دانشجویان در رشته‌ها، مقاطع تحصیلی و نیز توسعه و ایجاد رشته‌ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز در گروه‌های آموزش عالی، مبتنی بر ملاحظات آمایش آموزش عالی و آمایش سرزمین را تهیه نموده و به تصویب شوراهای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارتخانه‌های مذکور برسانند.

بنابراین، گزینه (ج) که به این موضوع اشاره دارد، پاسخ صحیح سوال چهارگزینه ای است.

نکته: گزینه‌های الف، ب و د نادرست هستند زیرا هیچکدام با عدد ۶ ماه که در متن قانون ذکر شده مطابقت ندارند.

سوال ۵۰. طبق ماده ۱۰۰ قانون برنامه هفتم توسعه، وزارت امور خارجه در زمینه سياست خارجي چه وظائف و تعهداتي دارد؟

الف) اجرای اقدامات سیاسی و سیاست‌های کلی نظام، کنشگری فعال در موضوعات بین‌المللی و حمایت از حقوق هموطنان خارج از کشور.

ب) ظرفیت‌سازی در سرمایه انسانی و تقویت و ارتقای مراکز آموزشی و پژوهشی

ج) همکاری هدفمند و مؤثر با سازمان‌ها و نهادهای مسئول در امور خارجی

د) همه موارد فوق

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۱۰۰ قانون برنامه هفتم توسعه به منظور تأکید بر کنشگری فعال در سیاست (دیپلماسی) رسمی و عمومی، وظائف و تعهدات متعددی را به وزارت امور خارجه محول می‌کند.

در این ماده، صراحتاً ذکر شده که وزارت امور خارجه مسؤولیت تحقق مفاد بند (۲۱) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم را بر عهده دارد. این بند به طور کلی بر "تأکید بر کنشگری فعال در سیاست (دیپلماسی) رسمی و عمومی با ایجاد تحول و ظرفیت‌سازی ارزشی و انقلابی در نیروی انسانی در دستگاه سیاست (دیپلماسی)" تأکید دارد.

علاوه بر این، وظائف و تعهدات خاص دیگری نیز برای وزارت امور خارجه در این ماده برشمرده شده است که شامل موارد زیر می‌شود:

- **اجرای اقدامات سیاسی و سیاست‌های کلی نظام:** این شامل مواردی مانند مبارزه با استکبار جهانی و رژیم صهیونیستی، حمایت از مستضعفین و فلسطین، تثبیت و تقویت اقتدار محور مقاومت، تبیین دیدگاه‌ها و دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در گستره فرامرزی و ... می‌شود.
- **کنشگری فعال در موضوعات مختلف بین‌المللی:** این شامل مواردی مانند مسائل مربوط به حوزه‌های حقوق بشر، خلع سلاح، محیط زیست، صیانت از برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای کشور، لغو تحریم‌های ظالمانه، مدیریت بحران‌ها و مناقشات منطقه‌ای و مقابله با «خشونت‌گرایی، ارباب‌گری (تروریسم) و افراط‌گرایی» و الهام‌بخشی انقلاب اسلامی به جامعه مستضعفین جهان می‌شود.
- **حمایت و صیانت از حقوق، هویت و سرمایه اجتماعی هموطنان خارج از کشور:** این شامل مواردی مانند تسهیل مشارکت آنها در فعالیتهای اقتصادی، فرهنگی و علمی کشور، تلاش برای استمرار ارتباط فرهنگی با

سرزمین مادری، بسترسازی دسترسی به خدمات مشاوره‌ای حقوقی و تقویت جایگاه و عملکرد شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور می‌شود.

بنابراین، گزینه (د) که به همه موارد فوق اشاره دارد، پاسخ صحیح سوال چهارگزینه ای است.

نکته: گزینه‌های الف، ب و ج نادرست هستند زیرا هر کدام فقط به بخشی از وظایف و تعهدات وزارت امور خارجه در ماده ۱۰۰ اشاره می‌کنند.

سوال ۵۱. طبق ماده ۱۰۸ قانون برنامه هفتم توسعه، قوه قضائیه در راستای توسعه هوشمندسازی چه اقدامی باید انجام دهد؟

الف) برگزاری مزایده‌های شعب اجرای احکام، دواير اجرای ثبت و تصفيه امور ورشکستگی از طريق سامانه تدارکات الكترونيكي دولت (ستاد)

ب) صدور کلیه اسناد مالکیت (به‌استثنای وسایل نقلیه موتوری) به‌صورت الكترونيكي در پایگاه ملی اسناد و املاک و حدنگاری (کاداستر) کشور

ج) احراز هویت اشخاصی که امضای ایشان برای دریافت تمامی خدمات ثبتی لازم است

د) همه موارد فوق

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۱۰۸ قانون برنامه هفتم توسعه به منظور توسعه هوشمندسازی در قوه قضائیه، وظایف متعددی را به این قوه محول می‌کند.

در این ماده، صراحتاً ذکر شده که قوه قضائیه مکلف است اقدامات زیر را انجام دهد:

- **برگزاری مزایده‌های شعب اجرای احکام، دواير اجرای ثبت و تصفيه امور ورشکستگی از طريق سامانه تدارکات الكترونيكي دولت (ستاد):** (این شامل مزایده کلیه اموال بجز اموال فاسدشدنی می‌شود و نیازی به فروش مال در محل موضوع مواد (۱۱۵) و (۱۱۶) قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۸/۱ نیست.
- **صدور کلیه اسناد مالکیت (به‌استثنای وسایل نقلیه موتوری) به‌صورت الكترونيكي در پایگاه ملی اسناد و املاک و حدنگاری (کاداستر) کشور:** این اقدام باید با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی انجام شود.

- احراز هویت اشخاصی که امضای ایشان برای دریافت تمامی خدمات ثبتی لازم است: این کار منوط به اخذ گواهی امضای الکترونیکی موضوع ماده (۳۱) قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ است.

بنابراین، گزینه د) که به همه موارد فوق اشاره دارد، پاسخ صحیح سوال چهارگزینه ای است.

نکته: گزینه‌های الف، ب و ج نادرست هستند زیرا هر کدام فقط به بخشی از وظایف قوه قضائیه در ماده ۱۰۸ اشاره می‌کنند.

سوال ۵۲. طبق ماده ۱۱۰ قانون برنامه هفتم توسعه، چه دستگاه‌هایی به صورت سالانه ارزیابی و رتبه‌بندی می‌شوند؟

الف) وزارتخانه‌ها، شرکت‌های دولتی و مؤسسات دولتی زیرمجموعه قوه مجریه

ب) تمامی دستگاه‌های ارائه دهنده خدمت (مانند آموزشی، بهداشتی و درمانی، بهزیستی، کشاورزی، بانکی، مالیاتی، ثبت احوال و ثبت اسناد)

ج) دستگاه‌های اجرائی و واحدهای استانی جزو ده درصد (۱۰٪) بالای رتبه‌بندی

د) دستگاه‌های اجرائی و واحدهای استانی جزو ده درصد (۱۰٪) انتهایی رتبه‌بندی

گزینه (ب) صحیح است
توضیحات:

ماده ۱۱۰ قانون برنامه هفتم توسعه به منظور ارتقای نظام مدیریت عملکرد، سازوکاری برای ارزیابی و رتبه‌بندی دستگاه‌های ارائه دهنده خدمت در نظر گرفته است.

در این ماده، صراحتاً ذکر شده که **تمامی دستگاه‌های ارائه دهنده خدمت** (اعم از وزارتخانه‌ها، شرکت‌های دولتی، مؤسسات دولتی، دستگاه‌های اجرائی و واحدهای استانی) موظف به ارزیابی و رتبه‌بندی سالانه خود بر اساس شاخص‌های سنجش کیفیت خدمات، قیمت تمام‌شده، سرعت ارائه و میزان الکترونیکی شدن خدمات و همچنین میزان رضایتمندی مردم از دریافت خدمات هستند.

بنابراین، گزینه ب) که به این موضوع اشاره دارد، پاسخ صحیح سوال چهارگزینه ای است.

نکته: گزینه‌های الف، ج و د نادرست هستند زیرا دامنه شمول آنها محدودتر از آنچه در ماده ۱۱۰ ذکر شده است می‌باشد.

- گزینه الف فقط شامل وزارتخانه‌ها، شرکت‌های دولتی و مؤسسات دولتی زیرمجموعه قوه مجریه می‌شود، در حالی که ماده ۱۱۰ تمامی دستگاه‌های ارائه دهنده خدمت را در بر می‌گیرد.
- گزینه ج فقط شامل دستگاه‌های اجرائی و واحدهای استانی جزو ده درصد (۱۰٪) بالای رتبه‌بندی می‌شود، در حالی که ماده ۱۱۰ تمامی دستگاه‌های ارائه دهنده خدمت را، فارغ از رتبه‌بندی، مشمول ارزیابی و رتبه‌بندی می‌داند.
- گزینه د فقط شامل دستگاه‌های اجرائی و واحدهای استانی جزو ده درصد (۱۰٪) انتهایی رتبه‌بندی می‌شود، در حالی که ماده ۱۱۰ تمامی دستگاه‌های ارائه دهنده خدمت را، فارغ از رتبه‌بندی، مشمول ارزیابی و رتبه‌بندی می‌داند.

سوال ۵۳. کدامیک از موارد زیر جزو اقدامات مربوط به ساماندهی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی در ماده ۱۱۷ قانون برنامه هفتم توسعه نیست؟

الف) ایجاد سامانه جامع برخط برای مراجع اختصاصی اداری

ب) حل و فصل اختلافات بین دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری

ج) پیگیری اجرای تصمیمات مراجع اختصاصی اداری توسط معاونت حقوقی ریاست جمهوری

د) انعقاد قراردادهای پیمانکاری توسط دستگاه‌های اجرایی بدون اخذ مجوز از مراجع ذیصلاح

گزینه (د) صحیح است
توضیحات:

ماده ۱۱۷ قانون برنامه هفتم توسعه به منظور ساماندهی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی، اقدامات متعددی را در نظر گرفته است.

در این ماده، به صراحت به اقداماتی مانند ایجاد سامانه جامع برخط برای مراجع اختصاصی اداری، حل و فصل اختلافات بین دستگاه‌های اجرایی و پیگیری اجرای تصمیمات مراجع اختصاصی اداری توسط معاونت حقوقی ریاست جمهوری اشاره شده است.

اما هیچ‌کدام از بندهای ماده ۱۱۷ به موضوع انعقاد قراردادهای پیمانکاری توسط دستگاه‌های اجرایی بدون اخذ مجوز از مراجع ذیصلاح اشاره نمی‌کند.

بنابراین، گزینه (د) که به این موضوع نامربوط اشاره دارد، پاسخ صحیح سوال چهارگزینه ای است.

نکته: گزینه‌های الف، ب و ج همگی جزو اقدامات مربوط به ساماندهی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی در ماده ۱۱۷ قانون برنامه هفتم توسعه هستند.

- گزینه الف به ایجاد سامانه جامع برخط برای مراجع اختصاصی اداری اشاره دارد.
- گزینه ب به حل و فصل اختلافات بین دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری می‌پردازد.
- گزینه ج به پیگیری اجرای تصمیمات مراجع اختصاصی اداری توسط معاونت حقوقی ریاست جمهوری اشاره دارد.

سوال ۵۴. رشد اقتصادی در برنامه هفتم توسعه چند درصد در نظر گرفته شده است؟

الف) ۷ درصد ب) ۹ درصد ج) ۱۰ درصد د) ۸ درصد

گزینه (د) صحیح است

سوال ۵۵. رشد صادرات نفتی در برنامه هفتم توسعه چند درصد در نظر گرفته شده است؟

الف) ۲۰ درصد ب) ۱۴ درصد ج) ۱۲ درصد د) ۱۳ درصد

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۵۶. مطابق ماده سوم برنامه هفتم، متوسط سالانه سرمایه گذاری و تامین مالی خارجی حداقل میلیارد یورو تعیین می شود.

(د) بیست و پنج

(ج) پانزده

(ب) ده

(الف) بیست

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۵۷. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است ظرف مدت ماه پس از ابلاغ برنامه، بستر مناسب برای عرضه عمومی سهام پروژه های دارای بازدهی و ارزش آوری بالا را در قالب شرکت سهامی عام پروژه یا انتشار اوراق بدهی برای تامین مالی آنها فراهم آورد و نسبت به رفع موانع تامین مالی از طریق اقدام نماید.

(الف) سه - انتشار پول

(ب) دو - انتشار پول

(ج) دو - رفع تحریم ها

(د) سه - انتشار اوراق بدهی

گزینه (د) صحیح است

سوال ۵۸. مطابق با کدام ماده برنامه هفتم توسعه صدور و تمدید هرگونه مجوز کسب و کار بایست از طریق درگاه ملی مجوزها صورت گیرد؟

(د) ماده ۱۰۰

(ج) ماده ۱۰

(ب) ماده ۵

(الف) ماده ۴

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۵۹. به دولت اجازه داده می شود، به منظور تسریع و تسهیل در فرآیندهای پرداخت و وصول مالیات و کسور بیمه از طرف واحدهای کسب و کار، فرآیند وصول دریافت حق بیمه را توسط کشور انجام دهد.

(الف) سازمان تامین اجتماعی

(ب) مجلس شورای اسلامی

(ج) سازمان امور مالیاتی

(د) وزارت کار و امور اجتماعی

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۶۰. مطابق برنامه هفتم توسعه، قوه قضاییه در زمینه تسهیل محیط کسب و کار چه وظایفی دارد؟

الف) امکان استعلام برخط سوابق محکومیت های قطعی و اعسار اشخاص در محاکم حقوقی و کیفری

ب) امکان استعلام برخط سوابق زندانیان

ج) رفع موانع تولید

د) برخورد با فساد اداری

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۶۱. مطابق برنامه هفتم توسعه، سازمان اسناد و املاک کشور در زمینه تسهیل محیط کسب و کار چه وظایفی دارد؟

الف) وحدت و رابطه پیوسته بین دستگاه ها

ب) ایجاد کاداسترها

ج) پلمپ دفاتر سنتی

د) راه اندازی سامانه دفاتر تجاری

گزینه (د) صحیح است

سوال ۶۲. کدام سازمان موظف است راساً نسبت به انجام فرآیند خصوصی سازی تا پایان برنامه اقدام نماید؟

الف) سازمان بورس و اوراق بهادار

ب) سازمان بازرسی کل کشور

ج) سازمان امور اداری

د) سازمان خصوصی سازی

گزینه (د) صحیح است

سوال ۶۳. به منظور تقویت جایگاه سهامداران خرد و سهامداران غیرحاکمیتی در نظام حکمرانی شرکتی، چه اقداماتی بایست صورت گیرد؟

الف) افشای جزئیات موضوع معامله

ب) قیمت معامله

ج) فرآیند تعیین قیمت

د) همه گزینه ها

گزینه (د) صحیح است

سوال ۶۴. وزارت اقتصاد برای جلب مشارکت بخش خصوصی و تسهیل فرآیند واگذاری مکلف به اجرای کدام گزینه می باشد؟

الف) استفاده از روش رد دیون از طریق انتقال مالکیت یا سهام شرکت های دولتی به نهادهای عمومی غیردولتی، صندوق های بازنشستگی و نظایر آن در واگذاری ها ممنوع است.

ب) واگذاری اموال و دارایی های دولت به نهادهای عمومی تنها پس از دوبار فراخوان عمومی و عدم استقبال بخش خصوصی از فراخوان مجاز است.

ج) الف و ب

د) هیچکدام

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۶۵. کدام گزینه طبق برنامه هفتم توسعه از اقدامات وزارت کار و رفاه اجتماعی برای ایجاد یا توسعه کسب و کارهای خرد خانگی می باشد؟

الف) تهیه برنامه کمی سالانه به تفکیک سهمیه وزارتخانه های مرتبط

ب) اقدام به انتخاب نهادهای توسعه ای کسب و کار برخوردار از مدل، تجربه و شبکه تسهیلتگری

ج) گزینه های الف و ب

د) هیچکدام

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۶۶. هزینه های تسهیلتگری نهادهای توسعه ای کسب و کار بین درصد تا درصد تسهیلات اعطایی به متقاضیان بر اساس قرارداد منعقد شده با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی متناسب با کیفیت ارائه خدمات تعیین و به طور مستقیم از تسهیلات اعطایی کسر و به حساب آن نهادها واریز می شود.

الف) ۳-۲

ب) ۱- ۱/۵

ج) ۲-۱

د) ۱۰-۵

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۶۷. اعطای تسهیلات به متقاضیان ایجاد و توسعه کسب و کارهای خرد خانگی، بر مبنای تعهد در مناطق روستایی و در مناطق شهری انجام می پذیرد و در صورت وجود معوقات به میزان بیش از چهار درصد اعطای تسهیلات به متقاضیان آن روستاها یا محلات شهری تا زمان رسیدن به معیار سقف چهار درصد (تعویق می یابد.

الف) دهیاران - شوراها

ب) دهیاران - معتمدین محلی

ج) بانکی- بانکی

د) حقوقی- مالی

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۶۸. در اجرای بند دوم سیاست های کلی برنامه و به منظور تحقق اهداف کمی رشد نقدینگی تا پایان برنامه چه میزان خواهد شد؟

(د) ۵،۹

(ج) ۱۲،۸

(ب) ۹،۵

(الف) ۸،۱۳

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۶۹. کدام گزینه از اختیارات بانک مرکزی می باشد؟

(الف) لغو مجوز فعالیت بانک مؤسسه اعتباری غیر بانکی یا شعبه بانک خارجی

(ب) در اختیار گرفتن اداره امور بانک و مؤسسه اعتباری بانکی

(ج) توزیع سود قابلتقسیم و اندوخته ها بین سهامداران

(د) الف و ج

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۷۰. بانک مرکزی موظف است فرایند اعطای تسهیلات خرد از جمله قرض الحسنه را در شبکه بانکی کشور از طریق اتخاذ تدابیر مقتضی از جمله توسعه نظام ... و مدل وثیقه گیری کالایی بانک کارگشایی تسهیل و تسریع نماید.

الف) پولی

ب) الکترونیک

ج) ارزی

د)

گزینه (د) صحیح است

سوال ۷۱. کدام گزینه در راستای اصلاح چارچوب و اعمال سیاستگذاری پولی، انجام می گیرد؟

الف) بانک مرکزی موظف است برنامه عملیاتی سالانه مربوط به کاهش نرخ تورم، را حداکثر تا پایان فروردین ماه هر سال به تصویب شورای پول و اعتبار برساند.

ب) نوع و میزان وثایق قابل پذیرش توسط شورای پول و اعتبار تعیین می شود

ج) بانک مرکزی مجاز به هر نوع مداخله ارزی و ریالی در بازارهای ارز و طلا و خرید یا فروش ارز و طلا، اوراق بهادار مبتنی بر ارز و طلا یا مشتقات آنها می باشد.

د) گزینه های الف و ب.

گزینه (د) صحیح است

سوال ۷۲. حل مشکلات لا علاج دولت تعیین سیاستهای کلان کشور به عهده کدام است؟

الف) قوه ی مجریه

ب) رهبری

ج) قوه ی قضائیه

د) شورای فرهنگی انقلاب

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۷۳. مطابق اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح ساختار بودجه نسبت اعتبارات تملک دارایی به بودجه عمومی در پایان برنامه چه میزان خواهد بود؟

الف) ۳۵

ب) ۱۰

ج) ۲۵

د) ۱۵

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۷۴. دولت می تواند لوایح بودجه سالانه کل کشور را برای ... سال متوالی به طور همزمان ارائه نماید، به نحوی که در هر سال ضمن ارائه اصلاحیه بودجه سال بعد، لایحه بودجه سال دوم را نیز به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

الف) ۲

ب) ۳

ج) ۴

د) ۱

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۷۵. با هدف کاهش ناپایداری منابع مالی دولت منابع حاصل از صادرات نفت خام میعانات گازی و خالص صادرات گاز پس از کسر سهم وزارت نفت، به حساب نزد بانک واریز می گردد.

الف) خزانه - مرکزی

ب) دولت - رفاه

ج) صندوق توسعه ملی - مرکزی

د) وزارت نفت - صادرات

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۷۶. کدام گزینه در ترکیب هیأت عالی مولد سازی دارایی های دولت نیست؟

الف) نماینده قوه ی قضائیه

ب) نماینده شورای نگهبان

ج) وزیر امور اقتصادی

د) وزیر کشور

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۷۷. کدام گزینه از وظایف و اختیارات رئیس جمهور و قوه مجریه می باشد؟

الف) گشایش اقتصادی و ایجاد غنا در کشور

ب) تفسیر قانون اساسی

ج) ارتقای فرهنگ دینی

د) الف وج

گزینه (د) صحیح است

سوال ۷۸. طبق ماده هفده برنامه هفتم توسعه به منظور افزایش درآمدهای دولت، چه اقداماتی

باید انجام گیرد؟

الف) پیش بینی نیازمندی اعتباری دستگاه های مذکور متناسب با ارقام و اعتبارات موجود و در حدود درآمدهای وصولی دولت.

ب) طراحی و استقرار نظام نوین در آمد - هزینه استان ها

ج) الف و ب

د) هیچکدام

گزینه ج) صحیح است

سوال ۷۹. کدام گزینه در راستای کاهش هزینه های جاری و ارتقای بهره وری منابع در دستگاه های اجرایی می باشد؟

الف) استقرار تدریجی نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در دستگاه های اجرایی ارائه دهنده خدمت و محصول

ب) پاسخگویی بخش غیر دولتی نسبت به کمک های مالی دریافتی

ج) برآورد تسهیلات بانکی تکلیفی یا تحت تضمین دولت در چارچوب برنامه کنترل تورم بانک مرکزی

د) همه گزینه ها

گزینه د) صحیح است

سوال ۸۰. کلیه طرحهای توسعه ای بزرگ می بایست قبل از اجرا بر اساس شاخص ها و معیارهای محیط زیستی مورد ارزیابی قرار گرفته و تا حداکثر ظرف ماه توسط سازمان محیط زیست تعیین تکلیف شود

الف) ۲

ب) ۱

ج) ۴

د) ۳

گزینه (د) صحیح است

سوال ۸۱. به منظور نظم بخشی به تعهدات دولت و تأدیه بدهی ها، ایجاد هر گونه بدهی یا تعهد توسط دستگاههای اجرایی صرفاً با رعایت شاخص پایداری بدهی های دولت، منوط به تأیید سازمان است؛ مشروط بر آنکه بازپرداخت اصل و فرع بدهی در هر سال از درصد سقف آخرین بودجه عمومی مصوب، تجاوز ننماید.

الف) ۱۰

ب) ۵

ج) ۷

د) ۱۵

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۸۲. ملاک پرداخت هر گونه به اخت هر گونه پاداش به اعضای هیأت مدیره، مدیران و اعضای هیأت مدیره مدیران و کارکنان شرکتهای دولتی مدیره، و صرفاً بر اساس کدام گزینه هست؟

الف) نتایج کارنامه شرکت

ب) میزان و ساعت کار

ج) میزان ساعت و کیفیت کار

د) نتایج کارنامه بهره وری

گزینه (د) صحیح است

سوال ۸۳. بر اساس اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی در پایان برنامه چه میزان خواهد بود؟

الف) ۸

ب) ۱۵

ج) ۱۰

د) ۵

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۸۴. بر اساس اهداف کمی سنج‌های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی نسبت نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای در پایان برنامه به چه میزان خواهد بود؟

الف) ۱۰

ب) ۸۰

ج) ۷۰

د) ۱۵

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۸۵. میزان درآمد مالیاتی از دست رفته دولت از محل مجموع معافیت، نرخ صفر، اعتبار، کاهش نرخهای مالیاتی و بخشودگی های مالیاتی در خصوص مالیات بر درآمد هر شخص حقیقی نمی تواند بیشتر از در سال باشد

الف) ۵ میلیارد تومان

ب) ۱۰ میلیارد ریال

ج) ۵ میلیارد تومان

د) ۵ میلیارد ریال

گزینه (د) صحیح است

سوال ۸۶. اگر دولت در جایی کج حرکت کند یا در راه نادرستی بگذارد مرکزی که می تواند جلوی فساد و انحراف را بگیرد است.

الف) مجلس شورای اسلامی

ب) رئیس جمهوری

ج) قوه ی مجریه

(د) شورای نگهبان

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۸۷. دولت موظف است ماه پس از ابلاغ برنامه لایحه مالیات بر مجموع در آمد خانوار را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

(الف) ۵

(ب) ۶

(ج) ۲

(د) هیچکدام

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۸۸. دستگاه های اجرایی مکلفند تسویه قراردادهای خود با اشخاص حقیقی اعم از موقت یا دائمی را منوط به اخذ تأییدیه پرداخت حق بیمه توسط اشخاص مذکور به سازمان نمایند

(الف) امور اداری استخدامی

ب) بازرسی کل کشور

ج) مالیاتی

د) تامین اجتماعی

گزینه (د) صحیح است

سوال ۸۹. بر اساس اهداف کمی سنجه های عملکردی نظام تأمین اجتماعی، سیاست های حمایتی و توزیع عادلانه در آمد ضریب پوشش بیمه های اجتماعی در پایان برنامه به چه میزان خواهد بود؟

الف) ۷۰ درصد

ب) ۷۶ درصد

ج) ۳۵ درصد

د) ۱۵ درصد

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۹۰. بر اساس برنامه هفتم توسعه ضریب خود کفایی محصولات اساسی کشاورزی در پایان برنامه چه درصدی خواهد بود؟

الف) ۷۹

ب) ۸۹

ج) ۷۰

د) ۹۰

گزینه (د) صحیح است

سوال ۹۱. کدام گزینه در راستای افزایش ضریب خود اتکایی و بهره برداری بهینه از منابع می باشد؟

الف) تهیه برنامه تولید بهینه

ب) تهیه الگوی کشت

ج) فروش بیشتر نفت

د) الف و ب

گزینه (د) صحیح است

سوال ۹۲. برداشت درختان ریشه کن شکسته و افتاده تجمعی ناشی از بروز عوامل طبیعی خطر ساز (خارج از مدیریت شهرداریها) صرفاً توسط سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با تأیید رئیس سازمان انجام خواهد گرفت.

الف) آتش نشانی

ب) برنامه و بودجه

ج) استاندارد

د) هیچکدام

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۹۳. گزینه صحیح در رابطه با قانون کدام است؟

الف) اجرای قوانین وظیفه همه است اما تخلف از قوانین جرمی است که دستگاه قضا به آن رسیدگی می کند

ب) وظیفه اساسی دستگاه قضایی عبارت است از دفاع شجاعانه و قدرتمندانه از عدالت

ج) مجموعه قوانین در نظام جمهوری اسلامی باید به یک قله منتهی شود و آن عبارت است از عدالت.

(د) همه موارد

گزینه (د) صحیح است

سوال ۹۴. بر اساس اهداف کمی سنجه های عملکردی نظام مدیریت یکپارچه منابع آب جبران تر از آب در پایان برنامه چقدر خواهد بود؟

(الف) ۲۵ میلیارد متر مربع

(ب) ۱۰ میلیارد متر مربع

(ج) ۳۵ میلیارد متر مربع

(د) ۱۵ میلیارد متر مربع

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۹۵. هماهنگی سیاستگذاری تحقق رویکرد توسعه پایدار و مدیریت بهم پیوسته آب در سطح ملی و حوضه های آبریز، هماهنگی و سیاستگذاری در زمینه منابع طبیعی و آبخیزداری به وظایف اضافه می شود؟

الف) سازمان امور اداری

ب) سازمان برنامه و بودجه

ج) وزارت نیرو

د) شورای عالی آب

گزینه (د) صحیح است

سوال ۹۶. شرکتهای کشت و صنعت و اشخاص حقیقی و حقوقی دارای اراضی آبی بیش از هکتار موظفند به منظور افزایش بهره وری آب کشاورزی شبکه های آبیاری نوین اراضی خود را تا پایان سال دوم برنامه با حمایت های مصوب هیات وزیران اجرا نمایند.

الف) ۲۰

ب) ۱۰

ج) ۵

د) ۱۵

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۹۷. کدام گزینه به منظور حفظ منابع آبی و تعادل بخشی مهار افت سطح آبهای زیر زمینی و جلوگیری از اضافه برداشت از منابع آبی کشور است؟

الف) مجهز شدن به ابزار اندازه گیری هوشمند استاندارد

ب) ممنوعیت آبیاری فضای سبز با آب شرب

ج) انسداد چاه های غیر مجاز

د) همه موارد

گزینه (د) صحیح است

سوال ۹۸. واحدهایی که دارای آلایندگی عمده و بیش از حد مجاز هستند، با همکاری وزارت ملزم به جمع آوری، تصفیه باز چرخانی و مدیریت پساب و فاضلاب تولیدی خود هستند

الف) نیرو

ب) علوم تحقیقات

ج) جهاد کشاورزی

د) همه موارد

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۹۹. بر اساس اهداف کمی سنجه های عملکردی انرژی ظرفیت تولید نفت خام در پایان برنامه چه میزانی خواهد بود؟

الف) ۴۴۵۰ هزار بشکه در روز

ب) ۴۱۵۰ هزار بشکه در روز

ج) ۴۵۵۰ هزار بشکه در روز

د) ۴۰۰۰ هزار بشکه در روز

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۱۰۰. بر اساس اهداف کمی سنجه های عملکردی انرژی را ندامان تولید برق در پایان برنامه چه میزانی خواهد بود؟

الف) ۳۱ درصد

ب) ۲۵ درصد

ج) ۱۵ درصد

د) ۴۱ درصد

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۰۱. کدام گزینه در راستای بهبود نظام تصمیم گیری و ارتقای بهره وری در راهبری انرژی اقدام سازنده ای است؟

الف) تاسیس مرکز ایمنی هسته ای

ب) اصلاح ساختار اداری و سازمانی وزارت نفت

ج) الف و ب

د) هیچکدام

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۱۰۲. دولت مجاز است نسبت به اصلاح ساختار واحدهای متولی حوزه بهره‌وری انرژی در وزارتخانه‌های نفت و نیرو با تصویب اقدام کند.

الف) سازمان برنامه و بودجه

ب) شورای کار

ج) وزارت نیرو

د) شورایعالی اداری

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۰۳. مطابق به اهداف کسی سنج‌های عملکردی طرح‌های کلان پیشران و زنجیره ارزش، ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی در پایان برنامه به چه میزانی خواهد بود؟

الف) ۱۳۱ میلیون تن

ب) ۱۳۱،۵ میلیون تن

ج) ۴۵ میلیون تن

د) ۱۵ میلیون تن

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۰۴. بر حسب اهداف کمی سنجه های عملکردی توسعه مسکن احداث مسکن روستایی در پایان برنامه به چه میزانی خواهد بود؟

الف) ۲۰۰ هزار واحد

ب) ۱۰۰ هزار واحد

ج) یک میلیون واحد

د) ۳ میلیون واحد

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۱۰۵. مطابق ماده ۵۰ برنامه هفتم توسعه بارگزاری جمعیتی با تراکم بیش از ... نفر در هکتار در قلمروهای فاقد اولویت استقرار جمعیت بر اساس اسناد آمایش سرزمین ممنوع است.

الف) ۱۰۰

ب) ۵

ج) ۱۰

(د) ۵۰

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۰۶. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مکلف است در روستاهای بالای پنجاه خانوار، جهت ساخت مسکن روستایی اقدام نماید

الف) خود مالکی

ب) مهر

ج) ملی

د) همه موارد

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۱۰۷. وزارت راه و شهر سازی مجاز است به منظور تشویق مالکان به مشارکت در نوسازی بافت های فرسوده، در فرایند معاوضه کلید به کلید واحدهای بافت فرسوده با واحدهای نوسازی اراضی تحت مالکیت خود، در قیمت کارش ، در قیمت کارشناسی واحدهای نوساز یا اراضی معوض مزبوره تا سقف درصد تخفیف اعمال نماید.

الف) ۲۰

ب) ۱۰

ج) ۳۰

د) ۴۰

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۰۸. میزان تعیین اوقات رسیدگی قضائی به صورت خودکار و ارجاع هوشمند پرونده به قاضی و کارشناس رسمی در پایان برنامه هفتم به چه صورتی خواهد بود؟

الف) ۷۰ درصد

ب) ۸۰ درصد

ج) ۴۰ درصد

د) ۳۰ درصد

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۱۰۹. بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اختلافات میان دستگاههای اجرایی که ذیب قوه مجریه می باشند از کدام طریق حل و فصل می شود.

الف) معاون اول ریاست جمهوری

ب) رهبری

ج) معاونت حقوقی ریاست جمهوری

د) رئیس جمهوری

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۱۱۰. در بحث تحول قضایی بایست تا پایان پرونده های قضایی الکترونیکی و جایگزین پرونده های کاغذی شوند.

الف) سال

ب) سال دوم

ج) سال سوم

د) برنامه

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۱۱. طبق اهداف کمی سنجه های عملکردی اصلاح نظام اداری توسعه استعلامات الکترونیکی به چند درصد خواهد رسید؟

الف) ۱۰۰

ب) ۹۰

ج) ۸۰

د) ۹۵ باشد

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۱۱۲. مطابق با اهداف کمی سنجه های عملکردی ارتقاء نظام ،علمی، فناوری و پژوهشی رتبه کشور در جهان از لحاظ تعداد اختراعات ثبت شده خارجی در پایان برنامه چگونه خواهد بود؟

الف) در رتبه ۴۰

ب) در رتبه ۵۰

ج) در رتبه ۵

د) در رتبه ۱۰

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۱۱۳. اصلی ترین عنصر تشکیل دهنده نظام کدام است؟

الف) اسلام گرایی

ب) ساده زیستی مسئولان

ج) تکیه بر مبانی مستحکم اسلامی و قرآنی

د) الف وج

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۱۴. جذب نیرو و استخدام در وزارت آموزش و پرورش طبق برنامه هفتم از چه طریقی خواهد بود؟

الف) دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

ب) دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیر

ج) آزمون های استخدامی

د) جذب نیروی قرار دادی

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۱۱۵. کدام گزینه صحیح است؟

(الف) انقلاب یک دگرگونی است. این دگرگونی به تدریج انجام می گیرد

(ب) راز ماندگاری نظام جمهوری اسلامی بر خطوط اصلی امام بزرگوار همین صراحت بوده است.

(ج) قانون راه نفوذ دشمن را بسته است

(د) همه موارد

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۱۶. در پایان برنامه هفتم توسعه ارتقاء شاخص کل سرمایه اجتماعی چگونه خواهد بود؟

(الف) ۵۰،۹

(ب) ۳۰

(ج) ۴۵،۹ درصد

(د) ۴۰

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۱۱۷. در پایان برنامه هفتم توسعه موزه های فعال کشور به چه تعداد خواهد رسید؟

الف) ۱۰۰

ب) ۵۰۰

ج) ۲۰۰۰

د) ۱۰۰۰

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۱۸. آموزش و پرورش در راستای چه موضوعی مهد کودکهای خانگی یا همان مهدهای مادر - با حمایت همه جانبه از فرزند آوری کودک را تاسیس می کند

الف) افزایش نرخ باروری

ب) حمایت همه جانبه از فرزندآوری

ج) الف و ب

د) هیچکدام

گزینه (ج) صحیح است

سوال ۱۱۹. در پایان برنامه هفتم توسعه سرانه پزشک به جمعیت چه تعداد خواهد بود؟

الف) ۲،۳ پزشک به هزار نفر

ب) ۱،۳ پزشک به هزار نفر

ج) ۵ پزشک به هزار نفر

د) ۳ هزار به هزار نفر

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۱۲۰. در پایان برنامه هفتم توسعه تعداد خانوارهای تحت پوشش فیبرنوری چه تعداد خواهند بود؟

الف) ۱۰ میلیون نفر

ب) ۳۰ میلیون نفر

ج) ۱۲ میلیون نفر

د) ۲۰ میلیون نفر

گزینه (د) صحیح است

سوال ۱۲۱. کاریان وزارت جهاد کشاورزی موظف است با همکاری نسبت به بومی سازی تجهیزات مورد نیاز پرورش ماهی در قفس و تسهیل شرایط لازم برای ایجاد مراکز خوراک ماهی و میگو و تکثیر ماهیان در استان های جنوبی کشور اقدام کند.

الف) معاونت علمو فناوری رئیس جمهور

ب) معاون اول رئیس جمهور

ج) وزیر جهاد کشاورزی

د) هیچکدام

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۱۲۲. ستاد ملی ترانزیت با عضویت وزرای امور اقتصادی و دارایی صنعت، معدن و تجارت کشور، نفت، امور خارجه و رئیس سازمان با ریاست به عنوان هماهنگ کننده و مسئول حوزه ترانزیت کشور تشکیل می شود.

الف) وزیر راه و شهرسازی

ب) معاون اول رئیس جمهوری

ج) نماینده رئیس جمهوری

(د) وزیر نیرو

گزینه (الف) صحیح است

سوال ۱۲۳. بر اساس اهداف کمی سنجه های عملکردی ترانزیت و اقتصاد دریا محور، میزان ترانزیت در پایان برنامه هفتم چه میزان خواهد بود؟

(الف) ۲۰ میلیون تن

(ب) ۳۰ میلیون تن

(ج) ۴۰ میلیون تن

(د) هیچکدام

گزینه (ب) صحیح است

سوال ۱۲۴. وزارت راه و شهرسازی موظف است تا پایان برنامه، حداقل پانزده درصد از برنامه های تأمین مسکن را با استفاده از فناوریهای نوین و صنعتی سازی با اولویت در احداث شهرک های مسکونی، انبوه سازی و توسعه شهرهای جدید عملیاتی نماید.

(الف) ۲۵ درصد

ب) ۵۰

ج) ۱۰

د) ۱۵

گزینه (الف) صحیح است

شماره: ۹۱۰/۱۸۹۹۲
تاریخ: ۱۴۰۳/۴/۴
پست: ملیر

جناب آقای دکتر محمد مخبر
سرپرست محترم ریاست جمهوری

سلام علیکم

عطف به نامه شماره ۵۱۸۷۷ مورخ ۱۴۰۲/۳/۲۸ مطابق اصول یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) و یکصد و سی و یکم (۱۳۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۳/۳/۱ که از سوی مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۰۰) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۴۰۳/۴/۲ موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شده است، به پیوست ابلاغ می شود.

محمدباقر قالیباف

قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران

(۱۴۰۳-۱۴۰۷)

ماده ۱- اصطلاحات و اختصارات بکاررفته در این قانون در معانی مشروح ذیل است:

الف- برنامه: برنامه پنجساله هفتم پیشرفت (۱۴۰۳-۱۴۰۷)

ب- سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور

پ- دستگاههای اجرائی: وزارتخانهها، مؤسسات دولتی زیرمجموعه قوه مجریه

و شرکتهای دولتی موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۷/۱ و

موضوع ماده (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸

تبصره ۱- تعریف «دستگاه اجرائی» در سایر قوانین نسبت به غیر این قانون به قوت

خود باقی است.

تبصره ۲- مؤسسات دولتی زیرمجموعه قوه مجریه و نیز شرکتهای دولتی

مذکور در این بند که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، مشمول

این بند می باشند.

ت- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی: مؤسسات و نهادهای عمومی

غیردولتی موضوع ماده (۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات

عمومی کشور و تبصره آن

ث- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ج- مؤسسه اعتباری: بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی موضوع بند «ح» ماده (۱)

قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲/۳/۳۰

چ- مجلس: مجلس شورای اسلامی

فصل ۱- رشد اقتصادی

ماده ۲- در اجرای بند (۱) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم ابلاغی ۱۴۰۱/۶/۲۰ از سوی مقام معظم رهبری و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی رشد اقتصادی

سنجه عملکردی	واحد مستعارف	متوسط رشد سالانه در برنامه
رشد اقتصادی	درصد	۸
رشد بهره‌وری کل عوامل تولید	درصد	۲,۸ (سهم سی و پنج درصدی (۳۵٪) در تأمین رشد اقتصادی هشت درصدی (۸٪))
خالص رشد شاغلان	درصد	۳,۹ (متوسط سالی، یک میلیون شغل)
رشد صادرات نفتی	درصد	۱۲
رشد صادرات غیرنفتی	درصد	۲۳
رشد بخش نفت	درصد	۹
رشد بخش آب، برق و گاز	درصد	۸
رشد بخش حمل و نقل و انبارداری	درصد	۱۰
رشد بخش معدن	درصد	۱۳
رشد بخش صنعت	درصد	۸,۵
رشد بخش ساختمان	درصد	۹
رشد بخش کشاورزی	درصد	۵,۵
رشد بخش ارتباطات	درصد	۱۱
رشد بخش سایر خدمات	درصد	۶,۵

تبصره- به منظور بهره‌وری کل عوامل تولید، سازمان مکلف است با همکاری دستگاههای اجرایی ذی ربط نسبت به تهیه برنامه‌های لازم برای ارتقای بهره‌وری به

تفکیک بخشهای مختلف از طریق واحدهای فناور، شرکتهای خصوصی و دانش بنیان متضمن زمان بندی عملیاتی سالانه، تأمین منابع و تمهید مقدمات، تقسیم و توزیع وظایف و اختیارات، تعیین مسئول تحقق برنامه ها در هر بخش، نظارت مؤثر و پاسخگویی و مسئولیت تحقق بهره وری کل عوامل تولید مطابق برنامه زمان بندی در همه بخشها با سهم سی و پنج درصد (۳۵٪) از هشت درصد (۸٪) رشد اقتصادی تا پایان سال اول برنامه اقدام قانونی به عمل آورد و به صورت سالانه نسبت به پایش و گزارشگری بهره وری کل عوامل تولید و تحقق برنامه ها اقدام نماید. مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی نیز مشمول این حکم می باشند.

سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش پایش بهره وری کارکنان در بخش دولتی و تحقق آن را هر شش ماه یکبار به سازمان و مجلس ارائه کند. سازمان مکلف است سنجشهای عملکردی رشد اقتصادی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

تجهیز منابع

ماده ۳- در راستای تقویت تأمین منابع مالی تولید اقدامات زیر انجام می شود:

الف- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان، بانک مرکزی و سایر دستگاههای اجرائی تا پایان هر سال، برنامه تأمین مالی رشد اقتصادی هدف در سال بعد، از جمله میزان منابع مالی مورد نیاز و نحوه تأمین آن از بازار سرمایه، منابع بانکی، سرمایه گذاری و تأمین مالی خارجی با رعایت اصل هشتم (۸۰) قانون اساسی، بیمه، مولدسازی و فروش اموال و دارایی ها، منابع صندوق توسعه ملی و سایر منابع را در چهارچوب قوانین تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند و گزارش آن را هر سه ماه یکبار به مجلس ارائه کند.

مسئولیت تنظیم برنامه کارآمد تحقق کامل منابع موضوع این بند بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی می باشد. آیین نامه اجرائی این بند توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد و مسئولیت اجرای کلیه وظایف و تحقق منابع که به موجب این آیین نامه بر عهده سایر دستگاههای اجرائی گذاشته می شود، با عالی ترین مقام دستگاه اجرائی است.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، بستر مناسب برای سرمایه‌گذاری عموم مردم در طرح (پروژه) های دارای بازدهی یا ارزآوری بالا را در قالب عرضه عمومی سهام شرکت سهامی عام طرح (پروژه) و همچنین انتشار اوراق بدهی (ارزی-ریالی) فراهم آورد و نسبت به رفع موانع تأمین مالی بخش خصوصی و تعاونی از جمله از طریق انتشار اوراق بدهی (ارزی-ریالی) اقدام نماید.

پ- بانک مرکزی مجاز است ضمن اعطای مجوز به بانکها برای انتشار اوراق گواهی سپرده مدت دار خاص به منظور تأمین مالی طرح (پروژه) ها و ابلاغ دستورالعمل انتشار اوراق مذکور به شبکه بانکی، سقف مبلغ ریالی قابل انتشار این اوراق را تا پایان فروردین ماه هر سال تعیین و اعلام نماید.

محیط کسب و کار

ماده ۴- به منظور بهبود محیط کسب و کار و تقویت تولید اقدامات زیر انجام می شود:

الف- دولت مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، حمایت های تعرفه ای را مقید به زمان نموده و نرخ سود بازرگانی واردات را متناسب با سیاست های تجاری و صنعتی کشور بازنگری کند.

ب- وزارت صنعت، معدن و تجارت (سازمان توسعه تجارت ایران) مکلف است تا پایان سال اول برنامه، بسترهای لازم را برای ایجاد، توسعه و حمایت از شرکتهای خصوصی، تعاونی و شرکتهای وابسته به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی واسطه صادراتی از جمله شرکتهای مدیریت صادرات، مشارکت (کنسرسیوم) ها و شتاب دهنده های صادراتی فراهم نماید. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

پ- به منظور جلوگیری از هرگونه بیش از حد اظهار یا کم اظهار در واردات یا صادرات کالاها:

۱- بانک مرکزی مکلف است سیاست های ارزی و زیرساخت های تبادلات ارزی را به نحوی اصلاح نماید که زمینه و امکان بیش از حد اظهار در واردات و کم اظهار در صادرات کالاها وجود نداشته باشد.

الف-

۱- دستگاههای اجرایی مکلفند در چهارچوب سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و با رعایت قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی تمامی سهام خود در شرکتها اعم از شرکتهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی به استثنای مواردی که منع واگذاری آنها در سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، تصریح شده است را به صورت تدریجی، حداکثر تا پایان سال دوم این قانون واگذار نمایند.

این حکم مانع انجام وظایف قانونی سازمان خصوصی سازی نبوده و سازمان مذکور مکلف است علاوه بر نظارت و اجرای این جزء در صورتی که در موعد مقرر واگذاری از طریق دستگاههای ذی ربط انجام نشود، رأساً نسبت به واگذاری در مورد واحدهای مشمول این جزء اقدام نماید به نحوی که تا پایان سال سوم به صورت کامل واگذاری صورت پذیرد.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد این جزء را هر سه ماه یکبار به کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس ارسال نماید.

۲- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه صندوقهای بازنشستگی مکلفند با رعایت سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی نسبت به واگذاری سهام مدیریتی یا کنترلی خود و شرکتهای تحت مالکیت حداکثر تا پایان سال دوم برنامه اقدام نمایند. در مواردی که مصلحت ملزمه ای در وجود سهام مدیریتی یا کنترلی با پیشنهاد و مسئولیت بالاترین مقام دستگاه ذی ربط و تأیید شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی موضوع قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و تصویب هیأت وزیران وجود دارد، صرفاً در حدود و مهلت مصلحت مقرر در مصوبه هیأت وزیران از شمول واگذاری سهام مدیریتی یا کنترلی مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و صندوقهای بازنشستگی مستثنی است.

هر سال حداقل یکبار باید سهام یادشده در بازار سرمایه عرضه شود. در صورت خودداری از عرضه تا پایان سال اول برنامه معادل بیست درصد (۲۰٪) سهم

شرکتهای اصلی توسط شرکتهای فرعی و وابسته به آنها ذی‌نفعان واحد شرکتهای اصلی یادشده را مشخص و سهام قابل‌واگذاری را تعیین نموده و مطابق با فهرست اعلامی این وزارت سهام موردنظر را با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن واگذار کنند.

تبصره- در صورت تملک سهام شرکتهای سهامی عام توسط شرکتهای فرعی یا وابسته به آنها در سال اول بیست و پنج درصد (۲۵٪) از سود متعلق به شرکتهای فرعی یا وابسته به عنوان مالیات و از سال دوم به بعد پنجاه درصد (۵۰٪) از سود متعلق به شرکتهای فرعی یا وابسته علاوه بر مالیات قانونی به عنوان مالیات اخذ می‌شود و نیز از سال سوم اجرای برنامه صاحبان این سهام فاقد حق رأی بوده و در نصابهای مربوط به دعوت و تشکیل مجامع عمومی و تصمیمات آنها منظور نمی‌شوند.

مدیران متخلف به دو سال انفصال از خدمات عمومی و دولتی و ممنوعیت از عضویت در هیأت مدیره و مدیریت عاملی شرکتهای تجاری و استرداد دو برابر حقوق و مزایای دریافتی در آن دوره مدیریتی محکوم می‌شوند. مدیران شرکتهایی که حداقل یک‌کرسی مدیریتی آنها به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم (با واسطه) تحت مالکیت شرکتهای سهامی عام ثبت‌شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار است، مکلفند فهرست شرکتهای تحت تملک و درصد مالکیت خود در آنها را به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه دهند.

وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان بورس و اوراق بهادار) مکلف است به‌نحوی اقدام نماید که اعلام ترکیب سهامداران دارای حق رأی هر شرکت توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، با لحاظ مفاد این بند صورت پذیرد. هرگونه صدور حکم توسط مسؤولان دولتی برای عضویت در هیأت مدیره شرکتهای واگذارشده در اجرای قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، بیش از درصد مالکیت دولت در شرکتهای مزبور ممنوع می‌باشد.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه

یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس ارسال نماید.

پ- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است تا پایان سال اول برنامه برای

جلب مشارکت بخش خصوصی و تسهیل فرایند واگذاری با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی بر اساس شرایط زیر اقدام نماید:

۱- استفاده از روش رد دیون از طریق انتقال مالکیت سهام و سهم‌الشرکه به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، بخشهای خصوصی و تعاونی و صندوق‌های بازنشستگی با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، تنها از طریق مزایده عمومی و با امکان تهاثر ثمن معامله با مطالبات نهادهای مذکور از دولت با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی، امکان‌پذیر خواهد بود.

۲- در صورتی که ایرادات وارد شده به قراردادهای واگذاری ناشی از قصور یا تقصیر خریدار نباشد، باید تا حد امکان از راهکارهای جایگزین - مانند اصلاح یا تجدید قراردادها، حسب مورد - با رضایت خریدار و رعایت قوانین استفاده شود و در صورتی که این ایرادات، به تشخیص هیأت داورى موضوع ماده (۳۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی موجب بطلان یا فسخ قرارداد باشد، دولت مکلف است مبالغ پرداخت شده توسط خریدار و ارزش کارشناسی سرمایه‌گذاری انجام‌شده از سوی خریدار (که حسب قوانین مربوط توسط کارشناس یا کارشناسان رسمی دادگستری تعیین می‌شود) را که بر اساس نظر کارشناسی رسمی به قیمت روز تعدیل شده است، به خریدار پرداخت نماید.

در مواردی که موضوع سرمایه‌گذاری، اموال منقول باشد و خریدار قصد انتقال داشته باشد، امکان نقل برای خریدار وجود دارد و در غیر این صورت، هزینه بر اساس تراضی و نظر کارشناسی رسمی پرداخت می‌شود.

۳- واگذاری اموال و دارایی‌های دولت بجز سهام یا سهم‌الشرکه دولت در بنگاههای قابل واگذاری به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی تنها پس از دو بار فراخوان عمومی و صرفاً از بخش صددرصد (۱۰۰٪) خصوصی یا تعاونی و عدم استقبال بخش خصوصی و تعاونی از فراخوان، مجاز است.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است فهرست اموال و دارایی‌های دولت که پس از دو بار فراخوان عمومی به نهادهای عمومی واگذار گردیده‌اند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

ف- در صورت تملک شرکتهای سهامی عام توسط سهامدارانی که با تشخیص شورای رقابت دارای تعارض منافع در زنجیره ارزش آن شرکت باشند و مصداق رویه ضد رقابتی تشخیص داده شوند، ضمن سلب حق رأی از ایشان در هیأت مدیره و مجامع قانونی، سهامداران مذکور ظرف دو سال ملزم به واگذاری سهام هستند به گونه‌ای که در هیأت مدیره این شرکتها عضو اصلی و علی‌البدل با حق رأی یا بدون حق رأی نباشند.

ث- هرگونه برداشت غیرقانونی به نفع خود یا دیگری یا تصرف غیرمجاز در اموال متعلق به مؤسسات اعتباری، دانشگاه آزاد اسلامی، صندوق‌ها و سازمان‌های بازنشستگی و شرکتهای وابسته به آنها و همچنین شرکتهای غیردولتی که بخشی از سهام یا سرمایه آنها متعلق به دستگاههای اجرایی است، توسط اشخاصی که اموال یادشده حسب وظیفه به آنها سپرده شده، حسب مورد در حکم اختلاس یا تصرف غیرقانونی محسوب می‌شود.

ج- در راستای مردمی‌سازی اقتصاد، دولت مکلف است با استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی و تعاونی، گروههای جهادی که مجوز آنها توسط سازمان بسیج مستضعفین یا از طریق مراجع ذیصلاح قانونی یا نهادهای انقلابی یا سازمان بسیج سازندگی با تأیید و هماهنگی سازمان بسیج مستضعفین صادر می‌شود، سازمان‌های مردم‌نهاد و نیز با استفاده از ابزار بازار سرمایه، امکان مشارکت مردم را در فعالیت‌های اقتصادی و عمرانی از جمله توسعه روستایی، آبخیزداری و آبخوانداری، ساخت، بهره‌برداری و مدیریت مراکز بهداشتی- درمانی و اماکن ورزشی، فرهنگی و هنری، ساخت و بهره‌برداری طرحهای خطوط آهن (پروژه‌های ریلی) و جاده‌ای، ساخت و تولید مسکن، طرح (پروژه)های شهری، خدمات بازرگانی داخلی و خارجی، خدمات اجتماعی، خدمات فنی، مهندسی و فناوری ارتباطات و اطلاعات و نظایر آن با روشهای خرید خدمات، واگذاری مدیریت، مشارکت عمومی- خصوصی، اجاره، بهره‌برداری و نیز سایر روشهای مندرج در قوانین دائمی فراهم نماید به نحوی که سالانه بخشی از

تصدی‌های دستگاههای مسؤول انجام وظایف فوق‌الذکر کاهش یابد. سازمان مکلف است آیین‌نامه مربوط را تنظیم نماید و به تصویب هیأت وزیران برساند.

اشتغال

ماده ۶- به منظور توسعه اشتغال به ویژه اشتغال‌های حاصل از ایجاد کسب‌وکارهای خُرد خانگی (تا دو نفر شاغل)، کارگاههای خُرد (تا هفت نفر شاغل) و کارگاههای کوچک (تا بیست نفر شاغل) با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی از سال اول برنامه اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری دستگاههای اجرایی و مؤسسات، نهادها و شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار، برای ایجاد یا توسعه کسب‌وکارهای خُرد خانگی و کارگاههای خُرد و کوچک؛

۱- نسبت به تهیه برنامه کمی سالانه به تفکیک سهمیه وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، آموزش و پرورش، ارتباطات و فناوری اطلاعات، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، بنیاد شهید و امور ایثارگران، کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور، سازمان بسیج سازندگی، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور و همچنین مؤسسات، نهادها و شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار با توزیع استانی برای اشتغال‌زایی از محل ایجاد و توسعه کسب‌وکارها اقدام نماید.

۲- نسبت به انتخاب مؤسسات، نهادها و شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار برخوردار از الگو (مدل)، تجربه و شبکه تسهیل‌گری و دارای ماهیت غیردولتی، از جمله «مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)، بنیاد علوی، بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی، سازمان بسیج سازندگی، سازمان بهزیستی کشور، مراکز نیکوکاری وابسته به نهادها و سازمان‌های خیریه‌ای و سایر مؤسسات و مراکز نیکوکاری، گروههای جهادی، سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی» به عنوان رابط میان دولت و مردم و تعیین سهمیه برای هر یک از آنها با

وظایف شناسایی ظرفیت‌های محیط کسب‌وکار، شناسایی و اهلیت‌سنجی متقاضیان، تسهیل‌گری و ارتقای کسب‌وکارها اقدام نماید.

سهیمه ایجاد کسب‌وکارهای نهادهای موضوع این جزء به‌نحوی تعیین می‌گردد که هر سال نسبت به عملکرد آنها در سال قبل حداقل ده درصد (۱۰٪) افزایش یابد.

۳- نهادهای و دستگاههای متولی اشتغال با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلفند مشوقهای لازم را برای توسعه و تقویت نهادهای پشتیبان کسب و کارهای خرد خانگی نظیر شرکتهای فعال در توسعه بازار، تأمین نهاده و خدمات کسب‌وکار ایجاد کنند.

گزارش افراد توانمندشده از محل این جزء، سالانه توسط دستگاهها و نهادهای مذکور به دولت و مجلس ارائه می‌شود.

تبصره ۱- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌تواند بر اساس عملکرد سالانه هر یک از دستگاهها نسبت به جابه‌جایی سهمیه آنها اقدام نماید. دستگاههای اجرایی و مؤسسات، نهادهای و شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار می‌توانند حسب عملکرد واحدهای استانی خود، سهمیه‌های ابلاغی را تا بیست و پنج درصد (۲۵٪) میان استان‌ها جابه‌جا نمایند.

تبصره ۲- مؤسسات، نهادهای و شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار می‌توانند علاوه بر اجرای سهمیه خود بر اساس قراردادهای منعقدشده با دستگاههای اجرایی فوق‌الذکر عاملیت اجرایی تحقق اهداف آنها را بر عهده گیرند.

ب- تسهیلات بانکی اعطائی به کسب‌وکارهای خرد خانگی و کارگاههای خرد به‌صورت قرض‌الحسنه و در مورد کارگاههای کوچک به‌صورت تسهیلات ارزان‌قیمت است.

تبصره ۱- مابه‌التفاوت نرخ تسهیلات ارزان‌قیمت اعطائی به کارگاههای کوچک از طریق مشارکت مالی دولت با بانکها یا پرداخت مابه‌التفاوت نرخ تسهیلات تأمین می‌شود.

تبصره ۲- سازمان مکلف است در سقف اهداف سالانه این نوع کسب‌وکارها که با پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب شورای عالی اشتغال می‌رسد و همچنین میزان تسهیلات مورد نیاز آنها منابع قرض‌الحسنه مورد نیاز و منابع بودجه عمومی برای کمک به زیرساخت، یارانه سود تسهیلات، کمک و تسهیلات و تلفیق با منابع بانکی

را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

تبصره ۳- بانک مرکزی مکلف است ضمن تعیین سهم بانکهای عامل در اعطای منابع قرض الحسنه، نسبت به توسعه روشهای مالی زنجیره‌ای، افزایش دامنه شمول وثایق از قبیل احتساب مابه‌التفاوت ارزش وثیقه از مانده تسهیلات، منافع حاصل از قراردادها و سایر دارایی‌های قابل توثیق، اصلاح سازوکارهای اعتبارسنجی، وثیقه‌گذاری، ضمانت و پذیره‌نویسی و ایجاد مشوقهای لازم برای بانکها در تسریع تشکیل پرونده اعطای تسهیلات و ایجاد شبکه (کانال)های ارتباطی با مردم اقدام نماید. مسئولیت حسن اجرای این تبصره با بانک مرکزی می‌باشد.

تبصره ۴- اعطای تسهیلات بانکی به متقاضیان ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای خرد خانگی صرفاً بر مبنای اعتبارسنجی و یا اخذ سفته از متقاضی انجام می‌پذیرد.

تبصره ۵- مؤسسات، نهادها و شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار که بر اساس قانون تشکیل می‌شوند، مشمول حکم این ماده هستند.

بانک مرکزی مکلف است گزارش عملکرد تبصره‌های (۱)، (۳) و (۴) این بند را هر شش‌ماه یک‌بار به مجلس ارسال نماید.

پ- به منظور توسعه پایگاههای آمار و اطلاعات بازار کار و سامانه‌های کاریابی برای استفاده همه بخشها از جمله بخش خصوصی، شهرداری‌ها و سازمان‌های مردم-نهاد و نظارت بر فعالیت آنها، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری مرکز آمار ایران و سایر مراجع اطلاعاتی مکلف است حداکثر ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به طراحی و استقرار «سامانه ملی اطلاعات بازار کار» مشتمل بر توصیف و تحلیل سالانه وضعیت بازار کار، برآورد وضعیت آتی بازار کار در دوره‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت به تفکیک مهارت‌ها، تخصص‌ها و توزیع جغرافیایی، برآورد تقاضای بازار کار به تفکیک سطوح تحصیلی، جنسیت و توزیع منطقه‌ای (تا سطح شهرستان) و اعلام استانداردهای مشاغل با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی و قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار مصوب

۱۴۰۰/۱۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی در چهارچوب استاندارد بین‌المللی طبقه‌بندی مشاغل و حرف (آی.اس.سی.او) با رعایت موازین شرعی اقدام کند.

ت- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است در چهارچوب قوانین و در راستای کارآمدسازی ظرفیت‌ها و توانمندسازی زنان روستایی و عشایر نسبت به تدوین برنامه توسعه کسب و کارهای خرد روستایی بر اساس مزیت رقابتی مناطق و تکمیل زنجیره ارزش، ایجاد شبکه ملی تعاونی‌های زنان با هدف آموزش چرخه تولید و بازاریابی، خود تنظیم‌گری و رتبه‌بندی تعاونی‌ها، ارائه تسهیلات اشتغال‌زایی و حمایت‌های مالیاتی از تعاونی‌ها بر اساس نظام رتبه‌بندی و راه‌اندازی بازارهای محلی اقدام نماید.

فصل ۲- اصلاح نظام بانکی و مهار تورم

ماده ۷- در اجرای بند (۲) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم و به‌منظور تحقق

اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود:

جدول شماره (۲)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح نظام بانکی و مهار تورم

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
رشد نقدینگی	درصد	۱۳٫۸
تورم	درصد	۹٫۵
کاهش اضافه برداشت غیرمجاز «مؤسسات اعتباری» از بانک مرکزی	درصد	۱۰۰ با کاهش ۲۰ درصدی در هر سال
شاخص کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری	درصد	حداقل ۸

وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی مکلفند گزارش اصلاح نظام بانکی

و مهار تورم را سالانه به مجلس ارسال نمایند.

شش ماه یکبار گزارش اجرای برنامه افزایش سرمایه و وضعیت کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری غیردولتی را به رئیس جمهور و رئیس مجلس و شورای عالی راهبری برنامه موضوع بند «الف» ماده (۱۱۸) این قانون، تقدیم کند.

۳- افزایش سرمایه بانکهای دولتی به ترتیب زیر انجام می شود:

۳-۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان مکلفند ظرف یک ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، برنامه افزایش سرمایه بانکهای دولتی و چگونگی تأمین منابع مورد نیاز برای اجرای برنامه مذکور را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برسانند.

۳-۲- کلیه منابع ناشی از تجدید ارزیابی دارایی های بانکهای دولتی که حسب تشخیص بانک مرکزی می تواند منجر به بهبود کفایت سرمایه بانک شود و سود خالص سالانه آنها تا زمان رسیدن نسبت کفایت سرمایه بانک به نسبت مندرج در جدول شماره (۲) فقط باید صرف افزایش سرمایه شود. وزیر امور اقتصادی و دارایی مسئول اجرای دقیق این بند است. هرگونه انتقال دارایی های بانکهای دولتی در طول سالهای برنامه به سایر دستگاههای اجرایی ممنوع است. تجدید ارزیابی دارایی های بانکهای دولتی در طول اجرای برنامه معاف از مالیات است.

۳-۳- وزیر امور اقتصادی و دارایی مسئول اجرای برنامه افزایش سرمایه و بهبود نسبت کفایت سرمایه بانکهای دولتی است و بانک مرکزی مسؤولیت نظارت بر حسن اجرای برنامه مذکور را برعهده دارد. وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی مکلفند هر شش ماه یکبار وضعیت کفایت سرمایه بانکهای دولتی و میزان پیشرفت برنامه مذکور در جزء (۳-۱) را به رئیس جمهور، رئیس مجلس و شورای عالی راهبری برنامه ارائه کنند.

ب- به منظور شفافیت فعالیت مؤسسات اعتباری، اصلاح ترازنامه آنها و گسترش اشراف اطلاعاتی بانک مرکزی بر شبکه بانکی کشور:

۱- بانک مرکزی مکلف است ظرف یک ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، «سامانه املاک و مستغلات شبکه بانکی» و «سامانه سهامداری شبکه بانکی» را راه اندازی نموده، دستورالعمل اجرایی مربوط را به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی برساند و دسترسی به سامانه های مزبور را برای کلیه مؤسسات اعتباری فراهم کند.

مؤسسات اعتباری مکلفند اطلاعات مرتبط با املاک و مستغلات تحت تملک خود یا املاک و مستغلاتی که مدعی مالکیت بر آنها هستند را به ترتیبی که بانک مرکزی اعلام می کند، در «سامانه املاک و مستغلات شبکه بانکی» درج کنند.

همچنین مؤسسات اعتباری مکلفند اطلاعات مرتبط با سهام یا سهم الشرکه خود در شرکتها اعم از شرکتهای بورسی و غیربورسی و اطلاعات مرتبط با سایر سهامداران، املاک، مستغلات، سهام و سایر دارایی های متعلق به شرکتهای مزبور را به ترتیبی که بانک مرکزی اعلام می کند در «سامانه سهامداری شبکه بانکی» درج کنند.

بانک مرکزی مکلف است سامانه های مذکور را به ترتیبی آماده کند که کلیه اطلاعات مورد نیاز در رابطه با املاک، مستغلات و سهام متعلق به مؤسسات اعتباری دولتی و غیردولتی اعم از اینکه مستقیماً در مالکیت مؤسسه اعتباری بوده یا با واسطه شرکتهایی که مؤسسه اعتباری، مالک تمام یا بخشی از سهام آنهاست، به صورت کلی یا جزئی متعلق به مؤسسه اعتباری باشد، در سامانه های مزبور ثبت شود.

مسئولیت درج دقیق اطلاعات خواسته شده و به روزرسانی آن برعهده هیأت عامل مؤسسه اعتباری است. هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در مورد درج صحیح و دقیق اطلاعات خواسته شده با هیأت عامل مسئولیت تضامنی دارد. کتمان عامدانه دارایی هایی که بی واسطه یا با واسطه متعلق به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی است یا ثبت اطلاعات غلط به قصد پنهان کردن ویژگی های دارایی های مزبور، تخلف محسوب شده، مؤسسه اعتباری متخلف مشمول مجازات های جزء (۲) به بعد بند «ب» ماده (۲۳) قانون بانک مرکزی بوده و مدیران یا کارکنان متخلف توسط هیأت انتظامی بانک مرکزی به انفصال تا سه سال از خدمت در دولت و شبکه بانکی محکوم می شوند.

مهلت ثبت اطلاعات مربوط به املاک، مستغلات و سهام مؤسسات اعتباری در سامانه -

های موضوع این جزء، شش ماه پس از ابلاغ دستورالعمل بانک مرکزی در این زمینه است. پس از انقضای مهلت فوق چنانچه دارایی ای متعلق به مؤسسات اعتباری کشف شود که در سامانه های موضوع این جزء ثبت نشده باشد، به موجب این قانون به شرکت

مدیریت دارایی‌های شبکه بانکی موضوع بند «پ» این ماده منتقل می‌شود و هرگونه نقل و انتقال یا توثیق آنها توسط مؤسسات اعتباری فاقد اعتبار و بلااثر است.

املاک، مستغلات و سهامی که پس از انقضای مهلت یادشده به تملک مؤسسات اعتباری در می‌آید، از حیث الزام به ثبت و آثار حقوقی ناشی از عدم ثبت آنها در سامانه‌های فوق، مشمول حکم این جزء خواهد بود.

۲- احکام زیر در رابطه با املاک، مستغلات و سهام در اختیار مؤسسات اعتباری لازم‌الرعايه است:

۲-۱- مؤسسات اعتباری مکلفند آن بخش از املاک، مستغلات و سهام در اختیار خود را که نگهداری آنها لازمه انجام حرفه بانکداری بوده و منع قانونی ندارد با ذکر دلیل در سامانه‌های موضوع جزء (۱) این بند مشخص نمایند.

دستورالعمل نحوه تعیین املاک، مستغلات و سهام مشمول این جزء، در چهارچوب قوانین به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

۲-۲- سایر دارایی‌های ثبت‌شده در «سامانه املاک و مستغلات شبکه بانکی» و «سامانه سهامداری شبکه بانکی» غیر از دارایی‌های موضوع جزء (۱-۲)، دارایی مازاد محسوب می‌شود. مؤسسات اعتباری مکلف به واگذاری دارایی‌های مازاد خود حداکثر تا پایان سال دوم برنامه می‌باشند.

این مهلت، برای مؤسسات اعتباری که نسبت کفایت سرمایه آنها مساوی یا بزرگ‌تر از حد مذکور در جدول ماده (۷) این قانون است، سه سال می‌باشد.

۲-۳- مسئولیت تشخیص املاک، مستغلات و سهام غیرمازاد مؤسسات اعتباری و تأیید مازاد نبودن آنها در سامانه‌های موضوع جزء (۱) این بند در چهارچوب دستورالعمل مذکور در جزء (۱-۲) برعهده بانک مرکزی است و رئیس کل بانک مرکزی باید در این خصوص به هیأت عالی بانک مرکزی گزارش دهد. به اعتراض مؤسسه اعتباری به تشخیص بانک مرکزی، در چهارچوب ماده (۲۲) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رسیدگی می‌شود.

۴-۲- املاک، مستغلات و سهام مازاد متعلق به مؤسسات اعتباری از ابتدای سال ۱۳۹۵ یا از زمان تملک در صورتی که مالکیت آنها پس از تاریخ مذکور به مؤسسه اعتباری منتقل شده باشد، مشمول مالیات مذکور در بندهای «ب» و «پ» ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ می باشد. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تشخیص و دریافت مالیات معوق مرتبط با بندهای یادشده تا پایان سال دوم برنامه اقدام کند.

۵-۲- در صورتی که مؤسسه اعتباری به هر دلیل از جمله عدم وجود خریدار، امکان واگذاری املاک، مستغلات و سهام مازاد را نداشته باشد، می تواند دارایی های مزبور را به شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی واگذار کند. شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی مکلف است در صورت درخواست مؤسسات اعتباری، املاک، مستغلات و سهام متعلق به آنها را با قیمتهای زیر خریداری کند:

- سهام بورسی که قیمت تابلو فعال دارند، حداکثر به قیمت تابلو

- سهام غیربورسی حداکثر به قیمت دفتری منهای پانزده درصد (۱۵٪)

- املاک و مستغلات، حداکثر به قیمت دفتری منهای پانزده درصد (۱۵٪)

شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی می تواند اوراق مالی اسلامی منتشر نموده و در اختیار مؤسسات اعتباری که دارایی های آنها به شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی منتقل شده، واگذار کند. اوراق مذکور قابل توثیق نزد بانک مرکزی است؛ اما بدون تأیید هیأت عالی بانک مرکزی قابل معامله در بازار و انتقال به غیر نمی باشد. سایر ویژگی های اوراق مذکور در چهارچوب قوانین توسط هیأت عالی بانک مرکزی تعیین می شود. در محاسبه نسبت کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری، اوراق مالی اسلامی منتشرشده توسط شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی با ضریب خطر (ریسک) صفر منظور می شود.

۶-۲- در صورتی که مؤسسه اعتباری؛ املاک، مستغلات و سهام موضوع جزء (۲)-

(۲) این بند را تا پایان سال سوم برنامه به شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی یا هر شخص دیگر غیر از مؤسسات اعتباری و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها به صورت قطعی واگذار کند، سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است اخذ مالیات موضوع بندهای «ب» و

«پ» ماده (۱۷) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور را تعلیق نماید. در صورتی که به هر دلیل، دارایی های مزبور مجدداً به مؤسسه اعتباری مورد نظر مسترد شود، سازمان امور مالیاتی کشور مکلف به اخذ مالیات مذکور است.

تبصره ۱- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (اداره کل ثبت شرکتها و مؤسسات غیرتجاری) و سازمان ثبت احوال کشور مکلفند ضمن برقرار نمودن خدمات مبتنی بر وب سرویس (اینترنت)، کلیه اطلاعاتی را که بانک مرکزی در رابطه با دارایی های ثبت شده در «سامانه املاک و مستغلات شبکه بانکی» و «سامانه سهامداری شبکه بانکی» و اشخاص حقوقی و حقیقی مرتبط با دارایی های مزبور درخواست می کند با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی، بلافاصله به صورت برخط در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. بالاترین مقام دستگاه های یادشده مسؤول اجرای دقیق و کامل این حکم است و در صورت استنکاف از اجرای این حکم، توسط دادگاه به انفسال تا سه سال از خدمت در دولت و شبکه بانکی محکوم می شود.

تبصره ۲- ثبت دارایی در «سامانه املاک و مستغلات شبکه بانکی» و «سامانه سهامداری شبکه بانکی» صرفاً به منظور شفافیت فعالیت مؤسسات اعتباری و گسترش اشراف اطلاعاتی بانک مرکزی بر شبکه بانکی بوده و قابل استناد به عنوان اماره مالکیت در دعاوی حقوقی فی مابین مؤسسات اعتباری با سایر اشخاص نیست.

پ- «شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی» ذیل صندوق ضمانت سپرده ها و با سرمایه آن صندوق با هدف مولدسازی، بازاریابی و فروش دارایی های مازاد بانک های ناتراز ناسالم (غیرقابل احیاء) به تشخیص بانک مرکزی حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، تأسیس می شود.

اساسنامه و ضوابط ناظر بر تأسیس، فعالیت و انحلال شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی، نحوه قیمت گذاری و واگذاری دارایی ها و چگونگی تسویه حساب شرکت مزبور با مؤسسات اعتباری، توسط بانک مرکزی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می شود و پس از تأیید هیأت عالی بانک مرکزی به تصویب هیأت وزیران می رسد. هرگونه شناسایی درآمد، تجدید ارزیابی و نقل و انتقال دارایی های مؤسسه

اعتباری به شرکت مدیریت دارایی های شبکه بانکی، برای یکبار در طول اجرای برنامه مشمول مالیات با نرخ صفر است.

رسیدگی به شکایات مربوط به این بند صرفاً در چهارچوب ماده (۲۲) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران انجام می شود. چنانچه شاکی به موجب رأی قطعی دادگاه متضرر شناخته شود، خسارات وارد شده در حدود مقرر در قانون و حکم دادگاه، صرفاً به صورت مالی توسط بانک مرکزی جبران می شود. چنانچه خسارت، مستند به قصور یا تقصیر افراد باشد، بانک مرکزی مکلف است از طریق مراجع قانونی علیه افراد دخیل در ایجاد خسارت اقامه دعوی نماید.

ف- «مالک واحدی» که میزان سهام وی در مؤسسه اعتباری غیردولتی از حدود مجاز مذکور در ماده (۵) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی بیشتر باشد، نسبت به سهام مازاد فاقد حق رأی و حق شرکت در افزایش سرمایه خواهد بود و حقوق مزبور و کلیه عواید سهام مازاد، اعم از سود نقدی و عواید ناشی از افزایش ارزش سهام مازاد (مابه التفاوت مبلغ حاصل از فروش سهام مازاد به ارزش سهام مازاد در زمان انتقال به صندوق)، به موجب این قانون به صندوق ضمانت سپرده ها منتقل می شود. چنانچه تا یک سال پس از عبور میزان سهام «مالک واحدی» از حد مجاز، میزان سهام او به حدود مجاز کاهش نیابد، صندوق ضمانت سپرده ها می تواند سهام مازاد را در بورس اوراق بهادار عرضه نموده و مبلغ حاصل از فروش را پس از کسر هزینه های مربوط و عوائد ناشی از افزایش ارزش سهام مازاد، به سهامدار مسترد کند. در صورتی که افزایش میزان سهام «مالک واحدی» از حدود مجاز، به صورت قهری حادث شده باشد، حکم این بند یک سال پس از انتقال قهری سهام مازاد به «مالک واحدی» اجرا می شود.

ث- ماده (۹۵) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی در رابطه با صندوق ضمانت سپرده ها با لحاظ موارد زیر تنفیذ می شود:

۱- صندوق ضمانت سپرده ها مکلف است سپرده های تضمین شده سپرده گذاران در مؤسسات اعتباری در حال گزیر را پس از اعلام هیأت عالی بانک مرکزی پرداخت نماید.

۲- پس از پرداخت سپرده‌های تضمین شده، کلیه حقوق و مطالبات سپرده‌گذاران تا سقف مبلغ پرداخت شده توسط صندوق ضمانت سپرده‌ها به این صندوق منتقل می‌شود. پرداخت مبالغ تضمین شده به سپرده‌گذاران، منوط به موافقت کتبی آنان با این موضوع است.

۳- سقف تضمین سپرده‌های مشمول ضمانت صندوق با هدف ثبات و سلامت نظام بانکی و حمایت از حقوق مشتریان خرد و با لحاظ نرخ تورم، حداقل هر دو سال یکبار با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ج- جبران تعهدات و پرداخت بدهی‌های مؤسسات اعتباری در حال گزیر، به ترتیب، از محلهای زیر انجام می‌شود:

۱- در صورت تشخیص تقصیر، از محل دارایی‌های سهامداران مقصر یا مدیران مقصر بر اساس ترتیبات مندرج در تبصره (۱) این بند، با اولویت سهام در مؤسسه اعتباری، سایر حقوق در مؤسسه اعتباری و سایر دارایی‌ها با رعایت جزء (۲) تبصره (۲) این بند

۲- دارایی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر از جمله دارایی‌های موضوع جزء (۱) تبصره (۲) این بند

۳- سهام و سایر حقوق سهامداران غیرمقصر

تبصره ۱- مرجع تشخیص تقصیر سهامداران مقصر یا مدیران مقصر، شعبه ویژه رسیدگی به اختلافات بانکی موضوع ماده (۳۵) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است. میزان مسئولیت هریک از سهامداران مقصر یا مدیران مقصر در جبران تعهدات و پرداخت بدهی‌های مؤسسه اعتباری، با توجه به مسبب یا غیرمسبب بودن وی، توسط شعبه مذکور تعیین می‌شود.

تبصره ۲- در موارد زیر دادستان کل کشور و دادستان‌های مراکز استان‌ها مکلفند بلافاصله پس از اعلام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا مدیر گزیر، دارایی‌های مورد نظر را توقیف نمایند:

۱- دارایی‌هایی که سند آنها به نام مؤسسه اعتباری در حال گزیر نیست، اما بانک مرکزی یا مدیر گزیر مبتنی بر قرائن و اماراتی و با تأیید دادستان کل کشور یا

دادستان مرکز استان مدعی هستند که دارایی‌های مزبور در واقع متعلق به مؤسسه اعتباری در حال گزیر می‌باشد.

۲- دارایی‌هایی که به نام سهامداران مقصر یا متهم به تقصیر یا مدیران مقصر یا متهم به تقصیر نیست، اما بانک مرکزی یا مدیر گزیر مبتنی بر قرائن و اماراتی و با تأیید دادستان کل کشور یا دادستان مرکز استان مدعی هستند که دارایی‌های مزبور در واقع متعلق به سهامداران یا مدیران مذکور می‌باشد.

هرگونه معامله و نقل و انتقال دارایی‌های مذکور از زمان اعلام بانک مرکزی یا مدیر گزیر به دادستان کل کشور یا دادستان مرکز استان و تأیید آنها تا زمان صدور حکم قطعی دادگاه، ممنوع و نفوذ آن معلق است. قوه قضائیه مکلف است تمهیداتی را فراهم نماید تا به پرونده‌های موضوع این بند با رعایت سایر موارد اهم لازم‌الرعايه با قید فوریت، رسیدگی شود.

تبصره ۳- به انتهای بند «الف» ماده (۱) قانون مجازات اخلاف گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹/۹/۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی عبارت «و هرگونه تبانی در پرداخت تسهیلات کلان بانکی، از جمله تأمین مالی ترجیحی برای سهامداران خصوصی و سایر اشخاص مرتبط با مؤسسات اعتباری (موضوع بند «ز» ماده (۱) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) و عدم بازپرداخت تسهیلات کلان بانکی» اضافه می‌شود.

ج- به منظور ایجاد رونق در بخشهای مولد اقتصاد کشور از طریق تأمین مالی پایدار طرحهای کلان توسعه‌ای و طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی، دولت مکلف است تا پایان سال اول برنامه یکی از بانکهای تخصصی را با اصلاح اساسنامه آن با سرمایه و امکانات موجود به «بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» تبدیل کند و اساسنامه آن را به تصویب مجلس برساند.

همچنین دولت مجاز است با استفاده از ظرفیت، سرمایه، امکانات و نیروی انسانی سایر بانکهای دولتی، نسبت به ایجاد «بانکهای توسعه‌ای بخشی» اقدام قانونی به عمل آورده و اساسنامه این بانکها را به تصویب هیأت وزیران برساند.

بانک مرکزی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون اقتصادی مجلس ارسال نماید.

نظارت بر مؤسسات اعتباری و بازارهای غیرمتشکل پولی

ماده ۹- در راستای اعمال نظارت کامل و فراگیر بر مؤسسات اعتباری، ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی و ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات، موارد زیر انجام می‌گیرد:

الف- بانک مرکزی مکلف است در چهارچوب قوانین تا پایان سال اول برنامه، دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری را به تفکیک انواع، مشتمل بر جامع، تجاری، تخصصی، پس‌انداز و تسهیلات مسکن، توسعه‌ای و قرض‌الحسنه، متناسب با ماهیت و مقتضیات خاص هر یک تهیه و پس از تصویب در هیأت عالی بانک مرکزی، ابلاغ نماید.

ب- مؤسسات اعتباری، اشخاص عضو «گروه مؤسسه اعتباری» و سهامداران، مالکان، مدیران و حساب‌برسان آنها و شعبه بانک خارجی در داخل کشور مکلفند ضمن همکاری با بازرسان بانک مرکزی، آمار، اطلاعات و اسناد و مدارک را در زمان مقرر مطابق با شرایط درخواستی به بانک مرکزی ارائه نمایند. عدم رعایت مفاد این بند در مهلت زمانی مقرر و مطابق با چهارچوب‌های ابلاغی یا ارائه اطلاعات خلاف واقع، ناقص یا گمراه‌کننده به بانک مرکزی جرم محسوب گردیده و مرتکب با شکایت بانک مرکزی در صورتی که مشمول مجازات شدیدتری نباشد به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه هفت موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی محکوم می‌شود.

تبصره- منظور از «گروه مؤسسه اعتباری»، مؤسسه اعتباری و شرکتهایی است که مؤسسه اعتباری مالک حداقل ده درصد (۱۰٪) سهام آن بوده یا به تشخیص بانک مرکزی حداقل یک‌عضو هیأت مدیره شرکت مزبور را تعیین کرده باشد.

پ- مشارکت مؤسسات اعتباری و شرکتهای تابعه آنها در تأسیس نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ بدون اخذ

مجاز از بانک مرکزی ممنوع است. مرتکب توسط هیأت انتظامی بانک مرکزی به یکی از مجازات‌های اجزای (۲) به بعد بند «ب» ماده (۲۳) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محکوم می‌شود.

ت- شرکتها، مؤسسات و نهادهای مالی تابعه و وابسته به مؤسسات اعتباری به استثنای صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی، مجاز به خرید یا نگهداری سهام مؤسسه اعتباری متبوع به صورت مستقیم یا غیرمستقیم نمی‌باشند. مدیران شرکتها، مؤسسات و نهادهای مالی یادشده حسب مورد در صورتی که مشمول مجازات شدیدتری نباشند به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه هفت موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند.

ث- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به ثبت و نگهداری اطلاعات تمامی مالکان حداقل یک درصد (۱٪) از سهام یا سرمایه اشخاص حقوقی غیر از شرکتهای ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، اقدام نموده و همچنین هرگونه نقل و انتقال مالکیت میزان سهام یا سرمایه مذکور به صورت اختیاری یا قهری را در سامانه اطلاعاتی خود منتشر و دسترسی‌های لازم را برای بانک مرکزی فراهم نماید. کلیه اشخاص حقوقی موضوع این بند مکلفند اطلاعات سهامداران و هرگونه تغییرات آن را با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی در اختیار سازمان ثبت اسناد و املاک کشور قرار دهند. دریافت تمامی هزینه های قانونی مربوط به تأسیس شرکت یا سایر مواردی که طبق قوانین و مقررات مستلزم ثبت نزد مرجع ثبت شرکتها و دریافت هزینه بوده در خصوص شرکتهای موضوع این بند توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور منوط به درج اطلاعات فوق‌الذکر در سامانه مذکور است و چنانچه عدم اجرای تکالیف قانونی موضوع این بند منجر به خسارت گردد بر اساس قوانین باید جبران شود. مدیران و اشخاص مقصر مسئولیت قانونی دارند.

ج- بانک مرکزی مکلف است به منظور تسهیل فرایند اعطای تسهیلات خرد، ترویج و گسترش سنت قرض الحسنه و قانونمند شدن فعالیت صندوق‌های قرض الحسنه تا پایان سال اول اجرای این قانون:

۱- نظام اعتبارسنجی و الگوی وثیقه‌گیری کالایی را تسهیل و تسریع نماید.
۲- دستورالعمل اجرایی تأسیس و فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه را به‌منظور توسعه قانونمند این صندوق‌ها تهیه نموده و به‌تصویب هیأت عالی بانک مرکزی برساند. بانک مرکزی می‌تواند در امر نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه در چهارچوب مصوب هیأت عالی بانک مرکزی از ظرفیت بانکهای قرض‌الحسنه یا سازمان اقتصاد اسلامی ایران یا کانون‌های صندوق‌های قرض‌الحسنه با مسئولیت خود استفاده کند.

تبصره- کانون‌های صندوق‌های قرض‌الحسنه در چهارچوب قانون نحوه تشکیل و فعالیت تشکلهای صنفی- تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۷ تشکیل می‌شوند. در خصوص کانون‌های صندوق‌های قرض‌الحسنه، معاون تنظیم‌گری و نظارت بانک مرکزی در کارگروه موضوع بند «الف» ماده (۲) قانون یادشده با حق رأی شرکت می‌کند. صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت مدیره کانون‌های موضوع این تبصره باید به تأیید بانک مرکزی برسد.

سیاست‌های پولی

ماده ۱۰- به‌منظور اصلاح چهارچوب و اعمال سیاست‌گذاری پولی اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- اعطای اعتبار جدید توسط بانک مرکزی به مؤسسات اعتباری بدون دریافت وثیقه، ممنوع است. نوع و میزان وثایق قابل پذیرش توسط هیأت عالی بانک مرکزی تعیین می‌شود.

ب- به‌منظور تعیین تکلیف و بازپرداخت بدهی دولت و شرکتهای دولتی به شبکه بانکی:

۱- معادل طلب حسابرسی‌شده مؤسسات اعتباری از دولت و شرکتهای دولتی، اوراق مالی اسلامی با سررسید حداکثر پنج‌سال در اختیار مؤسسات اعتباری طلبکار قرار می‌گیرد. اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی دولت توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) و اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی شرکتهای دولتی توسط شرکت دولتی بدهکار منتشر و تضمین می‌شود. این اوراق حداکثر ظرف سه‌ماه

از لازم الاجرا شدن این قانون، باید به مؤسسات اعتباری تحویل شود. مسئولیت اجرای این بند حسب مورد بر عهده وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس مجمع عمومی شرکت دولتی بدهکار است. اوراق مذکور مشمول ماده (۲۷) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران است. همچنین این اوراق با بدهی فعلی دولت یا شرکتهای دولتی به مؤسسه اعتباری، جایگزین و معادل آن از بدهی دولت یا شرکت دولتی که در دفاتر آن مؤسسه اعتباری ثبت شده، کسر می گردد. فقط سود اوراق مذکور حسب مورد در بودجه سنواتی دولت یا شرکت دولتی بدهکار پیش بینی می شود.

۲- اوراق مالی اسلامی موضوع این بند دارای سودبرگ (کوپن سود) بوده و سود آنها به ترتیبی که در جزء (۳) آمده است، پرداخت می شود. نرخ سود این اوراق معادل نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی برای سپرده بلندمدت بانکی است.

۳- سود اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی دولت توسط خزانه و سود اوراق مالی اسلامی مربوط به بدهی شرکتهای دولتی توسط شرکت دولتی بدهکار پرداخت می شود. خزانه داری کل کشور مکلف است در صورتی که شرکت دولتی بدهکار تا ۴۸ ساعت قبل از زمان پرداخت سود، سود اوراق را پرداخت نکند، معادل مبلغ مزبور را از حسابهای شرکت مورد نظر نزد خزانه داری کل کشور، برداشت و به حساب مؤسسه اعتباری دارنده اوراق واریز کند. همچنین بانک مرکزی مکلف است در صورتی که سود اوراق مربوط به بدهی دولت تا ۴۸ ساعت قبل از سررسید سودبرگ (کوپن سود) توسط خزانه پرداخت نشود، معادل مبلغ مزبور را از حساب خزانه نزد بانک مرکزی برداشت و به حساب مؤسسه اعتباری دارنده آن اوراق واریز کند.

۴- اوراق مالی اسلامی موضوع این بند صرفاً قابل مبادله بین مؤسسات اعتباری با یکدیگر و با بانک مرکزی است و قابل واگذاری به دیگران نمی باشد و حسب مورد توسط دولت یا شرکت دولتی متشرکننده تا پایان برنامه بازخريد یا با اوراق مالی اسلامی جدید جایگزین می شود.

۵- بانک مرکزی مجاز است اوراق مزبور را با اعمال ضریب توثیق که توسط هیأت عالی بانک مرکزی تعیین می شود، به عنوان وثیقه بپذیرد.

۶- از زمان لازم الاجرا شدن این قانون، هرگونه استفاده دولت و شرکتهای دولتی از منابع شبکه بانکی باید در قالب تحویل اوراق مالی اسلامی قابل معامله در بازار سرمایه به مؤسسات اعتباری صورت گیرد.

تبصره- عقود مورد استفاده برای انتشار اوراق مالی اسلامی موضوع این بند (اصل و سود) باید به تأیید شورای فقهی بانک مرکزی برسد.

سقف اوراق موضوع این بند دو میلیون و پانصد هزار میلیارد (۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است که حداقل یک میلیون میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال آن توسط دولت و مابقی توسط شرکتهای دولتی منتشرشده و در اختیار مؤسسات اعتباری قرار میگیرد. سهم هریک از شرکتهای دولتی و هر مؤسسه اعتباری از این اوراق، توسط کارگروهی مرکب از رئیس سازمان، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی حداکثر یک ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون تعیین میشود.

پ- بانک مرکزی به منظور اصلاح فرایندهای اعطای تسهیلات مکلف است:

۱- در راستای تحقق عدالت در توزیع منابع بانکی، اعطای تسهیلات را به گونه ای مدیریت کند که نسبت تسهیلات به سپرده برای استان ها و مناطق محروم و کم برخوردار در طول سالهای اجرای برنامه حداقل بیست درصد (۲۰٪) نسبت به ابتدای برنامه افزایش یابد. بانک مرکزی مکلف است گزارش عملکرد این جزء را سالانه به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و اجتماعی مجلس ارسال نماید.

۲- با استفاده از روشهای مختلف از جمله گشایش اعتبار اسنادی (ال.سی) داخلی و تأمین مالی مبتنی بر قرارداد (فاکتورینگ) و ترویج اوراق گواهی اعتبار مولد (گام)، منابع بانکی را به سمت تولید هدایت کند.

ت- در راستای انتظام بخشی به عملیات بانکی:

۱- مؤسسات اعتباری مکلفند تا پایان سال اول برنامه، سامانه‌های داخلی خود را به نحوی اصلاح کنند که هیچ گونه ایجاد تعهد و پرداخت وجوه تحت عنوان تسهیلات بدون اخذ شناسه یکتای صادر شده از سامانه متمرکز اطلاعات تسهیلات و تعهدات «سمات» امکان پذیر نباشد.

۲- اعطای شناسه یکتای «سمات» منوط به تأیید طرف قرارداد در آن سامانه است. متن قرارداد ثبت شده در سامانه «سمات» و اقساط پرداخت شده، سررسید نشده و معوق باید همواره برای طرف قرارداد قابل مشاهده باشد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است ظرف یک سال از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، زیرساخت لازم برای اجرای حکم این جزء را فراهم کند. در قراردادهایی که ذی نفع آن (تسهیلات گیرنده یا متقاضی صدور ضمانت نامه یا گشایش اعتبار اسنادی)، شخص حقوقی است، تأیید قرارداد توسط نماینده شخص حقوقی در سامانه سمارت انجام می شود. شخص حقوقی باید نماینده خود را رسماً به مؤسسه اعتباری معرفی کند.

۳- در صورت عدم رعایت تکلیف مذکور در اجزای (۱) و (۲) این بند، مؤسسه اعتباری متخلف و مدیران ذی مدخل مطابق ماده (۲۲) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، توسط هیأت انتظامی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به مجازات های جزء (۲) به بعد بند «ب» ماده (۲۳) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محکوم می شوند.

در صورت انعقاد قرارداد اعطای تسهیلات یا ایجاد تعهد بدون اخذ شناسه یکتای صادر شده از «سمات» یا عدم تطابق اطلاعات «سمات» با مفاد قرارداد منعقد شده، سود تسهیلات و کارمزد ضمانت نامه و اعتبارات اسنادی برای شخص حقوقی ذی نفع به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی پذیرفته نمی شود.

ث- بانک مرکزی مکلف است تا پایان سال اول برنامه دستورالعمل پرداخت تسهیلات اعتبار در حساب جاری برای سرپرستان خانوار دارای درآمد منظم، مستمری یا یارانه را به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی برساند.

ج- بانک مرکزی مکلف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تا پایان سال سوم برنامه، چکهای کاغذی در نظام بانکی صادر نگردد.

تبصره- چکهای کاغذی صادرشده بانکی قبل و بعد از لازم‌الاجرا شدن این قانون تا مصرف و هزینه کامل آنها در سنوات بعد نیز معتبر است.

سیاست‌های ارزی

ماده ۱۱-

الف- در اجرای بند (۲) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم مبنی بر ایجاد ثبات در سطح عمومی قیمت‌ها و نرخ ارز؛

۱- دستگاههای اجرایی، مؤسسات اعتباری، صرافی‌ها و صادرکنندگان دولتی یا وابسته به شرکتهای دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و سایر صادرکنندگان حقیقی و حقوقی مکلفند کلیه اطلاعات مربوط به دارایی‌های ارزی و جریان درآمد ارزی تحت مالکیت خود را تحت ضوابط و مطابق با شیوه‌ای که بانک مرکزی مشخص می‌کند، در اختیار این بانک قرار دهند. عرضه ارزهای در اختیار دستگاههای اجرایی، مؤسسات اعتباری، صرافی‌ها و صادرکنندگان دولتی یا وابسته به شرکتهای دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی باید با هماهنگی بانک مرکزی در چهارچوب این قانون و قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی انجام شود.

۲- صادرکنندگان خرد از جمله صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی، محصولات صنعتی دانش‌بنیان و خلاق، محصولات باغی و کشاورزی و صنایع دستی می‌توانند ارز حاصل از صادرات خود را در مرکز مبادله ارز و طلای ایران عرضه نموده یا پس از اعلام به بانک مرکزی، برای واردات کالاهای مجاز که بانک مرکزی با تأمین ارز آنها موافقت کرده است، توسط خود یا دیگر واردکنندگان مورد استفاده قرار دهند. صادرکنندگان خرد موضوع این جزء با توجه به نوع و حجم کالا یا خدمت صادرشده، به پیشنهاد وزیر صنعت، معدن و تجارت و با همکاری وزرای جهاد کشاورزی و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و معاون علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس جمهور، توسط هیأت وزیران تعیین می‌شوند.

ب- تبلیغات برای خرید و فروش غیرقانونی ارز در فضای رسانه‌ای و مجازی، حسب مورد بر اساس شرایط، مشمول مجازات‌های درجه شش یا هفت موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی است.

پ- مسئولیت ثبات بخشی به نرخ ارز و تکریمی کردن تورم و جهت دهی به نقدینگی و اعتبارات بانکها به سمت فعالیت‌های مولد در چهارچوب وظایف و اختیارات قانونی بر عهده بانک مرکزی است.

فصل ۳- اصلاح ساختار بودجه

ماده ۱۲- در اجرای بند (۳) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود:

جدول شماره (۳)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح ساختار بودجه

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
نسبت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به بودجه عمومی	درصد	۲۵
نسبت بدهی دولت و شرکتهای دولتی با احتساب بدهی آنها به صندوق توسعه ملی به تولید ناخالص داخلی	درصد	۴۰

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش نسبت بدهی دولت و شرکتهای دولتی با احتساب بدهی آنها به صندوق توسعه ملی به تولید ناخالص داخلی را ماهانه به مجلس ارسال نماید.

کلیات بودجه

ماده ۱۳- به منظور نظم بخشی و انسجام بودجه اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

- الف-** لایحه و مصوبه مجلس در خصوص بودجه سالانه کل کشور نباید واجد احکام غیربودجه‌ای باشد و نیز نباید منجر به اصلاح قوانین دائمی یا برنامه‌های پنجساله پیشرفت شود.
- ب- سازمان مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی نسبت به ایجاد نظام یکپارچه و هوشمند مدیریت مالی دولت با رعایت ماده (۳۰)

قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ بر اساس ضوابط ذیل اقدام نماید:

۱- کلیه اعتبارات (اعم از اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) از محل منابع عمومی و اختصاصی در قالب اعتبار الکترونیکی به دستگاه اجرائی تخصیص می‌یابد. تضمین نقدشوندگی اعتبار توسط خزانه‌داری کل کشور در سقف تخصیص‌های ابلاغی انجام و تمام پرداخت‌های دولت از محل حساب پشتیبان حسابهای اعتباری توسط خزانه‌داری کل کشور در وجه ذی‌نفع نهائی واریز می‌شود.

تبصره- وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی ایران، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، نهادهای نظامی و امنیتی و مؤسسات دولتی که زیرمجموعه قوه مجریه نیستند، از شمول این حکم مستثنی هستند.

۲- تمامی حسابهای بانکی فرعی دستگاههای اجرائی اعم از حسابهای عاملین ذی‌حساب و تنخواه‌گردان پرداخت در قالب حساب اعتباری ذیل حساب اعتباری اصلی دستگاه اجرائی تعریف و پرداخت آنها از محل حساب پشتیبان حساب اعتباری اصلی به ذی‌نفع نهائی انجام می‌شود.

۳- باقیمانده موجودی حساب اعتباری تملک دارایی سرمایه‌ای دستگاههای اجرائی در پایان سال مالی که تأمین آن توسط خزانه‌داری کل کشور انجام شده است، به سال بعد منتقل می‌شود و خزانه‌داری کل کشور و دستگاههای اجرائی ذی‌ربط حداکثر تا شش ماه بعد اجازه پرداخت و مصرف آن را دارند.

آیین‌نامه اجرائی این بند، توسط سازمان و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- دستگاههای اجرائی که از منابع بودجه کل کشور استفاده می‌کنند و تکالیف برنامه‌ای دارند، مکلفند برنامه عملیاتی خود را هر ساله بر اساس تکالیف برنامه شامل اهداف سال مورد نظر، شاخصهای عملکرد، مخاطرات رسیدن به اهداف، منابع لازم، نحوه تأمین مالی، طرحهای توسعه‌ای مرتبط و گزارش عملکرد سال گذشته در چهارچوبی که توسط سازمان اعلام می‌شود، حداکثر تا پایان مرداد هر سال برای استفاده در تهیه لایحه بودجه سال بعد به سازمان ارائه نمایند.

سازمان مکلف است با رعایت بند «الف» ماده (۱۱۸) این قانون و با استفاده از کلیه ابزارها و ظرفیت‌های قانونی خود نسبت به راهبری، ارزیابی و هماهنگی اجرای برنامه و نظارت بر حسن اجرای آن اقدام نماید. سازمان مکلف است لایحه بودجه سالانه را به صورت برنامه‌محور که حاوی برنامه‌های اجرایی و اهداف کمی باشد به منظور تحقق اهداف این قانون و اهداف قانونی دستگاه‌های اصلی تهیه و توسط دولت به مجلس تقدیم کند. این برنامه‌ها مبنای صدور تخصیص پرداخت و نظارت دیوان محاسبات کشور می‌باشد.

تبصره- وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی ایران، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، نهادهای نظامی و امنیتی، شورای نگهبان، مجلس و مؤسسات دولتی که زیرمجموعه قوه مجریه نیستند، از شمول حکم این بند، مستثنی هستند.

درآمد نفت و گاز

ماده ۱۴-

الف- دولت مکلف است یک‌سوم از سه درصد (۳٪) درآمد حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی را بر اساس سهم هر استان در ارزش تولید نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی که بر مبنای قیمت صادراتی این سه محصول ارزش‌گذاری می‌شود به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز و دو سوم باقیمانده را به شهرستان‌ها، بخش‌ها و دهستان‌های کمتر توسعه‌یافته که بر اساس شاخصهای توسعه‌نیافتگی توسط سازمان تعیین می‌شوند، تخصیص دهد.

تبصره ۱- نحوه توزیع درآمد حاصل از یک‌سوم میادین نفت و گاز دریایی استان‌های ساحلی توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان ذی‌ربط تصویب و اجرا می‌شود.

تبصره ۲- آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان و با همکاری وزارت نفت تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب-

۱- در اجرای بند (۳) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم، دولت مکلف است از طریق وزارت نفت و با استفاده از منابع داخلی ارزی و ریالی شرکتهای تابعه ذی‌ربط وزارت نفت پس از کسر سهم مربوط به حساب بهینه‌سازی انرژی موضوع جزء ۵-۲ بند «الف» ماده (۴۶) این قانون، ماهانه حداقل شصت درصد (۶۰٪) از عواید حاصل از صادرات و

فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی از جمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان و گوگرد و مایعات گازی را صرفاً به حساب «سرمایه‌گذاری نفت و گاز کشور» که از ابتدای برنامه به نام وزارت نفت نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود، واریز نماید.

۲- باقیمانده عواید فوق‌الذکر در شرکتهای تابعه ذی‌ربط وزارت نفت به تشخیص وزارت مزبور و حسب مورد صرفاً در چهارچوب بودجه مصوب شرکتهای تابعه ذی‌ربط آن وزارت برای پالایش، انتقال و توزیع گاز طبیعی و نگهداشت تأسیسات مربوط و نیز گازرسانی به شهرها و روستاهای باقیمانده کشور هزینه می‌شود.

۳- وزارت نفت مکلف است منابع این حساب را با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به صورت مستقیم یا با استفاده از سازوکار تسهیلات تلفیقی و ترکیبی با مؤسسات اعتباری عامل مجاز، صرفاً به تأمین مالی یا ارائه ضمانت برای طرحهای ذیل با مشارکت سرمایه‌گذار خارجی (با رعایت اصل هشتم (۸۰) قانون اساسی) یا بخش غیردولتی داخلی اختصاص دهد:

۳-۱- اکتشاف یا توسعه میادین جدید نفت و گاز یا نگهداشت و افزایش تولید میادین موجود کشور با اولویت میادین مشترک به ویژه فشارافزایی میدان گازی مشترک پارس جنوبی

۳-۲- مشارکت در طرحهای مصوب «ستاد راهبری تجارت منطقه‌ای انرژی»

۳-۳- احداث، مقاوم‌سازی، نوسازی و بازسازی زیرساخت‌های اساسی مورد نیاز برای ذخیره‌سازی، انتقال، توزیع و صادرات نفت و گاز طبیعی و فراورده نفتی و گازی

۳-۴- تأمین تجهیزات و احداث تأسیسات هوشمند اندازه‌گیری و رصد لحظه‌ای مبادلات نفت، گاز، میعانات گازی و فراورده‌های نفتی و گازی

۳-۵- مشارکت در اجرای طرحهای بهینه‌سازی و مدیریت مصرف انرژی کشور به ویژه کاهش ناترازی گاز طبیعی و فراورده‌های نفتی و گازی

۴- منابع این حساب در پایان هر سال به سال بعد منتقل می‌شود و پنجاه درصد (۵۰٪) منابع حاصل از بازپرداخت تسهیلات مذکور، صرف افزایش منابع حساب مذکور شده و مابقی برای بازپرداخت بدهی‌های شرکتهای تابعه وزارت نفت به صندوق توسعه ملی، بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور هزینه می‌شود. استفاده از منابع این حساب بجز

موارد فوق‌الذکر برای هرگونه مصرف از جمله اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خارج از میادین نفت و گاز ممنوع است.

۵- به منظور هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای این بند، کارگروهی به ریاست وزیر نفت و با حضور رئیس سازمان، وزیر امور اقتصادی و دارایی و دو عضو ناظر از کمیسیون‌های انرژی و برنامه و بودجه و محاسبات با انتخاب مجلس تشکیل می‌شود.

۶- وزیر نفت مسئول پیگیری مصوبات کارگروه فوق و حسن اجرای آنها و عدم انحراف از اهداف فوق‌الذکر خواهد بود و مکلف است گزارش عملکرد آن را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های انرژی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس ارائه کند.

پ- دولت مکلف است از طریق شرکتهای تابعه ذی‌ربط وزارت نفت نسبت به کاهش یارانه نفت‌گاز (گازوئیل) در معادن عمده کشور و صنایع بالادستی نفت و گاز کشور، اقدام نماید به نحوی که یارانه تخصیص یافته در هر دو مرحله تولید و فروش، نسبت به سال پایه ۱۴۰۲ در سال آغاز اجرای برنامه ده درصد (۱۰٪) و تا انتهای برنامه حداقل به پنجاه درصد (۵۰٪) کاهش یابد.

آیین‌نامه اجرائی این حکم با تعیین مصادیق معادن عمده و صنایع بالادستی نفت و گاز کشور، ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌های نفت، صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره- معادن عمده عبارت است از معادنی که مصرف نفت‌گاز آنها بیش از پنج میلیون لیتر در سال است.

مولدسازی

ماده ۱۵- به منظور مولدسازی ذخایر نفت و گاز کشور، سرعت‌بخشی به توسعه میادین نفت و گاز و اصلاح رابطه مالی دولت با شرکت ملی نفت ایران اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- وزارت نفت مکلف است در مورد میادین در حال بهره‌برداری یا دارای قرارداد توسعه فعلی، نسبت به عقد قراردادهای مجزا با شرکت ملی نفت ایران با رعایت قوانین در قالب قراردادهای بلندمدت به تفکیک میدان/مخزن نفت و گاز و از جمله در

چهارچوب شرایط عمومی، ساختار و الگوی قراردادهای بالادستی نفتی و گازی با تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.

تبصره- در خصوص قراردادهای میدین واگذار شده از طریق قراردادهای بلندمدت تنفیذ شده در چهارچوب شرایط عمومی، ساختار و الگوی قراردادهای بالادستی نفتی و گازی که تا زمان لازم الاجرا شدن این قانون به تایید هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی رسیده است، قرارداد جدید بین وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران صرفاً برای تعیین سهم و تعهدات شرکت ملی نفت منعقد خواهد گردید.

آیین نامه اجرایی این بند توسط سازمان با همکاری وزارت نفت تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ب- وزارت نفت مکلف است در مورد سایر میدین نفت و گاز با اولویت میدین مشترک و میدین گازی، با استفاده از ظرفیت های قانونی شرکت ملی نفت ایران و سازوکارهای رقابتی از جمله صدور پروانه مندرج در قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹، بدون واگذاری مالکیت و حاکمیت، نسبت به واگذاری فعالیت های توسعه، اکتشاف و بهره برداری از میدین به شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکتهای متقاضی صاحب صلاحیت اکتشاف و تولید (به تشخیص وزارت نفت)، اقدام کند به نحوی که در پایان سال سوم اجرای این قانون حداقل دو درصد (۲٪) و در پایان برنامه حداقل پنج درصد (۵٪) از توان تولید نفت کشور به شرکتهای متقاضی غیردولتی ذی صلاح عرضه شده باشد. این نصاب برای افزایش تولید گاز کشور، دو برابر نفت تعیین می شود.

تبصره ۱- در اجرای ماده (۷) قانون نفت، اصلاحی ۱۳۹۰/۳/۲۲ بررسی و ارزیابی متن، حجم مالی، تعهدات، مقدار محصول و زمان اجرای کلیه قراردادهای موضوع این ماده برعهده «هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی» است و رئیس سازمان به عنوان دبیر این هیأت تعیین می شود.

تبصره ۲- به منظور افزایش جذابیت سرمایه گذاری در میدین گازی جهت کاهش ناترازی گاز طبیعی در کشور، وزارت نفت از طریق شرکتهای تابعه خود مجاز است با هماهنگی دبیرخانه هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی (سازمان) با مشارکت بخش

خصوصی، نسبت به سرمایه‌گذاری برای توسعه میادین گازی جدید در چهارچوب سیاست‌های تخصیص گاز تعیین شده توسط وزارت نفت، اقدام و تولیدات حاصل را صادر کند. با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی حداقل شصت درصد (۶۰٪) از درآمد حاصل از صادرات گاز طبیعی از این میادین، پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی و سهم مناطق نفت‌خیز، گازخیز و توسعه‌نیافته، تا زمان بازگشت سرمایه‌گذاری انجام شده متعلق به شرکت تابعه ذی‌ربط وزارت نفت است و باقیمانده درآمد به حساب درآمد عمومی دولت نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد.

تبصره ۳- صنایع انرژی‌بر و پتروشیمی‌ها از طریق مشارکت با شرکتهای اکتشاف و تولید دارای صلاحیت در اولویت واگذاری طرحهای جمع‌آوری گازهای مشعل (فلر) و میادین جدید گازی قرار دارند. وزارت نفت مکلف است صنایع مذکور را در اولویت تخصیص گاز طبیعی تولیدی از این میادین قرار دهد.

تولیدات گازی حاصل از توسعه میدان یا طرحهای جمع‌آوری گازهای مشعل، متعلق به صنایع مذکور خواهد بود و این صنایع مکلف به تسویه حساب با دولت وفق مفاد سازوکارهای مذکور در این بند می‌باشند.

ماده ۱۶- به منظور مدیریت دارایی‌ها و ارتقای شفافیت دارایی دستگاههای اجرایی اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- با رعایت ماده (۲۱) قانون جهش تولید مسکن و قانون حاکم بر هر دستگاه، دستگاههای اجرایی ملزم به ثبت اطلاعات اراضی، املاک و سایر اموال غیرمنقول از جمله انفال و اموال تملیکی که به عنوان مالک، بهره‌بردار، متولی و نماینده دولت در اختیار دارند اعم از اینکه مورد بهره‌برداری بوده یا متولی واگذاری باشند (دارای سند مالکیت یا فاقد سند مالکیت، اجاره‌ای، وقفی و حقوق و امتیازات مرتبط با اموال غیرمنقول از جمله حق انتفاع، حق ارتفاق و حق سرقفلی) در سامانه جامع اموال دستگاههای اجرایی (سادا) هستند. هرگونه پرداخت بابت تجهیز، نگهداری و سایر هزینه‌ها برای موارد ثبت نشده در سامانه سادا ممنوع است. عدم اجرای این بند توسط مدیران مربوط دستگاههای اجرایی تخلف محسوب می‌شود.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف به شناسایی، مستندسازی و تثبیت مالکیت دولت بر اموال غیرمنقول موضوع این ماده از طریق تشخیص یا تعیین بهره‌بردار و یا صدور گواهی بهره‌برداری برای دستگاههای اجرایی به‌استثنای انفال و مصادیق مندرج در ماده (۱۰) قانون جهش تولید مسکن مصوب ۱۴۰۰/۵/۱۷ و اصل هشتاد و سوم (۸۳) قانون اساسی است. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است بنا بر اعلام و تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارایی، اسناد مالکیت دولتی اموال غیرمنقول را به‌نام دولت جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مالک صادر نماید. وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان امین اموال دولت شناخته می‌شود.

تکالیف مذکور در این بند صرفاً در خصوص موارد در ملکیت دولت است و شامل سایر اموال در اختیار دولت نظیر املاک وقفی نمی‌شود و همچنین مواردی مانند وصیت که شرط خاصی در بهره‌برداری از آن وجود دارد، از شمول حکم این بند مستثنی است. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

سایر درآمدها

ماده ۱۷- به‌منظور افزایش درآمدهای دولت اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- تمامی وجوهی که به‌عنوان جزای نقدی یا جریمه بابت جرمها و تخلفات توسط مراجع قضائی، شبه‌قضائی، انتظامی و اداری و شرکتهای دولتی به‌موجب قوانین اخذ و به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود، به‌عنوان درآمد عمومی دولت تلقی می‌گردد و دستگاههای وصول‌کننده این درآمدها حق استفاده مستقیم از آن را به‌عنوان درآمد اختصاصی یا درآمد- هزینه ندارند. دولت مکلف است نیازمندی اعتباری دستگاههای مذکور را متناسب با ارقام و اعتبارات موجود و در حدود درآمدهای وصولی دولت در لوابیح بودجه سنواتی از محل اعتبارات بودجه عمومی کشور پیش‌بینی نماید.

ب- ایجاد درآمد اختصاصی جدید (به‌استثنای دانشگاهها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری) و اختصاصی نمودن درآمدهای عمومی موجود به هر نحو، در طول اجرای برنامه جز در مواردی که در این قانون تصریح شده است، ممنوع می‌باشد. ایجاد

درآمدهای جدید به صورت درآمد- هزینه امکان پذیر است.

تبصره- مقصود از درآمد- هزینه عبارت است از: در قوانین بودجه سنواتی مبلغی به عنوان درآمد توسط دستگاهی پیش بینی می شود و مصرف و هزینه آن درآمد برای همان دستگاه اختصاص می یابد.

پ- سازمان مکلف است نسبت به طراحی و استقرار نظام نوین درآمد- هزینه استان ها با هدف افزایش پایدار درآمدهای استانی و بهبود تعادل های استانی در چهارچوب سازوکارهای انگیزشی کارا و اثربخش از طریق تفکیک وظایف و اختیارات دستگاه های اجرایی ملی و استانی و بازگشت نظام مند درآمدهای مازاد وصولی به استان ها اقدام نماید. آیین نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت کشور تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

اعتبارات هزینه ای

ماده ۱۸- به منظور کاهش هزینه های جاری، ارتقای بهره وری منابع و ارتقای شفافیت در هزینه کرد دستگاه های اجرایی اقدامات زیر انجام می شود:

الف- سازمان مکلف است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به استقرار تدریجی نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در دستگاه های اجرایی ارائه دهنده خدمت و محصول اقدام نماید، به نحوی که پیش بینی و پرداخت اعتبارات بر اساس فعالیت ها (محصولات و خدمات) متناسب با قیمت تمام شده و حجم فعالیت صورت گیرد.

آیین نامه اجرایی این بند شامل اعطای اختیارات به مدیران اجرایی و سازوکارهای تشویقی و همچنین معیارها و فهرست دستگاه های اجرایی مشمول این حکم و ضوابط اجرایی مربوط با پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ب-

۱- حقوق، مزایا و دریافتی اعضای هیأت علمی و قضات مشمول قوانین استخدامی خاص خود است.

۲- حقوق، مزایا و دریافتی کارکنان وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و نیروهای مسلح مشمول قوانین مربوط است.

تبصره- افزایش سقف دریافتی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و تصویب شورای حقوق و دستمزد، صرفاً برای مشاغل حساس و خاص یا مشاغل دارای شرایط خاص (و نه دستگاه خاص) از جمله در حوزه عملیاتی صنعت نفت و دریانوردی بلامانع است.

پ- در کلیه موارد قانونی، اعطای کمک به بخش غیردولتی با رعایت بند «الف» ماده (۳۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۲/۴ در صورتی مجاز است که در راستای مأموریت‌ها و وظایف دستگاههای مربوط و متناسب با قیمت تمام‌شده محصول، کالا یا خدمات و برنامه کمک ارائه‌شده، باشد. بخش غیردولتی نسبت به کمکهای دریافتی در مقابل دستگاه کمک‌کننده پاسخگو خواهد بود.

ت- ایجاد و تحمیل هرگونه بار مالی مازاد بر ارقام مندرج در قوانین بودجه سنواتی در دستگاه اجرایی، به اشکال مختلف تصویب‌نامه، بخشنامه، دستورالعمل، تغییر تشکیلات، تغییر احکام کارگزینی (به صورت تغییر ضرایب، جداول حقوقی و طبقه‌بندی مشاغل و افزایش مبنای حقوقی)، اعطای مجوز هر نوع استخدام و بکارگیری نیرو، خرید تضمینی، جبران زیان، جایزه صادراتی و نظایر آن ممنوع است. مسئولیت اجرای این حکم بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی و یا مقامات مجاز و مدیران مالی مربوط است.

تبصره- به منظور جلوگیری از افزایش تعهدات بودجه‌ای، هر نوع تصمیم‌گیری توسط دستگاههای اجرایی و مراجع تصمیم‌گیری و شوراها، هیأت‌های امنای دانشگاهها و مجامع عمومی شرکتهای دولتی، در مورد افزایش تعهدات بودجه، بدون پیش‌بینی عنوان تصمیم و بار مالی آن به صورت شفاف در قانون بودجه ممنوع است.

ث- سازمان مکلف است نحوه و میزان تأدیه بدهی دولت بابت تسهیلات بر عهده دولت را به صورت سالانه در جدول لوايح بودجه سنواتی درج نماید.

ج- ایجاد هرگونه تعهد مالی بدون تأمین اعتبار مورد نیاز برای صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌ای، شهرداری‌ها و سایر مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی ممنوع است.

طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ماده ۱۹- به منظور ساماندهی طرحهای عمرانی، کاهش زمان اجرای آنها و ارتقای بهره‌وری منابع اختصاص یافته به این بخش اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف-

۱- در اجرای بند (۳) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم دولت مکلف است نسبت به تعیین تکلیف طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از طرق مختلف از جمله مشارکت عمومی خصوصی در چهارچوب ماده (۲۰) این قانون و با رعایت سایر قوانین و مقررات مطابق آیین‌نامه‌ای که توسط سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، اقدام نماید.

۲- دستگاههای اجرایی نسبت به واگذاری طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی و انتفاعی و یا قابل واگذاری و یا قابل مشارکت با بخش عمومی یا خصوصی یا تعاونی مطابق قراردادهای نمونه ابلاغی سازمان اقدام نمایند.

ب- شروع ساخت طرحها یا زیرطرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و افزایش حجم طرحهای دارای مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) بدون اخذ مجوز ماده مزبور ممنوع و به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است.

همچنین تأمین اعتبار برای کلیه طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سایر جداول بودجه از جمله جدول متفرقه منوط به اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و انتقال به پیوست (۱) می‌باشد.

ماده ۲۰- دستگاههای اجرایی مکلفند با همکاری سازمان، طرحهای جدید، نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرحهای سرمایه‌ای خود که قابل مشارکت با بخش خصوصی و تعاونی است را مشخص و از طریق روش رقابتی و شفاف مناقصه یا مزایده با رعایت موارد زیر اجرا نمایند:

الف- بهای محصول طرح (پروژه) در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت تابع الگوی مالی قرارداد مشارکت بوده و از شمول تعرفه‌گذاری مندرج در تمامی قوانین و مقررات مستثنی

سرمایه‌ای یا طرحهای سرمایه‌ای مربوط به هر دستگاه اجرایی با درخواست آن دستگاه و تأیید سازمان، صرف مشارکت در زیر طرح (پروژه) های همان دستگاه و همان فصل در بخشهای خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی می‌شود.

ج- دستگاههای اجرایی مجازند با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی نسبت به عقد قراردادهای بهره‌برداری بلندمدت از زیرساخت‌های تکمیل شده و همچنین طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرحهای سرمایه‌ای آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری مشروط به عدم تغییر کاربری آن اقدام نمایند.

ح- سازمان مجاز است از خدمات مشاوران ذی‌صلاح برای بررسی طرحهای دارای توجیه فنی اقتصادی، زیست‌محیطی و پدافند غیرعامل و نظارت بر اجرای طرحها استفاده نماید.

خ- در صورتی که خیرین با پیشنهاد دستگاه اجرایی ذی‌ربط و موافقت سازمان، طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را اجرا یا تکمیل نمایند و بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) به‌جای اعتبارات دولتی در این طرحها هزینه نمایند، از اعتبار مالیاتی حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) و حداکثر پنجاه درصد (۵۰٪) هزینه‌ای که انجام داده‌اند، برخوردار می‌شوند.

در مورد طرح (پروژه) هایی که حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) آن به‌صورت خیرساز انجام شده و مابقی آن در تعهد دولت است، چنانچه خیر طرح را با موافقت دستگاه و سازمان به اتمام برساند، هزینه انجام شده، به‌طور صددرصد (۱۰۰٪) به‌عنوان دیون و اعتبار مالیاتی محسوب می‌گردد.

آیین‌نامه اجرایی این بند شامل طرح (پروژه) های مشمول، زمان‌بندی اجرایی و میزان برخورداری از اعتبار مالیاتی با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۲۱- سازمان مکلف است سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور موضوع ماده (۳۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ را ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، با رویکرد مدیریت (کنترل) نهائی طرح اجرا شده مبتنی بر شاخصهای قیمت تمام شده، کیفیت و زمان اجرا، بازنگری نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند. پس از تصویب سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور، تمامی دستگاههایی

که به نحوی از وجوه عمومی کشور استفاده می کنند، مشمول سند مذکور می شوند.

ماده ۲۲- با هدف رعایت استانداردهای زیست محیطی اقدامات زیر انجام می شود:

الف- کلیه طرح (پروژه) های بزرگ جدید و طرحهای توسعه ای بزرگ که توسط دستگاههای اجرائی، بخشهای خصوصی، تعاونی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در پهنه سرزمین از جمله مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی اجرائی می شود، باید قبل از اجرا بر اساس شاخصها، ضوابط و معیارهای زیست محیطی که به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست می رسد، توسط سازمان حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی اثرات زیست محیطی قرار گیرد. سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است نظر خود را دایر بر تأیید یا عدم تأیید طرح (پروژه) ها با ذکر علل عدم تأیید، ظرف سه ماه به صورت کتبی اعلام کند. در صورت عدم کفایت سه ماه سازمان حفاظت محیط زیست می تواند مهلت را دو ماه دیگر تمدید نماید. عدم اعلام نظر ظرف مهلت مقرر به منزله تأیید است. آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر مصادیق طرح (پروژه) های مشمول ارزیابی، ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه می شود و پس از تأیید شورای عالی محیط زیست به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره- چنانچه در مهلت مقرر اظهار نظر نشود و از این جهت منجر به خسارت زیست محیطی بشود، مدیران مسؤول ذی ربط مسؤولیت جبران خسارت را بر عهده دارند.

ب- دستگاههای اجرائی مکلفند طرحهای کلان توسعه ای خود را مورد ارزیابی راهبردی زیست محیطی قرار داده و گزارش آن را برای تأیید به سازمان حفاظت محیط زیست ارسال نمایند. آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر تعریف طرحهای کلان توسعه ای، توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

پ- سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است از طریق آزمایشگاههای معتمد و همکار، بر میزان آلاینده گی و ارزیابی خوداظهاری واحدهای آلاینده و واسنجی (کالیبراسیون) تجهیزات پایش آلاینده های منابع زیستی نظارت نماید. پرداخت تعرفه خدمات مذکور بر عهده واحدهای مشمول می باشد. آیین نامه اجرائی این بند مشتمل بر تعیین شاخصها و معیارهای زیست محیطی و تعرفه های ارائه خدمات به واحدهای مشمول،

توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ف- به استناد بند (۸) سیاست های کلی محیط زیست و به منظور توسعه اقتصاد سبز و صنعت کم کربن و تقویت سازگاری و کاهش آسیب های ناشی از تغییر اقلیم، سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری وزارتخانه های نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت، راه و شهرسازی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به تدوین برنامه مدیریت تغییرات اقلیمی کشور طی سال اول برنامه اقدام و ترتیبات قانونی مورد نیاز را اعمال نماید.

ث- به منظور دستیابی به محیط زیست مطلوب برای آحاد جامعه در طول اجرای برنامه:

۱- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است حداکثر تا پایان سال دوم برنامه با همکاری سازمان و سایر دستگاه های اجرایی مرتبط، نسبت به ارزش گذاری اقتصادی منابع زیست محیطی، تعیین هزینه خسارات زیست محیطی و نحوه تخصیص آن برای طرح های زیست محیطی بر اساس آیین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران می رسد، اقدام نماید.

۲- به منظور جلوگیری از شیوع بیماری های واگیر انسانی و حیوانی و ارتقای سطح بهداشت عمومی شهرها و روستاهای کشور، وزارت کشور مکلف است با همکاری وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، شهرداری ها و دهیاری ها و سازمان های مردم نهاد و با رویکرد بهره گیری از ظرفیت تشکلهای سازمان های مردم نهاد، نسبت به تهیه و تدوین برنامه اجرایی جامع مشتمل بر تعیین نقش و وظیفه هر یک از دستگاهها در مهار جمعیت حیوانات پرنده زن ناقل بیماری به انسان اقدام نماید.

ج- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است در چهارچوب قوانین به منظور تثبیت کانون های تولید گرد و غبار، برنامه های کوتاه مدت و میان مدت پیشگیری، سازگاری و مقابله با پدیده گرد و غبار در کشور را در قالب برنامه جامع مقابله با پدیده گرد و غبار و برنامه عمل دستگاه های اجرایی مرتبط، تهیه نماید و به تصویب هیأت وزیران برساند و گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس ارسال نماید.

ج- به منظور حفظ محیط زیست و سلامت عمومی از آثار زیانبار پسماندها و مدیریت مسئولانه منابعی که پسماندها از آن تولید می شوند:

۱- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری وزارتخانه های کشور، صنعت، معدن و تجارت، نیرو، نفت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی «برنامه ملی راهبردی مدیریت پسماندها» را با رویکرد اصلاح الگوی تولید و مصرف، کاهش حداکثری تولید پسماندها، تفکیک از مبدأ و پیاده سازی نظام اقتصاد چرخشی در چرخه مدیریت پسماندها در پایان سال اول برنامه تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند. دستگاه های ذی ربط مکلفند در طول سال های اجرای برنامه به گونه ای عمل نمایند که «برنامه ملی راهبردی مدیریت پسماندها» در کلان شهرها و شهرهای استان های شمالی به صورت کامل اجرایی گردد.

۲- با هدف حمایت از واحدهای تولیدکننده مواد و انرژی از پسماندها، صنایع بزرگ نظیر سیمان و فولاد مکلفند بخشی از انرژی مورد نیاز خود را به ویژه در ماههای اوج مصرف انرژی به صورت خرید تضمینی، از سوخت جامد مشتق شده از پسماندها تأمین نمایند. همچنین وزارت نیرو ملزم به خرید تضمینی انرژی برق تولیدی از پسماندها، وزارت نفت ملزم به خرید تضمینی یا صدور مجوز فروش مواد سوختی مایع تولیدی از پسماندها و وزارت جهاد کشاورزی ملزم به خرید تضمینی کودهای آلی حاصل از فرایندهای بازیافت پسماندها می باشند.

۳- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است سامانه یکپارچه مدیریت پسماندها را با هدف پایش و نظارت بر کلیه اقدامات مدیریتی پسماندها در کشور تا پایان سال اول برنامه ایجاد کند.

تبصره- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری وزارتخانه های کشور، صنعت، معدن و تجارت، نیرو، نفت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آیین نامه اجرایی این بند را تا پایان سال اول برنامه تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ماده ۲۳- هزینه خدمات مدیریت طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای شرکت

ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران، شرکت مادر تخصصی توسعه و تجهیز مراکز بهداشتی درمانی و تجهیزات پزشکی کشور و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور تا دو و نیم درصد (۲/۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذی ربط با احتساب کل وجوه دریافتی از بودجه عمومی اعم از وجوه نقد، اسناد خزانه و اوراق مشارکت، تعیین و از محل اعتبارات دستگاه مربوط پرداخت می‌شود.

تعهدات و بدهی‌ها

ماده ۲۴- به منظور نظم بخشی به تعهدات و تأدیه بدهی‌های دولت اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- ایجاد هرگونه بدهی یا تعهد توسط دستگاههای اجرایی صرفاً با رعایت شاخص پایداری بدهی‌های دولت منوط به تأیید سازمان است. سقف مانده بدهی دولت و شرکتهای دولتی با احتساب بدهی به صندوق توسعه ملی در طول سالهای اجرای برنامه حداکثر چهل درصد (۴۰٪) از تولید ناخالص داخلی است که سهم بدهی دولت حداکثر هجده واحد درصد این سهم می‌باشد. دولت مکلف است سقف مجاز صدور تضمین نامه‌ها و تعهدنامه‌های صادرشده به عهده خود را در لوایح بودجه سالانه تعیین نماید و گزارش آن را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید. سازمان مکلف است تعهدات هر سال دولت را در سقف لوایح بودجه سنواتی درج نموده و برای تأدیه آن منابع لازم را پیش‌بینی نماید. تبصره- آن بخش از بدهی‌های دولت که به صورت اوراق مالی اسلامی ایجاد شود با ضریب هفت دهم (۰/۷) در محاسبات سقف بدهی منظور می‌شود.

ب- پذیرش بدهی‌های قطعی بر عهده دولت در موارد اختلاف، منوط به طی مراحل رسیدگی و حسابرسی ویژه مطالبات ادعایی اشخاص از دولت و ارائه شناسه تعهد دولت از سازمان است.

پ- دستگاههای اجرایی مکلفند اطلاعات مورد نیاز وزارت امور اقتصادی و دارایی را برای سنجش پایداری بدهی بخش عمومی ارائه نمایند.

ت- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است بدهی معوق به پیمانکاران طرحهای

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی را تا پایان سال اول برنامه منوط به رضایت آنان به اوراق بهادار تبدیل نموده و برای آنها جریان نقدی با سررسید مشخص تعیین کند. این اوراق با سررسید حداکثر پنجساله بر اساس برنامه‌ای که وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌کند به تدریج تا پایان برنامه، قابل معامله در بازار سرمایه خواهد شد.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است هر شش ماه یکبار گزارش عملکرد این بند را به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس ارسال نماید.

ث- سازمان نسبت به پرداخت بدهی‌های حسابرسی‌شده قانونی دولت به شهرداری‌ها، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و سازمان تأمین اجتماعی و قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء تا پایان برنامه، اقدام قانونی به عمل آورد. هرگونه تکلیف جدید به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها که منجر به افزایش هزینه شود و هرگونه معافیت و کاهش درآمد بدون تأمین منابع مالی آن ممنوع است.

شرکتهای دولتی

ماده ۲۵- به منظور ساماندهی و افزایش کارایی و اثربخشی شرکتهای دولتی و تسریع در واگذاری شرکتهای قابل واگذاری اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- به دولت اجازه داده می‌شود دارایی‌های ثابت شرکتهای دولتی دارای زیان انباشته موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومی و دارای زیان انباشته را که صددرصد (۱۰۰٪) سهام آنها متعلق به دولت یا متعلق به شرکتهای دولتی هستند، تا پایان سال دوم برنامه یکبار مورد تجدید ارزیابی قرار دهد. سهم دولت از مبالغ حاصل تجدید ارزیابی شرکتهای دولتی یادشده معاف از پرداخت مالیات بوده و باید حسب مورد به حساب افزایش سرمایه دولت یا شرکت دولتی سهامدار در شرکتهای دولتی یادشده موضوع این بند واریز شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است آیین‌نامه اجرائی این بند مشتمل بر چگونگی استهلاك دارایی‌های ثابت استهلاك‌پذیر تجدید ارزیابی‌شده را ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب- شرکتهای دولتی مکلفند تمامی طرحها و زیرطرح(پروژه)های سرمایه‌گذاری از محل منابع داخلی خود موضوع ماده (۸۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ را که مبلغ سرمایه‌گذاری آن بیش از شصت برابر سقف نصاب معاملات متوسط باشد، برای یکبار قبل از شروع به تأیید شورای اقتصاد برسانند.

پ- دولت مکلف است تا پایان سال اول برنامه با رعایت تبصره (۷۲) دائمی قانون بودجه سال ۱۳۵۲ اصلاحی ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ نسبت به بازنگری در ترکیب اعضای نمایندگی سهام خود در مجامع عمومی شرکتهای دولتی و شرکتهایی که دولت در آنها سهام مدیریتی یا کنترلی دارد با رویکرد رفع تعارض منافع اقدام قانونی لازم را انجام دهد.

ت- چهارچوب پاداش سالانه قابل پرداخت به مدیرعامل، اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل، مدیران شرکتهای دولتی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و شرکتهایی که دولت به نحوی در آنها سهام مدیریتی یا کنترلی دارد، مؤسسات اعتباری و بیمه‌ها با در نظر گرفتن اندازه و پیچیدگی فعالیت آنها و نیز معیارهایی نظیر میزان تحصیلات، رشته تحصیلی، سوابق تجربی و مدیریتی و کارآمدی و بهره‌وری با رعایت قوانین توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. حداکثر سقف پاداش یک‌ماه حقوق و مزایای قانونی می‌باشد.

فصل ۴- اصلاح نظام مالیاتی

ماده ۲۶- در اجرای بند (۴) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۴)- اهداف کمی سنج‌های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	درصد/سالانه	۱۰
نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای	درصد/سالانه	۸۰

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش سنج‌های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۲۷- به منظور افزایش سهم مالیات در بودجه عمومی کشور؛

الف- وضع هرگونه تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید بجز مواردی که به تشخیص مجلس منجر به افزایش یا رونق تولید و صادرات شود در سالهای برنامه ممنوع است. اعتبار مالیاتی موضوع ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش بنیان مشمول این بند نمی شود.

هرگونه نسخ، اصلاح و لغو احکام قانونی در حوزه مالیاتی با رعایت این بند صرفاً از طریق قوانین مربوط امکان پذیر است.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است به منظور شفافیت حمایت های مالیاتی، به صورت سالانه فهرست تمامی تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را تهیه و میزان درآمد از دست رفته دولت، ناشی از موارد مذکور را با توجه به استنادات قانونی مربوط به تفکیک محاسبه نماید. سازمان نیز مکلف به انتشار آن در قالب پیوست بودجه سنواتی است.

پ- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان، ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، لوایح قانونی مورد نیاز برای کاهش تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را به منظور جذابیت زدایی از فعالیت های غیرمولد، ساماندهی معافیت های غیرضرور و تقویت معافیت های منجر به رشد تولید، تنظیم و ارائه نماید.

ت- در اجرای بند (۴) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم مبنی بر رونق تولید و عدالت مالیاتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تا پایان سال اول برنامه تمهیدات قانونی انتزاع فرایندهای دادرسی مالیاتی از سازمان امور مالیاتی کشور و دادرسی بیمه از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ایجاد مراکز دادرسی مستقل مالیاتی و بیمه را فراهم نماید.

ث- بانک مرکزی، کلیه مؤسسات اعتباری، صندوق های قرض الحسنه و شهرداری ها، پلیس راهنمایی و رانندگی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (راهور فراجا) و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور در

اجرای قوانین مالیاتی را به صورت برخلاف در اختیار این سازمان قرار دهند. در صورت تخلف از این حکم مراجع مزبور مشمول محرومیت ماده (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱ خواهند بود. استفاده غیرقانونی از اطلاعات مذکور جرم، محسوب و متخلف به مجازات تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌گردد.

ج- معافیت بند «ب» ماده (۱۵۹) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران صرفاً برای فعالیت‌های تولیدی و معدنی واحدهای صنعتی و معدنی که پروانه بهره‌برداری یا قرارداد استخراج آنها طی دوره اجرای قانون مذکور صادر شده باشد، جاری است.

چ- در طول سالهای برنامه، ارقام ریالی موضوع مواد (۴۴)، (۴۶) و (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم و تبصره‌های آنها بر اساس شاخص قیمت مصرف‌کننده تعدیل و اعمال می‌شود.

فصل ۵- اصلاح صندوق‌های بازنشستگی (اصلاحات مدیریتی، مالی و سنجه‌ای)

ماده ۲۸- به منظور کاهش ناترازی مالی سازمان‌ها و صندوق‌های بازنشستگی و جلوگیری از ناپایداری مالی و همچنین کاهش وابستگی آنها به بودجه عمومی و ارتقای کیفیت و اصلاح ساختار بیمه‌های اجتماعی، از سال اول اجرای برنامه اقدامات زیر در صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشکری، تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاههای اجرایی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی انجام می‌گردد:

الف- دولت مکلف است در طول اجرای برنامه در قالب بودجه‌های سنواتی نسبت به تأدیه بدهی حسابرسی شده خود (وفق بند «ه» ماده (۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱) به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر اقدام نماید. تمام وجوه پرداختی و کمکهای دولت به صندوق‌های بازنشستگی، مازاد بر سهم کارفرمایی و سهم دولت و همچنین کلیه تضامین قانونی تأدیه نشده، به عنوان تأدیه بدهی دولت محسوب می‌شود.

صندوق بازنشستگی فولاد نیز در صورت طلب قانونی از دولت مشمول این حکم است. هرگونه کمک دولت در قالب بودجه سنواتی مازاد بر بدهی‌ها نیز به عنوان مطالبه دولت محسوب می‌شود. ایجاد هرگونه تعهد جدید برای سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر بدون تأمین منابع در طول اجرای برنامه

ممنوع می‌باشد. دیون موضوع این بند باید بعد از کسر کمکهای دولت در قوانین بودجه سنواتی به تأیید سازمان حسابرسی کل کشور رسیده باشد.

ب- دولت مکلف است در طول اجرای برنامه در قالب بودجه سنواتی نسبت به تأدیه بدهی حسابرسی شده خود به سازمان تأمین اجتماعی از محل تأدیه نقدی در بودجه سنواتی و اوراق بهادار قانونی و واگذاری سهام و اموال و دارایی‌های مازاد بر نیاز دولت در چهارچوب قوانین و نیز از طریق روشهای تهاتر، واگذاری سهام شرکتهای بورسی و غیربورسی سودده با رعایت سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴)، تهاتر میعانات گازی و نفتی، خوراک و انرژی واحدهای تولیدی متعلق به سازمان تأمین اجتماعی و شرکتهای تابعه، واگذاری اوراق بهادار اسلامی (رایج بازار پول و سرمایه) منتشرشده توسط دولت، اعطای ضمانتنامه‌های دولتی و امتیازات مورد توافق و واگذاری طرح (پروژه)های دارای توجیه اقتصادی با درصد پیشرفت بالا و سایر موارد قابل واگذاری با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی اقدام کند.

پ- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری سازمان، «ضوابط سرمایه‌گذاری سازمان‌ها و صندوق‌های بازنشتگی» را به منظور ارتقای ذخایر صندوق‌ها، حفظ حقوق و تعهدات بین‌نسلی بیمه‌شدگان، تقویت حاکمیت شرکتهای شفافیت در امور سرمایه‌گذاری‌ها، سودآوری و کارآمدسازی سبد سرمایه‌گذاری‌ها، کاهش بنگاهداری، تغییر رویکرد به سمت سرمایه‌گذاری‌های بورسی، مسئولیت‌پذیری هیأت مدیره و اصول تحلیل خطرپذیری (ریسک)، علاوه بر ضوابط مندرج در بند «ها» ماده (۱۵) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی ظرف شش‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ت- صندوق‌های بازنشتگی اعم از کشوری و لشکری و تأمین اجتماعی مکلفند کلیه سهام متعلق به خود و شرکتهای تابع و وابسته را که سهم صندوق‌های بازنشتگی و شرکتهای تابعه و وابسته در آنها بیش از بیست درصد (۲۰٪) و ارزش آن از سیصد برابر سقف نصاب معاملات متوسط (موضوع قانون برگزاری مناقصات) کمتر است حداکثر ظرف دو سال اول برنامه واگذار نمایند.

دولت مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، برنامه زمان‌بندی واگذاری را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند و گزارش آن را تقدیم مجلس نمایند و هر شش ماه یکبار گزارش واگذاری‌ها را به مجلس ارائه دهد. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است ترتیبات قانونی را به نحوی ساماندهی نماید تا به میزانی که دولت در هر سال تعیین می‌کند، واگذاری‌ها به نحو کامل، صحیح و قانونمند انجام شود.

ث- وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان، سازمان اداری و استخدامی کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، دستورالعمل نحوه احراز صلاحیت مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره شرکتهای تابع و وابسته صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری و لشکری و تأمین اجتماعی و همچنین افرادی که به نمایندگی صاحب سهم در شرکتهای مذکور به عنوان عضو هیأت مدیره/هیأت عامل معرفی می‌شوند را تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند.

هرگونه انتصاب در سمت (پست)های موضوع این بند از تاریخ ابلاغ دستورالعمل مذکور، بر اساس سازوکار آن خواهد بود. صندوق‌های مشمول این حکم مکلفند متصدیان فعلی سِمتهای موضوع این حکم را با شرایط عمومی و اختصاصی پیش‌بینی شده در دستورالعمل مذکور ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ دستورالعمل، تطبیق داده و نسبت به جایگزینی افرادی که شرایط مورد نظر را ندارند، اقدام نمایند.

مسئولیت اجرای این حکم با اعضای مجمع عمومی شرکتهای مشمول خواهد بود و متخلفان از اجرای آن به انفصال از خدمات دولتی و عمومی به مدت دو سال محکوم می‌شوند. سایر سهامداران حاضر در مجمع عمومی به غیر از نمایندگان صندوق‌های بازنشستگی موضوع این بند و نمایندگان کلیه مؤسسات و شرکتهای تابع و وابسته آنها از شمول این حکم مستثنی خواهند بود.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد بندهای «پ»، «ت» و «ث» این ماده را هر شش ماه یکبار به کمیسیونهای اقتصادی و اجتماعی مجلس ارسال نماید.

ج- کارفرمایان موضوع بند (۴) ماده (۲) قانون تأمین اجتماعی اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیردولتی، مشروط به عدم پوشش بیمه بازنشستگی در سایر صندوقها به ترتیب مقرر در ماده (۲۸) قانون مذکور می توانند در زمره مشمولان قانون تأمین اجتماعی قرار گیرند. آیین نامه اجرایی موضوع این بند شامل مشمولان، فرایند اجرائی، تعریف استمرار پوشش بیمه ای و دستمزد مبنای کسر حق بیمه توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

چ- ارائه دهندگان خدمات حمل و نقل بار و مسافر که از طریق سکو (پلتفرم) های مجازی به فعالیت مشغول بوده و بیمه بازنشستگی ندارند، مجاز به بیمه نمودن خود نزد سازمان تأمین اجتماعی هستند. آیین نامه اجرایی موضوع این بند به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ح- معافیت سهم کارفرما از پرداخت کسور بازنشستگی مازاد بر سی سال برای افرادی که سنوات بیمه ای آنان از تاریخ اجرای این قانون از سی سال بیشتر می شود، در قوانین و مقررات عام و خاص ملغی می گردد.

خ- در راستای پایداری صندوق های بیمه ای و بازنشستگی و کاهش وابستگی آنها به بودجه عمومی، ساماندهی معافیت های بیمه ای و ساماندهی اقشار تحت پوشش بیمه ای مشمول کمک دولت، معافیت های کامل بیمه ای در مورد بیمه شدگان بدون کارفرما در سازمان تأمین اجتماعی از جمله مشمولان قانون بیمه های اجتماعی قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه دار (کددار) مصوب ۱۳۸۷/۵/۱۸ و افراد موضوع بند «ض» تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور و بند «ب» ماده (۷) قانون هدفمند کردن یارانه ها مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی منوط به ارزیابی آزمون وسیع توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و قرار گرفتن در چهار دهک اول درآمدی است. در مورد بیمه شدگانی که در طول سالهای اجرای برنامه در دهکهای پنجم

به بعد قرار می‌گیرند، به ازای هر دهک افزایش، سالانه نیم واحد درصد از معافیت بیمه‌ای موجود کسر می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۵- معافیت بیست درصد (۲۰٪) سهم کارفرمایی موضوع قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی، برای کارفرمایانی که درآمد سالانه آنها از پانزده برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم بیشتر است، سالانه نیم واحد درصد در طول اجرای برنامه کاهش می‌یابد.

آیین‌نامه اجرایی این بند در مورد کارگاه‌های مشمول به وسیله وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. مشارکت دولت بابت سهم کارفرمایی در پرداخت حق بیمه مذکور معادل حداقل دستمزد و مازاد بر آن به طور کامل بر عهده کارفرما است.

۵- مدت خدمت وظیفه عمومی بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی موضوع تبصره (۱) ماده (۱۴) قانون کار مصوب ۱۳۶۷/۲ و همچنین مشترکان سایر صندوق‌ها با درخواست بیمه‌شده بر اساس حکم حقوقی زمان واریز در مورد کارمندان و آخرین دستمزد مبنای پرداخت حق بیمه در مورد مشمولان قانون کار یا میانگین مبالغ مذکور حسب مورد طی یک سال قبل از زمان درخواست، هر کدام که بیشتر باشد در سوابق بیمه‌ای آنان محاسبه می‌گردد. مبنای پرداخت حق بیمه، معادل درصدهای تعیین شده در هر صندوق با کسر درصد حق بیمه مربوط به درمان است. مشارکت دولت بابت سهم کارفرمایی در پرداخت حق بیمه مذکور معادل حداقل دستمزد، مطابق قوانین و مقررات موجود و مازاد بر آن به طور کامل بر عهده بیمه‌شده است.

۶-

۱- به منظور برقراری عدالت در پرداخت حقوق شاغلان و بازنشستگان و نیز متناسب سازی حقوق بازنشستگان با نود درصد (۹۰٪) حقوق و فوق‌العاده‌های مشمول

کسور شاغلان مشابه و همتراز، دولت مکلف است تا پایان سال سوم برنامه اقدام لازم را به عمل آورد. این افزایش از سال ۱۴۰۳ در سال اول معادل چهل درصد (۴۰٪) و در سالهای دوم و سوم هر کدام سی درصد (۳۰٪) مابه‌التفاوت تا نود درصد (۹۰٪) یادشده خواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این جزء به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۲- در راستای اجرای ماده (۹۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳۰ اصلاحات و الحاقات بعدی سازمان تأمین اجتماعی مکلف است در طول سه سال اول برنامه نسبت به متناسب‌سازی مستمری بازنشستگان غیرحداقل بگیر اقدام نماید به نحوی که در پایان سال سوم برنامه، نسبت مستمری بازنشسته به حداقل دستمزد همان سال، با نود درصد (۹۰٪) نسبت اولین مستمری بازنشستگی به حداقل دستمزد سال برقراری مستمری، متناسب گردد.

این متناسب‌سازی در سال اول به میزان چهل درصد (۴۰٪) و در سالهای دوم و سوم هر کدام سی درصد (۳۰٪) مابه‌التفاوت تا نود درصد (۹۰٪) یادشده خواهد بود. این حکم نافذ حقوق حداقل بگیران مطابق قوانین مربوط از جمله ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی نخواهد بود.

۳- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به متناسب‌سازی پرداختی مستمری بازنشستگی صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر بر اساس محاسبات بیمه‌ای و در چهارچوب بندهای (۳) و (۴) سیاستهای کلی تأمین اجتماعی، متناسب با اعتبار دریافتی در بودجه‌های سنواتی اقدام قانونی به عمل آورد.

۴- برقراری مستمری بازنشستگان برای کلیه بیمه‌شدگان صندوق‌های بازنشستگی (اعم از کشوری، لشکری، تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی دستگاهها، نهادها و بانکها) بر مبنای میانگین دو سال آخر خدمت منتهی به بازنشستگی دریافتی که دارای کسور بازنشستگی با اعمال ضریب حقوق سال بازنشستگی است، می‌باشد.

تبصره ۱- موارد زیر در صورت مزایای بیشتر از این ماده باید اعمال شود:

۱- بازنشستگانی که مشمول قوانین خاص خود می‌باشند.

۲- بازنشستگانی که مشمول حکم بند «ب» ماده (۱۸) این قانون می‌شوند.

۳- ایثارگرانی که مشمول قوانین و مقررات خاص خود می‌باشند.

تبصره ۲- معافیت از پرداخت کسور بیمه‌شدگان پس از سی سال خدمت، مانع از اعمال کامل مستمری بر مبنای دریافتی دو سال آخر خدمت منتهی به بازنشستگی با ضریب مذکور در سال آخر خدمت نمی‌باشد.

ماده ۲۹- به منظور کاهش ناترازی صندوق‌های بازنشستگی و تقویت توان صندوق‌ها در انجام تکالیف محول‌شده از ابتدای سال اول اجرای برنامه:

۱- بیمه‌پردازی که بیش از ۲۸ سال تمام سابقه بیمه‌پردازی دارند به سنوات الزامی بیمه‌پردازی آنان برای بازنشستگی اضافه نمی‌گردد.

۲- بیمه‌پردازی که از ۲۵ تا ۲۸ سال تمام سابقه بیمه‌پردازی دارند به سنوات الزامی بیمه‌پردازی آنان برای بازنشستگی به‌ازای هر سال تا زمان بازنشستگی دو ماه اضافه می‌گردد.

۳- بیمه‌پردازی که از ۲۰ تا ۲۵ سال تمام سابقه بیمه‌پردازی دارند به سنوات الزامی بیمه‌پردازی آنان برای بازنشستگی به‌ازای هر سال تا زمان بازنشستگی سه‌ماه اضافه می‌گردد.

۴- بیمه‌پردازی که از ۱۵ تا ۲۰ سال تمام سابقه بیمه‌پردازی دارند به سنوات الزامی بیمه‌پردازی آنان برای بازنشستگی به‌ازای هر سال تا زمان بازنشستگی چهار ماه اضافه می‌گردد.

۵- بیمه‌پردازی که مطابق قوانین کمتر از ۱۵ سال تمام سابقه بیمه‌پردازی دارند به سنوات الزامی بیمه‌پردازی آنان برای بازنشستگی پنج‌سال اضافه می‌گردد.

تبصره ۱- اجرای تمام یا بخشی از احکام فوق‌الذکر مشروط بر آن است که سن بیمه‌پرداز در زمان بازنشستگی برای مردان از ۶۲ سال و برای زنان از ۵۵ سال بیشتر نباشد. در هر حال حداکثر سنوات الزامی بیمه‌پردازی برای بازنشستگی برای مردان ۳۵ سال و برای زنان ۳۰ سال خواهد بود.

تبصره ۲- اصلاحات فوق در قوانین مربوط به صندوق‌های بازنشستگی به‌استثنای صندوق‌هایی که حداقل سنوات الزامی بیمه‌پردازی برای بازنشستگی بیمه‌شدگان آنها از ارقام مذکور در تبصره (۱) بیشتر است به‌صورت دائمی خواهد بود.

تبصره ۳- ایثارگران، معلولان و شاغلان در مشاغل سخت و زیان‌آور مشمول قوانین خاص خود هستند.

تبصره ۴- اشخاص موضوع این حکم با رضایت خود و موافقت دستگاههای ذی ربط می توانند علاوه بر زمانهای مذکور در اجزای (۲) تا (۵) این بند تا سقف سن مقرر در قوانین مربوط حسب مورد به خدمت ادامه دهند.

تبصره ۵- چنانچه دستگاهها به خدمات برخی از کارکنان نیاز نداشته باشند حسب مورد می توانند بدون لحاظ زمانهای مذکور در اجزای (۲) تا (۵) با پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه و موافقت معاون اول رئیس جمهور بر اساس قوانین مربوط نسبت به صدور احکام بازنشستگی آنان اقدام کنند.

تبصره ۶- افرادی که بنا به تقاضای خود مایل به بازنشستگی بدون رعایت موعد فوق الذکر باشند، بازنشستگی آنها مطابق قوانین مربوط و بدون رعایت اجزای (۲) تا (۵) بلامانع است و حقوق بازنشستگی آنان متناسب با سنوات مندرج در اجزای مذکور (به نسبت سنوات بیمه پردازی آنها به سنوات الزامی بیمه پردازی برای بازنشستگی آنها) برقرار می شود. آیین نامه اجرایی این ماده ظرف شش ماه توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

فصل ۶- تأمین اجتماعی، سیاست‌های حمایتی و توزیع عادلانه درآمد

ماده ۳۰- در اجرای بندهای (۱) و (۵) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۵)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی نظام تأمین اجتماعی، سیاست‌های حمایتی و توزیع عادلانه درآمد

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ضرب جینی	-	۰,۳۵
ضرب پوشش بیمه‌های اجتماعی	درصد	۷۶
نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش روستایی	نسبت	۹,۳
نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش شهری	نسبت	۱۰,۳
فقر مطلق	درصد	۰

سازمان مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۳۱- به منظور توسعه عدالت اقتصادی و بهبود توزیع درآمد اقدامات زیر تا پایان سال اول برنامه انجام می‌شود:

الف- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مجاز است در سقف منابع مربوط در قوانین بودجه سنواتی با طراحی و استقرار نظام تأمین اجتماعی چندلایه، مبتنی بر آزمون وسع با هدف کاهش فقر مطلق و بهبود توزیع درآمد و با شناسایی اقشار کم‌درآمد تا دهک هفتم درآمدی با رویکرد اجتماع‌محور نسبت به ارائه اقلام ضروری، در قالب بسته معیشتی پایه به خانوارهای کم‌درآمد به صورت کالا برگ الکترونیکی مازاد بر یارانه‌های قانونی اقدام نماید.

ب- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با رعایت جزء (۳) بند «الف» ماده واحده قانون برخی احکام مربوط به اصلاح ساختار بودجه کل کشور مصوب ۱۴۰۰/۴/۱،

پنجره واحد خدمات حمایتی و پرونده الکترونیک رفاهی افراد یا خانوار را به طور کامل راه اندازی نماید. دستگاههای اجرایی که به هر شکل از اقشار آسیب پذیر حمایت می کنند مکلفند تمامی حمایت های نقدی و غیر نقدی خود را از طریق این پنجره ارائه دهند. متقاضیان دریافت حمایت ها نیز باید از این طریق برای دریافت حمایت های مذکور اقدام کنند.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون اجتماعی و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

پ- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در چهارچوب سیاست های کلی تأمین اجتماعی با بهره گیری از شرکتهای مردمی نسبت به ایجاد بانک زمان برای ارائه خدمات رایگان به افرادی که نیاز به مراقبت های ویژه از جمله نگهداری سالمندان و معلولان دارند، اقدام نماید تا پس از جذب افراد علاقمند به ارائه خدمات به نسبت میزان و نوع ارائه خدمات در هنگام نیاز خود یا افراد معرفی شده از سوی ایشان مورد حمایت قرار گیرند.

ت-

۱- با توجه به شأن و منزلت خانواده معظم شهدا و ایثارگران و ضرورت توسعه خدمت رسانی به ایشان، دولت مکلف است از طریق مراجع ذی ربط و با هدف تقویت عدالت و حمایت هدفمند، ارتقای اثربخشی و افزایش رضایت مندی جامعه هدف در ارائه خدمات، اقدام قانونی لازم را جهت اصلاح و تجمیع کلیه قوانین و مقررات موجود در حوزه خدمات رسانی به ایثارگران از جمله قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران مصوب ۱۳۸۶/۴/۳، قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز از کارافتاده و مفقودالثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰، قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ تا پایان سال اول برنامه با رعایت ترتیبات قانونی به عمل آورد.

۲- مواد (۸۶) تا (۹۱) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ با رعایت موارد ذیل تنفیذ می گردد:

۱-۲- حکم مربوط به سقف خالص پرداختی حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی ها از هر محل و تحت هر عنوان شامل معافیت بیمه بازنشستگی و معافیت

مالیاتی موضوع مواد (۳۷) و (۵۶) قانون «جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران»، شامل ایثارگران نمی‌شود.

۲-۲- مزایا و امتیازات قوانین ایثارگران در طول اجرای برنامه به جانبازان و شهدای مدافع حرم و همچنین جانبازان و شهدای امنیت تسری می‌یابد.

ث- دولت مکلف است در طول اجرای برنامه علاوه بر پرداخت یارانه فعلی، هر سال حداقل مستمری خانوارهای مددجویان تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور را متناسب با سطح محرومیت بر مبنای متوسط بیست درصد (۲۰٪) حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار، در چهارچوب بودجه سنواتی و از محل درآمد قانون هدفمند کردن یارانه‌ها با حذف خانوارهای پردرآمد و در قالب ردیف مستقل از طریق دستگاههای مذکور تأمین و پرداخت نماید.

تبصره- کمیته امداد امام خمینی (ره) مطابق اساسنامه خود در مورد این بند اقدام می‌نماید.

ج- کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور مکلفند با هدف توانمندسازی و ایجاد درآمد پایدار، افراد تحت پوشش خود و همچنین افراد کم‌درآمد جامعه را در طرحهای اشتغال خرد و خانگی با رویکرد زنجیره‌های تولیدی و تعیین سهم در رشد تولید ملی، دارای شغل پایدار نمایند. دولت مکلف است منابع مورد نیاز شامل تسهیلات قرض‌الحسنه بانکی، کمکهای خیرین، نهادهای عمومی و ستادها و بنیادهای انقلاب اسلامی را با در نظر گرفتن سرانه قابل قبول اشتغال در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

فصل ۷- امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی

ماده ۳۲- در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و بندهای (۶) و (۱۱) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تأمین امنیت غذایی پایدار و غذای سالم و با کیفیت برای آحاد جامعه، پایداری مناطق روستایی و عشایری و توزیع متعادل جمعیت بین مناطق روستایی و شهری و تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۶)- سنجه عملکردی امنیت غذایی و ارتقای تولید محصولات کشاورزی

هدف کمی	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۹۰	درصد (در پایان برنامه)	متوسط وزنی ضریب خودکفایی محصولات اساسی کشاورزی (گندم-جو- برنج، حبوبات- گوشت قرمز و سفید و شکر)
۴۰	درصد (در پایان برنامه)	متوسط وزنی ضریب خودکفایی محصولات اساسی کشاورزی (ذرت و دانه‌های روغنی)
۵۰	درصد (در پایان برنامه)	افزایش بهره‌وری در واحد سطح
۱۵	درصد (سالانه)	افزایش سهم ارزش افزوده فراوری محصولات کشاورزی از ارزش افزوده بخش کشاورزی
۱۰	درصد (سالانه)	کاهش سهم هر یک از محصولات دارای آلاینده‌های غیرمجاز از محصولات پرمصرف
۵ (انتهای برنامه، کاهش واردات به ۲۵ درصد می‌رسد)	درصد (سالانه)	کاهش واردات نهاده‌های دامی تراریخته

هدف کمی	واحد متعارف	سنجه عملکردی
(افزایش سالانه حداقل ۴ درصد، در پایان برنامه حداقل ۲۰ درصد)	درصد	سهم جوجه سویه آرین از سویه‌های موجود برای جوجه‌ریزی مرغ گوشتی
(افزایش سالانه حداقل ۱۰ درصد در پایان برنامه حداقل ۵۰ درصد)	درصد	سهم بازار داخلی مرغ سایز (مرغ سلامت‌محور)
۱/۸	میلیون تن (در پایان برنامه)	حجم تولید و صید محصولات شیلاتی
حداقل ۵۰ (افزایش سالانه حداقل ۱۰ درصد)	درصد (در پایان برنامه)	سهم بذور دورگه (هیبریدی) تولید داخل
حداقل ۷۰ (افزایش سالانه حداقل ۱۰ درصد)	درصد (در پایان برنامه)	سهم واکسن طیور تولید داخل
حداقل ۱۰	میلیون تن (در پایان برنامه)	تولید محصولات گلخانه‌ای
حداقل ۲	درصد (در پایان برنامه)	سهم سطح زیر کشت محصولات زیستی (ارگانیک)
۲	میلیون هکتار (در پایان برنامه)	توسعه کشاورزی فراسرزمینی
حداقل ۲۰	درصد (در پایان برنامه)	سهم کشاورزی قراردادی از تولیدات کشاورزی کشور
۱۰۰	هزار هکتار (سالانه)	تهیه نقشه‌های مدیریت‌پذیر و درجه‌بندی و ارزیابی تناسب اراضی کشاورزی
حداقل ۲۰	درصد (در پایان برنامه)	کاهش فرسایش خاک

هدف کمی	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۷۰	هزار هکتار (سالانه)	توسعه و ایجاد شبکه‌های آبیاری و زهکشی درجه ۳ و ۴ در پایاب سدها و احداث آبراهه (کانال) های عمومی و انتقال آب کشاورزی با لوله
۲۰۰	هزار هکتار (سالانه)	استقرار سامانه‌های نوین آبیاری (تحت فشار) در اراضی کشاورزی
۱۵۰	هزار هکتار (سالانه)	استقرار سامانه‌های نوین آبیاری زیرسطحی هوشمند با کاهش مصرف آب کشاورزی تا ۵۰ درصد و بهره‌وری تولید ۱/۵ برابر
حداقل ۵ درصد سالانه، در انتهای برنامه حداقل ۲۵ درصد	درصد (سالانه)	افزایش و تقویت ایستگاهها و سامانه‌های هواشناسی کشاورزی
۶۰	هزار هکتار (سالانه)	تجهیز و نوسازی و زهکشی اراضی
۳	هزار کیلومتر (سالانه)	احیا، مرمت و بازسازی و لایروبی قنوات
۲۵	هزار کیلومتر (در پایان برنامه)	احداث جاده‌های دسترسی و بین مزارع
۲۰	میلیون هکتار (در پایان برنامه)	اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوانداری
۲۰	درصد (در پایان برنامه)	کاهش سطح کانون‌های بحرانی فرسایش بادی

هدف کمی	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۲۰	میلیون هکتار (در پایان برنامه)	مدیریت، حفظ، احیا و توسعه مراتع کشور
۲۰	درصد (در پایان برنامه)	افزایش ضریب پوشش حفاظت از جنگل‌ها و مراتع
۲۰	هزار هکتار (سالانه)	افزایش سطح زیر کشت زیتون

وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۳۳- به منظور افزایش ضریب خودکفایی و بهره‌برداری بهینه و یکپارچه از منابع و عوامل تولید، به ویژه منابع آب و خاک و نیز بهبود معیشت کشاورزان، روستاییان و عشایر، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری سازمان و سایر دستگاههای اجرایی ذی ربط بر اساس اسناد آمایش سرزمین و شرایط اقلیمی، متناسب با استعدادها و قابلیت‌های منطقه‌ای و مزیت‌های اقتصادی و با رعایت ملاحظات زیست‌محیطی و معیشت بهره‌برداران با رعایت سیاست‌های کلی نظام از جمله سیاست‌های کلی محیط زیست و منابع طبیعی نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف- برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) محصولات موضوع ماده (۳۱) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ را بر اساس یک برنامه پنج‌ساله تهیه و هر ساله تا سه ماه قبل از شروع سال زراعی در هر حوضه آبخیز و دشت، تعیین و کلیه حمایت‌های قیمتی و غیرقیمتی خویش را بر اساس این برنامه اجرا نماید.

برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) بر اساس شرایط اقلیمی و آب و خاک، محدودیت‌های کشت محصولات غیرراهبردی در اراضی مستعد محصولات راهبردی، کشت متراکم محصولات راهبردی در دشتهای حاصلخیز و مستعد، مزیت‌های نسبی، ارزش افزوده، شرایط اقتصادی و شرایط آب و هوایی و حد بهینه آن در کشور تعیین می‌شود.

ب- حمایت از کشاورزان متناسب با میزان رعایت برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) تعیین شده صورت می گیرد در غیر این صورت هرگونه حمایت مرتبط با برنامه مزبور به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است.

تبصره- به منظور جبران هزینه تحمیلی ناشی از مداخلات دولت در بازار از طریق قیمت گذاری تکلیفی، دولت مکلف است مابه التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت بازار که توسط وزارت جهاد کشاورزی تعیین می شود را در سقف منابع پیش بینی شده در بودجه سنواتی پرداخت نماید.

پ- تا سال پایانی اجرای این قانون نسبت به برنامه انتقال تدریجی حمایت های قیمتی و غیرقیمتی، فنی، مالی و تسهیلاتی بخش تولید محصولات کشاورزی و غذایی به انتهای زنجیره تولید (تولیدکننده) بر اساس کیفیت و کمیت محصول تولیدی و متناسب با برنامه بهینه تولید (الگوی کشت) اقدام قانونی به عمل آورد.

وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش عملکرد بندهای «الف»، «ب» و «پ» این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ف- برای تولید محصولات اساسی:

۱- وزارت جهاد کشاورزی حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به تولید و صادرات محصولات گلخانه ای بزرگ مقیاس در قالب شهرک های کشاورزی و قطب های کشاورزی مطابق با ضوابط قانونی و مقررات حاکم بر آنها و مناطق مربوط اقدام قانونی به عمل آورد.

۲- نسبت به تکمیل و اجرای طرح های پیشران کشاورزی به ویژه در حوزه آب و خاک از جمله اجرای گام (فاز) دوم طرح احیا و بهبود اراضی کشاورزی (۵۵۰ هزار هکتاری خوزستان و ایلام)، طرح جامع احداث و ساماندهی زیرساخت های منابع آب و خاک کشاورزی در استان های شمالی در سطح یک میلیون هکتار و تکمیل و توسعه و بهره برداری از طرح های گرمسیری و سردسیری با هماهنگی وزارت نیرو در قالب بودجه سنواتی و به میزان اختصاص منابع اقدام نماید.

۳- نسبت به بهره‌برداری از سامانه کشاورزی هوشمند پیشرفته آبیاری زیرسطحی (طرح نهاد پیشران)، مبتنی بر رطوبت‌رسانی، تغذیه خاک و هوارسانی زیرسطحی در اراضی کشت و صنعت کارون و اراضی کشاورزی بالای ده هکتار کل کشور در قالب بودجه سنواتی و به میزان اختصاص منابع به‌نحوی اقدام نماید که در اراضی مذکور، به‌صورت تدریجی، رأساً یا از طریق بخشهای دیگر از جمله خصوصی، تعاونی و غیردولتی مصرف آب کشاورزی حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) کاهش یابد و بهره‌وری تولید حداقل یک و نیم برابر ارتقا یابد و راه‌اندازی خطوط تولید خوراک دام (سیلاژ یونجه) به‌نحوی صورت پذیرد که وابستگی به واردات خوراک دام کاهش یابد.

۴- تعرفه آب مصرفی کشتهای گلخانه‌ای در نواحی و شهرکهای کشاورزی، نهالستان‌ها و ایستگاههای تولید بذر و نهال و بوستان‌های جنگلی سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور فارغ از هر منبع تأمین به نرخ مصوب فعالیت‌های کشاورزی محاسبه می‌گردد و مجتمع‌ها و شهرکهای کشاورزی از مزایای مندرج در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) بهره‌مند می‌شوند.

۵- نسبت به صرفه‌جویی سالانه یک درصد (۱٪) از مصارف کشاورزی آبهای زیرزمینی از طریق کشت ارقام مقاوم به خشکی و شوری و توسعه روشهای شورورزی در مناطق مستعد ساحلی کشور اقدام نماید.

۶- سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مجاز است با رعایت قوانین و مقررات از ظرفیت مجریان، بهره‌برداران، افراد بومی و محلی، روستاییان و سایر افراد واجد صلاحیت در قالب شرکتهای تعاونی جهت عملیات آبخیزداری و جنگل‌کاری در قالب نظام فنی و اجرایی و قراردادهای رسمی بدون ایجاد رابطه استخدامی استفاده نماید.

۷- برای کوچک‌سازی و افزایش اثربخشی نظام آموزش، پژوهش و فناوری بخش کشاورزی و بازتعریف نقش دولت و افزایش نقش بخش غیردولتی، ساختار سازمانی، وظایف و اختیارات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات) و مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی را برای ایفای کارکردهای مدیریت خلاق، توسعه و انتشار فناوری و نوآوری، با رعایت قوانین و مقررات و سیاست‌های کلی

نظام از جمله سیاست‌های کلی محیط زیست و منابع طبیعی، بازطراحی نموده و تا پایان سال اول برنامه به تصویب شورای عالی اداری برساند.

ج- برای افزایش بهره‌وری صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی، با رعایت ضوابط و مقررات مربوط نسبت به ادغام، اصلاح ساختار و کاهش تعداد و تنوع صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی موضوع ماده (۱۷) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی اقدام نماید.

چ- دولت مجاز است با هدف رساندن نسبت کفایت سرمایه بانک کشاورزی به حداقل هشت درصد (۸/۸)، اعتبار لازم جهت افزایش سرمایه نقدی بانک مزبور را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید. در صورت افزایش سرمایه دولت در بانک کشاورزی این بانک مکلف است حداقل معادل پنج برابر افزایش سرمایه مزبور را به بخش کشاورزی تسهیلات پرداخت نماید. وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و جهاد کشاورزی مکلفند گزارش عملکرد این بند را سالانه به مجلس ارسال نمایند.

ح-

۱- به منظور اختصاص کمک‌های فنی- اعتباری به تعاونی‌های تولیدی و ایجاد بازارچه‌های هفتگی و ایستگاههای عرضه مستقیم محصولات کشاورزی (با هدف کاهش قیمت کالا) شهرداری‌ها مکلفند بر اساس درخواست وزارت جهاد کشاورزی، فضاهای مناسب با قیمت کارشناسی جهت انجام امور فوق را در اختیار تولیدکنندگان روستایی و عشایر قرار دهند.

۲- بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، اقدامات مقتضی را به منظور تسهیل ورود بیمه‌های تجاری به فرایند بیمه مسئولیت مدنی شرکتها و مؤسسات ارائه‌دهنده خدمات فنی و مهندسی کشاورزی فناورانه و شرکتها و مؤسسات دانش‌بنیان به عمل آورد.

۳- صندوق بیمه کشاورزی مکلف است از طریق کارگزاری شرکت‌های بیمه محصولات اساسی (گندم، جو، برنج، حبوبات، گوشت قرمز و سفید، شکر، ذرت و دانه

های روغنی) را در مقابل خسارت‌های ناشی از سوانح طبیعی و حوادث، بیمه اجباری تمام‌خطر نماید. حق بیمه سهم کشاورز از محل مطالبات کشاورز و از محل اعتبار ردیف خرید تضمینی پرداخت می‌شود.

۴- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با رعایت ماده (۷) قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی نسبت به استقرار سامانه یکپارچه اطلاعات مکانی، توصیفی و بازار و ایجاد ساختار مناسب برای اشتراک‌گذاری داده‌های مختلف، در پیوند با سامانه جامع تجارت ایران تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید.

ماده ۳۴- به منظور افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی و جلوگیری از تعارض منافع، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی مجازند برای کارآمدسازی نظارت بهداشتی و فنی دولت بر کارخانه‌ها و کارگاههای تهیه مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی موضوع قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳۴۶/۴/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی و قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴/۳/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی و کارخانه‌های تولید و تهیه فراورده‌های خام دامی موضوع قانون سازمان دامپزشکی کشور مصوب ۱۳۵۰/۳/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی و قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید مصوب ۱۳۸۷/۱۲/۱۴، نسبت به صدور مجوز تأسیس کانون‌های مسئولان فنی و بهداشتی با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار اقدام نمایند.

آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های مذکور و با همکاری وزارت دادگستری و معاونت حقوقی ریاست جمهوری تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۳۵-

الف- شناسنامه‌دار کردن محصولات کشاورزی به منظور ایجاد قابلیت رهگیری و شناسایی مبدأ محصولات تولیدی و بهینه‌سازی مصرف نهاده‌ها در مبدأ توسط وزارت جهاد کشاورزی با مشارکت اتاق اصناف کشاورزی و منابع طبیعی ایران و سازمان نظام

مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی جمهوری اسلامی ایران انجام می گیرد.

ب-

۱- رهاسازی و کشت هرگونه محصول تراریخته تولیدشده در داخل یا خارج از کشور در اراضی کشور ممنوع است.

۲- انجام تحقیقات و پژوهش های آزمایشگاهی و گلخانه ای بر روی محصولات تراریخته در دانشگاهها، مؤسسات و مراکز پژوهشی و شرکتهای دانش بنیان با رعایت قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۷/۵/۷ مجاز است.

۳- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است در راستای سیاست های کلی سلامت محور و با هماهنگی سایر دستگاههای مرتبط، نظارت بر تولید و عرضه فراورده های غذایی که در تولید آن از محصولات تراریخته استفاده شده است را در چهارچوب قوانین و مقررات داخلی انجام دهد. کلیه واردکنندگان و تولیدکنندگان فراورده های غذایی و آشامیدنی که از مواد اولیه تراریخته استفاده می کنند مکلف به درج برچسب بر روی این محصولات هستند، در صورت عدم برچسب گذاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است مجوزهای بهداشتی واحدهای متخلف را تعلیق و متخلفین را به مراجع قانونی معرفی نماید.

۴- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است از طریق افزایش بهره وری، ترویج کشت محصولات علوفه ای و روغنی کم آب بر و متناسب با اقلیم کشور، اصلاح و بهبود روشهای نگهداری علوفه، ارتقای کیفیت خوراک دام و طیور و واردات محصولات غیر تراریخته، تا پایان برنامه واردات روغن، دانه های روغنی، نهاده های دامی و محصولات کشاورزی تراریخته را حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) کاهش دهد. همچنین وزارت جهاد کشاورزی مجاز است جهت کاهش وابستگی کشور به نهاده های دامی و استفاده از ظرفیت کارخانجات خوراک دام تا پایان برنامه و به صورت تدریجی و با همکاری تشکلهای سازمان های مربوط، خام فروشی نهاده های دام، طیور و آبزیان را تا پنجاه درصد (۵۰٪) کاهش دهد. واحدهای مرغداری، دامداری و آبزی پروری می توانند پس از اخذ

مجوزهای قانونی از وزارت جهاد کشاورزی نسبت به تولید خوراک آماده در واحد تولیدی خود اقدام نمایند.

وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس ارسال نماید.

ماده ۳۶- سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مکلف به حفظ، احیا و توسعه جنگل در چهارچوب طرح مدیریت پایدار جنگل و جنگلداری نوین می باشد. هرگونه بهره برداری چوبی از جنگل و برداشت درختان جنگلی ممنوع است.

تبصره ۱- برداشت درختان ریشه کن، شکسته و افتاده تجمعی ناشی از بروز عوامل طبیعی (طوفان، سیل، برف سنگین، لغزش و رانش وسیع) و آفت زده غیرقابل احیای جنگلها (خارج از مدیریت شهرداریها) و همچنین درختان خطرساز در حاشیه جاده های جنگلی و پارکهای جنگلی صرفاً توسط سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با تأیید رئیس سازمان مزبور انجام می گیرد.

تبصره ۲- سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مکلف است از طریق فراخوان و تعیین برنده با انعقاد قراردادهای دوره ای و مدت دار اقتصادی (بدون انتقال مالکیت) طرحهای زراعت چوب را در اراضی مناسب و عرصه های جنگلی فاقد پوشش و مخروبه (در مقیاس اقتصادی) و همچنین بهره برداری از درختکاری ها و جنگلهای دست کاشت سنواتی با هدف زراعت چوب بر اساس طرح مصوب از طریق سرمایه گذاری بخش خصوصی اجرا نماید.

فصل ۸- نظام مدیریت یکپارچه منابع آب

ماده ۳۷- در اجرای بند (۷) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۷)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی نظام مدیریت یکپارچه منابع آب بر مبنای سال آبی ۱۴۰۱

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
تأمین از منابع آب سطحی	میلیارد مترمکعب	۴۳/۴
تأمین از منابع آب زیرزمینی	میلیارد مترمکعب	۳۶/۷
تأمین از منابع آبهای نامتعارف (آب دریا و پساب)	میلیارد مترمکعب	۱/۷۷۴
کشاورزی	میلیارد مترمکعب	۶۵
شرب	میلیارد مترمکعب	۹/۲
صنعت	میلیارد مترمکعب	۳/۷
جبران تراز آب	میلیارد مترمکعب	۱۵
حفاظه محیط زیست	میلیارد مترمکعب	۱۰/۷

وزارت نیرو مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی نظام مدیریت یکپارچه منابع را سالانه به مجلس ارسال نماید.

نظام مدیریتی آب

ماده ۳۸- به منظور بهبود نظام تصمیم‌گیری، استقرار حکمرانی مطلوب منابع آب کشور، ایجاد وحدت رویه در انجام امور مربوط به اجرای سیاست‌ها و مدیریت به هم پیوسته منابع و مصارف آب در سطح ملی و حوضه‌های آبریز با اولویت مهار آبهای مرزی و حوضه‌ها و زیرحوضه‌های دربرگیرنده مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و تالاب‌ها اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- وزارت نیرو مکلف است با هدف مدیریت بخش آب، بر اساس مرزهای حوضه‌های آبریز کشور و نظام عادلانه توزیع آب، کاهش ساختارهای موازی و هزینه‌های

بالاسری، تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدی گری و رفع هرگونه تعارض منافع شرکتی تا پایان سال دوم برنامه، نسبت به تهیه برنامه اصلاح ساختار و اساسنامه های شرکتهای زیرمجموعه خود از طریق ادغام یا انحلال، اقدام نماید و پس از تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور آن را به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب- دولت (وزارت نیرو) مکلف است به منظور پایداری سرزمین و مدیریت یکپارچه تالابها و دریاچه های کشور نسبت به ایجاد سازوکارهای اجرایی لازم تا پایان سال اول برنامه برای اجرای برنامه عمل ملی حفاظت و مدیریت تالابها با اولویت اجرای برنامه های جامع مدیریت زیست بومی، تخصیص و تأمین نیاز آبی زیست محیطی و جلوگیری از برداشت غیرمجاز این حقابه با تأکید بر وظایف و اختیارات وزارتخانه های جهاد کشاورزی، نیرو و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و سازمان حفاظت محیط زیست و حتی المقدور با جلب مشارکت بهره برداران و جوامع محلی در دشتهای پیرامون تالابها و دریاچه ها اقدام نماید.

پ- طی سالهای اجرای این قانون به منظور تقویت و حفظ منابع آبی کشور وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) مکلف است، سالانه نیم درصد (۰/۵٪) از ارزش محصولات کشاورزی و غذایی پر آب بر صادراتی خلاف الگوی کشت را به عنوان عوارض، اخذ و هر سال نیم درصد (۰/۵٪) به این عوارض اضافه نماید تا در پایان سال پنجم میزان آن به دو و نیم درصد (۲/۵٪) برسد و درآمد حاصل از عوارض فوق را به ردیف مربوط درآمدی نزد خزانه داری کل کشور واریز نماید. هفتاد درصد (۷۰٪) درآمد حاصل از اجرای این بند به منظور احیای قنوت، افزایش بهره وری آب و محصولات کشاورزی، اجرای طرح (پروژه) های آبخیزداری و الگوی کشت در اختیار وزارت جهاد کشاورزی و سی درصد (۳۰٪) مابقی به منظور نصب شمارشگر (کتور) های هوشمند چاههای آب کشاورزی در اختیار وزارت نیرو قرار می گیرد. فهرست محصولات کشاورزی و غذایی مشمول این بند، به صورت سالانه توسط وزیر جهاد کشاورزی در ابتدای هر سال تهیه، تصویب و ابلاغ می گردد.

وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و امور اقتصادی و دارایی مکلفند گزارش عملکرد این بند را سالانه به مجلس ارسال نمایند.

ت- وزارت نیرو مکلف است در سال اول اجرای این قانون با رعایت مباحث مربوط به ترازنامه منابع آب و در راستای تعادل بخشی به سفره‌های آب زیرزمینی، بازار مبادله آبهای نامتعارف را با حفظ کاربری آب و جلوگیری از آلودگی و تخریب خاک ایجاد نموده و برای تشویق سرمایه‌گذاران، حمایت‌های لازم را از طریق اعطای مجوزها با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی، کمکهای فنی و اعتباری و استفاده از تسهیلات بانکی صورت دهد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر سازوکار این بازار، شرایط مبادله، حجم، دوره و نوع مصرف آب با پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری سازمان، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ث- هزینه‌های نقدی و غیرنقدی انجام شده توسط خیرین حقیقی و حقوقی در احداث، توسعه و تکمیل طرحهای آبرسانی و اجرای عملیات آبخیزداری و آبخوانداری و احیا و توسعه منابع طبیعی در چهارچوب طرحهای مصوب ملی و استانی با تأیید وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی (سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور)، به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود.

ج- وزارت نیرو مکلف است با همکاری دستگاههای ذی ربط، طرح جامع پیشگیری و پایش (کنترل) سیلاب کشور را با اولویت حوضه‌های آبریز با خطرپذیری بالا و با در نظر گرفتن وظایف دستگاههای مرتبط ظرف دو سال، تهیه و جهت اجرا و تأمین منابع اعتباری به سازمان و سازمان مدیریت بحران کشور ارائه نماید.

تبصره ۱- وزارت نیرو مکلف است ظرف یک ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، موقعیت نقاط گلوگاهی (سازه‌های تقاطعی فاقد آبگذری لازم برای عبور سیلاب) را جهت رفع انسداد، بهسازی و اصلاح شرایط فنی و هندسی سازه‌های مذکور به وزارتخانه‌های کشور و راه و شهرسازی به ترتیب برای سازه‌های تقاطعی درون شهری و برون شهری اعلام

نماید. وزارتخانه‌های کشور و راه و شهرسازی مکلفند ضمن اولویت‌بندی سازه‌های مذکور بر اساس خطرپذیری بالا، ظرف شش ماه نسبت به تهیه، تصویب و اعلام برنامه عملیاتی برای رفع انسداد، بهسازی و اصلاح شرایط فنی و هندسی این سازه‌ها اقدام و ظرف دو سال، برنامه مصوب را اجرائی نمایند. شهرداری‌ها مکلفند بر اساس اعلام برنامه وزارت کشور نسبت به اجرای طرح‌ها از محل منابع داخلی خود اقدام نمایند.

تبصره ۲- فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوانداری در راستای پیشگیری و مهار سیل از منشأ در سطح حوضه‌های آبریز بالادست توسط سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور از جمله اقدامات طرح جامع پیشگیری و پایش (کنترل) سیلاب کشور می‌باشد.

تبصره ۳- به منظور ارتقای عملی و کاربردی حفاظت از رودخانه‌ها و مدیریت سیل در کشور، رویکرد مدیریت جامع حوضه‌های آبریز با استفاده از انسجام نهادی و مشارکت مردمی الزامی است. مطالعه، برنامه‌ریزی، اجرا و پایش اقدامات حفاظت رودخانه‌ها و سایر مجاری آبهای سطحی و مدیریت سیل بر اساس آمایش حوضه‌ای صورت می‌پذیرد.

ج-

۱- وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی مکلفند با لحاظ طرح‌های مکمل از جمله شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی و فرعی و با هدف تعادل‌بخشی مثبت و افزایش بهره‌وری، تمامی طرح‌های در دست اجرای خود را بررسی و نسبت به اصلاح اهداف و عملیات طرح‌ها و زیرطرح (پروژه)‌های یادشده با هدف توجیه‌پذیر کردن آنها تا پایان سال اول اجرای این قانون اقدام نمایند.

طرح‌های آب ژرف در استان سیستان و بلوچستان مشمول بازنگری موضوع این جزء نمی‌گردد و به قوت خود باقی است.

۲- جهت مهار آبهای مشترک و مرزی و لایروبی اروندرود و انتقال آب شیرین از دریای عمان به مناطق شرقی و توسعه فناوری و عملیات حقاری و بهره‌برداری از آبهای ژرف به‌ویژه در استان سیستان و بلوچستان با مشارکت بخش غیردولتی و افزایش حقابه از رودخانه هیرمند اقدامات قانونی به‌عمل آید.

ح- وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و کشور و با بهره‌گیری از مشارکت‌های مردمی که سهم دولت از محل پیش‌فروش آب استحصالی در بودجه سنواتی درج می‌شود اقدامات لازم را به منظور افزایش حجم آب استحصالی کشور، حداقل به میزان پانزده درصد (۱۵٪) متوسط بلندمدت نزولات آسمانی سالانه (پنج درصد (۵٪) از محل مدیریت (کنترل) آبهای سطحی، پنج درصد (۵٪) از طریق آبخیزداری و آبخوانداری و پنج درصد (۵٪) از طریق استحصال آبهای جوی و سامانه‌های استحصال آب باران و کاهش تبخیر از سامانه‌های ذخیره، انتقال و توزیع آب) به عمل آورد. تعدیل یا اصلاح جدول شماره (۷) قانون (موضوع ماده (۳۷) این قانون)، متناسب با آب استحصالی از عملکرد این بند، به تصویب مجلس می‌رسد.

وزارت نیرو مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

مدیریت مصرف و بهره‌وری آب

ماده ۳۹- به منظور اصلاح الگوی مصرف بهینه آب و ارتقای بهره‌وری، اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- وزارت نیرو مکلف است تعرفه مشترکان خانوارهای کشور را به گونه‌ای اصلاح نماید که با رعایت مناطق جغرافیایی کشور، تعرفه مشترکان خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور تا سقف الگوی مصرف برابر صفر، مشترکان تا سقف الگوی مصرف به صورت یارانه‌ای و مشترکان پرمصرف (بالتر از الگوی مصرف) به صورت غیریارانه‌ای و بر اساس الگوی افزایش پلکانی (ای.بی.تی) تعیین شود. الگوی مصرف آب خانوارهای مذکور بر اساس سرانه مصرف و بر اساس تبصره (۴) ماده (۱) قانون توسعه و بهینه‌سازی آب شرب شهری و روستایی در کشور مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۲۴ محاسبه می‌شود.

۱- حق انشعاب و آب‌بهای مصارف تجاری و اداری حسب مورد مطابق آیین‌نامه اجرایی که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، محاسبه می‌گردد.

۲- معافیت یا تخفیف در تعرفه برای کاربری‌هایی که بر اساس قوانین، مشمول معافیت یا تخفیف هستند صرفاً در سقف الگوی مصرف یا ظرفیت قراردادی یا پروانه بهره‌برداری و کاربری تعیین می‌شود و محاسبه تعرفه مازاد بر مصرف مذکور بر اساس قوانین موضوعه صورت می‌پذیرد.

۳- شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات آب و فاضلاب مکلفند نسبت به تأمین و نصب ابزار اندازه‌گیری دارای استاندارد معتبر برای مشترکین جدید شهری و روستایی اقدام کنند. به شرکتهای مزبور اجازه داده می‌شود نسبت به تعویض این ابزار برای مشترکین موجود (با اولویت پرمصرف) اقدام کنند. هزینه نصب و تأمین ابزارهای هوشمند برای مشترکین شهری و روستایی پرمصرف (بالتر از الگوی مصرف) بر عهده مشترکین یا بهره‌برداران بوده و پرداخت آن به صورت اقساطی مجاز است.

منابع مالی هزینه‌های نصب و تأمین ابزارهای اندازه‌گیری هوشمند برای مشترکین شهری و روستایی در حد الگوی مصرف و پایین‌تر در بودجه سنواتی لحاظ می‌گردد. وزارت نیرو مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

تبصره ۱- وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند تعرفه آب، برق و گاز مشترکان خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور را به گونه‌ای اصلاح نمایند که با رعایت مناطق جغرافیایی تا سقف الگوی مصرف (به تناسب سرانه مصرف برای تعرفه آب) برابر با صفر منظور گردد. اعتبارات مذکور در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد.

تبصره ۲- افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و خیرین مسکن‌ساز در خصوص ساخت مسکن برای افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی مذکور از پرداخت هزینه صدور پروانه ساختمانی، عوارض شهرداری و دهیاری و هزینه انشعاب آب، فاضلاب، برق و گاز برای واحد مسکونی اختصاص یافته به افراد تحت پوشش، فقط برای یکبار معافند. اعتبارات مذکور در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد.

ب-

۱- آب مورد نیاز صنایع آب‌بر بجز صنایع غذایی، بهداشتی و آشامیدنی از آب نامتعارف (از جمله پساب و آب دریا) تأمین می‌شود. وزارت نیرو مکلف است در مواردی که امکان تأمین آب نامتعارف وجود ندارد، مشروط به وجود آب متناسب با ارزش اقتصادی آب و محصولات، مجوز آب متعارف را به صورت موقت صادر نماید.

آیین‌نامه اجرائی این جزء و تعیین مدت موقت برای هر مجوز و همچنین تعیین ارزش اقتصادی آب توسط وزارت نیرو با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۲- وزارت نیرو مکلف است در راستای مدیریت یکپارچه آب و برق، در چهارچوب سیاست‌های کلی نظام در حوزه‌های آب و انرژی و قوانین «مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق» و «توزیع عادلانه آب»، ضمن بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های فنی و اجرائی بخش غیردولتی، بر توسعه، اجرا و بهره‌برداری از طرح‌هایی که توسط سرمایه‌گذاران حوزه آب و برق اجرا می‌شود، نظارت نماید. مجریان این طرح‌ها مکلفند در چهارچوب نظام فنی و اجرائی و سیاست‌های ابلاغی و مقررات وزارت نیرو طرح‌ها و زیرطرح (پروژه)‌های خود را اجرا نمایند.

آیین‌نامه اجرائی این جزء توسط وزارت نیرو و با هماهنگی وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- به وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی اجازه داده می‌شود به منظور هماهنگی و تسریع در تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی اصلی و فرعی، اعتبارات مصوب طرح‌های مربوط و منابع داخلی را به صورت کمک‌های فنی و اعتباری، بابت حمایت از سرمایه‌گذاران در طرح‌های مشارکت منافع شبکه‌های آبیاری و زهکشی مطابق الگویی که ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون با پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های مذکور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، هزینه نمایند.

ت- شرکتهای کشت و صنعت و اشخاص حقیقی و حقوقی دارای اراضی آبی دهه هکتار و بیشتر، اعم از پیوسته و ناپیوسته، مکلفند به منظور افزایش بهره‌وری آب کشاورزی، شبکه‌های آبیاری نوین (سطحی و یا زیرسطحی) اراضی خود را تا پایان سال دوم برنامه با حمایت‌های مصوب هیأت وزیران اجرا نمایند. در صورت عدم اجراء از ابتدای سال سوم برنامه، آب‌بهای شرکتهای و اشخاص حقیقی و حقوقی مزبور، به بالاترین نرخ آب کشاورزی منطقه اخذ می‌شود. وزارت جهاد کشاورزی مکلف به نظارت بر حسن اجرای این بند است. تبصره ۱- اجرای این حکم منوط به تصویب حمایت‌ها و اجرای آنها است.

تبصره ۲- دولت مکلف است نسبت به افزایش بهره‌وری آب کشاورزی موضوع سیاست‌های کلی برنامه هفتم از طریق سایر روشها، غیر از موارد موضوع این بند اقدام قانونی به عمل آورد.

ث- وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و نفت و سازمان حفاظت محیط زیست به منظور کاهش آب مصرفی بخش صنعت و معدن، ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به بازتخصیص آب مصرفی صنایع بزرگ آب‌بر در سراسر کشور و ابلاغ زمان‌بندی تأمین آب جایگزین با اولویت منابع آبی نامتعارف اقدام نماید. در پایان زمان‌بندی ابلاغ‌شده، بهای آب متعارف تحویلی یا برداشتی صنایع بزرگ آب‌بر در صورت وجود ظرفیت منابع آبی نامتعارف و جایگزین در محدوده استقرار صنایع مزبور، معادل متوسط بهای تمام‌شده طرحهای تأمین آب جایگزین تعیین می‌گردد. منابع حاصل به حساب درآمد شرکت مدیریت منابع آب ایران نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و متناسب با وصول درآمد، صرف اجرای طرحهای استانی و ملی بخش آب و فاضلاب مصوب در قوانین بودجه سنواتی می‌گردد. شهرکها و نواحی صنعتی و صنایع و معادن مشمول این بند در دریافت تسهیلات و مزایده استفاده از پساب در اولویت هستند.

ج- در راستای اعتلای سیاست (دیپلماسی) آب کشور، وزارت امور خارجه مکلف است با همکاری وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست و با هماهنگی شورای عالی امنیت ملی نسبت به تدوین سند و نقشه راه سیاست (دیپلماسی) آب در

چهارچوب سیاست (دیپلماسی) کلان کشور و با در نظر گرفتن محورهای زیر اقدام نماید. در این راستا به منظور بهره‌گیری از همه ظرفیت‌ها از جمله سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، امنیتی، آموزشی، بهداشتی و حمل و نقل بین‌المللی کلیه دستگاههای ذی‌ربط باید همکاری و تعامل لازم را با دستگاههای فوق‌الذکر به عمل آورند:

۱- سیاست (دیپلماسی) پویا و منعطف چندلایه و منطبق با شرایط زمانی و مکانی مختلف در حوزه آب

۲- شناخت و درک عوامل و محرکهای سیاسی با سایر محرکهای منطقه‌ای و بین‌المللی مؤثر بر آبهای مرزی و مشترک کشور در مقیاس حوضه آبریز فرامرزی

۳- احصای فرصتها و مابه‌ازای اقتصادی با سایر فرصتهای مناطق مختلف، قابل طرح در مذاکرات مرتبط با منابع آب مرزی و مشترک

۴- راهکارها و اقدامات لازم فنی، سیاسی محیط زیستی و حقوقی بین‌المللی جهت استیفای حقایق ایران از منابع آب مرزی و مشترک

۵- ترسیم گزینه‌های مختلف محتمل مرتبط با منابع آب مرزی و راهکارهای متناظر با هر گزینه

۶- مشخص کردن و تعیین تکلیف موضع و برنامه کشور برای استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی معاهدات و توافقات دوجانبه و معاهده (کنوانسیون) های بین‌المللی مرتبط با منابع آب مرزی و مشترک و محیط زیست

وزارت امور خارجه مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

۷- وزارت نیرو مکلف است طی دو سال اول برنامه نسبت به تکمیل، تجهیز و ساماندهی شبکه کمی و کیفی پایش منابع آب کشور با بهره‌گیری از فناوری‌های روزآمد و راه‌اندازی سامانه ملی حسابداری آب زیر نظر شورای عالی آب اقدام نماید. سامانه ملی مرجع داده‌های آب کشور با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی با همکاری سازمان هواشناسی کشور و بخشهای مصرف‌کننده آب، مرجع هرگونه سیاست‌گذاری در دستگاههای مختلف کشور خواهد بود.

تبصره- وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی طی دو سال اول، برنامه روش شناسی تعیین ترازنامه آب را همگام با استانداردهای جهانی تهیه کرده و هر سال ترازنامه منابع و مصارف آب را به روزرسانی و ارائه نماید.

وزارت نیرو مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

منابع آبهای سطحی و زیرزمینی

ماده ۴۰- به منظور حفظ منابع آبی، تعادل بخشی و مهار افت سطح آبهای زیرزمینی و جلوگیری از اضافه برداشت از منابع آبی کشور اقدامات زیر انجام می شود:

الف- دستگاههای اجرایی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و نیروهای مسلح مکلفند با همکاری وزارت نیرو در سال اول اجرای برنامه تمامی منابع آبی در اختیار خود را به ابزار اندازه گیری هوشمند استاندارد تحت پایش این وزارتخانه، مجهز و مصارف آب خود را در سقف مجاز اعلامی وزارت مذکور تنظیم نمایند. در صورت عدم رعایت این تکالیف، هرگونه برداشت از این منابع آبی، غیرمجاز تلقی شده و وزارت نیرو مکلف است در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط با آن برخورد نماید.

تبصره- در شرایط تنش آبی با تصویب شورای عالی آب، دستگاهها و نهادهای مذکور مکلفند منابع آبی و اراضی مستعد برای حفر چاه آب شرب خود را در اختیار وزارت نیرو قرار دهند.

ب- آبیاری فضای سبز با استفاده از آب شرب در صورت وجود آب جایگزین به تشخیص وزارت نیرو، در کلیه اماکن عمومی و دولتی ممنوع است. متخلفین مشمول مجازات تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی می گردند.

شهرداریها و سایر متولیان اماکن عمومی و دولتی مکلفند نسبت به احداث شبکه های مستقل آبیاری فضای سبز و جداسازی آن از آب شرب و استفاده از پساب و سایر آبهای نامتعارف با رعایت حدود مجاز استانداردها و شاخصهای زیست محیطی و سلامت اقدام نمایند.

پ- در راستای پایداری تأمین مصارف وابسته به آب زیرزمینی در دشتهای بحرانی، وزارت نیرو مکلف است با هماهنگی وزارتخانههای نفت و جهاد کشاورزی و به منظور مدیریت (کنترل) اضافه برداشت از منابع آبی، نسبت به نصب شمارشگر (کتور) بر روی چاهها اقدام نماید. در صورت برداشت آب مازاد بر پروانه بهره‌برداری پس از دو بار اخطار به آنان به فاصله هر بار حداقل یک‌ماه، نسبت به اخذ جریمه متناسب با درصد اضافه برداشت، تا معادل قیمت تمام‌شده آب سطحی منطقه‌ای اقدام و مبلغ مزبور را به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز کند. در صورت تکرار اضافه‌برداشت آب، به میزان بیش از چهل درصد (۴۰٪) پروانه بهره‌برداری، وزارت نیرو ملزم است نسبت به قطع موقت سهمیه آب در فصل کشت بعد به مدت یک فصل کشت اقدام نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

وزارت نیرو مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یک‌بار به کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

ت- وزارت نیرو با هماهنگی وزارت جهاد کشاورزی مکلف است:

۱- ظرف یک‌سال از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به استقرار مدیریت مشارکتی آب با ایجاد یا تقویت تشکلهای بهره‌برداران موضوع ماده (۵) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ در هریک از آبخوانهای کشور اقدام نماید.

۲- وظایف تصدی‌گری خود در حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی و سطحی نظیر گشت و بازرسی و تأمین حقابه بوم‌شناختی زیست‌بوم (اکوسیستم اکولوژیک)های آبی، جلوگیری از برداشت غیرمجاز از منابع آبهای سطحی، جلوگیری از اضافه برداشت از چاههای مجاز، اقدامات مربوط به انسداد چاههای غیرمجاز، جمع‌آوری آب‌بها و تعمیر و نگهداری شبکه‌های آبیاری را در صورت وجود تشکلهای مذکور در جزء (۱) این بند، با عقد قرارداد به آنها واگذار نماید. نظارت بر عملکرد این تشکلهای بر عهده وزارت نیرو است.

وزارت نیرو مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

ث- تردد و فعالیت هرگونه دستگاه حفاری چاه با موافقت مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکتهای حفاری و مجوز وزارت نیرو، انجام و استنکاف از آن جرم محسوب می شود. فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف به همکاری و جلوگیری از تردد دستگاههای بدون مجوز مذکور است. در صورت تخلفی از این حکم علاوه بر توقیف تجهیزات و ماشین آلات حفاری چاه، اشخاص حقیقی دارای دستگاه حفاری و حسب تخلف صورت گرفته مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکتهای حفاری با رأی دادگاه، مشمول مجازات ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی خواهند بود. همچنین پروانه فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی که بیش از دو بار مرتکب جرم فوق گردند، لغو می شود.

وزارت نیرو مکلف است با هماهنگی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دادستانی، چاههای غیرمجاز حفرشده را شناسایی و مسلوب المنفعه نماید. آیین نامه اجرایی این حکم، توسط وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

وزارت نیرو مکلف است گزارش اقدامات صورت گرفته در خصوص این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

ج- انتقال آب بین شش حوضه آبریز داخلی برای مصارف غیرشرب ممنوع است. تأیید تخصیص آب و اجرای طرحهای انتقال آب شرب بین حوضه های آبریز و استان ها پس از طی مراحل فنی و تصویب در شورای عالی آب با لحاظ نیازهای زیست محیطی طبق استانداردها و حدود مجاز مندرج در اسناد و قوانین برای حقابه های مبدأ امکان پذیر می باشد.

تبصره- استحصال و انتقال آب از دریا و دریاچه ها مشمول حکم این بند نمی شود.

ج- وزارت نیرو مجاز است از طریق بخش خصوصی تا پایان اجرای برنامه، تمهیدات لازم جهت تأمین، طراحی و ساخت حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) از آب شیرین- کن‌های مورد نیاز استان‌های واقع در سواحل خلیج فارس و دریای عمان و دریای خزر را از طریق خرید تضمینی آب شیرین‌شده و نیز مدیریت هوشمند و تجمیع خرید آب شیرین‌کن‌ها از طریق انتقال فناوری به داخل از جمله توسط جهاد دانشگاهی، دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و شرکتهای دانش‌بنیان و بخش خصوصی به انجام برساند.

ح- در راستای پایدار نمودن شرایط دریای خزر، دولت مکلف است مطالعات، تمهیدات و اقدامات لازم را انجام دهد.

بازچرخانی پساب

ماده ۴۱-

الف- رهاسازی آب آلوده و آلوده نمودن منابع آب سطحی و زیرزمینی ممنوع است. مرتکب به مجازات مقرر در ماده (۶۸۸) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی محکوم می‌گردد.

ب- وزارت کشور با هماهنگی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مکلف است با مدیریت صحیح پسماندهای شهری و روستایی از نشت و نفوذ پسماند و شیرابه به منابع آب و خاک جلوگیری نماید.

پ- به‌منظور صیانت و حفاظت کمی و کیفی منابع آب با توجه به وظایف قانونی، وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست و واحدهای تابعه آنها در تمامی مراحل رسیدگی به پرونده‌ها و دعاوی حقوقی و کیفری در تمامی مراجع قضائی از پرداخت هزینه‌های دادرسی معافند.

ت- در تبصره (۳) ماده واحده قانون ایجاد تسهیلات برای توسعه طرحهای فاضلاب و بازسازی شبکه‌های آب شهری بعد از عبارت «راهکارهای مشارکت مالی مردم» عبارت «با تعیین تعرفه مربوط در سقف ده درصد (۱۰٪) تعرفه قانونی

آب و فاضلاب» و بعد از عبارت «وزیر نیرو» عبارت «(به عنوان دبیر شورای عالی آب)» اضافه می شود.

فصل ۹- انرژی

ماده ۴۲- در اجرای بند (۸) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می شود:

جدول شماره (۸)- اهداف کمی سنجه های عملکردی انرژی (نفت و گاز)

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ظرفیت تولید صیانتی نفت خام	هزار بشکه در روز	۴۸۰۰
تولید نفت خام (توان)	هزار بشکه در روز	۴۵۸۰
افزایش تولید نفت خام و گاز از میادین مشترک	معادل هزار بشکه در روز	۱۰۸۰
تولید میعانات گازی	هزار بشکه در روز	۸۷۰
تولید گاز خام	میلیون مترمکعب در روز	۱۳۴۰
جمع آوری گازهای مشعل	میلیارد مترمکعب در سال	۱۶
کاهش مصرف از طریق اجرای طرحهای بهینه سازی مصرف انرژی (مطابق جدول شماره ۱۰)	معادل هزار بشکه نفت خام در روز	۱۲۸۵
تولید بنزین	میلیون لیتر در روز	۱۲۹
تولید نفت گاز	میلیون لیتر در روز	۱۳۰
تولید نفت کوره	میلیون لیتر در روز	۴۹
نسبت تولید بنزین و نفت گاز یورو ۴ به بالا به کل تولید این دو فراورده	درصد	۷۵

نسبت تولید محصولات سنگین پالایشی به کل محصولات پالایشی	درصد	۲۰
افزایش ضریب بازیافت نفت خام در طول اجرای برنامه	درصد	۱

جدول شماره (۹) - اهداف کمی سنج‌های عملکردی انرژی (برق)

هدف کمی در پایان برنامه	واحد اندازه‌گیری	سنج عملکردی
۱۲۴/۴۸۵	مگاوات	کل ظرفیت نامی منصوبه
۱۲۰۰۰	مگاوات	ظرفیت منصوبه تجدیدپذیر
۳۰۰۰	مگاوات	ظرفیت منصوبه هسته‌ای
۴۸۹/۲۹۵	میلیون کیلووات ساعت	تولید برق
۲۱۰۰۰	میلیون کیلووات ساعت	تولید برق تجدیدپذیر
۴۴	درصد	میانگین بهره‌وری (راندمان) نیروگاههای موجود
۱۰	درصد	تلفات انتقال و توزیع برق
۲۰/۰۰۰	میلیون کیلووات ساعت	مجموع تبادل (صادرات و واردات) برق
۸۷/۱۴۰	مگاوات	حداکثر توان تولید برق در اوج بار
۸۵/۵۰۸	مگاوات	حداکثر نیاز مصرف برق در اوج بار
۱/۶۳۲	مگاوات	تراز برق در اوج بار
۵۵ درصد استاندارد	درصد	میانگین بهره‌وری نیروگاههای

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
		جدید
۳/۱۱۰	میلیون کیلووات ساعت	صرفه جویی مصرف کننده نهائی برق
۲۵ (سالانه ۵)	درصد	رشد طول خطوط شبکه
۴۰	درصد از کل ظرفیت تولید	سهم نیروگاههای جدید الاحداث بدون نیاز به سوخت گاز و فراورده نفتی
۹۰ (سال اول ۶۰)	درصد	سهم اندازه گیری برق مصرفی مشترکان از طریق شمارشگرهای هوشمند
۲۵	درصد	رشد ظرفیت پستهای انتقال و توزیع

وزارتخانه های نفت و نیرو مکلفند به ترتیب گزارش سنجه های عملکردی انرژی (نفت و گاز) و سنجه های عملکردی انرژی (برق) را سالانه به مجلس ارسال نمایند.

نظام راهبری انرژی

ماده ۴۳- در راستای بهبود نظام تصمیم گیری و ارتقای بهره وری اقدامات زیر انجام می شود:

الف- وزارتخانه های نفت و نیرو مکلفند با همکاری سازمان تا پایان سال اول اجرای برنامه، نسبت به اصلاح ساختار اداری و سازمانی ستادی، شرکتهای و سازمان های زیرمجموعه خود در حوزه برق، گاز و نفت با رویکرد تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی گری، اقدام نموده و پیشنهاد لازم را پس از تأیید شورای عالی اداری برای طی تشریفات قانونی لازم ارائه نمایند.

وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون‌های اجتماعی و انرژی مجلس ارسال نمایند.

ب- وزارت نیرو مکلف است با بهبود محیط کسب و کار صنعت برق و افزایش رقابت‌پذیری در این صنعت و افزایش سهم معاملات برق در بهابازار (بورس) انرژی به گونه‌ای عمل نماید که با عرضه برق تولیدی نیروگاههای کشور تا پایان سال دوم برنامه، سهم معاملات مذکور را به حداقل سی درصد (۳۰٪) و در انتهای برنامه به حداقل شصت درصد (۶۰٪) از کل معاملات برساند.

آیین‌نامه اجرائی این بند با پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری وزارتخانه‌های نفت و امور اقتصادی و دارایی و سازمان، ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه شده و به تأیید شورای اقتصاد و تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- به منظور تقویت نظارت بر تأسیسات و فعالیت‌های هسته‌ای و پرتوی کشور، مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور وابسته به سازمان انرژی اتمی ایران به صورت یک مؤسسه دولتی با شخصیت مستقل، تغییر وضعیت می‌یابد. تمامی اختیارات، اعتبارات و اموال این مرکز به مؤسسه منتقل می‌شود. اساسنامه این مؤسسه ظرف یک سال از لازم‌الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد سازمان انرژی اتمی ایران با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت- وزارت نفت و سازمان مکلفند گواهی سوخت صرفه‌جویی شده موضوع ماده (۴۶) این قانون را بابت سوخت فسیلی صرفه‌جویی شده توسط نیروگاههای هسته‌ای که در طول اجرای برنامه احداث می‌شود، هر ماه صادر نموده و به سازمان انرژی اتمی ایران تحویل دهند.

تولید و سیاست (دیپلماسی) انرژی

ماده ۴۴- با هدف تولید حداکثری و در راستای توسعه سیاست (دیپلماسی) انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی و مقاوم‌سازی اقتصاد، اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- وزارت نفت مجاز است با رعایت قوانین و اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی از طریق شرکت ملی نفت ایران بدون واگذاری مالکیت در میادین مشترک نسبت

به عقد قراردادهای بهره‌برداری مشترک با همسایگان و همچنین عقد قراردادهای مشارکت در تولید میادین مشترک اقدام نماید.

ب- وزارت نفت مجاز است با هدف توسعه صادرات فراورده‌های نفتی از طریق شرکتهای تابعه ذی‌ربط یا شرکتهای متقاضی غیردولتی مشروط به اخذ تضامین لازم برای دریافت خوراک از جمهوری اسلامی ایران نسبت به مشارکت در توسعه پالایشگاه یا پتروپالایشگاه خارجی یا احداث پالایشگاه یا پتروپالایشگاه جدید خارجی یا تملک سهام آنها و نیز افزایش ظرفیت داخلی پتروپالایش نفت کشور به میزان ۳۰۰/۰۰۰ بشکه در روز، از طریق تهاثر خدمات و تجهیزات مورد نیاز با رعایت قانون حمایت از توسعه صنایع پایین‌دستی نفت خام و میعانات گازی با استفاده از سرمایه‌گذاری مردمی مصوب ۱۳۹۸/۴/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی از محل تحویل نفت خام مازاد بر تعهدات بودجه عمومی با درج در سقف منابع و مصارف قوانین بودجه سنواتی با تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.

پ- وزارت نفت مکلف است:

۱- از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط در امور گاز و از محل منابع داخلی شرکت مذکور و نیز منابع حساب «سرمایه‌گذاری نفت و گاز» و با جلب مشارکت بخش خصوصی نسبت به ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم برای ذخیره‌سازی گاز طبیعی از جمله مخازن زیرزمینی و روزمینی به‌نحو اقدام نماید که در پایان برنامه، میزان تولید از محل ذخیره‌سازی گاز طبیعی در دوره دوماهه اوج مصرف به حداقل یکصد و بیست میلیون مترمکعب گاز طبیعی در روز افزایش یابد.

۲- به میزانی که در لوائح بودجه سنواتی تعیین می‌شود از محل منابع داخلی شرکتهای تابعه خود و حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز، حداکثر تا پایان سال دوم برنامه با راه‌اندازی و بهره‌برداری از سامانه جامع مدیریت هوشمند انرژی جهت پایش و نظارت بر جریان و فرایندهای نقاط استخراج، انتقال و ذخیره‌سازی، تولید و مصرف (داخلی و صادرات) کالاهای: ۱) نفت خام، میعانات گازی و گاز (ترش و شیرین) ۲) فراورده‌های نفتی اصلی، ویژه و فرعی ۳) فراورده‌های گازی ۴) فراورده‌ها و مشتقات پتروشیمی با دو ساختار ۱- «بانک اطلاعات و داده» ۲- «نصب دستگاههای سنجش الکترونیک هوشمند

جرمی» در خطوط لوله و کلیه مجاری و انبارهای صنعت نفت کشور ترتیبی اتخاذ نماید تا امکان رصد لحظه‌ای و میزان در جریان کالاهای فوق‌الذکر از برداشت تا مصرف در خطوط لوله و کلیه مخازن و انبارها فراهم شود. وزارت نفت مکلف است گزارش عملکرد اجرای این بند را به صورت ماهانه به کمیسیون انرژی و کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی مجلس ارائه نماید.

مستثنی‌فین از اجرای این جزء به تناسب امتناع و یا ممانعت از اجرا، به مجازات تعزیری درجه دو تا پنج موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند. علاوه بر مجازات یادشده در صورت عدم پیاده‌سازی سامانه، از سال سوم اجرای برنامه، معادل پنج در ده هزار ارزش تمامی مبادلات از محل منابع داخلی شرکتهای تابعه ذی‌ربط به حساب «بهینه‌سازی مصرف انرژی» واریز می‌شود.

ت- در اجرای بند (۱۰) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم، به منظور تبدیل ایران به مرکز مبادلات (هاب) انرژی منطقه، با هدف دستیابی به حجم صادرات و واردات گاز کشور به ترتیب به میزان چهل میلیارد مترمکعب و بیست میلیارد مترمکعب در سال، خدمات معاوضه (سوآپ) فراورده‌های نفتی و نفت خام از کشورهای مستقل مشترک‌المنافع به میزان دویست هزار بشکه در روز و تبادل برق کشور به میزان حداقل بیست میلیارد کیلووات ساعت در سال، ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، ستاد راهبری تجارت منطقه‌ای انرژی تشکیل می‌شود. این ستاد به ریاست رئیس جمهور (در غیاب وی معاون اول رئیس جمهور) و با عضویت وزرای امور خارجه، نفت و نیرو و یکی از اعضای کمیسیون انرژی با انتخاب مجلس به عنوان عضو ناظر تشکیل می‌شود و ضمن تدوین سند و نقشه راه سیاست (دیپلماسی) منطقه‌ای انرژی شامل فهرست کشورهای هدف با رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷) و یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) قانون اساسی و در چهارچوب قوانین نسبت به تصمیم‌گیری در مورد امور مربوط به قراردادهای صادرات، واردات، خدمات معاوضه (سوآپ) و گذر (ترانزیت) انرژی (گاز، برق، نفت و فراورده‌های نفتی) اقدام می‌نماید. وزارت نفت مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

ماده ۴۵- دولت مکلف است در راستای افزایش ارزش افزوده محصولات در زنجیره پایین دستی پتروپالایشگاهی و نیز افزایش کیفیت فراورده های نفتی و تطابق آن با استانداردها و الزامات قانونی داخلی و بین المللی سازوکارهای مورد نیاز برای ارتقای کیفی فراورده های تولیدی و کاهش تولید فراورده های سنگین را به نحوی تهیه نماید که تا پایان برنامه، ترکیب و کیفیت فراورده های نفتی تولیدشده توسط شرکتهای پالایش نفت و پتروپالایشگاهی از استانداردهای لازم برخوردار باشد.

تبصره- به منظور الزام به تحقق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، تخفیف پنج درصدی (۰/۵) خوراک شرکتهای پالایش نفت و میعانات گازی و نیز تخفیف خوراک تحویلی به شرکتهای پتروشیمی موجود (مابه التفاوت قیمت خوراک گاز تحویلی با تکلیف مندرج در قانون هدفمند کردن یارانه ها) مشروط به اختصاص حداقل چهار درصد (۰/۴) از سود خالص سالانه این شرکتها به حساب اندوخته سرمایه ای مخصوص طرح (پروژه) های کیفی سازی و توسعه زنجیره پایین دستی همان شرکت است. آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت نفت و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

مصرف انرژی

ماده ۴۶- به منظور مدیریت و کاهش شدت انرژی، اقدامات زیر انجام می گیرد:

الف-

۱- وزارتخانه های نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و کشور مکلفند به منظور رفع ناترازی های انرژی و افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر در تأمین برق کشور، در قالب ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به اتخاذ تمهیدات لازم جهت توسعه احداث نیروگاههای خورشیدی و بادی، نیروگاههای خودتأمین در بخشهای صنایع کوچک و متوسط، کشاورزی، تجاری، عمومی، اداری و خانگی، برقی سازی خودروها با اولویت اتوبوس های شهری، تاکسی ها، موتورسیکلت ها و تأمین سرمایش و گرمایش ساختمان ها در استان های ساحلی جنوب کشور با استفاده از مکنده (پمپ) های حرارتی زمین گرمایی اقدام نمایند.

۲- دولت مکلف است به منظور ایجاد هماهنگی فرابخشی و مدیریت کلان و متمرکز در حوزه بهینه‌سازی مصرف انرژی، مدیریت بهینه نাত্রازی انرژی در بخشهای مختلف با رعایت ملاحظات کاهش شدت انرژی و پیگیری اجرای طرحهای بهینه‌سازی انرژی در بخشهای عرضه و مصرف انرژی و تعیین میزان و نحوه تخصیص کلیه یارانه‌های انرژی در هر بخش با اجرای کامل قانون هدفمندکردن یارانه‌ها، «سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی» را زیر نظر رئیس‌جمهور منوط به موافقت وی از تجمیع و ادغام ظرفیت‌های سازمانی موجود در شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت، سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) و ستاد مدیریت حمل‌ونقل و سوخت تأسیس نماید و اساسنامه آن را ظرف سه ماه به تصویب هیأت وزیران برساند و به منظور تسهیل در شکل‌گیری «بازار بهینه‌سازی انرژی»، تضمین تسویه «گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی» و کاهش نکول‌پذیری آنها، حداکثر ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، «حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی» را نزد خزانه‌داری کل کشور با منابع ذیل ایجاد کند:

۲-۱- تعهدات دولت در بازپرداخت طرحهای بهینه‌سازی مصرف انرژی، موضوع جدول مصارف تبصره (۱۴) بودجه سنواتی (معادل سالانه یک درصد (۱٪) از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی)

۲-۲- سالانه پنج درصد (۵٪) از سود شرکتهای تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو

۲-۳- تمام عوارض دریافتی حاصل از هدررفت گازهای مشعل (فلر)

۲-۴- جریمه‌های دریافتی موضوع ماده (۲۶) و عواید حاصل از صرفه‌جویی

سوخت ماده (۶۱) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی

۲-۵- ده درصد (۱۰٪) از عواید حاصل از صادرات و فروش داخلی تمامی

محصولات فرعی گاز از جمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان و گوگرد و همچنین مایعات گازی شرکتهای تابعه وزارت نفت

۲-۶- سایر منابع پیش‌بینی شده در لوائح بودجه سنواتی برای بهینه‌سازی مصرف انرژی

۷-۲- حداقل سی درصد (۳۰٪) از سهم دولت از عواید حاصل از صرفه‌جویی انرژی مطابق ساز و کار بند «پ» این ماده که توسط دولت پرداخت می‌شود.

تبصره ۱- استفاده از منابع این حساب صرفاً برای خرید تضمینی گواهی‌های صرفه‌جویی انرژی یا عدم مصرف سوخت ارائه‌شده توسط مردم و بخش دولتی و غیردولتی با حداقل قیمت معادل پنجاه درصد (۵۰٪) بالاترین قیمت مصوب داخلی هر حامل انرژی مندرج در گواهی مجاز است و برای هرگونه مصارف دیگر از جمله اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ممنوع است.

تبصره ۲- دولت مجاز است نسبت به تبدیل حساب مذکور به صندوق، اقدام قانونی لازم را به عمل آورد.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌های نفت، نیرو و امور اقتصادی و دارایی ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب-

۱- به منظور رفع ناترازی بنزین، ایجاد تنوع در سبد سوختی کشور و اجرای تکالیف پدافند غیرعامل و قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۵، سازمان مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های نفت، کشور و صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان ملی استاندارد ایران، برنامه جامع تأمین و تخصیص حاملهای انرژی شبکه حمل و نقل کشور را شامل بنزین، نفت گاز، گازمایع، برق و گاز طبیعی فشرده حداکثر ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

۲- از ابتدای سال دوم برنامه، شرکت تابعه وزارت نفت مکلف است سازوکاری را طراحی و اجرا نماید که سهمیه اعتباری نفت گاز صرفاً در جایگاههای مستقر در مسیرهای مربوط به برنامه الکترونیکی برخط و بر مبنای مسافت و عملکرد مورد تأیید وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور تخصیص یافته و برای خودروی مربوط قابل استفاده باشد. مصارف نفت گاز در سایر جایگاهها یا بیشتر از سهمیه، مشمول اصلاح نرخ به صورت افزایشی - پلکانی با رعایت قوانین می‌شود. وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و

کشور و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) مکلفند تا پایان سال اول برنامه، دسترسی برخط شرکت تابعه وزارت نفت به بارنامه‌های الکترونیکی بین‌شهری و درون‌شهری و هویت دارنده خودرو را فراهم نمایند.

آیین‌نامه اجرائی این جزء، توسط وزارت نفت با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور حداکثر ظرف شش ماه تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- به منظور مردمی‌سازی بهینه‌سازی مصرف انرژی و توسعه بازار بهینه‌سازی انرژی، «سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی» مکلف است با اعلام شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارتخانه‌های نفت و نیرو نسبت به صدور گواهی حامل انرژی صرفه‌جویی‌شده زمان اوج و غیراوج مصرف (برق یا گاز طبیعی)، در طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی به نفع سرمایه‌گذار عامل صرفه‌جویی متناسب با اهداف بهینه‌سازی مصرف انرژی این برنامه، مطابق سازوکار بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط زیست از طریق بهابازار (بورس) انرژی با شرایط ذیل اقدام نمایند:

- ۱- گواهی‌ها بی‌نام، قابل انتقال به غیر و قابل خرید و فروش در بهابازار (بورس) انرژی است. استفاده از گواهی برای تسویه صورتحساب‌های مصرف انرژی خود و دیگری و برای پرداخت مالیات شرکت‌های مصرف‌کننده انرژی در سقف بهای مصرف انرژی آن شرکت مجاز است. معاملات گواهی مشمول مالیات بر ارزش افزوده نمی‌شود و صرفاً در زمان تحویل حامل انرژی مندرج در گواهی از تحویل گیرنده حامل انرژی دریافت می‌شود.
- ۲- آن دسته از مشترکان (مصرف‌کنندگان) خانگی، عمومی و تجاری غیرتولیدی که مصرف انرژی خود را نسبت به مصرف سال قبل خود در مدت زمان مشابه کاهش داده‌اند و همچنین آن دسته از مشترکان صنعتی یا تجاری تولیدی که مصرف انرژی خود را با تعدیل‌های مربوط به عملکرد تولید، نسبت به مصرف سال قبل خود در مدت زمان مشابه کاهش داده‌اند، مشمول دریافت گواهی به میزان حداقل معادل «انرژی صرفه‌جویی‌شده» می‌شوند. در صورت درخواست و تعهد مصرف‌کننده مبنی بر صرفه‌جویی انرژی در بازه زمانی مشخص در آینده، گواهی مشروط پس از تأیید درخواست و قبل از تحقق صرفه‌جویی به نفع او صادر می‌شود. در صورت عدم تحقق

صرفه‌جویی، بهای مقادیر حامل انرژی تعهدشده مصرف‌کننده به قیمت روز گواهی، محاسبه می‌شود و مصرف‌کننده متعهد به تسویه آن است. همچنین اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی مجازند بر اساس سازوکاری که «سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی» تعیین می‌کند و بر اساس قراردادهای معتبر با مصرف‌کنندگان انرژی نسبت به دریافت گواهی‌های موضوع این جزء از طرف مصرف‌کنندگان انرژی اقدام نمایند.

۳- در مورد طرح (پروژه)‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی، «سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی» مکلف است نسبت به عقد قرارداد با سرمایه‌گذاران دولتی و غیردولتی اقدام نموده و با صدور گواهی، بخشی از اصل و فرع سرمایه را در صورت انجام هر واحد از کارهای موضوع طرح‌های بهینه‌سازی، از طریق «حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی» بازپرداخت نماید. حداکثر زمان اعلام نتیجه صحت‌سنجی انجام کارهای موضوع قرارداد این جزء توسط سازمان مذکور شش ماه پس از درخواست سرمایه‌گذار است و در صورت عدم اعلام نتیجه در مدت تعیین‌شده، این سازمان مکلف است با درخواست سرمایه‌گذار و با ترتیباتی که در آیین‌نامه مشخص می‌شود، نسبت به پرداخت هزینه سرمایه‌گذاری انجام‌شده از طریق «حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی» اقدام نماید. دولت مجاز است به میزانی که در بودجه سالانه تعیین می‌شود، با درخواست سرمایه‌گذاران طرح‌های ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به انتشار گواهی صرفه‌جویی مطابق سازوکار مندرج در این ماده، اقدام نماید.

آیین‌نامه این بند مشتمل بر اصلاح آیین‌نامه ایجاد بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط زیست توسط سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی با همکاری سازمان، وزارتخانه‌های نفت، نیرو، امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و راه و شهرسازی و بانک مرکزی ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی مکلف است گزارش اقدامات صورت گرفته را هر شش ماه یک‌بار به کمیسیون‌های اقتصادی و انرژی مجلس ارسال نماید.

ف- شرکت ملی نفت ایران مجاز است بر اساس مصوبات شورای اقتصاد در هر یک از طرحهای صرفه‌جویی انرژی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به ارائه حواله یا سپرده نفت خام قابل تبدیل به گواهی معادل حامل صرفه‌جویی شده از سهم دولت به سرمایه‌گذاران اقدام و تحویل نفت یا ارزش معادل روز تحویل را تضمین نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت نفت و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی و سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ث- جریمه‌های موضوع ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی بر مبنای قیمت صادراتی اخذ می‌گردد و همچنین عوارض گازهای مشعل (فلر) سوزانده شده در تأسیسات نفت و گاز به ازای هر مترمکعب گاز با اعلام ماهانه دبیرخانه هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی (سازمان)، برای سال اول برابر با پنج درصد (۵٪) و تا پایان برنامه، هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) بر مبنای متوسط قیمت وزنی صادراتی گاز طبیعی اخذ و از محل منابع داخلی شرکتهای تابعه وزارت نفت به حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی موضوع جزء (۲) بند «الف» این ماده واریز می‌گردد. گازهای مشعلی که به لحاظ فنی امکان جمع‌آوری آنها وجود ندارد با تشخیص دبیرخانه هیأت عالی نظارت بر منابع نفتی (سازمان) و تا حجم حداکثر سه میلیارد مترمکعب در سال، از شمول این حکم مستثنی هستند. آیین‌نامه اجرایی این بند، توسط سازمان با همکاری وزارت نفت و سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی و وزارتخانه‌های نفت و صنعت، معدن و تجارت تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

وزارت نفت و سازمان مکلفند گزارش اقدامات صورت گرفته را هر شش ماه یکبار به کمیسیون انرژی مجلس ارسال نمایند.

جدول شماره (۱۰) - اهداف کمی کاهش مصرف انرژی

عنوان	میزان صرفه جویی پایان برنامه (هزار بشکه در روز معادل نفت خام)	سهم بخش از صرفه جویی انرژی
بخش صنعت و کشاورزی	۳۳۴	۲۶
بخش ساختمان	۳۷۲	۲۹
بخش حمل و نقل	۲۴۸	۱۹/۳
جمع کل بهینه سازی در مصرف	۹۵۵	۷۴/۳
جمع آوری گازهای همراه	۲۵۰	۱۹/۵
طرحهای نیروگاهی (افزایش بازده)	۸۰	۶/۲
جمع کل بهینه سازی در انرژی	۱۲۸۵	۱۰۰

وزارت نفت مکلف است گزارش سنجه های عملکردی جدول شماره (۱۰) را
سالانه به مجلس ارسال نماید.

فصل ۱۰- طرحهای صنعت، معدن و رشد تولید

ماده ۴۷- در اجرای بندهای (۸) و (۹) سیاستهای کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این قانون اقدام می شود:

جدول شماره (۱۱)- اهداف کمی نتیجه های عملکردی صنعت، معدن و رشد تولید

بخش	نتیجه عملکردی	واحد معارف	هدف کمی در پایان برنامه
پتروشیمی	تولید محصولات پتروشیمی	میلیون تن	۱۳۱/۵
	تولید پروپیلن و زنجیره پروپیلن	میلیون تن	۱۱/۶
	تولید پایین دستی زنجیره متانول	میلیون تن	۰/۷
	تولید پایین دستی زنجیره اتیلن (بعجز پلی اتیلن)	میلیون تن	۳/۳
	تولید پلی اتیلن	میلیون تن	۸/۶
	تولید پایین دستی آروماتیک	میلیون تن	۳
فولاد	ذخایر قطعی اکتشاف سنگ آهن	میلیارد تن	۳/۸
	استخراج سالانه سنگ آهن	میلیون تن	۱۳۷/۵
	تولید سالانه شمش فولاد	میلیون تن	متناسب با سنگ آهن استخراج شده
	تولید سالانه مقاطع طولی	میلیون تن	۴۱
	تولید سالانه مقاطع تخت	میلیون تن	۱۸/۳
	استحصال درصدی از محتوای آهن موجود در باطله معادن و کارخانه های فراوری	درصد	۱۰
	کاهش ضایعات تولید فولاد	درصد	۱۰

بخش	سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
	تأمین نیاز گاز از محل بهینه سازی مصرف گاز در سایر بخشها (فولاد)	درصد	۳۰
۱	اکتشاف (ذخایر قطعی سنگ مس)	میلیارد تن	۲۲
	تولید افشیره (کنسانتره) مس	هزار تن	۳۳۶۰
	کاتد مس	هزار تن	۸۰۰
	محصولات مسی (مفتول، مقاطع، لوله و محصولات تخت)	هزار تن	۶۰۰
آلومینیوم	اکتشاف سالانه ذخایر آلومینیوم (فلز محتوی)	میلیون تن	۴
	ظرفیت سالانه حداقل تولید آلومینا، با رویکرد و اولویت استفاده حداکثری از کانی نفلین سینیت و سایر منابع معدنی داخل کشور	میلیون تن	۱/۶
	ظرفیت سالانه تولید شمش آلومینیوم	میلیون تن	۱
	ظرفیت سالانه تولید محصولات آلومینیومی (مفتول، لوله، مقاطع و محصولات تخت و...)	میلیون تن	۱/۲

بخش	سجده عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
زغال سنگ	استخراج زغال سنگ	میلیون تن	۴
	ظرفیت تولید کسانتره زغال سنگ	میلیون تن	۲
	ظرفیت تولید کک متالورژی	میلیون تن	۱/۲
سرب و روی و طلا	ظرفیت سالانه تولید سرب (شمش)	هزار تن	۴۰۰
	ظرفیت سالانه تولید روی (شمش)	هزار تن	۴۵۰
	ظرفیت سالانه تولید و عرضه طلا (شمش)	تن	۲۵
خودرو	ظرفیت تولید انواع خودرو سواری و تجاری	دستگاه/سالانه	۳,۰۰۰,۰۰۰
	اسقاط انواع خودروهای فرسوده	دستگاه/سالانه	۵۰۰,۰۰۰
	ظرفیت عرضه انواع خودروهای برقی و برقی-بنزینی (هیبریدی)	دستگاه/سالانه	۵۰۰/۰۰۰
	صادرات قطعات و لوازم بدکی خودرو	درصد سهم از تولید داخل	۲۰
معدن	اکتشاف ذخایر عمقی و پنهان معدنی کشور به روش ژئوفیزیک هوایی و سایر روشهای نوین	میلیون کیلومتر خطی	۲

بخش	سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ماشین سازی	افزایش ساخت ماشین آلات صنعتی و تجهیزات در داخل کشور	سالانه/میلیون دلار	۲۵۰
	افزایش صادرات ماشین آلات صنعتی و تجهیزات	درصد/سالانه	۱۵

تبصره ۱-

۱- میزان افزایش سالانه اشتغال در بخش معدن و صنایع معدنی در طول اجرای برنامه بیست درصد (۲۰٪) است.

۲- در اجرای احکام این جدول باید افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش از مواد خام تا محصولات نهائی با حفظ رقابت پذیری و پرهیز از خام فروشی رعایت شود.

۳- تولید انواع خودرو و نیز اسقاط انواع خودرو فرسوده و همچنین تولید خودروهای برقی و برقی - بنزینی متناسب با احکام سیاست های کلی محیط زیست صورت می پذیرد.

تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش سنجه های عملکردی صنعت، معدن و رشد تولید را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۴۸- به منظور تحقق سیاست های کلی از جمله رشد اقتصادی، اجرای طرح های عظیم اقتصادی ملی، پیشران، روزآمد و مبتنی بر آینده نگری و تکمیل زنجیره ارزش و جهش اقتصادی اقدامات زیر انجام می شود:

الف- سازمان با همکاری وزارتخانه های ذی ربط مکلف است چند طرح بزرگ اقتصادی ملی و پیشران از جمله موارد زیر را تهیه نموده و ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران برساند:

۱- دالان های راهبردی گذر (ترانزیت) ریلی و دریایی

۲- قطار سریع السیر در مسیرهای طولانی و پرمسافر از جمله تهران - مشهد

۳- تحول رقومی (دیجیتال) به منظور به کارگیری قابلیت های فناوری رقومی (دیجیتال) برای تحول در رویه ها و فرایندهای عملیاتی، تحول در کسب و کار سطوح دیوان سالاری کشور، تحول در دامنه خدمات رسانی و تحول فرهنگ سازمانی با تضمین دستیابی به سرعت عملکرد بیشتر، امنیت بالاتر و بهبود خدمات با استفاده از راه حل های رقومی (دیجیتال) یکپارچه

۴- توسعه منطقه مکران و اروند با رویکرد درونزایی و برونگرایی با هدف تبدیل شدن به مرکز مبادلات بین المللی تولیدی، تجاری و گردشگری

۵- مهار و انتقال آبهای مشترک و مرزی و لایروبی اروندرود و توسعه شهرها و روستاهای ساحلی با رعایت اصول آمایش و توسعه پسرکانه

۶- توسعه خوشه های تولیدی و کسب و کار با هدفگیری جذب سرمایه خارجی و توسعه بازارهای صادراتی

۷- توسعه زنجیره اکتشاف و استخراج نفت و گاز و پترو پالایشگاهها و صنایع پایین دستی پتروشیمی

۸- هوشمندسازی و دستیابی به توانمندی تزریق ماهواره به مدارهای زمین آهنگ
ب- به منظور گسترش صادرات دانش فنی و خدمات فنی، طراحی و مهندسی و پیمانکاری کشور با اولویت زنجیره صنایع و صنایع معدنی و همچنین جلوگیری از خام فروشی و تکمیل زنجیره ارزش و رویکرد جهش اقتصادی و در راستای توسعه و ارتقای نقش و جایگاه بخش معدن و صنایع معدنی در توسعه کشور، دولت مکلف است اقدامات زیر را در طول اجرای برنامه انجام دهد:

۱-

۱-۱- امکان سنجی و شناسایی کشورهای هدف صادرات دانش فنی و خدمات فنی، طراحی و مهندسی و پیمانکاری و مبادله موافقتنامه توسعه همکاری در بخش معدن و صنایع معدنی اعم از اکتشاف، بهره برداری و فراوری

۱-۲- صدور بیمه نامه و تضامین به نام صادرکننده خدمات انتقال دانش فنی، طراحی، مهندسی و پیمانکاری توسط شرکتهای بیمه، صندوقهای ضمانت و صندوق ضمانت صادرات ایران برای صادرکنندگان به کشورهای هدف صادراتی

۱-۳- تعریف و ارائه خدمات کنسولی ویژه به شرکتهای مذکور توسط وزارت امور خارجه و همچنین امضا و مبادله موافقتنامههای همکاری با کشورهای هدف صادراتی

۱-۴- شناسایی و حمایت از شرکتهای ایرانی واجد توانمندیهای خاص برای ایفای نقش مبتکرانه در عرصه بینالمللی و فراهم نمودن زمینه حضور شرکتهای ایرانی دارای توانمندی لازم جهت صادرات دانش فنی و خدمات فنی، طراحی و مهندسی و پیمانکاری و تولیدکننده تجهیزات و ماشینآلات معدنی در عرصه بینالمللی از جمله نمایشگاههای بینالمللی و بازارهای جهانی

وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش عملکرد این جزء را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت (سازمان زمینشناسی و اکتشافات معدنی کشور) مکلف است تمام اطلاعات پایه زمینشناسی (اعم از نقشههای زمینشناسی، زمینشیمی و زمینفیزیک و هوایی) و با رعایت مواد (۱۳) و (۱۷) فصل چهارم قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ مفاد گزارشهای اکتشاف محدودهها و پهنهها را در پایان سال اول برنامه منتشر نموده و به صورت برخط در اختیار عموم قرار دهد. همچنین تمامی وزارتخانهها، نهادها، سازمانها و دستگاههایی که نسبت به تولید اطلاعات پایه زمینشناسی اقدام می نمایند مکلفند در مدت تعیین شده، تمامی اطلاعات تولیدشده خود را مطابق استانداردهای سازمان زمینشناسی و اکتشافات معدنی کشور به این سازمان تحویل دهند.

وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش روند پیشرفت این جزء و میزان همکاری کلیه وزارتخانهها، نهادها، سازمانها و دستگاههای مرتبط مانند وزارت نفت و سازمان انرژی اتمی ایران را هر شش ماه یکبار به کمیسیون صنایع و معادن مجلس ارائه کند.

تبصره- مسائل امنیتی باید در ارائه اطلاعات مذکور به سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور رعایت گردد.

۳- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است جهت اعمال حاکمیت و نقش نظارتی خود بر اکتشاف، استخراج و فراوری مواد معدنی کشور، قطبهای معدن‌کاری کشور را تعیین نموده و نسبت به برنامه‌ریزی آمایش معدنی در این قطبها پس از تصویب در شورای عالی آمایش سرزمینی با رعایت قوانین و مقررات، نیازسنجی و نحوه انجام عملیات اکتشافی، طراحی و برنامه‌ریزی تولید و عملیات معدن‌کاری، نیازسنجی و طراحی خدمات آموزشی، پژوهشی، فناوری و مشاوره مهندسی اقدام کند.

۴- به سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و شرکتهای تابعه اجازه داده می‌شود نسبت به «مشارکت اعم از مالی و فنی در محدوده‌های دارای پروانه اکتشاف از جمله پروانه‌های اکتشاف حاصل از محدوده‌های امیدبخش» با بخش خصوصی واجد صلاحیت‌های مالی و فنی مطابق با ضوابط و مقررات اقدام نماید.

۵- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با اقدامات و راهکارهای لازم و با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی و همچنین از طریق انتقال دانش فنی و فناوری (تکنولوژی)، عمق متوسط اکتشاف ذخایر معدنی را به میزان متوسط عمق اکتشاف جهانی برساند.

۶- دولت مکلف است در راستای توسعه متوازن و اشتغال پایدار و بهره‌مندی مردم منطقه و جلوگیری از مهاجرت در محدوده معادن، اقدامات لازم را برای اولویت‌دهی استفاده از نیروهای انسانی بومی و شرکتهای بومی انجام دهد و در طول اجرای برنامه، در طرحها و زیرطرح (پروژه)‌های معدنی خود و در شرایط برابر، اولویت را به پیمانکاران بومی واجد شرایط شهرستانی و استانی داده و نیروهای مورد نیاز خود را از افراد بومی شهرستان محل فعالیت به ترتیب از نزدیکترین محل و در صورت عدم وجود نیروی کار در شهرستان محل فعالیت از نزدیکترین شهرستان‌های استان محل فعالیت بکارگیری کند. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش عملکرد این جزء را هر شش ماه یکبار به کمیسیون اجتماعی مجلس ارسال نماید.

تبصره ۱- در اولویت‌دهی به استفاده از نیروی انسانی بومی و شرکتهای بومی در امور مذکور باید این اشخاص (نیروی انسانی بومی و شرکتهای بومی) واجد شرایط لازم باشند.

تبصره ۲- قید «در شرایط برابر» در این جزء هم شامل «انتخاب پیمانکار» و هم شامل «انتخاب نیروهای مورد نیاز» می‌گردد.

۷- ماده (۴۳) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با رعایت احکام این فصل تنفیذ می‌شود.

۸- وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به تدوین برنامه سرمایه‌گذاری توسعه زیرساخت‌های راه آهن کشور توسط سازمان‌های توسعه‌ای و بخش خصوصی با اولویت‌بخشی به حمل بار مواد معدنی از طریق راه آهن متناسب با برنامه‌های تولید بخش معدن و صنایع معدنی در طول اجرای برنامه مبادرت ورزد.

آیین‌نامه اجرایی این جزء به‌طور مشترک توسط وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت مشتمل بر ارائه بسته‌های تشویقی سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی و اولویت‌بخشی به تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز از طریق ظرفیت‌های ساخت داخل با رعایت قوانین مرتبط، ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره- بسته‌های تشویقی سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی شامل مواردی مانند معافیت‌های مالیاتی که نیاز به تقنین دارد، نمی‌شود و این بسته‌ها باید در چهارچوب قوانین صورت پذیرد.

۹- دولت مکلف است جهت تحقق زنجیره ارزش صنایع معدنی و پتروشیمی و به‌منظور حفظ محیط زیست و در راستای کاهش مصرف مواد بسپاری (پلیمری) در صنایع پایین‌دستی پتروشیمی و صنایع تکمیلی و بسته‌بندی، اقدامات، حمایت‌ها و مشوقهای لازم در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط جهت شناسایی، اکتشاف، فراوری، بهره‌برداری و تولید مواد اولیه معدنی جایگزین مواد بسپاری (پلیمری) را در طول اجرای برنامه انجام دهد.

۱۰- وزارتخانه‌ها و سازمان‌های زیرمجموعه آنها، نهادها، مؤسسات دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکتهای دولتی از جمله شرکتهای مستلزم ذکر یا تصریح نام که پهنه‌ها و محدوده‌های معدنی در اختیار دارند مکلفند حداکثر ظرف یک- سال از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به تعیین تکلیف اعم از واگذاری طی اخذ مجوزهای لازم و رعایت تشریفات قانونی یا مشارکت یا ارائه برنامه مدون با تعهد به اجرا مطابق برنامه ارائه شده، اقدام نمایند، در غیر این صورت وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از اتمام مهلت مذکور مکلف به ابطال مجوزهای مربوط می‌باشد. در مورد صندوق‌های بازنشستگی اولویت با ارائه برنامه مدون با تعهد به اقدام مطابق برنامه خواهد بود.

حکم این بند شامل قراردادهای قانونی و صحیح و معتبر و لازم‌الاجرای تعیین تکلیف شده‌ای که خلاف تعهدات مندرج در آن از سوی متعهد عمل نشده، نمی‌گردد.

۱۱- تعاونی‌های توسعه و عمران شهرستانی که توسط مردم بومی منطقه تشکیل می‌شوند در صدور مجوز از طریق درگاه صدور مجوزها و واگذاری‌های قانونی معادن در شرایط یکسان در اولویت قرار دارند دستورالعمل این جزء با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب شورای عالی معادن می‌رسد.

۱۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با همکاری وزارت امور خارجه و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، در طول اجرای برنامه اقدامات لازم در زمینه شناسایی ذخایر معدنی فراسرزمینی و دریایی و برنامه‌ریزی جهت بهره‌مندی از این معادن را انجام دهد.

وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گزارش عملکرد این جزء را هر شش ماه یکبار به کمیسیون‌های صنایع و معادن و امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس ارسال نماید.

۱۳- سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مکلفند نسبت به ارائه پاسخ استعلام‌های مربوط به طرحهای عمرانی و طرحهای سرمایه‌گذاران طرح (پروژه)های صنعتی، معدنی و اکتشافی حداکثر ظرف دو ماه اقدام نمایند و در صورت رد گزارشها و درخواست‌های مذکور، دلایل آن را به صورت کتبی، شفاف و

مستند به قوانین و ضوابط فنی مربوط با ارائه راهکارهای عملیاتی برای رفع آن به ذی‌نفعان اعلام کنند. عدم پاسخ سازمان‌های یادشده در مهلت مقرر، به منزله تأیید می‌باشد.

۱۴- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است به منظور احقاق حقوق دولت در بهره‌برداری از معادن به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تا پایان سال اول برنامه، امکان محاسبه دقیق میزان برداشت از معادن توسط سامانه‌های هوشمند فراهم گردد.

۱۵- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است از طریق سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با رعایت قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی از محل مبالغ مازاد بر اعتبار مصوب سود ویژه سهم دولت، سود ابرازی و مازاد بر مالیات عملکرد پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی و در سقف منابع بودجه عمومی در هر سال و با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی، نسبت به سرمایه‌گذاری در حوزه زیرساخت بخش معدن و صنایع معدنی، اکتشاف، استحصال و بهره‌برداری عناصر معدنی نادر و کمیاب و تکمیل طرحهای نیمه‌تمام معادن و صنایع معدنی اقدام نماید.

پ- به منظور تأمین پایدار برق مورد نیاز صنایع و معادن به ویژه در زمان اوج مصرف و ناترازی آن در کشور:

۱- واحدهای صنعتی، معدنی و کشاورزی مجازند نسبت به طراحی و اجرای طرحهای تولید یا ارتقای بهره‌وری برق اقدام نمایند. وزارتخانه‌های نیرو، نفت و جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت مکلفند با استفاده از زیرساخت‌های موجود در اختیار خود، در قبال دریافت هزینه مربوط (پس از واریز به خزانه‌داری کل کشور) نسبت به اجرای این حکم اقدام نمایند به طوری که برق تولید یا صرفه‌جویی شده را بدون اعمال محدودیت وفق قراردادی که با وزارت نیرو منعقد می‌نماید در اختیار واحدهای مذکور یا واحدهای طرف قرارداد آنها قرار دهند. قطع برق این واحدها متناسب با مقادیر تولید یا صرفه‌جویی شده آنها و تعیین سقف برای این واحدها در تأمین برق از این محل، ممنوع است. در اجرای این جزء رعایت ماده (۴) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق، ضروری است.

آیین نامه اجرایی این جزء ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارت نیرو با هماهنگی وزارتخانه های نفت، جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

۲- احداث و توسعه نیروگاههای تجدیدپذیر توسط بهره برداران معادن و یا طرفهای قرارداد آنها در داخل محدوده معدنی یا در جوار آن به میزان بیست درصد (۲۰٪) سرمایه گذاری در نیروگاه (به تأیید وزارت نیرو) مشمول معافیت موضوع تبصره (۵) ماده (۱۴) قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی در دوره اجرا می شود.

ت- وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری دستگاههای ذی ربط مکلف است نسبت به تهیه سند «راہبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره های ارزش کشور» بر مبنای معیارهای آمایش سرزمین و توسعه متوازن، نفی خام فروشی و تکمیل زنجیره ها، تحرک بخشی به صادرات و انتشار فناوری های نوین و با تکیه بر مزیتها و اولویتهای کشور از جمله صنایع برق و ریز (میکرو) الکترونیک، خودروسازی با اولویت خودروهای برقی و برقی - بنزینی (هیبریدی)، ماشین سازی و ساخت تجهیزات، صنایع پایین دستی نفت و گاز و پتروشیمی، معدن با اولویت مس و عناصر نادر خاکی، خدمات فنی مهندسی، نساجی و پوشاک و بازیافت، همراه با اخذ نظرات اتاقهای بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، تعاون ایران و اصناف ایران، در چهارچوب الزامات و طی تشریفات قانونی اقدام نموده و ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، آن را به تصویب هیأت وزیران برساند.

این سند در طول اجرای برنامه، مبنای کلیه تصمیم گیری ها، مصوبات، آیین نامه ها و بخشنامه های دولتی بوده و وضع هر نوع مقررات مغایر با آن ممنوع است. همچنین کلیه حمایت های مالیاتی، تعرفه ای، تسهیلات بانکی و واگذاری زمین در این سند در چهارچوب قوانین مقرر می شود.

حکم این بند شامل اصلاحات سند یادشده توسط مرجع وضع آن است. اصلاح این سند در طول برنامه در چهارچوب قوانین با تصویب هیأت وزیران و حداکثر سالتی یکبار امکان پذیر است.

تبصره ۱- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با هماهنگی و موافقت وزارت نفت بر اساس سند فوق الذکر، کلیه مجوزهای صادرشده در حوزه صنعت

پتروشیمی (به‌ویژه تولید متانول، اوره و پلی اتیلن) و صنایع معدنی (به‌ویژه فولاد) که تا پایان سال ۱۴۰۳ بنا به دلایل خارج از اراده به بهره‌برداری نرسیده باشند، در چهارچوب این قانون و منطبق با ظرفیت‌های تأمین خوراک، تأمین زیرساخت‌ها، ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین، صرفه و صلاح اقتصادی، حداکثر تا پایان شهریور سال ۱۴۰۴ مورد بازنگری قرار داده و اجرا نماید. همچنین وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند مجوزهای تأمین خوراک، انرژی و تخصیص آب به بنگاههای اقتصادی در دوره اجرا تا آغاز بهره‌برداری را به‌صورت زمانمند و مشروط به بهره‌برداری در زمان‌بندی تعیین‌شده، صادرکنند. تمدید این مجوزها صرفاً بر اساس قانون و مقررات مجاز خواهد بود.

تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با هماهنگی وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی و همکاری سایر دستگاههای اجرایی متولی طرحهای تولید و اشتغال و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران و اتاق اصناف ایران بر مبنای سند فوق‌الذکر، نقشه راه زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار استان‌ها را متناسب با ظرفیت‌ها و مزیت‌های بومی و نقش استان‌ها در زنجیره‌های ارزش ملی، ظرف دو سال از لازم‌الاجرا شدن این قانون، تدوین و در شورای عالی آمایش سرزمین به تصویب برساند. دبیرخانه ملی راهبری زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار استانی با استفاده از امکانات و نیروهای موجود به تشخیص رئیس جمهور در یکی از وزارتخانه‌های ذی‌ربط و دبیرخانه‌های استانی آن در استانداری‌ها مستقر می‌شود.

سازمان و وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلفند گزارش عملکرد این تبصره را هر شش ماه یک‌بار به کمیسیون صنایع و معادن مجلس ارسال نمایند.

تبصره ۳- کلیه مجوزها و نیازسنجی‌های موجود در این قانون مشمول ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی می‌باشد.

ث- به‌منظور تنظیم‌گری منسجم، شفاف و روان‌سازی مقررات مربوط به زنجیره‌های تولیدی اعم از مواد خام و نیمه‌خام و محصولات نهائی اقدامات زیر انجام می‌شود:

۱- در چهارچوب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به‌ویژه ماده (۵۹) آن، شورای رقابت مکلف است تا پایان سال دوم برنامه، اقدام لازم برای ایجاد حداقل سه نهاد تنظیم‌گر در حوزه‌های اولویت‌دار قانون مذکور به‌عمل

آورد. دولت مکلف است بلافاصله پس از اخذ پیشنهاد شورای رقابت نسبت به انجام تشریفات قانونی لازم اقدام نماید. چنانچه اجرای این حکم مستلزم تغییر در اساسنامه و سایر قوانین مرتبط با دستگاههای اجرایی باشد، دولت مکلف است نسبت به انجام ترتیبات قانونی شامل تعیین تکلیف برای تمام دستگاههای ذی ربط ظرف مدت مذکور اقدام نماید.

۲- به منظور توسعه اشتغال و رشد اقتصادی از طریق سرمایه گذاری بخش خصوصی و تعاونی:

۲-۱- قیمت گذاری دولتی به استثنای کالاهای اساسی یارانه ای و کالاها و خدمات انحصاری و خدمات دولتی ممنوع است.

این حکم در طول اجرای برنامه بر ماده (۲۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، حاکم است.

تبصره ۱- کالاهای اساسی یارانه ای، کالاهایی است که از یارانه مستقیم ارزی یا ریالی مانند پرداخت مستقیم بخشی از قیمت کالا توسط دولت برخوردار شده اند.

تبصره ۲- کالاها و خدمات انحصاری، صرفاً کالاها و خدماتی است که بازار آنها توسط شورای رقابت به عنوان مصادیق بازارهای انحصاری تشخیص داده شده است.

تبصره ۳- کالاها و خدمات دولتی، کالاها و خدماتی است که دولت تنها عرضه کننده آنها بوده و تولید و عرضه آن در تملک و اختیار دولت بوده و منافع حاصل از فروش آن نیز مستقیماً در اختیار دولت قرار می گیرد.

۲-۲- به منظور بهبود عملکرد و تمرکز شورای رقابت بر استفاده از ابزارهای گوناگون و با هدف افزایش رقابت پذیری کسب و کارها در ایران، شورای رقابت مکلف است نسبت به تعیین مصادیق و تصویب دستورالعمل تنظیم قیمت صرفاً در مورد بازارهای مصداق انحصار طبیعی، مقدار و شرایط دسترسی به بازار کالاها و خدمات انحصاری در هر مورد، اقدام نماید.

۳- در طول اجرای برنامه در مورد آن دسته از طرحهای سرمایه گذاری که در طی سالهای برنامه، عملیات اجرایی آنها آغاز می شود و یا به بهره برداری می رسند، تحمیل هرگونه مالیات یا وضع عوارض جدید یا احکام جدیدی که محدودیتی در

فعالیت طرحهای سرمایه‌گذاری موضوع این قانون ایجاد می‌کند، مگر با رأی دوسوم نمایندگان حاضر مجلس ممنوع است. دولت مکلف است با انعقاد قراردادهای حداقل پنجساله، روش قیمت‌گذاری انرژی یا نرخ خوراک و سایر نهاده‌های در اختیار دولت را که در این طرحها استفاده می‌شوند، تعیین کند. تغییر این نرخها ضمن قوانین بودجه سنواتی یا دیگر قوانین ممنوع است.

ج- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود تخفیف‌های پلکانی نرخ خوراک موضوع جزء (۳) تبصره بند «ب» ماده (۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها اصلاحی ۱۳۹۳/۱۲/۴ را با استفاده از «اوراق تسویه» مبتنی بر خوراک، در طول زنجیره ارزش صنایع پایین‌دستی نفت و گاز به سرمایه‌گذاران دارای قراردادهای بلندمدت تخصیص دهد. این اوراق صرفاً با ارزش اسمی و بدون قابلیت مبادله برای تسویه هزینه خوراک قابل استفاده خواهد بود.

آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر شیوه اجرا، نحوه توزیع مشوق در حلقه‌های مختلف زنجیره ارزش و سایر ضوابط توسط وزارت نفت با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی و سازمان ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

چ- به منظور حمایت و تقویت سازمان‌های توسعه‌ای موضوع ماده (۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور اصلاحی ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن اقدامات زیر انجام می‌شود:

۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، هفتاد درصد (۷۰٪) وجوه حاصل از هر نوع واگذاری سهام و سهم‌الشرکه شرکتهای وابسته و تابعه سازمان‌های توسعه‌ای را، برای مشارکت با بخش غیردولتی به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه‌یافته، توسعه زیرساخت‌ها، تکمیل طرحهای نیمه‌تمام، ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر و آماده‌سازی بنگاهها برای واگذاری با رعایت گردش خزانه به حساب این سازمان‌ها واریز نماید. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است منابع حاصل از واگذاری‌های موضوع این جزء را که تاکنون به حساب سازمان‌های توسعه‌ای

واریز نگردیده به عنوان طلب این سازمان‌ها منظور نماید.

۲- در طول اجرای برنامه، احکام مربوط به سرمایه‌گذاری سازمان‌های توسعه‌ای صرفاً در چهارچوب قانون تأسیس و اساسنامه خود و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و این قانون اجرا می‌شوند، مگر اینکه در قوانین بعدی به نسخ یا اصلاح قانون تأسیس و اساسنامه سازمان‌های مذکور تصریح شود.

۳- به سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران اجازه داده می‌شود ارزش اقتصادی پروانه‌های بهره‌برداری معادن در اختیار خود را به عنوان دارایی و حقوق صاحبان سهام ثبت نماید.

۴- به دستگاههای اجرایی اجازه داده می‌شود کمکهای فنی و اعتباری موضوع بند «ل» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) را جهت افزایش سرمایه صندوق‌های قانونی تحت پوشش خود استفاده کرده و به تناسب آن از طریق این صندوق‌ها در راستای اهداف موضوع کمکهای فنی و اعتباری هزینه نمایند.

ح- به منظور ارتقای جایگاه صنایع کوچک و خوشه‌های صنعتی در رشد اقتصادی، اقدامات زیر انجام می‌شود:

۱- وزارت صنعت، معدن و تجارت (شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران) مجاز است حسب مورد با همکاری وزارتخانه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، در چهارچوب طرح جامع شهری و هادی روستایی، نسبت به ایجاد شهرکها، نواحی و مجتمع‌های تخصصی در داخل حریم و محدوده شهری و روستایی در حوزه‌های فناوری اطلاعات (آی.تی)، صنایع خلاق، صنایع دستی و صنفی تولیدی و خدماتی، صنایع پاک و پسماندهای صنعتی اقدام نماید.

۲- برنامه ملی توسعه خوشه‌های صنعتی متناسب با راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور و مشتمل بر اصول، فرایند، ساختار، اهداف، منابع، تقسیم کار نهادی و احصا و رفع موانع توسعه خوشه‌های صنعتی و کسب‌وکار، ظرف سال اول

برنامه به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه می‌شود و در چهارچوب قوانین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۳- «صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک» به «صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری صنایع کوچک» با وظایف اعطای تسهیلات از طریق مؤسسات اعتباری و صدور ضمانتنامه و بیمه‌نامه تغییر می‌یابد. اساسنامه این صندوق به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت ظرف سه ماه از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون، تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. منابع این صندوق از طریق بخشی از درآمدهای حاصل از اجرای ماده (۳۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در قالب لوایح بودجه‌های سنواتی و افزایش سرمایه تأمین می‌شود.

خ- به منظور توسعه و مدیریت هر چه بهتر شهرکها و نواحی صنعتی و جلوگیری از هدررفت منابع و ظرفیت‌های موجود در آنها:

۱- فسخ قراردادهای غیرفعال و خلع ید از اراضی راكد كه باید به دلیل تخلف از انجام تعهدات قراردادی به تشخیص مراجع قانونی ذیصلاح، صورت گیرد، در شهرکها و نواحی صنعتی در هر استان بر عهده کارگروهی متشکل از مدیرعامل شرکت شهرکهای صنعتی استان، نماینده استاندار و نماینده رئیس کل دادگستری استان می‌باشد.

آیین‌نامه اجرایی این جزء توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- قراردادهایی که توسط واگذارشونده، تخلف قراردادی منجر به فسخ یا خلع ید صورت نپذیرفته، مشمول حکم این بند نمی‌باشد.

تبصره ۲- واگذاری‌های موضوع قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ مجلس شورای ملی با اصلاحات و الحاقات بعدی به وزارتخانه‌ها، دستگاههای دولتی و مؤسسات عمومی و مؤسسات حکومتی متعلق به بیت‌المال معتبر می‌باشد.

۲- هرگونه توسعه واحدهای موجود مستقر در شهرکها و نواحی صنعتی در داخل همان شهرکها و نواحی، صرفاً در چهارچوب مقررات وزارت صنعت، معدن و تجارت و

در سقف تأییدیه‌های اخذشده آن شهرک یا ناحیه صنعتی بوده و از اخذ سایر مجوزها و استعلامات منوط به رعایت قوانین به تشخیص وزارت یادشده معاف می‌باشد.

۵- به منظور تسهیل و رفع موانع و رشد تولید:

۱- در مورد پرونده‌های حقوقی غیرکیفری مربوط به واحدهای تولیدی و همچنین در رابطه با مطالبات موضوع ماده (۵۰) قانون تأمین اجتماعی، هرگونه توقیف و ضبط ماشین‌آلات، ابزار تولید، تجهیزات و مواد اولیه واحدهای تولیدی، بازداشت و حبس مدیرعامل یا اعضای هیأت‌مدیره که با تشخیص کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان منجر به توقف تولید شود، تا زمان قطعی شدن حکم، ممنوع است.

۲- واردات ماشین‌آلات با فناوری روز دنیا جهت جایگزینی با ماشین‌آلات فرسوده مشروط به عدم ساخت داخل یا کمبود ظرفیت‌های تولید داخل پس از تأیید شورای راهبری فناوری‌های دانش‌بنیان موضوع قانون جهش تولید دانش‌بنیان مجاز است. همچنین واحدهای دارای جواز نوسازی و بازسازی از معافیت حقوق گمرکی بابت واردات ماشین‌آلات مذکور معادل ارزش حاملهای انرژی صرفه‌جویی شده توسط این واحدها برخوردار هستند.

۳- یک‌سوم از سهم بخش تعاون از منابع اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در قالب بودجه‌های سنواتی به منظور افزایش سرمایه بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون اختصاص می‌یابد تا صرفاً برای اعطای تسهیلات و پوشش خطرپذیری (ریسک) به تعاونی‌های فراگیر ملی با اولویت تعاونی‌های فعال در حوزه کشاورزی یا تأمین انرژی و تعاونی‌های مرزنشین مناطق محروم و تحرک بخشی به صادرات مرزی تخصیص یابد. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است منابع مربوط به بخش تعاون حاصل از واگذاری شرکتهای دولتی را در حسابی مختص به بخش تعاون در خزانه واریز نماید.

۴- وزارت نیرو مکلف است به گونه‌ای اقدام کند که امکان صادرات برق به میزان حداقل ده درصد (۱۰٪) از تولید برق نیروگاههای تجدیدپذیر جدیدالاحداث بخش غیردولتی، خصوصی و تعاونی و سه درصد (۳٪) از تولید برق نیروگاههای حرارتی

جدیدالاحداث بخش غیردولتی، خصوصی و تعاونی با تأمین زیرساخت مورد نیاز (با پرداخت هزینه توسط بخش غیردولتی، خصوصی و تعاونی) فراهم شود.

در صورت ممانعت از صادرات برق توسط وزارت نیرو مطابق شرایط مذکور در ماده (۱۷) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق، این وزارتخانه مکلف است در پایان هر سال به ازای هر کیلووات ساعت کاهش سهم صادرات برق بخش غیردولتی، خصوصی و تعاونی، معادل متوسط نرخ وارداتی و صادراتی برق را از محل منابع داخلی خود به نیروگاههای مشمول فوق‌الذکر پرداخت کند. سازمان مکلف است گزارش عملکرد دستگاههای مشمول این جزء را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

۵- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مجاز است با تأمین زیرساخت‌های لازم برای ارتقای امنیت خدمات پستی و انجام عملیات و فرایندهای پست آماد و پشتیبانی (لجستیک) و با مشارکت کارور(اپراتور)های پستی و سایر فعالان حوزه حمل و توزیع کالا، نسبت به ایجاد سکوی ملی شبکه توزیع کالا و محصولات (اعم از صنعتی، کشاورزی و تجارت الکترونیک) اقدام نموده و ساماندهی لازم برای مردمی‌سازی توزیع را مشروط به عدم تصدی‌گری با عاملیت کامل بخش خصوصی و مردمی به انجام برساند. در همین راستا وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران) مکلف است نسبت به ایجاد درگاه صدور شناسه یکتای پستی مبتنی بر شناسه (کد) پستی فرستنده و گیرنده و مشخصات ارسال در بستر سکوی فوق با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی اقدام نماید.

۶- دولت مکلف است نسبت به اختصاص خط اعتباری برای خریداران محصولات دانش‌بنیان ایرانی در کشورهای هدف با رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، هشتادم (۸۰) و یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) قانون اساسی، در تنظیم لوایح بودجه سنواتی اقدام قانونی لازم را انجام دهد.

۷- محصولات شرکتهای پتروشیمی که پیش‌فروش نشده‌اند و تعهدی نسبت به صادرات آنها وجود ندارد، با رضایت مالکین آنها و نظارت سازمان توسعه‌ای مربوط در

وزارت نفت، به عنوان ماده اولیه به مجتمع‌ها یا واحدهای پایین دستی در طول زنجیره ارزش پتروشیمی، در قالب قراردادهای بلندمدت اختصاص یابد.

آیین نامه اجرایی این جزء مشتمل بر مشوقها متناسب با افزایش تولید در طول زنجیره ارزش، حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارت نفت با هماهنگی وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی و سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فصل ۱۱- توسعه مسکن

ماده ۴۹- دولت مکلف است در اجرای بند (۹) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدامات زیر را به‌عمل آورد:

جدول شماره (۱۲)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی توسعه مسکن

سنجه عملکردی	واحد معارف	هدف کمی در پایان برنامه
راهبردی	سال	۷,۵
	درصد	۲۰
	درصد	۱۵
عملیاتی	هزار واحد	۱,۵۰۰
	هزار واحد	۱,۰۰۰
	هزار واحد	۵۰۰
	هزار واحد	۲,۰۰۰

وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی توسعه مسکن را سالانه به مجلس ارسال نماید.

مسکن حمایتی

ماده ۵۰- به‌منظور زمینه‌سازی و تسهیل دسترسی به مسکن مناسب به‌ویژه برای افراد واجد شرایط و در راستای ارتقای کمی و کیفی سکونت و در اجرای قانون جهش تولید مسکن وزارت راه و شهرسازی مکلف است اقدامات زیر را در طول اجرای برنامه انجام دهد:

الف- برنامه تولید و عرضه مسکن حمایتی را پس از تأیید در شورای مسکن

استان‌ها و سپس تصویب در شورای عالی مسکن با رویکرد حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، تعاونی و غیردولتی، شهرداری‌ها و سایر مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در چهارچوب تفاهم‌نامه‌های فی‌مابین و با استفاده از ابزار اعتبارات حمایتی مصوب، عملیاتی نماید.

ب- برای تأمین زمین متقاضیان واجد شرایط مسکن در طرحهای حمایتی دولت، زمینهای تحت مالکیت متصل و داخل محدوده شهرها و زمینهای مستحصل مواد (۹)، (۱۰) و (۱۲) قانون جهش تولید مسکن را پس از تهیه طرحهای توسعه شهری، اجرای طرحهای آماده‌سازی و تفکیک قطعات از طریق سامانه جامع طرحهای حمایتی مسکن بر اساس ماده (۷) قانون جهش تولید مسکن به متقاضیان واجد شرایط برای ساخت مسکن واگذار نماید.

تبصره ۱- وزارت راه و شهرسازی مکلف است در راستای اضافه شدن حداقل دو دهم درصد (۰/۲٪) مساحت سرزمین به ظرفیت سکونتگاهی کشور با تراکم حداکثر شصت نفر در هکتار، در روستاها، شهرهای کوچک و میانی، مناطق مرزی و شهرک‌سازی با رعایت سند آمایش سرزمینی، قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها و تبصره (۲) ماده (۹) قانون جهش تولید مسکن برنامه‌ریزی و اقدام نماید. به‌منظور تسهیل مهاجرت معکوس اقشار مختلف جامعه، در این واگذاری شرط سکونت پنج سال لحاظ نخواهد شد و وزارت راه و شهرسازی مجاز است واگذاری را به‌صورت ۹۹ ساله انجام دهد.

تبصره ۲- تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهای طرح (پروژه)های حمایتی بافت فرسوده، مسکن روستایی و طرح نهضت ملی مسکن از مصادیق قراردادهای مواد (۳۸) و (۴۱) قانون تأمین اجتماعی محسوب نمی‌شود و مشمول حکم ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی اصلاحی ۱۴۰۲/۷/۲۲ می‌گردد.

پ- از طریق توافق با مالکین اراضی غیردولتی فاقد کاربری مسکونی با رعایت ماده (۸) و تبصره (۲) ماده (۹) قانون جهش تولید مسکن، قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها و سند آمایش سرزمینی، نسبت به تأمین زمین برای اجرای طرحهای حمایتی ساخت مسکن یا احداث شهرکهای مسکونی توسط بخش خصوصی، تعاونی و عمومی

غیردولتی با اولویت تعاونی‌های مردمی و با رعایت ضوابط وزارت راه و شهرسازی اعم از رعایت سرانه‌های شهری و تأمین خدمات زیربنایی و روبنایی مورد نیاز و سایر قوانین و مقررات اقدام نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند شامل دامنه کاربرد و شیوه توافق با مالکین اراضی غیردولتی بر مبنای ارزش افزوده ناشی از تغییر کاربری، افزایش تراکم و سطح اشغال و از این قبیل، ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت راه و شهرسازی و پس از تصویب در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره- در طول اجرای برنامه به منظور تأمین مسکن سازمانی مورد نیاز کارکنان نیروهای مسلح و امنیتی با اولویت مناطق مرزی و محروم عملیاتی:

۱- ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مجاز است نسبت به تأمین زمین مورد نیاز احداث سالانه ده هزار واحد خانه سازمانی اقدام نماید. وزارت راه و شهرسازی نیز مکلف است با رعایت طرح تفصیلی و آمایش سرزمینی نسبت به تغییر کاربری زمینهای معرفی شده با رعایت سایر قوانین و مقررات اقدام نماید.

۲- دولت مجاز است زمین، پشتیبانی‌های لازم و زیرساخت‌های مورد نیاز جهت احداث یکصد هزار واحد خانه سازمانی نیروهای فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) را به صورت رایگان تأمین نماید و منابع مورد نیاز آن را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

۳- وزارت راه و شهرسازی مجاز است به صورت رایگان زمین مورد نیاز برای احداث حداقل سه هزار واحد خانه سازمانی وزارت اطلاعات را تأمین نماید.

۴- بانک مرکزی مکلف است نسبت به تعیین سهمیه پرداخت تسهیلات بانکی مورد نیاز برای خانه‌های سازمانی فوق و نظارت بر پرداخت آن توسط بانکهای عامل از محل تسهیلات قانون جهش تولید مسکن اقدام نماید.

۵- به فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود با هماهنگی بانک مرکزی نسبت به سپرده‌گذاری برای دریافت تسهیلات کم‌بهره از محل تسهیلات قانون جهش تولید مسکن اقدام نماید.

تبصره ۳- وزارت راه و شهرسازی مکلف است در طرحهای حمایتی مسکن و بازآفرینی شهری، نسبت به تأمین زمین رایگان برای احداث حوزه و نواحی بسیج و ایستگاههای رادیویی و تلویزیونی اقدام نماید.

ت- به منظور برنامه ریزی تأمین سرانه های مورد نیاز خدمات عمومی و شهری از قبیل فضاهای فرهنگی، ورزشی، آموزشی و بوستان های شهری در سکونتگاهها و مراکز جمعیتی حاشیه شهرها و بافتهای فرسوده و ناکارآمد شهری به دولت اجازه داده می شود؛ اراضی بلااستفاده یا بایر متعلق به خود یا سازمانها و نهادهای وابسته را برای ایجاد فضاهای عمومی شهری و استفاده در کاربری های مورد اشاره با حفظ مالکیت دولت به شهرداری ها واگذار نماید. شهرداری ها مکلفند حداکثر ظرف سه سال نسبت به ایجاد فضاهای شهری برای استفاده عمومی از محل منابع خود اقدام کنند. همچنین دولت مجاز است اراضی مذکور را پس از بهره برداری در ازای بدهی دولت به شهرداری مربوط با قیمت منطقه ای زمان واگذاری و نوع کاربری مورد استفاده تها تر نماید.

ث-

۱- محاسبه و وصول عوارض الحاق، تغییر کاربری و یا سهم خدمات دریافتی مالکانی که اراضی آنها در قالب طرحهای بازنگری یا به صورت موردی به طرحهای جامع، هادی و تفصیلی شهرها توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استانها و یا شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، به محدوده شهر الحاق می شود؛ در صورت عدم تفکیک زمین، صرفاً بر اساس تبصره (۴) ماده واحده قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرحهای دولتی و شهرداری ها مصوب ۱۳۶۷/۸/۲۹ و در صورت تفکیک زمین، صرفاً بر اساس ماده (۱۰۱) قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی انجام می شود.

در طرحهای ساماندهی و طرحهای خاص شهرداری ها که اراضی با کاربری های مختلف به مسکونی تغییر کاربری داده شده و تفکیک می گردند، عوارض تغییر کاربری یا سهم خدمات دریافتی شهرداری ها صرفاً بر مبنای ماده (۱۰۱) قانون شهرداری محاسبه و وصول می شود.

۲- در صورتی که برای اجرای طرحهای تولید مسکن، زمینهای دولتی سایر

دستگاهها و یا زمینهای زراعی و باغی غیردولتی توسط وزارت راه و شهرسازی پس از اخذ مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و در چهارچوب آن وارد محدوده شهر شود، با رعایت تبصره (۲) ماده (۹) قانون جهش تولید مسکن بدون نیاز به پرداخت هرگونه عوارض تغییر کاربری، سهم خدمات، تفکیک یا ورود به محدوده، فقط کلیه شبکه‌های معابر به اضافه درصدی از مساحت زمینها طبق قوانین موجود به شهرداری واگذار می‌گردد. در این صورت تأمین کلیه خدمات و زیرساخت‌ها در تعهد وزارت راه و شهرسازی و دولت است. سهم مالکینی که اراضی خود را برای این موضوع در اختیار وزارت راه و شهرسازی قرار می‌دهند بسته به تراکم منظور شده، درصدی خالص از زمینهای با کاربری مسکونی است که نحوه اجرای آن با رعایت حقوق اشخاص مطابق آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت کشور با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و دادگستری در چهارچوب قوانین تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، ابلاغ می‌گردد. اراضی الحاقی به محدوده شهرها توسط وزارت راه و شهرسازی از پرداخت عوارض قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ با اصلاحات بعدی معاف است.

تبصره ۱- در خصوص موقوفات مطابق ضوابط مربوط به خود عمل می‌شود.

تبصره ۲- اشخاص در خصوص سهم موضوع این بند می‌توانند به مراجع قضائی اعتراض نمایند.

۳- در مورد الحاق اراضی دولتی و غیردولتی با کاربری‌های مختلف به محدوده روستاها عوارض مربوط به قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها اخذ نمی‌گردد. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

مسکن روستایی

ماده ۵۱- به منظور توسعه، عمران و آبادانی روستاهای کشور و در راستای شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی، بهبود وضعیت، ارتقای منزلت اجتماعی، سطح درآمد و کیفیت زندگی روستایی و جایگاه روستاها، اشتغال و

تولید، احداث مسکن روستایی برای محرومین خصوصاً جوانان و زوجهای جوان ساکن در روستا ایجاد معیشت پایدار و ماندگاری جمعیت، زمینه‌سازی برای مهاجرت معکوس به روستاها، توسعه دسترسی به خدمات و بسترسازی جهت شکوفایی و پیشرفت عدالت‌محور و متوازن روستاها اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- به منظور تمرکز امور روستاها و عشایر، افزایش جمعیت روستاها و توزیع متناسب جمعیت بین آنها، مهاجرت معکوس، رونق تولید، تنوع بخشی تولید با ایجاد زنجیره تأمین و ارزش و ایجاد زیرساخت تولید و تأمین معیشت و درآمد پایدار روستاییان و عشایر و ارتقای نقش آنان در اقتصاد ملی، پیشرفت و عمران و رفع فقر و محرومیت از روستاها و جامعه عشایری و بهبود کیفیت زندگی آنان و تحقق عدالت و احیای فرهنگ جهادی با مدیریتی توانمند و مسؤول و پاسخگو، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به موارد زیر اقدام قانونی به عمل آورد:

۱- «سازمان امور عشایر ایران» به «سازمان پیشرفت و آبادانی روستاها و امور عشایری» تغییر می‌یابد و واحدهای استانی آن نیز مشمول همین حکم می‌باشند.

۲- کلیه واحدها با وظایف مرتبط با اهداف مذکور از دیگر واحدهای ستادی وزارت جهاد کشاورزی و توابع آن منتزع و به سازمان موضوع جزء (۱) این بند منتقل می‌شوند.

تبصره- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی بر اساس وظایف قانونی و اساسنامه، حسب مورد نسبت به تأمین زمین، ساخت و واگذاری مسکن معیشت‌محور و بازنگری در طرحهای هادی و بهسازی روستاها در سقف منابع ملی و استانی و شهرستانی و در قالب بودجه سنواتی و منابع داخلی اقدام می‌نماید.

ب- طرحهای هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور بر اساس ضوابط مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران توسط اداره بنیاد مسکن شهرستان تهیه می‌شود و در کمیته‌ای متشکل از معاون عمرانی استاندار (رئیس کمیته)، مدیرکل بنیاد مسکن استان (دبیر)، نماینده اداره کل راه و شهرسازی استان، نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان، نماینده اداره کل حفاظت محیط زیست استان، فرماندار شهرستان، مدیر بنیاد مسکن

شهرستان، بخشدار بخش مربوط و رئیس شورای اسلامی روستا (ناظر) و دهیار (ناظر) بررسی شده و به تصویب می‌رسد.

پ- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مکلف است، متناسب با بُعد خانوار و با رعایت تبصره (۲) ماده (۹) قانون جهش تولید مسکن، جهت ساخت مسکن روستایی معیشت-محور (جهت سکونت و فعالیت اقتصادی و تولیدی) با ایجاد زیرساخت‌های لازم و بازنگری محدوده طرح‌های هادی روستاهای فاقد زمین و تصویب در مراجع مربوط، نسبت به واگذاری زمین به متقاضیان فاقد مسکن با اولویت افراد بومی (متولدان روستا و یا دارای حداقل دو سال سابقه سکونت) جهت سکونت دائمی به صورت اجاره ۹۹ ساله یا واگذاری قطعی اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت راه و شهرسازی و با همکاری بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون عمران مجلس ارسال نماید.

ف- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مکلف است تا پایان سال سوم برنامه، اطلاعات مکانی محدوده روستاها را در سامانه پنجره واحد مدیریت زمین با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی بارگذاری کند و گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

ث- وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، نسبت به بهسازی و نوسازی سالانه حداقل دویست هزار واحد مسکونی روستایی با پرداخت تسهیلات ارزان‌قیمت و با سود پنج درصد (۵٪) در قالب ماده (۴) قانون جهش تولید مسکن و تأمین مابه‌التفاوت سود تسهیلات برای دوران مشارکت مدنی و فروش اقساطی با نرخ مصوب سود تسهیلات از محل صندوق ملی مسکن اقدام نماید. وزارت راه و شهرسازی و بانک مرکزی مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارائه نمایند.

مسکن بافت فرسوده و ناکارآمد شهری

ماده ۵۲-

الف- وزارت راه و شهرسازی مجاز است به منظور تشویق مالکان به مشارکت در نوسازی بافت‌های فرسوده در فرایند معاوضه کلید به کلید واحدهای بافت فرسوده با واحدهای نوساز یا اراضی تحت مالکیت خود با رعایت قوانین، در قیمت کارشناسی واحدهای نوساز یا اراضی معوض مزبور، تا سقف چهل درصد (۴۰٪) تخفیف اعمال نماید و یا اراضی یا واحدهای مسکونی واقع در بافت فرسوده را تا سقف چهل درصد (۴۰٪) بیش از قیمت کارشناسی، قیمت‌گذاری نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت راه و شهرسازی ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- کلیه احکام حمایتی و امتیازات قانون جهش تولید مسکن، به نوسازی مسکن در محدوده‌های مصوب بازآفرینی شهری (بافت‌های فرسوده و ناکارآمد) تا پنج واحد احداثی به ازای هر پلاک ملک فرسوده تسری می‌یابد.

تبصره- دولت مجاز است در خصوص تعمیم احکام حمایتی و امتیازات قانون جهش تولید مسکن نسبت به نوسازی مسکن در محدوده‌های مصوب بازآفرینی اقدام قانونی به عمل آورد.

پ- جهت تشویق سرمایه‌گذاران بخش غیردولتی، خصوصی و تعاونی‌ها در طرح‌های احداثی جدید صنایع محلی، گردشگری، فرهنگی، آموزشی و ورزشی در محدوده‌های مصوب بازآفرینی شهری (بافت‌های فرسوده و ناکارآمد)، نسبت به اعمال معافیت‌ها و امتیازات قانونی سرمایه‌گذاری در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته اقدام قانونی به عمل آید.

ت- پروانه نوسازی مسکن در محدوده‌های مصوب بازآفرینی شهری (بافت‌های فرسوده و ناکارآمد) خارج از نوبت و حداکثر ظرف سه ماه از درخواست متقاضی توسط شهرداری‌ها صادر می‌گردد و ضمن حفظ تمامی انشعابات قبل از نوسازی، برقراری انشعابات جدید با اولویت صورت می‌پذیرد.

ف- احکام و امتیازات محدوده‌های مصوب بازآفرینی شهری (بافت‌های فرسوده و ناکارآمد) به اراضی و املاک بلافصل و مجاور این محدوده‌ها محدوده‌های مصوب بازآفرینی شهری (بافت‌های فرسوده و ناکارآمد) که برای اجرای طرح‌های مسکن معوض و یا تأمین خدمات این محدوده‌ها بکار گرفته می‌شود، تسری می‌یابد.

تبصره- دولت مجاز است اقدام قانونی در خصوص تعمیم احکام و امتیازات محدوده‌های مصوب بازآفرینی شهری به اراضی و املاک بلافصل و مجاور محدوده‌های مصوب بازآفرینی شهری به عمل آورد.

ج- وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری وزارت کشور و شهرداری‌ها نسبت به شناسایی کلیه ساختمان‌های ناایمن بحرانی و پرخطر دستگاه‌های اجرایی در کلان‌شهرها و مراکز استان‌ها از طریق مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی و سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید و نسبت به ایمن‌سازی آنان توسط دستگاه‌های مالک یا بهره‌بردار تا پایان سال سوم برنامه اقدام نماید.

وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

سایر روش‌های ساخت

ماده ۵۳- به منظور تسهیل ساخت مسکن توسط مردم اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان سال اول برنامه، نسبت به تولید و ذخیره‌سازی اطلاعات تمامی طرح‌های جامع و تفصیلی کلان‌شهرها به صورت رقومی (دیجیتال‌سازی) با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی در سامانه طرح‌های جامع و تفصیلی و همچنین الکترونیکی نمودن فرایند اخذ مجوزهای مربوط به شورای عالی معماری و شهرسازی ایران و کمیسیون‌های استانی ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران اصلاحی ۱۳۹۰/۳/۳۱ اقدام نماید. در مورد سایر شهرها نیز تا پایان سال سوم برنامه باید اقدام شود. از زمان راه‌اندازی این سامانه، کلیه مصوبات شورا و کمیسیون‌های فوق‌الذکر به صورت برخط و آنی در سامانه مزبور بارگذاری و اعلام عمومی می‌شود و صرفاً پس از بارگذاری در سامانه مذکور قابل اجراست. نحوه اجرای طرح‌های

جامع و تفصیلی از طریق این سامانه به صورت دوره‌ای رصد و پایش می‌شود و گزارش عملکرد آن با اولویت کلان‌شهرها به صورت عمومی منتشر می‌گردد.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان سال دوم برنامه، اقدام قانونی لازم را جهت اصلاح قانون پیش‌فروش ساختمان مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۲ انجام دهد.

پ- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و مراجع صادرکننده گواهی پایان‌کار ساختمانی مکلفند در صورتی که صدور گواهی پایان‌کار برای ساختمانی بنا بر حکم کمیسیون ماده (۱۰۰) قانون شهرداری یا سایر مراجع ذی‌صلاح صرفاً منوط به پرداخت جریمه یا بدهی باشد، برای هر یک از واحدهای آن ساختمان که جریمه قسمتهای اختصاصی تعیین شده توسط کمیسیون‌های موضوع مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری و سهم واحد ساختمانی از جریمه قسمتهای مشترک (به نسبت مساحت اختصاصی) تعیین شده توسط کمیسیون‌های مذکور را پرداخت کرده باشند، گواهی پایان‌کار ساختمانی آن واحد، صورتمجلس تفکیک آپارتمان‌ها (اعیانی) و سند تفکیکی مالکیت را صادر نمایند.

وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد بندهای «الف»، «ب» و «پ» این ماده را هر شش ماه یکبار به کمیسیون عمران و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

ت- به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید اجازه داده می‌شود از محل منابع داخلی خود نسبت به مشارکت در تأمین منابع مورد نیاز برای ساخت آزادراهها، بزرگراهها و خطوط راه آهن (ریل) شهری- حومه‌ای در داخل و خارج از حریم شهرهای جدید (بدون ایجاد شرکت جدید و صرفاً برای اتصال به شهر مادر خود) اقدام نماید.

ث- در راستای حمایت از افراد فاقد مسکن در کلیه طرحهای حمایتی مسکن، تمام مراحل ترهین اسناد ملکی به نام دولت یا بانک منوط به پیش‌بینی آن در بودجه سنواتی از شمول مواد (۱۲۳) و (۱۲۴) قانون ثبت اسناد و املاک اصلاحی ۱۳۸۴/۸/۱۵ و آیین‌نامه‌های مرتبط، مستثنی هستند.

تأمین منابع مالی

ماده ۵۴- به منظور تأمین بخشی از منابع مالی مورد نیاز در آماده سازی، تأمین خدمات زیربنایی و روبنایی و احداث مسکن حمایتی در نهضت ملی مسکن و مسکن موضوع قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت:

الف-

۱- وزارت راه و شهرسازی مجاز است بخشی از اراضی تحت تملک و در اختیار خود را مطابق طرح توجیهی فنی و اقتصادی مصوب شامل مشخصات فنی ضروری اعم از تعداد واحدهای مسکونی و سرانه های شهری مورد نیاز؛ از طریق مزایده با رعایت تشریفات قانونی به سرمایه گذاران، توسعه گران، انبوه سازان و نهادهای عمومی غیردولتی جهت ساخت مسکن، به صورت فروش یا اجاره یا انتقال مالکیت پس از دوره اجاره زمین، واگذار نماید. منابع حاصل از آن پس از واریز به خزانه به حساب صندوق ملی مسکن واریز می شود و یا به صورت واحدهای مسکونی آماده در همان اراضی در اختیار این وزارتخانه قرار می گیرد. انتقال قطعی مالکیت زمین مشروط به ساخت و ساز در زمان بندی معین بوده و زیرساخت ها و سرانه های شهری شهرک در چهارچوب مصوبات شورای عالی معماری و شهرسازی ایران تأمین می گردد. حداقل پنج درصد (۵٪) از قدرالسهم وزارت راه و شهرسازی مندرج در قراردادهای مذکور یا معادل آن، باید از طریق کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی برای مسکن حمایتی در شهر و روستا مطابق آیین نامه ای که به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت راه و شهرسازی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد، اختصاص یابد.

تبصره- وزارت راه و شهرسازی مکلف است در قراردادهای منعقدشده، شرط فسخ قرارداد در صورت تأخیر در ساخت و ساز بیش از حدود تعیین شده را پیش بینی نماید و در صورت وقوع تأخیر غیرمجاز، نسبت به بازپس گیری زمین، تسویه هزینه های انجام شده به قیمت روز و واگذاری مجدد آن اقدام نماید. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این جزء را سالانه به مجلس ارسال نماید.

۲- به منظور تحقق اهداف این قانون و قانون جهش تولید مسکن و تأمین بخشی از منابع مالی طرحهای توسعه مسکن، وزارت راه و شهرسازی مجاز است در چهارچوب بودجه‌های سالانه برای طرح (پروژه)های مسکن محرومین، نسبت به تهاتر اراضی و املاک تحت مالکیت خود پس از اعمال ارزش افزایی، با مطالبات قطعی پیمانکاران طرف قرارداد موضوعات یادشده اقدام نماید.

۳- وزارت راه و شهرسازی مجاز است بخشی از اراضی تحت تملک و در اختیار خود را با انتقال مالکیت از طریق شرکتها و سازمانهای تابعه خود در سقف بودجه مصوب، در اختیار بانک مسکن قرار دهد. معادل ارزش روز کارشناسی این اراضی به عنوان افزایش سرمایه دولت در بانک مسکن منظور می‌گردد. بانک مسکن مکلف به مولدسازی این اراضی حداکثر ظرف سه سال از زمان واگذاری جهت افزایش ارائه تسهیلات در اجرای قانون جهش تولید مسکن است. در صورت عدم مولدسازی در زمان مقرر، دارایی‌های مذکور با ارزش روز کارشناسی به وزارت راه و شهرسازی مسترد می‌گردد.

آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه ارزشیابی و ارزش افزایی اراضی و املاک ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت راه و شهرسازی با همکاری سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- در صورتی که بانکهای عامل به تعهدات قطعی که حسب ابلاغ بانک مرکزی در رابطه با ماده (۴) قانون جهش تولید مسکن دارند عمل نکنند، بانک مرکزی مکلف است با رعایت قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رشد ترازنامه بانک متخلف را به میزان تعهدات قطعی ایفاننده کاهش داده و معادل آن را به رشد ترازنامه سایر بانکهایی که ناتراز نیستند با اولویت بانک مسکن اضافه نماید. بانک مرکزی مکلف است هر سه ماه یکبار گزارش عملکرد مؤسسات اعتباری در خصوص ارائه تسهیلات ساخت مسکن را به مجلس اعلام نماید.

ارتقای بهره‌وری

ماده ۵۵- به منظور بهبود کیفیت و کاهش هزینه‌های ساخت و ساز مسکن، اقدامات

زیر انجام می‌شود:

الف- وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان برنامه، حداقل پانزده درصد (۱۵٪) از برنامه‌های تأمین مسکن را با استفاده از فناوری‌های نوین، صنعتی‌سازی (پیش‌ساخته و مجموعه‌ای (مدولار)) و هوشمندسازی سازگار با اقلیم و بافت کشور با اولویت احداث شهرکهای مسکونی، انبوه‌سازی و توسعه شهرهای جدید عملیاتی نماید. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون عمران و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است نسبت به بازنگری شناسنامه فنی-ملکی برای کلیه ساختمان‌های جدیدالاحداث و همچنین ایجاد و راهبری سامانه صدور الکترونیکی آن با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی اقدام نماید به‌طوری که امکان درجه‌بندی ساختمان‌ها و مستحقات جدیدالاحداث در دو بخش کیفیت ساخت و بهره‌وری انرژی در چهار رده فراهم گردد.

تکمیل مرحله‌ای شناسنامه فنی-ملکی از شروع اخذ پروانه ساخت و در زمان تنظیم گزارش‌های مرحله‌ای توسط مهندسين ناظر تا صدور پایان کار الزامی بوده و شهرداری‌ها مکلفند از صدور پایان کار برای ساختمان‌های فاقد شناسنامه فنی-ملکی مورد تأیید سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور خودداری نمایند و حسب مورد پرونده تخلفات ساختمانی را برای تعیین تکلیف به کمیسیون مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری و تخلف ناظرین نظام مهندسی را به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی ساختمان ارجاع نمایند.

از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، کارکنان دستگاههای اجرایی، امکان فعالیت به‌عنوان مجری یا نماینده مجری در فرایند ساخت‌وساز ساختمان‌ها را ندارند.

آیین‌نامه اجرایی این بند شامل تکالیف دستگاهها، عوامل فنی، اجرایی و نظارت ساختمان، فرایندهای تهیه و صدور شناسنامه فنی-ملکی ساختمان و ضوابط و معیارهای صنعتی‌سازی و بهره‌وری انرژی ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارتخانه‌های کشور، نفت و نیرو،

سازمان، سازمان نظام مهندسی ساختمان و شورای عالی استان‌ها تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره- حکم این بند صرفاً شامل مواردی است که بعد از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون پروانه برای آنها صادر می‌شود.

پ- سازمان نظام مهندسی ساختمان استان‌ها مکلفند حسب درخواست، اعضای حقیقی دارای پروانه صلاحیت حرفه‌ای و فاقد هرگونه بیمه را به سازمان تأمین اجتماعی معرفی نمایند. به منظور حمایت حرفه‌مندان نظام مهندسی ساختمان، سهم وزارت راه و شهرسازی از حق بیمه مذکور بیست درصد (۲۰٪) علاوه بر سه درصد (۳٪) بیمه بیکاری تکلیفی سهم دولت و سهم حرفه‌مندان هفت درصد (۷٪) می‌باشد. مأخذ محاسبه حق بیمه مذکور بر اساس حداقل حقوق و دستمزد اعلامی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌باشد. منابع تأمین سهم دولت از محل افزایش تعرفه‌های موضوع ماده (۳۹) قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ تأمین می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون عمران مجلس ارسال نماید.

فصل ۱۲- گذر (ترانزیت) و اقتصاد دریامحور

ماده ۵۶- در اجرای بندهای (۱۰) و (۱۱) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱۳) - اهداف کمی سنجه‌های عملکردی گذر (ترانزیت) و اقتصاد دریامحور

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
میزان گذر (ترانزیت) زمینی سالانه کالا از ایران	میلیون تن	۴۰ (در پایان سال اول ۱۶ میلیون تن؛ از سال دوم ۶ میلیون تن، افزایش سالانه)
متوسط رشد سالانه ارزش افزوده اقتصاد دریامحور	درصد	۱۶
سهم حمل و نقل راه‌آهنی از جابه‌جایی کل بار زمینی داخلی (تن-کیلومتر)	درصد	۳۰
سهم راه‌آهنی بنادر کشور	درصد	۲۵
احداث زیرساخت‌های راه‌آهنی گذری (ترانزیتی) شامل خطوط اصلی، دوخطه‌سازی، برقی‌سازی و خطوط فرعی راه‌آهنی	کیلومتر	۱- کل خطوط: ۳,۲۰۰ ۲- سهم مجموع طول خطوط دوخطه یا بیشتر و خطوط برقی از طول خطوط آهن سراسری: حداقل ۱۰۰۰ ۳- میانگین طول خطوط فرعی به مبادی بار و مراکز معدنی، صنعتی و تجاری: حداقل ۴۰۰

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۵۵۰	دستگاه کشنده (لوکوموتیو)	نوسازی و تأمین ناوگان راه آهنی جدید با مشارکت بخش غیردولتی
ارتقا به میزان حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) نسبت به شروع برنامه	میانگین در سال	سرعت سفر و سیر بازرگانی بار راه آهنی
۱۱۰,۰۰۰	دستگاه	نوسازی ناوگان جاده‌ای (تجمعی)
۳۰	درصد از پیمایش کل سالانه	حداکثر مجموع مسافت تردهای خالی (بدون بار) کامیون‌های کشور
۳	تعداد بندر	بنادر نسل سه و بالاتر (مطابق با اسناد بین‌المللی)
۶,۵	میلیارد یورو	صادرات غیرنفتی و غیرانرژی‌بر از مناطق ویژه اقتصادی
۸	درصد	نسبت جمعیت سواحل جنوبی به کل کشور
۵	میلیون تن	حجم سوخت‌رسانی به کشتیها (بانکرینگ)

وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی گذر (ترانزیت)

و اقتصاد دریامحور این ماده را سالانه به مجلس ارسال نماید.

مدیریت گذر (ترانزیت)

ماده ۵۷- به منظور نظم بخشی و ایجاد انسجام در مدیریت گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) بین الملل و با هدف ایجاد پیونددهی متقابل و مستحکم اقتصادی بین کشورها از طریق ایران و حضور فعال و افزایش سهم ببری از زنجیره های ارزش منطقه ای و فرامنطقه ای بر اساس مزیت های نسبی مناطق مختلف کشور و مزیت های اقتصادی جدید ایران موضوع ماده (۴۸) این قانون، اقدامات زیر در طول اجرای برنامه انجام می گیرد:

الف- «ستاد ملی گذر مرز به مرز (ترانزیت)» به عنوان هماهنگ کننده و مسؤول حوزه گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) به ریاست رئیس جمهور (و در غیاب وی معاون اول رئیس جمهور) و عضویت وزرای امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، کشور، نفت، امور خارجه، راه و شهرسازی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، رئیس سازمان و یک نفر عضو ناظر از کمیسیون عمران با انتخاب مجلس تشکیل می شود. دبیرخانه این ستاد در وزارت راه و شهرسازی تشکیل شده و وزیر راه و شهرسازی دبیر ستاد خواهد بود. آن دسته از وظایف شورای عالی هماهنگی ترابری کشور که به امر گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) بین الملل پرداخته است از این شورای عالی منتزع و به ستاد ملی گذر مرز به مرز (ترانزیت) منتقل می گردد. وظایف این ستاد به شرح زیر است:

- ۱- سیاست گذاری و برنامه ریزی در تمامی امور مرتبط با حوزه گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) بین الملل از جمله حمل و نقل، گمرکی، بانکی، بیمه ای و سوخت و تعیین مجوزهای الزامی مرتبط و ارائه مشوقها و حمایت های جدید با رعایت قوانین
 - ۲- تهیه و تصویب «سند برنامه ملی گذر (ترانزیت)» در راستای تحقق اهداف ذکر شده در صدر این ماده حداکثر ظرف یک سال از لازم الاجرا شدن این قانون
- این سند مشتمل بر طراحی ابتکار عملهای چندجانبه منطقه ای و بین المللی و تعیین اولویت های توسعه دالان های گذری (کریدورهای ترانزیتی) با هدف گذاری کمی حداقل چهل میلیون تن گذر (ترانزیت) سالانه کالا از ایران برای افق پنج ساله می باشد.

۳- اصلاح فرایندهای گذر (ترانزیت) و آماد و پشتیبانی (لجستیک) بین الملل (اقدامات نرم افزاری) شامل بازنگری در مقررات (در چهارچوب قوانین و مصوبات مراجع قانونی از جمله هیأت وزیران) و رویه های موجود، حذف مجوزهای غیر ضروری و محدود نمودن زمان پاسخگویی دستگاههای مرتبط، تعیین ضوابط سامانه اطلاع رسانی خدمات گذر (ترانزیت) در مورد ایجاد امکان رهگیری و تضمین موعد تقریبی تحویل کالا با هدف افزایش مطلوبیت دالان های گذری از ایران و تسریع در فرایندهای گذری (ترانزیتی)

۴- تعیین شیوه مدیریت امور زیربنایی و فرایندی و همچنین هماهنگی میان سازمان ها و نهادهای مستقر در پایانه های مرزی هوایی، دریایی، ریلی و جاده ای، هماهنگی بین پایانه های مرزی دو طرف مرز و هماهنگی با کشورهای مبدأ و مقصد کالای گذری (ترانزیتی)

ب- وزارت راه و شهرسازی به عنوان متولی پنجره واحد خدمات یکپارچه گذر (ترانزیت) در مبادی ورودی و خروجی کشور تعیین می شود. دستگاههای اجرایی مستقر در مبادی ورودی و خروجی اعم از نهادهای نظامی، انتظامی، امنیتی و اقتصادی مکلفند وظایف قانونی خود را به طور مؤثر و به موقع در قالب پنجره واحد با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی به متقاضیان خدمات مزبور ارائه نمایند.

پ- وزارت راه و شهرسازی به عنوان مسئول آماد و پشتیبانی (لجستیک) غیر نظامی در کشور تعیین می گردد. دولت مکلف است نسبت به تعیین نحوه صدور مجوز فعالیت شرکتهای ارائه دهنده این گونه خدمات و مراکز مربوط، ضوابط و نحوه تقسیم کار دستگاههای اجرایی، اقدام قانونی به عمل آورد.

ت- وزارت راه و شهرسازی با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مجاز است:

۱- به منظور افزایش کارایی و بهبود خدمت رسانی و ارتقای بهره وری و کاهش هزینه های دولت و منطقی سازی و چابک سازی، نسبت به واگذاری مدیریت بهره برداری فرودگاههای کشور (از جمله فرودگاههای وابسته به دستگاههای اجرایی به استثنای فرودگاههای متعلق به نیروهای مسلح) به بخش خصوصی و عمومی و یا مشارکت های

داخلی و خارجی در قالب واگذاری مدیریت مذکور با اولویت شرکتهای هواپیمایی داخلی با حفظ مالکیت دولت و استمرار ارائه خدمات ناوبری هوایی توسط دولت و رعایت حقوق قانونی کارکنان اقدام کند.

آیین نامه اجرایی این جزء توسط وزارت راه و شهرسازی و همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره- دولت مجاز است برای تقویت امور حاکمیتی و نظارتی و تحقق صحیح و قانونمند احکام مربوط به فرودگاهها و شرکتهای هواپیمایی با تقویت و نگهداشت نیروی انسانی متعهد و توانمند، فوق العاده خاصی برای سازمان هواپیمایی کشوری و سایر بخشهای حاکمیتی و نظارتی بر فرودگاهها وضع نماید.

این فوق العاده با استفاده از ظرفیت های قانونی از جمله بندهای (۵)، (۶) و (۱۰) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری تعیین می شود.

۲- به منظور تأمین مالی و نیز توسعه زیرساخت ها و ارتقای سطح خدمات و افزایش شدآمد (ترافیک) مسافر و بار و مدیریت بهینه فرودگاهی نسبت به پذیرش سرمایه گذاری توسط بخش خصوصی و یا با مشارکت سرمایه گذار خارجی در قبال واگذاری حق بهره برداری متناسب با میزان سرمایه گذاری با رعایت اصل هشتم (۸۰) قانون اساسی با رعایت ضوابط شرعی و امنیتی در قالب قرارداد قانونی اقدام نماید.

۳- به منظور تأمین منابع مالی اجرای طرحهای توسعه ای و ارتقای خدمات فرودگاهی در فرودگاههای بین المللی، از مسافران پروازهای خارجی معادل ۱۰ یورو به نرخ مرکز مبادله به ازای هر مسافر که به صورت جداگانه در بلیت، درج و از مسافریین اخذ می شود، دریافت و به حساب مربوط در خزانه داری کل کشور واریز نماید. پروازهای با مقاصد زیارتی از این حکم مستثنی است.

۴- نسبت به تأمین مالی خرید و اجاره به شرط تملیک هواپیما و بالگرد از محل منابع داخلی و خارجی در قالب تسهیلات با رعایت اصل هشتم (۸۰) قانون اساسی برای شرکتهای هواپیمایی ایرانی از طرق مختلف از جمله صندوق توسعه حمل و نقل و صندوق

توسعه ملی اقدام کند. همچنین اعطای کمکهای فنی - اعتباری توسط دولت در قالب بودجه سنواتی در این خصوص مجاز می باشد.

ث- به منظور تحقق اهداف ذکر شده در ماده (۵۶) این قانون در زمینه حمل و نقل راه آهنی (ریلی) و ارتقای بهره وری این بخش از طریق جلب مشارکت بخش غیردولتی، اقدامات زیر انجام می شود:

۱- شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران مکلف است کشنده های متوقف بیش از پنج سال را که بازسازی آنها دارای صرفه اقتصادی است، تا پایان سال دوم برنامه با استفاده از روشهای مشارکت عمومی - خصوصی راه اندازی یا واگذار نماید.

۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با لحاظ ظرفیت سالانه تولید داخل، نسبت به صدور مجوز واردات کشنده های ریلی با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار با سن کمتر از پانزده سال با اولویت کشنده های نو اقدام نماید. آیین نامه اجرایی این جزء توسط وزارت راه و شهرسازی با هماهنگی بانک مرکزی و با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت با در نظر گرفتن مشوقهای قانونی لازم از جمله اعطای تخفیف در عوارض گمرکی، تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

۳- شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران مکلف است قطارهای باری را به صورت برنامه ای مبدأ - مقصد سیر دهد و مجوز تشکیل و سیر قطار (قطار کامل) را به بخش خصوصی، غیردولتی و تعاونی اعطا کند، به نحوی که تا پایان سال دوم برنامه، سیر تمامی قطارهای باری کشور به صورت منظم و برنامه ای انجام شود. آیین نامه اجرایی این جزء، با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این جزء را هر شش ماه یکبار به کمیسیون عمران مجلس ارسال نماید.

ج- به منظور تقویت و ارتقای کیفی خدمات مسافر و بار ناوگان هوایی کشور:

۱- سازمان هواپیمایی کشوری حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون کلیه دستورالعمل ها و ضوابط قبلی مرتبط با نحوه تأسیس، فعالیت، اداره و نظارت بر شرکتهای

هواپیمایی را به تفکیک بار و مسافر با رعایت قوانین در قالب آیین نامه اجرایی بازنگری نموده و پس از اخذ تأیید شورای عالی هواپیمایی کشوری آن را به تصویب هیأت وزیران برساند.

۲- شرکتهای هواپیمایی مکلفند نحوه فعالیت و ارائه خدمات خود را مطابق آیین نامه موضوع جزء (۱) این بند تنظیم و منطبق نمایند. سازمان هواپیمایی کشوری مکلف است نسبت به نظارت مستمر بر مجموعه فعالیت ها و خدمات شرکتهای فوق و ارزیابی مخاطرات حاصل از مغایرت های احتمالی و ابلاغ اقدامات اصلاحی به این شرکتهای اقدام نماید. پس از انقضای مهلت مندرج در آیین نامه یادشده ادامه فعالیت شرکتهای فاقد صلاحیت منوط به انجام اقدامات اصلاحی و حصول شاخصهای مورد نظر می باشد به نحوی که حداکثر تا پایان سال سوم برنامه، این شرکتهای از طرق مختلف از جمله ادغام، انحلال و یا توسعه خدمات به سطح کیفی مندرج در آیین نامه مزبور نایل گردند. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به مجلس ارسال نماید.

چ- به منظور افزایش ظرفیت فرودگاه بین المللی امام خمینی (ره) با مشارکت سرمایه گذاران داخلی و خارجی و تبدیل شدن این فرودگاه به یکی از قطبهای منطقه در حمل و نقل و گذر (ترانزیت) مسافر و بار هوایی بین المللی، دولت مکلف است اقدامات تسهیل گرانه نظیر اعطای آزادی پرواز را برای شرکتهای هواپیمایی خارجی در مسیرهای خارجی همراه با تعیین نرخ رقابتی سوخت و خدمات فرودگاهی و ناوبری به عمل آورد.

ح- سازمان هواپیمایی کشوری مکلف است سازوکارهای لازم برای همکاری مشترک بازرگانی میان شرکتهای هواپیمایی در ایران از طریق شیوه های همکاری مانند ادغام یا ائتلاف، برقراری پروازهای نماد مشترک (کد شیر)، برقراری اتاق تسویه پایاپای ملی بین شرکتهای هواپیمایی و سایر اقدامات مدیریتی و نرم افزاری را فراهم کند.

خ- دولت مکلف است حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجراء شدن این قانون، با هدف همسوسازی و ارتقای اثربخشی سیاستهای اقتصادی در امور صنعتی، ترابری، تجاری و آمایش سرزمین و ارتقای جایگاه کشور در بازار تولید و تجارت جهانی و افزایش سهم ببری از زنجیره های ارزش منطقه ای و جهانی، بر اساس مزیت نسبی مناطق مختلف کشور، نسبت به سیاستگذاری لازم جهت مدیریت یکپارچه زنجیره های ارزش آفرین اقتصادی و توسعه سامانه

پشتیان تصمیم این زنجیره ها و تشویق و حمایت از بخش خصوصی در راه اندازی زنجیره های ارزش و مراکز فرآوری و آماد و پشتیبانی (لجستیک) با اولویت مناطق محروم با رعایت موازین شرعی و ملاحظات امنیتی اقدام قانونی به عمل آورد.

مشوقها و حمایتها

ماده ۵۸- به منظور افزایش رقابت پذیری گذر (ترانزیت) از مسیر ایران نسبت به مسیرهای رقیب اقدامات زیر انجام می شود:

الف- مشوقها و حمایت های موضوع قانون توسعه و حمایت از صنایع دریایی مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۵ تا پایان برنامه احیا و تجویز می شود.

ب- وزارتخانه های نفت و راه و شهرسازی حسب مورد مکلفند با همکاری وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و امور خارجه، بانک مرکزی و شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی نسبت به ایجاد و توسعه زیرساخت های صادراتی نظیر تأسیسات برون ساحلی (آف شور)، مراکز بارانداز و فضاهای مسقف برای تسهیل صدور کالاهای ایرانی و تأمین امنیت صادرکنندگان اقدام نمایند.

سازمان مکلف است گزارش عملکرد بندهای «الف» و «ب» این ماده مشتمل بر عملکرد هریک از دستگاه های مسؤول را سالانه به مجلس ارسال نماید.

پ- وزارت راه و شهرسازی مکلف است به منظور افزایش رقابت پذیری گذر (ترانزیت) از مسیر ایران نسبت به مسیرهای رقیب با کاهش زمان و هزینه برای تحقق هدف مذکور در ماده (۵۶) این قانون، سایر مشوقها و حمایت ها را پس از تأیید ستاد ملی گذر مرز به مرز (ترانزیت) با رعایت قوانین به تصویب هیأت وزیران رسانده و به مرحله اجرا گذارد.

ت- به سازمان بنادر و دریانوردی، اجازه داده می شود با رعایت سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی نسبت به مشارکت با شرکتهای معتبر بین المللی (داخلی و خارجی) برای تشکیل شرکتهای سرمایه گذاری و بهره برداری از بنادر اصلی با کارکرد بین المللی اقدام نماید. سهم سازمان بنادر و دریانوردی و بخش خصوصی داخلی حداقل پنجاه و یک درصد (۵۱٪) است.

زیرساخت

ماده ۵۹-

الف- وزارت راه و شهرسازی مکلف است جدول عوارض جبران خسارات واردشده به جاده‌ها را بر اساس میزان بارمحوری و میزان صدمه واردشده به جاده‌های کشور توسط انواع کامیون‌ها و کامیونت‌ها تا شش ماه اول برنامه تهیه کند و پس از تأیید شورای عالی هماهنگی ترابری کشور به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب- به منظور جلوگیری از تخریب جاده‌های کشور ناشی از اضافه گنجایش (تناژ) حمل تولیدات معدنی، کلیه معادن کشور مکلفند با هماهنگی ادارات کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان‌ها در خروجی واحد تولیدی نسبت به صدور بارنامه اقدام نمایند. تخصیص سهمیه سوخت به ناوگان حمل و نقل محصولات واحدهای تولیدی معادن شن و نمک مشروط به اخذ بارنامه و تأییدیه پیمایش توسط اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان است.

وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت راه و شهرسازی تا پایان سال اول برنامه نسبت به نحوه جبران خسارت واردشده به زیرساخت‌ها و راه‌ها از طرق مختلف از جمله از طریق اشخاص بهره‌بردار اقدام قانونی به عمل آورد.

تبصره- معادن مواد پرتوزا از شمول این بند مستثنی است.

پ- دولت مجاز است در ازای اسقاط هر دستگاه اتوبوس و کشنده جاده‌ای بالای بیست و پنج سال نسبت به اعطای مجوز واردات دستگاه اتوبوس یا کشنده جاده‌ای با سن کمتر از ده سال به مالک اتوبوس یا کشنده اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند با در نظر گرفتن مشوقهای قانونی لازم از جمله اعطای تخفیف در عوارض گمرکی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت- شورای عالی هماهنگی حمل و نقل و ایمنی کشور باید برای کاهش سالانه ده درصد (۱۰٪) از تلفات جانی ناشی از تصادفات رانندگی در جاده‌های کشور موضوع جزء (۳) بند «ج» ماده (۳۰) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، «برنامه عملیاتی ارتقای ایمنی راههای کشور» را حداکثر ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب

برسانند. تمامی برنامه‌ها و اقدامات در حوزه ایمنی راههای کشور و بودجه مورد نیاز برای آنها باید در قالب لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی گردد و شورای عالی هماهنگی حمل و نقل و ایمنی کشور متولی راهبری آن است.

اقتصاد دریامحور

ماده ۶۰- به منظور هدایت جمعیت و فعالیت‌های آب‌بر و صادرات‌گرا به قلمروهای مستعد کشور در چهارچوب اسناد آمایش سرزمین و اسناد مدیریت یکپارچه سواحل، اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در ارائه حمایت‌ها و مشوقها برای ایجاد یا توسعه طرحهای کسب و کار و ایجاد اشتغال، اولویت را به جمعیت فعال در این مناطق اختصاص دهد.

ب- وزارت نیرو مکلف است آب مصرفی صنایع مستقر در استان‌های ساحلی جنوب کشور را از طریق احداث تأسیسات آب شیرین‌کن رأساً یا با مشارکت بخش خصوصی تأمین نماید.

پ- وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند برق و گاز مورد نیاز شهرکهای صنعتی، پالایشگاهها، پتروپالایشگاهها، مجتمع‌های فولادی و شهرکهای شیلاتی و آبریز پروری در این مناطق را به صورت پایدار تأمین نمایند.

ت- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری مؤسسات تحقیقاتی شیلات ایران و دستگاههای اجرایی ذی‌ربط نسبت به بازسازی زیستگاههای حساس به‌ویژه زیستگاههای آبی دارای گونه‌های در معرض خطر اقدام نماید.

ث- دولت مکلف است در راستای واگذاری حق بهره‌برداری از عرصه و ایجاد زیرساخت، اعطای تسهیلات، اعمال معافیت‌ها و مشوقهای لازم در سواحل جنوبی و شمالی و پس‌کرانه‌های سواحل به استان‌ها برای توسعه فعالیت‌های اقتصاد دریامحور ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون اقدام قانونی لازم را به عمل آورد.

سازمان مکلف است گزارش عملکرد این ماده مشتمل بر عملکرد هریک از دستگاههای مسؤول را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۶۱-

الف- دولت مکلف است نسبت به فعال‌سازی حداکثری ظرفیت‌های متنوع شهرستان ابوموسی در استان هرمزگان با محوریت جزایر مربوط، با تأکید بر استقرار و ارائه خدمات برتر در سطوح فراملی، ملی و محلی و با در نظر گرفتن نظام حمل و نقل، آماذ و پشتیبانی (لجستیک) و خدمات بازرگانی و توسعه مؤثر زیرساخت‌های انرژی و ارتباطات، صنعت و معدن و ایجاد و توزیع خدمات اجتماعی شامل آموزش عالی، درمانی، فرهنگی، ورزشی و شناسایی و گسترش ظرفیت قلمروهای گردشگری و اقامتی و اقتصاد دریا محور اقدام نماید. سازمان و وزارت کشور مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نمایند.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت راه و شهرسازی، ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به شبانه‌روزی کردن فعالیت گمرکات در مرزهای زمینی و بنادر بزرگ و پرتردد کشور اقدام نماید.

پ- وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به اصلاح نظام تعرفه‌گذاری خدمات بندری و ایجاد سازوکارهای لازم برای رقابتی نمودن آن در مقایسه با بنادر منطقه در چهارچوب قوانین اقدام نماید.

ماده ۶۲- به منظور افزایش سهم کشور از بازار ارائه سوخت و خدمات جانبی به کشتیها (بنکرینگ) در منطقه خلیج فارس و دریای عمان با اولویت بنادر شهید رجایی و قشم به میزان سوخت‌رسانی سالانه حداقل پنج میلیون تن به همراه خدمات جانبی، اقدامات زیر در طول اجرای برنامه صورت می‌گیرد:

الف- وزارت نفت مکلف است نسبت به تولید و تحویل نفت کوره کم‌سولفور نیم درصدی (۰/۵٪) با رشد سالانه بیست و پنج درصد (۲۵٪) به شرکتهای ارائه کننده خدمات جانبی به کشتیها (بنکرینگ) و تسهیل فرایندهای واردات و تهیه سوخت بر اساس استانداردهای سوخت‌رسانی دریایی اقدام نماید.

تبصره- به منظور تأمین پایدار خوراک متقاضیان تولید نفت کوره کم‌سولفور نیم

درصدی (۰/۵٪)، اولویت بخشی اختصاص نفت کوره صادراتی به شرکتهای ارائه کننده خدمات جانبی به کشتیها (بنکرینگ)، تسهیل فرایندهای واردات و تهیه سوخت برای کاربردهای سوخت رسانی دریایی و تنظیم مقررات مربوط به عملیات شرکتهای سوخت رسان، وزارت نفت مکلف است با همکاری وزارت راه و شهرسازی، آیین نامه اجرایی مورد نیاز را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است نسبت به واگذاری حق بهره برداری زمین به بخش خصوصی و غیردولتی با رعایت قوانین و مقررات برای عملیات احداث زیرساخت خدمات جانبی به کشتیها (بنکرینگ) اقدام کند.

وزارتخانه های نفت و راه و شهرسازی مکلفند گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به کمیسیون انرژی مجلس ارسال نمایند.

ماده ۶۳- به منظور افزایش صید محصولات شیلاتی کشور و ارتقای نقش و جایگاه پروتئین دریایی در سبد غذایی خانوارها اقدامات زیر انجام می گردد:

الف- وزارتخانه های نیرو و نفت مکلفند آب، برق و گاز مجتمع های شیلاتی تا ورودی آنها و سوخت مورد نیاز برای توسعه ناوگان صید فراساحلی را فراهم کنند.

ب- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری نسبت به بومی سازی تجهیزات مورد نیاز پرورش ماهی در قفس و تسهیل شرایط لازم برای ایجاد مراکز خوراک ماهی و میگو و تکثیر ماهیان اقدام کند.

فصل ۱۳- توسعه شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد رقومی (دیجیتال)

ماده ۶۴- در اجرای بندهای (۱۹) و (۲۰) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱۴)- اهداف کمی سنج‌های عملکردی رقومی (دیجیتال)

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنج عملکردی
۶۰	درصد	تحقق اهداف سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی
۹۹	درصد	تحقق اهداف سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات
۲۰,۰۰۰,۰۰۰	تعداد نقطه	اتصال اماکن اداری، تجاری و مسکونی به تار (فیبر) نوری
۱۰۰	درصد	روستاهای بالای بیست خانوار متصل به شبکه ملی اطلاعات
۱۰	درصد	سهم اقتصاد رقومی (دیجیتال) از تولید ناخالص ملی
۶۰	درصد	تکمیل پایگاه ملی پرتاب فضایی
۱۰۰	درصد پیشرفت	دستیابی به مدارهای عملیاتی (تثبیت قابلیت دستیابی به مدار لثو و دستیابی حداقلی به مدار ۳۶۰۰۰ کیلومتری)
۱۰۰	درصد پیشرفت	راه‌اندازی مرکز تجمع و آزمون ملی سامانه‌های ماهواره‌ای نیمه‌سنگین (کلاس ۱۰۰۰ کیلوگرم)
۳۰	تعداد ماهواره	تأمین و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی و عملیاتی با اولویت شکل‌گیری منظومه‌های ماهواره‌ای
۲۵	تعداد کاربرد	ایجاد بستر ارائه خدمات کاربردی فضایی با ارزش افزوده

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۸	درصد/سالانه	رشد اقتصاد فضایی کشور
۱۰۰	درصد	توسعه استعلامات الکترونیکی
۱۰۰	درصد	فراگیر شدن پرداخت الکترونیکی به حسابهای دولتی
۱۰۰	درصد	جامعه تحت پوشش دریافت خدمات دولت بدون مراجعه حضوری، بدون ارسال مدرک و بدون مداخله انسانی (افراد بالای هجده سال)
۵۰۰,۰۰۰	نفر	آموزش و تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص برای توسعه اقتصاد رقومی و فضای مجازی کشور

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است گزارش عملکرد سنجه‌های عملکردی رقومی (دیجیتال) را سالانه به مجلس ارسال نماید.

شبکه ملی اطلاعات

ماده ۶۵- به منظور افزایش دسترسی به شبکه ملی اطلاعات اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی و با ارتقای الگوی (مدل) اقتصادی، امکان اتصال اماکن اداری، تجاری و مسکونی شهرهای هر استان به شبکه ملی اطلاعات را از طریق شبکه دسترسی مبتنی بر تار (فیبر) نوری و دسترسی پرسرعت روستاهای بالای بیست خانوار فراهم کند. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

تبصره- تعدیل تعرفه خدمات ارتباطات و فناوری اطلاعات بر اساس بند «ج» ماده

(۵) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۹ بر عهده کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات است.

ب- مرکز ملی فضای مجازی کشور مجاز است به استناد ردیف (۱) جدول بند «د» سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی مصوب ۱۴۰۱/۵/۱۱ شورای عالی فضای مجازی، اقدام قانونی لازم را برای بازنگری، تکمیل و روزآمدسازی سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات مصوب ۱۳۹۹/۷/۱۶ انجام دهد.

پ- دستگاههای اجرایی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به استثنای وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی و نیروهای مسلح مکلفند با اعلام وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مجوز استفاده از ابنیه و زیرساخت‌های خود از قبیل تیرهای انتقال، مسیرهای ارتباطی زمینی و زیرزمینی، مجرا(داکت)ها و فضاها را مناسب را جهت نصب تجهیزات ارتباطی، وفق تعرفه‌های مصوب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات در اختیار کارور(اپراتور)های مخابراتی قرار دهند.

تبصره ۱- احکام این بند با رعایت ماده (۱۳) قانون تأسیس شرکت مخابرات ایران مصوب ۱۳۵۰/۳/۲۹ صورت می‌پذیرد.

تبصره ۲- تعرفه‌های این بند ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون باید به تصویب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات رسیده و در طول سالهای اجرای برنامه هر سال حداکثر تا پایان خردادماه سال بعد، به‌روزرسانی و ابلاغ شود.

تبصره ۳- حکم این بند شامل ابنیه‌ای که منافع آن در اختیار اشخاص دیگر است، نمی‌شود منوط به اینکه در قرارداد، استفاده مذکور پیش‌بینی نشده باشد.

تبصره ۴- در صورت وجود مصلحت ملزمه به تشخیص کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات استفاده از دیوار بخش خصوصی مشرف به معابر نیز با رعایت ماده (۱۳) قانون تأسیس شرکت مخابرات ایران مصوب ۱۳۵۰/۳/۲۹ بلامانع است.

ت- شورای عالی فضای مجازی، مرجع سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و هماهنگی در موضوعات مربوط به فضای مجازی است و حسب مورد مصوبات آن برای کلیه دستگاههای اجرایی لازم‌الاجراست.

تبصره- مرکز ملی فضای مجازی کشور مکلف است با همکاری سایر دستگاههای مرتبط، آیین‌نامه تقسیم کار نهادی، نحوه حکمرانی فضای مجازی، به‌ویژه حوزه امنیت

فضای مجازی و شاخصهای اجرایی «سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی» را تدوین نموده و به تصویب شورای عالی فضای مجازی برساند و نتایج اقدامات دستگاههای اجرایی را پیگیری و گزارش آن را هر شش ماه یکبار، به آن شورا اعلام نماید.

ث- به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده می شود در سقف منابع و اعتبارات خود و با استفاده از اختیارات خود و سازمان توسعه ای و نیز مشارکت و سرمایه گذاری بخش غیردولتی، نسبت به ایجاد «شرکت ارتباطات بین الملل» اقدام نماید. اساسنامه این شرکت با پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ج- دولت مکلف است در راستای حمایت از توسعه زیست بوم تحول آفرین هوش مصنوعی قابل اعتماد و پایدار و به منظور تعیین چهارچوب ها و ساز و کار تعامل تمامی ذی نفعان، فراهم نمودن دانش و زیرساخت های دانش فنی، اجتماعی، اخلاقی و حقوقی، ترویج و افزایش آگاهی در مورد کارکردهای هوش مصنوعی در زمینه های مختلف و خطرات بالقوه آن حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به اجرای «برنامه ملی توسعه هوش مصنوعی» با رعایت سیاست های کلی نظام، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی اقدام قانونی به عمل آورد.

اقتصاد رقومی (دیجیتال)

ماده ۶۶- به منظور افزایش سهم اقتصاد رقومی (دیجیتال) از تولید ناخالص ملی، اقدامات زیر انجام می گیرد:

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است وفق «سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی»، سند «نظام اقتصاد رقومی (دیجیتال)» را با همکاری دستگاههای عضو کارگروه ویژه اقتصاد دیجیتال دولت، ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، تهیه کند و به تصویب شورای عالی فضای مجازی برساند.

ب- به منظور استفاده حداکثری از ظرفیت های زیرساختی کاروران مخابراتی و توسعه شبکه دسترسی نهائی اینترنت پهن باند ثابت مبتنی بر تار (فیبر) نوری، «صندوق توسعه شبکه تار (فیبر) نوری» تأسیس می شود.

اساسنامه صندوق شامل ارکان، وظایف، اختیارات، نحوه فعالیت، مدیریت و نظارت بر صندوق در چهارچوب این قانون باید ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون با پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به تصویب هیأت وزیران برسد، همچنین تمامی فرایندهای اجرایی این صندوق بدون هیچگونه افزایش ساختار سازمانی و اجرایی بر عهده سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی است.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با استفاده از منابع این صندوق و سرمایه‌گذاری کاروران مخابراتی سالانه حداقل پنج میلیون امکان برقراری اشتراک اینترنت پهن‌بند ثابت مبتنی بر تار (فیبر) نوری در کشور ایجاد نماید و گزارش عملکرد در خصوص این صندوق را به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و صنایع و معادن مجلس به صورت سالانه ارسال نماید.

منابع مالی صندوق شامل منابع باقیمانده در حساب توسعه شبکه تار (فیبر) نوری موضوع بند «س» تبصره (۷) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و بخشی از درآمدهای ناخالص سالانه کاروران ارتباطی و فناوری اطلاعات با تصویب هیأت وزیران از محل قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات مصوب ۱۳۹۲/۸/۱۹ با رعایت قوانین و اعتبارات مندرج در بودجه سنواتی طی ردیفهای خاص لحاظ می‌گردد تا در موارد و به میزان قانونی که در قالب کمکهای فنی و اعتباری و یارانه و تسهیلات تعیین می‌شود با رعایت قوانین مصرف شود.

پ- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی از طریق سازمان توسعه‌ای زیرمجموعه خود نسبت به تأمین زیرساخت‌های لازم برای توسعه اقتصاد رقومی (دیجیتال)، اعم از ارتباطی و اطلاعاتی (ابری) و ذخیره‌سازی و پردازش سریع برای حضور و رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی، اقدام نماید.

ت- به منظور آموزش و تربیت حداقل ۵۰۰,۰۰۰ نفر نیروی انسانی ماهر و متخصص برای توسعه اقتصاد رقومی و فضای مجازی کشور در طول اجرای برنامه، دستگاههای موضوع ردیفهای (۱۴)، (۲۸) و (۳۰) جدول بند «د» سند راهبردی جمهوری

اسلامی ایران در فضای مجازی، مکلفند در چهارچوب سند مذکور، «برنامه ملی رشد مهارت‌های رقومی کشور» را که شامل ایجاد رشته‌های تحصیلی و دوره‌های جدید و بازنگری در سرفصل رشته‌های تحصیلی و دوره‌های مهارتی موجود در کلیه مقاطع است، ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و اقدام قانونی به عمل آورند.

ف- مرکز آمار ایران با همکاری وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات و صنعت، معدن و تجارت مکلف است ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به تهیه نظام سنجش سهم زیست‌بوم اقتصاد رقومی در ارزش افزوده کل اقتصاد کشور و به‌روزرسانی آن به صورت سالانه اقدام نماید.

ج- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی به منظور فراهم کردن و تسهیل نوآوری‌های مبتنی بر داده‌ها در خدمات و محصولات، دسترسی کسب‌وکارهای رقومی (دیجیتال) به داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز را از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات با حفظ امنیت داده‌های شخصی فراهم نماید. تبصره- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون اقدامات قانونی لازم را برای تدوین «سند سیاست‌ها و الزامات حفاظت و حمایت از داده‌های شخصی» انجام دهد.

چ- به منظور تأمین منابع مالی برای توسعه اقتصاد رقومی و دانش‌بنیان و امکان مشارکت تمامی مردم، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نسبت به فراهم آوردن امکان پذیرش شرکتهای فعال این حوزه در بازار اوراق بهادار با ایجاد بهابازار (بورس) تخصصی، استقرار شاخصهای بهابازار (بورسی) ویژه، ایجاد ابزارهای مالی جدید و پذیرش دارایی‌های رقومی و نیز پذیرش کلیه اموال و دارایی‌ها اعم از عین، منفعت، طلب و حقوق مالی، اموال منقول و غیرمنقول، سرقتی، حق اکتشاف، اموال مادی و غیرمادی نظیر واحدهای مسکونی یا تجاری شهری یا روستایی، زمینهای کشاورزی، ماشین‌آلات و تجهیزات تولیدی، فلزات گرانبها، اوراق بهادار، عواید قابل تصرف از سهام، عواید قابل تصرف از قراردادهای یا اجرای طرح (پروژه)ها، مانده پاداش پایان خدمت و ذخیره مطالبات کارکنان، حقوق و مزایای

مستمر دریافتی، مطالبات قراردادی، نشان تجاری (برند)، مالکیت‌های فکری، یارانه‌های نقدی و موجودی انبار (مواد اولیه یا محصول) واحدهای تولیدی از سوی مؤسسات اعتباری، صندوق‌های مالی و سازمان بورس و اوراق بهادار با قابلیت تبادل در بازار در فرایندهای اعتبارسنجی، وثیقه‌گذاری، ضمانت و پذیرهنویسی با رعایت قوانین و مقررات مربوط از جمله قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار اقدام نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و سایر دستگاههای اجرایی مرتبط، تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ح- به منظور ایجاد وحدت رویه و حمایت از حقوق کاربران و تسهیل رقابت سالم بین ذی‌نفعان، مسئولیت صدور پروانه کلیه خدمات ارتباطی (از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور) با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، خدمات فناوری اطلاعات و هوشمندسازی و سکویهای پیام‌رسان، تدوین و تصویب جداول تعرفه و تعیین حواشتراک (آبونمان) آنها در چهارچوب قوانین و مقررات کشور با رعایت مصوبات شورای عالی فضای مجازی بر عهده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است.

همچنین این وزارت نسبت به تعیین جریمه‌های ناشی از تخلف از تعهدات قانونی متناسب با کیفیت تخلف و شرایط متخلف، اقدام قانونی به عمل می‌آورد.

ماده ۶۷-

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و ستاد کل نیروهای مسلح مبتنی بر سند «سیاست‌ها و برنامه‌های کلان بخش فضایی کشور» مصوب شورای عالی فضایی، به منظور شتاب‌دهی رشد صنعت فضایی کشور و توسعه کاربرد خدمات فضایی و داده‌های فضایی در بخشهای اقتصادی (نهادهای دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش خصوصی) نسبت به اجرای برنامه‌های فضایی با اولویت‌های زیر اقدام کند:

۱- تثبیت قابلیت دستیابی ارزان و سریع به مدارهای پایین و حفظ نقاط مداری کشور

۲- ایجاد و توسعه زیرساخت‌های آزمون سامانه‌های ماهواره‌ای و ماهواره‌برها

۳- تکمیل پایگاه ملی پرتاب

۴- ارتقای توانمندی ساخت بومی ماهواره‌های سنجشی، مخابراتی، پخش تلویزیونی و ناوبری

۵- توسعه توانمندی دستیابی به مدارهای ارتفاع بالا و زمین‌آهنگ

۶- پوشش خطرات سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در تأمین، توسعه فناوری و راه‌اندازی منظومه‌های ماهواره‌ای ارائه‌دهنده خدمات ارتباطی، سنجشی و اینترنتی

۷- توسعه دسترسی خدمات مبتنی بر فناوری‌های فضایی برای کسب‌وکارها

۸- ایجاد سازوکارهای رشد اقتصادی صنعت فضایی کشور با نرخ رشد سالانه هشت درصد (۸٪)

۹- مشارکت و سرمایه‌گذاری در سامانه‌های فضایی بین‌المللی به منظور تأمین نیازمندی‌های داخل کشور و کشورهای همسایه از قبیل کشورهای عضو بریکس و سازمان همکاری شانگهای، کشورهای اسلامی و کشورهای عضو جنبش عدم تعهد با رعایت اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون اساسی

تبصره- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است نیاز دستگاههای اجرایی، بخش خصوصی و بخش تعاونی به تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای را مبتنی بر رقابت‌پذیری با اولویت کارورها و شرکتهای دانش‌بنیان تأمین نماید. تعرفه این خدمات به پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به تصویب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات می‌رسد. داده‌های نهادهای نظامی، امنیتی و مراکز حساس از شمول حکم این تبصره مستثنی بوده و مسئولیت آن با ستاد کل نیروهای مسلح است. همچنین وظایف و تکالیف قانونی دستگاههای اجرایی از جمله سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران معتبر است.

اطلاعات امنیتی غیرنظامی که مربوط به وزارت اطلاعات می‌باشد، از شمول حکم این تبصره خارج است.

ب- به منظور ایجاد هماهنگی و نظارت بر پیشبرد شبکه ملی اطلاعات و توسعه زیرساختهای ارتباطی و فناوری اطلاعاتی کشور، انتخاب و فعالیت مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره کاروران ارتباطی و فناوری اطلاعاتی دارنده پروانه از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

پس از صدور صلاحیت حرفه‌ای و فنی ایشان توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات امکان‌پذیر است. انتخاب و فعالیت مدیرعامل در چهارچوب قوانین انجام می‌شود.

تبصره- آیین‌نامه نحوه احراز صلاحیت، اعتراض و رسیدگی به آن ظرف سه‌ماه از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فصل ۱۴- ارتقای نظام سلامت

ماده ۶۸- در اجرای بند (۱۲) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱۵)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام سلامت

سنجه عملکردی	واحد متعارف	وضع موجود (سال پایه)	هدف کمی در پایان برنامه
شاخص سهم پرداختی از جیب (آوت آف پاکت)	درصد	-	۳۰
شاخص حداکثر درصد خانوارهایی که دچار هزینه‌های تحمل‌ناپذیر (کاتاستروفیک) می‌شوند	درصد	-	۲
پوشش کامل بیمه سلامت برای تمامی جمعیت ایرانی کشور	درصد	۹۵	۱۰۰
سرانه پزشک به جمعیت	هزار نفر	۱,۷	۲,۳
مرگ ناشی از سکته‌های قلبی در سنین زیر ۵۵ سال نسبت به سال پایه در قالب پزشک خانواده	درصد	۱۵,۷	۷,۵

هدف کمی در پایان برنامه	وضع موجود (سال پایه)	راحد متعارف	سنجه عملکردی
۱,۴	۲,۱	درصد	کاهش دی.ام.اف در ۱۲ ساله‌ها نسبت به سال پایه در قالب پزشک خانواده
۵۰	۴۰	درصد	شاخص پایش (شناسایی و کنترل) بیماران قند (دیابتیک) در قالب پزشک خانواده
۶۰	۴۵	درصد	شاخص پایش (شناسایی و کنترل) بیماران با فشار خون بالا افراد بالای ۳۰ سال در قالب پزشک خانواده
۸۵	۶۰	درصد	شاخص پایش (شناسایی و کنترل) بیماران با اختلالات چربی خون در قالب پزشک خانواده
۴۰	۲۰	درصد	شاخص پایش (کنترل) سه عامل قند خون، فشار خون و چربی در بیماران قند (دیابتیک) در قالب پزشک خانواده
۱۰	۱۴	درصد	شاخص مصرف دخانیات در قالب پزشک خانواده

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است گزارش عملکرد سنجه‌های عملکردی نظام سلامت را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ارتقای کیفیت خدمات

ماده ۶۹- برای ارتقای کیفیت خدمات، کاهش هزینه‌ها و افزایش رضایتمندی بیماران اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف-

۱- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با هدف ایجاد نظام هوشمند اطلاعات سلامت و استقرار کامل پزشک خانواده و نظام ارجاع در بستر الکترونیکی، ظرف دو سال از لازم الاجرا شدن این قانون، با آماده سازی مراکز امن داده و استقرار امضای الکترونیکی، کلیه سامانه های مراکز ارائه دهنده خدمات و کالای سلامت از جمله سامانه های بیمارستانی، نسخه نویسی و نسخه پیچی سرپایی، نرم افزارهای حوزه بهداشتی (سطح اول خدمات سلامت)، سامانه پایش و ممیزی اسناد سلامت و سامانه های خودمراقبتی را به صورت یکپارچه به یکدیگر متصل نموده و با جمع آوری کلیه داده های سلامت تولیدشده از این مبادی و ذخیره سازی امن و متمرکز آنها در پایگاه ملی سلامت مبتنی بر قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی ضمن صیانت از اطلاعات سلامت شهروندان، نسبت به در اختیار قرار دادن اطلاعات موجود به پزشکان معالج یا هر فرد یا گروهی که قانوناً یا بر اساس مجوز اخذ شده از مالک اصلی اطلاعات (شهروند) امکان استفاده از این اطلاعات را دارد، اقدام نماید. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون سند نقشه راه سلامت الکترونیک کشور با هدف استقرار نظام معماری یکپارچه سلامت الکترونیک را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

۲- ارائه کنندگان خدمات سلامت اعم از دولتی، عمومی غیردولتی، خیریه و خصوصی مکلفند داده های سلامت و پزشکی ایرانیان و اتباع غیرایرانی را به صورت برخط و همزمان با ارائه خدمت بر اساس قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی (پایگاه ملی سلامت) به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ارسال نمایند. از ابتدای سال دوم برنامه، هرگونه تمدید پروانه مسئول فنی، تمدید پروانه مطب پزشکان و سایر ارائه دهندگان خدمات و مراقبت های سلامت و همچنین تمدید پروانه تأسیس و بهره برداری و گواهینامه اعتباربخشی در بخشهای سرپایی و بستری کلیه مراکز و مؤسسات ارائه دهنده خدمات سلامت در تمامی بخشها منوط به انجام تکالیف فوق است.

۳- به منظور یکپارچه سازی و ارتقای سطح قاعده مندی نظام خرید خدمات سلامت و تجميع قواعد بیمه ای حوزه خدمات سلامت سرپایی و بستری و تسهیل و تسريع دسترسى ایرانیان در بهره مندی از این خدمات:

۳-۱- کلیه شرکتها و صندوق های بیمه پایه و تکمیلی درمان با هر ماهیت حقوقی اعم از دولتی، عمومی غیردولتی، خیریه و خصوصی و نیز شرکتها و صندوق های وابسته به اشخاصی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است مکلفند تا پایان سال اول اجرای این قانون، کلیه مراحل استحقاق سنجی اعم از احراز هویت و پوشش بیمه ای و پایش (کنترل) همپوشانی بیمه ای را منحصرأ مبتنی بر قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی (پایگاه ملی بیمه های سلامت کشور)، به انجام رسانند. این شرکتها و صندوق ها مکلفند داده های مرتبط با اطلاعات بیمه ای بیمه شدگان خود را در پایگاه، به روز نگه داشته و کلیه مراحل ارائه خدمات خود را منوط به استفاده از پایگاه نمایند.

۳-۲- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است تا پایان سال اول اجرای این قانون با هدف اعمال دقیق قواعد تجویز و خرید راهبردی خدمات و اعمال راهنماهای بالینی، پایش (کنترل) اصالت دارو و ملزومات و تجهیزات مصرفی، پایش (کنترل) هویت و صلاحیت تجویزکنندگان نسخه ها و دستورات پزشکی و نیز صاحبان امضای اسناد پزشکی در مشاغل و حرف وابسته به نظام سلامت، «پایگاه قواعد سلامت» (سامانه سنجش یکپارچه قواعد استحقاق خدمات سلامت، هویت و صلاحیت سنجی کلیه تجویزکنندگان نسخه ها و دستورات پزشکی و نیز صاحبان امضای اسناد در مشاغل و حرف وابسته به نظام سلامت) را با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی و الزامات مندرج در سند نقشه راه سلامت الکترونیک کشور راه اندازی نماید و در اختیار سامانه های مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار دهد.

۴- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است ظرف شش ماه اول اجرای برنامه، مقررات لازم برای ارائه خدمات یکپارچه سلامت الکترونیکی مبتنی بر نظام تنظیم گری (رگولاتوری) و کاروری (اپراتوری) سلامت الکترونیکی را

با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی و در چهارچوب قوانین و مقررات، تهیه، تصویب و ابلاغ نماید.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار حداکثر از ابتدای سال دوم برنامه از طریق فراخوان و ارزیابی به شرکتهای دارای صلاحیت، مجوز کاروری (اپراتوری) سلامت الکترونیکی اعطا نماید. جریان داده‌های سلامت در نظام تنظیم‌گری- کاروری بر اساس قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی خواهد بود.

آیین‌نامه شامل توانایی فنی و مدیریتی در اساسنامه قانونی، قابلیت امکانات و تجهیزات، منابع مالی متناسب با میزان خدمات مربوط به پرونده سلامت الکترونیکی توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری سازمان و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۵- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با هدف مدیریت و پایش خدمات سلامت نسبت به استقرار و عملیاتی‌سازی امضای الکترونیک با ایجاد سازوکارهای لازم از جمله «پایگاه قواعد سلامت» با فعال‌سازی کامل زیرساخت کلید عمومی از طریق اعطای مجوز به سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران و سایر مراکز صدور گواهی امضای الکترونیکی ذیل مرکز میانی و اعمال نظارت سلسله مراتبی بر آنها با رعایت مواد (۱۰) و (۸۰) قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ و سایر قوانین و مقررات مربوط اقدام کند.

۶- از سال اول اجرای این قانون کلیه ارائه‌دهندگان خدمات سلامت اعم از دولتی، عمومی غیردولتی، خیریه و خصوصی حسب درخواست یا نیاز سازمان‌های بیمه‌گر پایه، ملزم به عقد قرارداد با بیمه‌های درمانی پایه و ارسال اسناد به صورت الکترونیکی می‌باشند. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر راهکار مدیریت شرایط اضطراری نظیر حوادث قهری و قطعی اینترنت را با رعایت قوانین تدوین نماید و به تصویب هیأت وزیران

برساند و گزارش عملکرد این بند را به تفکیک اجزاء به کمیسیون بهداشت و درمان و معاونت نظارت مجلس به صورت هر شش ماه یکبار ارسال نماید.

ب- هیچ یک از پزشکان، دندانپزشکان، داروسازان و مشمولان قانون ارتقای بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت مصوب ۱۳۸۸/۱/۳۰ که در استخدام رسمی، پیمانی و قراردادی دستگاههای اجرایی شاغل در ستاد یا مراکز و مؤسسات ارائه خدمات سلامت موضوع قانون مذکور هستند، مجاز به فعالیت انتفاعی پزشکی در مراکز تشخیصی آموزشی درمانی و بیمارستان‌های بخش خصوصی، عمومی غیردولتی و خیریه با رعایت تبصره (۱) ماده واحده قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ یا فعالیت انتفاعی پزشکی در بخش خصوصی مرتبط با حوزه ستادی مربوط به غیر از دستگاه اجرایی خود نیستند. مسئولیت اجرای این حکم حسب مورد بر عهده وزرای مربوط و رئیس سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران است.

دولت مکلف است به منظور اجرای این حکم، از طریق اعمال تعرفه مربوط و اصلاح نظام پرداخت کارانه بر مبنای مابه‌التفاوت تعرفه خدمات تشخیصی و درمانی در بخشهای دولتی و خصوصی موضوع بند «الف» ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، در چهارچوب بودجه سنواتی خدمات ذی‌نفعان را جبران نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فعالیت غیرانتفاعی در مراکز تشخیصی، آموزشی، درمانی خیریه، از شمول حکم این بند خارج است.

پ- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است به منظور توسعه کمی و کیفی نظام آموزش علوم پزشکی، افزایش دسترسی به خدمات سلامت به ویژه در مناطق کم‌برخوردار، ایجاد آمادگی برای مواجهه با سالمندی، جلوگیری از فرسودگی پایوران (کادر) درمان، نسبت به افزایش ظرفیت پزشکی تخصصی سالانه به میزان حداقل دوازده درصد (۱۲٪) با اخذ تعهد خدمت در مناطق مورد نیاز با رعایت قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب

۱۳۸۹/۹/۲۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی و فراهم‌آوری زیرساخت‌های آموزشی در سقف بودجه مصوب، برنامه‌ریزی و اقدام کند.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است برنامه افزایش ظرفیت تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی با اولویت رشته‌های پرستاری، مامائی، پیراپزشکی، داروسازی و رشته‌های حد واسط را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ت- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است در جهت ارتقای جایگاه خدمات طب سنتی ایرانی نسبت به ساماندهی خدمات طب سنتی بر اساس شواهد علمی و توسعه خدمات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی و دارویی و تهیه فهرست فراورده‌ها و داروهای سنتی و گیاهی کشور و نظارت بر توزیع و عرضه آنها در مراکز و اماکن مجاز اقدام نماید.

ث- به منظور ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی (اورژانسی) و دسترسی عادلانه مردم به این خدمات در اقصی نقاط کشور، سازمان فوریت‌های پزشکی (اورژانس) کشور مکلف است نسبت به توسعه پایگاههای زمینی شهری، جاده‌ای، هوایی (تأمین یا خرید خدمات) و دریایی فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی در سقف بودجه سنواتی اقدام نماید.

ج- از ابتدای سال دوم برنامه، کلیه شرکتهای تولیدکننده و واردکننده خودرو و موتورسیکلت مکلفند حسب مورد به‌ازای فروش هر دستگاه خودرو، ماشین‌آلات سنگین و سبک و موتورسیکلت، یک درصد (۱٪) از قیمت فروش خود را پس از گردش خزانه، جهت خرید و تحویل آمبولانس و موتورلانس به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪) برای جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و پنجاه درصد (۵۰٪) برای سازمان فوریت‌های پزشکی اورژانس کشور اختصاص دهند.

چ- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری سازمان‌های نظام پزشکی و نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران و سایر ذی‌نفعان مکلف است در سال اول اجرای برنامه، سند جامع (خط‌مشی) مراقبت‌های سلامت را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند و نسبت به اجرای آن از ابتدای سال دوم برنامه اقدام کند.

راهبری نظام سلامت

ماده ۷۰- به منظور ارتقای بهره‌وری و دسترسی عادلانه به خدمات سلامت و ایجاد فضای رقابتی بین واحدهای مختلف ارائه‌دهنده خدمت با هدف جلب رضایت خدمت‌گیرندگان، اقدامات زیر انجام می‌پذیرد:

الف- تولید نظام سلامت از جمله بیمه سلامت شامل سیاست‌گذاری اجرایی، برنامه‌ریزی‌های راهبردی، ارزشیابی، اعتبارسنجی و نظارت با تأکید بر خرید راهبردی خدمات و پرداخت عملکردی بر اساس راهنماهای بالینی و آگاهی امور تصدی‌گری با رعایت ماده (۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و سطح‌بندی خدمات و تقویت و کارآمدسازی نظام شبکه خدمات جامع و همگانی سلامت از طریق اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع با رعایت سیاست‌های کلی سلامت و این قانون و ماده (۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و با در نظر گرفتن اولویت پیشگیری بر درمان با مشارکت سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت، صیانت از حقوق سلامت مردم، ارتقای شاخصهای بهره‌مندی عادلانه مردم از خدمات پایه، متناسب‌سازی و مدیریت (کنترل) تقاضا و توجه به عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی تأثیرگذار بر سلامت، در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متمرکز می‌گردد. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی از جمله ارائه‌کنندگان خدمات سلامت (بهداشتی، تشخیصی، دارویی، مراقبتی، درمانی و توانبخشی) در بخشهای سرپایی و بستری، سازمان‌ها و شرکتهای بیمه پایه و تکمیلی سلامت و ارائه‌دهندگان خدمات رقومی (دیجیتال) و نیز در سایر حوزه‌های سلامت مکلفند از خط‌مشی و سیاست‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت کنند.

ب- سازمان مکلف است منابع بودجه عمومی سلامت را که ماهیت بیمه‌ای دارد صرفاً از طریق نظام بیمه با محوریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همکاری سایر مراکز و نهادها تخصیص دهد. مراکز بهداشتی و درمانی نیروهای مسلح از شمول حکم این بند مستثنی می‌باشند.

پ- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است در اجرای نظام شبکه بهداشتی-درمانی کشور مشتمل بر مراقبت‌ها و خدمات یکپارچه بهداشتی، تشخیصی، درمانی، مراقبتی، دارویی و توانبخشی سرپایی و بستری با اولویت بهداشت و پیشگیری تا پایان سال اول اجرای برنامه نسبت به استقرار برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع برای تمامی جمعیت کشور با استفاده از تمامی ظرفیت‌های حرف تخصصی دولتی و غیردولتی اقدام نماید. همزمان با استقرار کامل برنامه مذکور، شورای عالی بیمه سلامت کشور مکلف است نسبت به هماهنگی پرداخت مشوق‌های تعیین شده در برنامه برای توسعه کمی و کیفی بسته بیمه پایه سلامت و اصلاح نظام پرداخت بیمه‌ای مطابق جزء (۷) بند (۹) سیاست‌های کلی سلامت اقدام قانونی لازم را اعمال نماید.

ت- شورای عالی بیمه سلامت کشور مکلف است تا پایان سال اول برنامه، تعرفه خدمات شایع تشخیصی-درمانی پزشکی را از شیوه «به‌ازای خدمت» به شیوه «پرداخت موردی (گلوبال) هزینه خدمات» تبدیل و به تصویب هیأت وزیران برساند، به گونه‌ای که شیوه تعرفه‌گذاری حداقل چهارصد شناسه خدمت تا پایان برنامه، مشمول این تغییر شده باشد و توسط بیمه‌های پایه و تکمیلی پس از تفکیک اقلام دارویی و تجهیزات و ملزومات مصرفی پزشکی به شیوه پرداخت جدید، خرید خدمت شود. شورای عالی بیمه سلامت کشور مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون بهداشت و درمان مجلس ارسال نماید.

ث- کلیه پزشکان، پیراپزشکان، مؤسسات و مراکز ارائه‌دهنده خدمت، دارو و کالاهای سلامت در کشور اعم از دولتی، عمومی غیردولتی، خصوصی و خیریه مکلفند تعرفه‌های مصوب دولت را رعایت نمایند. دریافت هرگونه وجه مازاد بر تعرفه مصوب دولت توسط اشخاص حقیقی و حقوقی مذکور حسب مورد مشمول مجازات قانونی مربوط است. تعرفه خدمات دارویی مانند سایر خدمات سلامت بر اساس بند «الف» ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به‌طور سالانه تعیین می‌گردد.

ج- به‌منظور اجرائی نمودن برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع در بیمارستان‌های وابسته به دولت و تأمین اجتماعی، بیمارستان‌های وابسته به دستگاه‌های اجرائی و

بیمارستان‌های خصوصی که در چهارچوب سطح‌بندی و نظام ارجاع همکاری دارند، پزشکان متخصص این بیمارستان‌ها مکلفند روزانه حداقل به تعدادی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مقرر می‌نماید به بیماران ارجاعی از سطح اول، خدمت ارائه دهند. **ج- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است به منظور ارتقای مستمر کیفیت مراقبت‌ها و خدمات سلامت، افزایش اثربخشی و کارایی و استفاده بهینه از امکانات بهداشتی، درمانی و توانبخشی کشور اقدامات ذیل را در طول اجرای برنامه انجام دهد:**

۱- منطقی‌سازی (استانداردسازی) ارائه خدمات درمانی و کاهش خدمات کاذب و القائی تا پایان سال اول اجرای برنامه و تدوین و ابلاغ راهنماهای بالینی، معیارهای خدمات درمانی و راهنماهای تجویز دارویی

۲- تدوین شاخصهای پایش، نظارت، ارزشیابی مراقبت‌ها و خدمات سلامت و اعتباربخشی با لحاظ پراکندگی جغرافیایی و نصاب جمعیتی و نظارت بر کلیه مراکز و مؤسسات خدمات مراقبتی، بهداشتی، تشخیصی، درمانی، دارویی و توانبخشی سربایی و بستری بر اساس شاخصهای تعیین‌شده، معیارها، راهنماهای بالینی، رعایت تعرفه‌ها و نظام پرداخت مصوب

۳- ارزیابی فناوری‌ها و خدمات جدید و ارتقای خدمات جاری نظام سلامت بر اساس آن

تبصره- سازمان‌های بیمه‌گر پایه و تکمیلی درمان مکلفند موارد فوق را حسب مورد حداکثر ظرف یک‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون در بستر سامانه‌های هوشمند سلامت با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی، بارگذاری و استفاده نمایند.

ح- در راستای مدیریت خطر حوادث و بلایا، دولت با همکاری نهادهای ذی‌ربط مکلف است با اولویت اقدامات ناظر به پیشگیری، کاهش آسیب و آمادگی، افزایش تاب‌آوری و تأمین منابع پایدار برای مقابله با حوادث و بلایا نسبت به تدوین اقدامات اجرایی مناسب اقدام نماید. همچنین با توجه به لزوم مقاوم‌سازی و ایمن‌سازی لرزه‌ای، مقابله با آتش‌سوزی و اهمیت ارتقای تاب‌آوری و تعمیر اساسی سامانه (سیستم)‌های تأسیسات مکانیکی، برقی و رایانیکی (سایبری) بیمارستان‌ها، مراکز بهداشتی - درمانی دولتی و

پایگاههای فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی، طرح ایمن‌سازی و ارتقای تاب‌آوری بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی-درمانی کشور در سالهای برنامه به مرحله اجرا در می‌آید.

خ- به استناد ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری، آیین‌نامه‌های مالی، محاسباتی، معاملاتی، استخدامی و ضوابط ساختار تشکیلاتی و سمت (پست)‌های سازمانی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران تابع جزء (۴) بند «ب» ماده (۱۰) قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران الحاقی ۱۳۸۲/۲/۲۴ است.

د- در راستای ارتقای سلامت خون و فراورده‌های آن و نجات جان بیماران نیازمند پیوند یاخته‌های بنیادی خونساز، سازمان انتقال خون ایران مکلف است از سال اول برنامه نسبت به انجام آزمایش غربالگری مایزاد (مولکول) (ان.ای.تی) و پادتن (آنتی بادی) و آزمایش سازگاری بافتی (اچ.ال.ای) بر اساس روشهای نوین اقدام نماید.

دارو و تجهیزات پزشکی

ماده ۷۱- به منظور اطمینان از تأمین پایدار ذخایر راهبردی با کیفیت دارو، پیش‌بینی و پیشگیری از کمبود دارو و کاهش سهم واردات فوریتی از تأمین نیاز کشور اقدامات زیر در طول اجرای برنامه انجام می‌شود:

الف- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری دستگاههای اجرایی مربوط مکلف است تا پایان سال اول اجرای برنامه، به گونه‌ای تنظیم‌گری نماید که ذخایر راهبردی دارو و تجهیزات مصرفی پزشکی با کیفیت به میزان حداقل شش ماه نیاز کشور با اولویت تولید داخلی و واردات رسمی تأمین باشد. دولت مکلف است از طریق دستگاههای مربوط، منابع مورد نیاز را در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی نموده و در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار دهد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون بهداشت و درمان و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تا پایان سال اول اجرای برنامه نسبت به ایجاد سازوکار پرداخت سهم یارانه دولت از طریق تسویه الکترونیکی و اعتباری مطالبات در زنجیره تأمین

دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی حسب مورد در وجه داروخانه‌ها، بیمارستان‌ها، شرکتهای پخش و تأمین‌کننده دارو اقدام نماید.

پ- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است نسبت به تکمیل سامانه ردیابی، رهگیری و پایش اصالت کالاهای سلامت‌محور برای دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی اقدام نماید، به نحوی که تا پایان سال سوم اجرای برنامه، کل بازار را تحت پوشش این سامانه قرار دهد. بیمه‌های پایه و تکمیلی درمان در بخش سرپایی و بستری پس از تکمیل سامانه در صورت دریافت گواهی تأیید اصالت از این سامانه، مجاز به پرداخت هزینه دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی تحت پوشش آن هستند.

ت- دولت مکلف است در چهارچوب و با رعایت قوانین از جمله قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد غذایی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ با اصلاحات بعدی آن نسبت به قیمت‌گذاری تجهیزات و ملزومات پزشکی مصرفی و مکمل‌های دارویی، رژیم غذایی، تغذیه‌ای و مواد اولیه دارویی و فراورده‌های دارویی و ایمن‌ساز (واکسن) که مشمول دریافت یارانه بوده یا کالای انحصاری محسوب می‌شوند (موضوع جزء (۲-۱) بند «ث» ماده (۴۸) این قانون) بجز در مورد محصولات با فناوری بالا و زیست‌فناوری، با لحاظ هزینه تمام‌شده محصول و سود متعارف با اعلام قواعد و به‌صورت سامانه‌ای اقدام نماید. دبیر شورای عالی بیمه سلامت کشور که از کارکنان دولت می‌باشد با حق رأی به اعضای کمیسیون‌های قیمت‌گذاری دارو و تجهیزات پزشکی اضافه می‌شود.

تبصره- در خصوص اشخاص موضوع بندهای (۳) و (۴) تبصره (۳) ماده (۲۰) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی، مواد غذایی و آشامیدنی، داشتن شرایط لازم شرعی از جمله وثاقت و امانت، لازم است.

ث- فهرست رسمی دارویی ایران بر اساس نظام دارویی ملی کشور (طرح ژنریک) توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حداکثر هر سه ماه یک‌بار تدوین و منتشر می‌گردد. تجویز داروهای خارج از فهرست یادشده، تخلف محسوب می‌شود و متخلف با توجه به شدت عمل ارتكابی و تعدد و تکرار آن، حسب مورد به مجازات‌های مندرج

در تبصره (۱) ماده (۲۸) قانون سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۵ محکوم می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ج- دولت مکلف است حداکثر ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به تدوین برنامه نوسازی و بازسازی صنایع دارو، فراورده‌های سلامت، تجهیزات و ملزومات پزشکی و ایمن‌ساز(واکسن) که توسط وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و جهاد کشاورزی با هدف افزایش بازدهی و ارتقای کیفیت تولیدات داخلی و رقابت‌پذیری آنها و نیز تقویت توان تولید داخل و صادرات کشور و خوداتکایی نود درصدی (۹۰٪) و افزایش سهم از بازار منطقه و تأمین تسهیلات مورد نیاز انجام می‌گیرد، اقدام قانونی به عمل آورد و گزارش عملکرد خود را سالانه به مجلس ارسال نماید.

چ- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون اساسنامه سازمان غذا و دارو را تهیه و برای تصویب تقدیم هیأت وزیران نماید. عدم ارائه اساسنامه پیشنهادی مذکور توسط مدیران ذی‌ربط وزارتخانه یادشده در مهلت مقرر به هیأت وزیران مشمول مجازات موضوع ماده (۵۹۸) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) خواهد بود.

ح- در راستای رشد و توسعه خدمات بشردوستانه، ارتقای سرمایه‌های اجتماعی، تقویت مشارکت‌های عمومی، افزایش مشارکت جوانان و داوطلبان در خدمات امدادی و عام‌المنفعه و کمک به افزایش تاب‌آوری جامعه، کاهش آسیب‌های ناشی از حوادث و سوانح و تغییرات اقلیمی و توسعه امور حمایتی، کمک اشخاص حقیقی و حقوقی (دولتی، خصوصی و عمومی) به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود.

خ- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با هماهنگی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان ملی استاندارد ایران پس از ایجاد نظام رهگیری، ردیابی،

بسته‌بندی و شناسنامه‌دار کردن و نشان (برند) سازی برای محصولات خام کشاورزی، دامی، طیور و آبی از سطح مزرعه و دامداری، این محصولات را از نظر باقیمانده سموم کشاورزی، شوره (نیترات)، فلزات سنگین و باقیمانده داروهای دامی در زنجیره تأمین، جهت انجام اقدام قانونی لازم، ارزیابی و اعلام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت جهاد کشاورزی با هماهنگی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان ملی استاندارد ایران تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. وزارت جهاد کشاورزی و سازمان ملی استاندارد ایران مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون‌های بهداشت و درمان و کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس ارسال نمایند.

۵- دولت مجاز است طرح تغذیه با شیر رایگان را در مدارس ابتدائی دولتی اجرایی نماید.

ماده ۷۲- به منظور تبدیل جمهوری اسلامی ایران به قطب تأمین سلامت منطقه

جنوب غرب آسیا، دستیابی به صادرات سالانه بیش از یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو دارو و ایمن‌ساز (واکسن) و بیش از یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو تجهیزات پزشکی، افزایش درآمد سالانه کشور از گردشگری سلامت به شش میلیارد (۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو و افزایش درآمد سالانه حاصل از جذب دانشجویان خارجی در رشته‌های علوم پزشکی به بیش از هفتصد میلیون (۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف به انجام اقدامات زیر است:

الف- جهت افزایش ضریب خودکفائی در تأمین مواد اولیه دارو، فراورده‌های

دارویی و محصولات کشاورزی، ملزومات مصرفی و تجهیزات پزشکی تا پایان سال اول اجرای برنامه با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی نسبت به ایجاد سازوکار مناسب برای رعایت معیارهای لازم جهت صادرات محصولات کشاورزی و دارو و راه‌اندازی سامانه ثبت قراردادهای صادراتی و تضمین حقوق و امنیت این قراردادها اقدام نماید. وزارت جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط) مکلفند جز در موارد ضرورت نسبت به اعلام ممنوعیت‌های صادراتی حداقل یک‌سال پیش از اعمال آنها اقدام نمایند. در صورت اتخاذ

ممنوعیت‌های صادراتی، قراردادهایی که در چهارچوب سازوکارها و معیارهای مذکور انجام شده‌باشد، مشمول این ممنوعیت‌ها نیستند. موارد ضرورت در هر مورد با تشخیص وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی تعیین می‌گردد.

ب- تا پایان سال دوم برنامه، با انجام مذاکرات دوجانبه و چندجانبه با اولویت کشورهای منطقه، حوزه تمدنی و اعضای اتحادیه اقتصادی اوراسیا، اقدامات لازم را جهت پذیرش مواد اولیه دارو و فراورده‌های دارویی، ملزومات مصرفی و تجهیزات پزشکی ثبت‌شده در ایران توسط این کشورها و همچنین صدور گواهی ثبت و مجوز ورود به بازار و گواهی‌نامه‌های مشترک کیفیت تولید انجام دهد.

بیمه سلامت

ماده ۷۳- به منظور تأمین منابع مالی پایدار برای بخش سلامت، توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و مدیریت منابع سلامت از طریق نظام بیمه با محوریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- پوشش بیمه پایه برای تمامی جمعیت کشور اجباری بوده و برخورداری از یارانه دولت جهت حق بیمه سرپرست خانوار و افراد تحت تکفل وی از طریق ارزیابی وسع برای حداقل پنج‌دهک پایین درآمدی به صورت رایگان و برای سایر دهکها با اخذ سرانه بر اساس ضوابط ذیل و آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد شورای عالی بیمه سلامت کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره- کلیه ایرانیان فاقد بیمه پایه سلامت، بیمه‌شده سازمان بیمه سلامت ایران محسوب می‌شوند. مطالبات سازمان بابت حق بیمه و خسارات تأخیر تأدیه بر اساس مفاد این قانون، در حکم مطالبات مستند به اسناد لازم‌الاجراست و با اعلام سازمان بیمه سلامت ایران از محل مطالبات فرد از دستگاههای اجرایی از جمله یارانه نقدی به موجب آیین‌نامه اجرایی که توسط بیمه سلامت ایران و همکاری سازمان هدفمندی یارانه‌ها تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، دریافت می‌شود.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

ب- حق بیمه پایه سلامت خانوار به شرح ذیل، سهمی از درآمد خانوار می باشد:

۱- خانواده روستاییان، عشایر و اقشار نیازمند تحت پوشش نهادهای حمایتی: معادل هفت درصد (۷٪) حداقل دستمزد مشمولان قانون کار که صددرصد (۱۰۰٪) آن بر مبنای بند «الف» این ماده توسط دولت در قالب بودجه سنواتی تأمین می شود.

۲- کارکنان دستگاههای اجرایی: معادل هفت درصد (۷٪) حقوق و مزایای مستمر آنان که بخشی از آن به میزانی که در بودجه سنواتی تعیین می گردد از محل بودجه عمومی دولت تأمین می شود.

۳- بیمه شدگان و مشترکان سازمان تأمین اجتماعی: مطابق قانون تأمین اجتماعی

۴- سهم خانوارهای سایر اقشار، متناسب با گروههای درآمدی: معادل هفت درصد (۷٪) درآمد، حداکثر معادل سقف درآمد کارکنان دولت

پ- دولت مکلف است پرداخت سرانه حق بیمه پایه سلامت افرادی را که به عهده دارد، به صورت کامل در لوائح بودجه سنواتی پیش بینی نماید و صددرصد (۱۰۰٪) آن را با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور و ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و مشابه پرداختهای فصل اول حقوق و دستمزد به سازمان بیمه سلامت ایران تخصیص دهد.

ت- به منظور کاهش هزینه های مردم، شورای عالی بیمه سلامت کشور مکلف است نسبت به استطاعت سنجی مالی مبتنی بر داده های پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان در جهت تقویت رفتارهای مناسب بهداشتی و درمانی خانوارها از طریق برقراری نظام خودپرداخت متغیر و پلکانی برای بسته مذکور مبتنی بر بار مالی خدمات، اقدام نماید و مراتب را به تصویب هیأت وزیران برساند. سقف ریالی پرداخت از جیب بیمار به صورت سالانه در راستای هدف کمی مندرج در جدول شماره (۱۵) تا پایان برنامه و از طریق ساز و کار ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور تعیین می گردد.

ث- دولت مجاز است از سال اول اجرای برنامه با رعایت اصل بیست و نهم (۲۹) قانون اساسی بر اساس آزمون وسیع و در سقف بودجه مصوب نسبت به اجرای برنامه

حمایتی درمان مازاد بر بسته بیمه پایه در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی دولتی برای بازنشستگان و دهکهای پایین درآمدی (حداقل سه دهک) بر اساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، اقدام نماید.

ج- سهم بیمه‌گذار (فرانشیز) در موارد بستری برای مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، رزمندگان معسر و زنان سرپرست خانوار معسر با تأیید نهادهای مربوط به صورت رایگان و برای سایر گروهها در دهکهای اول تا پنجم دو درصد (۲٪) و سایر دهکها ده درصد (۱۰٪) تعیین می‌گردد. اجرای حکم این بند منوط به تأمین منابع مالی مورد نیاز توسط دولت در قوانین بودجه سنواتی است.

ج- سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت مکلفند در طول اجرای برنامه، حداقل پنج درصد (۵٪) از اعتبارات مصوب سالانه خود را جهت ارتقای اصول پیشگیری در سطح جامعه در موارد خودمراقبتی (پایش عوامل خطر متابولیک)، ورزش، تغذیه سالم، بهداشت روان و مهار (کنترل) مصرف دخانیات بر اساس اطلاعات موجود در پایگاه ملی سلامت یا پرونده الکترونیکی سلامت در قالب مشوقهای مختلف برای بیمه‌شدگان از جمله تخفیف در حق بیمه هزینه نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط شورای عالی بیمه سلامت کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ح-

۱- علاوه بر مالیات بر ارزش افزوده خاص محصولات دخانی موضوع بند «ت» ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۳/۲، مالیات عملکرد، حقوق ورودی و حق انحصار بر محصولات دخانی، از ابتدای سال ۱۴۰۳ مالیات هر نخ سیگار و هر بسته تنباکوی پنجاه گرمی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مصوب ۱۴۰۱/۱۲/۲۴ سالانه به شرح زیر افزایش می‌یابد:

۱-۱- هر نخ سیگار تولید داخل با نشان ایرانی پانزده درصد (۱۵٪)

۱-۲- هر نخ سیگار تولید داخل با نشان بین‌المللی بیست و پنج درصد (۲۵٪)

۱-۳- هر نخ سیگار وارداتی با هر نشان پنجاه درصد (۵۰٪)

- ۴-۱- هر بسته تنباکوی پنجاه گرمی تولید داخل بیست درصد (۲۰٪)
- ۵-۱- هر بسته تنباکوی پنجاه گرمی وارداتی آماده مصرف پنجاه و پنج درصد (۵۵٪) صددرصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصل از اجرای این جزء توسط سازمان امور مالیاتی کشور وصول و به خزانه داری کل کشور واریز می گردد و در بودجه های سنواتی جهت کاهش مصرف دخانیات، پیشگیری و درمان بیماری های ناشی از آن، توسعه اماکن ورزشی با اولویت مناطق کم برخوردار و توسعه اماکن ورزشی در مدارس اختصاص می یابد.
- وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش و ورزش و جوانان مکلفند گزارش عملکرد این جزء را سالانه به کمیسیون های بهداشت و درمان و فرهنگی و معاونت نظارت مجلس ارسال نمایند.
- ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است:
- ۲-۱- امکان دسترسی برخط سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه های اطلاعاتی مرتبط با واردات، تولید و توزیع سیگار و انواع محصولات دخانی را با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی فراهم نماید.
- ۲-۲- نسبت به شناسایی کلیه واحدهای تولیدی و عرضه کننده محصولات دخانی که به صورت غیرقانونی تولید و عرضه می شود، اقدام و ضمن جلوگیری از فعالیت آنان متخلفین را به مراجع ذیصلاح قانونی معرفی نماید.
- ۳- ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به جمع آوری کلیه محصولات دخانی قاچاق و تقلبی فاقد شناسه (کد) رهگیری اقدام و متخلف را به مراجع ذیصلاح قانونی معرفی نماید.
- ۴- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است چاپخانه هایی را که بدون مجوز قانونی نسبت به چاپ اقلام مورد نیاز تولیدکنندگان مواد دخانی خصوصاً تنباکوی معسل با نشانهای مختلف خارجی و داخلی اقدام می کنند، شناسایی و متخلف را به مراجع ذیصلاح قانونی معرفی نماید.

فصل ۱۵- ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه

ماده ۷۴- در اجرای بند (۱۳) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱۶)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در سال
تولید فیلم سینمایی فاخر و ارزشمند در موضوعات تاریخی، دفاع مقدس، جبهه مقاومت و سبک زندگی ایرانی اسلامی	فیلم سینمایی	۲۰
مؤسسات فرهنگی هنری چندمنظوره فعال (با تأکید بر گسترش در حوزه‌های صنایع خلاق و فرهنگی)	درصد	نرخ رشد متوسط (٪۲۵)
هنرجویان هنرستان‌های هنری (با تأکید بر گسترش رشته پویانمایی)	درصد	نرخ رشد متوسط (٪۷) برای کل هنرجویان و نرخ رشد متوسط (٪۲۵) برای هنرجویان پویانمایی
مؤسسات قرآن و عترت	درصد	نرخ رشد متوسط (٪۲۵)
تعداد حافظان قرآن (از ۱ تا ۳۰ جزء)	نفر جزء حفظ قرآن	۱۰ میلیون
تعداد دانشجو معلمان توانمند قرآنی	نفر	۵۰ هزار
تعداد معلمان و مربیان رسمی آموزش و پرورش توانمند قرآن در آموزش قرآن	نفر	۳۰۰ هزار
تعداد مساجد پایگاه قرآنی محله	مسجد	۱۰ هزار

هدف کمی در سال	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۱۲۰۰	مدرسه	تعداد مدارس رسمی حفظ قرآن (دولتی و غیردولتی)
۵۰۰	مورد	تعداد آثار و محصولات فاخر رسانه‌های گفتمان‌ساز قرآنی
۵٪	درصد کاهش سرانه مصرف آب، برق و گاز خانگی	ترویج فرهنگ صرفه‌جویی و پرهیز از اسراف
تا پایان برنامه هر روستا و محله یک امام جماعت	نفر	امام جماعت مسجد
۲۰ هزار نفر	معلم (دانشجو معلم)	مربی سواد فضایی مجازی
تا پایان برنامه شصت درصد (۶۰٪)	درصد	افزایش تولید بازی‌های رایانه‌ای داخلی ویژه کودک و نوجوان
۷۳۰۰ ساعت تا پایان برنامه	ساعت	افزایش تولید پویانمایی ویژه کودک و نوجوان

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است گزارش عملکرد سنجه‌های عملکردی ارتقای فرهنگ عمومی و رسانه را سالانه به مجلس ارسال نماید.
تبصره- امور مذکور در این فصل منوط به رعایت موازین شرعی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

ماده ۷۵- در راستای اعتلای فرهنگ عمومی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی- ایرانی، ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، عدالت‌طلبی و خدمتگزاری، تقویت

همبستگی و اعتماد به نفس ملی، ارتقای هویت ملی و روحیه مقاومت، کار و تلاش در جامعه اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان اداری و استخدامی کشور مکلفند با هماهنگی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی و کسب نظر از مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و سایر دستگاههای فرهنگی ذی‌ربط به‌منظور بازسازی انقلابی ساختار فرهنگی کشور با رویکرد اصلاح ذهنیت، فرهنگ و نرم‌افزار حاکم بر جامعه و با هدف افزایش کارایی و اجتناب از همپوشانی و تداخل مأموریت و وظایف و با رویکرد استقرار الگوی حکمرانی هوشمند، شبکه‌ای، تعاملی، مردم‌پایه، ارزشی و انقلابی تا پایان سال دوم برنامه نسبت به تهیه طرح اصلاح رویکردها، رویه‌ها، روشها و مأموریت، ساختار، وظایف و تشکیلات دستگاههای فرهنگی که به‌نحوی از انحاز بودجه‌های عمومی به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم استفاده می‌کنند، اقدام نموده و به‌تصویب مراجع ذی‌صلاح برسانند.

ب- به‌منظور احصای دقیق و برخط داده‌های آماری مورد نیاز جهت تسهیل پردازش، تحلیل دقیق و ایجاد بستر مناسب برای آینده‌پژوهی روندهای سبک زندگی جامعه ایرانی، شناخت تحولات فرهنگی- ارتباطی و همچنین انتشار آنها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و مرکز آمار ایران و راهبری و نظارت مرکز رصد و برنامه‌ریزی و ارزیابی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی و با رعایت اصل بیست و پنجم (۲۵) قانون اساسی و قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی نسبت به راه‌اندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخصهای فرهنگ عمومی، سبک زندگی مردم، مرجعیت رسانه‌ای و وضعیت ارتباطات کشور اقدام نماید. دستگاههای اجرایی و دارندگان پایگاههای داده موضوع این بند، بجز دستگاههایی که مستقیماً زیر نظر مقام معظم رهبری هستند مکلفند نسبت به ارائه مستمر و جامع داده‌ها به این سامانه به‌صورت برخط اقدام کنند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است ضمن برقراری دسترسی برخط مجلس به سامانه فوق، گزارش تغییرات شاخصهای فرهنگ عمومی را سالانه به کمیسیون فرهنگی مجلس ارسال نماید.

پ- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است به منظور رسیدگی به تخلفات کلیه دارندگان مجوز و یا فعالان موضوع موارد مندرج در ماده (۲) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۱۲ و سایر قوانین و مقررات حوزه فرهنگ و هنر و ضوابط مربوط مصوب مراجع ذیصلاح بجز مواردی که قبلاً در خصوص آنها در قوانین یا مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین تکلیف شده، از قبیل «قانون مطبوعات»، «ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاههای آزاد هنری» و «ضوابط و مقررات تأسیس مراکز، مؤسسات، کانونها و انجمنهای فرهنگی و نظارت بر فعالیت آنها» در قالب هیأتهای بدوی و عالی رسیدگی به تخلفات و نیز تعیین ترکیب اعضای هیأتها، نحوه رسیدگی به تخلفات و نوع تنبیهات، اقدام قانونی لازم را به عمل آورد.

تبصره ۱- هرگاه هیأتهای رسیدگی به تخلفات، در فرایند بررسیهای خود به تخلفی که واجد وصف عناوین مجرمانه باشد، برخورد نمایند، مکلفند مراتب را جهت رسیدگی لازم به مرجع قضائی صالح اعلام نمایند.

تبصره ۲- رسیدگی به اعتراضات راجع به آرای قطعی هیأتهای بدوی و عالی موضوع این بند با رعایت تبصره (۲) ماده (۳) و ماده (۱۰) قانون دیوان عدالت اداری اصلاحی ۱۴۰۲/۲/۱۰ در صلاحیت شعب تجدیدنظر دیوان عدالت اداری است.

ت-

۱- دستگاههای اجرایی بهویژه وزارتخانههای فرهنگ و ارشاد اسلامی و امور خارجه و همچنین سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مکلفند با همکاری مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) (با رعایت اساسنامه آن مؤسسه) و با استفاده از کلیه امکانات فرهنگی، هنری و امکانات تجسمی و رسانه‌های همگانی نسبت به تبیین، تبلیغ، ترویج و نشر آثار و اندیشه‌ها و سیره عملی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره) در گستره ملی و بین‌المللی اقدام نمایند.

۲- دستگاههای اجرایی مکلفند نسبت به تبیین و ترویج اندیشه‌های مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، در گستره ملی و بین‌المللی اقدام نمایند.

سازمان مکلف است آیین‌نامه اجرایی این جزء را ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، تهیه نموده و پس از تأیید دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به تصویب هیأت وزیران برساند.

ث- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است به منظور مردمی‌سازی فعالیت‌های فرهنگی و استفاده از ظرفیت مساجد با همکاری مرکز رسیدگی به امور مساجد، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان اوقاف و امور خیریه با کسب نظر شورای عالی حوزه‌های علمیه و شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه و شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی اقدامات قانونی لازم را برای تهیه و تصویب طرح مسجدمحوری در محلات ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون پس از طی تشریفات قانونی انجام دهد.

ج- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه) مکلف است با همکاری سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و سازمان تبلیغات اسلامی، طرح احیا و فعال‌سازی موقوفات، جهت حمایت و تقویت فعالیت‌های قرآنی، هیأتها، مساجد و بقاع متبرکه را با توجه به نیات واقفین تا پایان سال اول برنامه تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

چ- دولت مکلف است با رعایت موازین شرعی از طریق بنیاد شهید و امور ایثارگران، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس و شهرداری‌های سراسر کشور نسبت به حفظ و ترویج آثار، ارزشها، حماسه‌ها و تجارب انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با ایجاد، توسعه و نگهداری موزه‌ها، یادمان‌ها، نمادها و نشانه‌های جهاد، مقاومت و ایثار و پاسداشت قداست و منزلت والای شهیدان و ساماندهی و نگهداری مناسب آنها به صورت مراکز فرهنگی و نوسازی و مرمت گلزارهای شهدای سراسر کشور با هماهنگی خانواده معظم شهدا موضوع بند «ز» ماده (۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲ و با رعایت حقوق اشخاص ذی‌حق اقدام نماید. وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی و کشور مکلفند حسب مورد نسبت به تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز شامل آب، برق، گاز و جاده دسترسی، از منابع داخلی خود در سقف لوایح بودجه سنواتی اقدام نمایند.

ح- هزینه‌های انشعاب و مصرف آب، برق و گاز مراکز فرهنگی، هنری، قرآنی، رسانه‌ای، سینمایی، مطبوعاتی و تبلیغی - دینی دارای مجوز از مراجع ذیصلاح مشروط به رعایت قوانین و مقررات مورد عمل توسط پلیس اماکن عمومی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مادامی که صرفاً به انجام فعالیت‌های فرهنگی مبادرت کنند و فعالیت و استحقاق آنها مورد تأیید مراجع ذیصلاح باشد، در صورت رعایت الگوی مصرف بر اساس تعرفه فرهنگی (آموزشی) محاسبه می‌شود. هزینه‌های انشعاب و مصرف آب، برق و گاز بسیج و شتاب‌دهنده‌های صنایع خلاق فرهنگی - اجتماعی، انتشاراتی در بسترهای مختلف، کتابفروشی و سالنهای نمایش فیلم و تئاتر منوط به رعایت شرایط مذکور صرفاً به میزان پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی از محل منابع حاصل از مشترکان بالاتر از الگوی مصرف، بر اساس تعرفه فرهنگی (آموزشی) محاسبه می‌شود.

آیین‌نامه اجرائی این بند به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های نیرو، نفت و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

خ- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است به منظور ایجاد مشوقهای لازم در اجرای وظایف تکلیفی دولت و افزایش مشارکت مردمی و خیرین در ساخت و توسعه اماکن، هزینه‌کرد اشخاص حقوقی و حقیقی در ساخت، تکمیل، تجهیز و توسعه اماکن فرهنگی، هنری، ورزشی در مناطق محروم و کم‌برخوردار را با رعایت ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و حسب مورد با هماهنگی و تأیید وزارتخانه‌های ورزش و جوانان، فرهنگ و ارشاد اسلامی و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با اولویت طرحهای نیمه‌تمام به صورت صددرصد (۱۰۰٪) به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی نماید.

حکم این بند در خصوص احداث مدارس و حفاظت از میراث فرهنگی ثبت شده در مناطق محروم و کم‌برخوردار منوط به رعایت شرایط مذکور و صرفاً به میزان پیش‌بینی در قوانین بودجه سنواتی تسری می‌یابد.

۵- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با هماهنگی سازمان بسیج مستضعفین و همکاری قرارگاه فرهنگی و اجتماعی حضرت بقیه‌الله‌اعظم ارواحنا فداه،

ظرف یک سال از لازم الاجرا شدن این قانون، آیین نامه اجرایی حمایت و پشتیبانی از مردمی سازی فرهنگ و جریان حلقه های میانی مروج گفتمان انقلاب اسلامی را در حوزه هایی همچون نهضت های قرآنی، خانواده، بانوان، عفاف و حجاب، فضای مجازی و تولید محتوای رسانه ای، نوشت افزار ایرانی اسلامی، مطالبه گری پیشرفت و عدالت، جنبش نرم افزاری، فعالیت های مردمی ورزشی، تربیتی و سبک زندگی سالم تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ذ- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلفند در راستای حمایت از اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه به منظور پوشش بیمه تأمین اجتماعی اعم از خدمات درمانی و بازنشستگی با رعایت بند «خ» ماده (۲۸) این قانون اقدام قانونی لازم را انجام دهند.

و- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی ایرانی، تقویت همبستگی ملی با محوریت معرفی مفاخر و اندیشمندان علمی و فرهنگی کشور نسبت به مطالعه زیرساخت اقلیم های فرهنگی کشور اقدام نماید.

ماده ۷۶- در راستای مواجهه مؤثر با جنگ ترکیبی دشمنان انقلاب اسلامی با تأکید بر مواجهه مؤثر رسانه ای، ارتقای هویت ملی، تقویت فرهنگ دینی، رونق اقتصاد فرهنگ، تحکیم سبک زندگی اسلامی- ایرانی و تقویت پایگاه های عبادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی دولت و دستگاه های ذی ربط مکلفند اقدامات ذیل را انجام دهند:

الف- به منظور حمایت از تولید محتوا در حوزه فضای مجازی با رویکرد گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان، «تقسیم کار و تعیین حدود وظایف سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» برابر آیین نامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی صورت می گیرد. دستگاه های مذکور مکلفند گزارش عملکرد خود را هر شش ماه یکبار به کمیسیون فرهنگی مجلس ارائه نمایند.

ب- در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی، شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) قانون بودجه سنواتی مکلفند یک درصد (۱٪) از هزینههای جاری خود را برای همافزایی و ارتقای فعالیتها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری و توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای اختصاص دهند.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری وزارتخانه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، امور اقتصادی و دارایی و ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری دستگاههای ذی‌ربط مکلف است جهت افزایش میزان تولید پویانمایی (انیمیشن) به میزان هفت هزار و سیصد ساعت تا پایان برنامه، اقدامات و حمایت‌های ذیل را از بخش غیردولتی به عمل آورد:

۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است اقدامات قانونی لازم برای حمایت گمرکی و نیز ارائه تسهیلات برای ورود تجهیزات و فناوریهای سخت و نرم مربوط به تولید پویانمایی را به عمل آورد.

۲- معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری مکلف به حمایت از توسعه شرکتهای بزرگ تولید پویانمایی از طریق ارائه تسهیلات بلندمدت صندوق نوآوری و شکوفایی می‌باشد به‌طوری که حداقل سهم آن سالانه از سه درصد (۳٪) کمتر نباشد.

۳- معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری به‌منظور توسعه و تجهیز زیرساخت‌های فنی مورد نیاز برای افزایش میزان تولید پویانمایی داخلی مکلف است حداقل دو پارک علم و فناوری ویژه تولید پویانمایی ایجاد نماید و مجاز است با توجه به استعداد و نیاز هر استان حداقل یک کارخانه نوآوری تولید پویانمایی در

هر استان ایجاد نماید. پارکها و کارخانه‌های مذکور مشمول معافیت‌های مالیاتی و تسهیلات موضوع قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱ می‌باشند.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری وزارتخانه‌های آموزش و پرورش (کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان) و ارتباطات و فناوری اطلاعات، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، سازمان و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت- به منظور حمایت و پشتیبانی از امور مساجد کشور بدون دخالت در امور داخلی و اجرایی مساجد، شورایی در استان‌ها به ریاست نماینده ولی فقیه مرکز استان و دبیری رئیس سازمان تبلیغات اسلامی و عضویت نمایندگان سازمان بسیج مستضعفین، اداره اوقاف و امور خیریه، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، مدیر حوزه‌های علمیه برادران و خواهران، شهرداری مرکز استان، مراکز رسیدگی به امور مساجد (در صورت وجود) و نهادها و دستگاههای اجرایی مرتبط به امور مساجد تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱- دستگاههای اجرایی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مجازند خدمات عمومی و همگانی خود را در سطح محلات از طریق مساجد به مردم ارائه دهند و در راستای اجرای اصل هشتم (۸) قانون اساسی و استقرار فریضه الهی امر به معروف و نهی از منکر، برنامه مردمی‌سازی این فریضه با استفاده از ظرفیت مساجد و هماهنگی ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر را اجرایی نمایند.

تبصره ۲- به منظور خودکفائی در اداره مساجد کشور، شهرداری‌های سراسر کشور، بخشدارها و دهیاری‌ها مکلفند با رعایت قوانین و مقررات از جمله طرح تفصیلی نسبت به اعطای مجوز حداکثر ۵۰۰ مترمربع کاربری فرهنگی، اداری و تجاری بدون دریافت هزینه در زمینهای پیرامون متعلق به مساجد (با مالکیت مسجد یا وقف‌شده برای مسجد) اقدام نمایند.

نسبت به زمینهای غیرپیرامون برای هر مسجد حداکثر ۵۰۰ مترمربع کاربری فرهنگی، اداری و تجاری با احتساب (کسر) مساحت موقوفات موجود آن مسجد صرفاً

در قالب وقف عام مسجد و متولی سازمان اوقاف و امور خیریه در شهر و ناحیه شهرداری محل استقرار مسجد مشمول این حکم می‌باشد.

تبصره ۳- خادمین مساجدی که تحت پوشش کمیته امداد حضرت امام خمینی (ره) یا سازمان بهزیستی و یا جزو دهکهای درآمدی یک تا چهار هستند، به فهرست جامعه هدف موضوع بند «خ» ماده (۲۸) این قانون اضافه می‌شوند.

تبصره ۴- حمایت‌های دولت، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و دستگاههای اجرایی از شورای موضوع این بند در قالب لوایح بودجه‌های سنواتی به عمل می‌آید.

ث- کلیه نهادها و دستگاههای فرهنگی و اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مکلفند نسبت به ترویج فرهنگ مهدویت و انتظار با استفاده از نمادهای شهری، جایزه‌های فرهنگی، بسته‌های آموزشی، رشته‌های تخصصی، بازی‌های رایانه‌ای، برنامه‌های فرهنگ‌ساز و روایتگری با استفاده از بودجه همان دستگاه و ظرفیت‌های ملی در بسترهای گوناگون از جمله صدا و سیما و فضای مجازی اقدام کنند.

ماده ۷۷- به منظور مرجعیت رسانه‌ای سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و تقویت کارایی و اثربخشی رسانه ملی برای گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی-ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان و ایجاد تحول در محتوا، رویکرد و سازوکار، اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلف است در راستای ارتقای رسانه ملی به عنوان مرجعیت رسانه‌ای، پوشش حداکثری و پاسخگویی به نیازهای تمامی مخاطبان و ارتقای شاخصهای هویت ملی و انقلابی آنان با ساماندهی شبکه‌ها، برون-سپاری و خرید خدمات، صنعتی‌سازی از طریق ارتقای فناوری‌های تولید و پوشش صددرصدی (۱۰۰٪) استان‌ها، توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی (ملی، استانی و برون‌مرزی) و حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی نسبت به تحقق سنجه‌های جدول ذیل تا پایان برنامه اقدام نموده و گزارش سنجه‌های عملکردی را سالانه به مجلس ارسال نماید. دولت مکلف است منابع مورد نیاز این اقدامات را تأمین کند.

جدول شماره ۱-۱۶ اهداف کمی سنجه‌های عملکردی سازمان صدا و سیما

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی
مجموعه تلویزیونی (سریال) ملی	قسمت	۱۱۰۰ در هر سال
پویانمایی (انیمیشن)		۲۹۲۰ در هر سال
مستند الف		۳۶۵ در هر سال
مستند الف ویژه		۵۲ در هر سال
برنامه شاخص		۱۴۶۰ در هر سال
مجموعه تلویزیونی (سریال) استانی		۱۶۰۰ در هر سال
پویانمایی (انیمیشن) استانی		۱۱۲۰۰ در هر سال
فیلم تلویزیونی استانی		۳۷۰ در هر سال
مجموعه تلویزیونی (سریال) الف ویژه	سریال	۱ در هر سال
برنامه‌های تولیدی با مخاطب کودک و نوجوان	درصد افزایش نسبت به سال پایه (۱۴۰۲)	۱۵۰ در پایان برنامه
برنامه‌های تولیدی با مخاطب جوان		۱۰۰ در پایان برنامه
برنامه‌های تولیدی با محوریت خانواده		۱۵۰ در پایان برنامه
برنامه‌های تولیدی با موضوعات سبک زندگی ایرانی اسلامی		۱۰۰ در پایان برنامه

هدف کمی	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۱۰۰ در پایان برنامه		برنامه‌های تولیدی با موضوع امیدآفرینی
۱۵۰ در پایان برنامه		برنامه‌های تولیدی با موضوع انسجام ملی

پویانمایی (انیمیشن) موضوع این جدول غیر از پویانمایی جدول شماره (۱۶) می‌باشد. تبصره- به منظور تحقق تکالیف و شاخصهای تعیین شده در این قانون برای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان مکلف است در سال اول برنامه، علاوه بر افزایش سنواتی نسبت به افزایش چهل و سه درصدی (۴۳٪) سهم دولت در تأمین اعتبارات سال ۱۴۰۲ سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران اقدام کند و این افزایش را در سنوات بعد از سال ۱۴۰۳ نیز پایه افزایش بودجه سنواتی قرار دهد.

ب- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است پهنای باند و امکانات لازم برای دسترسی عموم مردم به شبکه‌ها و برنامه‌های رسانه ملی در اقصی نقاط کشور بر بستر شبکه ملی اطلاعات و همچنین دسترسی حداکثری در سطح بین‌المللی را فراهم نماید.

پ- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلفند در راستای حمایت از فرهنگ و ارزشهای اسلامی- ایرانی و توسعه حکمرانی رسانه‌ای و همچنین با توجه به مسئولیت آن دستگاهها در تنظیم مقررات، صدور مجوز با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار و نظارت بر رسانه‌های فعال در عرصه صوت و تصویر فراگیر نسبت به تهیه جدول تخلفات مالی نحوه حمایت و رسیدگی به تخلفات اشخاص در موارد فوق اقدام قانونی لازم را به عمل آورند.

تبصره- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در حیطه وظایف و اختیارات مصرح (در حوزه تولید، پخش محصولات، صدور مجوز و نحوه نظارت بر آنها) با رعایت مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی اصلاحی ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ و نیز با رعایت «تقسیم کار و تعیین حدود وظایف سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت

فرهنگ و ارشاد اسلامی» برابر آیین نامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی حسب مورد تابع قوانین و مقررات خاص خود هستند.

ماده ۷۸-

الف- به منظور توسعه ورزشهای همگانی و قهرمانی، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران مکلف است با هماهنگی وزارت ورزش و جوانان، آیین نامه نحوه تعیین میزان حق پخش تلویزیونی مسابقات ورزشی و چگونگی تأمین و تسهیم آن بین ذی نفعان را با لحاظ کیفیت و کمیت مسابقات و تعداد مخاطبان ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب- به منظور ارتقای سلامت اقتصادی، نظام پایش (کنترل) مالی و پیشرفت سرمایه گذاری پایدار در باشگاهها، وزارت ورزش و جوانان مکلف است با همکاری فدراسیونهایی که تیمگان (لیگ) حرفه ای دارند، دستورالعمل مالی بازی جوانمردانه را تهیه نموده و حداکثر ظرف شش ماه به تصویب مجمع عمومی فدراسیونهای مربوط برساند.

پ- بر اساس ماده (۶) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶، صندوق حمایت از قهرمانان و پیشکسوتان ورزش کشور به عنوان متولی بیمه اجتماعی ورزشکاران و قهرمانان مکلف است از محل منابع در اختیار و درآمدهای شرکتهای تابعه این صندوق نسبت به پرداخت حق بیمه اجتماعی افراد فوق تا زمان بازنشستگی با رعایت بند «خ» ماده (۲۸) این قانون، اقدام کند.

ت- به منظور توسعه اقتصاد ورزش و جذب و تشویق حامیان بخش غیردولتی جهت فعالیت در عرصه ورزش کشور معادل صددرصد (۱۰۰٪) هزینه کرد اشخاص مذکور به منظور کمک به تحقق برنامه های وزارت ورزش و جوانان، کمیته های ملی المپیک و پارالمپیک و فدراسیون های ورزشی در راستای توسعه کمی و کیفی زیرساخت های عمرانی، برگزاری و شرکت در رویدادهای ملی و بین المللی ورزشی، صرفاً در خصوص موضوع اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی سرمایه ای مندرج در قوانین بودجه سنواتی با پیشنهاد وزارت ورزش و جوانان و تأیید سازمان مطابق آیین نامه ای که توسط وزارت ورزش و جوانان و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران

می‌رسد، به‌عنوان اعتبار مالیاتی اشخاص یادشده محسوب می‌گردد و در هر سال به میزان یک درصد (۱٪) از مالیات بر درآمد اشخاص مذکور به‌صورت جمعی - خرجی پس از اعمال حساب نزد خزانه‌داری کل کشور قابل کسر می‌باشد.

ث- سازمان مکلف است بیست و هفت‌صدم درصد (۰/۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش‌افزوده را در طول اجرای برنامه برای ساماندهی امور جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش اختصاص دهد. این مبلغ در ردیفهای مربوط به وزارتخانه‌های ورزش و جوانان به میزان شصت درصد (۶۰٪) و آموزش و پرورش به میزان چهل درصد (۴۰٪) در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود و به‌طور مستقیم از خزانه به این وزارتخانه‌ها پرداخت می‌شود.

تبصره ۱- این اعتبار فقط در استان‌ها هزینه می‌شود.

تبصره ۲- پرداخت هرگونه وجهی از این محل به ورزش حرفه‌ای، ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی است.

سازمان و وزارتخانه‌های ورزش و جوانان و آموزش و پرورش مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش‌ماه یک‌بار به کمیسیون‌های آموزش، تحقیقات و فناوری و فرهنگی مجلس ارسال نمایند.

فصل ۱۶- زن، خانواده و جمعیت

ماده ۷۹- در اجرای بندهای (۱۵) و (۱۶) سیاست‌های کلی برنامه هفتم و

به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱۷)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی زن، خانواده و جمعیت

هدف کمی در پایان برنامه نسبت به سال پایه (۱۴۰۲)	سنجه عملکردی
رشد ۲۵ درصدی	ترویج الگوهای صحیح همسرگزینی و ترغیب ازدواج به هنگام، آسان و پایدار متناسب با فرهنگ اسلامی- ایرانی و ظرفیت‌های بومی (در قالب برگزاری کارگاهها و دوره‌های آموزشی)
رشد ۲۵ درصدی	افزایش مهارت‌های شغلی زنان (در قالب برگزاری کارگاهها و دوره‌های آموزشی)
رشد ۲۵ درصدی	مراکز تخصصی مشاوره خانواده، ازدواج و پیشگیری از طلاق
۱ سال	کاهش میانگین سن ازدواج
۵ درصد	افزایش نرخ ازدواج نسبت به جمعیت در سن ازدواج
۵ درصد	کاهش نسبت طلاق ثبتی به جمعیت متأهلان
۲,۵ فرزند	نرخ باروری کل
۱۰ درصد	افزایش سهم زیرساخت‌های شتاب‌دهی نوآوری در حوزه زنان و خانواده در مقایسه با سایر زیرساخت‌ها (اعم از شرکتهای دانش بنیان، خانه‌های خلاق و نوآوری، مؤسسات خلاق و نوآور در حوزه زنان، خانواده و کودکان)
۳۰ درصد	کاهش سقط جنین غیرقانونی

معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری مکلف است گزارش عملکرد
سنجه‌های عملکردی زن، خانواده و جمعیت را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۸۰-

الف- به منظور تحکیم نهاد خانواده دولت مکلف است نسبت به ساماندهی مراکز
مشاوره ازدواج و خانواده و فعالیت روانشناسان ازدواج و خانواده دارای مجوز قانونی از
دستگاههای زیرمجموعه قوه مجریه با هدف ترویج الگوی صحیح همسرگزینی، ترغیب
به ازدواج به هنگام و پایدار و همچنین کاهش طلاق اقدام نموده و در خصوص موارد زیر
در طول سالهای اجرای برنامه اقدامات قانونی لازم را انجام دهد:

- ۱- ساماندهی و اعتبار بخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ اسلامی
 - ۲- ساماندهی، یکپارچه سازی و ایجاد نظام صلاحیت سنجی و رتبه بندی مشاوران
 - ۳- ترویج مشاوره قبل، حین و پس از ازدواج حداقل به مدت پنج سال
- آیین نامه اجرائی این بند توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با
همکاری وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کشور و سازمان نظام روانشناسی و
مشاوره جمهوری اسلامی ایران با مشورت مدیریت حوزه های علمیه طی سال اول برنامه
تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ب- به منظور شناخت تحولات حوزه زنان و خانواده، افزایش کارایی در اقدامات
و سیاست های مرتبط، اصلاح قوانین و مقررات و بهبود نظام حکمرانی در راستای ارتقای
خانواده مداری و تقویت رویکرد الگوی ایرانی - اسلامی زن (الگوی سوم)، معاونت امور
زنان و خانواده ریاست جمهوری با همکاری دستگاههای ذی ربط و مراکز پژوهشی و
اندیشه ورز با کسب نظر مرکز مدیریت حوزه های علمیه ضمن رعایت مصوبات و وظایف
و اختیارات شورای عالی انقلاب فرهنگی مکلف است نسبت به تعیین شاخصهای سنجش
وضعیت زنان و خانواده، تهیه اطلس حوزه زنان و خانواده و آینده پژوهی مسائل این حوزه
در سال اول برنامه اقدام نماید.

تبصره ۱- وزارت کشور با همکاری معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری،
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیرخانه ستاد ملی جمعیت مکلف است نسبت به

اجرای پیمایش‌های ملی مبتنی بر شاخصهای احصا شده در حوزه زنان، خانواده و جمعیت در سال اول و آخر برنامه اقدام نموده و نتایج آن را در اختیار دستگاهها و نهادهای ذی‌ربط و کمیسیون فرهنگی مجلس قرار دهد.

تبصره ۲- نظر به ضرورت روشن نمودن ابعاد گفتمان انقلاب اسلامی و مطالبه‌گری در حوزه زنان و خانواده در عرصه بین‌المللی، وزارت امور خارجه با همکاری معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی مکلف است نسبت به فعالیت در ابعاد مختلف از جمله اقدامات تبلیغی و روشنگرانه در مورد نقش فعال بانوان در ایران و جوامع اسلامی اقدام نماید.

پ- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان به‌منظور توانمندسازی و حمایت از زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- طراحی شاخصهای ارزیابی وضعیت خانوار دارای سرپرست زن و بدسرپرست از منظر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سلامت (جسمانی و روانی) و سطح‌بندی حمایت‌ها و خدمات مبتنی بر مقتضیات سنی، جسمی و آزمون وسیع در شش‌ماه اول برنامه و رصد مستمر وضعیت مشمولان این بند

۲- راه‌اندازی سامانه پنجره واحد خدمات در سال اول اجرای برنامه در راستای یکپارچه‌سازی فرایند شناسایی، جذب و خدمات حمایتی و توانمندسازی نهادهای حمایتی و مردمی در حوزه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست مبتنی بر لایه‌بندی خدمات با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی

۳- تدوین تمهیدات قانونی جهت کاهش پنجاه درصدی (۵۰٪) تعرفه خدمات مشاوره‌ای ذیل سازمان بهزیستی کشور و وزارت ورزش و جوانان برای خانواده‌های دارای سرپرست زن و یا بدسرپرست

۴- حمایت و تقویت ظرفیت گروه‌های جهادی و مردم‌نهاد در حوزه توانمندسازی خانوارهای دارای سرپرست زن و بدسرپرست

تبصره- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است گزارش عملکرد اجرای این بند و میزان خروج خدمت گیرندگان از فرایند خدمات حمایتی را سالانه به کمیسیون اجتماعی مجلس گزارش نماید.

ف- در راستای اجرای بند (۱۳) سیاست‌های کلی خانواده و سیاست‌های کلی برنامه هفتم با هدف پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و انضباط اجتماعی و تحکیم نهاد خانواده و پایش (کنترل) و کاهش طلاق، وزارت کشور مکلف است:

۱- «برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق و برنامه انضباط اجتماعی» را ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون مبتنی بر موارد ذیل اصلاح و تکمیل نماید:

۱-۱- اولویت‌بخشی به عناصر مهم تأثیرگذار بر طلاق از حیث اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و نیز انضباط اجتماعی

۱-۲- برنامه‌ریزی در مورد قبل، حین و پس از طلاق

۲- با محوریت کاهش پنج درصد (۵٪) شاخص طلاق و از محل اعتبارات پیش‌بینی‌شده در لوایح بودجه سنواتی خود، سامانه‌ای را به منظور ارزیابی عملکرد دستگاهها و اثرسنجی مشاوره حین طلاق و همچنین آموزش‌های قبل، حین و پس از ازدواج و بررسی سایر اقدامات حاکمیت در راستای کاهش طلاق و همچنین رصد وضعیت و علل طلاق در کشور بر اساس داده‌های قوه قضائیه و مبتنی بر متغیرهای جمعیتی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی ظرف یک سال از لازم‌الاجرا شدن این قانون راه‌اندازی نماید.

ف- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری نسبت به تهیه مقررات و سازوکارهای اجرایی برنامه اشتغال بانوان با رعایت نقش زن در خانواده با تعیین وظایف و کارکردهای هر یک از دستگاههای اجرایی، ظرف یک سال از لازم‌الاجرا شدن این قانون جهت تصویب در هیأت وزیران اقدام نماید.

ماده ۸۱- در راستای حمایت از خانواده و ارتقای کارآمدی ساختار سازمانی در حوزه‌های خانواده، زنان و جوانان و حمایت همه‌جانبه از فرزندآوری و رفع موانع و ایجاد مشوقهای مؤثر و اصلاح فرهنگی اقدامات ذیل انجام می‌گیرد:

الف- با هدف تحکیم نهاد خانواده و ایجاد زمینه‌های مساعد برای احیای حقوق مادی و معنوی زنان با محوریت نهادینه‌سازی الگوی زن مسلمان (الگوی سوم) دولت نسبت به بازآرایی و ارتقای ساختار و تشکیلات حوزه زنان و خانواده مشتمل بر ساختار معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و ساختار مشاوران امور زنان و خانواده دستگاههای اجرایی، جهت بهبود و تقویت راهبری اجرایی سیاست‌ها و قوانین حوزه زنان و خانواده، نظارت بر دستگاهها و قوانین حوزه زنان و خانواده و ایجاد انسجام بین معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و مشاوران امور زنان و خانواده دستگاههای اجرایی، اقدام قانونی به‌عمل آورد. معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یک‌بار به مجلس ارسال نماید.

ب- وزارت آموزش و پرورش (سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک) مکلف است با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی نسبت به تدوین برنامه تنوع‌بخشی به الگو(مدل)های مهدکودک از جمله مهدهای خانگی، خانه‌های مادر-کودک و کودکانستان‌های سازمانی (وابسته به نهادهای دولتی و عمومی) با رعایت ماهیت غیردولتی آنها و ضوابط اداره و نظارت بر آنها و دستورالعمل آموزشی هر یک به‌صورت اختصاصی اقدام نموده و ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران برساند.

پ- در راستای تحقق سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری دبیرخانه ستاد ملی جمعیت، جهاد دانشگاهی، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری مکلف است ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، برنامه ساماندهی روشهای جایگزین نوین در حوزه ناباروری از جمله رحم اجاره‌ای و انجماد (فریز) تخمک، ساماندهی مراکز ارائه‌دهنده این خدمات پس از کسب نظر از مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و رعایت آن در جهات فقهی مطابق نظر ولی فقیه در سقف بودجه

سنواتی (منابع قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت) و تمهیدات قانونی جهت پوشش بیمه پایه را به عمل آورده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره - امکان انجماد (فریز) تخمک و بهره‌مندی از بیمه پایه مربوط به آن، شامل دختران مجرد بالای سی سال نیز می‌شود.

ت - هزینه‌کرد اشخاص حقوقی در مورد تولید محتوای فرهنگی و آموزشی با موضوع حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و انعکاس ظرفیت و توانمندی‌های استان‌ها و مناطق کم‌برخوردار و محروم در قالب تولید مستند، مجموعه تلویزیونی (سریال) و فیلم تلویزیونی و پویانمایی (انیمیشن) که با نظارت و تأیید سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر شاخصهای ترکیبی جهت پخش از شبکه‌های ملی، استانی و بین‌المللی آن سازمان و همچنین مستند و فیلم سینمایی که به تأیید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌رسد، به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی قلمداد می‌شود.

ث - معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری مکلف است با همکاری دستگاههای ذی ربط نسبت به رفع موانع و تسهیل‌گری در امور فرزندآوری و فرزندپروری مادران به‌ویژه مادران خانه‌دار و توانمندسازی زنان خلاق و نوآور در راستای تقویت حضور اجتماعی آنان از طریق توسعه مراکز خلاق و نوآور مادر و کودک و افزایش سهم زیرساخت‌های شتاب‌دهی نوآوری در حوزه زنان و خانواده اقدام نماید.

فصل ۱۷- میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

ماده ۸۲- در اجرای بند (۱۷) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل و با رعایت موازین شرع اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱۸)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	سال پایه ۱۴۰۱	هدف کمی در پایان برنامه
تعداد گردشگر ورودی به کشور	هزار نفر	۴,۲۳۰	۱۵,۰۰۰
تعداد هتل‌های کشور	تعداد	۱,۴۳۰	۱,۹۰۰
موزه‌های فعال کشور (وزارت، سایر دستگاهها و غیردولتی)	تعداد	۷۷۵	۱۰۰۰
اثربخت‌شده در فهرست آثار جهانی	اثر	۴۷	۵۷
تعداد آثار غیرمنقول مرمت‌شده در طول سال	اثر	۶۰۰	۹۵۰
ارزش صادرات صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته (بر اساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران)	میلیون یورو	۲۲۴	۴۹۰
رشد سالانه اقتصاد صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته	درصد		%۸
افزایش تعداد شاغلان حوزه تولید صنایع دستی و فرش دستبافت و صنایع وابسته	نفر	۵۰۰,۰۰۰	۱ میلیون

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است گزارش عملکرد سنجه‌های عملکردی جدول شماره (۱۸) را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۸۳- به منظور توسعه گردشگری داخلی و افزایش جذب گردشگران خارجی، حفظ میراث فرهنگی کشور و همچنین توسعه و ترویج صنایع دستی اقدامات زیر انجام می شود:

الف-

۱- تمامی تأسیسات و فعالیت های گردشگری و حوزه صنایع دستی از هر نظر دارای معافیت های مالیاتی قبلی و قوانین و مقررات بخش صنعت خود بوده و از شمول قوانین نظام صنفی مستثنی هستند. به منظور یکسان سازی، یکپارچگی و انسجام بخشی تشکلهای حرفه ای صنعت گردشگری و صنایع دستی، آیین نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه تشکیل، اداره، فعالیت، آموزش و توانمندسازی اعضای تشکلهای مذکور و امور غیرحاکمیتی قابل واگذاری به آنها، توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بر اساس قوانین و مقررات ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

۲- یارانه و تسهیلات مالی در چهارچوب بودجه سنواتی و معافیت های مالیاتی و عوارضی به تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی در چهارچوب قوانین مربوط و با رعایت ماده (۲۷) این قانون اختصاص می یابد.

۳- زیرساخت های مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی، با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه گذاری، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی ایجاد می شود.

۴- کلیه اشخاص فعال در حوزه گردشگری و صنایع دستی نسبت به اخذ مجوز لازم با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار از طریق پنجره ملی خدمات هوشمند دولت اقدام می نمایند.

۵- فرش دستبافت و صنایع وابسته به آن نیز مشمول حکم این بند است و انجام امور مربوط به آن کماکان بر عهده وزارت صنعت، معدن و تجارت می باشد.

ب- مجوز لازم برای واردات کشتیهای گردشگری، شناورهای تفریحی، وسایل نقلیه و تجهیزات ویژه گردشگری برای سرمایه گذاران بخشهای خصوصی و تعاونی متقاضی با معافیت حقوق ورودی توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع

دستی با رعایت اختیارات قانونی وزارت راه و شهرسازی با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار صادر می گردد. فهرست مصادیق موضوع این بند توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با همکاری وزارتخانه های صنعت، معدن، تجارت و راه و شهرسازی ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تعیین می گردد. مصادیق مذکور از سوی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران یا مرجع قانونی ذی ربط با پلاک یا نشان ویژه متمایز شده و حداقل ده سال صرفاً در حوزه خدمات گردشگری باید بکارگرفته شوند. نظارت بر نحوه استفاده از خودروها و اخذ تضامین لازم با همکاری فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دستگاههای نظارتی ذی ربط بر عهده وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی است.

آیین نامه اجرایی این بند در چهارچوب قوانین و مقررات ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

پ- دولت مکلف است در راستای حفاظت از میراث فرهنگی و جبران حقوق مالکانه مردم اقدامات ذیل را انجام دهد:

۱- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی نسبت به رقومی سازی نقشه های عرصه و حریم آثار ملی و محدوده بافت های تاریخی در نقشه های حدنگاری (کاداستر) و همچنین لایه شهرها و بناها و محدوده بافت های تاریخی - فرهنگی در «سامانه جامع صدور اسناد مالکیت و بستر یکپارچه استعلام دستگاهی» با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی تا پایان سال دوم برنامه اقدام نماید.

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است گزارش عملکرد این جزء را شش ماه یکبار به کمیسیون فرهنگی مجلس ارسال نماید.

۲- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است نسبت به بازنگری حریم های آثار ثبتی پیشین و تعیین حریم آثار ثبتی جدید با رعایت همزمان حفظ اثر، عدم اعمال محدودیت های نابجا خارج از اختیارات قانونی، نحوه جبران محدودیت های ایجاد شده قانونی برای مالکان و تعیین حریم های کالبدی، منطقی، ساختاری و کاربردی، با

لحاظ مؤلفه‌هایی همچون ارتفاع، شکل (فرم)، مصالح و سبک معماری، عوامل مؤثر در ساختار و پایداری اثر (سطحی و زیرسطحی)، کاربری و نحوه فعالیت‌های پیرامونی و امکان توسعه و نوسازی آتی در محدوده حریم‌ها با رعایت حقوق شرعی اماکن موقوفه، مساجد و موارد مشابه از جمله حفظ کاربری و نیت واقفین و نیز جبران حقوق مالکانه مردم از جمله اعطای اراضی معوض به مالکان املاک واقع در عرصه و حریم آثار ملی که با محدودیت و کاهش ارزش املاک مواجه شده‌اند، اقدام قانونی به عمل آورد.

۳- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه پس از ثبت ملی یا جهانی هر اثر، حریم آن را مطابق قوانین و مقررات مربوط تعیین و ابلاغ نماید. تعیین حریم ثبتی آثار ثبتی فاقد حریم یا بازنگری حریمهای تعیین شده پیشین طی برنامه باید به گونه‌ای باشد که در هر سال از برنامه، بیست درصد (۲۰٪) از حریمهای آنها ابلاغ گردد.

ت- در راستای تسهیل فرایندهای سرمایه‌گذاری و تأمین نیازهای مشاوره‌ای و اجرایی طرحها و فعالیت‌های گردشگری و صنایع دستی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی می‌تواند برای مؤسسات واجد صلاحیت با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار؛ مجوزهای «توسعه دهنده»، «تسهیل‌گر سرمایه‌گذاری» و «بهره‌برداری در حوزه‌های گردشگری و صنایع دستی» صادر نماید. این مؤسسات مجازند با رعایت مقررات، ضوابط و شیوه‌نامه‌های ابلاغی در امور مربوط به فرایند سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری و مدیریت تأسیسات و مؤسسات گردشگری و توسعه کمی و کیفی تولید و عرضه صنایع دستی فعالیت کنند.

تبصره- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است رأساً یا با مشارکت بخش خصوصی نسبت به مرمت و بهره‌برداری از ابنیه تاریخی اقدام نماید.

ث- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است با همکاری وزارت راه و شهرسازی و سایر دستگاههای مربوط با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار نسبت به ساماندهی صدور مجوز ایجاد طرح (پروژه)های گردشگری با کاربری ترکیبی (تجاری یا اداری یا مسکونی یا گردشگری) و فراهم نمودن امکان فروش و پیش فروش

تأسیسات و واحدها بر اساس طرح مصوب، در محدوده و حریم شهرها و روستاها با اخذ مجوز از دستگاههای اجرائی ذی ربط صرفاً در اراضی با کاربری گردشگری مندرج در طرحهای جامع و تفصیلی شهر یا طرح هادی روستا با لحاظ برقراری مشوقهای لازم در چارچوب قوانین در تعیین تعرفه برای کلیه کاربریهای یک طرح (پروژه) ترکیبی اقدام نماید. آیین نامه اجرائی این بند حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با همکاری وزارت راه و شهرسازی و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

وزارتخانه های راه و شهرسازی و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلفند گزارش عملکرد این بند را به کمیسیون های عمران و فرهنگی مجلس ارسال نمایند.

ج - به منظور تسهیل، تشویق و ایجاد مدیریت یکپارچه و متمرکز و تسریع در توسعه سرمایه گذاری بخش گردشگری ساحلی و دریایی توسط بخشهای خصوصی و تعاونی، با رعایت قوانین و مقررات، تمامی تصمیم گیری ها برای اجرای طرحهای گردشگری اعم از صدور مجوز از طریق درگاه ملی مجوزهای کسب و کار، پاسخ استعلامات، نحوه فرایند و قراردادهای واگذاری عرصه ساحلی و پهنه دریایی، استفاده از اسکله های موجود برای کاربری ترکیبی گردشگری یا مسافری با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، به شورایی در هر استان ساحلی با ریاست وزیر کشور یا نماینده وی که دارای شرایط شرعی لازم از جمله وثاقت و امانت است و عضویت رئیس سازمان حفاظت محیط زیست یا نماینده وی که دارای شرایط شرعی لازم از جمله وثاقت و امانت است و عضویت استانداران، مدیران کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (دبیر)، منابع طبیعی و آبخیزداری، بنادر و دریانوردی و حفاظت محیط زیست استان و رئیس فدراسیون نجات غریق و غواصی جمهوری اسلامی ایران بدون حق رأی تفویض می گردد.

چ - وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است، کل درآمد اختصاصی و کمکهای مردمی و کمک اشخاص حقوقی و حقیقی و همچنین درآمد اماکن و محوطه های تاریخی و گردشگری بجز اماکن موقوفه یا مشابه آن و موزه های تحت نظر

این وزارتخانه و درآمد حاصل از فروش محصولات صنایع دستی و هنرهای دستی تولیدشده در کارگاههای دولتی را به حسابی که نزد خزانه داری کل کشور افتتاح می گردد، واریز نماید. صددرصد (۱۰۰٪) وجوه حاصله در اختیار وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی قرار می گیرد تا با رعایت بند «د» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ برای اداره، توسعه و مرمت همان اماکن و کارگاهها هزینه شود.

در استفاده، مصرف و هزینه کمکهای مردمی و کمکهای اشخاص حقیقی و حقوقی باید جهت نیت پرداخت کننده رعایت شود.

ح- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است در تعامل گسترده با شخصیتها، مؤسسات و کانونهای مذهبی کشورهای جهان، اقدامات لازم را در کشورهای مختلف برای حضور زائران و گردشگران طالب آشنایی با انقلاب اسلامی و سرمایه گذاری مؤمنان کشورهای مختلف در اماکن مقدس و مناطق تفریحی ایران انجام دهد به گونه ای که در پایان برنامه پنجساله تعداد زائران و گردشگران این حوزه ها به دو و نیم برابر سال اول برنامه برسد.

خ- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است با همکاری بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تا پایان برنامه، حداقل یکصد و پنجاه نقطه مرتبط با انقلاب اسلامی مانند زادگاه و مقتل قهرمانان و بزرگان انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و میدانهای بزرگ حماسه آفرینی آنها و اماکن مرتبط با حوادث مهم تاریخ انقلاب اسلامی را در فهرست آثار ملی ثبت کند و با انتشار وسیع اطلاعات این نقاط و خطوط راهنمای محیط، زائران و گردشگران را به بازدید از این اماکن با استفاده از همه ظرفیتها از جمله دانش آموختگان ایرانی در دانشگاههای خارج از کشور، دانش آموختگان خارجی دانشگاهها و حوزه های علمیه ایران و دانش آموختگان جامعه المصطفی العالمیه ترغیب نماید.

د- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی به منظور تأمین زنجیره ارزش و بهبود شرایط تولید

و عرضه محصولات صنایع دستی و با رعایت ملاحظات بومی، سازگاری با اصالت هویتی، ترویج سبک زندگی ایرانی-اسلامی و رویکرد فناورانه، «سند جامع مدیریت زنجیره تولید، توزیع، عرضه و صادرات صنایع دستی» را حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و آن را به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره ۱- سند موضوع این بند باید تضمین کننده رشد سالانه حوزه صنایع دستی به میزان حداقل هشت درصد (۸٪) باشد.

تبصره ۲- کلیه دستگاههای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که تابع قوه مجریه هستند و شهرداریها ملزم به رعایت خطمشیها و اولویتهای مبتنی بر نیازسنجی انجام شده در این سند خواهند بود.

۵- به منظور توسعه، تعمیق و ترویج فرهنگ زیارت و اتخاذ تصمیمات هماهنگ در امور فرهنگی، اجتماعی، زیربنایی و زیرساختهای مربوط به امور زائران (داخلی و خارجی)، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با هماهنگی وزارتخانههای میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، کشور، راه و شهرسازی، امور خارجه، امور اقتصادی و دارایی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به تهیه برنامه جامع زیارت مشتمل بر تسهیل امر زیارت، امور فرهنگی و اجتماعی زائر با کسب نظر از مرکز مدیریت حوزههای علمیه و بهبود و ارتقای زیرساختهای لازم، ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون با رعایت وظایف شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری و وظایف نمایندگان ولی فقیه و تولیت آستانهای مقدس بقاع متبرکه و اساسنامه حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت اقدام قانونی به عمل آورد.

همچنین دولت مکلف است تا پایان سال اول برنامه، سند جامع حج و زیارت را با همکاری نماینده ولی فقیه در حج تهیه و نسبت به اجرایی نمودن آن اقدام قانونی لازم را به عمل آورد.

فصل ۱۸- سیاست داخلی و ارتقای سلامت اجتماعی

ماده ۸۴- در اجرای بند (۱۸) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۱۹)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی سیاست داخلی و ارتقای سلامت اجتماعی

هدف	واحد اندازه‌گیری	میزان
بهبود شاخص سرمایه اجتماعی	درصد	۲۰
کاهش جرم و جنایت	درصد	۵۰
کاهش نرخ شیوع مصرف مواد مخدر	درصد	۱۰
افزایش میزان معتادان بهبود یافته	درصد	۵
افزایش میزان توانمندسازی زنان آسیب‌دیده اجتماعی	درصد	۵۰

وزارت کشور مکلف است گزارش عملکرد سنجه‌های عملکردی سیاست داخلی و ارتقای سلامت اجتماعی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۸۵- در راستای ارتقای سلامت اجتماعی و پیشگیری، پایش و کاهش مسائل و آسیب‌های اجتماعی و رعایت انضباط اجتماعی، اقدامات زیر توسط دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در چهارچوب مصوبات شورای اجتماعی کشور و با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی انجام می‌شود:

الف- وزارت کشور از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط و دبیرخانه شورای اجتماعی کشور متولی تدوین و رصد شاخص‌های وضعیت اجتماعی کشور، هماهنگی و انسجام بخشی به دستگاه‌های ذی‌ربط و پیگیری و نظارت بر برنامه‌ها و اقدامات آنها است. دبیر شورای اجتماعی کشور توسط وزیر کشور تعیین می‌شود.

دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط مکلفند برنامه‌های فوق‌العاده خود در زمینه پایش و کاهش آسیب‌های اجتماعی مانند طلاق، اعتیاد، حاشیه‌نشینی و فساد و عدم رعایت انضباط اجتماعی را با همکاری سازمان تابعه ذی‌ربط مذکور تدوین نموده و تا پایان تیرماه هر سال با تأیید سازمان، به تصویب شورای اجتماعی کشور برسانند. سازمان مکلف است اعتبار

لازم جهت اجرای برنامه‌های فوق‌العاده پایش و کاهش آسیب‌های اجتماعی بر اساس شاخص‌های معتبر و زمان‌بندی متناسب را در لوایح بودجه سنواتی کشور پیش‌بینی نماید.

تبصره- وزارت کشور مکلف است حداکثر ظرف شش‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون اساسنامه سازمان امور اجتماعی کشور را تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب- پیشگیری اولیه از بروز آسیب‌های اجتماعی از طریق ارتقای سطح دانش و مهارت‌های زندگی، کاهش عوامل خطر و تقویت عوامل محافظت‌کننده با تأکید بر نظام یکپارچه پیشگیری با اولویت حوزه‌های دانش‌آموزی، دانشگاهی و کارگری

پ- در راستای سیاست‌گذاری و اقدام به‌موقع در زمینه پیشگیری از مسائل و آسیب‌های اجتماعی، وزارت کشور از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط مکلف است گزارش ملی وضعیت اجتماعی کشور را به‌صورت سالانه تدوین نموده و در اختیار دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط قرار دهد و یک‌نسخه از گزارش را به مجلس ارسال نماید.

ت- توسعه و ارتقای ساختار مراکز فوریت‌های اجتماعی با هدف خدمات‌رسانی به‌موقع به افراد در معرض آسیب و آسیب‌دیدگان اجتماعی در چهارچوب قوانین و مقررات ذی‌ربط

تبصره- دولت مکلف است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به تأمین نیروی انسانی متخصص و تجهیز مراکز فوریت‌های اجتماعی با اولویت خودرو در شهرهای بالای پنجاه هزار نفر اقدام نماید.

ث- در راستای شناسایی و ساماندهی نقاط آسیب‌خیز و بحران‌زای اجتماعی در بافت‌های شهری، حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیررسمی اقدامات ذیل با محوریت وزارت کشور از طریق سازمان تابعه ذی‌ربط و استفاده حداکثری از ظرفیت گروه‌های جهادی، حلقه‌های میانی و ساکنان از طریق نهادهای پیشرفت و توسعه محلی مردمی قانونی، با هماهنگی سازمان بسیج مستضعفین و با رعایت قوانین در این مناطق صورت می‌گیرد:

۱- شناسایی مؤلفه‌های کالبدی، جمعیت‌شناختی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ساکنان این مناطق و ثبت اطلاعات مربوط در سامانه مدیریت آسیب‌های اجتماعی با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی تا پایان سال دوم برنامه

۲- کاهش عوامل طرد و محرومیت اجتماعی، توانمندسازی اقشار و گروههای آسیب دیده اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی ساکنان در این مناطق با رعایت موازین شرعی تبصره- وزارت کشور مکلف است نسبت به ساماندهی سازمانهای مردم نهاد و نیز نهادهای پیشرفت و توسعه محلی مردمی به منظور توانمندسازی محلات و رفع فقر و محرومیت و کاهش آسیبهای اجتماعی و رونق تولید و اشتغال و ارتقای سطح معیشت، پیش بینی یا ایجاد تمهیدات لازم و حمایت های معنوی و کمکهای مادی و کمکهای فنی و اعتباری و تأمین امکانات و تسهیلات، اقدام قانونی به عمل آورد.

۳- تقویت همبستگی، مشارکت و احساس تعلق ساکنان از طریق تعیین و اجرای برنامه های فرهنگی- اجتماعی جمعی

تبصره- در راستای مردمی سازی و استفاده بهینه از امکانات دولت و نقش آفرینی مردم در حل بحرانها، آسیبها و چالشهای محلات بحرانی و در معرض آسیب، آیین نامه نحوه مداخله یکپارچه دستگاههای اجرایی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، سازمان بهزیستی کشور در محلات و حاشیه شهرها با استفاده از ظرفیت حلقه های میانی توسط وزارت کشور و با همکاری قرارگاه قرب بقیه الله تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ج- جلوگیری از توسعه حاشیه نشینی با رویکرد تقویت کیفیت زندگی ساکنین کانون های مهاجر فرست (مهاجرت معکوس) از طریق توزیع یکپارچه و مناسب منابع و امکانات متناسب با شاخص محرومیت توسط سازمان و با همکاری وزارت کشور، شهرداریها، قوه قضائیه، وزارت راه و شهرسازی و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، بنیاد مستضعفان، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) و سازمان بسیج سازندگی در چهارچوب اسناد و مقررات مربوط و مصوبات شورای عالی آمایش سرزمین

چ- در راستای ارتقای سلامت اجتماعی و امنیت کشور در مقابل تهدید مواد مخدر، روانگردانها و اعتیاد اقدامات ذیل در چهارچوب سیاست های کلی مبارزه با مواد مخدر و قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷/۸۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی انجام می پذیرد:

۱- ستاد مبارزه با مواد مخدر مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، فرهنگ و ارشاد اسلامی و ورزش و جوانان، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه آزاد اسلامی و سایر مؤسسات و مراکز آموزشی غیردولتی نسبت به اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های پیشگیری از اعتیاد با بهره‌گیری از شیوه‌های علمی و فناوری‌های نوین در محیط‌های آموزشی، کاری، خانواده و محلات شهری و روستایی با اولویت جمعیت دانش‌آموزی و دانشجویی کشور با هدف کاهش ده درصدی (۱۰٪) نرخ شیوع اعتیاد در پایان برنامه نسبت به سال اول برنامه اقدام و گزارش اقدامات به عمل آمده را به تفکیک دستگاه‌های مجری به کمیسیون‌های اجتماعی و امور داخلی کشور و شوراهای مجلس هر شش ماه یکبار ارسال نماید.

۲- ستاد مبارزه با مواد مخدر مکلف است با همکاری دستگاه‌های ذیصلاح قانونی از جمله سازمان بهزیستی کشور، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با رعایت قوانین، با بهره‌گیری از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی و با اجرای برنامه‌های علمی و فعالیت‌های استاندارد و اثربخش در حوزه درمان، بازتوانی و کاهش آسیب معتادان نسبت به گسترش کمی و کیفی مراکز درمان و کاهش آسیب و ارتقای خدمات به گونه‌ای اقدام کند که میزان معتادان بهبودیافته نسبت به سال شروع برنامه سالانه یک درصد (۱٪) افزایش یابد. ستاد مزبور مکلف است گزارش اقدامات به عمل آمده را به تفکیک دستگاه‌های مجری به کمیسیون‌های اجتماعی، امور داخلی کشور و شوراهای بهداشت و درمان مجلس هر شش ماه یکبار ارسال نماید.

۳-

۳-۱- ستاد مبارزه با مواد مخدر مکلف است به منظور ضربه زدن به بنیان‌های مالی و اقتصادی قاچاقچیان، پیگیری کشف، شناسایی اموال منقول و غیرمنقول قاچاقچیان و شبکه‌های تولید، توزیع و انتقال مواد مخدر، روانگردان‌ها و پیش‌سازها (به‌ویژه سرباندها و سرشبکه‌ها) در داخل و خارج از کشور از طریق مراجع ذیصلاح قانونی اقدام کند.

۲-۳- قوه قضائیه مکلف است نسبت به کاهش اطاله دادرسی و جمعیت کیفری در تعیین تکلیف پرونده‌های مرتبط و صدور رأی قطعی در کوتاه‌ترین زمان ممکن اقدام نماید.

۳-۳- جرمه‌های مربوط به قانون مبارزه با مواد مخدر و اصلاحات و الحاقات بعدی آن، پس از گردش خزانه در قالب بودجه سنواتی، بر اساس مصوبه ستاد، منطبق بر قوانین و با مبادله موافقتنامه سازمان با دستگاههای اجرایی مربوط، در اختیار دستگاههای اجرایی ذی ربط قرار می‌گیرد.

۴- وزارت کشور با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح مکلف است در سقف منابع مصوب قانونی از طریق هوشمندسازی، انسداد و پایش (کنترل) سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مرزهای زمینی، هوایی و دریایی کشور به‌ویژه مرزهای شرقی، نسبت به ایجاد امنیت پایدار در مناطق مرزی و جلوگیری از قاچاق، عرضه و انتقال (ترانزیت) مواد مخدر و روانگردان‌ها به داخل کشور اقدام نماید به نحوی که سالانه میزان کشفیات مواد مخدر و روانگردان‌ها در مناطق شرق و حاشیه شرق کشور به میزان حداقل پنج درصد (۵٪) نسبت به سال پایه (۱۴۰۱) افزایش یابد.

۵- ستاد مبارزه با مواد مخدر مکلف است در راستای سیاست‌گذاری و انجام اقدامات دقیق، عینی و به‌موقع در زمینه پیشگیری، درمان و بازتوانی معتادان، مطالعات شیوع‌شناسی اعتیاد را سالانه به شکل منظم اجرا کند.

ح- به منظور شناسایی و پیشگیری از قاچاق کالا و ارز و تکمیل اطلاعات سامانه شناسایی و مبارزه با قاچاق کالا و ارز موضوع تبصره (۳) ماده (۵) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، قوه قضائیه و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند حداکثر ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی علاوه بر تبادل برخط اطلاعات، امکان استعلام برخط کلیه سوابق محکومیت‌های قطعی و نیز اطلاعات متهمان قاچاق و اعسار محکومان قاچاق در محاکم حقوقی و کیفری و نیز کلیه اجرائیه‌های ثبتی و قضائی با ذکر موضوع پرونده و نوع و میزان محکومیت، اطلاعات اجرای احکام این پرونده‌ها، شامل میزان محکومیت پرداخت‌شده و پرداخت‌نشده، وضعیت اعسار و احکام مربوط، قرارهای تأمین کیفری و تأمین‌خواسته صادرشده و اموال

توقیف شده در اجرای تأمین، کلیه اطلاعات توقیف اموال و اسناد متهمان و محکومان قاچاق در محاکم قضائی و دوایر اجرای ثبت و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوایر اجرای ثبت را به صورت ساختاریافته و قابل بهره‌برداری، از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات برای سامانه مذکور فراهم آورند.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه و با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

خ- ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز مکلف است ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، برنامه جامع پنج‌ساله مبارزه با قاچاق کالا و ارز را با هدف کاهش سالانه حداقل پانزده درصد (۱۵٪) قاچاق کالا به تفکیک دستگاههای اجرایی ابلاغ نماید. این ستاد مکلف است گزارش دوره‌ای عملکرد دستگاههای اجرایی در اجرای برنامه مزبور را هر شش ماه یکبار برای عموم منتشر نماید.

د- قوه قضائیه مکلف است نسبت به برنامه‌ریزی و زمینه‌سازی برای کاهش جرم و جنایت با هدف کاهش ده درصدی (۱۰٪) سالانه به‌ویژه در مصادیق مهم آن توسط دستگاههای ذی‌ربط اقدام و علاوه بر اعلام عمومی، بر اجرای آن نظارت و گزارش عملکرد سالانه دستگاهها را به مجلس ارسال نماید.

ذ- به‌منظور پیشگیری از وقوع جرائم مرتبط با سیم‌کارت‌های تلفن همراه یا شناسه‌های مخابراتی معادل آن، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است رأساً یا حسب اعلام قوه قضائیه، سیم‌کارت‌های متوفیان، اشخاص حقوقی انحلال‌یافته یا تعطیل شده، اتباع غیرایرانی دارای اقامت موقت از کشور خارج شده و زندانیان در طول مدت حضور در زندان را جز در موارد دستور داده شده توسط مقام قضائی، تا زمان تعیین تکلیف توسط مالک قانونی حسب مورد یک‌طرفه یا مسدود نماید. مراجع دارنده اطلاعات موضوع این بند مکلفند اطلاعات لازم را در اختیار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دهند.

و- به‌منظور توسعه همکاری بین شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، برقراری ارتباط با اتحادیه‌های بین‌المللی شهرداری‌ها، انتقال تجربه‌ها و تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی و بررسی مسائل و مشکلات شهرداری‌ها، ارائه راه‌حلیها و پیشنهادهای مناسب و ارتباط بیشتر

شهرداری‌ها با قوای سه‌گانه و پیگیری امور مربوط، اتحادیه شهرداری‌های کل کشور با عضویت تمام شهرداری‌های کشور در قالب تشکل غیردولتی با اخذ مجوز از وزارت کشور بدون تحمیل هیچ‌گونه بار مالی به دولت ایجاد می‌گردد.

وزارت کشور مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس ارسال نماید.

۵- نظام جامع مدیریت منابع انسانی شهرداری‌ها (به استثنای شهرداری تهران) متناسب با وظایف و اختیارات شهرداری در حوزه جذب، استخدام، آموزش و توسعه مدیریت، ارزیابی عملکرد کارکنان، ارزیابی عملکرد شهرداری، ارتقا و انتصاب، پایان خدمت، بیمه و تأمین اجتماعی، امور رفاهی و سلامت، نظام حقوق و مزایای کارکنان شهرداری‌ها با رعایت قوانین و مقررات ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. وزارت کشور مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس ارسال نماید.

۶- رئیس یا عضو منتخب شورای عالی استان‌ها به عنوان عضو ناظر به ترکیب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، شورای اجتماعی کشور، شورای عالی میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، شورای عالی حفاظت محیط زیست و شورای عالی هماهنگی حمل و نقل و ایمنی کشور اضافه می‌گردد.

ماده ۸۶- به منظور ساماندهی مهاجرین و اتباع بیگانه، وزارت کشور با همکاری دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی مکلف است:

الف- سازمان ملی مهاجرت را تشکیل دهد.

تبصره- ساختار، وظایف و اختیارات سازمان مذکور به تصویب مجلس می‌رسد.

ب- با همکاری وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز آمار ایران، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان ثبت احوال کشور و سایر دستگاههای اجرائی، نسبت به ساماندهی، ورود، خروج، تردد، سرشماری، آمایش سرزمینی و ثبت احوال اتباع بیگانه، پناهنجویان، مهاجرین قانونی و غیرقانونی، به نحوی اقدام نماید که تمامی اطلاعات مهاجرین و اتباع بیگانه در یک پایگاه

شماره: ۹۱۰/۱۸۹۹۲

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۴/۰۴

پست:

داده مرجع برخط و یکپارچه گردآوری شود و درگاههای بهره‌برداري آن بر اساس ماده (۷) قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی برای سایر دستگاهها ایجاد شود.

تبصره- ارائه هرگونه خدمات به اتباع بیگانه غیر از شرایط اضطراری مانند ضرورت معالجه در موارد خطر جانی و همچنین در موارد مربوط به خطر حیثیتی و جانی در امور کیفری، انتظامی و قضائی توسط دستگاههای اجرایی باید بر اساس اطلاعات هویتی این سامانه باشد.

فصل ۱۹- ارتقای نظام آموزشی

ماده ۸۷- در اجرای بند (۲۰) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۲۰)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام آموزشی

هدف کمی در پایان برنامه	واحد	سنجه عملکردی
۳۰	نفر	نسبت دانشجو معلم به هیأت علمی تمام وقت (حضور) دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی
۸۰	درصد	نسبت هیأت علمی تمام وقت استادیار و بالاتر به کل اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی
۶,۱	مترمربع	سرانه فضای آموزشی و پرورشی مدارس
۱	مترمربع	سرانه فضای ورزشی درون مدرسه‌ای
۱۵۰	نفر	نسبت دانش آموز به مربی امور پرورشی (میانگین کشوری)
۰	تعداد	مدارس بدون مربی پرورشی با جمعیت بیشتر از (۷۵) دانش آموز
۲۸۰	نفر	نسبت دانش آموزان به معلم تربیت بدنی
۵۰	درصد	کلاس‌های هوشمند و فناور پایه (با اولویت مناطق محروم)
کلیه دانش آموزان	نفر	میزان مشارکت سالانه دانش آموزان در برنامه‌های علمی، فرهنگی، هنری و ورزشی

هدف کمی در پایان برنامه	واحد	سنجه عملکردی
۱۰	درصد	ایجاد بستر مناسب مجازی برای پشتیبانی از مدارس محروم و کمتر برخوردار توسط مدارس با کیفیت
۵۰	درصد	بازطراحی، تولید و غنی سازی بسته های تربیت یادگیری مبتنی بر اسناد تحولی و اجرای آن
۶۰	درصد	میزان معلمان و مدیرانی که مسیر رشد معلمی را طی کرده و گواهی صلاحیت حرفه معلمی را کسب می کنند.
۰	تعداد	کلاسهای با تراکم بالای ۳۵ دانش آموز در دوره ابتدایی و متوسطه اول
۶ میلیون نفر	تعداد	تعداد دانش آموزان دارای یک مهارت شغلی، هنری و ورزشی که موفق به کسب گواهینامه معتبر آموزش و پرورش می شوند.
۵۰	درصد	پوشش آموزش های فنی، حرفه ای و مهارتی در دوره متوسطه دوم
۴	تعداد	آزمون های ملی جامع پایش کیفیت در پایان دوره های تحصیلی
۱۰۰	درصد	فراهم کردن امکانات پوشش تحصیلی دانش آموزان
۲/۵	نمره	افزایش معدل دانش آموزان دوره متوسطه دوم

هدف کمی در پایان برنامه	واحد	سنجه عملکردی
۱۰۰	درصد	حضور دانش آموزان حداقل یک مرتبه در سال تحصیلی در اردوهای علمی فرهنگی
۸۰	درصد	مقاوم سازی و بازسازی کلاس های فرسوده و فاقد معیار لازم
۱۰۰	درصد	معیار سازی (استاندارد سازی) سامانه های گرمایش و سرمایش مدارس

وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش عملکرد سنجه های عملکردی ارتقای نظام آموزشی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

احکام این فصل با رعایت موازین شرعی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی قابل اجرا می باشد.

سرمایه انسانی

ماده ۸۸- به منظور ارتقای کیفیت نیروی انسانی آموزش و پرورش به عنوان محور تحول در نظام تعلیم و تربیت کشور، اقدامات ذیل انجام می گیرد:

الف- وزارت آموزش و پرورش مکلف است بر اساس اسناد بالادستی از جمله «سیاست های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور» ابلاغی مقام معظم رهبری و «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش مصوب ۱۳۷۶/۶/۱۴، «سند جامع سرمایه انسانی آموزش و پرورش شامل جذب، گزینش، تربیت، استخدام، نگهداشت، ارتقا، بازنشستگی و خروج از خدمت» را ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و ترتیبات قانونی لازم را جهت تصویب و اجرائی نمودن آن اعمال نماید.

ب- سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان مکلفند در طول اجرای برنامه، تا زمان تصویب و اجرای سند موضوع بند «الف» این ماده، ردیفهای استخدامی و تأمین اعتبار مورد نیاز آموزش و پرورش و ظرفیت جذب دانشجو در دانشگاههای

فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی برای جذب دانشجو معلمان را در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار دهند.

جذب و تربیت نیروهای مورد نیاز در مشاغل آموزشی و پرورشی منحصر از طریق دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی با تقویت زیرساختها و ظرفیتها و توسعه کمی و کیفی آنها و با موافقت و همکاری مراکز مدیریت حوزههای علمیه، بر اساس دستورالعملی که توسط مرکز مدیریت حوزههای علمیه قم با مشارکت مراکز مدیریت حوزههای علمیه خراسان و اصفهان تهیه می شود (برای تربیت و توانمندسازی معلمان گروه معارف اسلامی، قرآن و مربی امور پرورشی) و سایر دانشگاههای دولتی و غیردولتی صورت می گیرد.

وزارت آموزش و پرورش مجاز است در صورت عدم تأمین معلمان مورد نیاز از طریق دانشگاههای فوق الذکر، نسبت به تأمین نیروی مورد نیاز خود از بین دانشجویان مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد واجد صلاحیتهای عمومی و تخصصی سایر دانشگاههای دولتی و غیردولتی یا حوزههای علمیه با گذراندن دوره مهارت آموزی و یا دانشجومعلمی در دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی، همزمان با تحصیل در دانشگاه دولتی و غیردولتی یا حوزههای علمیه با امکان دریافت کمک هزینه به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) حداقل حقوق از زمان تحصیل در دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی اقدام نماید.

آیین نامه نحوه جذب این دانشجویان ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه می شود و با کسب نظر از شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب هیأت وزیران می رسد.

دانشجویان دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی در طول مدت تحصیل به صورت سالانه مورد ارزشیابی قرار گرفته و در صورت عدم صلاحیت ناشی از کشف فقدان شرایط قانونی یا از دست دادن شرایط قانونی، ارتباط استخدامی آنان قطع خواهد شد. سازمان اداری و استخدامی کشور و وزارت آموزش و پرورش مکلفند گزارش اقدامات به عمل آمده را به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس سالانه ارسال نمایند.

تبصره- وزارت آموزش و پرورش با هماهنگی سازمان امور اداری و استخدامی کشور و سازمان به منظور عدالت در پرداخت تا پایان سال دوم برنامه درخصوص فوق العاده مربوط به خدمتگزاران و خدمتگزاران سرایدار متناسب با سایر کارکنان اقدام قانونی به عمل آورد.

پ- وزارت آموزش و پرورش مکلف است با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام قانونی لازم را نسبت به ایجاد نظام انضباطی خاص معلمان به عمل آورد. احراز صلاحیت‌های عمومی، حرفه‌ای و تخصصی معلمان علاوه بر گزینش بدو خدمت، در طول سنوات خدمتی در قالب اعطای گواهینامه صلاحیت حرفه معلمی و نظام ارزیابی مشارکتی (ارزیابی به وسیله خانواده‌های دانش‌آموزان و مدیران مدرسه) بر اساس نظام انضباطی مذکور که متناسب با نظام رتبه‌بندی معلمان است خواهد بود.

ت- هرگونه بکارگیری نیروی جدید از طریق خرید خدمات آموزشی، حق التدریس آزاد و آموزشیار نهضت سوادآموزی بجز افرادی که تحت این عناوین در پنج سال گذشته حداقل یک سال تحصیلی به صورت ۲۴ ساعت در هفته شاغل در آموزش و پرورش بوده‌اند در مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی دولتی، ممنوع است. مقررات این حکم مانع از مشارکت افتخاری نخبگان بدون ایجاد هرگونه تعهد استخدامی برای دولت نیست.

ث- کارکنان وزارت آموزش و پرورش می‌توانند به اختیار خود عضو حساب پس‌انداز کارکنان دولت شوند. برای آن دسته از کارکنان وزارت آموزش و پرورش که عضو سایر صندوق‌ها بوده‌اند، با تغییر عضویت صندوق صرفاً برای یک‌بار وجوه پس‌انداز آنها به تفکیک سهم دولت، سهم مستخدم و سود حاصل از سرمایه‌گذاری به محل عضویت جدید انتقال می‌یابد. کارکنان وزارت آموزش و پرورش که عضویت هر یک از صندوق‌ها یا حساب پس‌انداز کارکنان را پذیرفته‌اند و یا خواهند پذیرفت، باید ماهانه تا پنج درصد (۵٪) از حقوق و مزایای خود را به حساب آنان (حسب مورد در صندوق یا حساب پس‌انداز کارکنان) واریز کنند و دولت نیز مکلف است همه‌ساله معادل سهم واریزی فرهنگیان را به هر یک از

صندوق‌ها یا حساب پس‌انداز کارکنان دولت که عضویت آن را پذیرفته‌اند، به‌طور کامل در ردیف اعتباری خاصی در بودجه سنواتی منظور و پرداخت نمایند.

تبصره- وزارت آموزش و پرورش مکلف است، حداکثر ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به تصویب اساسنامه صندوق ذخیره فرهنگیان با هدف تعیین وضعیت حقوقی و در راستای تقویت بنیه مالی فرهنگیان، رفع مشکلات معیشتی آنان، نقش‌پذیری فرهنگیان در هیأت امناء و مدیریت صندوق، ایجاد شفافیت مالی و محاسباتی و رفع تعارض منافع اقدام قانونی نماید. پس از تصویب و لازم‌الاجرا شدن اساسنامه صندوق ذخیره فرهنگیان، این صندوق مکلف است سهام مدیریتی خود را از طریق بهابازار (بورس) عرضه نموده و مجاز به بنگاهداری نیست. وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید. همچنین دولت نسبت به تأدیه دیون قانونی حسابرسی‌شده خود اقدام قانونی به‌عمل آورد.

ج- دولت مجاز است در صورت تأمین اعتبار در قوانین بودجه سنواتی، پاداش بازنشستگی معلمان در رتبه‌های استادیار معلم و بالاتر را در پایان سنوات مورد نیاز قانونی برای بازنشستگی هر فرد بدون اعمال فرایند بازنشستگی، پرداخت و با استمرار خدمت آنان با رعایت سقف قانونی الزام بازنشستگی موافقت نماید.

ج- وزارت آموزش و پرورش مکلف است حداقل معادل تعداد معلمانی که به طرق مختلف از جمله بازنشستگی، بازخریدی، استعفا، اخراج و سایر موارد از خدمت در آموزش و پرورش خارج می‌شوند، با رعایت اساسنامه دانشگاه فرهنگیان صرفاً از طریق این دانشگاه و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، استخدام نماید. سازمان و سازمان اداری و استخدامی کشور مکلفند مجوز و شناسه (کد) استخدامی مورد نیاز را صادر نمایند.

کیفیت و عدالت تربیتی

ماده ۸۹- به‌منظور برخورداری نوآموزان (کودکان زیر هفت‌سال) و دانش‌آموزان از فرصت‌های تعلیم و تربیت باکیفیت و تأمین و بسط عدالت تربیتی و تعلیم ارزشهای اسلامی

و انقلاب اسلامی، وزارت آموزش و پرورش مکلف است با همکاری دستگاههای ذی ربط تا پایان سال اول برنامه، نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف- معیارها و ضوابط اداره کیفی کودکانها (با رعایت ماهیت غیردولتی آنها)، مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی در زمینههای آموزشی، پرورشی، تجهیزاتی و اداری را طراحی و ضمن ابلاغ به مدیران واحدهای مرتبط، تعهدات لازم برای اجرای صحیح قواعد اعلام شده را از آنها اخذ کند.

ب- اعتبار و سرانه دانش آموزی متناسب با نیازها، سطح محرومیت و کیفیت آموزشی و تربیتی را تعیین و به هر مدرسه ابلاغ نماید.

پ- عملکرد مدارس را بر مبنای شاخصهای سنجش پذیر در بخشهای آموزشی و تربیتی و بر اساس میزان اجرای تعهدات موضوع این ماده مبتنی بر اهداف محقق شده ارزیابی نماید.

ت- نسبت به ایجاد «بانک جامع سوابق فرهنگی، تحصیلی، آموزشی، ورزشی و مهارتی» برای دانش آموزان در قالب «پرونده الکترونیکی آموزشی- رشدی- تربیتی» با همکاری دستگاههای مرتبط از جمله سازمان ثبت احوال کشور، وزارتخانههای بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان اداری و استخدامی کشور با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی اقدام نماید.

ث- رشته های آموزش های فنی، حرفه ای و مهارتی و کارودانش در دوره متوسطه دوم مبتنی بر آمایش و آینده پژوهی و توسعه زیرساخت های کمی و کیفی هنرستان ها را بر اساس بسته های حمایتی مصوب دولت با مشارکت سازمان ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، شهرک های صنعتی، صاحبان صنایع و مشاغل اتحادیه های حرفه ای اصناف و بنگاه های اقتصادی برای راه اندازی هنرستان های جوار کارخانه، شهرک های صنعتی و پارک های علم و فناوری و هنرستان های وابسته به دستگاهها بازطراحی نموده و توسعه دهد. آیین نامه اجرایی این بند با پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ج- به منظور غنی سازی برنامه های قرآنی، فرهنگی، هنری و ورزشی در مدارس و تأمین سلامت روحی و جسمی دانش آموزان و پیشگیری یا مقابله بهنگام و مؤثر با آسیبها و مخاطرات اجتماعی دانش آموزان با بهره گیری از انواع روشهای تربیتی و با استفاده از ظرفیت دستگاههای اجرایی، مساجد، آستانهای مقدس و حوزه های علمیه گروههای جهادی، سازمانهای بسیج مستضعفین، بسیج دانش آموزی و بسیج فرهنگیان و سازمان دانش آموزی جمهوری اسلامی ایران، اتحادیه انجمنهای اسلامی دانش آموزان، اردوگاههای وزارت آموزش و پرورش، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، فدراسیون ورزش دانش آموزی و مشارکت دانش آموزان مستعد و علاقه مند و خانواده ها، بر اساس «نظام جامع امور تربیتی» و «نظام مراقبت های اجتماعی دانش آموزان» که ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت آموزش و پرورش و با همکاری دستگاهها و نهادهای مذکور تهیه می گردد، نسبت به تسهیل گری و فراگیر کردن انواع روشهای تربیتی از جمله اردوهای علمی، فرهنگی، ورزشی، زیارتی، راهیان نور، اردوهای جهادی و راهیان پیشرفت دانش آموزی با رعایت ملاحظات تربیتی از محل منابع حاصل از اجاره و ارائه خدمات موضوع ماده (۲) قانون تنظیم برخی از مقررات مالی، اداری و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش و سایر اعتبارات مصوب اقدام نماید.

تبصره ۱- استفاده از ظرفیت مدارس و مراکز آموزش و پرورش و معلمان و مربیان شاغل و بازنشسته واجد صلاحیت های عمومی، تخصصی و حرفه ای در اجرای فوق برنامه ها و فعالیت های پژوهشی، فرهنگی و تربیتی در ساعات غیرآموزشی و ایام تعطیل با رعایت موازین شرعی مجاز می باشد.

تبصره ۲- در مواردی که خدمات فوق برنامه آموزشی، مهارتی، فرهنگی، هنری، تربیتی و ورزشی و غنی سازی اوقات فراغت در ساعات غیرآموزشی برای دانش آموزان و خانواده ها انجام می گیرد، نحوه ارائه خدمات فوق برنامه و بهره برداری از فضا و فروش تولیدات و محصولات هنرستان های دولتی، مدارس دولتی و مراکز دولتی آموزش و پرورش و نحوه وصول درآمدها و هزینه کرد وجوه دریافتی حاصل از آن به موجب آیین نامه ای است که توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

کلیه درآمدهای موضوع این بند پس از واریز به خزانه در ردیف جداگانه به صورت درآمد- هزینه و صد درصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته به همان واحدها اختصاص می یابد. کلیه خدمات و اقدامات و نحوه ارائه آنها موضوع این تبصره باید با رعایت موازین شرعی باشد.

ج- وزارت آموزش و پرورش از طریق قانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مکلف است با همکاری وزارت راه و شهرسازی، استانداری ها، شهرداری ها و سایر دستگاه های اجرایی در قالب پرداخت تسهیلات و بهره برداری از زمین با حفظ مالکیت در مراکز استان ها به منظور تقویت ایمان و تربیت و اخلاق اسلامی نسبت به ایجاد شهر کودک و نوجوان (رشد- سرگرمی)، (سرگرمی- خلاقیت) و (سرگرمی- مهارت) توسط بخش غیردولتی اقدام نماید. قانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مسئول هدایت و نظارت شهرهای مزبور است. آیین نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ح- وزارت آموزش و پرورش مکلف است نسبت به ایجاد فضای ورزشی درون- مدرسه ای و تخصیص نیروی انسانی، تجهیزات، امکانات و منابع مالی مورد نیاز فدراسیون ورزش دانش آموزی و هیأت ها و انجمن های ورزشی تابعه آن، دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی، جبران خدمات معلمان تربیت بدنی در ساعات غیرموظف و راه اندازی قانون های تربیتی- تندرستی و باشگاه های استعدادیابی ورزشی در سطح استان های کشور اقدام نماید.

خ- وزارت آموزش و پرورش مکلف است در راستای بهینه سازی دوران نوجوانی، هویت بخشی به نوجوانان و آماده سازی نیروی انسانی کارآمد در نقش های خانوادگی و اجتماعی و هدفمندسازی اوقات فراغت نوجوانان و مستندسازی فعالیت نوجوانان؛ نسبت به راه اندازی بازار مجازی و غیرمجازی «نوجوان کارآفرین» اقدام نماید.

۵- در آزمون های استخدامی موضوع ماده (۲۸) اساسنامه دانشگاه فرهنگیان، برای افرادی که در امور آموزشی و پرورشی با واحدهای دولتی و غیردولتی با تأیید وزارت آموزش و پرورش همکاری نموده اند، به ازای یک سال سابقه تمام وقت، ضریب یک و

یک‌دهم برای نمره مکسبه آنها در آزمون، محاسبه شده و به‌ازای هر سال سابقه بیشتر حداکثر تا پنج سال سابقه، این ضریب به میزان یک‌دهم افزایش می‌یابد.

د- با توجه به نیاز مبرم وزارت آموزش و پرورش به فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی برای استفاده دانش‌آموزان دوره‌های تحصیلی مختلف، کلیه دستگاههای اجرایی و نهادهای عمومی به‌استثنای دانشگاههای فنی و حرفه‌ای که در سالهای گذشته در فضاهای متعلق به آموزش و پرورش و زیرمجموعه آن مستقر شده‌اند مکلفند تا پایان سال دوم برنامه نسبت به تخلیه ساختمان و فضاهای مذکور و تحویل آن به وزارت آموزش و پرورش و دانشگاه فرهنگیان اقدام کنند، در غیر این صورت با موافقت وزارت مذکور ملک یا املاک دیگری در همان منطقه با ارزش معادل قیمت کارشناسی روز آن املاک باید به وزارت آموزش و پرورش و پرورش واگذار گردد. در صورت عدم اجرای این حکم در ابتدای سال سوم برنامه، سازمان مکلف است به میزان ارزش روز املاک تصرف‌شده از سرجمع اعتبارات دستگاه یا نهاد متصرف غیر از اعتبارات مربوط به هزینه‌های لازم و مهم‌تر و یا مربوط به مطالبات اشخاص غیردولتی، کسر و جهت احداث و تکمیل فضاهای آموزشی و پرورشی مورد نیاز به اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس کشور و دانشگاه فرهنگیان) اضافه نماید. هرگونه اصلاح یا تغییر بهره‌بردار در مورد املاک مشمول این حکم ممنوع است.

وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش اقدامات این ماده را به تفکیک بندها به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس هر شش ماه یک‌بار ارسال نماید.

بازماندگان از تحصیل

ماده ۹۰- برای جذب بازماندگان از تحصیل با اولویت دوره ابتدایی، وزارت آموزش و پرورش مکلف به انجام اقدامات زیر است:

الف- تدوین «برنامه درسی متناسب با جذب بازماندگان از تحصیل» به‌منظور تنوع‌بخشی و ایجاد انعطاف در نحوه اجرای برنامه‌ها، شیوه‌ها و ساعات آموزشی و تصویب آن در شورای عالی آموزش و پرورش

ب- تهیه و تأمین کتب درسی و تغذیه رایگان، بسته‌های حمایتی (از قبیل نوشت افزار و کیف، کفش و پوشاک و هزینه‌های ایاب و ذهاب) و منابع آموزشی و کمک آموزشی برای دانش‌آموز یا اعطای کمک نهادهای حمایتی به خانواده وی از طریق واحدهای آموزشی

پ- توسعه مدارس شبانه‌روزی، روستا مرکزی، عشایری، استثنائی و آموزش از راه دور با اولویت تأمین هزینه‌های وسیله ایاب و ذهاب دانش‌آموزان روستایی، عشایری و استثنائی (به‌ویژه دختران)

وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش عملکرد این ماده را سالانه به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس ارسال نماید.

نظام مدیریتی

ماده ۹۱-

الف- به منظور ارتقای بهره‌وری و بهبود نظامات مدیریتی آموزش و پرورش، وزارت آموزش و پرورش مکلف است، ساختار و تشکیلات اداری خود را متناسب با مأموریت‌های مقرر در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در کلیه سطوح و تحقق تربیت تمام‌ساختی با تأکید بر موارد زیر تا پایان سال اول برنامه بازنگری نماید و پیشنهاد اصلاحی را پس از تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیأت وزیران برساند:

۱- استقرار الگوی مدرسه در تراز سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با تأکید بر پیوند مدرسه با نهاد مسجد، نهادهای مذهبی، انقلابی، فرهنگی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، گروههای جهادی و خانواده و جلب مشارکتهای آموزشی و تربیتی مردمی و اعطای اختیارات مالی، مدیریتی، آموزشی و پرورشی لازم به مدارس مربوط

۲- تقویت مدارس دولتی از جهات مختلف کمی و کیفی در عرصه‌های علمی، تربیتی، مهارتی و ارتباط با اجتماع و خانواده (اصل مدرسه محوری)

۳- حذف ساختارهای غیرضرور و موازی در ستاد، استان‌ها و مناطق

۴- اعطای اختیارات اداری و مالی لازم (عقد قرارداد) و تقویت سطح تصمیم‌گیری به ارکان مدرسه در جهت تحقق مدرسه به‌عنوان کانون تربیتی محله جهت اجرای تبصره‌های (۱) و (۲) بند «ج» ماده (۸۹) این قانون

۵- بکارگیری فناوری‌های نوین در ارائه خدمات اداری و آموزشی و پرورشی و سامانه جمع‌سپاری خدمات و فرایندهای کاری با تأکید بر تکمیل و یکپارچه‌سازی نظام آماری و سامانه‌های کاربردی آموزش و پرورش با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی

۶- ایجاد بستر مناسب برای فعالیت خیرین مدرسه‌یار و واقفین آموزشی و تربیتی و نیز مراکز نیکوکاری

ب- وزارت آموزش و پرورش مکلف است ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، اقدام قانونی لازم را برای بازنگری در اساسنامه نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۳/۳/۳ با هدف ریشه‌کنی کامل بی‌سوادی مطلق و توسعه و تعمیق سواد در جهت ارتقای سواد عمومی جامعه مبتنی بر مفاهیم جدید و آموزش مستمر همگانی انجام دهد.

آموزش و پرورش به مثابه امر ملی

ماده ۹۲- در راستای ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش و تأکید بر همکاری همه ارکان و فعالان، اقدامات زیر انجام می‌گردد:

الف- به‌استناد بند «د» فصل هشتم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش دستگاههای اجرایی مکلفند بر اساس برنامه تقسیم کار ملی و نقشه راه اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و الگوی نظارت و نظام شاخصها و استانداردهای ارزشیابی این سند که ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت آموزش و پرورش و تأیید کارگروه (کمیته) برنامه‌ریزی شهرستان تهیه می‌شود و به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد، نسبت به دراختیار گذاشتن امکانات و منابع خود بر اساس اعلام نیاز واحدهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش اقدام نمایند.

ب- سازمان مکلف است به منظور تأمین سلامت روحی و جسمی دانش آموزان و پیشگیری و مقابله به هنگام و مؤثر با آسیبهای اجتماعی و رفتارهای پرخطر دانش آموزان، با استفاده از ظرفیت های قانونی در اختیار از جمله ظرفیت های سازمان ها و نهادهای متولی، اعم از وزارت کشور، سازمان های بهزیستی کشور و صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، شورای اجتماعی کشور و دستگاه های درمانی، حمایتی، انتظامی، قضائی، فرهنگی، ورزشی و تربیتی و تجمیع منابع قابل اختصاص برای این امر اقدام نماید.

پ- سازمان مکلف است نسبت به تنظیم و اجرای سیاست های حمایتی از خیرین مدرسه ساز و منظور نمودن معادل کمک های تحقق یافته آنان جهت تکمیل طرح (پروژه) های نیمه تمام خیرین در بودجه سنواتی اقدام نماید، منوط به این که تعیین ساختگاه منطبق بر طرح های مصوب و مبتنی بر اسناد آمایش سرزمین صورت گیرد.

ت-

۱- به منظور تخریب و بازسازی و مقاوم سازی و تأمین تجهیزات آموزشی مدارس و دانشگاه ها دولت مکلف است دو دهم واحد درصد از محل مالیات بر ارزش افزوده موجود را به آموزش و پرورش (سازمان توسعه و نوسازی و تجهیز مدارس کشور) و دانشگاه های فرهنگی، شهید رجائی و فنی و حرفه ای اختصاص دهد.

۲- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است هزینه کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی در احداث، توسعه، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی، پژوهشی و فناوری، خوابگاه های شبانه روزی، کتابخانه ها، سالن های ورزشی، کارگاه ها و هنرستان های حسب مورد وابسته به وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و حوزه های علمیه از جمله فضاهای آموزشی و سراهای دانشجویی دانشگاه های فرهنگی و تربیت دبیر شهید رجائی، مراکز آموزش مهارتی و فنی و حرفه ای و سنجش مهارت و صلاحیت حرفه ای و مراکز فرهنگی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که در چهارچوب مصوبات شورای برنامه ریزی و توسعه استان انجام می شود حسب مورد با تأیید سازمان توسعه و نوسازی و تجهیز مدارس کشور، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و سازمان‌های ذی‌ربط را به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب نماید.

ث- دولت مکلف است برای ایجاد تحول در نظام تعلیم و تربیت اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به‌نحوی که کلیه اقدامات وزارت آموزش و پرورش بر اساس این سند انجام شود و اقدامی مغایر با قانون و سند صورت نگیرد.

۲- به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که پذیرش دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی، هر سال نسبت به سال قبل حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) تا سقف ردیف (۱) جدول شماره (۲۰) ماده (۸۷) این قانون افزایش یابد.

۳- در اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی هرگونه واگذاری مدیریت و خصوصی‌سازی مدارس دولتی در طول اجرای برنامه، ممنوع است.

ج- کلیه درآمدها، کمکها و هدایای نقدی مردمی به سازمان دانش‌آموزی جمهوری اسلامی ایران پس از واریز به حساب خزانه‌داری کل کشور، در قالب ردیف درآمد- هزینه با رعایت بند «د» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به این واحدها اختصاص می‌یابد. وزارت آموزش و پرورش مکلف است مبالغ واریزی را در قالب بودجه سنواتی فقط برای فعالیت‌های فرهنگی، پرورشی و ورزشی در مدارس هزینه نماید.

چ- با هدف تأمین و استانداردسازی سامانه‌های سرمایشی و گرمایشی و کمک به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی مدارس و هنرستان‌های کشور با اولویت مناطق محروم، عبارت «بیست درصد (۲۰٪)» در بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به «چهل درصد (۴۰٪)» اصلاح می‌گردد.

ح- در طول اجرای برنامه، سه درصد (۳٪) عوارض موضوع بند (۳) ماده (۱۳) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق کشور مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی طی قبض جداگانه توسط فرد به‌طور مستقیم

به حساب وزارت آموزش و پرورش نزد خزانه داری کل کشور واریز می شود تا صرف اهداف مندرج در قانون مذکور گردد.

خ- هزینه کرد خیرین در ساخت، تکمیل و تجهیز طرحهای عمرانی دارای مجوز سازمان یا دارای مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) یا دارای ردیف در جداول قانون بودجه سالانه کشور و طرحهای استانی مصوب شورای برنامه ریزی و توسعه استان با پیشنهاد دستگاه اجرایی ذی ربط و موافقت سازمان به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می شود.

۵- وزارت آموزش و پرورش مکلف است با منابع ناشی از مولدسازی املاک، زمینها و مدارس کوچک، مقیاس یا تخریبی و همچنین بودجه تملک دارایی سالانه خود یا سایر منابع از جمله مشارکتهای اجتماعی و خیرین نسبت به احداث حداقل دو یست مجتمع آموزشی پرورشی بزرگ مقیاس (حیات طیبه) با اولویت زمینهای خود و یا دستگاههای وابسته اقدام نماید. همچنین وزارت راه و شهرسازی مکلف است زمینهای مورد نیاز برای طرح مذکور را در جانمایی شهری پیش بینی و واگذار نماید.

تبصره- مجتمع آموزشی و پرورشی بزرگ مقیاس (حیات طیبه) به مجموعه ای از واحدهای آموزشی و پرورشی اطلاق می شود که دارای دوره های تحصیلی مختلف با حداقل ۳۶ کلاس و ۱۰۰۰ دانش آموز، به صورت تمام ساحتی مشتمل بر فضاهای آموزشی، پرورشی، آزمایشگاهی، کارگاهی و ورزشی است.

فصل ۲۰- ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی

ماده ۹۳- در اجرای بند (۲۰) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل با رعایت موازین شرعی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام می‌شود:

جدول شماره (۲۱)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
رتبه جهانی ایران از نظر کمیت تولید علم به استناد پایگاه‌های معتبر بین‌المللی	رتبه	۱۴
رتبه کشور در جهان از لحاظ تعداد اختراعات ثبت‌شده خارجی	رتبه	۵۰
سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا (های‌تک) از تولید ناخالص داخلی	درصد	۷
رتبه شاخص نوآوری	رتبه	۴۲
استقرار نظام آموزشی برنامه‌محوری در سطح دانشگاه‌های معین و تخصصی	تعداد	۳۰
سهم آموزش‌های مهارتی و حرفه‌ای در کلیه زیرنظام‌های آموزش عالی و کلیه مقاطع بر اساس نیازهای جامعه و اصلاح برنامه‌های درسی با رویکرد افزایش مهارت‌های حرفه‌ای	درصد	۴۰
شمار دانشجویان خارجی (حضور و الکترونیکی)	نفر	۳۲۰,۰۰۰
سرانه سالانه مقالات نمایه‌شده در پایگاه‌های استنادی بین‌المللی به هیأت علمی دولتی	مقاله به نفر	۱,۵
درصد افزایش نشریات ایرانی نمایه‌شده دارای چارک (کیو) نسبت به سال پایه	درصد	۲۵

هدف کمی در پایان برنامه	واحد مشارف	سنجه عملکردی
۳۹	درصد	نسبت تعداد مقالات مشترک با محققان خارجی از کل مقالات ایرانی نمایه شده در یکی از پایگاههای علمی
۲۰	تعداد	دانشگاههای ایرانی قرار گرفته در یکی از نظامهای رتبه بندی معتبر بین المللی با رتبه زیر ۵۰۰
۵۵,۰۰۰	تعداد	مقالات خارجی نمایش داده شده در مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام
۱۰	درصد	سهم پایان نامه ها و رساله های تقاضا محور و نیاز محور از کل پایان نامه ها و رساله های انجام شده در گروه علوم انسانی بر اساس سامانه نظام ایده ها و نیازها (نان)
۲۰	درصد	سهم پایان نامه ها و رساله های تقاضا محور و نیاز محور از کل پایان نامه ها و رساله های انجام شده در گروه های علمی غیر علوم انسانی بر اساس سامانه نظام ایده ها و نیازها (نان)
۵	درصد	سهم اختراعات تجاری سازی شده از کل اختراعات ثبت شده
۲۰	درصد	افزایش سالانه درآمد قراردادهای پژوهشی دانشگاهها و پژوهشگاهها نسبت به سال پایه ۱۴۰۲
۲	درصد	نسبت اعتبارات پژوهش و فناوری بخش دولتی به تولید ناخالص داخلی
۱۰	درصد	نسبت شرکتها و مؤسسات دانش بنیان حوزه صنایع فرهنگی، صنایع خلاق، علوم انسانی و اجتماعی به کل شرکتهای دانش بنیان

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۱۵	برابر	افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی نسبت به سال پایه ۱۴۰۲
۳۰,۰۰۰	تعداد	شرکتهای دانش بنیان
۲	رتبه	رتبه صادرات محصولات با فناوری متوسط به بالا (های. تک) در منطقه
۲۰۰	درصد	رشد فروش کالاها و خدمات دانش بنیان از تولید ناخالص داخلی نسبت به سال تصویب برنامه

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

تحقیقات و پژوهش

ماده ۹۴-

الف- به منظور جهت‌دهی فعالیت‌های پژوهشی و فناورانه به سمت رفع نیازهای واقعی کشور و ارتقای بهره‌وری و افزایش اثربخشی تحقیقات و پژوهش با تأکید بر تحقیقات میان رشته‌ای با اولویت حوزه علوم انسانی، نظام تأمین مالی تحقیقات دولتی (اعم از طرحهای پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها) دانشگاهها، دانشگاه فرهنگیان، پژوهشگاهها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاههای اجرایی به‌نحوی اصلاح می‌گردد که تا پایان برنامه حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) منابع بودجه عمومی مربوط به این تحقیقات در قالب طرحهای تحقیقاتی هدفمند و اولویت‌دار مبتنی بر نیازها، مزیتها و آینده‌پژوهی تحولات علمی و فناوری مندرج در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) و اولویت‌های نقشه جامع علمی کشور هزینه گردد.

آیین نامه اجرایی (پژوهانه جامع) این ماده ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ب- مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری مکلفند حداقل بیست درصد (۲۰٪) از پژوهشگران دوره پسادکترای خود را به دوره های پسادکترای «کاربردی»، «صنعتی» و «فناورانه» تقاضامحور طبق آیین نامه جذب و بکارگیری محققان پسادکترای مصوب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری اختصاص دهند.

پ- به منظور ارتقای بهره وری و اثربخشی پژوهش ها و تحقق مسئولیت اجتماعی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی کشور، ترویج نهضت مشارکت و نقش آفرینی حلقه های میانی، مردمی و نخبگانی، دستگاه های اجرایی و حاکمیتی در حل مسائل پیشرفت کشور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، اقدامات قانونی لازم را جهت تدوین و تصویب نحوه تأسیس، ساماندهی، نظارت و حمایت از فعالیت مراکز و مؤسسات سیاست پژوهی، اندیشگاهی، مطالعات راهبردی و دانشکده ها و مدارس حکمرانی به عمل آورد.

آموزش

ماده ۹۵- در اجرای اصل سی ام (۳۰) قانون اساسی و به منظور وحدت رویه و تقویت هماهنگی و همگرایی در روند توسعه آموزش عالی، پژوهش و فناوری، وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون، طرح خود مشتمل بر تعیین ظرفیت کل و سهم دانشجویان به تفکیک رشته، مقطع تحصیلی و زیرنظام های آموزش عالی کشور، توزیع دانشجویان در رشته ها، مقاطع تحصیلی و نیز توسعه و ایجاد رشته ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز در گروه های آموزش عالی، مبتنی بر ملاحظات آمایش آموزش عالی و آمایش سرزمین را تهیه نموده و به تصویب شوراهای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی وزارتخانه های مذکور برسانند و هر ساله آن را به روزرسانی نمایند.

تبصره ۱- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند نسبت به رفع همپوشانی رشته‌ها و گرایش‌های فعال بر اساس سیاست‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام نمایند.

تبصره ۲- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رشته‌های غیربالینی، مکلفند در هر یک از مقاطع تحصیلی در رشته‌های ممکن در کنار دروس نظری، دروس عملی و مهارتی را نیز در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، پیش‌بینی و ارائه نمایند به گونه‌ای که پس از فراغت از تحصیل در رشته مذکور، دانش‌آموخته دانشگاهی حداقل در یک حوزه تخصصی دارای مهارت‌های کاربردی مورد نیاز کشور باشد. دستگاههای اجرایی مکلفند مشارکت لازم را برای اجرای دروس عملی در دستگاه اجرایی خود به عمل آورند. آیین‌نامه اجرایی این تبصره ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نمایند.

ماده ۹۶- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان مکلفند به منظور تحقق اهداف آمایش آموزش عالی، تنظیم ارتباط تحصیل و اشتغال، ارتقای پاسخگویی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و فناوری به نیازهای بازار کار و تقاضای اجتماعی، افزایش جذابیت تحصیل در رشته‌های دارای اولویت کشور و حذف رشته‌های غیرضرور، اقدامات قانونی لازم را برای اصلاح نظام تأمین مالی هزینه‌های تحصیلات عالی بر اساس پایش (کنترل) کیفی و کمی خدمات آموزشی، با رعایت اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی از محل منابع عمومی به عمل آورند.

الف- سازمان مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آیین‌نامه نحوه تعیین اعتبارات دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری را بر اساس عواملی از قبیل سرانه دانشجو، عضو هیأت علمی، نرخ خدمات محلی، سرانه برون‌داده‌های علمی، میزان ارائه خدمات به دانشجویان،

نوع رشته‌ها اعم از نظری، کاربردی و عملی و مقاطع تحصیلی ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است مفاد حساب قراردادهای پژوهشی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی مورد تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و قراردادهای مرتبط با تولید محصولات دانش‌بنیان مورد تأیید معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری را صرفاً بر اساس ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی، بدون اعمال ضرایب حق بیمه موضوع ماده (۲۸) قانون مزبور و مستقل از سایر قراردادهای مؤسسه بدون هیچ‌گونه قید و شرط بررسی و صادر نماید.

ب- به دانشجویان مستعد و ممتاز دانشگاهها که در رشته‌های مورد نیاز کشور در سقف بیست درصد (۲۰٪) ظرفیت رشته‌محلل‌های روزانه و بر مبنای ظرفیت سال اول برنامه پذیرش می‌شوند با شرط حفظ کیفیت آموزشی، کمک‌هزینه تحصیلی از طریق صندوق رفاه دانشجویان پرداخت می‌گردد.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- بانک مرکزی مکلف است از طریق بانکهای عامل جهت تکمیل طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با اولویت ساخت، خرید، تکمیل و تجهیز کارگاهها و آزمایشگاههای دانشگاهها، دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی با تأیید هیأت‌امنا و از محل توثیق اموال و املاک در اختیار آنها نسبت به ارائه تسهیلات از بانکها اقدام نماید.

مرجعیت علمی

ماده ۹۷-

الف- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند با هدف تحقق دانشگاه تمدن‌ساز و حکمت‌بنیان و زمینه‌سازی انجام پژوهش‌های مأموریت‌گرا و مسأله‌محور و پاسخگویی به نیازها و مسائل کشور، تحقق مرجعیت علمی و سرآمدی جهانی در عرصه علوم و فناوری و ارتقای شتاب علمی، در

سال اول برنامه اقدامات قانونی لازم را به منظور بازنگری و اصلاح شاخصهای ارزیابی، برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و فناوری و آیین‌نامه‌ها و مقررات مربوط به جذب، تبدیل وضعیت، ارتقا، ترفیع و آیین‌نامه جامع «مدیریت دانشگاهها، نظام ارزیابی و انگیزش و نحوه ارائه خدمات موظفی اعضای هیأت علمی» بر اساس رویکرد برنامه‌محوری از جمله مأموریت‌گرایی و مسأله‌محوری، شاگردپروری و استادمحوری انجام دهند.

تبصره ۱- با هدف اصلاح مأموریت‌ها و تناسب بین نیازها و ظرفیت‌های علمی هر یک از زیرنظام‌های آموزش عالی، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند ظرف یک‌سال از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیأت علمی را متناسب با مأموریت‌گرایی، مسأله‌محوری و برنامه‌محوری هریک از زیرنظام‌های آموزش عالی دولتی و غیردولتی و برحسب گروه‌های علمی (حسب ضرورت) و ماهیت رشته به نحوی اصلاح نموده و به تصویب مراجع ذیصلاح برسانند که از ابتدای سال دوم برنامه هریک از این مراکز و گروه‌های علمی از آیین‌نامه ترفیع و ارتقای خاص خود تبعیت کنند.

تبصره ۲- با عنایت به نقش مهم و حساس علوم پایه و علوم انسانی در مسیر رشد و تعالی جامعه، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است بر اساس توافق با مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و با همکاری شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی نسبت به تهیه اسناد پایه موضوعات فوق اقدام نموده و به تصویب مراجع ذیصلاح برساند و از سال دوم برنامه، اقدامات مربوط را به صورت سالانه ده درصد (۱۰٪) اجرائی نماید به گونه‌ای که در حوزه علوم انسانی کتب مربوط اصلاح و در حوزه علوم پایه حداقل در دو حوزه تخصصی، وضعیت علمی کشور در سطح قابل قبول بین‌المللی و در سطح منطقه به رتبه اول ارتقا یابد.

ب- مؤسسات و مراکز پژوهشی وابسته به دستگاههای اجرائی مکلفند تا پایان برنامه حداقل بیست درصد (۲۰٪) ظرفیت اولویت‌های پژوهشی سالانه خود و موضوعات جهاد تبیین را با ثبت در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) از طریق پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی دانشجویان آن دستگاه یا دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاهها و

مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بسیج اساتید، به انجام برسانند. موضوعات محرمانه مشمول این حکم نیست.

مرکز جذب هیأت علمی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است در فرایند جذب اعضای هیأت علمی برای محققینی که در حوزه یادشده فعالیت پژوهشی نموده‌اند، امتیاز لازم را لحاظ نماید.

تبصره- مؤسسات و مراکز پژوهشی وابسته به قوه قضائیه و قوه مقننه و وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از شمول حکم این بند مستثنی هستند.

پ- به منظور ارتقای جایگاه علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران و تبدیل شدن به مرجعیت علمی و فناوری منطقه، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری حسب مورد مکلفند مراکز علمی شاخص و قطبهای علمی در رشته‌های تخصصی پیشران علم و فناوری را در کشور مشخص نموده و در طول اجرای برنامه، اعتبارات مورد نیاز برای نوسازی تجهیزات، دستگاهها و ابزارهای علمی مربوط را در سقف بودجه‌های سنواتی تأمین نمایند.

آیین‌نامه اجرایی مربوط ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط معاونت مذکور و با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۹۸- به منظور فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت راهبردی جمهوری اسلامی ایران و تعامل مؤثر با محیط بین‌المللی و منطقه‌ای اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- در راستای ارتباط، جذب و بازگشت نخبگان و متخصصان و نقش‌آفرینی آنان در چرخه خدمت به کشور، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری با همکاری وزارت امور خارجه مکلف است ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی ارتباط نخبگان ایرانی خارج از کشور را تهیه نموده و به تصویب

هیأت وزیران برساند به نحوی که تا پایان برنامه امکان تعامل مؤثر با حداقل بیست درصد (۲۰٪) از جامعه هدف فراهم شود.

ب- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند با همکاری وزارت امور خارجه، دانشجویان خارجی را در سقف ظرفیت دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و دانشگاه آزاد اسلامی با توسعه برنامه‌های تبادل دانشجوی و تسهیل شرایط لازم برای پذیرش، رقابتی کردن قیمت گذاری شهریه، تقویت تبادل پذیری برنامه‌های درسی دانشگاه‌های کشور با دانشگاه‌های خارجی هدف و تسهیل حضور در دوران تحصیل به ویژه اعطای حق اقامت به مدت تحصیل، ورود و خروج مکرر، کار پاره‌وقت، بیمه درمانی و خدمات بانکی به دانشجویان خارجی پذیرش نمایند.

پ- معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است ظرف یک سال از لازم الاجرا شدن این قانون، امکان اشتغال، اقامت و دریافت تسهیلات کنسولی دانش‌آموختگان بین‌المللی نخبه‌ای که تقاضای لازم برای کار آنها در کشور وجود دارد، را فراهم نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط معاونت مذکور با همکاری وزارتخانه‌های امور خارجه، کشور، اطلاعات، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری مکلف است گزارش عملکرد این بند را به تفکیک دستگاه‌های مجری به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس هر شش ماه یکبار ارسال نماید.

منابع مالی

ماده ۹۹- با هدف ارتقای بهره‌وری و اثربخشی منابع آموزش عالی، پژوهش و فناوری، افزایش شتاب پیشرفت علمی، فناوری و نوآوری و کسب سهم هفت درصدی (۷٪) محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی:

الف- پرداخت اعتباراتی که از محل منابع عمومی و در قالب بودجه‌های سنواتی به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی موضوع ماده (۱) قانون احکام دائمی

برنامه‌های توسعه کشور اختصاص می‌یابد، بر اساس شاخصهای هر یک از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و موافقتنامه متبادله میان سازمان و دانشگاهها و مؤسسات ذی‌ربط می‌باشد. انطباق هزینه‌کرد با شاخصهای یادشده بر عهده رئیس مؤسسه یا دانشگاه می‌باشد. ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور بر مواد این قانون حاکم است.

تبصره- بودجه و اعتبارات سالانه دانشگاههای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سوی سازمان باید به‌گونه‌ای تنظیم شود که حداقل پانزده درصد (۱۵٪) اعتبارات برای امور پژوهشی و حداقل پنج درصد (۵٪) اعتبارات برای امور فرهنگی پیش‌بینی و واگذار شود.

ب- در راستای تقویت نظام تأمین مالی نوآوری، کمک به افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی یا سرمایه‌گذاری مشترک با مدیریت صندوق به‌عنوان مصادیق جزء (۲) بند «ت» ماده (۱۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان محسوب می‌شود.

پ- به‌منظور اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان و توسعه زنجیره ارزش تولید و عبور از خام‌فروشی، صادرات کلیه مواد و محصولات معدنی، صنایع معدنی فلزی و غیرفلزی و محصولات نفتی، گازی و پتروشیمی مندرج در فهرستی که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و نفت و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری تهیه می‌شود و به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد در تمام نقاط کشور مشمول مالیات بر درآمد و عوارض می‌شود. میزان قطعی این عوارض سالانه توسط دستگاههای مذکور تهیه می‌شود و به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد. کلیه منابع درآمدی موضوع این بند و نیز حقوق ورودی ماشین‌آلات و تجهیزات خطوط تولید، صنعتی، معدنی و کشاورزی با پیش‌بینی در قوانین بودجه سنواتی و با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی در راستای اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان در اختیار معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری قرار می‌گیرد به‌نحوی که معادل پنجاه درصد (۵۰٪) این منابع صرف افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی شود. این معاونت مکلف است گزارش عملکرد خود را هر شش ماه یکبار در اختیار مجلس و سازمان قرار دهد.

ت- دولت (معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری) مکلف است با همکاری دستگاههای اجرایی ذی ربط و سازمان و با هدف تأمین زیرساخت یکپارچه مورد نیاز در جهت بهبود زیست بوم فناوری در حوزه های پیشران و اقتدار آفرین، جذب و توانمندسازی نخبگان و تسهیل دسترسی به زیرساخت ها با مشارکت بخش خصوصی و استفاده از ظرفیت های قانون جهش تولید دانش بنیان، در حوزه های زیر در سقف بودجه مصوب اقدامات لازم را انجام دهد:

۱- هوش مصنوعی

۲- بار الکتریکی (کوانتوم)

۳- زیست مهندسی

۴- مواد و ساخت پیشرفته

۵- ریزفناوری و ریزالکترونیک (میکروالکترونیک)

۶- فناوری های عصبی، مغز و علوم شناختی

آیین نامه اجرایی این بند توسط معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری با همکاری سازمان تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ث- در راستای رفع چالشها و گلوگاههای فناورانه دستگاههای اجرایی و داخلی سازی اقلام راهبردی موضوع ماده (۱) قانون جهش تولید دانش بنیان و اجرای طرحهای پیشران، وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری و با استفاده از ظرفیت های صندوق نوآوری و شکوفایی و سایر ظرفیت های قانونی، اقدامات لازم جهت داخلی سازی حداقل هر سال ده درصد (۱۰٪) از اقلام راهبردی مورد نیاز بخش خود موضوع ماده (۱) قانون مذکور را با بهره گیری از ظرفیت شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و جهاد دانشگاهی در صورت احراز توانمندی این شرکتها و مؤسسات در تأمین کالا و خدمات موصوف توسط وزارتخانه ذی ربط به عمل آورد.

آیین نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه احراز اقلام راهبردی و توانایی شرکتها و مؤسسات مذکور با رعایت قانون جهش تولید دانش بنیان، توسط وزارت صنعت، معدن و

تجارت با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری و سازمان تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

فصل ۲۱- سیاست خارجی

دیپلماسی سیاسی

ماده ۱۰۰- در اجرای بند (۲۱) سیاست های کلی برنامه پنجساله هفتم مبنی بر تأکید بر کنشگری فعال در سیاست (دیپلماسی) رسمی و عمومی با ایجاد تحول و ظرفیت سازی ارزشی و انقلابی در نیروی انسانی در دستگاه سیاست (دیپلماسی) و همکاری هدفمند و مؤثر سازمان ها و نهادهای مسئول در امور خارجی وزارت امور خارجه با استفاده از همه ظرفیت های قانونی مربوط به خود و سایر قوانین مسئولیت تحقق مفاد بند مذکور را بر عهده دارد و کلیه دستگاهها نیز در تمامی اقدامات خود در زمینه روابط خارجی و موارد یادشده حسب مورد ملزم به هماهنگی و همکاری لازم با وزارت امور خارجه در چهارچوب قوانین و مقررات می باشند. وزارت امور خارجه مکلف است ضمن ظرفیت سازی در سرمایه انسانی و تقویت و ارتقای مراکز آموزشی و پژوهشی وابسته به خود اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- اجرای اقدامات سیاسی و سیاست های کلی نظام به ویژه در بعد مبارزه با استکبار جهانی و رژیم صهیونیستی، حمایت از مستضعفین و حمایت از فلسطین با تأکید بر قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین مصوب ۱۳۶۹/۲/۱۹ و قانون الزام دولت به حمایت همه جانبه از مردم مظلوم فلسطین مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۱۱ و تثبیت و تقویت اقتدار محور مقاومت و حمایت از جریان های وحدت آفرین در جهان اسلام، تقریب ادیان و مذاهب و مقابله با توطئه دشمنان در ایجاد تفرقه در جهان اسلام و تبیین دیدگاهها و دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران و سیاست های اقتصاد مقاومتی در گستره فرامرزی با اولویت کشورهای منطقه و همسایه با استفاده از ابزارهای نوین سیاست (دیپلماسی)

۲- کنشگری فعال در موضوعات مختلف بین المللی شامل مسائل مربوط به حوزه های حقوق بشر، خلع سلاح، محیط زیست، صیانت از برنامه صلح آمیز هسته ای

کشور، لغو تحریم‌های ظالمانه، مدیریت بحران‌ها و مناقشات منطقه‌ای و مقابله با «خشونت‌گرایی، ارعاب‌گری (تروریسم) و افراط‌گرایی» و الهام‌بخشی انقلاب اسلامی به جامعه مستضعفین جهان

تبصره- وزارت امور خارجه مکلف است با هدف افزایش نقش منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران و تقویت نظام چندقطبی با اقدامات سیاسی (دیپلماتیک)، روابط متوازن با کشورهای منطقه را برقرار کرده و نسبت به توسعه آن در طول اجرای برنامه اقدام نماید.

۳- حمایت و صیانت از حقوق، هویت و سرمایه اجتماعی هموطنان خارج از کشور در چهارچوب منافع ملی، تسهیل مشارکت آنها در فعالیتهای اقتصادی، فرهنگی و علمی کشور، تلاش برای استمرار ارتباط فرهنگی با سرزمین مادری از طریق تسهیل تردد آنها به داخل کشور، بسترسازی دسترسی به خدمات مشاوره‌ای حقوقی و تقویت جایگاه و عملکرد شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور با همکاری تمامی دستگاههای اجرایی ذی‌ربط.

در این راستا وزارت امور خارجه مکلف است با همکاری سازمان ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور را با توجه به احکام فوق مورد بازنگری قرار داده و به تصویب هیأت وزیران برساند. همچنین این وزارت مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

تبصره- حکم این ماده در خصوص نیروهای مسلح، مشمول بند «الف» ماده (۱۲۰) این قانون است.

سیاست (دیپلماسی) اقتصادی

ماده ۱۰۱- در اجرای بندهای (۱۰) و (۲۲) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به‌منظور تقویت رویکرد اقتصادمحور در سیاست خارجی و روابط منطقه‌ای و جهانی و تقویت پیوندهای اقتصادی با اولویت همسایگان، وزارت امور خارجه مکلف است با استفاده از تمام امکانات و ظرفیتهای سیاست خارجی، روابط دوجانبه، سیاست (دیپلماسی) همسایگی و سیاست (دیپلماسی) چندجانبه و بین‌المللی برای پیشبرد سیاست (دیپلماسی) اقتصادی، اقدامات زیر را حسب مورد با رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، هشتادم (۸۰) و یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) قانون اساسی انجام دهد:

الف- تهیه طرح جامع ارتقای کارآمدی و اثربخشی سیاست (دیپلماسی) اقتصادی به‌ویژه در زمینه اقتصاد دانش‌بنیان با تمرکز بر پیوندهای اقتصادی با همسایگان، کشورهای آسیایی، آفریقایی، آمریکای لاتین، قدرتهای نوظهور و سازمان‌های بین‌المللی از جمله سازمان همکاری شانگهای ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون با همکاری سایر دستگاههای اجرایی ذی‌ربط و در قالب ستاد هماهنگی روابط اقتصادی خارجی

ب- انعقاد و تعمیق موافقتنامه‌های تجارت ترجیحی و آزاد با اولویت انعقاد موافقتنامه تجارت ترجیحی با کشورهای هدف در میان‌مدت و تجارت آزاد در بلندمدت (ازجمله اوراسیا) و تعمیق موافقتنامه تجارت ترجیحی با کشورهای همسایه با توجه به قرابت‌های فرهنگی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت

پ- فراهم آوردن زمینه استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی و تعاونی در جهت توسعه هرچه بیشتر روابط اقتصادی و تجاری خارجی با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران

ت- مساعدت و معاضدت در تأسیس شرکتهای مشترک با کشورهای هدف به‌منظور بهره‌گیری از تسهیلات ارائه‌شده به پیمانکاران بین‌المللی در سند سیاست تجاری متبادله با کشورهای مذکور

ث- انجام توافقات لازم با کشورهای طرف تجاری ایران در مورد رعایت استانداردهای مورد قبول طرفین با همکاری سازمان ملی استاندارد ایران و دیگر دستگاههای ذی‌ربط

ج- تعیین میزان و نحوه اعطای کمکهای توسعه‌ای به کشورهای هدف در چهارچوب برنامه عملیاتی دستگاههای اجرایی ذی‌ربط با تصویب هیأت وزیران

چ- تسهیل مقررات قرنطینه‌های دامی با همکاری دفتر قرنطینه و امنیت زیستی سازمان دامپزشکی کشور

ح- افزایش تسهیلات روادید تجاری و کنیرالمسافری الکترونیکی برای تجار خارجی با سابقه تجارت با ایران و مورد تأیید اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

خ- کمک به ارتقای جایگاه جمهوری اسلامی ایران در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی با تأکید بر استفاده از ظرفیت سازمان‌های شانگهای، بریکس، اکو و اتحادیه اقتصادی اوراسیا از طریق تقویت ابعاد مختلف گذر (ترانزیت) (انرژی، کالا، مسافر و گردشگری)، توسعه سواحل مکران با اولویت تکمیل بندر چابهار، تکمیل و متصل نمودن کلیه بنادر گذری (ترانزیتی) سواحل شمالی و جنوبی کشور با تأکید بر منطقه آزاد اروند و منطقه ویژه اقتصادی امیرآباد، تنوع بخشی هر چه بیشتر به بازارهای صادراتی و وارداتی کشور، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، یافتن سازوکارهای مقابله با تحریم‌های بانکی و بیمه‌ای به‌ویژه از طریق گسترش پیام‌رسان‌های بانکی جایگزین سوئیفت، کمک به جذب سرمایه و فناوری خارجی و بهره‌گیری از کشت فراسرزمینی در راستای ارتقای امنیت غذایی کشور، پیگیری امور حقه‌ها از کشورهای همسایه و بهره‌مندی کشور از دستاوردهای علمی و فناورانه دیگر کشورها در امر مصرف و توزیع آب، اتصال شبکه‌های انرژی کشورهای همسایه به شبکه داخلی کشور، ارتقای صنعت گردشگری اعم از گردشگری سلامت، سیاحتی، علمی و زیارتی، ارتقای جایگاه کشور در زمینه تجارت با تأکید بر تجارت فناوری و دانش‌بنیان و صدور خدمات فنی و مهندسی، انتقال و خدمات معاوضه (سوآپ) انرژی اعم از گاز، نفت و برق با همکاری کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط به‌ویژه وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، نفت، نیرو و صنعت، معدن و تجارت، شورای عالی مناطق آزاد تجاری صنعتی و ویژه اقتصادی، نهادهای انقلابی و بخشهای غیردولتی اعم از بخشهای تعاونی و خصوصی از جمله اتاقهای بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تعاون مرکز و استان‌ها وزارت امور خارجه مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نماید.

فصل ۲۲- دفاعی و امنیتی

ماده ۱۰۲-

الف- دولت مکلف است در اجرای بند (۲۳) سیاست‌های کلی برنامه هفتم و به منظور افزایش توان دفاعی کشور در تراز قدرت منطقه‌ای و تأمین منافع و امنیت ملی، حداقل پنج درصد (۵٪) از منابع بودجه عمومی و درآمدهای اختصاصی را به عنوان سهم تقویت بنیه دفاعی در ردیفهای تقویت بنیه دفاعی در بودجه سالانه کشور اختصاص دهد. حداقل سهم یادشده در طول اجرای برنامه قابل کاهش نمی‌باشد.

منابع و اعتبارات تقویت بنیه دفاعی به‌طور صددرصد (۱۰۰٪) تأمین می‌گردد، چنانچه به هر دلیلی امکان تأمین فراهم نباشد، دولت مکلف است در صورت درخواست ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، بخشی از سهم تعیین‌شده را به صورت ریالی و با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی با اعمال حساب معادل ریالی آن در خزانه انواع نفت خام و میعانات گازی تحویل نماید.

نیروهای مسلح مجازند بخشی از سهمیه نفت خام و میعانات گازی خود را جهت صادرات فراورده و مشتقات آن در پالایشگاهها و پتروشیمی‌های تابعه و مرتبط استفاده نمایند.

ب- به منظور هم‌افزایی بین قابلیت‌ها و ظرفیت‌های صنایع دفاعی با سایر حوزه‌های صنعتی و استفاده حداکثری از سرریز فناوری‌های بخش دفاع به بنگاههای اقتصادی و فناوری کشور و بهره‌گیری از ظرفیت‌های ملی در نظام نوآوری و زنجیره تأمین دفاعی و دومنظوره‌سازی آنها، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است ضمن استفاده از توان علمی مراکز علمی و مراکز رشد پارکهای علم و فناوری نسبت به انتقال سرریز دانش فنی و دستاوردهای بخش دفاعی و مشارکت با بخش خصوصی، تعاونی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در صناعی نظیر صنعت هوایی، دریایی، انرژی، خودرو، ریز(میکرو)الکترونیک، معدن، کشاورزی و خدمات اقدام نماید. همچنین وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری مبادی ذی‌ربط در دولت و بخشهای غیردولتی نسبت به شناسایی و تعیین الزامات دومنظوره‌سازی ظرفیت‌های این بخشها برای تولیدات دفاعی و امنیتی از طریق ایجاد کارگروه تخصصی مشترک با دستگاههای مرتبط و نیز راه‌اندازی

شرکتهای سرمایه‌گذاری مشترک با بخش خصوصی و تعاونی با رعایت اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی اقدام نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری و سازمان و با تأیید ستاد کل نیروهای مسلح ظرف چهارماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره- کلیه اقدامات این بند باید با رعایت ملاحظات امنیتی و حفاظتی انجام شود.
پ- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با درخواست ستادکل نیروهای مسلح نسبت به صدور مجوز بهره‌برداری از معادن واقع در پادگان‌های موجود تحت مالکیت نیروهای مسلح با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن و نیز قانون معادن و سایر قوانین اقدام نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند شامل نحوه پرداخت حقوق دولتی و فرایند بهره‌برداری و سایر اقدامات لازم توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح و سازمان در چهارچوب قوانین با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ف- ستادکل نیروهای مسلح به منظور تحکیم دفاع از استقلال، تمامیت ارضی کشور، استفاده از ظرفیت‌های ملی و ایجاد انگیزه لازم برای جوانان در انجام خدمت وظیفه و رشد تعالی و توانمندسازی و افزایش مهارت‌های آنها در طول سالهای اجرای برنامه نسبت به کاهش خدمت سربازی به میانگین چهارده‌ماه با احتساب مدت آموزش و جایگزینی سایر عضویت‌ها، با تأمین منابع پایدار توسط دولت، تعیین تکلیف مشمولان غایب و دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاههای معتبر خارج از کشور که به تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و شورای عالی حوزه‌های علمیه می‌رسد، با رعایت ماده (۴) قانون خدمت وظیفه عمومی اقدام نماید.

تبصره ۱- در راستای سیاست‌های کلی جمعیت، مشمولان بالای ۳۵ سال سن و دارای حداقل دو فرزند و غیرغائب از دوره ضرورت خدمت وظیفه عمومی معافند

تبصره ۲- ادامه تحصیل مشمولین مقطع دیپلم و بالاتر و طلاب حوزه‌های علمیه در خارج از کشور مطابق قانون خدمت وظیفه عمومی مجاز است و دستورالعمل نحوه و شرایط صدور معافیت تحصیلی آن توسط ستاد کل نیروهای مسلح با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و شورای عالی حوزه‌های علمیه تهیه و اجرائی می‌گردد.

ث- به منظور تقویت کمی و کیفی سازمان بسیج مستضعفین و اجرای فرمان اعتلای بسیج و نقش‌آفرینی بیشتر نیروهای مردمی در تمامی عرصه‌های گام دوم انقلاب اسلامی از جمله امنیتی، دفاعی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و علمی، دولت مکلف است نسبت به تأمین منابع و پشتیبانی‌های لازم در طول اجرای برنامه جهت اجرای موارد ذیل به وسیله سازمان بسیج مستضعفین اقدام نماید:

- ۱- جذب، آموزش، سازماندهی، حفظ انسجام و نقش‌آفرینی تا تحقق بسیج دهها میلیونی
 - ۲- مقابله با جنگ نرم و تهاجم فرهنگی در فضای حقیقی و مجازی
 - ۳- ترویج سبک زندگی اسلامی ایرانی و کمک به مقابله با ناهنجاری‌ها و آسیبهای اجتماعی با تأمین بسترهای لازم و ظرفیت‌های مردمی
 - ۴- ارتقای کمی و کیفی نقش و فعالیت‌های بسیج با تعامل دستگاههای اجرائی ذی‌ربط از طریق بسیج اقشار و متخصصین و برنامه‌های امنیت مردمی محله‌محور، امداد و نجات، هسته‌های علمی، مراکز رشد و شرکتهای دانش‌بنیان و تعمیق و ترویج ارزشهای انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و حفظ آثار آنان و گسترش اردوهای راهیان نور و راهیان پیشرفت، برگزاری کنگره‌ها و یادواره‌های شهدا
 - ۵- توسعه و مشارکت سازمان بسیج سازندگی در کمک به دولت در امر محرومیت‌زدایی، اقتصاد مقاومتی، اشتغال و سازندگی مناطق محروم و روستاهای کشور
 - ۶- ایجاد زیرساختهای مناسب برای رده‌های مأموریتی بسیج
- سازمان بسیج مستضعفین و سازمان مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون‌های «امور داخلی کشور و شوراها» و «امنیت ملی و سیاست خارجی» مجلس ارسال نمایند.

ج- دولت مکلف است با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح در راستای ارتقا، توانمندسازی و رسیدن به قدرت بازدارندگی و حل مشکلات نیروهای مسلح و سازمان بسیج مستضعفین در طول اجرای برنامه و در سقف بودجه مصوب اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- تسویه جمعی- خرجی حساب بدهی‌های آب، برق و گاز رده‌های نیروهای مسلح از محل بودجه نیروهای مسلح به استثنای منازل سازمانی

تبصره- آیین‌نامه اجرائی صرفه‌جویی مصرف حاملهای انرژی و آب در نیروهای مسلح و نحوه هزینه‌کرد منابع حاصل از آن در چهارچوب قوانین و در قالب بودجه‌های سنواتی توسط سازمان با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح و وزارتخانه‌های نیرو و نفت و دستگاههای مربوط ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۲- پشتیبانی و حمایت در احداث زیرساخت‌های نظامی، فرهنگی و رفاهی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه مکران و اجرای تأسیسات و زیرساخت‌های منطقه یکم دریایی در جاسک

۳- کمک به تجهیز و توسعه و ارتقای سطح فنی و کیفی فرودگاههای نظامی که مورد بهره‌برداری مشترک عمومی و نظامی قرار دارند، از محل درآمد اختصاصی همان فرودگاه

۴- پشتیبانی و حمایت در جهت پیشرفت صنعت هوافضای کشور و خدمات فضایی

۵- کمک هزینه مسکن کارکنان نیروهای مسلح (نظامی و انتظامی) ساکن در خانه‌های سازمانی پس از کسر از دریافتی آنان به حساب مخصوصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و معادل وجوه واریز شده به حساب ردیفهای بودجه‌های نیروهای مسلح برای تأمین هزینه‌های تعمیر و نگهداری خانه‌های سازمانی در طول اجرای برنامه، واریز می‌گردد.

۶- دولت مجاز است به منظور توجه ویژه به بسیج مستضعفین نسبت به تأمین زمین و احداث ساختمان رده‌های بسیج تا سطح حوزه‌های مقاومت و تأمین منابع و پشتیبانی لازم از جمله تجهیزات دفاعی و امنیتی در مراکز استان‌ها اقدام نماید.

ماده ۱۰۳- در اجرای بند (۲۴) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تقویت زیرساخت‌ها و بهینه‌سازی سازوکارهای عمومی و دستگاهی برای مصون‌سازی و ارتقای تاب‌آوری و کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌ها و سرمایه‌های ملی، صیانت و حفاظت از منافع ملی و مردم در قبال تهدیدات متصور اعم از رایانیکی (سایبری)، زیستی، شیمیایی و پرتوی، الکترومغناطیس و نظامی با اولویت پدافند غیرعامل اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با هماهنگی و همکاری وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه، سازمان پدافند غیرعامل کشور و بهره‌گیری از شرکتها و مؤسسات دارای پروانه یا گواهینامه ممیزی امن از سازمان فناوری اطلاعات ایران، نسبت به ارائه خدمات امن‌سازی و ارزیابی و رتبه‌بندی سالانه امنیت رایانیکی (سایبری) دستگاههای اجرایی مطابق استانداردها و ضوابط مصوب کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور اقدام و گزارش آن را حسب مورد به قوای سه‌گانه ارائه نماید.

ب- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با همکاری وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه نسبت به تمهید شکل‌گیری کارورهای امنیت تشخیص صلاحیت‌شده برای ارائه خدمات امنیت رایانیکی (سایبری) برای تأمین نیاز بخشهای دولتی و غیردولتی و تقویت طرف عرضه این خدمات اقدام نماید.

پ- به منظور ارتقای ضریب امنیت پایدار و کاهش جرائم امنیتی، دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی با همکاری دستگاههای ذی‌ربط از جمله وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه مکلف است، نسبت به تهیه سند راهبردی امنیت و طرح جامع پایش اطلاعاتی کشور با تقسیم کار ملی با رویکرد مبارزه با اقدامات زیست‌تروریستی (بیوتروریستی)، ناامنی، اختلال و تهدید علیه امنیت کشور اقدام و تا پایان سال اول برنامه آن را برای تصویب به شورای عالی امنیت ملی ارائه کند.

تبصره ۱- سازمان مکلف است منابع ارزی مورد نیاز اجرای برنامه‌های مصوب وزارت اطلاعات را در طول سالهای برنامه به‌گونه‌ای تأمین نماید که سهم منابع ارزی مورد نیاز از سال اول برنامه کمتر از منابع ارزی پیش‌بینی‌شده در سال ۱۴۰۱ نباشد.

تبصره ۲- سازمان مکلف است نسبت به حفظ ردیف سازمان اطلاعات سپاه در چهارچوب مصوبات شورای عالی امنیت ملی و تأمین منابع ارزی ردیف «شهید فنی» در طول سالهای برنامه به گونه‌ای اقدام نماید که سهم منابع ارزی مورد نیاز از سال اول برنامه کمتر از منابع ارزی پیش‌بینی شده در سال ۱۴۰۱ نباشد.

ف- نهادهای نظامی، انتظامی و سایر نهادهای مسئول مستقر در مرز با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح مکلفند نسبت به ایجاد و پشتیبانی دسترسی وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه به داده‌های سامانه‌های مرزی خود و امکان مناسب استقرار سامانه‌های اختصاصی وزارت اطلاعات در مرز اقدام نمایند. وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه مکلفند با استفاده از داده‌های اطلاعاتی موجود و با رعایت کلیه ملاحظات حفاظتی و بر اساس کارویژه مرز شورای امنیت کشور، نیازمندی‌های اطلاعاتی نهادهای امنیتی، نظامی و انتظامی مستقر در مرز را تأمین نمایند. دستورالعمل چگونگی نحوه تبادل اطلاعات و وظایف دستگاهها ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط شورای امنیت کشور ابلاغ می‌گردد.

ث- به منظور ارتقای نظم و امنیت عمومی، حمایت پایدار و مؤثر از عملکرد ضابطان و افزایش ضریب اطمینان به گزارش‌ها و پیشگیری از تخلفات احتمالی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است تا پایان سال اول برنامه، در سقف اعتبارات مندرج در قوانین بودجه سنواتی نسبت به ثبت داده مکانی و تصویربرداری از محل انجام عملیات‌ها اعم از بازرسی، ورود، معاینه محل، بررسی صحنه جرم، دستگیری و نگهداری متهمان و مجرمان، کشف آلات جرم و توقیف و نگهداری اشیای مکشوفه با رعایت حریم خصوصی و حقوق شهروندی از طریق دوربین‌های نصب‌شده روی لباس ضابطان، خودروها و اماکن مربوط با حفظ محرمانگی اطلاعات دوربین‌ها اقدام کند و ضمن نظارت و پایش مستمر نسبت به صحت عملکرد تجهیزات و حفظ محتوای ضبط‌شده حداقل تا مدت شش ماه امکان دسترسی مقام قضائی به داده‌های مذکور را به عنوان پیوست پرونده فراهم آورد. وزارت کشور و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس ارسال نمایند.

تبصره- تصویربرداری موضوع این بند از جرائم منافی عفت موضوع تبصره ماده (۳۰۶) قانون آیین دادرسی کیفری ممنوع است و در صورت تصویربرداری از جرائم مذکور باید فوراً امحا شود.

مواردی که جرم در مرئی و منظر واقع شده است نسبت به کسی که بی مبالا است و نیز مواردی که راه اثبات امر اهم مانند امنیت و اخلاق جامعه منوط به این امر باشد، مشمول حکم این تبصره نیست.

ج- کلیه دستگاههای اجرایی ملی و استانی مکلفند در راستای پیشگیری از وقوع حوادث غیرمترقبه و ناگوار و کاهش آسیب پذیری و پیامدهای ناشی از آن در ساختمانها و تأسیسات زیربنایی کشور و افزایش توان بازدارندگی و تاب آوری زیرساختها با الزام و اولویت انجام معاینه فنی ساختمانهای حیاتی، حساس و مهم کشور به صورت سالانه و تهیه گزارش از وضعیت ایمنی توسط شرکتهای واجد صلاحیت و دارای سابقه فعالیت مرتبط و دارای مجوز از مراجع ذیصلاح نظیر سازمان مدیریت بحران کشور، سازمان پدافند غیرعامل کشور و سازمان ملی استاندارد ایران اقدام نمایند و وزارت کشور مکلف است گزارش عملکرد خود را سالانه به مجلس ارسال نماید.

چ- دستگاههای اجرایی مکلفند به منظور ارتقای قدرت رایانیکی (سایبری) جمهوری اسلامی ایران به تراز قدرت های تأثیرگذار جهانی و همچنین پیشگیری و مقابله با حوادث فضای مجازی و صیانت و حفاظت از امنیت فضای مجازی کشور با مرکز ملی فضای مجازی کشور همکاری نمایند.

ح- به منظور توسعه امنیت پایدار و ارتقای احساس امنیت و کاهش جرائم و همچنین ارتقای منزلت، شأن و معیشت کارکنان فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اقدامات زیر انجام می گیرد:

۱- دولت مکلف است از طریق شورای برنامهریزی و توسعه استانها نسبت به احداث، تکمیل، بازسازی و تجهیز رده های انتظامی با اولویت پاسگاهها و کلانتری ها اقدام و اعتبار لازم را در لوایح بودجه سالانه کشور لحاظ نماید.

۲- به منظور پیشگیری و تسریع در کشف جرم، زمینه دسترسی برخط فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به بانکهای اطلاعات و سامانههای مرتبط با مأموریتهای فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران با رعایت قانون مدیریت دادهها و اطلاعات ملی و حفظ حریم خصوصی اشخاص در اختیار دستگاههای دولتی که فهرست آنها توسط ستاد کل نیروهای مسلح مشخص می شود، فراهم گردد.

خ- سامانههای نظارتی (کنترلی) و مراقبتی هوشمند کلیه معابر اصلی، میادین و بزرگراهها در مراکز استانها و کلان شهرها و همچنین جادههای اصلی و آزادراهها که توسط شهرداریها و وزارت راه و شهرسازی؛ نصب، نگهداری و بهروزرسانی می شود و دسترسی آن به صورت برخط در اختیار فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران قرار می گیرد.

هزینه اقدامات فوق در مواردی که توسط شهرداریها انجام می پذیرد از محل منابع جریمه های رانندگی سهم شهرداریها پس از گردش خزانه تأمین می گردد.

فصل ۲۳- اصلاح نظام اداری

ماده ۱۰۴- در اجرای بند (۲۵) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۲۲)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح نظام اداری

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
بازطراحی و اصلاح روشهای انجام کار	درصد	۶۵
کاهش مجموع کارکنان دستگاههای اجرایی	درصد	۱۵
کاهش ساختمان‌ها و فضاهای اداری دولتی به‌استثنای مدارس دولتی	درصد	۵
واگذاری وظایف و اختیارات قابل‌واگذاری به سطوح استانی و شهرستانی	درصد	۷۵
انجام کلیه معاملات دولت به‌صورت الکترونیکی	درصد	۱۰۰
ارائه کلیه خدمات دولت به شهروندان به‌صورت الکترونیکی	درصد	۱۰۰
بهبود رتبه کشور در شاخص توسعه دولت الکترونیکی	رتبه	۷۵

سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی اصلاح نظام اداری را سالانه به مجلس ارسال نماید.
تبصره- رعایت ملاحظات و معیارهای بومی و داخلی در پایش و گزارش سنجه-های عملکردی اصلاح نظام اداری و توسعه دولت الکترونیکی الزامی است.

ساختار دولت

ماده ۱۰۵- به منظور ارتقای بهره‌وری نظام اداری، کاهش هزینه‌های جاری و چابک‌سازی، هوشمندسازی، منطقی‌سازی و متناسب‌سازی اندازه دولت، مبتنی بر نقش دولت در سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری و کاهش تصدی‌گری اقدامات زیر انجام شود:

الف- دستگاههای اجرایی مکلفند با رعایت موارد مذکور در این بند، ساختار سازمانی خود را بازطراحی و تا پایان سال سوم برنامه به تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور برسانند به نحوی که هر سال، حداقل به میزان پنج درصد (۵٪) از واحدهای سازمانی کاهش یابد. سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش عملکرد اجرای این بند را به تفکیک دستگاههای اجرایی به صورت فصلی به رئیس جمهور و مجلس ارائه دهد.

۱- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است تا پایان سال اول برنامه، فعالیت‌ها و وظایف خارج از مأموریت‌های ذاتی دستگاههای اجرایی و تشکیلات موازی و غیرضرور را شناسایی نماید و پیشنهاد حذف آنها را جهت تصویب به شورای عالی اداری ارائه نماید. شورای عالی اداری مکلف است حداکثر ظرف شش ماه نسبت به تصویب موارد ارجاعی اقدام و گزارش عملکرد آن را به مجلس ارائه نماید. تخصیص هرگونه بودجه به فعالیت‌ها و وظایف خارج از مأموریت‌های قانونی دستگاههای اجرایی و تشکیلات موازی و غیرضرور ممنوع است.

۲- فرایندهای ارائه خدمات با تمرکز بر نتیجه‌گرایی و رعایت کیفیت و دسترسی عادلانه اصلاح و کوتاه شود.

۳- دستگاههای اجرایی با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور در سال اول برنامه پس از تصویب شورای عالی اداری مکلفند:

- ۱-۳-** نسبت به انتقال امور حاکمیتی از شرکتهای دولتی به دستگاه ذی‌ربط با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی اقدام نمایند.
- ۲-۳-** نسبت به انتقال امور تصدی‌گری غیرحاکمیتی که امکان خرید خدمات آن وجود دارد به بخش خصوصی اقدام نمایند.

۳-۳- نسبت به انتقال آن دسته از تصدی‌های قابل واگذاری به استان‌ها و شهرستان‌ها با رویکرد امکان اتخاذ تصمیمات بهینه محلی اقدام نمایند.

۳-۴- نسبت به شناسایی و انتقال آن دسته از تصدی‌های قابل واگذاری از لحاظ قانونی و اجرائی به شهرداری‌ها با رویکرد مدیریت یکپارچه شهری و تقویت نقش خط‌مشی‌گذاری، هماهنگی، تسهیل‌گری و نظارتی دولت با پیشنهاد شورای عالی استان‌ها اقدام نمایند.

سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان مکلفند گزارش عملکرد اجرای این جزء را هر شش ماه یکبار به مجلس ارسال نمایند.

۴- هرگونه توسعه کمی خدمات دستگاههای اجرائی به نسبت خدمات ارائه‌شده در سال ۱۴۰۲ صرفاً به استناد مواد (۱۳)، (۱۴) و (۱۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، از طریق خرید خدمات از بخش غیردولتی با پرداخت هزینه‌ها، متناسب با قیمت تمام‌شده خدمات مشابه انجام می‌شود. همچنین ارائه خدمات جاری به همین روش و به‌صورت تدریجی انجام می‌پذیرد.

تبصره- دستگاههای اجرائی مکلفند نسبت به توانمندسازی بخش خصوصی و تعاونی برای مشارکت در ارائه خدمات اقدام نمایند.

۵- ایجاد هرگونه دستگاه اجرائی توسط دولت بجز از طریق ادغام یا تجمیع ممنوع است.

ب- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است با هدف یکپارچه‌سازی نظام تصمیم‌گیری تا پایان سال اول برنامه با همکاری مراجع ذی‌ربط جهت ادغام شوراهای با وظایف مشابه یا متداخل، بجز شوراهایی که به موجب قانون اساسی، اذن مقام معظم رهبری و یا به موجب قانون ایجاد شده‌اند، با تصویب شورای عالی اداری ترتیبات قانونی مورد نیاز را به عمل آورد.

سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به مجلس ارسال نماید.

تبصره ۱- احکام این ماده شامل شورای نگهبان، مجلس خبرگان رهبری، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای عالی امنیت ملی، مجلس، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران نمی‌شود.

تبصره ۲- انتقال و مأموریت کارکنان بین دستگاههای مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و غیر آن از جمله شرکتهای دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی با رعایت قوانین بلامانع است.

پ- دولت مکلف است تا پایان سال سوم برنامه، دفاتر شرکتهای صنعتی و معدنی که دولتی هستند یا قسمتی از سهام آنها از محل اموال و وجوه عمومی است را به‌جز موارد ضروری و در حد رفع ضرورت با مسئولیت وزارت امور اقتصادی و دارایی از تهران به محل شهرستان محل کارخانه منتقل نماید. در صورت عدم انتقال تا پایان سال سوم برنامه، سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است مالیات بر عملکرد سالانه دو برابری برای این شرکتهای منظور نماید.

سرمایه انسانی دولت

ماده ۱۰۶- به‌منظور ارتقای بهره‌وری سرمایه انسانی، افزایش انگیزه کارکنان دولت برای ارائه خدمات کیفی، ساماندهی جذب، بکارگیری و همچنین توسعه کیفی کارکنان وزارتخانه‌ها، شرکتهای دولتی و مؤسسات دولتی زیرمجموعه قوه مجریه اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- تمامی اختیارات وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی زیرمجموعه قوه مجریه در مورد جذب و بکارگیری نیروی انسانی به‌استثنای وزارت اطلاعات، سازمان بازرسی کل کشور (با رعایت ماده (۳) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰/۷/۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی) و سازمان انرژی اتمی ایران در طول اجرای برنامه، موقوف‌الاجراست. هرگونه استخدام اعم از رسمی، پیمانی، کارگری دائم و موقت و عناوین مشابه و بکارگیری نیروی انسانی اعم از قرارداد کارمعی، قرارداد کارگری، قرارداد از محل طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، شرکعی و سایر عناوین، صرفاً بر مبنای اطلاعات ثبت‌شده در سامانه یکپارچه نظام اداری با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی و بر اساس مجوز مشترک سازمان و سازمان اداری و استخدامی کشور در صورت تأمین اعتبار توسط سازمان انجام می‌شود. هرگونه درخواست دستگاهها برای جذب و بکارگیری نیروی جدید منوط

به ثبت فهرست اسامی نیروهای مورد نیاز یا مازاد در سامانه فوق و تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور مبنی بر عدم وجود نیروی متناسب در سامانه مذکور است.

ب-

۱- دولت مجاز است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به وضع ضوابط انتقال کارکنان جدیدی که از پس لازم الاجرا شدن این قانون بکارگیری می‌شوند، در بین دستگاههای صرفاً درون همان شهرستان محل خدمت دستگاه مبدأ، با رعایت حقوق قانونی مکسبیه از جمله حقوق و مزایای آنان در دستگاه مبدأ اقدام قانونی به عمل آورد.

۲- انتقال، مأموریت و مرخصی کارکنان قراردادی مانند کارکنان پیمانی و رسمی است. تبصره- انتقال کارکنان قراردادی صرفاً در صورت داشتن شناسه (کد) کارکنان دولت مورد تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور و اعلام نیاز دستگاه مقصد و موافقت دستگاه مبدأ، مجاز است.

۳- دولت مجاز است به منظور عدالت در پرداخت، افزایش بهره‌وری و نگهداشت نیروی انسانی در دستگاههای اجرایی و نیز تقویت امور حاکمیتی و نظارتی از جمله دستگاههایی که بر فعالیت شرکتها نظارت دارند، نسبت به وضع فوق‌العاده خاص مشمول کشور اقدام قانونی به عمل آورد.

پ- مرکز آموزش مدیریت دولتی مکلف است با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی، «سامانه نظارت و ارزیابی آموزش کارکنان دولت» را به عنوان زیرسامانه یکپارچه نظام اداری ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون طراحی نماید به نحوی که نظارت و ارزیابی مراکز آموزشی دستگاههای اجرایی و دوره‌های آموزشی برگزار شده بر اساس عملکرد ثبت شده در این سامانه انجام شده و صدور گواهینامه‌های آموزشی کارکنان از طریق آن انجام پذیرد.

ت- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است با همکاری دستگاههای اجرایی نسبت به نیازسنجی آموزشی مبتنی بر بانک اطلاعات سوابق و عملکرد مدیران و نیازهای شغلی و نتایج ارزیابی کانون‌های صلاحیت حرفه‌ای و طراحی و تنظیم برنامه‌های آموزش و توسعه قابلیت‌های مدیران در قالب پودمان‌ها و دوره‌های آموزش حین خدمت اقدام

نماید. هر یک از مراکز آموزش‌های ضمن خدمت دستگاهها با نظارت مرکز آموزش مدیریت دولتی، برگزاری دوره‌ها را بر عهده خواهد داشت. در اجرای این بند، صدور هر نوع مدرک یا گواهی آموزشی یا معادل آن برای دوره‌های مذکور ممنوع است.

تبصره- بندهای فوق شامل شورای نگهبان، مجلس خبرگان رهبری، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای عالی امنیت ملی و مجلس، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران نمی‌شود.

ث- دولت مکلف است مشاغل آتش‌نشانی و پرتوکاری اشعه را جزو مشاغل سخت و زیان‌آور محسوب کند. در طول اجرای برنامه، قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ معتبر تلقی می‌گردد.

هوشمندسازی و دولت الکترونیک

ماده ۱۰۷- به منظور هوشمندسازی و تحقق دولت الکترونیک، دستگاههای اجرایی مکلفند با رعایت مواد (۷) و (۱۰) قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی و قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار اقدامات زیر را انجام دهند:

الف- مراکز داده اصلی و پشتیبان خود را به زیرساخت یکپارچه ابری دولت هوشمند متصل نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر اتصال دستگاههای مذکور و انتقال داده دستگاههای زیرمجموعه قوه مجریه و نیز انتقال داده سایر دستگاهها در صورت موافقت آنها و زمان‌بندی و شیوه انجام آن توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری وزارت اطلاعات تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است تا پایان سال اول برنامه با اولویت استفاده از الگوی مشارکت عمومی- خصوصی نسبت به ایجاد، تقویت و استقرار زیرساخت یکپارچه ابری دولت هوشمند اقدام نماید.

تبصره ۲- سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت اطلاعات و نیروهای مسلح از شمول حکم این بند مستثنی هستند.

ب- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است با همکاری سایر دستگاههای اجرایی از محل تجمیع مأموریت، ساختار و نیروی انسانی واحدهای فناوری اطلاعات و

امنیت فضای مجازی، مرکز نوسازی و تحول اداری، مراکز تحقیق و توسعه و عناوین مشابه، نسبت به ایجاد معاونت یا مرکز یا سازمان «نوآوری، هوشمندسازی و امنیت» متناسب با مأموریت هر یک از دستگاههای اجرایی کشور تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید.

تبصره- آیین نامه اجرایی این بند مشتمل بر شرح وظایف و ساختار تشکیلاتی و عزل و نصب مدیران و نحوه نظارت توسط سازمان اداری و استخدامی کشور و با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

پ- برنامه عملیاتی استقرار و پیاده سازی چرخه هوشمندسازی، اصلاح فرایندها و استقرار نظام حکمرانی داده مبنا را ظرف یک سال از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و به مرحله اجرا گذارند.

ت- نسبت به طراحی و راهبری سامانه های مشترک در واحدهای ستادی وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی مستقل و حذف سامانه های موازی در چهارچوب برنامه تحول رقومی (دیجیتال) خود اقدام نموده و آن را به مرحله اجرا گذارند.

تبصره- به منظور پرهیز از موازی کاری و صرفه جویی در هزینه های دولت در طول سالهای برنامه، راه اندازی هرگونه سامانه جدید با گستره ملی و فرابخشی صرفاً پس از کسب مجوز از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی امکان پذیر است. وزارت مزبور مکلف است ظرف یک ماه از تاریخ وصول درخواست نسبت به ضرورت راه اندازی و عدم موازی کاری آنها تعیین تکلیف نموده و نتیجه را ابلاغ کند. در صورتی که وزارت مزبور به تشخیص خود مهلت یادشده را کافی نداند مهلت مزبور برای یک ماه دیگر تمدید می شود و این امر به اطلاع متقاضی می رسد. پس از مهلت استمهال شده، متقاضی می تواند بدون تأیید وزارت مزبور نسبت به راه اندازی سامانه اقدام نماید. عدم پاسخ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در مهلت های یادشده تخلف، محسوب شده و قابل رسیدگی در مراجع ذیصلاح قانونی است. دستگاههای اجرایی مکلف به همکاری و اجرای مفاد این ابلاغ هستند.

ث- اقدامات لازم را برای توسعه دولت هوشمند به منظور ارتقای شاخصهای ملی و بین المللی از جمله شاخص بین المللی توسعه دولت الکترونیک با رعایت ملاحظات و معیارهای بومی و داخلی و قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی اجرا نمایند. وزارت

ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است، دستورالعمل و ضوابط مربوط را تهیه و ابلاغ نماید.

ج- خدمات خود را تا پایان سال اول اجرای برنامه به صورت برخط و امن ارائه نموده و حداقل سالانه بیست درصد (۲۰٪) از خدمات الکترونیکی خود را برای کلیه اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی بالای هجده سال از طریق «پنجره ملی خدمات دولت هوشمند» به صورت هوشمند و بدون مراجعه حضوری و دخالت عامل انسانی یا اخذ مدارک و مستندات به صورت دستی ارائه نمایند. آیین نامه اجرایی این بند مشتمل بر مصادیق خدمات و نحوه هوشمندسازی و بهینه سازی فرایندهای مربوط ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره- سازمان ثبت احوال کشور مکلف است نسبت به راه اندازی پایگاه ملی هویت اشخاص حقیقی با امکان شناسایی روابط سببی و نسبی اشخاص حقیقی و شناسایی خانوار اقدام نماید.

چ- کلیه دستگاههای اجرایی متولی پایگاههای اطلاعاتی پایه موضوع قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی مکلفند حداکثر تا پایان سال اول برنامه، پایگاه اطلاعاتی خود را تکمیل نمایند و از ابتدای سال دوم برنامه، تبادل داده و اطلاعات و هرگونه پاسخگویی به استعلام های مورد نیاز سایر دستگاههای اجرایی و کسب و کارها را بر اساس قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی به صورت کاملاً آنی و برخط انجام دهند. کارگروه تعامل پذیری دولت الکترونیکی، گزارش تحقق این بند را سالانه به مجلس ارائه می نماید.

ح- ظرف یک سال از لازم الاجرا شدن این قانون از دریافت هرگونه مدرک یا مستند مرتبط با پایگاههای داده و اطلاعات پایه موضوع ماده (۱۰) قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی به صورت دستی یا الزام به بارگذاری توسط کاربران خودداری نمایند.

خ- به منظور ارتقای بهره وری و افزایش سهم اقتصاد رقومی (دیجیتال)، کلیه وزارتخانه ها، سازمان، سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، بانک مرکزی و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری با رعایت

قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی مکلفند تا پایان سال اول اجرای برنامه، نسبت به تهیه برنامه تحول رقومی (دیجیتال) بخش خود و طرح (پروژه)‌های پیشران به همراه سازوکارهای تأمین مالی آن منطبق با پیشنهادها و توانمندی‌های اجرائی بخش غیردولتی اقدام نموده و آنها را به تصویب هیأت وزیران برسانند. گزارش پیشرفت این بند باید به صورت سالانه به شورای عالی فضای مجازی و مجلس ارسال گردد.

تبصره- سازمان نظام صنفی رایانه‌ای کشور می‌تواند با بهره‌گیری از حداکثر توان کلیه تشکلهای فعال در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نسبت به ارائه برنامه پیشنهادی تحول و ارتقای بهره‌وری با استفاده از فناوری اطلاعات و هوشمندسازی هر یک از بخشها اقدام و آن را به دستگاه اجرائی ذی ربط ارائه نماید. دستگاههای اجرائی نیز در تدوین برنامه‌های تحول رقومی (دیجیتال) خود طرحهای پیشنهادی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای کشور را لحاظ می‌نمایند.

ماده ۱۰۸- قوه قضائیه مکلف است در راستای توسعه هوشمندسازی اقدامات زیر را انجام دهد:

الف- مزایده‌های شعب اجرای احکام، دوایر اجرای ثبت و تصفیه امور ورشکستگی را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) برگزار کند. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است امکان برگزاری این مزایده‌ها را در این سامانه فراهم سازد. مزایده کلیه اموال بجز اموال فاسدشدنی موضوع ماده (۶۶) قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۸/۱ باید از طریق این سامانه انجام شود و نیازی به فروش مال در محل موضوع مواد (۱۱۵) و (۱۱۶) قانون مذکور نیست. اشخاص برای شرکت در مزایده و ارائه پیشنهاد قیمت باید ده درصد (۱۰٪) قیمت مقرر در مواد (۷۳) تا (۷۵) قانون مذکور را به عنوان تضمین نقدی شرکت در مزایده به حسابی که از طریق سامانه مشخص شده تسلیم نمایند. در این صورت نیازی به پرداخت ده درصد (۱۰٪) بهای موضوع ماده (۱۲۹) قانون مذکور نیست و در صورتی که برنده مزایده در موعد مقرر بقیه بهای اموال را نپردازد، تضمین او به نفع دولت ضبط و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. دستورالعمل نحوه استفاده از تضامین بدل از تضمین نقدی و همچنین میزان و چگونگی

اخذ و آزادسازی این تضامین ظرف سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد. ستاد مبارزه با مواد مخدر نیز مکلف است مزایده‌های اموال موضوع ماده (۳۰) قانون مبارزه با مواد مخدر اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۹ را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) برگزار کند. وزارت دادگستری مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به مجلس ارائه نماید.

ب- با ایجاد زیرساخت‌های لازم در طول سالهای برنامه نسبت به صدور کلیه اسناد مالکیت (به استثنای وسایل نقلیه موتوری) به صورت الکترونیکی در پایگاه ملی اسناد و املاک و حدنگاری (کاداستر) کشور با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی اقدام نماید. مفاد سند مالکیت صادرشده در سامانه ابلاغ قوه قضائیه به مالک ارسال و مراتب با ارسال شناسه یکتای سند مالکیت به مالک پیامک می‌گردد.

پ- احراز هویت اشخاصی که امضای ایشان برای دریافت تمامی خدمات ثبتی از قبیل دریافت خدمت از دفاتر اسناد رسمی، دفاتر ازدواج و طلاق و ادارات ثبت شرکتها لازم است منوط به اخذ گواهی امضای الکترونیکی موضوع ماده (۳۱) قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ است. اتباع خارجی فاقد حساب کاربری در سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی (ثنا) و اشخاصی که به عنوان محکوم یا متهم در زندان‌ها و بازداشتگاهها حضور دارند و همچنین ارائه خدمات موضوع این بند در خارج از کشور از حکم این بند مستثنی هستند.

ماده ۱۰۹- مراجع غیرقضائی که نتیجه تصمیمات، آرا و دستوراتشان مطابق قوانین یا مقررات باید به ذی‌نفع ابلاغ شود، از قبیل شعب سازمان تعزیرات حکومتی، هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی، هیأت‌های تشخیص مطالبات سازمان تأمین اجتماعی، هیأت‌های تشخیص و حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون‌های موضوع مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری و کمیسیون ماده (۱۲) قانون زمین شهری مکلفند از ابتدای سال دوم برنامه، ابلاغ‌های خود را در صورتی که شخص ذی‌نفع در سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی (ثنا) دارای حساب کاربری باشد، از طریق سامانه مذکور و در صورتی که دارای حساب کاربری نباشد، به طرق سابق به ذی‌نفع ارسال نمایند. مراجع مزبور مکلف به رعایت احکام این ماده و ابلاغ از طرق مذکور، می‌باشند. همچنین قوه قضائیه مکلف است امکان ابلاغ موضوع این ماده را

از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی (ثنا) برای مراجع مذکور نسبت به افرادی که دارای حساب کاربری (ثنا) هستند، فراهم نماید.

وزارت دادگستری مکلف است گزارش عملکرد این ماده را هر شش ماه یکبار به مجلس ارائه نماید.

ارزیابی عملکرد و ارتقای رقابت پذیری

ماده ۱۱۰- به منظور ارتقای نظام مدیریت عملکرد مشتمل بر ارزیابی عملکرد سازمان، مدیران و کارکنان، مطابق مصوبه هیأت وزیران که حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون ابلاغ می گردد؛ وزارتخانه ها، شرکتهای دولتی و مؤسسات دولتی و تمامی دستگاههای ارائه دهنده خدمت (نظیر خدمات آموزشی، بهداشتی و درمانی، بهزیستی، کشاورزی، بانکی، مالیاتی و ثبت احوال) زیرمجموعه قوه مجریه به تفکیک سطوح ملی و استانی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور بر اساس شاخصهای سنجش کیفیت خدمات، قیمت تمام شده، سرعت ارائه و میزان الکترونیکی شدن خدمات و همچنین میزان رضایتمندی مردم از دریافت خدمات با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، به صورت سالانه ارزیابی و بر اساس نمره، رتبه بندی می شوند و گزارش آن حداکثر تا پایان خرداد سال بعد به صورت شفاف، ضمن ارائه به رئیس جمهور به اطلاع مردم می رسد.

دستگاههای اجرایی و واحدهای استانی جزو ده درصد (۱۰٪) بالای رتبه بندی، مورد تشویق و ده درصد (۱۰٪) انتهائی، مورد برخورد انضباطی قرار می گیرند.

نظام بهره وری

ماده ۱۱۱- به منظور استقرار کامل نظام بهره وری به صورت شفاف و تحقق سهم سی و پنج درصدی (۳۵٪) رشد بهره وری کل عوامل تولید در تأمین رشد اقتصادی هدف برنامه اقدامات زیر انجام می شود:

الف- دولت مکلف است حداکثر شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون جداول کمی و کیفی شاخصهای بهره وری در فصول مختلف برنامه برای تحقق سهم سی و پنج درصدی (۳۵٪) رشد بهره وری کل عوامل تولید در تأمین رشد اقتصادی هدف برنامه

(هشت درصد (۸/)) را تهیه نموده و به تصویب شورای عالی راهبری برنامه موضوع بند «الف» ماده (۱۱۸) این قانون برساند و گزارش عملکرد آن را سالانه به مجلس ارائه کند.

ب- دولت مکلف است در راستای ارتقای اثربخشی و انسجام اقدامات متولیان بهره‌وری در کشور و تقویت نقش تنظیم‌گری، طرح نظام ملی بهره‌وری، مشتمل بر هدف‌گذاری کمی، شرح تکالیف نقش‌آفرینان آن و تقسیم کار ملی و استانی را مبتنی بر جهت‌گیری‌های زیر حداکثر ظرف شش‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، به تصویب شورای عالی راهبری برنامه برساند و گزارش عملکرد نظام ملی بهره‌وری را به صورت سالانه به مجلس ارائه دهد:

۱- طراحی و پیاده‌سازی نظام سنجش بهره‌وری خدمات کلیدی دستگاههای اجرایی و زیرساخت‌های آماری و اطلاعاتی مورد نیاز و پیاده‌سازی تخصیص بودجه به عملکرد بهره‌وری به نحوی که در پایان اجرای این قانون شاخص بهره‌وری خدمات دولتی حداقل ده درصد (۱۰٪) افزایش یابد.

۲- در راستای افزایش مشارکت شرکتهای دانش‌بنیان و مشاوره مدیریت و متخصصین در ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید، دولت مکلف است با استفاده از همه ظرفیت‌ها و با بهره‌گیری از ظرفیت معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، نسبت به تهیه دستورالعمل‌های افزایش نقش‌آفرینی شرکتهای دانش‌بنیان و تسهیم منافع حاصل از مشارکت آنان در ارتقای بهره‌وری تا پایان سال اول برنامه اقدام و به صورت سالانه نتایج آن را به مجلس ارائه نماید.

فصل ۲۴- تحول قضائی و حقوقی

ماده ۱۱۲- در اجرای بند (۲۶) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود:

جدول شماره (۲۳)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی تحول قضائی و حقوقی

هدف کمی در پایان برنامه	عملکرد	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۱۰		درصد	کاهش زمان رسیدگی
۱۰۰		درصد	نسبت ابلاغ الکترونیک اوراق مراجع غیرقضائی که نتیجه تصمیمات، آراء و دستوراتشان مطابق قوانین یا مقررات باید به ذی‌نفع ابلاغ شود به کل اوراق ابلاغی
۲۰		درصد	نسبت آرای اجراشده دیوان عدالت اداری به کل آراء
۲۳۰	۲۳۷	نفر	تعداد زندانیان به ازای ۱۰۰ هزار نفر جمعیت
۱۲	۱۹/۳۳	درصد	نسبت بازگشتی زندانیان به زندان پس از آزادی به کل زندانیان
۱۸	۲۲/۶	درصد	نسبت بازداشت‌شدگان تحت قرار به کل زندانیان
۱۰۰	۳۷/۹۲	درصد	نسبت زندانیان شاغل به زندانیان واجد شرایط اشتغال
۱۵		درصد	نسبت زندانیان تحت پوشش نظارت الکترونیک به کل زندانیان
۱۳		مترمربع	سرانه فضای زندان برای هر زندانی
۹۰	۴۰	درصد	نسبت تعداد زندانیان در زندان‌های خارج از شهرها به تعداد کل زندانیان داخل در محدوده شهری
۱۰۰	۶۴	درصد	افزایش میانگین دستمزد (به قیمت ثابت) پرداختی به زندانیان واجد شرایط اشتغال
۱۰۰		درصد	نسبت تعداد اسناد مالکیت حدنگاری (کاداستری) به کل اسناد مالکیت
۱۰۰		درصد	پاسخ آنی (کمتر از ۵ دقیقه) به استعلام‌های املاک

هدف کمی در پایان برنامه	عملکرد	واحد متعارف	سنجه عملکردی
			دریافتی از محاکم دادگستری و دستگاههای اجرایی نسبت به کل استعلامهای املاک دریافتی از مراجع مزبور
۱۰۰		درصد	نسبت ثبت الکترونیک فوری (کمتر از ۵ دقیقه) خلاصه معاملات به کل معاملات
۱۰۰		درصد	نسبت پاسخ فوری (کمتر از دو روز) به استعلامهای املاک دریافتی از محاکم دادگستری و دستگاههای اجرایی به کل استعلامهای املاک دریافتی از مراجع مزبور
۱۰۰		درصد	نسبت اسناد صادرشده رودخانهها و سواحل در بانک جامع اطلاعات املاک و حدنگاری (کاداستر) به کل
۱۰۰		درصد	نسبت مساحت حدنگاری شده اراضی کشاورزی به مساحت کل اراضی کشاورزی
۲		روز	میانگین زمان دریافت سند مالکیت حدنگاری جدید توسط متقاضی از زمان ثبت درخواست یا ثبت معامله برای املاک دارای سند حدنگاری
۲۰		درصد	نسبت تعداد ثبت درخواست صدور اجرائیه در «سامانه خودکابری اجرای مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا» به تعداد کل درخواستهای صدور اجرائیه
۱۰۰		درصد	نسبت مزایدههای انجامشده در شعب اجرای احکام، دواير اجرای ثبت و شعب تصفیه امور ورشکستگی به صورت برخط (سامانه تدارکات الکترونیکی دولت «ستاد») به کل مزایدهها

هدف کمی در پایان برنامه	واحد تعارف	عملکرد	سنجه عملکردی
۱۰۰	درصد		نسبت دفاتر تجاری مهر و موم (پلمب) شده با روش الکترونیکی به میزان کل دفاتر تجاری مهر و موم شده
۱۷۸	تعداد		سرانه تعداد وکیل دارای پروانه فعال به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت
۶۹	تعداد		سرانه تعداد سردفتران اسناد رسمی دارای پروانه فعال به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت
۹۵	درصد		نسبت تعداد ضابطان قضائی مجهز به دستگاه ضبط تصویر و صدا به تعداد کل ضابطان قضائی
۹۵	درصد		نسبت تعداد آرای قضائی منتشر شده به صورت عمومی در سامانه آرای قضائی به کل آرای قضائی
۵۰	درصد		میزان ارجاع هوشمند پرونده به قاضی و کارشناسان رسمی به میزان کل ارجاعات
۹۵	درصد		میزان ابلاغ ممنوع الخروجی از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی (ثنا) به کل ممنوع الخروجی های صادر شده
قضات سالانه ۱۱۵۰ کارکنان سالانه ۳۴۵۰	نفر		افزایش تعداد قاضی و کارمند دادگستری نسبت به سال اول برنامه
۸۵	تعداد		احداث مراکز پزشکی قانونی جدید بر اساس اولویت در شهرستان های فاقد ساختمان های تعلیمی
۸	تعداد		احداث سوله های بحران جدید در مراکز پزشکی قانونی استان های معین

هدف کلی در پایان برنامه	عملکرد	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۴۰		درصد	نسبت مراکز پزشکی قانونی تجهیز شده به دستگاههای آزمایشگاهی با فناوری بالا جهت بخشهای امور آزمایشگاهی و امور تشریح به کل مراکز موجود
۱,۰۰۰,۰۰۰		فقره/ پرونده	الکترونیکی کردن فرایندهای معاینات، کمیسیون و تشریح و آزمایشگاه
۴۵,۰۰۰		مترمربع	تأمین فضای تخصصی معاینات و تشریح پزشکی قانونی
۳۵		درصد	افزایش امنیت و ایمنی ساختمانها و اماکن قوه قضائیه به تجهیزات پایش محیطی، حفاظتی و نظارتی به نسبت کل اماکن فاقد تجهیزات مزبور
در طول سالهای برنامه ۱۳۵۰۰		نفر	تعداد جذب و بکارگیری نیروی یگان حفاظت قوه قضائیه به کل پستهای مصوب بلا تصدی
۴۵		درصد	افزایش نرخ صلح و سازش
۹۰		درصد	میزان دسترسی آحاد مردم به روشهای جایگزین رسیدگی قضائی
۳۰		درصد	نسبت سهم داور، میانجی گری و صلح یاری از رسیدگی های غیرقضائی

وزارت دادگستری مکلف است گزارش سنجه های عملکردی تحول قضائی و حقوقی را سالانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۱۱۳- به منظور تسهیل رسیدگی به پرونده‌های قضائی و رفع اختلافات مردم، قوه قضائیه و وزارت دادگستری با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی حسب مورد مکلف به انجام اقدامات زیر هستند:

الف- تا پایان سال دوم برنامه، امکان انجام اموری از قبیل ارجاع پرونده، تعیین وقت و انتخاب کارشناس را با استفاده از فناوری‌های نوین از جمله هوش مصنوعی برای کمک به قاضی با حفظ مسؤولیت شخص قاضی فراهم نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند در چهارچوب سیاستهای ابلاغی شورای عالی فضای مجازی تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ب- تا پایان برنامه، پرونده‌های قضائی را الکترونیکی و جایگزین پرونده‌های کاغذی نمایند.

پ- امکان استعلام برخط و آنی را از طریق سامانه هوشمند استعلامات مالی قوه قضائیه (سهام) درخصوص وضعیت مالی مدعیان اعسار یا ورشکستگی و محکوم‌علیه و بدهکار در دوائر اجرای احکام و دوائر اجرای ثبت ایجاد نمایند و در صورت لزوم، امکان توقیف محکوم‌به و بدهی پرونده‌های اجرای ثبت را برای مقام قضائی صالح و دوائر اجرای ثبت فراهم کنند. دستگاههای اجرایی در صورت استعلام چنانچه اطلاعاتی در مورد اموال اشخاص دارند مکلفند در اجرای این حکم اطلاعات مذکور را به صورت برخط در اختیار قوه قضائیه قرار دهند.

ت- سامانه «شفافیت عملکرد وکلا و کارشناسان رسمی» را در خصوص وکلای کانون وکلای دادگستری، وکلا و کارشناسان مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه و کارشناسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری تا پایان سال اول برنامه راه‌اندازی نمایند و ضمن پیش‌بینی امکان شکایت از وکیل یا کارشناس و امکان اعلام و گزارش تخلفات آنها و نیز پیش‌بینی فرایندی جهت اخذ نظرات موکلان و ذی‌نفعان در پایان هر پرونده، اطلاعات عملکردی منحصرأ شامل تعداد پرونده‌ها و موضوعات آنها بدون درج محتوای محرمانه پرونده‌ها، میزان حضور در جلسات دادگاهها و پرداخت مالیات و حقوق دولتی را در دسترس مردم قرار دهند. در صورتی که تعداد

گزارش تخلفات در یک موضوع از پنج مورد بیشتر شود دادستان کانون یا مرکز مربوط به عنوان مدعی العموم مکلف است در صورت وجود قرائن و ادله کافی رأساً نسبت به اقامه دعوی، اقدام و موضوع را تا صدور رأی قطعی پیگیری کند.

ث- سازمان ثبت احوال کشور مکلف است از ابتدای سال دوم برنامه، گواهی انحصار وراثت موضوع ماده (۳۶۰) قانون امور حسبی مصوب ۱۳۱۹/۴/۲ را با رعایت اصل دوازدهم (۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیرشیعه در محاکم مصوب ۱۳۱۲/۴/۳۱ بر اساس داده‌ها و اطلاعات موجود از قبیل پایگاه اطلاعات سببی و نسبی و بدون نیاز به درخواست وراثت و ذی‌نفعان ظرف بیست‌روز پس از ثبت واقعه وفات صادر و به وراثت و ذی‌نفعان ابلاغ نماید. گواهی انحصار وراثت مذکور ظرف ده‌روز پس از ابلاغ در هیأت حل اختلاف موضوع ماده (۳) قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ قابل اعتراض بوده و رأی هیأت مذکور، ظرف بیست‌روز قابل اعتراض در دادگاه صالح است. این حکم مانع از طرح دعوی اثبات نسب و تنفیذ وصیتنامه و نظایر آن نزد محاکم نیست.

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است پس از ثبت امضای وصیتنامه رسمی رونوشت آن را به سازمان ثبت احوال کشور ارسال نماید.

سازمان ثبت احوال کشور مکلف است گواهی انحصار وراثت را بلافاصله پس از صدور به صورت برخط و آنی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان امور مالیاتی کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی و سایر دستگاههای اجرایی متقاضی اعلام کند. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است گواهی انحصار وراثت را بلافاصله پس از دریافت در سامانه جامع اسناد و املاک ثبت و در استعلامات بعدی منعکس کند.

آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت دادگستری با همکاری سازمان ثبت احوال کشور تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ج- قوه قضائیه مکلف است تا پایان سال اول برنامه جهت ساماندهی وکالتنامه‌ها و قراردادهای صلح نسبت به موارد زیر اقدام قانونی نماید:

۱- ارائه متون نمونه قراردادی پیشنهادی برای استفاده اشخاص طرف قرارداد مبتنی بر رضایت یا عدم رضایت آنان در هر مورد از جمله موضوع، نوع قرارداد، تعهدات و شروط قراردادی در دفاتر اسناد رسمی و طبقه‌بندی آنها با اولویت وکالتنامه‌ها یا قراردادهای صلح با موضوع اموال غیرمنقول، خودرو و سهام شرکتها

۲- ایجاد پایگاه جامع وکالتنامه‌ها و قراردادهای صلح بر اساس شناسه یکتا و با قابلیت استعلام بر اساس قوانین

چ- برای استفاده از ظرفیت‌های مردمی و توسعه روشهای مشارکتی و غیرقضائی در حل و فصل دعاوی بدون تحمیل هرگونه بارمالی از محل منابع عمومی و اختصاصی در اختیار خود و نیز بدون توسعه تشکیلات:

۱- به منظور توسعه شیوه‌های جایگزین رسیدگی قضائی از قبیل داوری، میانجی‌گری، صلح و سازش و مذاکره، قوه قضائیه از طریق مرکز حل اختلاف تمهیدات قانونی لازم را به عمل آورد.

۲- در جهت توسعه مشارکت‌های مردمی و دریافت کمکها، هبه‌ها، درآمدهای حاصل از موقوفات و هدایای نقدی اشخاص حقیقی و حقوقی، قوه قضائیه از طریق مرکز حل اختلاف تا پایان سال اول اجرای این قانون، تمهیدات لازم را به منظور افتتاح «حساب خیریه صلح» نزد خزانه‌داری کل کشور به نام «مرکز حل اختلاف قوه قضائیه - ستاد ملی صبر» به عمل می‌آورد. وجوه حاصل به موجب دستورالعملی که به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد پس از گردش خزانه منحصراً برای همان مصارفی که مورد نظر اهداکنندگان بوده است، هزینه می‌شود.

ح- دولت مکلف است در سال اول اجرای برنامه نسبت به افزایش سهم قوه قضائیه از محل درآمدهای عمومی کشور به نسبت سال پایه ۱۴۰۲ به میزان سی درصد (۳۰٪) علاوه بر افزایش سنواتی اقدام نماید و این افزایش در سالهای بعدی برنامه به عنوان عدد پایه بودجه قوه قضائیه در افزایش‌های سالهای بعدی مدنظر قرار خواهد گرفت.

خ- به منظور تسهیل دسترسی مردم به خدمات قضائی از قبیل ارائه و پیگیری دادخواست یا شکوائیه به صورت الکترونیکی؛ قوه قضائیه مکلف است تا پایان سال اول برنامه، سامانه خودکاربری برای تمامی اشخاص ایجاد نماید تا کلیه درخواست‌های مورد نیاز به صورت غیرحضوری و از طریق درگاه خدمات قضائی ارسال گردد.

۵- به منظور تسریع در رسیدگی به تصادفات رانندگی منتهی به صدمات بدنی غیر عمدی به استثنای موارد موضوع مواد (۷۱۴) و (۷۱۵) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است رأساً یا از طریق کارشناس تصادفات علت وقوع حادثه را تعیین و مصدوم را به پزشکی قانونی معرفی نماید. گزارش کارشناس تصادفات و گزارش پزشکی قانونی حسب مورد توسط فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان پزشکی قانونی کشور از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی (ثنا) به طرفین و شرکت بیمه‌گر و یا صندوق تأمین خسارت‌های بدنی ابلاغ می‌شود. قوه قضائیه مکلف است امکان ابلاغ موضوع این حکم را از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی (ثنا) فراهم نماید. چنانچه به نظرات مذکور ظرف مهلت یک‌هفته پس از ابلاغ، اعتراض نشود بیمه‌گر یا صندوق مکلف است بدون نیاز به رأی دادگاه و حداکثر ظرف بیست روز پس از پایان مهلت اعتراض، نسبت به پرداخت خسارات بدنی به زیان‌دیده مطابق نظریه پزشکی قانونی اعم از اولیه یا نهائی اقدام نماید. در صورت اعتراض، مراتب توسط فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران ثبت و پرونده با شکایت شاکی، جهت رسیدگی به مرجع قضائی ارجاع می‌شود.

تبصره ۱- در خصوص موضوع مواد (۷۱۴) و (۷۱۵) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) و سایر مواردی که پس از اعتراض، پرونده توسط مرجع قضائی رسیدگی می‌شود، چنانچه طرفین، بیمه‌گر یا صندوق حسب مورد اعتراضی به نظرات مذکور نداشته یا از اعتراض خود صرف‌نظر نمایند، بیمه‌گر یا صندوق مکلف است بدون نیاز به صدور رأی دادگاه و با اعلام مرجع قضائی حداکثر

ظرف بیست روز نسبت به پرداخت خسارات بدنی مطابق نظریه پزشکی قانونی اعم از اولیه یا نهائی اقدام نماید.

تبصره ۲- حکم این بند نافذ پیگیری جنبه عمومی جرائم مذکور در مواد (۷۱۶) و (۷۱۷) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)، مطابق قوانین مربوط نیست.

آیین‌نامه اجرائی این بند حداکثر ظرف سه ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت دادگستری با همکاری مراجع ذی‌ربط تهیه می‌شود و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۵- قوه قضائیه در موارد مهم و به تشخیص خود مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های دادگستری و امور خارجه در رسیدگی به جرائم علیه حقوق بشر از جمله نسل‌کشی، جنایت علیه بشریت، ارباب‌گری (تروریسم)، جرائم جنگی و تجاوز در سایر کشورها توسط اشخاص حقیقی، حقوقی یا دولتها به‌ویژه جرائم ارتكابی توسط دولتهای غربی اقدامات حقوقی لازم را به عمل آورده و گزارش آنها را در اختیار مراجع ذی‌صلاح داخلی و بین‌المللی قرار دهد.

۶- ارجاع به داوری در مورد اموال غیرمنقول دولتی و عمومی و اجرای آرای صادرشده از مراجع داوری راجع به کلیه اموال غیرمنقول حسب مورد منوط به رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی، بند (۵) ماده (۴۸۹) قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (در امور مدنی) مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ و استعلام مالکیت از سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌باشد، در غیر این صورت رأی داوری، فاقد اعتبار است.

۷- دولت مکلف است در اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی، اطلاعات و مستندات راجع به اموال نامشروع موضوع این اصل را به مراجع ذی‌ربط اعلام و موضوع را تا حصول نتیجه نهائی پیگیری نماید و اقدام لازم را برای استرداد اموال ناشی از فساد که از کشور خارج شده است، از طریق مراجع ذی‌صلاح بین‌المللی به عمل آورد.

ماده ۱۱۴- به منظور صیانت از حقوق مردم در اجرای ثبت و تسهیل دسترسی مردم به خدمات ثبتی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی مکلف به انجام موارد زیر است:

الف- تا پایان سال اول برنامه، «سامانه خودکاربری اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا» را با قابلیت‌هایی از قبیل امکان ثبت کلیه درخواست‌های مورد نیاز در فرایند اجرا به صورت غیرحضوری و بدون مداخله عامل انسانی، فراخوانی اطلاعات و داده‌های لازم برای صدور اجرائیه الکترونیکی از مراجع دارای اطلاعات مرتبط با اسناد لازم‌الاجرا، رؤیت کلیه اطلاعات و مستندات مرتبط با پرونده اجرا برای طرفین پرونده و بازداشت و رفع بازداشت برخط و آنی کلیه املاک دارای سند حدنگار (کاداستر) با شماره دفتر املاک الکترونیکی و با رعایت اصل محرمانگی برای محاکم دادگستری و دوائر اجرای ثبت و سایر مراجع دارای مجوز قانونی راه‌اندازی کند.

تبصره- کلیه دستگاههای اجرائی و کلیه مراجع دارنده اطلاعات و داده‌های لازم برای صدور اجرائیه الکترونیکی مکلفند پس از استعلام سامانه موضوع این بند اطلاعات مذکور را به صورت برخط و آنی ارائه کنند.

ب- سامانه جامع املاک و اسناد را به نحوی اصلاح کند که امکان ثبت تمام حقوق راجع به املاک از قبیل مالکیت عین، مالکیت منافع، حق انتفاع، حق ارتفاق، حقوق رهنی، سرقفلی، حق کسب و پیشه و تجارت و همچنین امکان ثبت برخط و آنی اعمال حقوقی (از قبیل تعهدات و قراردادهای)، وقایع حقوقی، آرای قطعی و دستورات قضائی راجع به این اموال و نیز امکان پاسخ برخط و آنی به استعلامات انجام شده در مورد اطلاعات مندرج در این سامانه فراهم شود. دادگستری مکلف است آرا و دستورات قضائی موضوع این بند را به صورت برخط و آنی به منظور ثبت در سامانه مذکور در اختیار سازمان ثبت اسناد و املاک کشور قرار دهد.

تبصره- پس از پایان سال اول برنامه، چنانچه دستگاههای اجرائی موضوع قانون تسهیل تنظیم اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۴، بر اساس پاسخ استعلام حق دریافت مطالباتی را داشته باشند، مکلفند مراتب را بلافاصله پس از استعلام به صورت برخط به

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و دفترخانه استعمال کننده اعلام نمایند، در غیر این صورت سردفتر مکلف است سند را بدون وصول مطالبات تنظیم و ثبت کند و اداره ثبت، سردفتر و متقلا آلیه مسؤولیت و تعهدی در خصوص مطالبات وصول نشده نخواهند داشت. این امر حسب مورد مانع از مراجعه به انتقال دهنده یا ایجاد کننده بدهی نیست.

سازمان مکلف است با همکاری دستگاههای اجرایی ذی ربط امکان پرداخت مطالبات موضوع این بند را از طریق سامانه ثبت الکترونیک اسناد و در دفترخانه فراهم نماید.

پ- به منظور تسهیل در ارائه خدمات ثبتی و تسریع در اجرای قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۱۲، نسبت به صدور پروانه کارگزاری فنی، مهندسی و حقوقی برای اشخاص حقوقی دارای صلاحیت اقدام قانونی نماید.

ت- در اجرای قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی و به منظور پیشگیری از جرائم و ارتقای سلامت معاملات وسایل نقلیه موتوری، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با همکاری نهادها و سازمان های دارای اطلاعات راجع به وسایل نقلیه موتوری از جمله فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، امکان استعمال برخط اطلاعات و سوابق مربوط به اموال مورد معامله و همچنین صلاحیت و اهلیت معاملاتی اشخاص را مشروط به رضایت طرفین معامله با رعایت ملاحظات محرمانگی و حفظ حریم خصوصی، برای سکو (پلتفرم) های بخش خصوصی فراهم نماید. در این راستا فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است امکان ثبت معاملات وسایل نقلیه موتوری پیش از تعویض پلاک را از طریق سکوها ی مذکور فراهم نماید.

آیین نامه اجرایی این بند توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری دستگاههای مذکور تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۱۱۵- به منظور کاهش اطاله دادرسی و ارتقای خدمات پزشکی قانونی اقدامات زیر انجام می گیرد:

الف- سازمان پزشکی قانونی کشور مکلف است با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی تا پایان سال اول برنامه، سامانه الکترونیک ارائه خدمات پزشکی قانونی اعم از معاینات، آزمایشگاهها، تشریح و کمیسیون‌ها را ایجاد نماید و پاسخ کلیه استعلامات دستگاهها و مراجع قضائی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران را به‌صورت برخط و آنی ارسال نماید. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان تأمین اجتماعی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و مراجع قضائی مکلفند اسناد پزشکی، مکاتبات و گزارش‌ها را به‌صورت برخط و آنی در اختیار سازمان پزشکی قانونی کشور قرار دهند.

ب- سازمان پزشکی قانونی کشور مجاز است با رعایت موازین شرعی، اقدامات قانونی لازم جهت واگذاری خدمات پزشکی قانونی مورد نیاز دستگاههای اجرایی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، مراکز تشخیصی و درمانی، بیمه‌ها، مردم و بخشی از وظایف موضوع ماده (۱) قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷ به‌استثنای موارد بند (۱) آن ماده را با اعمال نظارت کامل به گروه پزشکی معتمد که به این منظور از بین کارکنان دولت و یا اشخاص دارای وثاقت و امانت تعیین خواهند شد، انجام دهد.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان پزشکی قانونی کشور و با همکاری وزارتخانه‌های دادگستری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به‌تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

پ- سازمان پزشکی قانونی کشور مجاز است نسبت به استخدام پزشکان امریه خدمت وظیفه عمومی پس از پایان دوره امریه و پزشکان متخصص مشمول خدمت، طرحی، ضریب (کا) و معاضدتی بر مبنای رضایت از عملکرد آنان پس از اخذ مجوزهای قانونی از سازمان اداری و استخدامی کشور در سقف اعتبارات مصوب، به‌صورت رقابتی و با رعایت مقررات خدمتی با اولویت جذب در مناطق محروم و دورافتاده اقدام نماید.

ت- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ظرفیت لازم در آزمون سراسری برای تربیت پزشک جهت خدمت در پزشکی قانونی کشور را با اولویت جذب در مناطق محروم و دور افتاده ایجاد نماید.

ماده ۱۱۶-

الف- در طول سالهای اجرای این قانون زندانیانی که حین حبس موفق به حفظ کل قرآن کریم و نهج البلاغه، اخذ مدرک دانشگاهی کارشناسی ارشد و بالاتر شده یا در فعالیت‌های فرهنگی شرکت فعال داشته باشند، در اولویت پیشنهاد عفو و تخفیف مجازات قرار می‌گیرند.

ب- در اجرای سیاست‌های کلی قضائی و اصول یکصد و پنجاه و هفتم (۱۵۷)، یکصد و پنجاه و هشتم (۱۵۸) و یکصد و شصتم (۱۶۰) قانون اساسی، مسئولیت و وظایف و اختیارات اجرائی (اداری و مالی) قوه قضائیه با استفاده از منابع داخلی و در سقف اعتبارات مصوب (با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی) و رعایت ضوابط این فصل و سایر ضوابط و مقررات بر عهده رئیس قوه قضائیه است.

پ- با رویکرد عدالت در پرداخت‌ها و هماهنگی میان گروههای شغلی در سقف اعتبارات مصوب، دستورالعمل موضوع تبصره ماده (۷) قانون راجع به مقررات اداری و استخدامی سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۳/۲/۱۱ ظرف شش ماه توسط آن سازمان تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ت- در جهت حفاظت بهینه از منابع عمومی و حقوق و اموال دولتی و عمومی، فوق‌العاده سمت (پست) تخصصی حقوقی و یا حمایت قضائی و مشوقها که میزان و امتیاز آن متناسب با صیانت و حفظ و بهینه‌سازی و بهره‌وری و تأمین منابع و حقوق و اموال مذکور می‌باشد، تعیین می‌شود و دستورالعمل آن توسط معاونت حقوقی ریاست جمهوری با همکاری وزارت دادگستری، سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۱۷- به منظور ساماندهی امور حقوقی دستگاههای اجرائی اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

الف- معاونت حقوقی ریاست جمهوری مکلف است با همکاری قوه قضائیه و سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاههای ذی‌ربط ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، تمهیدات لازم را جهت ساماندهی «مراجع اختصاصی اداری» مبتنی بر رعایت اصول دادرسی منصفانه، تأمین حقوق مردم، رسیدگی شفاف، ثبت شکایات و ابلاغ

آرا از طریق ایجاد سامانه جامع برخط، خودکاربر و رایگان با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی، عضویت یک کارشناس حقوقی از کارکنان دستگاههای اجرایی در تمامی مراجع اختصاصی اداری که به اختلافات و تخلفات رسیدگی می‌کنند به استثنای مراجعی که یک قاضی در آن عضویت دارد، انجام دهد.

ب- اختلافات میان دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که ذیل قوه مجریه می‌باشند با رعایت اصل یکصد و سی و چهارم (۱۳۴) قانون اساسی حل و فصل می‌شود. چنانچه دستگاههای اجرایی به هر دلیلی از اجرای تصمیم خودداری کنند، سازمان مطابق تصمیم مذکور مبلغ مورد حکم را از اعتبارات بودجه سنواتی سال آینده دستگاه مربوط، کسر و به اعتبارات دستگاه اجرایی ذی‌نفع اضافه می‌کند. در مورد آن دسته از شرکتهای دولتی یا مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت یا مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی یا بانکها (که فاقد ردیف در بودجه سنواتی بوده و یا فاقد حسابهای متمرکز هستند) اجرای تصمیم مذکور از محل حسابهای متعلق به آنها، بر عهده خزانه‌داری کل کشور یا بانک مرکزی از محل اعتبارات بودجه سال بعد می‌باشد. در هر حال ارجاع اختلاف میان دستگاههای اجرایی به قوه قضائیه منوط به تأیید هیأت وزیران است. معاونت حقوقی ریاست جمهوری اجرای تصمیمات متخذه را پیگیری می‌کند. دعاوی کیفری از شمول مقررات این بند خارج است.

پ- در مواردی که آرای مراجع قضائی در خصوص حقوق و اموال متعلق به دولت مشمول حکم مقرر در ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ باشد، معاون حقوقی رئیس جمهور می‌تواند مراتب را به مراجع ذی‌ربط منعکس نماید.

ساختار راهبری برنامه

ماده ۱۱۸-

الف- به منظور تأمین حسن اجرای قانون و در راستای هماهنگ نمودن فعالیت دستگاههای اجرایی، «شورای عالی راهبری برنامه» با مسؤولیت معاون اول رئیس جمهور و مرکب از رئیس سازمان (دبیر شورا)، وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیران که رئیس کمیسیون‌های دائمی هیأت دولت هستند و رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

مجلس (به عنوان ناظر) تشکیل می گردد. وظیفه دبیرخانه شورای عالی راهبری برنامه بر عهده سازمان می باشد.

جلسات شورای عالی راهبری برنامه حداقل ماهی یکبار و با حضور دوسوم اعضا تشکیل می شود و تصمیمات آن با رأی اکثریت مطلق عده حاضر پس از تأیید رئیس جمهور معتبر است. این شورا مکلف است ضمن بررسی مستمر عملکرد دستگاهها در عمل به تکالیف برنامه ای و اتخاذ سیاست های متناسب با قوت و ضعف این اقدامات در چهارچوب قوانین حداکثر دو ماه پس از اجرای قانون برای هر یک از دستگاههای اصلی و سیاستگذار دارای تکلیف در برنامه که از بودجه عمومی استفاده می کنند، یک ناظر مالی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی از میان کارمندان یا اشخاص دارای وثاقت و امانت و یک ناظر اجرایی به پیشنهاد رئیس سازمان از میان کارمندان یا اشخاص دارای وثاقت و امانت (پس از تأیید در جلسه شورای عالی راهبری برنامه)، به دستگاه ذی ربط معرفی نماید. دستگاههای یادشده در حدود اختیارات قانونی خود مکلف به ارائه اطلاعات و همکاری کامل در چهارچوب وظایف محوله به هر یک از ناظرین بوده و بالاترین مقام هر دستگاه، مسؤول نظارت بر حسن اجرای این امر می باشد. هر یک از ناظرین مالی و اجرایی مکلف است در حوزه مأموریت خود هر شش ماه یکبار، گزارشی از عملکرد دستگاه اجرایی در تحقق تکالیف برنامه و موانع پیش رو در عدم تحقق این تکالیف را به دبیرخانه شورای عالی راهبری برنامه ارائه نماید.

تبصره ۱- دستگاه محل استقرار هر یک از ناظران پس از اخذ تأییدیه شورای عالی راهبری برنامه مشخص می گردد و دوره مأموریت آنها یکساله و غیرقابل تمدید و منطبق بر سالهای اجرای برنامه می باشد.

تبصره ۲- مسؤولیت صحت گزارش های شش ماهه به عهده شخص ناظر است و هرگونه گزارش خلاف واقع، حسب مورد، تخلف یا جرم تلقی می گردد و قابل رسیدگی در مراجع ذی صلاح است. شورای عالی راهبری برنامه مکلف است در شهریورماه هر سال گزارش عملکرد اجرای این قانون را مشتمل بر عملکرد سال گذشته و برنامه سال آینده و سند پشتیبان بودجه و تامین مالی این قانون به تفکیک دستگاههای اجرایی و فصول برنامه

به صورت کمی و مقایسه‌ای و پیشرفت سنج‌های عملکردی جداول این قانون به مجلس تقدیم کند. گزارش مذکور پس از اعلام وصول بلافاصله مطابق با ترتیبات مندرج در ماده (۱۴۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی متناسب با فصول گزارش برای بررسی به کمیسیون یا کمیسیون‌های ذی‌ربط و معاونت نظارت مجلس ارجاع می‌شود. کمیسیون‌های اصلی مکلفند پس از دریافت گزارش نسبت به بررسی آن اقدام و ظرف بیست‌روز گزارش خود را به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات ارائه نمایند. کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و معاونت نظارت مجلس مکلفند قبل از بررسی لایحه بودجه سال آینده در صحن علنی در مورد عملکرد دولت به تفکیک دستگاه‌های مسؤول، گزارش ارائه نمایند.

ب- دولت مکلف است با بسیج و بکارگیری همه امکانات و منابع دولتی، غیردولتی، بخش خصوصی و تعاونی و نیز تسهیلات و سایر ظرفیت‌های داخلی و خارجی و منابع عمومی، نسبت به اجرای کامل و دقیق احکام برنامه اقدام نماید. دولت مکلف است حداکثر ظرف شش‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، برنامه تأمین مالی پنج‌ساله آن را به تفکیک سالهای برنامه، پس از تصویب در شورای عالی راهبری برنامه موضوع بند «الف» این ماده به مجلس تقدیم نماید.

جدول تأمین منابع موضوع این بند تحت عنوان «منابع اجرای احکام برنامه» هر سال در بودجه سنواتی درج می‌شود و میزان تحقق آن در گزارش سالانه موضوع تبصره (۲) بند «الف» این ماده گزارش می‌گردد.

ماده ۱۱۹- دولت مکلف است حداکثر ظرف یکسال پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به موارد زیر با تأکید بر ایجاد نهاد پیشران مطابق نظر هیأت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام و تعیین تکلیف نسبت به ارتقای نحوه اداره و مدیریت مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، اقدام لازم را در چهارچوب قوانین به عمل آورد:

۱- تدوین جدول کمی و روشهای تجهیز منابع مالی برای تحقق رشد اقتصادی هشت درصد (۸٪)

۲- برنامه رفع ناترازی های اقتصادی کلان

- ۳- تعیین سهم بخش خصوصی و تعاونی در رشد اقتصادی
- ۴- الزامات رشد بیش از بیست و پنج درصدی صادرات غیرنفتی
- ۵- برنامه رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و تراز تجاری
- ۶- برنامه تقویت سهم و الزامات پیشسازی اقتصاد دانش بنیان و افزایش سهم صادرات محصولات و خدمات با فناوری بالا
- ۷- برنامه ارتقای شاخص های عدالت اجتماعی
- ۸- برنامه سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف، متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به ویژه در مرحله توزیع
- ۹- برنامه برای رفع تبعیض ناروا در بهره مندی از منابع عمومی
- ۱۰- برنامه تحقق عدالت مالیاتی
- ۱۱- برنامه نظام تأمین مالی خرد
- ۱۲- برنامه تقویت فرصت برابر و عادلانه در استخدام و پستها از جمله مدیریتی، اقتصادی و مالی
- ۱۳- برنامه کاهش ناترازی تجاری غیر نفتی
- ۱۴- برنامه کاهش ناترازی حساب سرمایه
- ۱۵- برنامه تقویت حکمرانی و مدیریت ریال
- ۱۶- برنامه کاهش سوداگری در بازار ارز و مدیریت انتظارات
- ۱۷- برنامه تعیین تکلیف بدهی های دولت به سازمان تأمین اجتماعی، شهرداری ها، قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء و موارد مشابه
- ۱۸- برنامه شفاف سازی درآمدها و هزینه های شرکت ملی نفت
- ۱۹- برنامه جامع رسوخ فناوری های چهارگانه «اطلاعات و ارتباطات»، «زیست فناوری»، «ریزفناوری» و «انرژی های نو تجدیدپذیر»
- ۲۰- تکمیل کلیه جداول برنامه شامل وضع موجود، وضع هر سال (به تفکیک) و وضع پایان پنج سال

- ۲۱- تدوین برنامه تحقق سیاستهای کلی توسعه دریامحور و افزایش سهم کشور در حمل و نقل دریایی گذر (ترانزیت) و تقویت شبکه حمل و نقل ترکیبی
- ۲۲- تدوین سند جامع پیشرفت و تحول آموزشهای غیررسمی و مهارتی فنی و حرفه ای برمبنای آمایش سرزمین، تقاضای بازار کار، تغییرات فناوری های نوین و مشاغل آینده
- ۲۳- انجام موارد زیر مبتنی بر تأمین منابع با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای تحول و ارتقای علوم انسانی و همکاری دستگاههای ذیربط به ویژه وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش و پرورش به منظور تحول و ارتقای شاخصهای علمی، آموزشی، پژوهشی، فناوری و نوآوری در حوزه علوم انسانی، اجتماعی و هنر
- ۲۳-۱- تدوین و بازنگری برنامه های درسی
- ۲۳-۲- تولید محتوای آموزشی
- ۲۳-۳- ارتقای سهم پایان نامه ها و رساله های تقاضا محور
- ۲۳-۴- تولید نظریات بومی
- ۲۳-۵- پیوست نگاری شغلی
- ۲۳-۶- برنامه تأمین بورسیه داخل برای استعدادهای درخشان
- ۲۳-۷- برنامه تأمین نیروی انسانی توانمند برای تأمین نیازهای کارشناسی، اداری و مدیریتی
- ۲۴- تدوین برنامه ارتقای سطح علمی ضابطان قضائی
- ۲۵- تعیین طرحهای پیشران زیر:
- ۲۵-۱- حمل و نقل هوایی
- ۲۵-۲- طراحی، ساخت و تولید هواپیماهای مسافربری و ترابری
- ۲۵-۳- دالان های راهبری گذر (ترانزیت) و حمل و نقل دریایی شمال - جنوب و راه آهنی (ریلی) و جاده های شمال - جنوب و شرق - غرب
- ۲۵-۴- طرحهای هم افزایی بخشهای صنعت و معدن و مسکن
- ۲۶- تهیه برنامه ثبات در سطح عمومی قیمتها و نرخ ارز و تک رقمی کردن تورم تبصره- سازمان مکلف است گزارش اقدامات صورت گرفته موضوع این ماده را به صورت ماهانه به مجلس ارسال نماید.

ماده ۱۲۰-

الف- شمول احکام این قانون بر دستگاههای تحت نظر مقام معظم رهبری (مدظله العالی) بر اساس اذن معظم له می باشد.

ب- آیین نامه های مورد نیاز این قانون در مواردی که مدت خاصی برای تصویب آن پیش بینی نشده است، حداکثر ظرف شش ماه از لازم الاجرا شدن این قانون تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد. همچنین دولت یا دستگاههای اجرایی در مواردی که موظف به تهیه و ابلاغ برنامه، دستورالعمل، بسته اجرایی، شیوه نامه و سایر موارد و یا ایجاد سامانه های رقومی شده اند ولی مدت خاصی برای آن پیش بینی نشده است، مکلفند تا پایان سال ۱۴۰۳ نسبت به تهیه و تصویب آن، اقدام نمایند.

پ- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن در طول اجرای برنامه، تنفیذ می شود و دولت مکلف است ظرف شش ماه جهت تعیین تکلیف آن قانون، اقدام لازم را به عمل آورد.

ت- از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا زمان لازم الاجرا شدن این قانون، قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی، معتبر است.

قانون فوق مشتمل بر یکصد و بیست ماده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۳/۳/۱ مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۴۰۳/۴/۲ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با تأیید بند «الف» ماده (۱۱) و اصلاح بند «پ» و تبصره (۲) بند «ج» ماده (۸)، بند «ت» ماده (۱۰) و تبصره (۱) بند «ت» ماده (۱۰۲) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

محمدباقر قالیباف

نمونه سوالات استخدامی

ولایت فقیه، امام خمینی (ره)

سوال 1

توطئه ای که دولت استعماری انگلیس در آغاز مشروطه کرد به چه منظوری بود؟

- (1) نفوذ روسیه تزاری را در ایران از بین ببرد
- (2) با آوردن قوانین غربی، احکام اسلام را از میدان عمل و اجرا خارج کند
- (3) اسلام را ناقص جلوه دهند
- (4) گزینه 1 و 2

پاسخ گزینه 4

سوال 2

سلسله بنی عباس (فرزندان عباس بن عبد المطلب عموی پیامبر اسلام (ص))، در سال هجری قمری با خلافت عبدالله سفاح آغاز شد و در سال هجری قمری با کشته شدن معتصم به پایان رسید.

- (1) 567 – 149
- (2) 656 – 149
- (3) 656 – 132
- (4) 567 – 132

پاسخ: گزینه 3

سوال 3

هر نظام سیاسی غیر اسلامی، نظامی است چون حکومتش است.

- (1) متجاوز – طاغوت
- (2) شرک آمیز – متجاوز
- (3) فاسد – کافر
- (4) شرک آمیز – طاغوت

پاسخ: گزینه 4

سوال 4

استعمارگران به دست عمال سیاسی خود، که بر مردم مسلط شده اند، نظامات ظالمانه ای را تحمیل کرده اند، و بر اثر آن مردم به دسته تقسیم شده اند.

- (1) اقتصادی – ظالم و مظلوم
- (2) سیاسی – ظالم و مظلوم
- (3) سیاسی – فقیر و غنی
- (4) اقتصادی – فرودست و ارباب

پاسخ: گزینه 1

سوال 5

اسلامی دینی جامع می باشد و قادر است تا تمامی مشکلات را حل نماید، مشروط بر اینکه

- (1) خلیفه به درستی احکام را اجرا نماید
- (2) تبلیغات ضد اسلام حذف شوند
- (3) حقایق اسلام تحریف نشوند
- (4) اندیشمندان و علمای اسلام به تلاش برخیزند

پاسخ: گزینه 4

سوال 6

ضرورت تشکیل حکومت اسلامی در چیست؟

- 1) حمل پیامبر در تشکیل حکومت
- 2) ضرورت استمرار اجرای احکام الهی
- 3) ماهیت و کیفیت قوانین اسلام که بدون حکومت قابل اجرا نیست
- 4) همه موارد

پاسخ: گزینه 4

سوال 7

وظیفه قوه مقننه و مجالس قانون گذاری در حکومت اسلامی چیست؟

- 1) قانون گذاری و رسیدگی به تخلفات
- 2) اجرای قوانین
- 3) برنامه ریزی برای وزارتخانه ها و تشکیلات حکومت اسلامی در محدوده احکام اسلامی
- 4) گزینه 1 و 2

پاسخ: گزینه 3

سوال 8

مبارزه در راه تشکیل حکومت اسلامی لازمه اعتقاد به است.

- 1) توحید
- 2) نبوت
- 3) ولایت
- 4) امامت

پاسخ: گزینه 3

سوال 9

امام خمینی در کشورهای اسلامی را در آینده، به صورت ترسیم می کند.

- 1) کتاب ولایت فقیه خود - یک دولت اسلامی با جمهوری های آزاد و مستقل
- 2) وصیت نامه سیاسی، الهی خود - یک دولت اسلامی با جمهوری های آزاد و مستقل
- 3) کتاب ولایت فقیه خود - نظام های اسلامی آزاد و متکی به فقیه سیاسی و اجتماعی
- 4) وصیت نامه سیاسی، الهی خود - نظام های اسلامی آزاد و متکی به فقیه سیاسی و اجتماعی

پاسخ: گزینه 2

سوال 10

بسیاری از احکام عبادی اسلام منشاء است.

- 1) خدمات فرهنگی و اقتصادی
- 2) خدمات سیاسی و فرهنگی
- 3) خدمات اجتماعی و فرهنگی
- 4) خدمات اجتماعی و سیاسی

پاسخ: گزینه 4

سوال 11

به گفته امام، دلایل تبلیغات ضد اسلامی و دسایس فکری توسط یهود و طوایف شیطان تر از سهود علیه نهضت اسلامی چه بود؟

- 1) میخواستند مردم را از اسلام دور کنند تا نصرانیت نضجی بگیرد
- 2) زیرا احساس می کردند آنچه سدی در مقابل منافع مادی آنهاست و منافع مادی و قدرت سیاسی آنها را به خطر می اندازد اسلام و احکام اسلام است
- 3) به این طریق دین یهودی را گسترش دهند
- 4) همه موارد

پاسخ: گزینه 2

سوال 12

اسلام چگونه دینی است؟

- 1) دین افراد مجاهدی که به دنبال حق و عدالتند
- 2) دین کسانی که آزادی و استقلال میخواهند
- 3) دین همه مردم اعم از مجاهد و غیرمجاهد است
- 4) مورد 1 و 2

پاسخ: گزینه 4

سوال 13

حقوق اسلام که در کتب اهل فقه آمده یک حقوق است.

- 1) کترقی و متکامل و جامع
- 2) محدود به مقررات صلح و جنگ
- 3) بدون نظامات و قوانین
- 4) شامل احکام حیض و نفاس است

پاسخ: گزینه 1

سوال 14

طرح نخستین قانون اساسی مشروطه در چند اصل به تصویب رسید و متمم آن شامل چند اصل بود؟

- 1) 30 – 100
- 2) 50 – 100
- 3) 107 – 31
- 4) 107 – 51

پاسخ: گزینه 4

سوال 15

توطئه استعماری انگلیسی در آغاز مشروطه به چه منظوری بود؟

- 1) از بین بردن نفوذ روسیه تزاری در ایران و همچنین احکام اسلام را از میدان عمل و اجرا خارج کند
- 2) افزایش نفوذ روسیه تزاری در ایران و کمرنگ کردن احکام اسلام
- 3) زیرا با آوردن قوانین غربی مانع از پیشرفت کشور ایران میشدند
- 4) همه موارد

پاسخ: گزینه 1

سوال 16

در رابطه با این فرموده امام که "قوانین فعلی دادگستری، برای مردم نتیجه ای ندارد". کدام گزینه صحیح نیست؟

- 1) کمتر کسی به حقوق حقه خود می رسد
- 2) وقت و کیفیت زندگی و کارهای طرفین در آن ملاحظه نشده است
- 3) استفاده های غیرمشروع از آنها می شود
- 4) سریعتر ولی به ناحق رسیدگی می شود

پاسخ: گزینه 4

سوال 17

در قوانین جزایی اسلام برای مجازات فرد زناکار کدام گزینه جز شرایط وجوب رجم است؟

- 1) محصن یا محصنه
- 2) ثبوت احسان
- 3) حضوری تعدادی از مومنان
- 4) هیچکدام

پاسخ: گزینه 2

سوال 18

در قانون اسلام دلیل حضور تعدادی از مومنان به هنگام اجرای حدود چیست؟

- (1) از عقوبت آنان عبرت گیرند
- (2) از جمله آداب کیفر خاطی برشمرده شده است
- (3) فتوای آن به آیه 2 از سوره نور باز می گردد
- (4) همه گزینه ها

پاسخ: گزینه 4

سوال 19

عدالت به چه معناست؟

- (1) یک صفت راسخ نفسانی است
- (2) عدالت یعنی شخص را بر ملازمت تقوا یعنی ترک محرمات و انجام واجبات وا دارد
- (3) عدالت یعنی پیروی از عادات نیکو و دوری از زشتی های رفتاری
- (4) 1 و 2

پاسخ: گزینه 4

سوال 20

از دیدگاه امام خمینی، ثروت و قدرت مادی و تسخیر فضا با کدام موارد تکمیل و متعادل میشود؟

- (1) راه حل های اعتقادی و اخلاقی
- (2) لیمان و اعتقاد و اخلاق اسلامی
- (3) پیشرفت صنعتی
- (4) قوانین و نظامات اجتماعی

پاسخ: گزینه 2

سوال 21

در یک تشریع یا در یک حکومت اگر نباشد، نقض وارد است.

- (1) قوه مقننه
- (2) ولی امر
- (3) قوه مجریه
- (4) ولایت فقیه

پاسخ: گزینه 3

سوال 22

اگر پیامبر اکرم تعیین نکند، رسالت خود را به پایان نرسانده است.

- (1) حکومت
- (2) خلیفه
- (3) قانون
- (4) احکام

پاسخ: گزینه 2

سوال 23

دلیل اینکه رسول اکرم خلیفه تعیین کرد چه بود؟

- (1) مسلمانان ولی داشته باشند
- (2) برای بیان عقاید
- (3) برای بیان احکام
- (4) اجرای احکام و تنفیذ قوانین

پاسخ: گزینه 4

سوال 24

خمس با احراز شرایط حفت گانه همه موارد زیر تعلق ميگيرد به جز؟

(1) مال حلال مخلوط به حرام

(2) شتر

(3) غنايم جنگي

(4) معادن

پاسخ: گزینه 2

سوال 25

زكات شامل کدام مورد نميشود؟

(1) شتر

(2) زمين

(3) گوسفند

(4) نقره

پاسخ: گزینه 2

سوال 26

به گفته امام سادات از کدام صندوق امرار معاش مي کنند؟

(1) صندوق زكات

(2) صندوق صدقات

(3) صندوق تبعات

(4) صندوق خمس

پاسخ: گزینه 4

سوال 27

استعمارگران بخاطر تحمیل نظامات اقتصادی ظالمانه مردم را به چند دسته تقسیم کردند؟

- (1) دو دسته ظالم و مظلوم
- (2) دو دسته فقیر و ثروتمند
- (3) دو دسته دیندار و بی دین
- (4) هیچکدام

پاسخ: گزینه 1

سوال 28

مفهوم مشروطه در حکومت اسلامی چیست؟

- (1) تصویب قوانین با تایید ولی امر صورت گیرد
- (2) تصویب قوانین تابع آرای اشخاص و اکثریت باشد
- (3) حکومت کنندگان در اجرا و اداره مقید به یک مجموعه شرط هستند
- (4) 2 و 3

پاسخ: گزینه 3

سوال 29

پس از شرایط عامه، مثل عقل و تدبیر دو شرط اساسی زمامدار، کدام ها هستند؟

- (1) علم به چگونگی ملایک - تدبیر
- (2) تدبیر - علم به قانون
- (3) علم به قانون و عدالت
- (4) عدل و عدالت

پاسخ: گزینه 3

سوال 30

واجب کفایی چیست؟

- (1) انجام آن برای یکایک مکلفین الزامی است
- (2) انجام دادن یکی، موجب سقوط تکلیف از عهده دیگری نمی شود
- (3) بجا آورد نماز و روزه واجب کفایی است
- (4) اگر شخص یا عده ای آن را انجام دهند از عهده دیگران ساقط می شود

پاسخ: گزینه 4

سوال 31

امام درباره حفظ اسلام چه می فرمایند؟

- (1) حفظ اسلام از واجبات مهم است حتی از نماز و روزه واجب تر است
- (2) نماز و روزه واجب تر از حفظ اسلام است
- (3) حفظ اسلام ایجاب می کند خون ها در انجام آن ریخته نشود
- (4) 1 و 2

پاسخ: گزینه 1

سوال 32

در حکومت شخصی مانند حضرت امیر علیه السلام در حکومت اسلامی خوف برای چه کسانی است؟

- (1) عموم مردم
- (2) کسانی که خائن هستند و ظالمند
- (3) ستمگران و منافقین
- (4) دشمنان اسلام

پاسخ: گزینه 2

سوال 33

اکل سحت به چه معناست؟

- 1) دروغ پردازی
- 2) حرام خواری
- 3) ستمکاری
- 4) فساد

پاسخ: گزینه 2

سوال 34

در مورد موضوع زیر نوع حکم را مشخص کنید.

"در خوردن گوشت مردار که حرام است اگر شخصی به خوردن آن مضطر گردید به میزان سد جوع، خوردن آن جایز می گردد"

- 1) حکم اولی
- 2) حکم ثانوی
- 3) حکم قطعی
- 4) 1 و 2

پاسخ: گزینه 2

1- اگر پیامبر اسلام تعیین نکند رسالت خویش را به پایان نرسانیده است.

الف. قانون

ب. خلیفه

ج. حکومت

د. عقاید

جواب گزینه ب

2- به گفته امام (ره) سادات از امرار معاش می کنند.

الف. صندوق خمس

ب. صندوق زکات

ج. صندوق صدقات

د. الف و ج

جواب گزینه الف

3- اهل ذمه به چه کسانی گفته می شود؟

الف. تمامی مسلمانان و مومنین

ب. کسانی که زکان نمی پردازند

ج. به کسانی که خمس پرداخت نمی کنند

د. کسانی که از اهل کتاب که با شرط پرداخت جزیه و خراج در سرزمین اسلام و تحت حمایت حکومت اسلام

جواب گزینه د

4- دو شرط اساسی زماندار کدامند؟

الف. داشتن عدل و تقوا

ب. مدیر بودن و عادل بودن

ج. تنقیقه و تزکیه

د. علم به قانون و عدالت

جواب گزینه د

5- گزینه نادرست کدام است؟

الف. کتاب ولایت فقیه مجموعه 13 سخنرانی حضرت امام خمینی است

ب. کتاب ولایت فقیه در رژیم شاه در صدر لیست کتب ممنوعه قرار نداشته

ج. بخش مهمی از کتاب ولایت فقیه به بیان فرق حکومت اسلامی با سایر حکومت ها اختصاص یافته

د. الف و ج

جواب گزینه ب

6- رسول اکرم در مکاتیب مبارکش که به امپراتور روم شرقی و شاهنشاه ایران نوشته آنها را به چیزی دعوت کرده است؟

الف. از طرز حکومت شاهنشاهی و امپراتوری دست بردارند

ب. از اینکه بندگان خدا را ادار به پرستش و اطاعت مطلقه خود کنند دست بردارند

ج. بگذارند مردم خدای یگانه را پرستش کنند

د. همه موارد

جواب گزینه د

7- هدف دولت استعماری انگشتان در آغاز مشروط چه بود؟

الف. قطع نفوذ روسیه تزاری

ب. ارواج فساد

ج. جایگزینی قوانین غربی بجای قوانین اسلام

د. الف و ج

جواب گزینه د

8- به نقل از امام ره یکی از واضح ترین مصادیق فحشا چیست؟

الف. رواج فساد

ب. شرب خمر

ج. نافرمانی

د. بی عدالتی

جواب گزینه ب

9- دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی از نظر امام خمینی چیست؟

الف. عمل پیامبر در تشکیل حکومت

ب. ضرورت استمرار اجرای احکام الهی که فقط در زمان پیامبر ضرورت ندارد و برای همیشه است

ج. ماهیت و کیفیت قوانین اسلامی که بدون حکومت قابل آرا نیست

د. همه موارد

جواب گزینه د

10- از نظر ماهی حقوقی اسلام چه نوع حقوقی می باشد؟

الف. متکامل

ب. مترقی

ج. جامع

د. همه موارد

جواب گزینه د

11- امام (ره) ثروت و قدرت مادی و تسخیر فضا را در کدام عامل می دارند؟

الف. راه حل های اعتقادی و اخلاقی

ب. راه حل های فقه

ج. قوانین اجتماعی

د. همه موارد

جواب گزینه الف

12- از دیدگاه امام خمینی راه استعمار گران بوسیله تبلیغات خود به نظر ما آوردند که اسلام حکومتی ندارد علت این تبلیغات در چه بود؟

الف. ثابت کنند اسلام مجری ندارد

ب. برای باز داشتن مسلمین از سیاست و اساس حکومت

ج. ثابت کنند اسلام قانون گذار نیست

د. ثابت کنند اسلام فقط قانون گذار است

جواب گزینه ب

13- تبلیغات ضد اسلامی و دسایس فکری را نخست شروع کردند.

الف. یهود

ب. قوم مسیحیت

ج. پرتغالی ها

د. اسکاتلندی

جواب گزینه الف

14- استعمار گران برای رسیدن به مطالعه استعماری خود چه زمینه های فراهم ساختند؟

الف. مردم را از اسلام دور کنند

ب. نصرانیت نضحبی بگیرد

ج. بر ضد اسلام تبلیغ و دسیسه کردند

د. همه موارد

جواب گزینه ج

15- دین اسلام دین چه کسانی است؟

الف. اسلام دین افراد مجاهدی است که به دنبال حق و عدالتند

ب. اسلام مکتب مبارزان مردم ضد استعمار نیست

ج. اسلام دین کسانی است که آزادی و استقلال می خواهند

د. الف و ج

جواب گزینه د

16- تصور نادرستی که از اسلام در اذهان به وجود آمده و شکل ناقصی که در حوزه های علمیه

عرضه میشود به چه منظور است؟

الف. برای این منظور است که خاصیت انقلابی و حیاتی اسلام را از آن بگیرند

ب. نگذارند مسلمانان در کوشش و جنبش و نهضت باشند

ج. حکومتی به وجود بیاورند که سعادشان را تأمین کند

د. همه موارد

جواب گزینه د

17- کدام گزینه صحیح می باشد؟

الف. اسلام فقط احکام حیض و نفاس است

ب. اسلام دین جامعی نیست

ج. اسلام نظامات و قانون ندارد

د. اسلام دین افراد مجاهدی است که دنبال حق عدالتند

جواب گزینه د

18- قرآن و کتابهای حدیث که منابع احکام و دستور اسلام است با رساله های علمیه که توسط

مجتهدین عصر و مراجع نوشته میشود چه تفاوتی دارد؟

الف. از لحاظ جامعیت

ب. از لحاظ نوع احکام و نوشتار

ج. اثری که در زندگانی اجتماعی میتواند داشته باشد

د. الف و ج

جواب گزینه ب

19- نسبت اجتماعیات قرآن با آیات عبادی آن از نسبت صد به یک؟

الف. بیشتر است

ب. کمتر است

ج. برابر است

د. همخوانی ندارد

جواب گزینه الف

20- کدام گزینه صحیح نمی باشد؟

الف. حد در شرع اسلام بر آن دسته از مجازتهای بدنی اطلاق می شود که برای معاصی خاصی مقرر میگردند

ب. قصاص در فقه اسلام عبارت است از آن که به حکم قانون عین جنایت خواه قتل باشد یا قطع عضو و یا ضریب عضو و یا ضرب و جرح در مورد جانی اعمال شود

ج. خمس یعنی مالیات بر اراضی وسیعی را که مال الله و در تصرف دولت اسلامی جمع آوری کند

د. الف و ج

جواب گزینه ج

21- احکام مالی اسلام بر لزوم دلالت دارد و اجرای آن جز از طریق میسر نیست.

الف. تشکیل حکومت – استقرار تشکیلات اسلامی

ب. تشکیل حکومت – ولایت فقیه

ج. اقتصاد - احکام دفاعی ملی

د. معرفی نظریات و نظامات - استقرار تشکیلات اسلامی

جواب گزینه الف

22- احکامی که بر لزوم تشکیل حکومت دلالت دارد کدامند؟

الف. احکامی که راجع به حفظ نظام اسلامی است

ب. احکام مربوط به نظریات و نظامات

ج. احکامی که دفاع از تمامیت اراضی و استقلال امت اسلام است

د. الف و ج

جواب گزینه د

23- گزینه صحیح کدام است؟

الف. دیانت باید از سیاست جدا باشد

ب. علمای اسلام در امور اجتماعی و سیاسی دخالت نکنند

ج. مبارزه در راه تشکیل حکومت اسلامی لازمه اعتقاد به ولایت است

د. الف و ب

جواب گزینه ج

24- کدام گزینه نادرست است؟

- الف. برای اینکه قانون مایه اصلاح و سعادت بشر شود به قواه اجراییه و مجری احتیاج دارد
- ب. رسول اکرم در راس تشکیلات اجرایی و اداره جامعه مسلمانان قرار داشت
- ج. اصولاً قانون و نظامات اجتماعی مجری لازم ندارد
- د. همه موارد

جواب گزینه ج

25- رسول اکرم برای تشکیل دولت اسلامی چه اقداماتی انجام داد؟

- الف. ابلاغ وحی
- ب. بیان و تفسیر عقاید و احکام نظامات اسلام
- ج. اجرای احکام و برقراری نظامات اسلام
- د. همه موارد

جواب گزینه د

26- علت اینکه رسول اکرم خلیفه تعیین کرد چه بود؟

- الف. برای بیان و عقاید و احکام
- ب. اجرای احکام و تنفیذ قوانین
- ج. تاریخ گواهی می داد که تعیین خلیفه کند
- د. الف و ج

جواب گزینه ب

27- یعنی مالیات بر اراضی وسیعی را ک مال الله در تصرف دولت اسلامی است جمع

آوری کند.

الف. زکات

ب. خراج

ج. خمس

د. حد

جواب گزینه ب

28- نخستین طرح قانون اساسی مشروط در اصل به تصویب رسد و شامل متمم بود؟

الف. 51 - 107

ب. 50 - 110

ج. 41 - 107

د. 51 - 110

جواب گزینه الف

29- چرا در اسلام برای ریا خواری و بانکداری توام باربا خواری قانون و مقررات تعیین نشده است؟

الف. چون اساساً اینها را حرام کرده است

ب. چون قانون گذار به تنهایی فایده ندارد و به تنهایی سعادت بشر را تامین نمی کند

ج. زیرا اسلام در دین باره ناقص است

د. الف و ج

جواب گزینه الف

30- کدام گزینه در دیدگاه اما (ره) بر قوانین دادگستری صحیح نمی باشد؟

الف. به سرعت ولی به ناحق رسیدگی و تمام می شود

ب. کمتر است به حقوق حقه خود می رسد

ج. جز رحمت و بازماندن از کار و زندگی نتیجه ندارد

د. کیفیت زندگی و کارهای طرفین دعوی ملاحظه نشود

جواب گزینه د

31- در قوانین جزائی اسلام مجازات فرد زناکار.....جز شرایط وجوب رجم می باشد.

الف. تبوت احصان

ب. آداب کیفر خاطی

ج. محصن

د. محصنه

جواب گزینه الف

32- کدام گزینه صحیح است؟

الف. عدالت ی صفت را سخ نفسانی است

ب. مروت از شرط تحقق عدالت بشمار نمی رود

ج. عدالت شخصی را بر ملازمت تقوا یعنی ترک محرمات و انجام واجبات وای دارد

د. الف و ج

جواب گزینه د

33- در قانون اسلام ضرورت تعدادی از مؤمنان به هنگام اجرای حدود از برشمرده شده است.

الف. ثبوت احسان

ب. آداب کیفر خاطی

ج. عبرت

د. محصن یا محصنه

جواب گزینه ب

34- کدام گزینه صحیح است؟

الف. قوه مجریه است که قوانین و احکام دادگاهها را اجرا میکند

ب. قوه مجریه ثمره قوانین و احکام عادلانه دادگاهها را عاید مردم میسازد

ج. ولی امر متصدی قوه مجریه هم هست

د. همه موارد

جواب گزینه د

35- درسنت و رویه پیغمبر اکرم کدام یک از دلیل بر لزوم تشکیل حکومت نمی باشد؟

الف. زیرا اولاً خود تشکیل حکومت داد و تاریخ گواهی می دهد که تشکیل حکومت دهد

ب. به اجرای قوانین پرداخته و به اداره جامعه برخاسته است

ج. برای پس از خودا به فرمان خدا تعیین حاکم نکرده است

د. الف و ج

جواب گزینه ج

36- پس از رحلت رسول اکرم مسلمانان بر سر موضوع حکومت چه نظری داشتند؟

الف. در ضرورت تشکیل حکومت همه اتفاق نظر داشتند

ب. در این معنا که حکومت لازم ایت تردید داشتند

ج. اختلاف فقط در کسی بود که عهده دار این امر شود

د. الف و ج

جواب گزینه د

37- کدام گزینه های زیر صحیح نمی باشد؟

الف. جزیه مالی است که اهل کتاب به حکومت اسلام میدهند و در ازای آن جان و مال عرض

ایشان از سوی حکومت اسلام حمایت نمی شود

ب. خراج مقدار مالیاتی است که حکومت اسلامی بر زمینهای که به دست مسلمانان فتح شده و موسوم به اراضی خراجیه است می بندد

ج. خمس یکی از حقوق واجب در اسلام که با احراز شرایط به اموال هفتگانه تعلیق میگردد

د. الف و ج

جواب گزینه الف

38- خمس با احراز شرایط هفت گانه به کدام یک تعلیق نمیگردد؟

الف. معادن

ب. مال حلال مخلوط به حرام

ج. غنایم جنگی

د. شتر

جواب گزینه د

39- کدام یک شامل زکات نمی باشد؟

الف. شتر گاو گوسفند

ب. طلا و نقره

ج. زمین و معادن

د. گندم و جو

جواب گزینه ج

40- سادات از صندوق امرار معاش میکنند.

الف. صندوق صدقات

ب. صندوق و زکات

ج. صندوق تبرعات

د. صندوق خمس

جواب گزینه د

41- استعمارگران بعثت تحمیل نظامات اقتصادی ظالمان مردم را به چند دسته تقسیم کردند

الف. دو دسته بی دین و با دین

ب. دو دسته ظالم و مظلوم

ج. دو دسته فقیر و غنی

د. دو دسته مسلمانان و غیر مسلمانان

جواب گزینه ب

42- از نظر امام خمینی ره حل مشکلات اجتماعی و بدبختی های جوامع غربی در چه می باشد؟

الف. تمسک به راه حل های اعتقادی و اخلاقی

ب. ترک یهودیت

ج. ایمان به ولایت فقیه

د. داشتن عزم راسخ در تصمیم گیری ها

جواب گزینه الف

43- پس از رحلت پیامبر (ص) هیچ یک مسلمانان در این معنا که لازم است تردید نداشتند.

الف. خلیفه

ب. امام

ج. دین

د. حکومت

جواب گزینه د

44- آیه شریف وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ دلالت بر چه دارد؟

الف. دعوت به دین بیگانگان

ب. احکام دفاع ملی

ج. نجات مظلومین از دست ظالمان

د. احکام شرعی اسلام

جواب گزینه ب

45- آیه شریفه «كُونُوا لِلظَّالِمِ خَصْمًا وَّ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا» بر چیزی دارد؟

الف. لزوم نجات محرومین و مظلومین

ب. لزوم پرداخت خمس

ج. لزوم دعوت به دین ظالمین

د. لزوم ظلم پذیر بودن مومنین

جواب گزینه الف

46- مفهوم مشروط در حکومت اسلامی چه می باشد؟

الف. تصویب قوانین تابع آرای اشخاص و اکثریت باشد

ب. تصویب قوانین با تایید ولی امر صورت بگیرد

ج. حکومت کنندگان در اجرا و اداره مفید به یک مجموعه شرط هستند

د. الف و ب

جواب گزینه ج

47- جزیه بر کدام گروه تعیین شده است؟

الف. اهل رذمه

ب. اهل کتاب

ج. اهل دین

د. همه مسلمانان

جواب گزینه الف

48- کدام گزینه نادرست است؟

- الف. هر نظام سیاسی غیر اسلامی شرک آمیز است زیرا حاکمش طاغوت است
- ب. احکامی مالی اسلام دلالتی بر لزوم تشکیل حکومت ندارد
- ج. تشکیل قوه مجریه برای اجرای قوانین و احکام داگاه هاست
- د. برپایی حکومت از فعالیت های اجرایی پیامبر (ص) بود

جواب گزینه ب

49- پس از شرایط عامه مثل عقل و تدبیر دو شرط اساسی زمامدار کدام می باشد؟

- الف. علم به قانون و عدالت
- ب. علم به چگونگی ملانک - تدبیر
- ج. تدبیر - علم به قانون
- د. عدل و عدالت

جواب گزینه الف

50- مواردی مانند دیات حدود و قصاص شامل کدام گروه احکام اسلامی می باشد؟

- الف. احکام دفاع ملی
- ب. احکام شرعی
- ج. احکام دینی

د. احکام حقوقی و جزایی

جواب گزینه د

51- از اهل ذمه و از اراضی کشاورزی گرفته می شود.

الف. جزیه - زکات

ب. جزیه - خراج

ج. خراج - خمس

د. اخراج - جذیه

جواب گزینه ب

52- وقتی صحبت از است؟

الف. امتیاز - وظیفه خطیر

ب. وظیفه - امتیاز

ج. امتیاز - برتری

د. وظیفه آگاهی

جواب گزینه الف

53- کدام گزینه صحیح نیست؟

الف. اختیارات حکومتی حضرت رسول (ص) و امیرالمومنین (ع) و ولی فقیه برابر نمی باشد

- ب. در طرز حکومت اسلامی قانون اسلام بر همه افراد حکومت مشروط دارد
- ج. در حکومت اسلامی بجای مجلس قانونگذاری مجلس برنامه ریزی است
- د. قیّم ملت با قیّم صغار از لحاظ موقعیت و وظیفه هیچ فرقی ندارد

جواب گزینه الف

54- الفقهاء حکام علی السلاطین» به چه معناست؟

- الف. سلاطین اگر تابع اسلام باشند باید به تبعیت از فقها در آیند
- ب. فقها احکام سلاطین هستند
- ج. فقها شامل احکام طاغوت نمی شوند
- د. فقها باید به تبعیت از سلاطین در آیند

جواب گزینه الف

55- این سخن فرماندهی حکومت وسیله ای برای اجرای حق و از میان بردن باطل است از کیست؟

- الف. پیامبر (ص)
- ب. امام حسین (ع)
- ج. امام رضا (ع)
- د. امیرالمومنین (ع)

جواب گزینه ب

56- در اینکه منصب قضاوت متعلق به فقهای عادل است محل اشکال و تقریبا از است.

الف. نبوده - شبهات

ب. بوده - مباهات

ج. بوده - شبهات

د. نبوده - واضحات

جواب گزینه د

57- این سخن از کیست خدایا جانشینان مرا رحمت کن ؟

الف. پیامبر (ص)

ب. امام حسین (ع)

ج. امام خمینی (ره)

د. حضرت امیرالمومنین (ع)

جواب گزینه الف

58- کدام گزینه از دلایل لرزوم تشکیل حکومت نمی باشد؟

الف. برای اینکه وحدت امت اسلام را تامین کنیم

ب. از تصرف و نفوذ استعمار گران و دولت های دست نشانده آنها خارج و آزاد کنیم

ج. تشکیل حکومت برای حفظ نظام و وحدت مسلمین است

د. برای اینکه به درجه اجتهاد برسیم

جواب گزینه د

59- این سخن از کیست امامت برای حفظ نظام و تبدیل افتراق مسلمین به اتحاد است؟

الف. حضرت زهرا اسلام الله علیها

ب. پیامبر اکرم (ص)

ج. حضرت امیرالمومنین (ع)

د. امام خمینی (ره)

جواب گزینه الف

60- کدام گزینه درباب این آیه صحیح می باشد (إن لناعم الله حالات لا یسعه ملک مقرب ولا نبی

مرسل»

الف. به حسب روایات این مقامات معنوی برای حضرت زهرا اسلام الله علیها هم هست

ب. ما با خدا حالاتی داریم که تنها فرشته مقرب آن را می تواند داشته باشد

ج. ما با خدا حالاتی داریم که نه فرشته مقرب آن را می تواند داشته باشد و نه پیامبر مرسل

د. الف و ج

جواب گزینه د

61- ویژگی های حاکمی که می خواهد به وسیله تشکیلات دولت و قدرت آمرانه ای که دارد هدف های عالی اسلامی را عملی کند چیست؟

الف. باید عالم به قانون و عادل باشد

ب. جفا کار و خشن باشد

ج. نگذارد حق به حقدار برسد

د. سنت و قانون را تعطیل کند

جواب گزینه الف

62- در روایت ابی خدیجه امام صادق (ع) مسلمانان را از چه چیزی نهی می فرمایند؟

الف. ظلم پذیر بودن مقابل ظالمان

ب. گذشتن از حق خود

ج. رجوع به قضات طاغوتی

د. شرک

جواب گزینه ج

63- این جمله از کیست؟ روز قیامت به علمای امتم افتخار خواهیم کرد که مانند سایر انبیای سابقند؟

الف. پیامبر اکرم (ص)

ب. امام حسین (ع)

ج. حضرت (ع)

د. امام خمینی (ره)

جواب گزینه الف

64- اگر به خوبی اجرا شود دیگر فرایض قهرا برپا خواهد شد.

الف. امر به معروف و نهی از منکر

ب. قانون

ج. حکومت اسلامی

د. مجموعه شرع

جواب گزینه الف

65- امام صادق فرمودند «هر کس برای قضاوت به محکمه طاغوت برود و با قضاوت آنها مالی ولو

به حق دریافت کند.....»

الف. جایز است

ب. احرام است

ج. حرام نیست

د. جایز نیست

جواب گزینه ب

66- ثمره بن جندب بر علیه کدام امام جعل روایت کرده است؟

الف. امام صادق (ع)

ب. امام حسین (ع)

ج. امام علی (ع)

د. امام رضا (ع)

جواب گزینه ج

67- از دیدگاه امام خمینی ره دو فعالیت مهم و اساسی برای تشکیل حکومت اسلامی کدامند؟

الف. آگاهی بخشی – مبارزه مسلحانه

ب. تبلیغ اسلام – برپایی عدل

ج. برپایی عدل – مبارزه مسلحانه

د. تنقیه و تزکیه

جواب گزینه الف

68- این اختیارات حکومتی رسول اکرم بیشتر از حضرت علی علیه السلام بود یا اختیارات

حکومتی حضرت امیرالمومنین بیش از فقیه است.....؟

الف. صحیح است

ب. جای شک است

ج. باطل و غلط است

د. هنوز به نتیجه نرسیده است

جواب گزینه ج

69- «اطيعوا الله واطيعوا الرسول» مخاطب اين آيه چه کسانی هستند؟

الف. عامه مردم

ب. جامعه مسلمين

ج. کسانی که ايمان نياورده اند

د. بيگانگان خارجی

جواب گزینه ب

70- «إنما أورثوا احاديث من احاديثهم» در روايت ابوالبختري دلالت بر چه موضوعی می کند؟

الف. آنچه قابل ارث می باشد همان احکام و احاديث است

ب. ولايت قابل ارث و ميراث است

ج. احاديث قابل ارث و ميراث نيستند

د. ولايت و احاديث قابل ميراث است

جواب گزینه الف

71- امام زمان فرمودند در هنگام پيشامدها و حوادث به مراجعه كنيد زيرا آنان حجت من

بر شمايند.

الف. کتب دینی

ب. روایان حدیث ما

ج. امامان

د. عالمان

جواب گزینه ب

72- آنچه استعمار گران احساس کردند سدی در مقابل منافع مادی آنهاست و منافع مادی و قدرت سیاسی آنها را به خطر میندازد چه بود؟

الف. اسلام

ب. احکام اسلام

ج. ایمان مردم

د. همه موارد

جواب گزینه د

73- برتری بر مثل ماه شب چهارده بر سایر ستارگان است.

الف. داشمند بر عابد

ب. دیندار بر بی دین

ج. عالم و بی علم

د. فقیر بر ثروتمند

جواب گزینه الف

74- کدام عامل انجام یک انقلاب سیاسی را ضروری میسازد؟

الف. ضرورت جلوگیری از حکومت طاغوتی

ب. لزوم ایجاد زمینه لازم برای حکومت اسلامی و پیاده شدن احکام اسلام

ج. لزوم وحدت امت اسلامی که بر اثر عوامل گوناگون داخلی و خارجی دچار تفرقه شده

د. همه موارد

جواب گزینه د

75- کونا للظالم خصاً و للمظوم عوناً» از کیست و مفهوم آن چه می باشد؟

الف. حضرت علی (ع) دشمن ستمگر و یاور پشتیبانی ستم دیده باشید

ب. امام حسین (ع) – دشمن ستمگر و یاور و پشتیبان ستم دیده باشید

ج. پیامبر اکرم (ص) – در مقابل دشمنان ظلم پذیر نباشید

د. امیر المومنین – با دشمنانتان دشمنی نکنید

جواب گزینه الف

76- آیه «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ» اشاره به چه موضوعی دارد؟

الف. اهل کتاب که تحت حمایت حکومت اسلام زندگی میکنند

ب. دسوق دادن مردم به مذهب و دینداری

ج. الزوم تشكيل حكومت

د. دشمن ستمگر و ياور پشتيبان ستم ديده باشيد

ولایت فقیه از موضوعاتی است که تصور آن موجب تصدیق می‌شود و به برهان احتیاج ندارد. اینکه امروز ولایت فقیه احتیاج به استدلال پیدا کرده است علتش اوضاع اجتماعی مسلمانان و حوزه های علمیه است، که ریشه تاریخی دارد که به آن اشاره می‌کنیم: نهضت اسلام از آغاز تاکنون گرفتار دو عامل تخریبی درونی و بیرونی شد که عامل بیرونی از دو جریان تشکیل شده است:

1- جریان یهود که آنها نخست تبلیغات ضداسلامی را شروع کردند که دامنه آن تا به حال کشیده شده است.

2- استعمارگران که از سیصد سال پیش برای رسیدن به مطامع استعماری خویش، زمینه های نابودی اسلام را فراهم کردند. آنها با وسیله های گوناگون تبلیغ ضداسلامی خویش را پیش بردند. آنها مبلغینی در حوزه های روحانیت، دانشگاه ها و مؤسسات تبلیغات دولتی داشتند که همه دست به دست هم داده و در تحریف حقایق اسلام کوشیدند. اینها اسلام را بد معرفی کردند گفتند که «اسلام دین جامعی نیست برای زندگی و اداره جامعه چیزی ندارد.» آن روز که غرب در توحش به سر می برد (قرون وسطی)، و دو مملکت ایران و روم دچار سلطنت استبدادی بود، خدای متعال به وسیله پیامبر اکرم (ص) قوانین الهی را فرستاد که برای همه امور، قانون و احکام دارد. اما استعمارگران گاهی وسوسه می کنند که احکام اسلام ناقص است و کشورهای اسلامی مجبورند قوانین خود را از غرب بگیرند، آنها می خواهند با این کار احکام اسلام را از میدان عمل خارج کنند. و گاهی وسوسه می کنند احکام جزائی اسلام احکام خشنی است. این در حالی است که این کشورهای استعمارگر دستانشان به خون هزاران انسان بیگناه آلوده است و احکام جزائی اسلام که برای مقابله با فساد و افراد فاسد وضع شده اند را خشونت معرفی می کنند.

نقشه استعمارگران آن است که ما را عقب مانده نگه دارند و اسلام را ناتوان از اجرای قانون و حکومت معرفی کنند. اینها همان موج تبلیغاتی است که به اینجا رسیده و ما را مجبور کرده تا اثبات کنیم اسلام هم قواعد حکومتی دارد.

اما عامل تخریبی درونی بعضی از افراد جامعه خودمان هستند که در برابر پیشرفت های مادی استعمارگران دچار خودباختگی شده اند و خیال می کنند باید قوانین و احکام خودمان را باید رها کنند و دست به دامن قوانین غربی شوند تا پیشرفت کنند.

در ضمن استعمارگران علاوه بر این که تبلیغ کرده‌اند اسلام احکام حکومتی ندارد بلکه مجری و تشکیلات حکومتی نیز ندارد که این حرف با معتقدات اساسی ما مخالف است، چرا که ما معتقد به ولایتیم، معتقدیم که پیامبر(ص) همان طور که احکام را بیان می‌نمود بلکه آنها را نیز اجرا می‌نمود. حتی باید بعد از خود خلیفه تعیین کند چرا که تعیین جانشین مرادف اتمام رسالتش است. با این حال، خلیفه قانونگذار نیست اما مجری احکام الهی بعد از رسول خدا(ص) می‌باشد. باید توجه داشته باشید که اعتقاد به ضرورت تشکیل حکومت اسلامی و برقراری دستگاه اجرا و اداره جزئی از ولایت است.

فصل اول: دلائل لزوم تشکیل حکومت

مجموعه قانون، برای اصلاح جامعه کافی نیست. برای اینکه قانون مایه اصلاح جامعه شود به قوه مجریه و مجری نیازمند است. برای همین خداوند متعال در کنار فرستادن یک مجموعه قانون، یک حکومت و دستگاه اجرا مستقر کرده است. به همین جهت، اسلام همانطور که قانونگذاری کرده، قوه مجریه هم قرار داده است. دلایل تشکیل حکومت را بیان می‌کنیم:

1- سنت و رویه رسول اکرم(ص):

سنت و رویه رسول اکرم(ص) از دلایل تشکیل حکومت اسلامی است. چرا که اولاً پیامبر اسلام(ص) خود تشکیل حکومت داد و به اداره جامعه خود برخاست ثانیاً برای بعد از خود به فرمان خدا تعیین حاکم کرده است. این بدین معناست که پس از رحلت پیامبر(ص) نیز حکومت و اجرای قوانین لازم است.

2- ضرورت استمرار اجرای احکام:

طبق آیات شریفه قرآن، احکام اسلام محدود به زمان و مکان خاصی نیست و تنها برای زمان رسول خدا(ص) نیامده است بنابراین چون اجرای احکام پس از رسول خدا(ص) ضرورت دارد تشکیل حکومت ضرورت می‌یابد.

3- رویه امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب(ع):

پس از رسول خدا(ص)، امیرالمؤمنین نیز حکومت تشکیل دادند و کسی در ضرورت تشکیل حکومت اختلاف نکرد.

4- ماهیت و کیفیت قوانین اسلام:

دلیل دیگر بر ضرورت تشکیل حکومت ماهیت قوانین اسلام است چرا که اولاً احکام اسلام حاوی قوانین متنوعی است که یک نظام کلی اجتماعی را می‌سازد و ثانیاً با دقت در ماهیت این قوانین در می‌یابیم که اجرای آنها و عمل به آنها مستلزم تشکیل حکومت است.

چند مثال از احکام اسلامی:

الف) احکام مالی: مالیات‌هایی که اسلام مقرر داشته، خمس و زکات و جزیه، با توجه به احکام آن در می‌یابیم که مستلزم یک حکومت هستیم تا این درآمدها را تدبیر کند و مصلحتشان را بیندیشد.

ب) احکام دفاع ملی: احکامی که راجع به حفظ نظام اسلامی و دفاع از تمامیت ارضی و استقلال امت اسلام است بر لزوم تشکیل حکومت دلالت دارد.

ج) احکام احقاق حقوق و احکام جزائی: بسیاری از احکام از قبیل دیات یا حدود و قصاص باید با نظر حاکم اسلامی اجرا شود و بدون برقراری حکومت اسلامی تحقق نمی‌یابد.

5- لزوم انقلاب سیاسی:

پس از رحلت پیامبر(ص)، معاندین و بنی امیه نگذاشتند حکومت اسلامی با ولایت ائمه(ع) مستقر شود. در نتیجه اساس حکومت را دگرگون کرده و به شیوه سلطنتی مبدل ساختند. شرع و عقل حکم می‌کند که نگذاریم وضع حکومت‌ها به این صورت ادامه پیدا کند. چرا که هر نظام سیاسی غیر اسلامی، نظامی شرک‌آمیز است چون که حاکمش طاغوت است و ما موظفیم که آثار شرک را از جامعه پاک کنیم و جامعه را برای تربیت افراد مؤمن مساعد کنیم پس چاره نداریم تا دستگاه حکومتی فاسد را نابود و دستگاه حکومت اسلامی تشکیل دهیم.

6- لزوم وحدت اسلامی:

ما برای اینکه وحدت امت اسلام را تأمین کنیم و وطن اسلامی را از تصرف و نفوذ استعمارگران و دولت‌های دست‌نشانده آنها خارج و آزاد کنیم راهی جز تشکیل حکومت نداریم. تشکیل حکومت برای حفظ نظام و وحدت مسلمین است. چنانچه که حضرت زهرا(س) در خطبه خود می‌فرمایند: «امامت برای حفظ نظام و تبدیل افتراق مسلمین به اتحاد است.»

7- لزوم نجات مردم مظلوم و محروم:

امروز که استعمارگران بوسیله عمال سیاسی خود بر مردم مسلط شده و نظامات ظالمانه‌ای را تحمیل کرده‌اند و مردم را به دو دسته تقسیم نموده‌اند، ظالم و مظلوم، که در یک طرف میلیون

ها مسلمان محروم و مظلوم و در یک طرف اقلیت ثروتمند و صاحب قدرت، ما وظیفه داریم حکومت های ظالم را سرنگون و حکومت اسلامی را مستقر سازیم.

لزوم حکومت از نظر اخبار:

امام رضا(ع) در روایتی علل و دلائل بسیاری بر اینکه چرا خداوند «اولی الامر» قرار داده و به اطاعت آنان امر کرده است بیان می کند که عبارتند از اولاً مردم بر طریقه مشخص و معنی دستور یافته اند پس برای اینکه از آن تجاوز ننمایند نیازمند فرد امین و پاسداری هستند که برایشان گماشته شود و عهده دار این امر باشد. علت دیگر اینکه ما هیچ فرقه یا ملتی را نمی بینیم که جز به وجود یک برپا نگهدارنده نظم و قانون و یک رئیس و رهبر توانسته باشند به حیات خود ادامه دهند و باز اینکه اگر خدا بر آنان امام تعیین نکند، دین به کهنگی و فرسودگی دچار خواهد شد و آئین از میان خواهد رفت.

چنانکه از فرمایش امام رضا(ع) استنباط می شود این علل و دلائل موقتی و محدود به زمانی نیستند مثلاً تعدی و تجاوز مردم از قوانین اسلام ممکن است در هر زمانی اتفاق بیفتد پس در نتیجه لزوم تشکیل حکومت اسلامی همیشگی است.

فصل دوم: طرز حکومت اسلامی

حکومت اسلامی هیچ یک از انواع طرز حکومت های موجود نیست. مثلاً استبدادی نیست که رئیس دولت مستبد و خودرأی باشد. البته مشروطه به معنی متعارف فعلی آن که تابع آراء اشخاص و اکثریت باشد هم نیست. حکومت اسلامی مشروطه هست از این جهت که حکومت کنندگان در اجرا و اراده مقید به یک مجموعه شرط هستند که در قرآن و سنت رسول اکرم(ص) معین گشته است. از این جهت حکومت اسلامی حکومت قانون الهی بر مردم است. حکومت اسلام حکومت قانون است در این حکومت، حاکمیت منحصر به خداست و قانون حکم خداست. همه افراد از رسول اکرم(ص) تا خلفای آن حضرت و سایر افراد تا ابد تابع قانون هستند تبعیت از رسول اکرم(ص) هم به حکم خداست که می فرماید «و اطیعوا الرسول». پیروی از متصدیان حکومت یا «اولی الامر» نیز به حکم الهی است آن جا که می فرماید: «اطیعوا الله ... اولی الامر منکم» حکومت اسلامی، حکومت سلطنتی هم نیست تا چه رسد به شاهنشاهی و امپراطوری. در این نوع حکومت ها حکام بر جان و مال مردم «مسلط» هستند و خودسرانه در آن دخل و تصرف می کنند.

شرایط زمامدار:

پس از شرایط عامه برای زمامداری مثل عقل و تدبیر ، دو شرط اساسی وجود دارد که عبارتند از:

1- علم به قانون 2- عدالت

1- چون حکومت اسلامی، حکومت قانون است برای زمامدار علم به قانون لازم می‌باشد. نه فقط برای زمامدار بلکه برای همه افراد هر شغل یا وظیفه یا مقامی داشته باشند چنین علمی ضرورت دارد. منتهی حاکم باید افضلیت علمی داشته باشد. آن چه در زمان رسول اکرم(ص) و ائمه اطهار(ع) ما درباره آن صحبت کردند و بین مسلمانان هم مسلم بوده این است که حاکم باید احکام اسلام را بداند یعنی قانون‌دان باشد. عقل همین را اقتضا دارد، زیرا حکومت اسلامی حکومت قانون است اگر زمامدار مطالب قانونی را نداند لایق حکومت نیست. چون اگر تقلید کند قدرت حکومت شکسته می‌شود و اگر نکند نمی‌تواند حاکم و مجری قانون اسلام باشد و این مسلم است که «الفقهاء حکام علی السلاطین» سلاطین اگر تابع اسلام باشند باید به تبعیت فقها درآیند دراین صورت حکام حقیقی همان فقها هستند.

2- زمامدار باید عدالت داشته از کمال اعتقادی و اخلاقی برخوردار باشد و دامنش به معاصی آلوده نباشد «ولاینال عهدی الظالمین». اگر زمامدار عادل نباشد در دادن حقوق مسلمین، أخذ مالیاتها و صرف صحیح آن، و اجرای قانون جزا، عادلانه رفتار نخواهد کرد. بنابراین، نظریه شیعه در مورد طرز حکومت و این که چه کسانی باید عهده‌دار آن شوند در دوره رحلت پیامبر اکرم(ص) تا زمان غیبت واضح است.

شرایط زمامدار در دوره غیبت

اکنون که دوران غیبت امام(عج) پیش آمده و بناست احکام حکومتی اسلام باقی بماند و استمرار پیدا کند و هرج و مرج روا نیست تشکیل حکومت لازم می‌آید. اگر خدا شخص معینی را برای حکومت تعیین نکرده لکن آن خاصیت حکومتی را که از صدر اسلام تا زمان حضرت صاحب(عج) موجود بود برای بعد از غیبت هم قرار داده است.

این خاصیت که عبارت از علم به قانون و عدالت باشد در عده بیشماری از فقهای عصر ما موجود است.

ولایت فقیه:

اگر فرد لایقی که دارای این دو خصلت باشد بپا خاست و تشکیل حکومت داد همان ولایتی را دارد که حضرت رسول اکرم(ص) در امر اداره جامعه داشت. این توهّم که اختیارات حکومتی رسول اکرم(ص) بیشتر از امیرالمؤمنین بوده یا اختیارات حکومتی امیرالمؤمنین بیشتر از فقیه است باطل و غلط است. البته فضائل حضرت رسول اکرم(ص)، حضرت امیرالمؤمنین از همه عالم بیشتر است. لکن زیادی فضائل معنوی اختیارات حکومتی را افزایش نمی‌دهد.

ولایت اعتباری:

ولایت فقیه از امور اعتباری عقلایی است و واقعیتی جز جعل ندارد. مانند جعل(قرار دادن) قیم برای صغار. همین ولایتی که برای رسول اکرم(ص) و امام در تشکیل حکومت و اجرا و تصدی اداره هست برای فقیه هم هست. لازم است که فقها اجتماعاً یا انفراداً برای اجرای حدود و حفظ ثغور و نظام، حکومت شرعی تشکیل دهند. این امر اگر برای کسی امکان داشته باشد واجب عینی است و گرنه واجب کفایی است.

ولایت تکوینی:

لازمه اثبات ولایت و حکومت برای امام(ع) این نیست که مقام معنوی نداشته باشد. برای امام مقامات معنوی هم هست که جدا از وظیفه حکومت است و آن، مقام خلافت کلی الهی است. خلافتی است تکوینی که به موجب آن جمیع ذرات در برابر «ولی امر» خاضعند. چنانچه به حسب روایات، این مقامات معنوی برای حضرت زهرا(س) هم است با این که آن حضرت نه حاکم است و نه قاضی. این مقامات سوی وظیفه حاکم است.

حکومت وسیله ای برای تحقق هدف های عالی عهده دار شدن حکومت فی حد ذاته، شأن و مقامی نیست بلکه وسیله انجام، وظیفه اجرای احکام و برقراری نظام عادلانه اسلام است.

هدف های عالی حکومت:

حضرت امیر(ع) درباره این که چرا حاکم شده تصریح می‌کند که برای هدف های عالی، برای اینکه حق را برقرار کند و باطل را از میان ببرد. همچنین می‌فرمایند هدف دیگر این است که اصلاح در کشور به وجود آورند. اصول دین خدا را روشن سازند و قوانین تعطیل شده را به اجرا درآورند.

ولایت فقیه به استناد اخبار:

حدیث اول:

«قال امیرالمؤمنین (ع): قال رسول الله (ص): «اللهم ارحم خلفائی - ثلاث مرات - قيل يا رسول الله و من خلفائك؟ قال: الذين يأتون من بعدى، يروون حديثى و سنتى فيعلمونها الناس من بعدى». شيخ صدوق این روایت را در کتاب های جامع الاخبار، عیون اخبار الرضا (ع) و مجالس از پنج طریق نقل کرده است.

ما درباره این روایت روی دو فرض صحبت می کنیم.

- 1- فرض می کنیم روایت واحده باشد و جمله «فیعلمونها..» در ذیل حدیث زیاد شده باشد.
 - 2- فرض دیگر این که دو حدیث باشد یکی برون جمله «فیعلمونها...» و دیگری با این جمله باشد. بنابراین اگر جمله مزبور در حدیث باشد قطعاً کسانی را که شغل آنها نقل حدیث باشد را شامل نمی شود. حدیث آنهایی را شامل می شود که علوم اسلام را گسترش می دهند و احکام اسلام را بیان می کنند مردم را برای اسلام تربیت و آماده می سازند.
- در صورتیکه قائل شویم جمله «یعلمونها الناس ..» در ذیل حدیث نبوده است باز هم راویان حدیثی را که فقیه نباشند شامل نمی شود زیرا سنن الهی که عبارت است از تمام احکام و از این باب که بر پیغمبر اکرم (ص) وارد شده سنن رسول الله (ص) نامیده شده است. پس کسی که می خواهد سنن رسول اکرم (ص) را نشر دهد باید تمام احکام الهی را بداند و موازینی را که برای آن تعیین کرده اند بداند. محدثینی که به درجه اجتهاد نرسیده اند و فقط حدیث نقل می کنند این امور را نمی دانند. پس منظور از خلفاء، فقهای اسلام اند، فقهای که عادل اند زیرا اگر عادل نباشند مثل قضاتی هستند که روایت ضد اسلام جعل کرده اند. پس دلالت حدیث شریف بر ولایت فقیه جای تردیدی ندارد چرا که خلافت همان جانشینی نبوت در تمام شؤون است.

حدیث دوم:

«محمد بن یحیی عن احمد بن محمد، عن ابن محبوب عن علی بن ابی حمزه قال سمعت ابالحسن موسى بن جعفر علیهما السلام يقول: اذا مات المؤمن بکت علیه الملائكة و بقاع الارض التی کان یعبد الله علیها و ابواب السماء التی یصعد فیها بأعماله و ثلم فی الاسلام ثلماً لا یسدها

شیء لأن المؤمنین الفقهاء حصون الاسلام کحصن سور المدینة لها ...» در همین باب از کتاب کافی روایت دیگری هست که به جای «إذا مات المؤمن» جمله «إذا مات المؤمن الفقیه» دارد. این که فرموده اند «فقهاء حصون اسلامند» یعنی فقها مکلفند اسلام را حفظ کنند و زمینه ای فراهم آورند که بتوانند حافظ اسلام باشند و این از اهم واجبات است و از واجبات مطلق می باشد نه مشروط. و از جاهایی است که فقهای اسلام باید به دنبالش بروند آن است که خود را مجهز به تشکیلات و لوازم و قدرتی کنند تا بتوانند حافظ اسلام باشند.

حدیث سوم:

«علی عن ابیه عن النوفی عن السکونی عن ابی عبدالله علیه السلام قال: قال رسول الله (ص): الفقهاء امناء الرسل مالم یدخلوا فی الدنیا. قیل یا رسول الله (ص) و ما دخولهم فی الدنیا؟ قال: اتباع السلطان فإذا فعلوا ذلک فاحذروهم علی دینکم»
ما فقط درباره جمله «الفقهاء امناء الرسل» بحث می کنیم و ابتدا باید ببینیم وظایف پیامبران چیست تا معلوم شود فقها که مورد اعتماد و امانتدار ایشان هستند چه وظایفی دارند.

هدف بعثت ها و وظائف انبیاء:

هدف بعثت انبیاء تنها مسأله گویی و بیان احکام نیست. مهمترین وظیفه انبیاء (ع) برقراری یک نظام عادلانه اجتماعی از طریق اجرای قوانین و احکام است که البته با بیان احکام و نشر تعالیم و عقاید الهی ملازمه دارد. چنانچه این معنی از آیه شریفه «و لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الکتاب و المیزان ليقوم الناس بالقسط...» به وضوح پیداست. بنابراین، «الفقهاء امناء الرسل» یعنی کلیه اموری که به عهده پیغمبران است فقهای عادل موظف به انجام آنند گرچه عدالت اعم از امانت است و ممکن است کسی در امور مالی امین باشد اما در عین حال عادل نباشد لکن مراد از امناء الرسل کسانی هستند که از هیچ حکمی تخلف نکنند و پاک و منزّه باشند. چنانچه در ذیل حدیث می فرماید: «مالم یدخلوا فی الدنیا..» یعنی تا هنگامی که به منجلاب دنیا آلوده نشده اند.

قضاوت متعلق به کیست؟

روایت اول: «عن محمد بن یحیی عن محمد بن احمد عن یعقوب بن زید عن یحیی بن مبارک عن عبدالله بن جملیه عن اسحاق بن عمار عن ابی عبدالله (ع) قال: قال امیر المؤمنین صلوات الله علیه لشریح: یا شریح قد جلست مجلساً یا یجلسه (ماجلسه) الا نبی او وصی نبی او شقی» از روایت

برمی آید که تصدی منصب قضا با پیغمبر (ص) یا وصی او است. نظر به اینکه فقها مقام نبوت را دارا نمی باشند و شکی نیست که شقی هم نیستند بالضرورة باید بگوییم که «اوصیاء» یعنی جانشینان رسول اکرم (ص) می باشند. در هر حال از روایت می فهمیم که فقها اوصیاء دست دوم رسول اکرم (ص) هستند (یعنی وصی با واسطه) و اموری که از طرف رسول الله (ص) به ائمه (ع) واگذار شده برای آنان نیز ثابت است.

روایت دوم: «و عن عدة من اصحابنا عن سهيل بن زياد عن محمد بن عيسى عن ابن عبد الله المؤمن عن ابن مكان عن سليمان بن خالد عن ابي عبد الله (ع) قال: اتقوا الله الحكومة فإن الحكومة انما هي للإمام العالم بالقضاء العادل في المسلمين الا نبي او وصي نبي». بنا بر این روایت سه شرط برای قضاوت وجود دارد: 1- امام بودن به معنای ریاست و پیشوایی 2- عالم به قضا یعنی به علم قضاوت و دادرسی عالم باشد. 3- عادل باشد. بنابراین یک فقیه عادل تمامی شرایط بالا را دارا می باشد همچنین امام بودن در دوران غیبت.

در رویدادهای اجتماعی به که رجوع کنیم؟
در توقیعی از امام زمان (عج) آمده است «و أما الحوادث الواقعة فارجعوا إلى رواة احاديثنا فإنهم حجتی علیکم و أنا حجة الله»

منظور از حوادث واقعه در این روایت مسائل و احکام شرعیه نیست. منظور از آنها پیشامدهای اجتماعی و گرفتاریهایی بوده که برای مردم و مسلمین روی می داده است. همچنین «حجة الله» کسی است که خداوند او را برای انجام اموری قرار داده است و تمام کارها، افعال و اقوال او حجت بر مسلمین است. امروز فقهای اسلام حجت بر مردم هستند. همانطور که حضرت رسول (ص) حجت خدا بود و همه امور به او سپرده شده بود و هر کس تخلف می کرد بر او احتجاج می شد. فقها از طرف امام (ع) حجت بر مردم هستند، همه امور و تمام کارهای مسلمین به آنان واگذار شده است.

آیاتی از قرآن مجید و مقبوله عمر بن حنظله:

روایت دیگری از مؤیدات بحث ماست که به نام مقبوله عمر بن حنظله می باشد. چون در این روایت، به آیات شریفه 58 و 59 سوره نساء اشاره شده است. ابتدا به بررسی آیات می پردازیم.

خداوند در آیه اول امر فرموده که امانات را به اهلش رد کنید. منظور از امانت، امامت است. در روایت هم آمده که مقصود از این آیه ما (یعنی ائمه علیهم السلام) هستیم. در ذیل آیه می‌فرماید «... و إذا حکمتُم بى الناس فاحکموا بالعدل) و قتیکه حاکم شدید بر پایه عدل حکومت کنید خطاب به کسانی است که زمام امور را در دست داشته حکومت می‌کنند نه قضات.

در آیه دوم می‌فرماید «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم ...» بر طبق روایت آیه اول «...ان تؤدوا الامانات الی أهلها...» مربوط به ائمه علیهم السلام است و آیه حکم به عدل مربوط به امراء و این آیه (اطیعوا الله) خطاب به جامعه مسلمین است می‌فرماید از خدا - در احکام الهی - و رسول و اولی الامر یعنی ائمه پیروی و اطاعت کنید. اطاعت از اوامر خدای تعالی غیر از اطاعت از رسول اکرم(ص) می‌باشد. کلیه عبادات و غیر عبادیات - احکام شرع الهی - اوامر خداوند است. اوامر رسول اکرم(ص) آن است که از خود آن حضرت صادر می‌شود و امر حکومتی می‌باشد. اطاعت از اولی الامر که در اوامر حکومتی می‌باشد نیز غیر اطاعت خداوند است. البته از باب اینکه خداوند فرمان داده که از رسول و اولی الامر اطاعت کنید، اطاعت از اوامر آنها در حقیقت اطاعت از خداست.

آیه اول «و إذا حکمتُم بین الناس» و دوم «اطیعوا الله و اطیعوا الرسول» و آیه «و إذا تنازعتم فی شیء» اعم از حکومت و قضاوت می‌باشد و اختصاص به باب قضاوت ندارد. در آیه بعد سخن از طاغوت آورده اگر نگوییم طاغوت در این جا مراد از حکومت های ظلم و جور نیست باید قائل شویم که اعم از قضات و حکام است حکومت های جور چه قضات و چه مجریان چه اصناف دیگر آنها طاغوت هستند چون در برابر حکم خدا سرکشی کرده اند و قوانینی به دلخواه را وضع کرده اند و به اجرای آن پرداخته اند.

امام صادق(ع) در روایت مقبوله عمر بن حنظله از مراجعه به مقامات حکومتی ناروا (طاغوت) چه اجرایی و چه قضائی نهی کرده‌اند و دستور می‌دهند که ملت اسلام در امور خود نباید به سلاطین و حکام جور و قضاتی که از عمال آنها هستند رجوع کنند. این حکم سیاسی اسلام است. به موجب این حکم با خودداری مردم از مراجعه به طاغوت، دستگاه های دولتی جائز و غیراسلامی بسته می‌شود. امام صادق(ع) ابهامی در روایت قرار نداده و مرجع امور را راویان حدیثی که بر حلال و حرام قواعد نظر دارد و به احکام معرفت دارند معرفی می‌کند.

همچنین امام صادق(ع) می‌فرماید «فإنی قد جعلته علیکم حاکماً» من کسی را که دارای چنین شرایطی باشد حاکم بر شما قرار دادم. پس از صدر و ذیل روایت و آیه‌ای که در حدیث ذکر شده

استفاده می‌شود که موضوع تنها تعیین قاضی نیست و این فرمان امام(ع)، فرمان کلی و عمومی است.

روایت اُبی خدیجه:

در این روایت نیز امام صادق(ع) از رجوع به قضات طاغوتی منع فرموده و بین قضات و حکام و حاکمان تفاوت قائل شده اند. مقام ریاست و قضاوتی که ائمه(ع) برای فقهای اسلام تعیین کرده‌اند همیشه محفوظ است. امام(ع) متوجه همه جهات است و در کار او غفلت امکان ندارد.

روایت صحیحہ «قداح»:

در این روایت نیز علمای اسلام را وارثان انبیاء می‌نامند که در روایت دیگر «روایت ابوالبختری» مفصل به آن می‌پردازیم.

روایت ابوالبختری

در روایت آمده است «العلماء ورثة الانبياء» که ما به چندین نکته اشاره می‌کنیم:

- 1- منظور از این علماء با توجه به قرائن و شواهد روایت علماء امت می‌باشد.
 - 2- وقتی این جمله به مردم عرضه می‌شود مردم در عرف از این ارث بردن منظور ارث نبوت را نمی‌گیرند بلکه ارث ولایت و رهبری را برداشت می‌کنند.
 - 3- تمام شؤون رسول اکرم(ص) بعد از ایشان قابل انتقال است و از آن جمله امارت بر مردم که بعد از ایشان بر ائمه ثابت است و برای فقها هم ثابت می‌شود.
- و این اشکال وارد نیست که در ذیل روایت آمده که پیامبران درهمی ارث نمی‌گذارند ولی از آنها احادیث به ارث گذاشته می‌شود پس به ولایت اشاره نشده است و تنها به حدیث اشاره شده ، چرا که منظور از ارث حدیث، امور معنوی است و کنایه از این است که پیامبران افراد مادی نیستند که در پی جمع‌آوری ذخایر دنیایی باشند.

مؤیدی از فقه رضوی:

در عوائد نراقی از فقه رضوی نقل می‌کند که «منزلة الفقيه في هذا الوقت كمنزلة الأنبياء في بني اسرائيل»

مؤید جامع الاخبار:

در جامع الاخبار نیز روایتی از پیامبر نقل می‌کنند «افتخر يوم القيامة بعلماء أمتي و علماء امتي كسائر انبياء قبلي»
مؤیدی از مستدرک:

در مستدرک روایتی از غرر نقل می‌کند که بدین مضمون است «العلماء حکام علی الناس»
جمله این سه روایت مذکور از مؤیدات مطلب ما می‌باشد.

روایت تحف العقول

در تحف العقول روایتی تحت عنوان «مجاری الامور و الاحکام علی ایدی العلماء» آمده است که قسمت اول آن روایتی است از حضرت سیدالشهداء(ع) که از امیرمؤمنان علی(ع) نقل فرموده درباره امر به معروف و نهی از منکر و قسمت دوم نطق سیدالشهداء است درباره ولایت فقیه و وظائف فقها در مبارزه با دستگاه دولتی جائز، این روایت نیز از مؤیدات بحث ماست که ما به چند نکته از آن بسنده می‌کنیم در قسمت اول امیرالمؤمنین به دو نکته از وظائف علماء اشاره می‌کند:

- 1- سهل انگاری علما در وظائف، ضررش بیش از کوتاهی دیگران است.

- 2- با این که باید از همه اموری که مخالف شرع است نهی کرد روی «قول اثم» دروغ‌پردازی و «أكل سحت» حرام خواری تکیه کرده است تا بفهماند که این در منکر از همه منکرات خطرناک تر هستند.

در این روایت حضرت علی(ع) سکوت برخی علماء «ربانیون» در برابر ظالم را ناشی از دو علت می‌داند: 1- سودجویی 2- زبونی و حضرت می‌فرماید که مجاری امور در دست علما است علمایی که به خدا اعتقاد دارند و احکام خدا را حفظ می‌کنند و بر حلال و حرام الهی امین می‌باشند. اینک ما بحث از ولایت فقیه نوشتیم و می‌دانیم ولایت فقیه بحث تازه‌ای نیست. مثلاً در قضیه حرمت تنباکو همه علماء از حکم میرزای شیرازی متابعت کردند یا در حکم جهاد – البته اسم آن دفاع بود – میرزا محمد تقی شیرازی وضع به همین صورت بوده است. این مثال‌ها نشان می‌دهد که مسئله ولایت فقیه تازگی ندارد. و از خیلی قبل ترها مطرح و مورد بحث بوده است که این مثال‌ها مؤید عملی این مطلب است.

فصل سوم: برنامه مبارزه

ما موظفیم برای تشکیل حکومت اسلامی جدیت کنیم. اولین فعالیت ما را در این راه، تبلیغات تشکیل می‌دهد.

باید یک موج تبلیغاتی و فکری به وجود بیاوریم تا یک جریان اجتماعی پدید آید و کم‌کم توده‌های آگاه و وظیفه‌شناس و دیندار در نهضت اسلامی متشکل شده قیام کنند و حکومت اسلامی تشکیل دهند.

دومین فعالیت ما، تعلیمات است. وظیفه فقها است که عقاید و احکام و نظامات اسلام را تبلیغ کنند و به مردم تعلیم دهند تا زمینه برای اجرای احکام و برقراری نظامات اسلام در جامعه فراهم شود.

اجتماعات در خدمت تبلیغات و تعلیمات:

بسیاری از احکام عبادی اسلام منشأ خدمات اجتماعی و سیاسی است. عبادت‌های اسلامی اصولاً توأم با سیاست و تدبیر جامعه است. مثلاً نماز جماعت و اجتماع حج و جمعه در عین معنویت و آثار اخلاقی و اعتقادی حائز آثار سیاسی است. اسلام این گونه اجتماعات را فراهم کرده تا از آنها استفاده دینی بشود.

باید از این اجتماعات به منظور تبلیغات و تعلیمات دینی و توسعه نهضت اعتقادی و سیاسی اسلام استفاده کنیم.

مقاومت در مبارزه ای طولانی:

هیچ عاقلی انتظار ندارد که تبلیغات و تعلیمات ما بزودی به تشکیل حکومت اسلامی منتهی شود. برای توفیق یافتن در استقرار حکومت اسلامی احتیاج به فعالیت‌های متنوع و مستمری داریم. فعالیت‌های ما اگر هم برای نسل آینده نتیجه بدهد باید دنبال شود.

اصلاح حوزه‌های روحانیت

معرفی و ارائه اسلام مستلزم این است که حوزه‌های روحانیت اصلاح شود افکار جماعت مقدس‌نما در داخل حوزه‌های علمیه که مردم را از اسلام و اصلاحات اجتماعی باز می‌دارد اصلاح شود. از بین بردن آثار فکری و اخلاقی استعمار:

عمال استعمار و دستگاه‌های تربیتی و تبلیغاتی و سیاسی حکومت‌های دست‌نشانده و ضدملی که قرن‌هاست سمپاشی می‌کنند باید نابود شوند.

ما باید به پاک‌سازی آثار فکری این دسته از افراد از حوزه‌های روحانیت و دانشگاه‌ها بپردازیم و از نفوذ بیش از حد این تبلیغات استعماری و غربی در درون حوزه‌ها و دانشگاه‌ها جلوگیری کنیم. باید حوزه‌های علمیه را از لوث وجود مقدس‌نماها پاک کنیم و حوزه‌هایی تشکیل دهیم که محل تربیت فقیهان و عالمان عادل است.

حکومت‌های جائر را باید از طریق زیر براندازیم:

- 1- روابط خود را با مؤسسات دولتی آن‌ها قطع کنیم.
 - 2- با آن‌ها همکاری نکنیم.
 - 3- از هرگونه کاری که کمک به آن‌ها محسوب می‌شود پرهیز کنیم.
 - 4- مؤسسات قضائی و مالی و اقتصادی، فرهنگی و سیاسی جدیدی به وجود آوریم.
- برانداختن طاغوت یعنی قدرت‌های سیاسی ناروا که در سراسر وطن اسلامی برقرار است وظیفه همه ماست.

اللهم انا نرغب اليك في دولت الكريمة
تعز به الاسلام و اهله و تذلل به النفاق و اهله